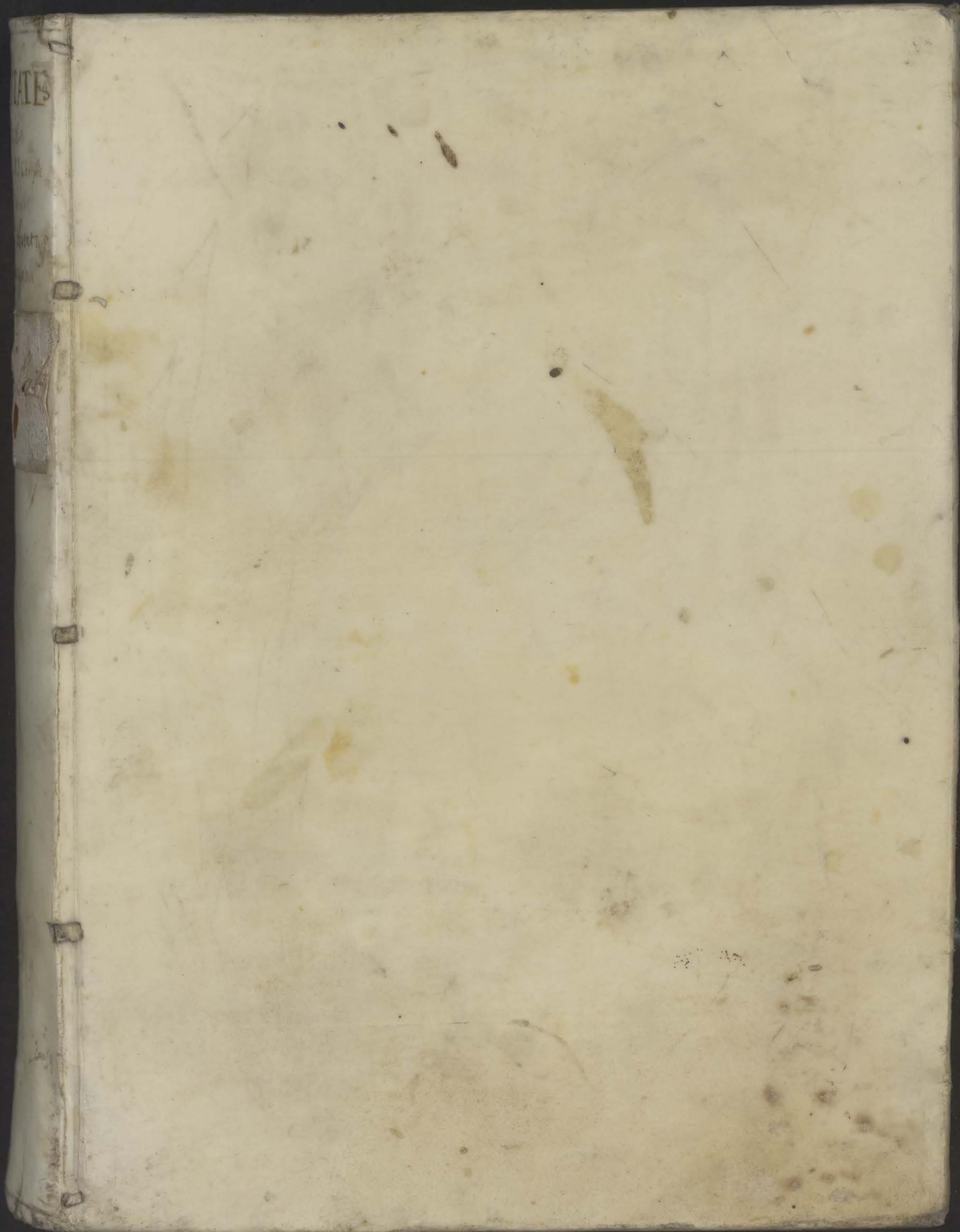
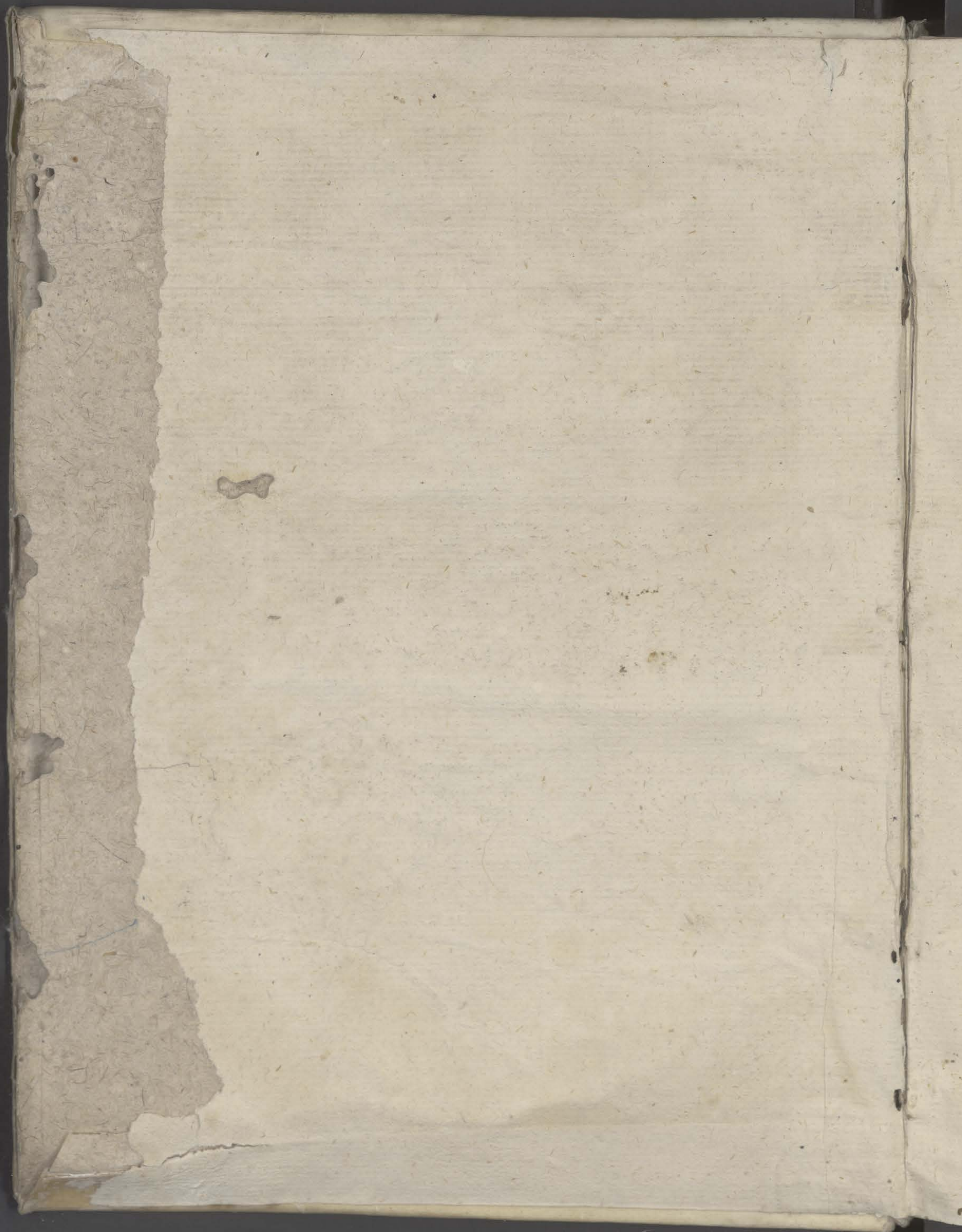

VERITATES PRACTICÆ,

EX VITA DOMINI IESV, SANCTORVMQVE GESTIS IN SINGVLOS ANNI DIES.

LEGENDÆ, CONSIDERANDÆ, PRÆDICANDÆ.

OPVS QVADRIPERTITVM.

PARS PRIMA, PARS HYEMALIS.

A Dominica j. Aduentus, ad Septuagesimam.

Authore P. IVLIANO HAYNEVEVE,
Societatis IESV Sacerdote.

ROTHOMAGI,
Sumptibus RICHARDI LALLEMANT, Illustrissimi Archiepiscopi & Collegij Societatis IESV Typographi.

M. DC. LII.

CVM PRIVILEGIO REGIS, ET APPROBATIONE DOCTORVM.

INCREATÆ ET INCARNATÆ VERITATI.

TIBI, ô Increata & Incarnata Veritas; Tibi hoc debetur opus; Tibi referri debent hæ Veritates practicæ. Cui enim iustiùs quàm illi, à quo sunt singulæ veritates creatæ: in quo conquiescunt omnes: & ad quem tendunt vniuersæ? Atenim cùm sis Vnigenitus Dei Filius, Homo factus, Tu ille es, à quo velut à fonte manant; in quo velut in centro sistunt; & ad

quem velut ad ſuum finem conſpirant. Tibi ergo has deberi Tibique referendas omnes, vna eſt omnium certiſſima veritas. Et illæ quidem ſicut à Te ſunt, vt cognoſcantur; ita ſint, oro, vt amentur. Sicut in Te ſunt æternus ſplendor & ardor, ita in nobis ſemper reſplendeant & ardeant. Sicut ad Te diriguntur affectu, ita & effectu perueniant.

PRÆFATIO.

VOD dixit Psaltes Regius: *Diminutæ sunt Veritates à filiis hominum*, duplicem habet sensum qui in vnum & eundem recidens, Veritatem proponit valde considerandam. Primus est, quod cùm fidei Veritates partim sint speculatiuæ, partimque Practicæ, sic diminuuntur ab hominibus vt qua parte sunt speculatiuæ, teneantur; non quà sunt Practicæ. Ps. 11.

Secundus est, *Diminutæ sunt Veritates seu fidelitates*, Id est, fideles imminuti sunt, iam pauci sunt qui credant fide diuina, & quibus credatur fide humana. Ex quo duplici sensu, hic vnus eruitur, quod defectu fidei deficiat Sanctitas quæ est necessaria ad Salutem, Vnde & salus omnium damnose periclitatur; quamobrem & ipse Dauid sibi timens: *Saluum me fac*, inquit, *Domine, quoniam defecit sanctus, quoniam diminutæ sunt Veritates à filiis hominum:* quasi diceret, perij simul cum aliis, nisi me singulari serues gratia: quia hoc inter homines tam frequens & commune malum est, diminuere Veritates, & quam quisque velit partem, admittere; vt vix vllus vniuersas admittat, vix vllus integrè credat, neq; recogitet in quo versetur salutis periculo. Ibid.

Quod confirmat ex his quæ addit: *Vana loquuti sunt vnusquisque ad proximum suum, labia dolosa in corde, & corde loquuti sunt:* id est, sic se mutuis inter se colloquiis omnes prouocant ad diminuendas Veritates, vt malignè quidem & dolose loquantur loquentes contra Veritatem: quia tamen sic omnes loquuntur, nullus aduertit ad dolos, & sic miserè pereunt. Ibid.

Sic & alius Propheta grauiter: *Corruit in platea Veritas, & facta est Veritas in obliuionem, & qui recessit à malo, prædæ patuit: & vidit Dominus, & malum apparuit in oculis eius, quia non est iudicium, & vidit quia non est vir, & aporiatus est, quia non est qui occurrat.* Tale, inquit, malum est, vt prope mirum & stupendum videatur Deo, quod cùm omnes attingat homines, nullus tamen aduertat ad illud auertendum. Is. 49.

Hoc ipsum est quod Apostolus de Antiquis illis *qui cùm cognouissent Deum, non sicut Deum glorificauerunt, VERITATEM Dei,* Rom. 1.

ait, *in iniustitia detinent*: non tollunt omnem Veritatem; credunt esse Deum, Deum esse immortalem & alia quædam speculatiua: sed quæ sunt Practica, vt colere Deum vera pietate & sanctitate vitæ quam commendat, non credunt, non profitentur, non id agunt: atque in hoc manifestam Veritati faciunt iniuriam, quia sicut monstrabat Veritas esse Deum, ita & demonstrabat esse colendum: sed quia illis facilius videbatur credere Deum quam colere, idcirco dimidiatam quandam Veritatis partem retinentes, reliquam velut captiuam, otiosam & inutilem detinuerunt.

Sic plane modò Christiani; sic Veritates diminuunt, sic eas in iniustitia detinent; Facile quidem credent Christum esse natum in præsepi, atque in cruce mortuum, cæterosque fidei & Veritatis speculatiuæ articulos, quia in his credendis nulla, aut vix iam vlla naturalis Concupiscentiæ repugnantia: sed an credunt sic propterea natum & mortuum vt nos exemplo suo instrueret quod verbo docuit, fugiendos honores potius quàm quærendos; amandam potius paupertatem quam diuitias, & vitæ asperitatem quam delicias? an sic ex fide credunt sibi æque necessariam esse humilitatem & diuitiarum contemptum, sicut Christum fuisse humilem, pauperem, & despectum? Certe id patet euidentissime quàm in hac Practica Veritatum parte deficiant; Tam pauci sunt qui hæc reuera credant quàm multi sunt quos pridem deflet Apostolus, *qui ambulant inimici crucis Christi, quorum finis interitus, quorum Deus venter est, & gloria in confusione ipsorum qui terrena sapiunt.* Quibus & ipse Dominus exprobrat: *Quid vocatis me, Domine, Domine: & non facitis quæ dico?*

Phil. 3. *Luc. 6.*

Quamobrem vt hæc tanta pernicies posset quoquo modo cohiberi, & cum diuina caueri gratia, sic persuasum multis fuit, fore opportunum si Veritates illæ Practicæ fierent notiores, & ad captum, vsumque familiarem paratiores. Non defuerunt certe ex omni Eorum ordine qui alienæ vacant saluti quin dicendo scribendoue hoc studium tam salubre susciperent; & à nobis in hunc finem iam tentatum aliquid fuit in illis vernaculis meditationibus quæ de Christi vita sanctorumque gestis prodierunt: sed cùm fusiores essent & laxiores quàm vt his solis Veritatibus declarandis astringerentur, sic visum est, commode contrahi & renouari posse opus, dum hæ duntaxat Veritates Practicæ proponeren-

tur Legendæ breuius, Considerandæ facilius, & Prædicandæ vtilius.

Quia vero, vana illa quæ *loquitur vnusquisque ad proximum suum*, loquendoque diminuit diuinas Veritates vt dictum est, modo quodam tam suaui & humano pertractantur vt ipsa loqui videatur Ratio, totque censeantur in mundo leges & edicta, quot sunt mundanorũ dicta pro diuitiis contra Paupertatẽ, pro deliciis contra Temperantiam, pro gloria & honore contra Humilitatem, pro carne denique & mundo contra Spiritum & Euangelium: Idcirco etiam aduersus illos adumbratos mundi discursus & effictas rationes vera & euidens Ratio fuit apponenda vt quod ait Apostolus, *omne os obstruatur, & subditus fiat omnis mundus Deo.* Rom. 3.

At quænam est vera & euidens Ratio nisi quæ RATIOCINATIO dicitur quæ duo significat ad nostrum propositum, id est, ad declarandas Veritates Practicas valde idonea. Primum est, cùm ex duobus rite pronuntiatis certa & manifesta infertur Conclusio. Alterum est cùm vt ait sanctus Augustinus, *diligens & considerata faciendi aut non faciendi aliquid, excogitatio adhibetur.* Atqui hoc ipsum est quod hîc agimus, hoc vnum quod intendimus & spectamus vt quid sit ex lege diuina faciendum aut non faciendum diligenter excogitemus & considerate perpendamus. Propterea namque practicæ seu factiuæ Veritates dicuntur quia totæ in praxi & factis consistunt; Vt verè autem Veritates esse constent & sua luceant omnibus luce, quid aptius & quid accommodatius quàm vt forma illa obseruetur quæ ex duabus rite & legitime præmissis propositionibus, illa infertur quæ Conclusio dicitur quòd veritatem in se concludat & notam faciat? Sic enim diuina iuuante Gratia, Intellectus conuincitur, voluntas attrahitur, appetitus cedit, & praxis seu actio sequitur, quæ est ipsa Practica Veritas sic per Ratiocinationem cognita, vt simul sit persuasa, simul admissa, simul in actum deducenda quo se primum obtulerit agendi loco & tempore.

L. de Immort. animæ.

Sic dilectus Apostolus: *filioli mei non diligamus Verbo, neque lingua, sed opere & Veritate: in hoc cognoscimus quoniam ex Veritate sumus: ET IN CONSPECTV EIVS SVADEBIMVS CORDA NOSTRA.* Quasi diceret, sicut in hoc cognoscimus quod in Veritate sumus quando reuera operamur & agimus quod agendum 1. Ioan. 3.

est: ita etiam vt hanc veritatem cognoscamus & faciamus, suadenda sunt corda nostra, coram Domino, id est, verus & sincerus persuadendi modus est adhibendus, quo fit vt non modo veritas à falsitate cognoscatur, & virtus à vitio: sed in illa etiam cognitione, magna persuasi cordis tranquillitas & quies persentiatur. *Hom. 15. ad pop.* *Propterea*, inquit S. Ioannes Chrysostomus, *alæ sunt auiculis vt effugiant laqueos: propterea Ratiocinationes hominibus, vt peccata fugiãt.*

1. Cor. 1. & 2. Quod autem sanctus Paulus affirmat, *se Euangelizare non in sapientia verbi, vt non euacuetur crux Christi: & sermonem suum fuisse non in persuasibilibus humanæ sapientiæ verbis, sed in ostensione spiritus & virtutis, vt fides nostra non sit in sapientia hominum, sed in virtute Dei*; *2. Cor. 10.* Ac rursus, *in captiuitatem velit redigi omnem intellectum, in obsequium Christi*; moneatque Colossenses, *Coloss. 2.* *vt videant ne à quoquam decipiantur per Philosophiam & inanem fallaciam.* Quod item sancti Patres his affine dicunt, negantes locum esse argumentis vbi fides exigitur: nec ibi esse meritum vbi humana ratio præbet experimentum: Sic intelligenda sunt hæc omnia, quando vel contra fidem ratio fingeretur; vel quando plus rationi quam fidei, plus naturæ quam gratiæ tribueretur: vel quando denique sophisticè ageretur id est captiosè, malignè, dolosè quo qui loquitur *Ecclesi. 37.* modo, meritò à Sapiente odibilis dicitur. *Sed absit à nobis hoc scelus vt recedamus à Domino & eius vestigia relinquamus.* *Iosue 22.* Semel sit dictum, nos ratiocinatione sic vti vt Fidei & Gratiæ, humana ratio seruiat & subiiciatur: non vt rationi Fides subdatur aut Gratia. Sicut naturalis inclinatio deseruit Charitati, & aliis donis supernaturalibus, vt expresse docet sanctus Thomas: Neque enim gra-*1. p q. 1. a. 8.*tia naturam destruit sed perficit: sic autem eam perficit, dum in vsum & obsequium suum ita illam impendit vt quidquid est intellectus & voluntatis, totum eò refundatur vt fides & gratia magis colantur & valeant.

Titi. 1. Sic ipse Apostolus Episcopum, aut alium verbi diuini ministrum, vult esse *amplectentem eum qui secundum doctrinam est, fidelem sermonem, vt potens sit exhortari in doctrina sana, & eos qui contradicunt arguere.* Quid est autem arguere & potenter exhortari, nisi vel conuincere falsitatis, & mendacij errantes à veritate; vel conuictos ad veritatum praxim inducere? Quo verò id potentiori modo fiet nisi quo euidentius & certius veritas patet, & quidquid ei opponitur, falsum, absurdum, & nullum esse conuincitur?

Nonne

Nonne sic Idem Apostolus sæpissimè ab vno concesso vel euidenti ad aliud non concessum & euidens argumentatur ? vt cùm primæ Corinthiorum decimo quinto, probat futuram omnium resurrectionem ex eo quod Christus resurrexerit : atque ibidem vt nobis persuadeat portandam imaginem cælestis hominis, sicut portauimus imaginem terreni ; Nonne sic aperte discurrit & ratiocinatur : Idcirco portauimus imaginem terreni, quia qualis terrenus, tales & terreni : Sed qualis cœlestis, tales etiam esse debent cœlestes. *Igitur sicut portauimus imaginem terreni, portemus & imaginem cœlestis.* Sic Romanorum decimo tertio, vt persuadeat abjicienda esse opera tenebrarum, nonne sic euidenter discurrit : Die appropinquante abiiciamus oportet opera tenebrarum : Atqui dies appropinquauit : *Abiiciamus ergo opera tenebrarum.* Sic Idem passim in aliis epistolis de quauis pene materia, vt sanctus Augustinus declarat in libris de doctrina Christiana, vbi expressè ait hanc differendi artem, quam vocat *disputationis disciplinam, ad omnia genera quæstionum quæ in literis sanctis sunt penetranda & dissoluenda, plurimùm valere* ; ac propterea vt quæ sunt dubia, certa fiant, *sic ratiocinandum esse*, sic conuincendum errorem, sic stabiliendam veritatem. Verba eius producentur commodius suo infrà loco. L. 2. c. 31. L. 4. c. 4. 20. 26.

Quod & Christo Domino fuit admodum familiare, non tantum quando cum Iudæis de sua missione, de suis miraculis ac doctrina disceptabat, vt videre est præsertim apud Ioannem à quinto capite vsque ad decimum tertium : sed cum suis etiam agendo discipulis vt patet Mathæi decimo septimo vbi concludens ex præmissis, se immunem esse à tributo persoluendo, *Ergo*, inquit Petro, *liberi sunt filij.* Et Marci decimo tertio dum suos ad vigilantiam vehementius exhortatur, nonne hic est apertus eius discursus: Serui qui nesciunt aduentum Domini sui debent vigilare. Sed vos nescitis quando Dominus vester venturus sit. *Vigilate ergo: Quod autem vobis dico, omnibus dico, vigilate.* Sic expressa sæpe Dominus rationali particula, sæpe autem suppressa sed inuoluta & complicata, de cunctis differebat. Quod illi tam frequens fuit vt ipsæ Euangelicæ Beatitudines in quibus summa Christianæ simplicitatis consistit, non alio proponantur modo, aut certe non aliter intelligantur esse Beatitudines quàm isto ratiocinãdi modo.

Creduntur quidem ita esse quia Christus dixit, sed cùm ipse

Dominus rationem adjunxerit qua volebat nos ſcire & intelligere quod dicebat: Ratio illa qua vtitur mera eſt ratiocinatio, aut nulla eſt ratio ſeu nulla eſt alioquin rationis intelligentia. *Beati*, inquit, *pauperes ſpiritu, quoniam ipſorum eſt regnum Cœlorum. Beati mites, quoniam ipſi poſſidebunt terram*, & ſic de aliis. At quomodo valere poterit iſta quã affert Ratio, aut quomodo propterea intelligam Beatos illos eſſe quos dicit, niſi mihi permittat ſic ratiocinari, Beati ſunt illi quorum eſt regnum cœlorum: vel qui poſſident terram. Sed regnum cœlorum eſt pauperum: ſed mites poſſidebunt terram. Ergo illi Beati. Ex quibus manifeſte vides quantùm hoc diſſerendi genus obſecundet Euangelio & gratiæ, cùm ſic magis Euangelicæ veritates eluceſcant & valeant.

Quod imprimis neceſſarium eſt perſuadendis Veritatibus illis Practicis quæ à mundo expugnantur, & in quibus exercendis maior eſt naturæ corruptæ repugnantia. Tunc enim opus eſt ardenti voluntate, quæ vt ſic ardeat oportet vt cum diuina gratia per intellectum magis ac magis illuſtretur & vrgeatur: quod aliter efficacius ordinarie loquendo non fit quam per attentam conſiderationem veritatis in ratiocinio repræſentatæ, vbi ſimul colligatæ notiones & motiua magis mouent cum Gratia quam ſi ſeorſim ſeu ſeparatim proponerentur.

Quid notius quàm Deum eſſe timendum & honorandum? & tamen quàm multi nec eum timent nec honorant? Quid illis facias & quid dicas ad hunc honorem & timorem prouocandum? Vide quid ipſe Deus faciat & dicat: *Filius*, inquit, *honorat patrem, & ſeruus Dominum ſuum. Si ergo pater ego ſum, vbi eſt honor meus, & ſi Dominus ego ſum, vbi eſt timor meus?* Nonne hîc eſt aperta ratiocinatio? nonne ſic ſaltem neceſſariò aperienda eſt vt intelligatur, & vt intellecta vim & pondus ſuum habeat: Filius honorat, ſeu honorare debet patrem ſuum, & ſeruus Dominum. Atqui ego ſum pater veſter, vos filij mei: Ego ſum veſter Dominus, vos mei ſerui. Ergo me certe honorare debetis & timere; aut me negabitis veſtrum eſſe Patrem & Dominum; aut negabitis Patrem & Dominum eſſe honorandum & timendum à filiis, & à ſeruis; quæ poſtrema duo cum negari non poſſint, oportet omnino concludere Deum eſſe honorandum & timendum. Quem certè diſcurſum qui ſibi attente & diligenter coram Domino applicaret, aut illum oporteret eſſe Atheum vel inſanum, aut ad veri-

Mal.1.

tatem amplectandam excitatum cum gratia quæ hoc facili medio vtitur ad sese magis insinuandam. Ac propterea sic Deus ipse nobiscum in materia tam clara ratiocinatur, non modo vt sic efficacius nos ad se attrahat, sed vt doceat sic in aliis minus notis casibus proponendas & applicandas esse nobis Veritates, vt sic ab eo attrahamur. *Videte & considerate vehementer.* Ier. 2.

Quæ quidem omnia sic dicta velim non quasi ad rigorem & censuram formæ illius Syllogisticæ quæ in scholis exigitur, redigendum existimem omnem nostrum discursum, quasi non liceret vllam in propositionibus vel omittere vel postponere, vel mutare particulam; quasi essent iidem prorsus termini, vel eodem orationis contextu semper proferendi. Non hoc inquam suscipio, nec si susciperem, perficiendum præsumo. Nemo sanus ambigat multa præsupponi posse, ac subinde ex aliis alia colligi quæ commodiùs reticentur, vel breuius efferuntur. Satis proinde ad institutum fore putauerim si ex morali subiecta materia formam illam educerem quæ discursum probabilem ac fide dignum contineret quo Practica Veritas Deo bene juuante suaderetur: & in quo duntaxat discursu si quid verborum deesset, tam facile suppleri posset à quouis, quàm facilè quiuis intelligeret, quid deesset.

Quod si tamen vni particulatim aut alteri tota ista discurrendi ratio minùs æqua & commoda videretur, certe is abstineat, sed an illam propterea condamnabit quasi non sit omnino commoda nec expedita? Sicut enim iudicari non vult neque condemnari, quod ab istis dissentiat; neque profectò is meritò iudicare aut condemnare potest sic sentientes. Hæc sunt videlicet de quibus Sapiens: *Non omnia omnibus expediunt: & non omni animæ omne genus placet.* Hæc sunt media & indifferentia de quibus Apostolus, *vnusquisque in suo sensu abundet:* Id est, vt sancti Basilius & Ambrosius interpretantur: *quisque suo consilio remittatur.* Quis enim nescit quod sancti Gregorij Romanus & Nazianzenus docent: *Non vnam eandemque cunctis rationem congruere, & sæpe aliis officere quæ aliis prosunt?* Ecclesi. 37. Rom. 14. Prologo 3. partis 1. pastor.

Quamobrem in ea vellem esse animi moderatione & æquitate, vt qualecumque scribendi, loquendi, meditandiue genus vsurpem & commendem, sic aliis commendatum velim, non quasi illud præ omnibus sit eximium & singulare: non quasi alia manca sint & imperfecta; non quasi denique non esset *Spiritus sapientiæ* Sap. 7.

1. Cor. 12. *vnus & multiplex, diuidens singulis prout vult:* Sed quasi debitor, ne
1. Petr. 4. dicam *bonus dispensator eius gratiæ quam accepi, sic aliis administrem,* vt videant an ea sibi conueniat. Idcirco etiam diuersa sæpe subieci vno & eodem die diuersis proponenda pro varietate locorum & personarum quibuscum agitur. Atque in illo Indice quem de progressu Veritatum per triplicem perfectionis viam contexui, sic inter se ordinantur Veritates, non quasi certum & statum earum ordinem velim statuere, sed quod ita videantur posse commodius ordinari.

1. Thess. 5. Sapientis autem est, quod ait Apostolus, *probare omnia, & quod sibi bonum est, retinere.* Hæc sapientia sic Veritati Practicæ connexa est vt ab ea numquam sit disiungenda, propterea que Sapiens
Prou. 23. dixerit, VERITATEM EME, ET NOLI VENDERE SAPIENTIAM.

SVMMA VERITATVM PRACTICARVM.

ET STATVS EORVM QVI SE IN ILLIS EXERCENT.

Ex S. Augustino, lib. 1. de Serm. Domini in monte. *Cap. 2.*

Qui omnes animi sui motus componentes & subjicientes Rationi, id est, menti & spiritui, carnalesque concupiscentias habent edomitas, fiunt regnum Dei. In quo ita sunt ordinata omnia, vt id quod est in homine præcipuum & excellens, hoc imperet cæteris non reluctantibus quæ sunt nobis bestijsque communia: atque idipsum quod excellit in homine, id est, Mens & Ratio subijciatur Potiori, quæ est ipsa Veritas, vnigenitus Filius Dei. Neque enim imperare inferioribus potest nisi Superiori se ipse subijciat. Et hæc est pax quæ datur in terra hominibus bonæ voluntatis: hæc vita consummati perfectique Sapientis.

VSVS TOTIVS OPERIS MAGIS DETERMINATVS.

TRiplex totius operis designari potest vsus: Lectio, Meditatio, Concio. Quæ tria suo Timotheo commendabat Apostolus: *Attende lectioni, exhortationi & doctrinæ. Hæc meditare, in his esto, vt profectus tuus manifestus sit omnibus. Attende tibi & doctrinæ, insta in illis; hoc enim faciens, & teipsum saluum facies, & eos qui te audiunt.* 1. Tim. 4.

Sunt itaque qui sola lectione contenti non vltrà progrediantur: Quibus hoc vnum Sapientis sit monitum, vt sibi, quæ legunt, applicent: *Cor fatui quasi vas confractum, & omnem sapientiam non tenebit: verbum Sapiens quodcumque audierit scius, laudabit; & ad se adjiciet*; Non ad alios, nec ad se jactitandum, sed ad se cognoscendum & se cognitæ veritati conformandum. Ne alioquin id accidat, quod de sciolo quodam Iobi amico scribit S. Gregorius, *Dum sequitur bonum, quo benè dicere appetijt; bonum quo bene viuere potuisset, amisit.* Eccles. 21. L. in c. 36. Iob.

Qui verò Lectioni Meditationem simul aut seorsim iungat; quid sit meditari veritatem, discat ab ipsa Sapientia. *Veritatem*, inquit, *meditabitur guttur meum, & labia meà detestabuntur impium* seu impietatem; Id est, non leuiter, non præproperè, non transcursim, seu pensiculatè, quantùm res exiget, suis omnibus dimetiar numeris & rimabor partibus, nihil vt me fugiat nos appensum aut excussum. Non ore tantùm quasi qui cibum ad solam gustet delectationem; sed ipso gutture, quasi qui ruminet, & salubrem solummodo nutritionem spectet. Vel sic interpretare: Veritatem sic mecum meditabor, quasi tùm loquerer, & quasi tùm agerem inter homines; vt cùm reipsa mihi loquendum & agendum erit cum hominibus, sic veritatem loquar & profitear, quasi tùm eam meditarer, aut sicut illam fui meditatus. Vel quasi diceres clariùs: Nullū volo esse discrimen inter meditationem meam ac locutionem: inter conuersationem meam cum Deo ac cum hominibus. Meditari volo coram Deo quod cum hominibus loquar: & hoc ipsum loqui volo cum hominibus, quod coram Deo meditatus fuero; sicque tandem, propitio fiet Deo, vt ex illo frequenti fidelique vsu meditandi & agendi, tam firmum Veritatis Practicæ contraham habitum, vt si forte in quouis humano congressu con- Prov. 8.

trà se aliquid ingerat, statim id aduertam, & velut ipsam impietatem non oderim modò, sed detester; non corde tantùm, sed & ipsis labiis, quasi qui vnam profitetur Veritatem.

Hoc est sapienter verèque meditari Veritates practicas, cùm ita praxim præcedit meditatio, vt ipsa meditationem sequatur praxis: cùm sic effectus affectum agendo sequitur, sicut affectus meditando sequutus est intellectum: cùm sic denique facienda præcogitatur veritas, sicut reuera debet fieri, sicque reuera fit, sicut præcogitata est.

2.Thess.2. Ephes.4. Hoc est *in his esse*, hoc est *sibi attendere & doctrinæ*, hoc est *instare in illis*, hoc est *veritatem charitatis recipere*, seu *veritatem in charitate facere*, sicut monebat Apostolus. Hoc est, vno verbo veritatem practicam verè meditari, nec aliter nisi falsò. Quod paucis, sed efficacibus verbis S. Bernardus summo commendās Pontifici: L. 2. de Consi. c.3. *Sume*, inquit, *exemplum de summo omnium patre, Verbum suum & emittente & retinente. Verbum tuum, consideratio tua, quæ si procedit, non recedat: sic progrediatur, vt non egrediatur; sic exeat, vt non deserat*. Psal. 77. Prou. 31. Sic in *intellectibus & consilio manuum suarum* Scriptura passim dicit fieri, quidquid à quoquam fieri melius, & verius dici potest.

Si quis porrò ad alios deriuare possit & velit, quod meditando hinc hauserit, quia tale est opus, vt multis Authorum & præceptorum adminiculis egeat: Authorem inter cæteros, quem imitetur, sibi proponat sanctum Chrysostomum: quem vt imitetur faciliùs, atque in vsum suum has practicas veritates fructuosè possit conuertere, Præceptorem habeat Diuum Augustinum: cuius vel vnus liber, qui de doctrina Christiana quartus est, hæc diuina subministrat Effata & Monita, quæ compendiariò sic ex singulis eius libri capitibus expressa sunt, vt suis ipse vnus loquatur verbis. Audi & vtere.

Cap. 1. *PRIMO expectationem legentium, qui fortè me putant Rhetorica daturum esse præcepta, quæ in scholis sæcularibus & didici & docui, ista prælocutione prohibeo, atque vt à me non expectentur, admoneo: non quod nihil habeant vtilitatis, sed si quid habent, seorsum discendum est.*

C. 2. *NAM cùm per artem Rhetoricam & vera suadeantur & falsa, quis audeat dicere aduersus mendacium in defensoribus suis inermem debere consistere veritatem? illi fallacibus argumentis veritatem oppugnent, asserant falsitatem: isti nec vera defendere, nec falsa valeant refutare! illi animos audientium in errorem mouentes impellentesque dicendo ter-*

reant, contristent, exhilarent, exhortentur ardenter: isti pro veritate lenti frigidique dormitent! Quis ita desipiat, vt hoc sapiat? Cùm ergo sit in medio posita facultas eloquij, quæ ad persuadenda seu praua seu recta valeat plurimum; cur non bonorum studio comparatur, vt militet veritati, si eam mali ad obtinendas peruersas vanasque causas in vsus iniquitatis & erroris vsurpant?

SI acutum & feruens adsit ingenium, facilius adhæret eloquentia legentibus & audientibus eloquentes, quàm eloquentiæ præcepta sectantibus. Nec desunt Ecclesiasticæ literæ, etiam præter canonem in authoritatis arce salubriter collocatum, quas legendo homo capax, etsi id non agat, sed tantummodo rebus quæ ibi dicuntur, intentus sit, etiam eloquio, quo dicuntur, dum in his versatur, imbuitur: accedente vel maxime exercitatione siue scribendi siue dictandi, postremò etiam dicendi quæ secundum pietatis ac fidei regulam sentit. c. 3.

DEBET igitur diuinarum Scripturarum tractator & doctor, defensor rectæ fidei, ac debellator erroris, & bona docere, & mala dedocere: atque in hoc opere sermonis conciliare aduersos, remissos erigere, nescientibus quid agatur, quid expectare debeant, intimare. Vbi autem beneuolos, intentos, dociles aut inuenerit, aut ipse fecerit, cætera peragenda sunt sicut causa postulat. Si docendi sunt, qui audiunt, narratione faciendum est, si tamen indigeat vt res, de qua agitur, innotescat. Vt autem quæ dubia sunt, certa fiant, documentis adhibitis, ratiocinandum est. Si verò qui audiunt, mouendi sunt potius quàm docendi, vt in eo, quod iam sciunt, agendo non torpeant, & rebus assensum quas veras esse fatentur, accommodent, maioribus dicendi viribus opus est. Ibi obsecrationes & increpationes, concitationes & coercitiones, & quæcumque alia valent ad commouendos animos. c. 4.

ET hæc quidem cuncta quæ dixi, omnes ferè homines in iis quæ eloquendo arguunt facere non quiescunt: sed cùm alij faciant obtusè, deformiter, frigidè: alij acutè, ornatè, vehementer; illum ad hoc opus vnde agimus, iam oportet accedere, qui potest disputare vel dicere sapienter, etiamsi non potest eloquenter, vt prosit audientibus. Qui verò affluit insipienti eloquentia, tantò magis cauendus est, quantò magis ab eo in iis quæ audire inutile est, delectatur auditor, & eum quoniam disertè dicere audit, etiam verè dicere existimat. Hæc autem sententia nec illos fugit qui artem Rhetoricam docendam putarunt: fassi sunt enim sapientiam sine eloquentia parum prodesse ciuibus: eloquentiam verò sine sapientia, nimirum obesse plerumque, prodesse nunquam. Si c. 5.

ergo hoc illi qui præcepta Eloquentiæ tradiderunt, in eisdem libris in quibus id egerunt, veritate instigante coacti sunt confiteri; veram, hoc est, supernam, quæ à patre Luminum descendit, sapientiam nescientes: quantò magis nos non aliud sentire debemus, qui huius sapientiæ filij & ministri sumus? Sapienter autem dicit homo tantò magis vel minus, quantò in Scripturis sanctis magis minusve profecit. Non dico in eis multùm legendis memoriæque mandandis, sed benè intelligendis & diligenter earum sensibus indagandis. Quantò se pauperiorem cernit in suis, tantò eum oportet in istis esse ditiorem, vt quod dixerit suis verbis, probet ex illis, & qui propriis verbis minor erat, magnorum testimonio dquodammodo crescat: PROBANDO ENIM DELECTAT, QVI MINVS POTEST DELECTARE DICENDO.

C. 6. *HIC aliquis forsan quærit, vtrum Authores nostri quorum scripta diuinitus inspirata canonem nobis saluberrima authoritate fecerunt, sapientes tantummodo, an eloquentes etiam nuncupandi sint? Quæ quidem quæstio apud meipsum & apud eos qui mecum, quod dico, sentiunt, facillimè soluitur. Nam vbi eos intelligo, non solum nihil eis sapientius, verum etiam nihil eloquentius mihi videri potest. Et audeo dicere, omnes qui rectè intelligunt quod illi loquuntur, simul intelligere, non eos aliter loqui debuisse. Illud magis admiror & stupeo, quòd ista nostra eloquentia ita vsi sunt, per alteram quamdam eloquentiam suam, vt nec eis deesset, nec emineret in eis: quia eam nec improbari ab illis nec ostentari oportebat, quorum alterum fieret, si vitaretur: alterum putari posset, si facile agnosceretur.*

C. 7. *QVIS enim non videat, quid voluerit dicere, & quàm sapienter*
Rom. 5. *dixerit Apostolus* gloriamur in tribulationibus, &c. *Sicut ergo Apostolum præcepta eloquentiæ secutum fuisse non dicimus, ita quod eius sapientiam secuta sit eloquentia, non negamus. Sed fortè quis putat tamquam Eloquentem nostrum, elegisse me Apostolum Paulum. Dicendum ergo mihi aliquid esse video, & de eloquentia Prophetarum; & ex illius Prophetæ libro potissimum hoc faciam, qui se pastorem vel armentarium*
Amos 6. *fuisse dicit, atque inde diuinitus ablatum atque missum, vt populo Dei prophetaret.* Væ vobis qui opulenti estis in Sion, &c. *Hæc diuina mente sunt fusa & sapienter & eloquenter, non intenta in eloquentiam sapientia, sed à sapientia non recedente eloquentia.*

C. 8. *SED nos etsi de literis eorum quæ sine difficultate intelliguntur, nonnulla sumimus elocutionis exempla, nequaquam tamen putare debemus imitandos eos nobis esse in iis quæ vtili ac salubri obscuritate dixerunt.*

Sic

Sic quippe illi locuti sunt, vt posteriores qui eos rectè intelligerent & exponerent, alteram gratiam, disparem quidem, verumtamen subsequentem in Dei Ecclesia reperirent. Non ergo expositores eorum ita loqui debent, vt tamquam se ipsi exponendos simili authoritate proponant: sed in omnibus sermonibus suis primitùs ac maximè, vt intelligantur, elaborent ea quantum poßint perspicuitate dicendi, vt aut multùm tardus sit qui non intelligat, aut in rerum quas explicare volumus difficultate; non in nostra locutione sit causa quò minus tardiusue, quod dicimus, poßit intelligi.

SVNT enim quædam; quæ sua vi non intelliguntur aut vix intelliguntur, quamuis planißimè dicentis versentur eloquio, quæ in populi audientiam vel raro si aliquid vrget, vel numquam omnino mittenda sunt. C. 9.

EVIDENTIAE diligens appetitus aliquando negligit verba cultiora, nec curat quid bene sonet, sed quid bene indicet atque intimet quod ostendere intendit. Vnde ait quidam cùm de tali genere locutionis ageret, esse in ea quamdam diligentem negligentiam. Hæc tamen sic detrahit ornatum, vt sordes non contrahat. Sed de modo delectandi nunc non ago. De modo autem quo docendi sunt qui discere desiderant, loquor. Is autem est optimus, quo fit, vt qui audit, verum audiat; & quod audit, intelligat. C. 10.

QVOD cum adepti fuerint (qui quæ discenda sunt, scire desiderant) ipsa delectabiliter veritate pascuntur: bonorumque ingeniorum insignis est indoles, in verbis verum amare, non verba: Quid enim prodest clauis aurea, si aperire quod volumus, non potest? aut quid obest lignea, si hoc potest, quando nihil quærimus nisi patére quod clausum est? C. 11.

Sed quoniam inter se habent nonnullam similitudinem vescentes atque discentes, propter fastidia plurimorum, etiam ipsa sine quibus viui non potest, alimenta condienda sunt.

DIXIT ergo quidam eloquens & verum dixit, ita debere dicere eloquentem, vt doceat, vt delectet, vt flectat. Deinde addidit, docere neceßitatis est, delectare suauitatis, flectere victoria, si nempe auditor amet quod polliceris, timeat quod minaris, oderit quod arguis, quod commendas amplectatur; quod dolendum exaggeras, doleat; cùm quid lætandum prædicas, gaudeat; misereatur eorum quos miserandos ante oculos dicendo constituis, fugiat eos quos cauendos terrendo proponis, & quidquid aliud grandi eloquentia fieri potest ad commouendos animos Auditorum, non quid agendum sit vt sciant; sed vt agant, quod agen- C. 12.

dum esse iam sciunt. Si autem adhuc nesciunt, priùs vtique docendi sunt, quàm mouendi. Et fortasse rebus ipsis cognitis ita mouebuntur, vt eos non opus sit maioribus eloquentiæ viribus iam moueri. Et ideo flectere necessitatis non est, si tantum docenti vel etiam delectanti consentit auditor. Ideo autem victoria est flectere, quia fieri potest vt doceatur & delectetur & non assentiatur. QVID AVTEM ILLA DVO PRODERVNT, SI DESIT HOC TERTIVM?

SED neque delectare necessitatis est, quandoquidem cùm dicendo vera monstrantur, quod ad officium docendi pertinet, non eloquio agitur, neque hoc attenditur, vt vel ipsa vel ipsum delectet eloquium; sed per seipsa quoniam vera sunt, manifestata delectant. Vnde plerumque delectant etiam falsa patefacta atque conuicta; neque enim delectant quia falsa sunt, sed quia falsa esse verum est; delectat & dictio, qua hoc verum esse monstratum est.

c. 13. PROPTER eos autem quibus fastidientibus non placet veritas, nisi eo modo dicatur, vt placeat & sermo dicentis, datus est in eloquentia non paruus etiam delectationi locus. Quæ tamen addita non sufficit duris, quos nec intellexisse, nec docentis elocutione delectatos esse profuerit; cum nempe id docetur quod agendum est, & ideo docetur vt agatur, frustra persuadetur verum esse quod dicitur, frustra placet modus ipse quo dicitur, si non ita dicitur vt agatur. Oportet igitur Eloquentem Ecclesiasticum quando suadet aliquid quod agendum est, non solum docere, vt instruat, & delectare vt teneat; verum etiam flectere, vt vincat.

c. 14. IN populo autem graui de quo dictum est Deo, in populo graui laudabo te, nec illa suauitas delectabilis est, quâ non quidem iniqua diliguntur, sed exigua & fragilia bona spumeo verborum ambitu ornantur, quali nec magna neque stabilia decenter & grauiter ornarentur. Est tale aliquid in Epistola beati Cypriani, quod ideo puto vel accidisse vel consultò factum esse, vt sciretur à posteris quam linguam Doctrinæ Christianæ sanitas ab ista redundantia reuocauerit, & ad eloquentiam grauiorem modestioremque restrinxerit, qualis in eius consequentibus literis securè amatur, religiosè appetitur, sed difficillimè impletur.

c. 15. AGIT itaque noster ille eloquens cùm & iusta & sancta & bona dicit; neque enim alia debet dicere, agit ergo quantum potest cùm ista dicit, vt intelligenter, vt libenter, vt obedienter audiatur: & hæc se posse pietate magis orationum quàm oratorum facultate non dubitet, vt orando pro se ac pro illis quos est allocuturus sit orator antequam Doctor.

Cum enim de vnaquaque re multa sint quæ dicantur, & multi modi quibus dicantur, quis nouit, quid ad præsens tempus, vel nobis dicere, vel per nos expediat audiri, nisi qui corda omnium videt? Et quis facit vt quod oportet & quemadmodum oportet, dicatur à nobis, nisi in cuius manu sumus nos & sermones nostri? Ac per hoc discat quidem omnia quæ docenda sunt, qui & nosse vult & docere, facultatemque dicendi, vt decet virum Ecclesiasticum, comparet: Ad horam verò ipsius dictionis illud potius bonæ menti cogitet conuenire quod Dominus ait: Nolite cogitare quomodo aut quid loquamini; dabitur enim vobis in illa hora quid loquamini: Non enim vos estis qui loquimini, sed spiritus patris vestri qui loquitur in vobis. *Si ergo loquitur in eis Spiritus sanctus, qui persequentibus traduntur pro Christo, cur non & in eis qui tradunt discentibus Christum?*

QVISQVIS autem dicit non esse hominibus præcipiendum quid vel quemadmodum doceant, si Doctores Sanctus efficit Spiritus; potest dicere, nec orandum nobis esse; quia Dominus ait, scit pater vester quid vobis necessarium sit, priusquam petatis ab eo. Aut Apostolum Paulum Timotheo & Tito non debuisse præcipere quid præciperent aliis. C. 16.

Sicut enim corporis medicamenta quæ hominibus ab hominibus adhibentur, non nisi eis prosunt, quibus Deus operatur salutem, qui & sine illis mederi potest, cum sine ipso illa non possint; & tamen adhibentur, & si hoc officiosè fiat, inter opera misericordiæ vel beneficentiæ deputatur: ita & adiumenta doctrinæ tunc prosunt animæ adhibita per hominem cùm Deus operatur vt prosint, qui potuit Euangelium dare hominibus, etiam non ab hominibus, neque per hominem.

QVI ergo dicendo nititur persuadere quod bonum est, nihil horum trium spernens, vt scilicet doceat, vt delectet, vt flectat: oret atque agat, vt quemadmodum suprà diximus, intelligenter, libenter, obedienterque audiatur. Quod cùm aptè & conuenienter facit, non immerito eloquens dici potest, etsi non eum sequatur auditoris assensus. Ad hæc enim tria, id est, vt doceat, vt delectet, vt flectat, etiam tria illa pertinere videtur voluisse idem Ipse Romani Author eloquij, cùm itidem dixit, Is igitur erit eloquens, qui poterit parua submissè, modica temperatè, magna granditer dicere, tamquam si adderet illa etiam tria, & sic explicaret vnam eamdemque sententiam, dicens: Is erit igitur eloquens qui vt doceat, poterit parua submissè; vt delectet, modica temperatè: vt flectat, magna granditer dicere. C. 17.

HAEC autem tria ille sicut ab eo dicta sunt, in causis forensibus C. 18.

posset ostendere, non autem hoc in Ecclesiasticis quæstionibus, in quibus huiusmodi quem volumus informare, sermo versatur. In illis enim ea parua dicuntur, vbi de rebus pecuniariis iudicandum est: ea magna vbi de salute ac de capite hominum: ea verò, vbi nihil horum iudicandum est, nihilque agitur vt agat siue decernat, sed tantummodo vt delectetur auditor, inter vtrumque quasi media, & ob hoc modica quasi moderata dixerunt; modicis enim modus imposuit; nam modica pro paruis abusiuè non propriè dicimus.

In istis autem nostris, quandoquidem omnia, maxime quæ de loco superiore populis dicimus, ad hominum salutem, nec temporariam sed æternam referre debemus, vbi etiam cauendus est æternus interitus: omnia magna sunt quæ dicimus.

C. 19. *ET tamen cùm Doctor iste, debeat rerum dictor esse magnarum, non semper eas debet granditer dicere; sed submissè cùm aliquid docetur, temperatè cùm aliquid vituperatur siue laudatur: cùm verò aliquid agendum est, & ad eos loquitur qui hoc agere debent, nec tamen volunt, tunc ea quæ magna sunt, dicenda sunt granditer & ad flectendos animos congruenter. Et aliquando de vna eademque re magna, & submissè dicitur, si docetur; & temperatè, si prædicatur: & granditer, si auersus inde animus vt conuertatur, impellitur.*

C. 20. *SVBMISSAE dictionis exemplum est apud Apostolum Paulum:*
Gal. 4. Dicite mihi sub lege volentes esse, legem non legistis? scriptum est enim, &c.

Pertinet ergo ad docendi curam non solum aperire clausa, & nodos soluere quæstionum, sed etiam dum hoc agitur, aliis quæstionibus quæ fortè inciderint, ne id quod dicitur, imputetur, aut per illas refellatur, occurrere; si tamen & ipsa earum solutio pariter occurrerit, ne moueamus quod auferre non possumus.

1. Tim. 5. *In illis autem Apostolicis verbis dictio temperata est*; Seniorem ne increpaueris, &c. *& in illis*, obsecro autem vos fratres per misericordiam Dei, vt exhibeatis corpora vestra, hostiam viuam, sanctam, Deo placentem, &c. Rom. c. 2.

Grande autem dicendi genus hoc maximè distat ab isto temperato genere, quod non tam verborum ornatibus comptum est quàm violentum animi affectibus. Nam capit etiam illa ornamenta penè omnia, sed ea, si non habuerit, non requirit. Fertur quippe impetu suo, & elocutionis pulchritudinem, si occurrerit, vi rerum rapit, non curâ decoris assumit. Satis est enim ei propter quod agitur, vt verba congruentia

non oris eligantur industria, sed pectoris sequantur ardorem. Nam si aurato gemmatoque ferro vir fortis armetur, intentißimus pugnæ agit quidem illis armis quod agit, non quia pretiosa, sed quia arma sunt.

AGIT Apostolus vt pro Euangelico ministerio patienter mala huius temporis, cum solatio donorum Dei omnia tolerentur. Magna res est, & granditer agitur, nec desunt ornamenta dicendi. Ecce, *inquit,* nunc tempus acceptabile, &c. *Itemque ad Romanos agit vt persecutiones huius mundi charitate vincantur, spe certa in adiutorio Dei. Agit autem & granditer & ornatè.* Scimus, *inquit,* quoniam diligentibus Deum omnia cooperantur in bonum, &c. *Ad Galatas autem quamuis tota ipsa Epistola summisso dicendi genere scripta sit, nisi in extremis partibus, vbi est eloquium temperatum, tamen interponit quemdam locum eo motu animi, vt sine vllis quidem talibus ornamentis, qualia sunt in his quæ modo posuimus, non posset tamen nisi granditer dici:* Dies, *inquit,* obseruatis, & menses, & annos, & tempora, &c.

2. Cor. 6.

Rom. 8.

Ad Gal. 4.

C. 21.

SED Apostolica ista sic clara sunt, vt & profunda sint, atque ita conscripta, memoriaque mandata, vt non solum lectore vel auditore, verùm etiam expositore opus habeant, si quis in eis non superficie contentus altitudinem quærat. Quapropter videamus ista genera loquendi in iis qui istorum lectione, ad rerum diuinarum atque salubrium scientiam profecerunt, eamque Ecclesiæ ministrarunt. Beatus Cyprianus submisso dicendi genere vtitur in eo libro, vbi de Sacramento calicis disputat, &c. Sanctus quoque Ambrosius cùm agat rem magnam de Spiritu sancto, vt eum Patri & Filio demonstret æqualem, submisso tamen dicendi genere vtitur, quoniam res suscepta non ornamenta verborum, aut ad flectendos animos commotionis affectum, sed rerum documenta desiderat.

De genere temperato est apud Cyprianum Virginitatis ista laudatio. Nunc nobis ad Virgines sermo est, &c. *Ambrosius etiam genere dicendi temperato & ornato profeßis Virginibus proponit, tamquam sub exempli forma, quod moribus imitentur, & dicit,* Virgo erat non solum corpore sed etiam mente, &c. *Hæc etiam propterea in exemplo generis temperati posuit, quia non hic agit, vt virginitatem voueant quæ nondum vouerunt, sed quales esse debeant quæ iam votæ sunt.*

De Virg. l. 2.

Verum ex eo quod ambo egerunt, dictionis grandis exempla memorabo: ambo quippe inuecti sunt in eas, quæ formam pigmentis colorant

vel potius decolorant: quorum prior ille cùm hoc ageret, ait inter cætera; Si quis pingendi artifex vultum alicuius & speciem & corporis qualitatem æmulo colore signaret, & signato iam consummatoque simulachro, manus alius inferret; vt iam formata, iam picta quasi peritior reformaret; grauis prioris artificis iniuria, & iusta indignatio videretur. Tu te existimas impunè laturam tam improbæ temeritatis audaciam, Dei artificis offensam? *&c. Ille verò posterior vt in tales diceret:* Hinc illa, *inquit,* nascuntur incentiua vitiorum, vt quæsitis coloribus ora depingant, dum viris displicere formidant, & de adulterio vultus, meditantur adulterium castitatis, &c. *Satis, vt existimo, apparet fæminas, ne suam fucis adulterent formam, & ad pudorem & ad timorem hac facundia vehementer impelli. Proinde neque submissum neque temperatum, sed grande omnino genus hoc elocutionis agnoscimus.*

De habitu Virg.

Lib. 1. de Virg.

C. 22. *NEC quisquam præter disciplinam esse existimet ista miscere, imò quantum congruè fieri potest, omnibus generibus dictio varianda est. Nam quando prolixa est in vno genere, minùs detinet auditorem: cùm verò fit in aliud ab alio transitus, etiamsi longiùs eat, decentiùs procedit oratio. Verumtamen, faciliùs submissum solum quàm solum grande diutiùs tolerari potest: commotio quippe animi quantò magis excitata est, vt nobis assentiat auditor, tantò minùs in ea diu teneri potest, cùm fuerit, quantum satis est, excitata.*

C. 23. *In grandi genere semper aut penè semper temperata debent esse principia. Et in potestate est eloquentis, vt dicantur nonnulla submissè etiam quæ possent granditer dici, vt ea quæ dicuntur granditer, ex illorum fiant comparatione grandiora, & eorum tamquam vmbris luminosiora reddantur. In quocumque autem genere, aliqua quæstionum vincula soluenda sunt, acumine opus est, quod sibi submissum genus propriè vendicat.*

C. 24. *NON sanè, si dicenti crebriùs & vehementiùs acclametur, ideo granditer putandus est dicere, hoc enim & acumina submißi generis & ornamenta faciunt temperati. Grande autem genus plerumque pondere suo voces premit, sed lachrymas exprimit. Denique cùm apud Cæsaream Mauritaniæ, populo dissuaderem pugnam ciuilem, vel potiùs plusquam ciuilem, quam cateruam vocabant; neque enim ciues tantummodò, verùm etiam propinqui & fratres, postremò parentes ac filij lapidibus inter se, in duas partes diuisi, per aliquot dies continuos, certo tempore anni solenniter dimicabant, & quisque vt quem-*

que poterat, occidebat: egi quidem granditer quantum valui, non tamen egisse aliquid me putaui, cùm eos audirem acclamantes, SED CVM FLENTES VIDEREM: acclamationibus quippe se doceri & delectari, flecti autem lachrymis indicabant. Numquid omnes qui delectantur mutantur? sicut in grandi genere omnes qui flectuntur, agunt; & in submisso genere, omnes qui docentur, sciunt, aut credunt verum esse quod nesciunt.

VNDE colligitur illa duo genera, quod efficere intendunt, hoc eis esse maximè necessarium, qui sapienter & eloquenter volunt dicere: Illud verò quod agitur genere temperato, id est, vt eloquentia ipsa delectet, NON EST PROPTER SEIPSVM VSVRPANDVM. Nam cùm eloquentiæ sit vniuersale officium in quocumque istorum trium generum, dicere aptè ad persuadendum: finis autem, id quod intenderis, persuadere dicendo. In quocumque istorum trium generum, dicit quidem eloquens aptè ad persuasionem, sed nisi persuadeat, ad finem non peruenit eloquentia. Persuadet autem in submisso genere vera esse quæ dicit. Persuadet in grandi, vt agantur, quæ agenda iam esse sciuntur, nec tamen aguntur. Persuadet in genere temperato, pulchrè ornatéque se dicere. QVO FINE NOBIS QVID OPVS EST? appetant eum qui lingua gloriantur, & se in panegyricis iactant; NOS VERO ISTVM FINEM REFERAMVS AD ALTERVM FINEM, vt scilicet quod efficere volumus cùm granditer dicimus, hoc etiam isto velimus: id est, VT BONA MORVM DILIGANTVR, VEL DEVITENTVR MALA. Ita fit, vt etiam temperati generis ornatu non iactanter sed prudenter vtamur: non eius fine contenti quo tantummodo delectatur auditor, sed hoc potius agentes, vt etiam ipso ad bonum quod persuadere volumus, adiuuetur. C. 25.

ILLA itaque tria quæ suprà posuimus, eum qui sapienter dicit, si etiam eloquenter vult dicere, id agere debere vt intelligenter, vt libenter, vt obedienter audiatur, non sic accipienda sunt tamquam singula illis tribus dicendi generibus ita tribuantur, vt ad submissum intelligenter, ad temperatum libenter, ad grande pertineat obedienter audiri: sed sic potius vt hæc tria semper intendat, & quantùm potest, agat: etiam cùm in illorum singulo quoque versatur. Nolumus enim fastidiri, etiam quod submissè dicimus, ac per hoc volumus non solum intelligenter, verùm etiam libenter audiri. Quid autem agimus diuinis testimoniis docendo quod dicimus, nisi vt obedienter audiamur, id est, vt credatur eis, opitulante illo cui dictum est: testimonia tua credibilia C. 26.

facta sunt valde? *quid etiam cupit, nisi vt sibi credatur, qui aliquid licet submisso eloquio discentibus narrat? Et quis eum velit audire, nisi auditorem nonnulla etiam suauitate detineat? nam si non intelligatur, quis nesciat nec libenter eum posse, nec obedienter audiri?*

Plerumque autem dictio ipsa submissa dissoluit difficillimas quæstiones, & inopinata manifestatione demonstrat: dum sententias acutissimas de nescio quibus quasi cauernis, vnde non sperabatur, eruit & ostendit: dum aduersarij conuincit errorem, & docet falsum esse quod ab illo dici videbatur inuictum: maximè quando adest ei quoddam decus non appetitum, sed quodammodo naturale, & quando nonnulla, non iactatiuncula, sed quasi necessaria, atque vt ita dicam, ipsis rebus extorta numerositas clausularum, tantas acclamationes excitat, vt vix intelligatur esse submissa. Non enim quia neque incedit ornata neque armata, sed tamquam nuda congreditur, ideo non aduersarium neruis lacertisque collidit, & obsistentem suburit ac destruit membris fortissimis falsitatem, Vnde autem crebrò & multùm acclamatur ita dicentibus, nisi quia VERITAS SIC DEMONSTRATA, SIC DEFENSA, SIC INVICTA DELECTAT? Et in hoc igitur genere submisso iste noster Doctor & dictor id agere debet, vt non solùm intelligenter, verùm etiam libenter & obedienter audiatur. Illa quoque eloquentia generis temperati apud eloquentem Ecclesiasticum nec inornata relinquitur, nec indecenter ornatur: nec solùm hoc appetit vt delectet, quod solum apud alios profitetur: verùm etiam in iis quæ laudat siue vituperat, istis appetendis vel firmiùs tenendis, illis autem vitandis vel respuendis, vult vtique obedienter audiri. Si autem non auditur intelligenter, nec libenter potest. Proinde illa tria, vt intelligant qui audiunt, vt delectentur, vt obediant, etiam in hoc genere agendum est, vbi tenet delectatio principatum. Iam verò vbi mouere & flectere grandi genere opus est, auditorem; quod tunc est opus, quando & veraciter dicit & suauiter confitetur, & tamen non vult facere quod dicitur, dicendum est procul dubio granditer; sed quis mouetur, si nescit quod dicitur? aut quis tenetur vt audiat, si non delectatur? vnde & in isto genere, vbi ad obedientiam cor durum dictionis granditate flectendum est, nisi & intelligenter & libenter qui dicit, audiatur, non potest obedienter audiri.

c. 27. *HABET autem vt obedienter audiatur quantacumque granditate dictionis maius pondus vita dicentis. Multis prosunt dicendo quæ non faciunt, sed longe pluribus prodessent faciendo quæ dicunt. Abundant*

enim

enim qui malæ vitæ suæ defensionem ex ipsis suis Præpositis & Doctoribus quærunt respondentes corde suo, aut etiam si ad hoc erumpunt ore suo, dicentes, quod mihi præcipis, cur ipse non facis? Ita fit, vt cùm non obedienter audiant, qui se ipse non audit, & Dei Verbum quod eis prædicatur simul cum ipso prædicatore contemnant.

IN ipso etiam Sermone MALIT REBVS PLACERE QVAM C. 28.
VERBIS, nec existimet dici melius, nisi quod dicitur verius, nec DOCTOR VERBIS SERVIAT, SED VERBA DOCTORI. Hoc est enim quod Apostolus ait: non in sapientia verbi, ne euacuetur crux Christi. *Ad hoc enim valet etiam quod ait ad Timotheum,* noli verbis contendere, ad nihil enim vtile est, nisi ad subuersionem audientium: *Verbis enim contendere est, non curare quomodo error veritate vincatur, sed quomodo tua dictio dictioni præferatur alterius. Porrò qui non verbis contendit siue submissè, siue tẽperatè, siue granditer dicat, id agit verbis, vt veritas pateat, veritas placeat, veritas moueat, quoniam nec ipsa quæ præcepti finis & plenitudo legis est Charitas vllo modo recta esse potest, si ea quæ diliguntur, non vera sed falsa sunt. Sicut autem cuius pulchrum corpus & deformis est animus, magis dolendus est quàm si deforme haberet & corpus: ita qui eloquenter ea quæ falsa sunt, dicunt, magis miserandi sunt, quàm si talia deformiter dicerent. Quid est ergo non solum eloquenter, verùm etiam sapienter dicere, nisi verba in submisso genere sufficientia, in temperato splendentia, in grandi vehementia, veris tamen rebus quas audire oporteat, adhibere? Sed qui vtrumque non potest, dicat sapienter quod non dicit eloquenter, potiùs quàm dicat eloquenter, quod non dicit sapienter.*

SI autem ne hoc quidem potest, ita conuersetur, vt non solùm præ- C. 29.
mium sibi comparet, sed etiam præbeat aliis exemplum & sit eius quasi copia dicendi, forma viuendi. Sunt sanè quidam qui bene pronuntiare possunt, quid autem pronuntient, excogitare non possunt; quod si ab aliis sumant eloquenter sapienterque conscriptum, memoriæque commendent, atque ad populum proferant, si eam personam gerunt, non improbè faciunt. Sic enim quod profectò vtile est, multi Prædicatores veritatis fiunt, nec multi magistri, si vnius veri Magistri idipsum dicant omnes, & non sint in eis schismata. Nec deterrendi sunt isti voce Ieremiæ Prophetæ, per quem Deus arguit eos qui furantur verba eius, vnusquisque à proximo suo: qui enim furantur, alienum auferunt: verbum autem Dei non est ab eis alienum qui obtemperant ei, potiusque ille dicit aliena, qui cum dicat bene, viuit malè. Quæcumque

enim bona dicit, eius excogitari videntur ingenio, sed ab eius moribus aliena sunt. Eos itaque dixit Deus furari verba sua, qui boni volunt videri, loquendo quæ Dei sunt, cùm mali sint faciendo quæ sua sunt. Cum verò boni fideles bonis fidelibus hanc operam commodant, vtrique sua dicunt, quia & Deus ipsorum est, cuius sunt illa quæ dicunt: & ea sua faciunt, quæ non ipsi componere potuerunt, qui secundum illa compositè viuunt.

C.30. *SIVE autem apud populum, vel apud quoslibet iam iamque dicturus: siue quod apud populum dicendum, vel ab eis qui voluerint aut potuerint legendum est, dictaturus: oret vt Deus sermonem bonum det in os eius. Si enim Regina orauit Esther pro suæ gentis temporaria salute locutura apud Regem, vt in os eius, Deus congruum sermonem daret: quantò magis orare debet, vt tale munus accipiat qui pro æterna hominum salute, in verbo & doctrina laborat? Illi verò qui ea dicturi sunt quæ ab aliis acceperunt, & antequam accipiant, orent pro eis à quibus accipiunt, vt eis detur quod per eos accipere volunt: Et cùm acceperint, orent vt bene & ipsi proferant, & illi ad quos proferunt, sumant; & de prospero exitu dictionis eidem gratias agant, à quo id se accepisse non dubitant, vt qui gloriatur, in illo glorietur, in cuius nutu sunt & nos & sermones nostri.*

C.31. *LONGIOR euasit liber hic quàm volebam quámque putaueram, sed legenti vel audienti cui gratus est, longus non est: cui autem longus est, per partes eum legat, qui habere vult cognitum.*

QVÆ posteriora S. Augustini verba non id tantùm significant, vt per partes quæ sunt libri capita, separatim & otiosè liber legatur; sed siue per capita separatim, siue simul totus legatur, curet lector sic partes libri retinere, vt cum ad parandam concionem accesserit, libri partem cum parte concionis conferat & accommodet: Non est enim idem ordo libri partium & concionis; ac proinde ad ipsam praxim & vsum quotidianum quæ cuique pars parti respondeat, probè est intelligendum. Sic autem simul videntur componi posse.

PRIMVM omnium agendorum est Caput decimum quintum, vbi de orando Deo agitur; Licet itaque sint parata hîc ad singulos dies omnia, vel licet tu ipse de quouis iam argumento scripseris & dixeris: quoties tamen agetur de paranda primò concione, numquam deliberes aut decernas seu generatim seu particulatim quod sis dicturus, nisi post orationem, in qua ex ani-

mo plane religioſo ſic probes, *quæ ſit voluntas Dei bona, beneplacens & perfecta,* vt non aliud quàm quod ſincerè putes Deum velle, dicas; nec alio dicas modo quàm velit, nec alio fine quàm quod ſic velit.

SECVNDVM, ex capite decimo octauo deſumendum eſt, & fixe tecum ſtatuendum, hanc eſſe Dei voluntatem, vt quidquid ex occurrenti Euangelio vel celebrando feſto ſelegeris, æternam auditorum ſalutem ſpectet, ſicque tractando ſuſcipiatur, quaſi de ſempiterno animorum interitu tùm ageretur.

TERTIVM conformiter quarto capiti, mala ſunt potiùs dedocenda, quàm docenda bona; nam in illis deſerendis & maior eſt difficultas & maius damnum niſi deſerantur: Plures ſunt aduerſi quos concilies, & remiſſi quos erigas, qua de re pòſt in fine apertiùs.

QVARTVM ex eodem capite ad ſeligendam malis dedocendis aptiorem materiam, præter illa quæ in noſtro hoc opere, tali occurrent die propoſita, vel ex Euangelio, vel ex continuata dicendorum ſerie; poſſunt videri cuiuſque partis indices, & opportunis verbis perluſtratis, inde illa deduci, quæ non gratiora, non ſplendidiora, *ſed vtiliora in Domino videbuntur.*

QVINTVM, ſi aliquam ex propoſitis veritatibus placet eligere, cogitandum eſt maturè quibus vernaculè terminis poſſit enuntiari, & tùm habendum præ oculis quod dicitur capite 28. de natiuo decore, ſed magis etiam quod capitibus octauo & nono de perſpicuitate dictionis.

Idem eſto iudicium de forma quæ eſt adhibenda materiæ, ſeu de apta totius concionis diſpoſitione, quam hîc vnam in omnibus ratiocinatiuam reddimus, non quòd fortè ſemper ſit ita diſcurrendum; ſed quod frequentiùs, ſi caput ſequeris quartum, quintum, & quotquot de dicendi officiis tractant, quæ ſunt docere, delectare & flectere, nihil enim ad hæc tria conuenientius;
Quod & quique ſcriptores docent, in quibus vide Carolum Regium, qui Orator Chriſtianus inſcribitur, vbi de variis agit concionis diſpoſitionibus, quarum hanc primam ſtatuit vt maximè congruentem. Quia verò non ita facilè cunctis occurrit, idcirco fortè rariùs adhibetur; ac propterea conſtantius in illa tradenda forma hîc eſt elaboratum, vt quod vtilius eſt quærere, & difficilius inuenire, præſto eſſet volenti; nolenti verò pro ſuo cuique *Lib. 8. c. 4.*

genio maneret liberum, formam sibi aliam præscribere, vel variare, vel obumbrare: dum tamen memor capitis decimi, quicquid proponat se dicturum, clarè intimet, distinctè, sapienter, non nimis cultè, nec incultè, non vt latinè solet in scholis proponi strictiùs, sed vt grauiter & moratè viros inter prudentes & maturos, quantùm scilicet satis esse iudicatur ad id quod agitur, exponendum. Et verò antequam spernas hunc ratiocinandi modum, experire quid valeat; & agnosce, quantùm non modo intellectui & voluntati, sed & memoriæ cùm dicentis tum audientis conferat. Neque timendum est auditoris fastidium, si semper aut sæpius eundem serues dicendi modum, cùm mutetur materia, & ita sæpe accidat vt vni semel assuetus auditor modo quem libenter audit, mirum quantùm in eo semper acquiescat, paratoque auidè animo quod expectabat, hauriat.

SEXTVM, sic statutis illis quæ concionis antecedunt structuram, iam componatur ipsa concio, iam quod capite decimo septimo dicitur, in praxim veniat, *vt qui dicendo nititur persuadere quod bonum est, nihil horum trium spernens, vt scilicet doceat vt delectet, vt flectat: oret atq; agat vt intelligenter, libenter, obedienterq; audiatur.* Hoc autem agitur, totam ordinando concionem suas in partes. Ordinatur verò, vel solâ mente, vel breui scripto, vel longiori discursu. Quocumque ex his modo fiat, breue sit semper illud quod præmitti solet ante Salutationem Angelicam. Nihil eorum attingatur quæ hîc habentur in exordiis: Sola sacræ Scripturæ verba quibus proponenda Veritas continetur, religiosè proferantur, & quantum satis est ad delibanda & præmonstranda quæ dicentur, exponantur: non variis adductis sententiis aut interpretationibus; non tota Euangelij vel rei gestæ narratione, nisi sit admodum breuis; non forma seu dispositione dicendi declarata: hæc enim sunt exordij vel narrationis propria, quæ quidem concionis partes nec debent multiplicari, neque à se vel ab aliis disiungi partibus. Ac proinde proœmium illud religiosè quidem & grauiter, sed non profusè producatur, nec in ipsam penetret altius rei dicendæ materiam, ne quid sit repetendum.

Quando hîc itaq; designatum est primum punctum, quidquid tùm exponi solet antequã fusiùs denuntietur & declaretur Veritas, locum habet exordij, cui vix aliquid detrahi possit, at verò

addi nonnihil deceat, dum ſit aptum, breue, concinnum, qualis eſſet Pſalmi verſiculus, ſacrum prouerbium, prophetæ grauis ſententia, cohærens denique ſcripturæ locus, vnde in dicenda ſit procliuis & expeditus aditus. Atque hîc illud quod breuiter capite quarto commendatur de auditorum attentione & beneuolentia, breuiter etiam expediatur: ſatis enim ſe ipſa quæ proponitur veritas, auditori conciliat.

QVÆ porro ſequitur ex eodem primo puncto, declaratio veritatis, primam duntaxat propoſitionem continet exponendam, quæ cùm plerumque ſit magis vniuerſalis quàm ſequens, magis etiam docendi munus exercet, & ſubmiſſum dicendi genus, de quibus multa ſunt capita, quorum illud numquam de memoria vel ex oculis effluat, quo dicendi ornatus temperatur, ſeu temperandus, & ad finem qui eſt ſalus animæ tantùm vſurpandus, commendatur; quod quidem ita commendatum ſibi perſuadeat Chriſtianus concionator, vt bonam quæ ab eo exigitur in adimplendo prædicatoris officio fidelitatis partem, hoc vno vel maximè credat conſiſtere. Si nimius enim ſit iſte ornatus, non ſpectabit tantummodo finem propoſitum: ſi quid autem aliud ſpectet, vix aut ne vix ipſum intendet finem, quia illò aliò quod ſibi ſimul inordinatè proponit, hic finis etiam rectè propoſitus ſit obruetur, vt planè deſinat eſſe rectus. *Nemo poteſt*, inquit ſanctus Chryſoſtomus, *finem prædicationis aſſequi niſi popularem auram aſpernetur. Et profecto abundans*, ait idem, *illi fuerit laboris ſolatium, idemque omnium certè maximum, ſi ſibi ipſe conſcius eſſe potuerit ad hanc ſe rationem, doctrinam eloquentiamque ſuam compoſuiſſe atque adaptaſſe, vt Deo illa placens acceptaque fiat.* *L.5.de Sacerdotio L. 6.*

SEPTIMVM, in ſecundo puncto quo ſecunda propoſitio demonſtratur, aſſurgat quidem paulò altiùs oratio, ſed ſimul premat ſtrictiùs auditorem in particulari caſu propoſito, dilucidèque fiat quod habent capita decimum & vndecimum, *qui audit, verum audiat, & quod audit ita intelligat*, vt ſibi dictum non dubitet; *appareat quod latebat*, nempe incluſum vlcus, deprauata cupiditas, error oppoſitus veritati, pauenda inde pernicies.

Atque illa duo puncta ſunt inſtar narrationis cuiuſdam quâ intelligenter edocetur Auditor, ſuauiterque paratur ad aſſenſum totius Veritatis, quem exigit in Tertio puncto, tertia quæ ex aliis

infertur Propoſitio, quæ eſt ipſa Concluſio ſeu Veritatis euidentia, quæ apertè prodit ex collecto in vnum breui complexu totius raciocinationis expoſitæ, quam ſi placet firmius confirmare, placeat & quod habet caput vigeſimum, vt potenter refellantur quæ contra poſſent objici: & quod de grandi genere mouendis apto cordibus paſſim eſt dictum, hîc potiſſimum adhibeatur, hîc illæ obſecrationes & increpationes, concitationes & coërcitiones, de quibus vniuerſim primis capitibus, & particulatim vigeſimo, vigeſimoque primo, cùm ex Apoſtolo, tum & ſanctis Doctoribus.

Quod vt fiat etiam efficacius, ſi fortè non in ipſo diſcurſu ſatis intellexiſſet Auditor ſe in cauſa inuolutum ſeu in propoſita veritate, damniſque conſequentibus, hic vel apertè intelligat ſentiatque prorſus ſua multùm intereſſe quod dictum eſt: agnoſcat ſibi deeſſe illud quod ſuadetur, aut id ineſſe quod diſſuadetur: agnoſcat quæ inde ſibi vel iam in præſenti vita, vel in morte ac iudicio, coramque Deo verè immineant damna, pericula, detrimenta. Pudeat eum ſuæ circa hoc dementiæ: pæniteat ſuæ negligentiæ, ſuæue culpæ, proponatque ſeriò reſipiſcentiam. Nihil alioquin aut vix quidquam efficies: nec quantumuis bonum aut malum ſit illud quod proponitur, niſi ſe Auditor priuatum illo bono vel affectum malo ſentiat: aut niſi quid damni ex illa boni priuatione vel mali affectione timeat, nil perſuadebis. Quamobrem quod ſupra dictum eſt de malis dedocendis, hic etiam atque etiam in primis habe, vt quàm fieri frequentiſſimè poſſit, ex multis quæ dicenda occurrent, id ſeligas potiùs, quod ſit diſſuadendum quàm quod perſuadendum. Nam vniuerſim loquendo, faciliùs diſſuademur à malis, quàm ad bona ſuadeamur; faciliùs permouemur ad cauenda damna, quàm ad commoda quædam comparanda. Cum enim in vtriſque ſit difficultas, non ita difficultatem perrumpit futuræ commoditatis perſuaſio, quàm imminentis damni ſiue periculi diſſuaſio. Tunc nempe natura minùs reſiſtit gratiæ, quando cedit cauſa reſiſtendi, quæ reſiſtendi cauſa cùm in timore difficultatis ſeu pænæ ſubeundæ ſit ordinariè poſita, timor hic timore grauioris mali quod intentatur facile vincitur. Sic iam audiuiſti ſanctum Auguſtinum dicentem ſibi nihil vnquam dicendo felicius accidiſſe, quàm cùm aliquorum vitium diſſuaſiſſet. Sic dum accuratè legeris ſanctum Chry-

ſoſtomum, in hoc vno præſertim illum eſſe Chryſoſtomum, & illum eſſe diſces, quem propterea Chriſtianus prædicator imitetur, ſi velit eſſe Chriſtianus prædicator.

Et verò in fine poſt vehementiores motus, adhiberi poſſent lenes, quibus emergendi via pateſiat, difficultates explanentur, ſpes detur & confidentia, ſi tantum hoc aut illud abſtineant vel ſuſtineant auditores, quod facillimè, ſi velint, poterũt cum diuina gratia: debẽt autẽ velle pro rei de qua dictum eſt grauitate. Sic Amos ille Propheta cuius vehementiam affectus expoſuit octauo capite S. Auguſtinus, paulò poſt admodum ſuauiter: *Ecce dies veniunt, dicit Dominus, & comprehendet arator Meſſorem, & calcator vuæ mittentem ſemen; & ſtillabunt montes dulcedinem & omnes colles culti erunt. Et conuertam captiuitatem populi mei Iſraël, &c.* Sic alius poſt multa grauiter dicta: *Conuertimini & agite pænitentiam, & non erit vobis in ruinam iniquitas. Et quare moriemini Domus Iſraël, quia nolo mortem morientis, dicit Dominus Deus, reuertimini & viuite.* Ezech. 8.

Sic ipſe Chriſtus Dominus nullibi vnquam ſuauius quàm vbi dixit grauius: *Væ tibi Corozaim, væ tibi Betſaïda! Et tu Capharnaum, numquid vſque in cælum exaltaberis? vſque in infernum deſcendes.* Math. 11. Quid his & aliis adiunctis ſimilibus poteſt eſſe grauius? At quid his ſuauius quæ pòſt addit, *venite ad me omnes qui laboratis & onerati eſtis, & ego reficiam vos.*

Si tamen ad conuerſionem minus flecti viderentur animi, vel ad pietatem emolliri, ne tunc quidem eſſet neganda ſuauitas, ſed quæ deploraret potius mala imminentia quàm quæ nulla mala prædiceret. Talis eſt illa Chriſti Domini comploratio poſt tam multa coniecta in Iudæos anathemata, quæ leguntur Mathæi vigeſimo tertio: *Ieruſalem, Ieruſalem quæ occidis Prophetas & lapidas eos qui ad te miſſi ſunt, quoties volui congregare filios tuos, quemadmodum gallina congregat pullos ſuos ſub alas & noluiſti? Ecce relinquetur vobis domus veſtra deſerta.*

Sic metum inter & ſpem coniecti Auditores ſunt dimittendi, vt metu à malo, & ſpe ad bonum conuertantur. Atque ita quod commendat dilectus diſcipulus, *Cooperatores ſimus omnes veritatis.* 3. Ioan.

Hic eſt vnicus finis, & ſcopus totius huius operis, de cuius partitione reſtat aliquid dicere.

PARTITIO TOTIVS OPERIS.

IN quatuor diuiſum partes totum hoc eſſe opus iam ex pri-

mo limine patuit, quæ quidem distinctæ partes sicut numero rerumque tractandarum proprietate, quatuor anni conueniunt tempestatibus, ita & ipso nomine designantur, seruatis iisdem prorsus regulis & statutis quæ ab Ecclesia sunt ordinata.

PARS PRIMA, quæ pars est hyemalis, à prima Dominica Aduentus vsque ad Septuagesimam, tribus his fermè conclusa mensibus, Decembri, Ianuario & Februario, refert ex vita Christi quicquid ab illo gestum narratur in Euangeliis, vsque ad sermonem de Beatitudinibus in monte habitum.

Deinde verò Sanctorum dies festos, qui tum incidunt, exhibet; Ac postremo quæ sunt communes diuersis Sanctorum ordinibus Considerationes seu Veritates proponit.

PARS SECVNDA, pars verna, tribus his ordinariis affixa mensibus, Martio, Aprili & Maio, ducit initium à Dominica Septuagesimæ, repræsentatque mysteria patientis Christi, resurgentis, ascendentis in cœlos, & descendentis Spiritus sancti, nec proinde finitur, nisi cum Paschali tempore, Sabbato quod præcedit Dominicam sanctissimæ Trinitatis, quæ est prima post Pentecosten.

Tum Sanctorum festi dies qui ad illam spectant partem, memorantur; Ac communes variis statibus proponuntur Veritates, quas in suo commodiùs indice licet intueri.

PARS TERTIA, pars æstiua, tres complexa menses, Iunium, Iulium, Augustum, à Dominica Sanctissimæ Trinitatis ad Decimam quintam post Pentecosten, resumit seriem Euangelicæ narrationis ab illo sermone Domini, quem in monte habuit; & colendos Sanctorum dies illis ascriptos mensibus celebrat; quibus & communes Religioso statui considerationes adjicit.

PARS QVARTA, pars Autumnalis, tribus qui restant definita mensibus, Septembri, Octobri & Nouembri, quidquid etiam superest de Vita Christi Sanctorumque gestis commemorat; & si quæ plura proprio designabuntur indice.

Duplex vnicuique parti connexus est index: alter dierum, alter rerum: Tertius verò in fine totius operis additur, qui Veritates eo proponat ordine, quo per tres illas, quas vocant, perfectionis vias, acquiri faciliùs & aptiùs vsurpari possint, siue ad proprium, siue ad proximi, cum Diuina gratia, spiritualem profectum.

SVMMA

SVMMA PRIVILEGII REGIS CHRISTIANISSIMI.

CAutum eſt auctoritate Regis, ne quis in Regno ſuo, aliiſue locis ſuæ ditioni ſubiectis, intra nouem proximos annos, librum qui ſic inſcribitur, *Veritates Practicæ, opus à P. Iuliano Hayneufue Societatis Ieſu, compoſitum* abſque Richardi Lallemant Illuſtriſſimi Archiepiſcopi Rothomagenſis & Collegij Societatis Ieſu Typographi permiſſu imprimat, aut diuendat, à die publicationis horum exemplarium. Qui ſecus fecerit, mulcta indicta, prout amplius in deplomate Regio continetur, coercebitur. Datum Genabi, die 8. Aprilis 1652. Signatum, LE BRVN.

Hæc prima Editio abſoluta fuit 15. Maij 1652. à Laurentio Maurry Typographo Archiepiſcopali.

APPROBATIO DOCTORVM.

EGo infra ſcriptus, *ANTONIVS GAVLDE Presbyter, Domus ac Societatis Sorbonicæ Doctor, Eccleſiæ Rothomagenſis Præcentor & Canonicus, nec-non Illuſtriſſimi ac Reuerendiſſimi in Chriſto Patris ac Domini D. Franciſci Archiepiſcopi Rothomagenſis, Normaniæ Primatis, in Spiritualibus ac Temporalibus Vicarius Generalis*, teſtor hunc librum qui Authore Patre Iuliano Hayneufue Societatis Ieſu Sacerdote, *VERITATES PRACTICAE*, Inſcribitur, non modo nihil continere repugnans orthodoxæ fidei, & bonis moribus: ſed valde pium eſſe, & vtilem: atque omnes, quæ in eo continentur, Veritates, verè dignas eſſe quæ legantur, conſiderentur, & prædicentur. Datum Rothomagi, in Palatio Archiepiſcopali, anno Domini milleſimo ſexcenteſimo quinquageſimo ſecundo, die verò Martij vndecimâ.

GAVLDE
Vicarius Generalis.

Idem teſtor.
FRATER CHRISTOPHORVS CASTEL
Doctor Theologus Ordinis FF. Prædicatorum.

FACVLTAS SVPERIORVM.

EGo Claudius Delingendes Societatis Iesu in Prouincia Franciæ Præpositus Prouincialis, potestate ad id mihi ab admodum Reuerendo Patre nostro Francisco Piccolomineo Generali Præposito factâ : facultatem concedo, vt opus inscriptum, *VERITATES PRACTICAE, ex vita Domini Iesu, sanctorumque gestis, in singulos anni dies*, à P. Iuliano Hayneufue eiusdem Societatis Iesu Sacerdote compositum, & ab aliquot patribus eiusdem Societatis lectum & approbatum, typis mandetur. In quorum fidem has literas manu nostra subscriptas & sigillo nostro munitas dedimus. Parisiis, sexto Aprilis 1651.

CLAVDIVS DELINGENDES.

EGo Idem Præpositus Prouincialis, Societatis Iesu, iuxta Priuilegium eidem Societati à Regibus Christianissimis Henrico III. 10. Maij 1583. Henrico IV. 20. Decembris 1606. & Ludouico XIII. 14. Februarij 1611. concessum, quo Bibliopolis omnibus prohibetur, ne libros ab hominibus nostræ Societatis compositos, absq; Superiorum eius permissione imprimant, permitto Richardo Lallemant, Illustrissimi Archiepiscopi & Collegij Rothomagensis Typographo, vt opus quod inscribitur, *VERITATES PRACTICAE*, à Patre Iuliano Hayneufue Societatis Iesu Sacerdote compositum, ad decem proximos annos imprimere ac liberè diuendere possit. Datum Rothomagi, decimo Augusti 1651.

CLAVDIVS DELINGENDES.

INDEX VERITATVM
IN SINGVLOS DIES, PRIMÆ PARTIS.

Feria 3. De Charitate quæ est opposita vitio inuidiæ: Et quæ apparet in B. Virgine salutante cognatam suam Elisabeth.

Charitas alienis bonis gaudet vt propriis.

Feria 4. De humilitate quæ est opposita superbiæ: Et quæ apparet in his S. Mariæ verbis: Magnificat anima mea Dominum.

Quantò se humilis minorem facit, tantò magis magnificat Deum.

Feria 5. De Virtute quæ est opposita vitio Auaritiæ. Ad hæc Virginis Matris verba, Esurientes impleuit bonis, et diuites dimisit inanes.

Omnis copia quæ Deus non est, egestas censenda est. 129.

Feria 6. De Castitatis custodia, exemplo sanctissimæ Virginis, quæ ante partum Elisabeth reuersa est in domum suam.

Securior est castitatis victoria fugiendo, quàm pugnando. 132.

Sabbato. Et in vigilia Natiuitatis. De Mansuetudine quæ est iræ opposita, & quæ in sancto Iosepho clarè elucet.

Mansuetudo parat hospitium Christo venturo. 136.

In nocte Natiuitatis Domini. Et reclinavit eum in praesepio, quia non erat ei locus in diversorio.

Aut Christus fallitur, aut mundus errat. 140.

In die Natalis Domini. Magnificatus est Rex pacificus

PACIFICVS

ctam

Crux non eſſet bona, niſi bonum eſſet cruciari. 447.

DIE 2. DECEMBRIS. *De S. Franciſco Xauerio Societatis Ieſu, Indiarum Apoſtolo, ad hæc eius verba, cùm ageretur de bonis ſenſibilibus abſtinendis: SATIS EST DOMINE, SATIS EST. Et cùm de malis ſuſtinendis. AMPLIVS, AMPLIVS.*

Hæc ſunt Apoſtolatûs & perfectioris vitæ duo ſigna certiora, velle abſtinere libenter ab omnibus bonis, & omnia mala ſuſtinere. 452.

DIE 6. DECEMBRIS. *In Feſto S. Nicolai Epiſcopi & Confeſſoris. DOMINE QVINQVE TALENTA TRADIDISTI MIHI, &c.*

Nunquam meliùs ſibi prouidet fidelis Dei ſeruus, quàm ſi nihil ſibi retinens, totum ſe Domino, ſuaque omnia conſecret. 462.

DIE 8. DECEMBRIS. *In Feſto Conceptionis B. Mariæ Virginis.*

Conceptio ſine macula, non poteſt verè coli cum macula. *Vel ſic,*

Præuaricatorem eſſe oportet qui Conceptionem ſine macula, colat cum macula. 465.

Non intrabit in eam aliquod coinquinatum. Apoc. 21. 470.

Aut puritatem Beatiſſimæ Virginis neget impurus, aut concedat ſe abnegatum à tam pura Virgine. 471.

Nemo amans impuritatis amat Beatam Vitginem. 474.

Quam in ſe amat Beata Virgo puritatem, in nobis amat; & quam in ſe odit impuritatem, in nobis odit. 475.

Sicut Lilium inter ſpinas, &c.

Quod ſis tanquam ſpina natus, poteſt quidem Beata

Virgo compati ; ſed quòd modò tanquam ſpina viuas inter lilia, non poteſt pati. 476.

Venite filij, audite me, timorem Domini docebo vos. Pſal. 33.

Quem docet Virgo timorem Domini tantò meliùs concipitur, quantò meliùs edocetur Immaculata eius Conceptio. 477.

Nondum erant abyſſi, & ego iam concepta eram. Prou. 8.

Periculum in mora : *Qua* quis videlicet moratur colere Beatam Virginem. 484.

DIE 21. DECEMBRIS. *In Feſto S. Thomæ Apoſtoli ; Affer manũ tuam & mitte in latus meum, &c.*

Ex vulnere remedium.

Proponuntur complures aliæ veritates. 493.

DIE 25. IANVARII. *In Feſto Conuerſionis S. Pauli Apoſtoli ; DOMINE quid me vis facere ?*

Sicut frequenter dicendum cum Dauide, Dixi nunc cœpi ; ſic ſimul cum Apoſtolo, Domine quid me vis facere? 495.

DIE 2. FEBRVARII. *In Feſto Purificationis B. Mariæ Virginis. Nihil excuſauit cùm multa potuiſſet quæ Virgo erat & Mater : ac proinde contra excuſationes exemplum eſt luculentiſsimum. Triplex autem earum eſt genus : Primum à dignitate vel conditione perſonæ petitur. Contrà verò*

Indignum ſua dignitate ſe ipſe profert, qui dignitatem ſuam legi præfert. 502.

Secundò contra excuſantes aliquid difficilius

Qui à lege excludit aliquid, excludit à ſe totam legẽ. 503.

Tertiò contra eos qui culpam referunt tempori.

Qui culpam refert tempori, pœnæ tempus nō aufert. 505.

De purificandis affectibus.

Qui se hodie non purificat, se magis inquinat. ibid.

Hæc est magis aut minus puræ mentis nota certior, velle magis aut minus purificari. 509.

Tuam ipsius animam pertransibit gladius. Luc. 2.

Doloris gladium animæ Virginis acerbiorem infert vita peccatoris, quàm mors filij.

Communes omnibus sanctis Veritates, præterquam Apostolis & Euangelistis, quorum sunt singulares propriæ.

De sanctis Martyribus.

Sicut martyrio vita naturalis, sic mortificatione vita sensualis; *Id est*, sicut ne pereat fides, perdenda est martyrio vita naturalis: sic ne pereat fidelitas, perdenda est mortificatione vita sensualis. 513.

De sanctis Confessoribus Pontificibus. *NON EST INVENTVS SIMILIS ILLI QVI CONSERVARET LEGEM EXCELSI.*

Et communia singulariter, & singularia communiter. 508.

De sanctis Doctoribus.

Sic cauendum ne scientia præferatur Virtuti, vt tamen scientia non negligatur. 522.

De sanctis Confessoribus non Pontificibus. *SINT LVCERNAE ARDENTES IN MANIBVS VESTRIS.*

Quantùm cuique est vigilantiæ, tantùm virtutis & meriti. 527.

De sanctis Fundatoribus Religiosi Ordinis.

Virtutum Patris Nostri gratia non tam sermonibus ex-

ERRATA PRIMÆ PARTIS.

Pagina.	*Linea.*	*Erratum.*	*Correctio.*
22	18	verum , est	verum est
52	7	priuatus	priuatur
40	33	*administratio*	*administrato*
42	21	qua	quæ
47	22	*causa sui peccati*	*sui & alterius peccati*
75	16	quadam	quædam
96	20	verè	benè
130	2	abundantores	abundantiores
141	28	*Sermone 7*	*Sermone 3*
	37	*Elem 4*	*Elenc 4*
157	19	varia	vana
160	13	sequens inciderit,	sequens , inciderit
164	10	effectum	affectum
	17	festiuus	festinus
187	6	bonitate	bonitati
195	31	monemur	mouemur
205	14	interpretationẽ	interpretationem
216	17	tunc	tùm
229	19	& fides	& Fides
	20	rudix	radix
232	30	que	quæ
244	27	periculus	periculis
268	26	condemnante : te	condemnante te
320	24	*Serm 7. 5*	*Serm 71*
329	19	afferre lam	afferre illam
334	8	perturbamur , in	perturbamur in
336	13	*cælum : ascendit*	*cælum ascendit ;*
	15	*coinquinetis*	*coinquinatis*
	36	*aduersitatis , vsus*	*aduersitatis vsus,*
343	14	pugatiua	purgatiua
379	2	certior salutis	certior certitudo
	30	vocantes	vocantem
392	31	*constituum*	*constitutum.*
455	16	*missus , fuerat*	*missus fuerat,*
487	2	pedetentium	pedetentim
	9	*ostendas*	*offendas*
488	8	persinitur	perficitur
491	15	*quàm nos*	*quam*
502	5	dignitate	dignitatem.
510	2	puritatis, affectu	puritatis affectu,
550	4	Encæmiorum	Encæniorum
553	17	certæ	certè.
584	34	procurandum	procurandam.

DOMINICA

DOMINICA PRIMA ADVENTVS.

DE EXTREMO IVDICIO.

Tunc videbunt Filium hominis venientem in nube, cum potestate magna, & majestate. Luc. 21.

VERITAS PRACTICA.

Nemo Christianus Christi iudicio condemnabitur, nisi qui priùs suo Christum iudicio condemnauerit.

RATIO EST, Quia nemo Christianus condemnabitur, nisi qui priùs Euangelicas veritates neglexerit.

Sed negligere veritates Euangelicas, hoc est Christum iudicare & condemnare.

Ergo nemo Christianus Christi iudicio condemnabitur, nisi qui priùs suo Christum iudicio condemnarit. Quod certe est vel ad terrorem iudicij concitandum, vel ad cultum Christianæ virtutis persuadendum, non parum efficax.

I. PVNCTVM.

VÆ duo plurimùm valent ad commouendos animos, Amor & Timor, hodierna die, quæ prima est anni Ecclesiastici, proponuntur ab Ecclesia cunctis fidelibus. Amor in primo Christi aduentu quem celebra reincipit: Timor in secundo, quem commemorat, dum

Ps. 33. exhibet Euangelium venturi ad Iudicium Domini. *Venite filij, audite me, timorem Domini docebo vos*. En pater futuri sæculi, princeps pacis, Christus vester quem filij diligatis. En idem Dominus & Iudex vester quem serui timeatis, ne vobis aliquando id

Is 9.

Mal. 1. exprobret : *Filius honorat patrem, & seruus Dominum suum, si ergo Pater ego sum, vbi est honor meus? & si Dominus ego sum, vbi est timor meus?*

Et quidem tria hæc separatim possent expendi, meditando fusius, quanta in Patre vel Fratre bonitas! quanta in Domino & Iudice Iustitia! quanta in nobis duritia qui nec Bonitate nec Iustitia, qui nec amore nec timore moueamur! sed forte efficacius cum diuina gratia simul considerata valebunt, prout simul iuncta continentur Veritate Practica quæ idcirco attentius consideranda proponitur. Quale enim illud est, si ita est, quàm stupendum & ad omnem animorum inflexionem potens, si verum est, *Quod nemo Christianus Christi iudicio sit condemnandus, nisi qui priùs suo Christum iudicio condemnarit!* Itane Christianus Christum iudicet? Itane Christus iudicium hoc patiatur! Itane impius non timeat Iudicem suum à se iudicatum & condemnatum!

Quàm porrò ita sit, hæc suadet Ratio; Nemo præsertim ex Christianis, iudicio Christi damnandus est, nisi qui veritates Euãgelicas neglexerit vel audire, vel credere, vel seruare. Licet enim vnum lethale peccatum sufficiat, in quo quis mortuus condemnetur: possit autem Christianus in eo peccato mori quo nihil tale neglexerit: tamen ordinariè loquendo, vix vllus moritur non confessus: & vix vllus moritur in peccato qui rite confessus sit. Quamobrem oportet eum qui in peccato morietur, & iudicio Christi damnabitur, vel non confessum esse, vel non rite confessum. Quid est autem quod Christianum magis impediat à recta Confessione, quàm inordinatus affectus ad peccatum, seu ad rem amatam cui peccatum annectitur, quod non deponit in Confessione, & quo non deposito nulla est Contritio, nulla Confessio? Vndenam verò ille inordinatus affectus, nisi ex neglecta veritate Christiana & Euangelica, quæ hunc deprauatum affectum iubebat deponi aut temperari? *Non enim vllum peccatum*, inquit sanctus Augustinus, *committi potest, nisi dum appetuntur ea quæ Christus contempsit, aut fugiuntur ea quæ ille sustinuit*. Quæ si vera sunt de ipso actu quo primo peccatum committitur, quanto ve-

L. de vera relig c. 16.

riora de ipso habitu seu habituali affectu,quo fit vt peccator peccatum confitendo non deponat! Talis enim habitus & affectus longe magis indicat oppositum Christo appetitum ; Vnde hoc tandem sequitur quod proponebat Ratio, Neminem Christianum iudicio Christi condemnandum nisi qui priùs veritates Euangelicas neglexerit ; vel non iis credendo, vel non se illis conformando, *Despexistis,* inquit, *omne consilium meum, & increpationes meas neglexistis. Ego quoque in interitu vestro ridebo & subsannabo.* O formidandum risum. Prou. 7.

II. PVNCTVM.

SED *negligere veritates Euangelicas, hoc est Christum iudicare & condemnare.* Cùm enim illæ veritates sint à Christo Domino, qui vnumquemque Christianum his imbutum & conformem in vita & moribus esse voluit, profectò non possunt à quoquam negligi, quin simul iudicentur vel inutiles, vel indecoræ, vel incommodæ, vel nimis difficiles, aut nisi denique aliquam prætendat causam cur illas negligat ; nullam vero talem causam potest prætendere quin ipsum Christum iudicet. Nam vel causam illam putabit legitimam, vel nullam & simulatam : si legitimam putat habere causam cur negligat quod commendat Christus, certe hoc ipso iudicat Christum sine causa illud commendasse. Nam si causa est & ratio cur illud commendet Christus, non est causa cur negligatur ; aut si quid est quod rationabiliter negligatur, non est quod legitime commendetur ; *Non est Ratio apud Inferos,* inquit sapiens, quasi diceret,non est ratio qua se damnati possint contra Deum defendere ; alioquin sine ratione & immerito fuissent condemnati, quod est blasphemum cogitare. Vnde & idem sapiens, *Non est sapientia, non est prudentia, non est consilium contra Dominum.* Eccl. 9. Prou. 21.

Quod si nullam quidem esse causam affirmet, cur Euangelicam Christi Doctrinam respuat, sed merè gratis & libere, qua libertate se inordinato affectui mancipat, nonne & Christum iudicat minùs dignum cuius dictis se conformet, quàm mundum aut appetitum oppositum,cui mauult adhærere? Nonne & Christum condemnat quasi aduersarium suæ libidini, & tali condemnat iudicio, quali suam probat libidinem? Licet enim iudi-

cio, quod vocant ſpeculatiuo, nihil tale de Chriſto cogitet, Iudicium tamen eſt practicum, id eſt, in praxi & reipſa ſe ita gerit ac ſi iudicaret & damnaret Chriſtum. Sic factis & vitâ ſuâ loquuntur
Sap. 2. qui vitam degunt à Chriſto alienam; *Contrarius eſt*, inquiunt, *operibus noſtris, & improperat nobis peccata legis: factus eſt nobis in traductionem cogitationum noſtrarum: grauis eſt nobis etiam ad videndum, quoniam diſsimilis eſt aliis vita illius.* Vnde & ipſe Dominus;
Ioan. 7. *Me mundus odit, quia ego teſtimonium perhibeo de illo quòd opera eius mala ſunt.* Quem verò quis odit vt aduerſarium, nonne hunc iudicat & condemnat? O verè damnanda mundi opera, quæ veritatem condemnant!

III. PVNCTVM.

NEMO *igitur Chriſtianus Chriſti iudicio condemnabitur, niſi qui prius ſuo Chriſtum iudicio condemnauerit.* Quia nemo condemnabitur niſi qui contra Euangelicas veritates peccauerit, in quibus obſeruatis ſicut Chriſtus probatur & colitur, ita his neglectis iudicatur & condemnatur, tanquam oppoſitus & aduerſarius concupiſcentiæ quam illæ impugnant & reprimunt Verita-
Matth. 5. Luc. 12. tes. *Eſto*, inquiebat ipſe Chriſtus, *eſto conſentiens aduerſario tuo citò dum es in via cum eo: ne forte tradat te aduerſarius iudici.* Quis eſt iſte aduerſarius niſi ſermo Domini, vt expreſsè habet gloſſa, & ſanctus Auguſtinus, *Qui nobiſcum eſt in via vt ad cæleſtem nos ducat patriam?* Sed eſt aduerſarius iis qui ſecundum proprias concupiſcentias ambulant, ac propterea ſicut illum repudiarunt & iudicarunt tamquam ſibi aduerſarium, ſic ab eo iudicandi traduntur ſummo Iudici. Quod & alibi expreſſius Ipſe Dominus Iu-
Ioan. 12. dex: *Qui ſpernit me, & non accipit verba mea, habet qui iudicet eum: ſermo quem locutus ſum, ille iudicabit eum in nouiſsimo die.* Cur porro iudicabit niſi quia neglectus ante eſt & ab illo iudicatus?

Atque hinc iterum vide, qualis iniuria Chriſti eſt ſic ab homine iudicari & condemnari! qualis eius bonitas & patientia, tot à tantis & tanto tempore tolerare iniurias! quale demùm expectari poteſt iudicium, poſt talem in ſæculo peractam vitam quæ
Luc. 19. nonniſi calumniam & probrum Chriſto intulit! *Verumtamen*, inquit, *Inimicos meos illos, qui noluerunt me regnare ſuper ſe, adducite huc, & interficite ante me.* Poteſne cogitare quale ſit illud *interfici*

ante Christum & non timere? Aut si mauis amore duci, potesne cogitare te ex inimicis illis vnum esse, de quibus loquitur, & non confundi! te Christianum, te Religiosum, te Sacerdotem, inimicum esse Christi! Et ne dubites ita esse, ne putes tibi verba dari, audi quibusnam loquitur: *qui noluerunt*, inquit, *me regnare super se:* Auderesne id affirmare quod Christus super te regnet! Circumspice teipsum intus & foris, à capite ad calcem, à mane ad vesperam; nulla deberet esse facultas animæ, nulla pars corporis, nulla vitæ actio super quam Christus non regnaret, vt dici posset regnare super te. Nam si vel vna deesset, tu ex illa parte ab eius regno substractus esses, nec proinde super te totum regnaret. Estne verò vel vna pars ita illi subiecta vt in ea vel solâ regnet? Regnatne in oculis, in lingua, in incessu, in desideriis, in gaudiis, & in negotiis! Nonne ibi potius concupiscentia præualet vt magis naturæ impetum quàm Gratiæ motum sequaris! Cur ita porrò nisi quia non vis ita premi, quantum necesse est vt regnet in te Christus? *Confregisti iugum meum, rupisti vincula mea: dixisti, non seruiam.* Itane semper? Resipisce hodie. Tibi tuisque precare & procura deinceps omni modo vt quod commendat Apostolus: *Doctrinam Saluatoris nostri Dei ornent in omnibus. Apparuit enim gratia Dei Saluatoris nostri omnibus hominibus, erudiens nos, vt abnegantes impietatem & sæcularia desideria, sobriè, & iustè, & piè viuamus in hoc sæculo.*

Ier. 2.

Titi. 2.

EODEM DIE,

AD HÆC CHRISTI VERBA:

Nunc Iudicium est mundi. Ioan. 12.

VERITAS PRACTICA.

Primus Christi aduentus, Mundano tàm timendus quàm secundus.

Tam formidandum Mundo præsepe Christi nascentis, quàm Tribunal Iudicantis.

RATIO EST, Quia idcirco ſecundus Chriſti aduentus eſt timendus mundano, & formidandum mundo eſt tribunal Iudicantis, quia tùm ſententia eſt ferenda contra mundanos.

Sed in primo aduentu iã illa fertur ſententia, iam in præſepi mundus iudicatur: nec minus timenda eſt lata ſententia quàm ferenda.

Ergo primus Chriſti aduentus mundano tam timendus eſt quam ſecundus.

Ergo non minus iam formidandum eſt mundo præſepe Chriſti naſcentis, quàm Tribunal Iudicantis. Quod tamen pauci cogitant.

I. PVNCTVM.

Eccle. 8. RECTE omnino Sapiens: *Quia non profertur citò contra malos ſententia, abſque timore vllo filij hominum perpetrant mala.* Sed in illo ſapientis dicto poteſt eſſe aliquid clarum, & aliquid dubium ſiue obſcurum. Clarum nempe eſt quod filij hominum id eſt mundani homines ſine vllo timore peccent,
Pſ. 13. *Non eſt timor Dei ante oculos eorum:* & clarum item eſt, quod idcirco tam liberè peccent, quod non ſtatim ac peccant, puniantur; nam pro certo ſaltem timerent pœnam, & hoc timore coercerentur:
Pſ. 54. *Veniat mors ſuper illos, & deſcendant in infernum viuentes,* quaſi diceret, ſi ſic ageretur cum peccatoribus vt ſtatim morerentur & perirent, non tanti eſſent peccatores. Obſcurum vero eſſe poſſet quod dicit non cito proferri ſententiam contra malos; Nonne iam in ſcripturis prolata eſt contra illos ſententia? Nonne iam iudicati ſunt qui non credunt? Nonne iam condemnati omnes peccatores niſi reſipiſcant? Nonne iam Chri-
Ioan. 12. ſtus dixit, *Nunc Iudicium eſt mundi; princeps huius mundi iam iu-*
Ibid. 16. *dicatus eſt.* Reſponſio eſt duplex; prima facilis & plana, quod cum dixit ſapiens non proferri cito ſententiam contra malos, id eſt, non eam illis declarari, aut denuntiari, quaſi iam iam ſit exequutioni mandanda, ſicut in iudicio proferetur. Alia vero reſponſio eſt, quod licet ſit lata ſententia in ſcripturis, non illam tamen mundani intelligunt, illam audiuiſſe diſſimulant; vel quod eius differatur exequutio, tam parùm illa mouentur quàm ſi nulla eſſet. In quo certe vehementer errant, & ab illo ſunt ho-

die reuocandi errore, vt diſcant non minus verum eſſe quod iam prolata eſt contra illos ſententia, quàm quod proferetur: neque minus eſſe timendam latam ſententiam quam ferendam: Ac proinde primum Chriſti aduentum, cuius hodie memoria renouatur, non minus iam eſſe tremendum quam ſit ſecundus, cùm ſimul renouetur ſententia qua mundani iudicantur & condemnantur. *Nihil enim minus Præſepe Naſcentis habet quod formidetur, quam Tribunal Iudicantis.*

Quæ propoſita Veritas vt declaretur euidentius, primò præmittitur tanquam certum & indubitatum, quod ſi quid ſit in ſecundo Iudicantis Chriſti aduentu formidandum, ſententia præſertim eſt quæ contra peccatores proferetur. *O mi frater*, aiebat ſanctus Auguſtinus, *numquid ferreæ ſunt carnes noſtræ, vt non contremiſcant, vel etiam ſenſus noſter adamantinus, vt non molleſcat, aut etiam minimè euigilet ad illa Dei verba: Ite maledicti in ignem æternum?* *Exhort. ad ſal. c. 55.*

Quid faciam, dicebat Iob, *cum ſurrexerit ad iudicandum Deus, & cùm quæſierit quid reſpondebo illi! Cum vix paruam ſtillam ſermonis eius audierimus, quis poterit tonitruum magnitudinis eius intueri? Accipiet armaturam Zelus illius*, & quæ plura proſequitur Sapiens ac vniuerſa ſcriptura quorum ſummam complectens Apoſtolus; *horrendum eſt*, inquit, *incidere in manus Dei viuentis.* *Iob. 31. Ibid. 26. Sap. 5. Hebr. 10.*

II. PVNCTVM.

SED in primo aduentu iam illa fertur ſententia. Iam in præſepi mundus iudicatur; Nec minus timenda eſt lata ſententia quàm ferenda.

Tria hìc diſtinctè declaranda eſſent, niſi vel eſſent ſatis perſpicua, vel alibi reſeruarentur fuſius explananda. Primum eſt, quid mundus? quid mundani? qui potiſſimum intelligantur? Nempe ij qui ex concupiſcentiis inordinate viuunt, iuxta illud ſancti Ioannis crebro à nobis vſurpandum: *Omne quod eſt in mundo concupiſcentia carnis eſt, & concupiſcentia oculorum, & ſuperbia vitæ.* Sic Diuus Auguſtinus exponens illa Chriſti Domini verba, *Non pro mundo rogo, id eſt, eis qui viuunt ſecundum concupiſcentiam mundi.* O quam multi! *1. Ioan. 2.*

Deinde vero quod ſecundum eſſet demonſtrandum quomodo

in ſcriptura, in Euangelio, in præſepi, in primo denique Chriſti aduentu ſit contra mundum prolata ſententia?

Nempe *exemplo*, & *dicto*, & *facto*. Sunt enim qui diſtinguant factum ab exemplo, quod factum ſit aliquid latius & generalius quo exempla & dicta confirmentur, vel quo potentiora ſint ad permouendos animos noſtros. Nam præter exempla paupertatis, patientiæ, humilitatis, & contemptus mundi quæ nobis Chriſtus edidit: modus præterea quo illa edidit eſt valde conſiderandus, videlicet in ſtabulo, in præſepi, in infantia, in virili ætate, in cruce & in aliis circunſtantiis, vbi mire elucent Diuina eius Sapientia & Bonitas quibus vt dixi dicta eius & exempla roborantur; Quò enim ſapientior eſt qui loquitur, majorem meretur fidem; Et quo eſt melior ſeu beneficientior, ac dignior qui nobis præeſt exemplo, eo nos efficacius ad ſe trahit. Atque horum trium reſpectu dixit Dominus, quod eſſet *Via, & veritas & vita:* via in exemplo; veritas in dicto: & vita in facto, ſeu merito quo & à Patre meruit gratias quibus operari poſſemus: & de nobis ita bene meritus eſt vt ad ſe corda noſtra rapuerit, ad id omne volendum & agendum quod poſſumus. *Ioan. 14.*

Nunc autem quod tribus hiſce modis contra mundum ſiue mundanos ſententiam tulerit, habes fuſius expoſitum in opuſculo, cuius eſt titulus; *Mundus oppoſitus Ieſu Chriſto*; breuius verò infrà in die Natalis Domini: Sed & videnti naſcentem Chriſtum & audienti prædicantem, quid clarius, quid apertius quàm quod ait ſanctus Bernardus: *In illis omnibus Iudicium mundi arguitur, ſubuertitur, confutatur?* Poteratne ſententia ferri expreſſior contra Diuites quam cùm dixit: *Facilius eſt camelum intrare per foramen acus, quàm Diuitem intrare in regnum cælorum.* Quid contra ſuperbos & ambientes manifeſtius quàm hoc Eius pronuntiatum: *Quod hominibus altum eſt, abominatio eſt ante Deum.* Expende dictum, *abominatio*, quàm ſit efficax ad exprimendam mundi condemnationem. Et contra deditos voluptati & curis huius vitæ, quid ſignificantius quàm quod affirmat imparatos illos morituros, venturum ad exigendam vitæ rationem Dominum & Iudicem qua die non cogitent, & qua hora non putent, *& partem illorum fore cum Infidelibus & cum hypocritis.* *Serm. 3. in Nat. Dom.* *Matth. 19.* *Luc. 16.* *Matth. 24* *Luc. 12.*

Quid eſt capitalem ferri ſententiam in Reum aliquem, niſi cum legitimus Iudex probè cognita cauſa pronuntiat talem mortis

mortis ſententiam à quà nullus appellandi ſit locus? At nonne Chriſtus eſt legitimus mundi Iudex? nonne de rebus probè iudicat? nonne ſic iudicauit moriturum in peccato mundanum ſicut ſacri referunt Codices? nonne mori in peccato eſt condemnatum eſſe? nonne hæc eſt aperte lata ſententia, ſemel, iterum atque amplius in eodem ſcripturæ loco prolata: *In peccato veſtro moriemini.* Atque vt pateat quale ſit hoc peccatum, quibuſue ſententiam mortis denuntiet: *Vos*, inquit, *de deorſum eſtis, ego de ſupernis ſum. Vos de mundo hoc eſtis: ego non ſum de hoc mundo. Dixi ergo vobis quia moriemini in peccatis veſtris.* Et licet ibidem dicat ſe non iudicare quemquam nec veniſſe in mundum vt iudicet mundum, ſed potius vt ipſum ſaluet; ſic intelligendus eſt dicere quemadmodum iam ſupra declarauimus, ſe non ita iudicare mundum quaſi latam mortis ſententiam pœna ſtatim ſequatur, ſicut quando extremum mundi fiet iudicium: ſuſpenditur ſententia, differtur exequutio; mori vult ante Iudex ne Reus moriatur; morte ſua mortem peccatoris vult redimere, ſi peccator eſſe de mundo deſinat. Sed ſi pergat mundanus eſſe, ne quid ſibi de morte Chriſti præſumat & arroget; *Non pro mundo*, inquit, *rogo*; Non applico ei mortem & merita mea, niſi vt reſipiſcat; cùm alioquin niſi conuertatur, tam directè ſimus oppoſiti, quàm quæ ſuperna ſunt his opponuntur quæ de deorſum ſunt.

Ioan. 8.

Ioan. 17.

Hæc eſt itaque Chriſti ſententia tam aperte lata contra mundum & mundanos, quàm aperte patet ex eius dictis & factis mundum eſſe damnatum; Quod diſerte confirmat Apoſtolus dicens, *nos à Domino corripi, vt non cum hoc mundo damnemur.* *1. Cor. 11.*

Reſtat tertium exponendum, quod non minus timenda ſit lata ſententia quàm ferenda: ſicque expeditur facillimè ſi quod vere timendum eſt in ſententia tum lata, tùm ferenda diſcutimus. Quid eſt quod timemus à Iudice? Pœnam inquies inferendam. Itane hoc tantum? Nihilne timeres Chriſtum niſi pœnam inferret! Tene vnus ſeruilis tenet timor? non times culpam quæ tanto eſt grauius malum quanto Deus qui culpa offenditur, major eſt homine qui pœna punitur? Sed eſto, times pœnam, nonne ex lata ſententia iam te agnoſcis puniendum? nonne ſuum æquè prima ſententia ſortietur effectum ac ſecunda, cùm hæc ſecunda ſit primæ tantum exequutio, & vtraque ſententia vel lata vel ferenda ſit eiuſdem culpæ pœna? Nonne conſtat homi-

nem nō aliter esse reum pœnæ quàm culpæ? Nonne vnus & Idem in nobis est vtriusque reatus? Nonne propterea si reus pœnæ pœnam timet, pœna illi timenda est statim atque reus est culpæ, aut cùm denuntiatus est reus pœnæ? Quid quod recte sentienti de rebus, non tam graue est, aut probrosum iudicari, vel puniri, quàm fieri pœna dignum: & hoc vnum in pœnis vel maxime discernatur, quænam sit causa pœnæ: vnde aptè sanctus Au-
Ps. 34. gustinus in illud Psalmi: *Intende iudicio meo, Deus meus, & Dominus meus in causam meam. Non in pœnam meam*, inquit, *sed in causam meam.*

At dices, non moueri potentiam nisi præsenti obiecto; & longe disparem esse rationem pœnæ iam iam infligendæ, & illius quæ futura est aliquando vel forte numquam futura, mutato nempè rerum statu, seu mundano conuerso. Responderi tria debent huic dicto: Primum est, futurum illud de quo est quæstio, esse ex vna parte tam certum, tam graue & momentosum, quale est *in æternum damnari:* ex alia vero tam incertum, tam fragile & quauis hora futurum, vt non sit Sapientis nec Christiani non timere in tam certo periculo rei tam incertæ; cùm præcipue Christus expressis edixerit verbis, velle se vnumquemque nostrum ita paratum esse quouis tempore, vt nisi sit semper paratus, numquam paratus sit, quia vt dictum est, diceturque alibi fusius, tunc ipse veniet quando minus erit paratus.
Apoc. 3. *Si non vigilaueris veniam ad te, tanquam fur, & nescies qua hora veniam ad te.*

Secundum est, quod Fides si vera sit, habet hoc proprium, vt res absentes & futuras tanquam præsentes sistat, & earum perinde producat affectum in parte rationali superiore, ac si oculis cer-
Hebr. 11. nerentur. Idcirco definitur ab Apostolo *fides sperandarum* (seu futurarum) *substantia rerum, argumentum non apparentium.* Græce est hypostasis, id est, subsistentia & existentia rerum futurarum quasi eas faciat subsistere, & tam præsentes exhibeat, quantùm ad suum effectum, sicut si reuera existerent, vnde ibidem de Mose dicitur quod *fide inuisibilem tanquam videns sustinuit:* sicque apparet veram in eo non esse fidem qui se ait futuris non moueri ac præsentibus, cùm præcipue quod quæritur, non sit motus sensibilis appetitus, non sit timor vt est humana passio; sed sit affectus rationalis, sit virtus animi, sit illa virtutum prima quæ est Timor

Domini quæ est expultrix peccati.

Tertium denique est, quod dum mundanus ait non futuras forte pœnas, mutato rerum statu, seque in melius quod bene sperat conuerso, concluditque propterea non esse quod sibi timeat, falsissima est consequentia ex incertissimo antecedenti; Nam dato etiam quod mutandus esset, itane propterea non esset timendus Deus quem mundanus semper videret à se offensum, quandiu mundanus esset? Putasne in damnatis esse aliquid grauius quàm quòd videant Deum à se offensum & sibi valde infensum? Sentiunt illi quidem hanc pœnam quæ nullo hic sensu percipitur, sed cùm ex fide certum sit æquè à Mundano Deum esse offensum, & à Deo Mundanum condemnatum sicut si iam ipsis esset pœnis addictus, poteſtne Mundanus id credere & non pauere, & non fateri saltem sibi esse timendum? Quid est non timere in illo statu nisi præsumere, nisi latam Iudicis irridere sententiam, aut ipsum Iudicem spernere: vel quia non possit quod minatur exequi, vel quia nolit, quia bonus est, quia patiens & misericors & longanimis. Quæ cùm sint tam horrenda, quis non videt eo ipso magis esse timendum peccatori quò minus timet? Sic enim abutendo thesauris diuinæ bonitatis, *thesaurizat sibi iram in die iræ*; & tantum abest vt quod ait non sint futuræ pœnæ, quin longe futuræ sint grauiores: tantum abest vt mutetur rerum status, seque conuertat, quin semper in peius ruat, & tanto difficilius resipiscat, quanto se posse facilius finxit. *Væ qui prædaris, nonne & ipse prædaberis? & qui spernis, nonne & ipse sperneris? cùm consummaueris deprædationem, deprædaberis: cum fatigatus desieris contemnere, contemneris.* Vere enim deprædatur Mundanus qui audita mortis suæ sententia nihil timet propter tempus sibi datum, & concessas gratias quibus auertat illam mortem: nam sibi tempus illud illasque gratias inuito male vsurpat Domino; sicque propterea vere etiam deprædabitur quando auferentur illa dona quibus abutitur, tandemque fiet quod dixit Dominus: *Omni habenti dabitur & abundabit: ab eo autem qui non habet, & quod habet, auferetur.*

Rom. 2.

Is. 33.

Luc. 19.

III. PVNCTVM.

PRIMVS *ergo Christi aduentus Mundano tam timendus quàm secundus.*

Nec minus formidandum est Mundo præsepe Christi nascentis, quàm Tribunal iudicantis. Ne dilatione mortis aut pœnæ consequentis timorem Mundanus differat, iam enim lata est sententia; & quod timeret in illa quam futuram & ferendam credit, hoc ipsum in lata timeat; nam idem ipse est Iudex & Dominus qui mundum iudicauit & iudicabit: Idem est crimen, esse de mundo & fuisse. Eadem denique pœna est decreta Reo, sed non idem pœnæ sensus; hoc solum interest fateor, at non propterea minuendus est timor; nam si ex hac parte motiuum timendi deficit, augetur ex alia. Dum enim consideratur Christus tam multa facere & docere contra mundum, profectò magis inde agnoscitur quàm graue sit, *esse de Mundo*, quàm dum pœnam Mundanus sentiet. Plus est Christum iacere in præsepi, ne sis mundanus, quàm te in Inferno volutari, quod fueris. Ex Christo passo propter crimen meum, magis agnosco grauitatem mei criminis, quam si ipse propterea pateret quasuis pœnas. Sic diserte sanctus Bernardus in tertio de Natali Domini. *Ex consideratione remedij, periculi mei æstimo quantitatem. Nesciebam, sanus mihi videbar, & ecce mittitur Virginis Filius, Filius Dei altißimi, & iubetur occidi, vt vulneribus meis pretioso sanguinis illius balsamo medeatur. Agnosce ô homo quàm grauia sint vulnera, pro quibus necesse est, Dominum Christum vulnerari!* Sed quid prodest agnoscere, nisi vt tantò magis timeas culpam & pœnam, quantò magis agnoscis esse timendam? Quàm clara & aperta voce modò infantiles panni clamant contra mundum, & de culpa mundanos arguunt; tam diserte & grauiter contrà clamabunt in Iudicio, & pœnas
Ier. 29. postulabunt dirissimas: *Ego sum Iudex & testis, dicit Dominus.* Sicut Muritta quidam Diaconus apud Victorem Vticensem con-
l. 3. persec. Vandal. tra Elpidephorum virum mundanum quem susceperat in baptismo, dicebat de linteis quæ tum erant adhibita: *Hæc sunt lintea Elpidephore quæ te accusabunt dum Majestas venerit Iudicantis, custodiente diligentia mea, ad testimonium tuæ perditionis.* Sic plane de Christi pannis, de Christi verbis & factis: *Hæc sunt verba & facta,* Mundane, *quæ te accusabunt, te iudicabunt, te condemnabunt, quia hæc sunt quæ te modò accusant, iudicant & condemnant.* Non erit aliud de mundo Christi iudicium quam quod fuit. Ex primo iam facto iudicio, timendum est secundum quod fiet, quia primi est effectus consequens. Ex secundo quod fiet, timendum est pri-

mum, quia eius est causa præcedens. Sic autem vtrumque timebitur, si quod est in nobis mundanum & sensuale, tollatur. Non est verus timor otiosus, sicut nec amor; magna operantur vbi sunt, *non coactè sed spontaneè secundum Deum, sed voluntariè.* Aut si operari renuunt, nec timor nec amor est. *Sic loquimini & sic facite,* ait sanctus Iacobus, *sicut per legem libertatis, incipientes iudicari*; Quasi si iam iudicaremini, quia iam reuera iudicium incipit ex hac vita, quod in alia perficitur. 1. Pet. 5. Iac. 2.

EODEM DIE,

ALIA VERITAS PRACTICA.

Nihil in futuro iudicio magis metuendum Peccatori, quàm quod minus metuit.

RATIO EST, Quia in futuro iudicio nihil minus metuit Peccator quàm benignitatem Christi.

Sed nihil est magis metuendum Peccatori quàm illa Christi benignitas.

Ergo in futuro iudicio nihil est illi magis metuendum, quàm quod minus metuit.

DEclaratur hæc ratio fusissimè in 3. parte, Sabbato post Dominicam secundam Pentecostes, vbi demonstratur quàm sit Agni formidanda ira, iuxta illud Apoc. 6. *Abscondite nos à facie sedentis super thronum, & ab ira Agni.*

Vide his conformes alias veritates, notatas in Indice, verbo Iudicium, Timor &c.

EODEM DIE,

DE DVPLICI ADVENTV CHRISTI DOMINI.

Erunt signa in Sole & Luna, & stellis, & in terris pressura Gentium. Luc. 21.

VERITAS PRACTICA.

Sicut ad secundum Christi D. Aduentum renouabitur mundus, ita modò animus noster æque est renouandus.

RATIO EST, *Quia tantum debemus Bonitati Dei quæ apparuit in primo eius aduentu, quantum eius Potestati quæ exercebitur in secundo.*

Sed Bonitas eius exigit à nobis vt modò sic renouemur.

Ergo sic modò est renouandus animus, atque cum mundus diuina potestate renouabitur.

I. PVNCTVM.

Rom. 13. HORA *est iam nos de somno surgere, nunc enim propior est nostra salus quàm cùm credidimus:* Sic olim Apostolus nascentem Ecclesiam, sic modo vt renascamur & renouemur, Ecclesia nos excitat, primo hoc sui renouati anni die; quasi si è somno surgeremus. *Nox præcessit, dies autem appropinquauit, abijciamus ergo opera tenebrarum, & induamur arma lucis.* Quænam sunt illa opera? quænam arma? exquire.

In hunc etiam finem, opportune Euangelium de secundo Christi aduentu, cùm mundus vniuersus renouabitur; At quo renouabitur modo? expende, vt sic discas hodiernam renouationem instituere. Sicut enim manente rerum substantia, res omnes immutabuntur, ijdem cœli, eademque terra, sed aliter affecta omnia, atque in meliorem statum ita erunt immutata vt dicantur noui cœli, noua terra, & noua facta omnia: *Mutatione non abolitione sui*, ait S. Hieronymus: Sic plane nos non alij quam nos ipsi, & tamen alij per renouationem efficimur, non alij scilicet erimus in substantia rerum agendarum, sed in modo agendi; Eadem quippe nobis semper seu deuotionis seu ministerij nostri

Apoc. 21.

ſunt explenda officia, ſed non eodem modo, non ſomnolentè vt alias, non negligenter & perfunctoriè, ſed religiosè & perfectè. Sicut in reſurrectione corpus idem noſtrum erit, ſed non quale modò eſt, non corruptibile & mortale, *ſurget enim ſpirituale*, inquit Apoſtolus : ita ex S. Gregorio, *vetuſtæ vitæ protinus vſus mutatur ſi anima ſuperno ſpiritu afflata, & in ſummis appetat quod contempſerat, & contemnat in infimis quæ appetebat.* 1. Cor. 15. l.27. Mor. c 13.

Hoc eſt renouari mente, hoc eſt reſurgere animo, hoc eſt quod ex veritate propoſita, iam eniti debemus cum Gratia quæ hoc ipſo ſe offerre dicenda eſt in hunc finem, quò nos amanter inuitat, vt tam voluntariè & libenter omnino reſurgamus, quàm neceſſario reſurgendum erit corpore, ad poſtremum Iudicij diem. Neque enim minus debemus Bonitati diuinæ, quam Poteſtati. Cogita quanta ſit illa Bonitas quæ apparuit in primo Chriſti Domini aduentu, in Incarnatione, in Natiuitate, in Infantia, in Pueritia, in Conuerſatione, in exemplis, in miraculis, in paſſione & in morte. Nonne hîc tibi bonus Dominus? nonne hæc Bonitas tantum de te meretur, quantum Iuſtitia, quantum Potentia, aut quælibet alia Virtus diuina? *Magnus Dominus & laudabilis nimis, paruus Dominus & amabilis nimis.* S. Bern.

II. PVNCTVM.

ATQVI *hoc Bonitas à nobis exigit vt ſic modò renouemur.* Id quidem ſæpius exigit prout ipſa neceſſitas poſtulat, ſed cum hodie renouetur memoria primi illius aduentus, quo factus Homo Deus, *In terris viſus eſt, & cum hominibus conuerſatus*; quid aptius à nobis exigere ſeu poſtulare concipiendus eſt, quàm quod primo illo ſuo aduentu, à Mundo magis poſtulauit? Quid eſt autem quod à mundo ſuis in vitijs inueterato & ſeneſcenti magis poſtulauit, niſi vt reformaretur & renouaretur? Eſt enim nouus ille homo cunctis hominibus induendus, depoſito veteri cum actibus ſuis, vt toties monet Apoſtolus. Itemque apte S. Gregorius, *Quia Dominus ac Redemptor noſter nouus homo venit in mundum, noua præcepta dedit mundo, vitæ enim veteri noſtræ in vitiis enutritæ contrarietatem oppoſuit nouitatis ſuæ.* Bar. 3. Epheſ. 4. Coloſſ. 3. Hom. 32. in Euang.

Sicque euidenter apparet illud ipſum eſſe quod à nobis modò poſtulat, niſi forte putes nihil in te iam reſidere quod renouetur. An illud putas?

III. PVNCTVM.

S*ICVT igitur ad secundum Domini aduentum renouabitur mundus, ita modo animus noster æque est renouandus*; Quia videlicet tantum debemus Bonitati Christi quæ hanc modo animi renouationem à nobis exigit, quantum eius Potestati debetur quæ resurrectionem corporum & totius mundi immutationem imperabit. Esto enim non cogat necessariò Bonitas, sicut coget Potestas; minusne propterea illi debetur? Nihilne vltro & sponte cõcedes roganti Domino? Nonne indignum generoso pectore sic expectare donec cogaris? Nonne illud pudendum, quia libertati tuæ relinquet dare quod rogat, idcirco deneges? Nihilne Benignitati, nihil Bonitati dabis? An minus modo meretur Christus quàm tùm merebitur, quia modo bonitate magis, quam potestate tecum agit? An ignoras te eò magis cogi quò minus cogeris, cum strictiora bonæ voluntati sint vincula Charitatis quam necessitatis? Nonne idcirco sic Christus Dominus primò venit
Osee 11. mansuetus & humilis vt te amore deuinciret, *sic te attraheret in funiculis Adam, in vinculis Charitatis*? ô dignum Christo finem! ô dignum fine tam nobili Christum! sed ô me indignũ & Chri-
Eccles. 16. sto & tali fine, si non commoueor! *Ecce cælum*, inquit Sapiens, *& cæli cælorum, abyssus & vniuersa terrra in conspectu illius commouebuntur, montes simul & colles & fundamenta terræ cum conspexerit illa Deus, tremore concutientur*; *Et in omnibus his insensatum est cor!* Appareat anima mea, appareat hodie gratia illa Saluatoris,
Tit. 2. *Quæ apparuit omnibus hominibus erudiens nos, vt abnegantes impietatem & sæcularia desideria, sobriè & iustè & piè viuamus in hoc seculo. Et sicut erunt signa in Sole & Luna & stellis*, sic in mente tua, sic in corpore, & in minimis quibuscumque gestis seu vitæ negotiis, signa sint animi renouati.

Thren. 5. *Conuerte nos Domine & conuertemur, innoua dies nostros sicut à*
l. 1. de imit. *principio*: Adiuua me Domine Deus in bono proposito, & da mi-
Ch. c. 19. hi nunc hodie perfecte incipere, quia nihil est quod hactenus feci.

Hac

HAC HEBDOMADE, in conſiderationem venient eæ Perſonæ quæ propius ſpectant & attingunt Myſterium Incarnationis Chriſti Domini.

FERIA SECVNDA.

DE ÆTERNO PATRE FILIVM NOBIS DANTE.

Sic Deus dilexit mundum vt Filium ſuum vnigenitum daret. Ioa. 3.

VERITAS PRACTICA.

Sic Deus dilexit mundum, vt ſic mundus diligeret Deum ſicut dilectus eſt.

Senſus huius particulæ *ſicut*, atque adeo totius Veritatis hic eſt, quod quemadmodum Deus mundo ſuum indicauit amorem, donando ei Filium, quem vnice diligebat, ſic mundus Deo ſuum indicet, donando ei quod carius & pretioſius habuerit; Ad hoc enim tenetur ex illa dilectione Dei qua præuentus eſt per donum Filij.

RATIO EST, *Quia Deo nobis indicanti ſuum amorem, tenemur ei noſtrum indicare quo fieri poteſt conuenientiori modo.*

Sed non eſt modus conuenientior, quàm donando ei quod carius & pretioſius poſſidemus.

Ergo illi donandum eſt, ſicque diligendus Deus ſicut nos diligit. Quod certe eſt rarum & pretioſum.

I. PVNCTVM.

QVOD primum in tota Incarnati Verbi œconomia considerandum venit, æterni Patris est Charitas nobis donantis Filium suum. *Sic Deus dilexit mundum.* Nihil aliud Eum mouit, quàm dilectio, & certe magna dilectio, quam ipse admiratur Filius. Admirare cum illo.

Tantæ vero Charitati quid debetur, nisi par Charitas, quanta quidem in nobis esse potest? Nam vt ait S. Bernardus: *Cum amat Deus, non aliud vult quàm amari, quippe non ad aliud amat, nisi vt ametur.* Quænam vero par esse potest & conuenientior Charitas nisi donando ei quod habemus carius sicut Ille Charitatem suam nobis ostendit donando Filium suum?

Serm. 83. in Cant.

Ad hoc certe tenemur ex illa Charitate, atque ad hoc persoluendum debitum excitamur ex proposita Veritate, cuius hoc est fundamentum primo statuendum, Deo nobis iudicanti suum amorem, tenemur ei nostrum indicare quo fieri potest conuenientiori modo, id est, tam simili & æquali, quantum Deo & nobis conuenire potest. Quid iustius? quid rationabilius? Nam si amor non nisi amore reciproco compensatur, vt infra videbitur, quomodo potest intelligi illa amoris reciprocatio nisi paribus aut consimilibus amicitiæ signis? Vnde dilectus Discipulus cum de perfecta Dei Charitate sermonem intulisset sic pergit; *Qui dicit se in ipso manere, debet sicut ille ambulauit, & ipse ambulare:* quasi diceret, debet se gerere erga illum, sicut ille se gessit erga ipsum; Quod & apertius Idem: *Non diligamus,* inquit, *verbo, neque lingua, sed opere & veritate*; In quem sensum Apostolus, *Et hoc oro vt Charitas vestra magis ac magis abundet in omni scientia & in omni sensu, vt probetis potiora.* Vellesne huic orationi obsistere, constringendo Charitatem tuam?

1. Ioan. 2. *Ibid. 3.* *Phil. 1.*

II. PVNCTVM.

SED *non est modus conuenientior quo possis Deo indicare tuum amorem, quàm Ei dando quod carius habes.*

Ipse est enim modus quo Deus suum manifestauit, donando nobis Filium, nam licet multa iam dedisset hominibus, nihil

æque tamen ad amorem indicandum fuit, ac donum Filij. Ratio est manifesta, quia quò donum est magis proportionatum donanti, quò est illi carius, & quò vtilius cui donatur; eò certe est clarius amoris indicium. At nullum tale donum est à Deo datum hominibus, in quo hæ conditiones reperiantur quàm donum Filij.

Primò enim, quam habent proportionem creata omnia cum Creatore? Vnigenitus vero Patris, ipse est æqualis Genitori. Deinde quis dicat terrena hæc & caduca omnia, multum esse cara Deo qui plura ex illis dat inimicis quam amicis? Filius vero Dei, *Hic est Filius dilectus, in quo sibi bene Pater complacuit.* *Matth.3. & 17.* Denique quis temporalium vsus? quænam eorum vtilitas præ vtilitate & necessitate Domini Iesu? Esto enim desint temporalia, esto desit ipsa vita temporalis, quid damni si succedit æterna? At si æterna pereat, quale par damnum? periret autem nisi datus esset Iesus. Vnde patet euidenter solum hoc esse donum quo ex certissimis notis diuinus amor in homines indicari possit. Quod videbatur innuere Apostolus cum diceret, *Quomodo non etiam cum illo omnia nobis donauit?* *Rom. 8.* Ac proindè hinc etiam liquet, non esse modum conuenientiorem quo suum homines amorem in Deum, possint indicare, quàm si quid Deo donent quod habuerint pretiosius & carius, ipsique Deo gratius; quia hoc est commune omni amori, vt sic se indicet & non aliter. *Nunc cognoui*, inquit Deus Abrahamo, *quod times Deum, id est, colis & diligis, & non pepercisti vnigenito Filio tuo propter me.* *Genes. 22.* Videsne certum amoris indicium in dono rei charissimæ?

III. PVNCTVM.

HOC *est igitur quod Deo dare debemus, hoc est quamobrem sic Deus dilexit mundum donando ei Filium suum vnigenitum, vt sic mundus diligeret Deum, donando Ei quod carius & pretiosius habet.* Nam si, vt primo probatum est, Deo nobis indicanti suum amorem tenemur & nostrum indicare, quo fieri potest conuenientiori modo; quis conuenientior modus esse potest, quàm quo ipse Deus est vsus, vt nos exemplo sui prouocaret? Sic diuinæ dilectionis discipulus: *In hoc apparuit Charitas Dei* *1. Ioan. 4.*

in nobis, quoniam Filium ſuum vnigenitum miſit Deus in mundum, vt viuamus per eum. In hoc eſt Charitas: quaſi diceret, hæc eſt forma, hoc exemplar charitatis exhibendæ: Vnde & concludit, *Nos ergo diligamus Deum, quoniam Deus prior dilexit nos.* Id eſt, quia nos præueniens amore ſuo, ſic affectum noſtrum excitat ad eum redamandum vt ſimul intellectum inſtruat quomodo eum redamare poſſimus; & ſimus inexcuſabiles ſi tanto deſimus debito.

Exprome itaque anima quod habes carius, quod pretioſius, ſiue ſit pecunia, ſiue fama, ſeu parentes, aut ſanitas, ſeu ipſa vita humana. Vide ſi quod eorum ſit quod Deus à te velit, an ſis parata dare? nullus alioquin eſt in Deum amor. O pudor! O probrum! Deus proprio non parcit Filio, vt mihi ſuum amorem indicet, & parcam famæ! Exardeſce contra. *Nulla maior eſt ad amorem inuitatio, quàm præuenire amantem*, inquit ſanctus Auguſtinus, *& nimis durus eſt animus qui ſi dilectionem neſciebat impendere, nolit rependere.*

De Catech. rud.

FERIA TERTIA.

DE FILIO DEI SEIPSVM OFFERENTE.

Tunc dixi, ecce venio. Pſ. 39. Hebr. 10.
Oblatus eſt, quia ipſe voluit. Iſ. 53.

VERITAS PRACTICA.

Quam in ſe attrahit gratiam qui ſe Deo libens offert, eandem ſibi detrahit qui quod offert non reddit.

RATIO EST, Quia qui ſe Deo libens offert, idcirco multam in ſe Gratiam attrahit, quod bonam indicet voluntatem quam præcipue reſpicit Deus in oblatione noſtri, & quam qui ſubtrahit, talem ſibi detrahit gratiam.

Sed qui non reddit quod offert, subtrahit illam bonam voluntatem. Ergo & quam in se attrahit gratiam qui se Deo libens offert, eandem sibi detrahit qui quod offert non reddit. Quod ne damnum eueniat, probè est intelligendum, quòd sicut oblatio nostri debet esse affectiua, ita & effectiua, exemplo Christi Domini qui hoc ipsum perfectè fecit ad quod se obtulit.

I. PVNCTVM.

HÆC illa est Diuina Persona quæ dicitur Verbum *quod Caro factum* est de quo infrà toti. Nunc vero quàm se libenter obtulerit, contemplare. Primò quidem quando cum aliis sanctissimæ Trinitatis Personis consensit in reparationem generis humani per diuinam Incarnationem. Deinde quo primo momento est Incarnatus, vt ait Apostolus ex Psalmista, *Ingrediens mundum dicit, hostiam & oblationem noluisti, corpus autem aptasti mihi.* *Hebr. 10.*

Denique dum inter homines ageret, sic sæpius aut singulis pene momentis sese offerebat pro eorum salute. Itane Domine memor mei fuisti? Fili, ne dubites. Admirare & gratias age.

Et verò sic nos ipsos offerre decet; Sed quod caput est, id omnino efficiendum est ad quod nos obtulerimus: cum alioquin nulla futura sit oblatio, nullus inde fructus, & nulla Gratia. Sic *Ioan. 17.* Christus Dominus opus suum perfectè consummauit; Nos vero quam faciles sumus ad acceptandum, tam faciles ad deponendum; Quamobrem valde consideranda Veritas qua de effectu monemur, perinde necessario ad oblationem & gratiam, sicut affectu.

Cur enim affectus est necessarius? Cur affectiua debet esse oblatio nostri? Nonne vt sic pronam & propensam voluntatem nostram in obsequium Dei declaremus? hoc est enim maxime quod respicit in omnibus, ac præcipue in iis quæ sibi offeruntur. *Omnis*, inquit, *voluntarius & prono animo offerat primitias Domino*; *Exodi 35.* Tum postea; *Obtulerunt mente promptissima atque deuota primitias Domino*, Rursumque ibidem. *Omnes viri & mulieres mente deuota obtulerunt donaria.* Denique notum illud S. Gregorij, *Nihil offertur Deo ditius voluntate bona:* quia scilicet tantam in se attrahit *Ibid.* *Hom. 5. in Euang.*

Gratiam, vt quàm bona est Deo præueniente voluntas, tam diues est & abundans cœlestibus donis, Deo subsequente. Da mihi Domine quod tibi offeram. Fili, iam multa satis à me habes quæ tu iniquè tibi vsurpas.

II. PVNCTVM.

SED *qui Deo non reddit quod offert, bonam illam voluntatem subtrahit, neque potest dici bona & propensa voluntas nisi sit effectiua simul atque affectiua.* Id est, nisi sic efficiat aut ita conetur efficere cum Dei gratia quidquid efficiendum suscipit, vt si non fiat, sit potius defectus potestatis quam voluntatis.

Hoc est enim propriè velle quando si quod possis & debeas; id omnino efficias; cùm è contra si quod potes & debes non efficis, non potes vere dici illud velle. Cur enim non efficis nisi quia
Prou.11.13 non vis, cum vt supponitur illud possis & debeas; Sic in prouerbiis dicitur, *vult & non vult piger*: vult ex quadam rei complacentia, sed quia non operatur nō vult absolute & proprie. Magis
1. p. q. 19. a. 6. potest dici *velleitas, quã absoluta voluntas*, inquit sanctus Doctor.

Quod præcipuè verum, est coram Deo & in ijs quæ Deus vult vt agamus. Si enim defectu voluntatis illa non agimus, quomodo talis deficiens voluntas poterit esse bona, quæ non erit conformis diuinæ? Quid est enim esse bonum, nisi quod est
p 2. q. 19. a. p. conforme ad propriam regulam & mensuram? Quænam est autem regula & mensura nostræ voluntatis nisi diuina? Sic Idem sanctus Doctor concludit nullam proinde esse humanæ voluntatis bonitatem, nisi *ex conformitate ad Diuinam*; ac proinde etiam nisi sit effectiua voluntas, non sit omnino bona, quia non sit conformis suæ regulæ. O quam pauci homines bonæ voluntatis, qui putantur multi!

III. PVNCTVM.

QVAM *ergo in se attrahit gratiam qui se Deo libens offert, eandem sibi detrahit, qui quod offert non reddit*; Quia subtrahit bonam voluntatem cuius defectu sæpius denegantur Gratiæ quæ in eius considerationem collatæ vel confe-
Malach.1. rendæ essent. *Dixistis, ecce de labore, & exsufflastis illud, dicit Do-*

minus exercituum. Exsufflatur nempe quod offertur quando cùm reddi debet, non redditur: sicque nulla est oblatio, nisi sit ex æquo effectiua, atque affectiua. Nam si debet esse affectiua vt oblationi jungatur bona voluntas sine qua non esset accepta oblatio: certe idcirco etiam debet esse effectiua, cum sine effectu non esset bona voluntas. Ad quid enim & quorsum te offers, nisi ad aliquid agendum aut patiendum? Sed quid prodest te offerre nisi reuera id velis ad quod te offers? Aut quando indicabis te velle, nisi cum se dederit occasio, sic agas & patiaris, sicut promisisti? *Filij Ephrem intendentes & mittentes arcum, conuersi sunt in die belli.* Ps. 77. Nonne tu ex illis qui multa proponunt & pauca faciunt, qui dum nihil patiuntur, fortes sunt & ad omnia validi, cùm autem vel minimum quid aduersi occurrerit, statim deficiunt. *Ecce docuisti multos & manus lassas roborasti, nunc autem venit super te plaga & defecisti, tetigit te, & conturbatus es. Vbi est timor tuus, fortitudo tua, patientia tua & perfectio viarum tuarum?* Iob. 4. Responde & confundere. Satius esset non affici ad efficiendum aliquid, quam id non efficere ad quod affectus es. *Eo Domine,* inquiebat Patri Filius, *& non iuit,* alter vero idem iussus, *nolo,* inquit, *& iuit.* Quis ex duobus voluit? *quis ex duobus fecit voluntatem Patris?* Matth. 21. Is. 53. Christus est Dominus qui interrogat, Vide quid respondeas, & Caue ne ex ore tuo te iudicet.

Videri possunt quæ habentur infrà Feria 2. post Dominicam 4. Aduentus: & vigesimo nono die Decembris.

FERIA QVARTA.

DE SPIRITV SANCTO, QVANTVM AD OPERATIONEM MYSTERII INCARNATIONIS.

Spiritus Sanctus superueniet in te. Luc. 2.
Vos semper Spiritui Sancto resistitis. Act. 7.

VERITAS PRACTICA.

Quàm raró cogitas Christum, tàm crebrò resistis Spiritui Sancto.

Vel sic.

Nulla in re frequentius Spiritui Sancto resistitur, quàm quod infrequentius de Christo cogitetur.

RATIO EST, quia in ea re frequentius Spiritui Sancto resistitur, ad quam impellit frequentius.

Sed nulla res est ad quam impellat frequentius, quam vt de Christo cogitetur.

Ergo nulla in re frequentius Spiritui Sancto resistitur, quàm quod de Christo non frequentius cogitetur. Quod certe est præcauendum.

I. PVNCTVM.

LICET tota Trinitas sit operata Mysterium Incarnationis, dicitur tamen hoc Opus speciale Spiritus Sancti, quia opus est singulare Bonitatis quæ specialiter attribuitur Spiritui Sancto, sicut Patri potentia, & Filio sapientia. O vere opus singulare bonitatis! Ille ipse est autem Spiritus Sanctus, illa ipsa est bonitas quæ fidem, deuotionem, & alios pietatis affectus circa hoc Incarnati Verbi mysterium in mentibus nostris operatur; O quæ & quanta suggerit, si audiretur! Verùm, cum in multis alijs, tum in hoc præcipue parum attenditur. Vnde & ipse per
Is. 53. Prophetam, *Quis credidit auditui nostro, & brachium Domini cui reuelatum est?*

Hinc nata Veritas valde expendenda, *Quàm raro & infrequenter Christum cogitamus, tàm frequenter resistimus Spiritui Sancto.*

Et Ratio quidē aperta est, cùm liquidò pateat tam crebrò nos vniuersim diuinis Illius monitis resistere, quam illa frequentiora sunt: tùm verò particulatim vnumquemque frequentius in re singulari sese illi opponere, in qua frequentius ab eo commo-
Ier. 17. uetur. *Indurauerunt ceruicem suam ne audirent me, & acciperent disci-*

disciplinam. Quare aggrauatis corda vestra sicut aggrauauit Aegyptus & Pharao cor suum! Dura exprobratio. 1. Reg. 6.

II. PVNCTVM.

SED nulla res est ad quam nos vniuersim Spiritus Sanctus impellit frequentius, quàm ad cogitationem de Christo Domino, variosque inde consequentes affectus. Ad hoc enim præcipue est missus, vt ipse Christus Dominus ait, *Cum venerit Paraclitus quem Ego mittam vobis à Patre, spiritum veritatis, ille testimonium perhibebit de me. Ille me clarificabit quia de meo accipiet, & annunciabit vobis.* Vnde & Apostolus vocat eum Spiritum Filij, dicens; *Misit Deus spiritum Filij sui in corda vestra.* Cur porro Filij potius quã Patris? quia scilicet totus est in Filio Patris clarificando & celebrando. Ioann. 15. & 16. Galat. 4.

Atque hinc fit vt cùm Apostoli pleni essent Spiritu sancto eique fideliter obedirent, nihil nisi Iesum prædicarent, nihil saperent dulcius, nihil loquerentur aut commendarent frequentius quàm Dominum Iesum. Quod ita verum est vt licet forma baptismi sit in nomine Patris, & Filij, & Spiritus Sancti, illi tamen in solo nomine Iesu baptizasse dicuntur, quod vt ait S. Thomas sic nomen Christi magis honorabile reddebatur. Hinc Apollo vir ille Apostolicus, cum primò conuersus esset, *& feruens spiritu loqueretur, docebat diligenter ea quæ sunt Iesu,* inquit scriptura. Sic consequenter spirituales viri, quo magis spirituales, & à solo Spiritu ducti, eò magis toti in solo Iesu. Act. 8. 3. p. q 66. a. C. Act. 18.

Sit instar omnium testis S. Bernardus qui, *si scribas,* inquit, *non sapit mihi, nisi legero ibi Iesum. Si disputes,* inquit, *aut conferas, non sapit mihi nisi sonuerit ibi Iesus. Iesus mel in ore, in aure melos, in corde Iubilus, sed est & medicina.* Tum verò fusius de suauitate simul coniuncta cum vtilitate huius Nominis pergit dicere, vnde hæc deduci ratio facile potest, cur Spiritus Sanctus frequentiorem de Christo cogitationem inducat, quia videlicet nulla est potentior cogitatio, vt quæ suauis simul & vtilis esse, seu ad malum euitandum, seu ad bonum faciendum sentiatur. Expende amplius quam vera sit & potens ista ratio, & agnosce quàm crebros senseris de Iesu motus. O si in Tyro & Sidone excitati fuissent! in Cant. ser. 15. 20. 22. 43.

III. PVNCTVM.

N*VLLA ergo in re frequentius Spiritui sancto resistitur, quàm quòd infrequentiùs de Christo cogitetur:* Cum in his præcipue rebus Ei resistatur ad quas impellit præcipue. Neque sit aliud ad quod impellat frequentius quàm vt de Domino Iesu cogitetur: Vnde est illud Apocalypsis frequentissimum: *Spiritus & Sponsa*
Apoc. 22. *dicunt, Veni. Et qui audit, dicat, Veni.* Et post pauca, *Etiam venio cito. Amen: Veni Domine Iesu.* Atque hinc tantopere in Galatas mouebatur Apostolus quod de Christo sibi prædicato nonnihil remisissent: *O Insensati, quis vos fascinauit non obedire veritati,*
Gal. 3. *ante quorum oculos Iesus præscriptus est, in vobis crucifixus?* Oportet certe esse infascinatum, sic resistere tam crebris & validis Spiritus sancti motibus in re tam nobili, tam necessaria, tam facili, & delectabili. Si tibi sublimia quædam & difficilia intellectu proponeret, si dura & aspera voluntati, certe obedire deberes, cum ille non deesset auxilio. At quænam tibi proponit? Iesum Infantem in Virginis vtero, Nascentem in stabulo, vagientem in cunis, fugientem in Ægyptum, laborantem in Nazareth, docentem Ierosolymis, conuersantem cum hominibus, patientem ab Inimicis, morientem in Cruce, regnantem in Cœlo, venturum ad Iudicium. Hæc vt cogites, vt loquaris, & in mores tuos inducas, exhortatur. Quid hic adeò difficile & arduum vt te excuses! tamen vnam hanc cogitandi de Christo difficultatem accusas! O probrum! ô pudor! *Quomodo dicis quod amas me, cùm animus tuus*
Iud. 16. *non sit mecum!* Responde conquerenti Christo; & eius Spiritui ingemiscenti.

FERIA QVINTA.

DE DESIDERIO SANCTORVM PATRVM CIRCA ADVENTVM DOMINI.

Rorate cæli desuper, & nubes pluant iustum. Is. 45.
Desiderium suum Iustis dabitur. Prou. 10.

VERITAS PRACTICA.

Vix vllus est, qui non se verè putet desiderare Christum, & vix vllus est, qui Eum verè desideret.

RATIO huius postremæ partis, quæ sola potest habere difficultatem, hæc est, quòd verè desideranti, nunquam Christus possidendus denegetur.

Sed ex Istis qui se verè putant desiderare Christum, vix vllus est, qui Eum vnquam possideat.

Ergo & vix vllus est, qui Eum verè desideret. Quod quàm sit lugendum, patet.

I. PVNCTVM.

QVEM scripsit Moyses in lege, & Prophetæ, hunc vehementer desiderabant antiqui illi Patres, quorum hæ sunt voces & desideria. *Rorate cœli desuper, & nubes pluant iustum: aperiatur terra, & germinet Saluatorem. Vtinam dirumperes cælos & descenderes, à facie tua montes defluerent.* Neque fuit inane eorum desiderium, sic enim desiderando & petendo, meriti sunt de congruo quod petebant, vt aït S. Thomas. Atque hinc oritur Veritas valde consideranda, *Quòd vix vllus sit è Christianis, qui non se verè putet desiderare Christum, magis ac magis possidendum, cùm vix tamen vllus sit, qui verè eum desideret.* Is. 45. Ibid 64. 1. p. q. 2. a. 11.

Prima pars Veritatis nullam prorsus habet difficultatem. Quis enim est hominum, qui non appetat scire, aut qui sibi bene non velit? Quid est autem dignius? quid vtilius? & quid beatius siue ad intelligentiam, siue ad voluntatem explendam, quàm quæ de Christo Domino sciri & amari possunt? Longè enim veriùs, quàm de Elia, de Illo dici potest. *Beati sunt qui te viderunt, & in amicitia tua decorati sunt.* Tu de te ipso quid sentis? Nonne etiam plura & plura de Illo sentire appeteres? Restat itaque declaranda postrema pars, quâ dicitur, *vix vllum esse tamen, qui Eum verè desideret.* Eccles. 48.

Neque verò maiorem habet difficultatem, quàm præcedens, si

attentè consideretur quod primò præmittitur expendendum, *Verè desideranti Christum nunquam negari*; sic apertè Sapiens sub
Sap. 6. nomine Sapientiæ. *Facilè videtur ab his qui diligunt eam, & inuenitur ab his qui quærunt illam. Præoccupat qui se concupiscunt, vt illis se prior ostendat. Qui de luce vigilauerit ad illam, non laborabit, assidentem enim illam foribus suis inueniet. Dignos se ipsa circuit quærens, & in viis ostendit se hilariter, & in omni prouidentia occurrit*
Dan. 9. *illis.* Quid clarius? Sic Danieli præ aliis sunt indicatæ quædam particulares circunstantiæ mysterij Incarnationis, *quia vir desi-*
Luc. 2. *deriorum es*, inquit illi Angelus. Sic Simeoni seni se infans Iesus amplexandum dedit, quia senex infantem videre ante mortem
Mat. 17. vehementer desiderârat. Sic Moysi & Eliæ apparuit in Transfi-
Luc. 19. guratione, quia faciem eius ardentiùs alijs expetiuerant. Sic Zachæo quærenti videre Iesum quis esset; *Hodie*, inquit, *in domo tua*
Mar. 16. *oportet me manere.* Sic Magdalenæ ante omnes, atque alijs mulieribus ante Apostolos, dum resurgit se videndum præbet, quia illæ singularem præ se tulerant in Eum curam & studium. Ac
Hom. 25. in Euang. præclarè quidem de S. Magdalena Diuus Gregorius. *Quæsiuit priùs, & minimè inuenit: perseuerauit vt quæreret, vnde & contigit vt inueniret; actumque est vt desideria dilata crescerent, & crescentia*
Serm. 32. in Cant. *caperent quod inuenissent. Sed & Thomæ*, inquit S. Bernardus, *iuxta desiderium cordis eius palpandum se præbuit, & voluntate labiorum eius non fraudauit eum.* Atque vniuersim de omnibus verè desiderantibus idem Sanctus concludens, *Igitur*, inquit, *istiusmodi magnis spiritibus magnus occurret Sponsus, & magnificabit facere cum eis, emittens lucem suam & veritatem suam.* Vide sermonem integrum & præcedentem, qui toti sunt de hoc argumento; cùm, vt ipse
Serm. 31. ait, *Per se ipsum dignatur inuisere animam quærentē se, quæ tamen ad quærendum toto se desiderio & amore deuouit. Et hoc signum istiusmodi aduentus eius, sicut ab eo qui expertus est edocemur, ignis ante ipsum*
Psal. 96. *præcedet. Oportet namque vt sancti desiderij ardor præueniat faciem eius ad omnem animam, ad quàm est ipse venturus, &c.* Concaleat hoc ardore cor meum intra me, & in meditatione mea exardescat ille ignis.

II. PVNCTVM.

SED ex Istis qui se verè putant desiderare Christum, vix vllus est qui Eum vnquam possideat.

Si de perfecta possessione, quæ in hac etiam vita haberi potest, ageretur, non esset mirum, quòd vix à quoquam possideretur vt possideri potest: cùm & ipse Apostolus non se satis arbitretur comprehendisse, sed vltra pergens, *Sequor*, inquit, *si quo modo comprehendam, in quo & comprehensus sum à Christo Iesu.* Verùm de hac perfecta possessione non hîc agitur, neque tam fortè ex his sumus, quibus dolendum est deesse aliquid perfectionis, quàm ex iis quibus ipsa vix lucent Euangelij principia, nec quàm longè absint à Christo, norunt; ad quos aptè Apostolus: *Etenim cùm deberetis esse Magistri, propter tempus, rursum indigetis vt vos doceamini quæ sint elementa exordij sermonum Dei.* Quodnam est illud exordium sermonum Dei? quænam sunt elementa huius exordij? Nonne hæc sunt quæ toties audiuisti, & quæ nondum didicisti? *Beati pauperes spiritu. Beati mites. Beati misericordes. Beati qui lugent, & qui patiuntur propter iustitiam. Væ vobis diuitibus. Væ vobis qui ridetis nunc. Væ cùm benedixerint vobis homines. Beati cùm maledixerint vobis, & persecuti vos fuerint & dixerint omne malum aduersum vos, mentientes propter me. Benedicite maledicētibus vobis.*

Phil. 3.
Hebr. 5.
Mat. 5.
Luc. 6.

Hæc sunt videlicet elementa & principia Christianæ quam profitemur religionis; hæc est possessio Domini, & hoc testamentum Christi Iesu quem colimus; hæc est doctrina Magistri nostri; hæc est salutis via quam aperuit, hæc veritas quam docuit; hæc humana vita quam egit. Tanto quis nostrum magis aut minùs illū possidet, quanto magis aut minùs intellectu practico capit, voluntate efficaci amplectitur, & memoriâ vigilanti recordatur illas primas Veritates, vt sese his totum intus & foris accommodet & conformet. *Verba*, inquit, *quæ Ego locutus sum vobis, spiritus & vita sunt. Hic sermo viuus & efficax, & penetrabilior omni gladio ancipiti, & pertingens vsque ad diuisionem animæ ac spiritus, compagum quoque ac medullarum.* Id est, sic ipse Christus in nobis manens in nobis operatur, prout à nobis possidetur, sic diuidit appetitum à ratione, & rationem à gratia, vt cùm eius verbis credimus, cùm fidem factis ostendimus, cùm denique vitam verè Christianam & Euangelicam viuimus, appetitus cedit rationi, & ratio Gratiæ. Hoc est possideri à Christo; hoc est Christum possidere. *Elegit sibi Dominus Israel in possessionem sibi.*

Ioan. 6.
Hebr. 4.
Psal. 134.

Iam verò quis eorum, qui se verè putant Christum desiderare,

ſic Chriſtum poſſidet? Capiſne tu, qui præ te fers tale deſiderium, quale illud, quàm horrendum *Væ diuitibus, aut à mundo benedici?* An te beatum & fortunatum putas, cùm malediceris, cùm impugnaris? An omni petenti tribuis? An ſaltem parato viuis animo, ſic te in omnibus gerere, qualem decet Chriſti diſcipulum? An putares ſtudioſum alicuius artis bene poſſidere Authorem quem ſequitur in illa arte diſcendi, ſi non magis eum poſſideret in vſu & praxi, quàm tu Chriſtum poſſideas in praxi Veritatum quas docuit? Vide vias tuas, vide ſenſus tuos internos & externos, & vide quantùm diſſentiant ab Authore tuo. Vide in
Ephes. 4. quantis tibi Apoſtolus diceret: *Vos autem non ita didiciſtis Chriſtũ, ſi tamen illum audiſtis, & in ipſo edocti eſtis, ſicut eſt veritas in Ieſu, deponere vos ſecundùm priſtinam conuerſationem, veterem hominem, qui corrumpitur ſecundùm deſideria erroris.*

III. PVNCTVM.

H*INC ergo apertè liquet, quòd vix vllus ſit qui verè Chriſtum deſideret, tametſi vix vllus ſit qui non ſe verè putet Eum deſiderare.* Cùm enim verè deſideranti nunquam denegetur Chriſtus, & tamen Illum tam pauci poſſideant, vt vix vllus Eum in ipſis elementis Exordij ſermonum eius percipiat, quantùm ad praxim; certè non aliunde prouenit, quàm quòd non verè deſideret, quem ſe deſiderare putat. Nam ſi de omni Iuſtorum deſi-
Prou. 10. derio vniuerſim & abſolutè dicitur, *Deſiderium ſuum Iuſtis dabi-*
Pſal 106. *tur. Animam eſurientem ſatiauit bonis; & Beati qui eſuriunt & ſi-*
Math. 5. Agg. 2. *tiunt iuſtitiam, quoniam ipſi ſaturabuntur:* quanto magis id verum eſſe oportet de deſiderio rei deſideratiſſimæ, qualis eſt ille qui dicitur *deſideratus cunctis gentibus; qui eſt totus deſiderabilis,*
Cant. 5. ſeu, vt habent ſeptuaginta, *totus deſiderium.* Quantumcumque enim anima ipſum deſideret, Ipſe animam magis deſiderat: Atque in hoc mutuo vtriuſque deſiderio, quid eſt quod vnionem & poſſeſſionem impedire poſſit?

Serm. 31. in Cant. De hoc mutuo Sponſi & ſponſæ deſiderio, præclarè admodum S. Bernardus in Cantica, inducens cuſtodem Angelum lamenta ſponſæ nunciantem, & aduentum ſponſi renunciantem. *Diſcurrit medius,* inquit, *inter dilectum & dilectam, vota offerens, referens dona: excitat iſtam, placat illum.* Et quæ plura habet, ex quibus

euidenter patet, quàm verum ſit, verè deſideratum Dominum poſſideri, aut ſi non poſſidetur, non verè deſiderari.

Sed, inquies, ſe tamen illum deſiderare ſentiunt. At verò quis neget nos ſæpe falli in noſtris ſenſibus? Vtri magis adhibenda fides? an veritati ſeſe vltro poſſidendam offerenti: an mendaci animæ dicenti ſe verè quærere nec inuenire? Errant verò vehementer, & in hoc errant, quòd eorum deſideria non ſint ſatis ardentia, non ſint ſatis pura, excluſis aliis, non ſint ſatis digna Chriſto. Tale eſt bonum Dominus Ieſus, vt ei capiendo dilatandus ſit animi ſinus, quod fit ardentibus & puris deſideriis. *Deſiderium, ſinus cordis eſt,* inquit S. Auguſtinus, *capiemus, ſi quantum poſſumus, extendamus.* Itáne extendis ſinum? Itáne, quantum potes, deſideras? Itáne, quantùm ſanitatem, quantùm ſcientiam & honorem, ſic tu Ieſum deſideras? O cordis humani probrum! quid deſideras anima, niſi bonum? & quid melius Domino Ieſu? Quid eſt humanum & terreſtre, ad quod ſi ſolo deſiderio perueniri poſſet, non libenter deſiderares? Et ad Domini Ieſu poſſeſſionem, vnum ſufficit deſiderium, nec tamen adhibes! Confundere & erudire. *in Pſal. 34.*

Vide in 2. parte Feriam quintam Hebdomadæ ſanctæ. Et in Indice, *V. deſiderium.*

FERIA SEXTA.

DE SANCTISSIMA VIRGINE MARIA MATRE DOMINI NOSTRI IESV CHRISTI.

Quæ eſt iſta quæ progreditur quaſi aurora conſurgens: pulchra vt luna: electa vt ſol: terribilis vt caſtrorum acies ordinata? Cant. 6.

VERITAS PRACTICA.

Sicut omnis à Maria reſpectus, impoſſibile eſt vt pe-

reat : Ita omnis ab Ea despectus, necesse est, vt intereat.

RATIO EST, Quia idcirco omnis respectus ab Ea non perit, quia per Eam obtinet Gratiam Finalis perseuerantiæ cum qua nemo perit.

Sed omnis etiam despectus ab Ea, priuatur illa Gratia, qua quisquis priuatur, perit.

Ergo sicut omnis respectus ab Ea, impossibile est vt pereat, ita omnis despectus ab Ea necesse est vt intereat.

S. Bonau. in phar. l. 1. c. 5. *Quæ sententia est plurimorum sanctorum Patrum, & valde considerandae ad augendum cultum Beatissimæ Virginis Matris.*

I. PVNCTVM.

PERPENDE primò quod sanctissima Virgo tale est opus, vt sublimiores quæque mentes illud considerantes nonnisi mirentur & dicant, *Quæ est ista?* Hinc sancti Ioannis Chrysostomi celebre dictum, *quod qui Beatam Viginem non stupet, Deum nescit.* Admirare, obstupesce.

Aduerte secundo quod quatuor sunt veluti capita quò referuntur cætera eius præconia, quæque in supradictis Canticorum verbis continentur. Primum est Virginalis Maternitas quæ *Aurorâ* exprimitur. Secundum est, Gratiæ amplitudo quæ per *Lunam* adumbratur; Tertium est Gloriæ singularis sublimitas quæ in *Sole* repræsentatur. Quartum denique, amplissima potestas velut *Castrorum acies ordinata.* O vere admiranda in omnibus.

Tertio denique disces, qualis Illi propterea cultus debeatur, nempe singularis qui dicitur hyperduliæ supra omnes sanctos, infra solum Deum, vnde sanctus Bernardus, *Nihil tibi, ô Domina, æquale, Nihil comparabile. Omne quod est, aut supra te, aut infra est; Supra te solus Deus: infra te, quod Deus non est.*

Ad hunc porro reddendum cultum, non parum conferet propositæ Veritatis consideratio, cuius hæc est prima pars omni acceptione dignissima; *Quod omnis respectus ab ea, impossibile est*

vt

vt pereat, quia scilicet per eam, obtinet gratiam finalis perseuerantiæ, cum qua nemo perit. Sic illa non obscurè, *Qui me* Prou. 8.
inuenerit, inueniet vitam, & hauriet salutem à Domino. In me gra- Ecclesi.24.
tia omnis viæ & veritatis: in me omnis spes vitæ & virtutis. Quod sic illustrat S. Anselmus; *Velocior est nonnunquam salus memorato* De excel.
nomine eius quàm inuocato nomine D. Iesu: non quod ipsa maior & Virg. c.6.
potentior sit, nec enim ipse magnus & potens est per eam, sed illa per ipsum: quare ergo? Dicam quod sentio. Filius eius Dominus est & Iudex omnium, discernens merita singulorum. Dum igitur ipse, à quouis suo nomine inuocatus non statim exaudit, profecto id iuste facit: Inuocato autem nomine Matris, etsi merita inuocantis non merentur, vt exaudiatur; merita tamen Matris intercedunt vt exaudiatur. Breuius Idiota. *Quos sæpe Iustitia Filij damnare potest, Matris misericordia liberat.* Fusissime vero sanctus Bernardus sermone de aquæ ductu, vbi postquam de Mediatrice interponenda ad Mediatorem egit, sic pergit: *Inuenisti, inquit Angelus, gratiam apud Deum; feliciter; semper hæc inuenit gratiam, & sola est gratia quâ egemus, sola est gratia qua saluamur. Quæramus gratiam, & per Mariam quæramus: quia quod quærit inuenit, & frustrari non potest.* Idemque alibi. *In hoc conuenienter vocatur Re-* Sermo. I.
gina misericordiæ, quod diuinæ pietatis abyssum cui vult, & quando in Sal.
vult, quomodo vult, creditur aperire, vt quiuis enormis peccator Reg.
non pereat, cui sancta sanctorum suffragia sui patrocinij præstat. Salue Regina, Mater misericordiæ, vita, dulcedo & spes nostra salue.

II. PVNCTVM.

SED *similiter omnis ab ea despectus necesse est vt intereat, quia priuatur illa gratia perseuerantiæ, quâ quisquis priuatur, perit.*

Hoc enim vnum & idem est despici ab ea, & priuari gratia quam communicat alijs, sicut ab ea respici nihil aliud est quam respectos sic adiuuari vt obtineant gratiam qua saluentur; sic prorsus ab ea despici nihil est aliud quam despectos à Filio & à Matre non ita adiuuari vt defectu similis gratiæ, pereant in peccato.

Et quidem horum perditionis causa est peccatum proprium sic diuina in eos exigente Iustitia. Sed cum Illi pro quibus in-

tercedit Mater misericordiæ, etiam peccauerint, nec tamen perierint, cur alij potius puniti fuerint quam alij, curue potius interierint in peccatis, dici verè potest inde esse quod pro ipsis non interuenit eadem Mediatrix; ac proinde qui iam à Christo despectus est, sicque ab ea simul despicitur vt non adiuuetur; necesse est, vt pereat, quia priuatur gratia qua si donatus fuisset, non periisset, & qua donatus fuisset si ab ea respectus esset. *Sic est voluntas eius qui totum nos habere voluit per Mariam.* O Mariæ dignitatem, ô Mariæ potentiam!

S. Bern. ser. 1. de Natiuit.

III. PVNCTVM.

SICVT *ergo omnis à Maria respectus impossibile est vt pereat; ita omnis ab ea despectus necesse est vt intereat.*

S. Aug. l. de persen. c. 1.

22. q. 137. a. 4.

Merè gratuita est illa perseuerantiæ gratia, mere gratuitum donum quod nemo hominum mereri potest, vt certo obtineat: multi autem ac pene omnes suis merentur peccatis vt eo priuentur, sicque merito vnicuique timendum est, quod nisi adiuuetur ab Ea cui nihil recusatur, omnino pereat. Sic omnino sanctiores quique sentiunt. Sanctus Ephrem antiquus & valde probatus author, *Intemerata*, inquit, *prorsusque pura, virgo Deipara, spes desperantium, tu portus procellis vexatorum, solatium mundi, & omnium salus, sub alis tuis custodi me, & protege, non mihi alia fiducia, Virgo sincera.* S. Ioannes Chrysostomus: *Per hanc peccatorum veniam consequimur. Aue igitur mater, cœlum &c. assidue pro nobis precare Iesum filium tuum, vt per te misericordiam inuenire possimus.* S. Augustinus: *Tu es spes vnica peccatorum, per te speramus veniam delictorum, & in te Beatissima, nostrorum est expectatio præmiorum.* S. Bernardus: *Filioli, hæc peccatorum schala, hæc mea maxima fiducia est.* S. Thomas: *Sicut nauigantes per stellam diriguntur ad portum, ita Christiani per Mariam ad Salutis gloriam.* Alij, quia longiores sunt, reticentur.

Serm. de S. Deip.

Apud Metaph.

Serm. 18. de sanctis.

Serm de aquæ ductu.

Opusc. de salut. Angel.

Hic tu quid agas miser peccator? non illam coles à qua te ita pendere intelligis, vt vix aliter sic speranda salus? sed in quo eius cultus? Quid eum promouet? Quid retardat? Hæc inuestiga diligentius, & te illi totum offer.

S. Io. Dam. orat. de Nat B. V.

S. Bonau. in pharetra.

SABBATO

DE SANCTO IOSEPHO SPONSO VIRGINIS MATRIS.

Ite ad Ioſeph, & quicquid ipſe vobis dixerit, facite. Geneſ. 41.

VERITAS PRACTICA.

Melius itur ad S. Ioſeph imitatione Virtutis eius, quam laude.

RATIO EST, Quia quò melius à nobis colitur S. Ioſeph, eò melius ad eum itur.

Sed melius imitatione virtutum colitur, quam vlla laude.

Ergo ſic melius ad Eum itur. Ac proinde quantum neceſſe eſt Eum adire, tantum eſt imitari.

I. PVNCTVM.

NOTA eſt hiſtoria Patriarchæ Ioſephi, filij Iacob quem fratres vendiderunt, quique in Ægypto tam glorioſus fuit, vt ad eum cuncti Ægyptij inopia laborantes à Rege mitterentur: *Ite ad Ioſeph.* Nunc vero idem nobis à Deo dictum putemus de S. Ioſeph quem ſic honorare decreuit, vt cùm magis laboramus tum ad eum præſertim ſubleuandi mittamur. Cùm ſint autem eius adeundi tres præcipuæ viæ ſeu modi Laude, prece, & imitatione virtutum. Hic poſterior eſt aliis præferendus, & vere melius itur ad eum imitatione eius virtutum, quàm laude vel vlla prece.

Nam quid eſt illum adire niſi colere, niſi ſibi eum demereri

Esther. 6. & propitium reddere? hoc est enim quod intendit Deus, *Sic honorabitur quemcumque voluerit Rex honorare.* Vnde id sequitur quòd quàm perfecte Eum coles, tam perfecte adibis. Salue patriarcharum decus & Ecclesiæ sanctæ Dei Oeconomus, cui panem vitæ & frumentum electorum conseruasti.

II. PVNCTVM.

SED melius imitatione virtutum colitur S. Ioseph, quàm vlla laude vel prece.

Nam cum omnis honor & cultus proueniat ab æstimatione quam facimus de eo quem honoramus: quantò apertius erit signum meæ de Sancto æstimationis, tanto erit maior illius cultus: Longe autem apertius erit signum cùm eius virtutes imitabor, quàm cum laudauero; nam facta præstant verbis. Qui tantùm laudat nec imitatur, dubiam facit laudationem, cur enim non opere exprimit, quod sermone? At vero qui imitatur, etiam si non laudat verbis, opere ipso magnificat. Hinc sanctus Ioannes Chrysostomus sermonem egregium scripsit de
Tom. 3. Martyribus quod vel laudandi non sint, vel imitandi, *Quoniam*, inquit, *quem delectet sancti alicuius meritum, delectare debet par circa cultum Dei obsequium: quare aut imitari debet si laudat, aut laudare non debet si imitari detrectat.*

Adde quod ipsi sancti in obsequiis nostris magis spectent gloriã Dei & nostram salutem, quam sui venerationem; Est autem Deo gloriosius & nobis vtilius eos imitari quam laudare. Non quod à nobis laudandi non sint, sed quod magis etiam imitandi.
Serm. 5. de fest. om. Sanct. Sic aptę S. Bernardus; *Ad quid sanctis laus nostra? Ad quid glorificatio nostra? quò eis præconia nostra? pleni sunt, bonorum nostrorum non egent, nec quicquam eis nostra deuotione præstatur. Plane quod eorum memoriam veneramur, nostra interest, non ipsorum.* Quasi diceret, magis coluntur, magisque sibi gratificatum putant, si ipsorum præclare gesta factis consectemur quam verbis, *Quorum*
Hebr. 13. *intuentes exitum conuersationis, imitamini fidem*, inquit Apostolus. O vera Charitas quæ non quærit quæ sua sunt.

III. PVNCTVM.

MELIVS *ergo itur ad sanctum Ioseph, imitatione virtutum,* Cum sic melius colatur & honoretur: sic melius obtineatur quod quæritur. Ite ad Ioseph & quodcumque dixerit vobis, facite. Quid est autem quod dicit nobis faciendum, nisi quod ipse fecit? Quid porrò est quod ipse fecit? quænam eius virtutes quas imitemur? disces ex hoc quadruplici capite.

Primum, quod fuerit sponsus sanctissimæ Virginis, ac proinde illi quam-simillimus; Nam in coniugio perfecte instituto, coniuges sic sibi similes esse debent, vt nulla morum dissimilitudine dissentiant. Fuit autem hoc Mariæ & Ioseph coniugium diuinitus factum, ac proinde perfectum quantum ad hanc animorum & vitæ conformitatem. O qualem igitur oportuit fuisse Sanctum Ioseph? Qualis scilicet erat Maria.

Secundum, quia Pater fuit D. N. Iesu Christi à quo educaretur, regeretur, & cui se Dominus regendum daret, velut ipsi Deo Patri, vnde sequitur S. Iosepho omnes Dei voluntates notas fuisse ex quibus regeret Filium sibi commissum, & ex quibus Pater ipse Nutritius dirigeretur vt facilius infantem regeret. O vere virum secundum cor Dei, qui faciat omnes voluntates eius.

Tertium, quia Contubernalis Iesu & Mariæ per triginta fuit annos, ex quorum quotidiana familiaritate quas non hausit virtutes? Nam de Vnoquoque Eorum verè dici potest quod Sapiens dicebat de Sapientia: *Sciens quoniam mecum communicabit de bonis: Et præclaritas in communicatione sermonum Ipsius.* Sap. 8.

Quartum denique caput peti potest ex ijs quæ de eo referunt Euangelistæ, in quibus insignis elucet *Iustitia*, cum dilectam sponsam in tam ancipiti dubio de eius grauiditate tam suauiter habuit. *Obedientia*, cùm tam prompte ipsâ horâ qua monitus ab Angelo fuit, secessit in Ægyptum. *Patientia* in tantis rerum angustiis. *Humilitas* in religiosissimo silentio. *Renunciatio* siue Abnegatio perfecta omnium, cùm non modo patria, parentes, domus, supellex & omnia deserenda fuerunt, dum infans esset Iesus; sed quando factus est vir, quando ad tricesimum vitæ annum prædicare Christus cœpit: ô quæ tum desideria Iosephum Patrem mouere poterant vt Filium prædicantem audiret! sed

moriendum fuit, & libenter desiit viuere cum iam vitâ ipsius non egeret Filius, propter quem solum viuebat Pater.

Hæ sunt Virtutes imitandæ; & tùm earum aliquis exercendus actus cum adire desideras sanctum Ioseph. Aduerte quid iam possis eius exemplo, in quibus pati, humiliari, & abnegari.

Vide infra in Vigilia Natiuitatis Domini, & die decima Ianuarij, ac vndecima.

DOMINICA SECVNDA ADVENTVS.

DE SANCTO IOANNE BAPTISTA LAVDATO A CHRISTO DOMINO.

Hic eſt de quo ſcriptum eſt, Ecce ego mitto Angelum meum ante faciem tuam, qui præparabit viam tuam ante te. Matth. 11.

VERITAS PRACTICA.

Hoc eſt vere laudabile, laudari ab officio.

RATIO EST, Quia laudari à voluntate Dei completa, hoc eſt vere laudabile.

Sed laudari ab officio, eſt laudari à voluntate Dei completa.

Ergo hoc eſt vere laudabile, laudari ab officio. Quam tamen laudem pauci merentur.

I. PVNCTVM.

VM audiſſet Ioannes in vinculis opera Chriſti, mittens duos de diſcipulis ſuis, ait illi. Tu es qui venturus es an alium expectamus? Vide quæ ſequuntur ex Euangelio hodierno; Et in multis illud præcipue contemplare, quàm ſapienter Chriſtus Dominus laudet ſuum Præcurſorem

ab hoc eius officio digne gesto. Quanta erant in Ioanne prædicanda? Conceptio mirabilis, Sanctitas singularis, Solitudo stupenda, Continentia inusitata; nihil tamen horum prædicat Dominus; sed hoc vnum quod sit Propheta & plusquàm propheta, seu quod idem est, quod sit ille Angelus prædictus à Malachia, qui aliter præcursor dicitur, ad hoc missus à Deo vt præparet viam ante Christum, Id est, vt disponat homines ad eum recipiendum. Quo nomine illum præcipue Dominus laudat quia hoc erat eius præcipuum officium vt esset præcursor Domini, quo quidem officio cùm præclare fungeretur, hæc erat eius etiam præcipua laudatio, *Nam hoc est vere laudabile, laudari ab officio*, benè scilicet administrato.

Mal. 3.

Ratio est euidens, quia laudari à Voluntate Dei completa seu plane effecta, hoc est vere laudabile. Hic est enim Finis omnis creaturæ vt sit ad Deum, sicut hoc est eius principium vt sit à Deo, qui propterea dicitur *primus & nouissimus, α & ω, principium & finis*. Esse autem creaturas ad Deum, quid est aliud quam idcirco esse vt faciant verbum seu voluntatem eius? Est igitur earum finis Voluntas Dei. Iam vero cùm res aliqua finem suum perfecte attigit, nonne perfecta est? si porrò est perfecta nonne tum laudabilis quantum est laude digna? Sic ergo euidenter apparet, quod laudari à Voluntate Dei, hoc sit vere laudabile.

Is. 44. Apoc. 1. Ps. 148.

Sic Angeli nobiliores creaturæ maxime commendantur cùm de his dicitur: Benedicite Domino omnes Angeli eius, potentes virtute, facientes verbum illius, ad audiendam vocem sermonum eius. Sic ipse Angelorum & hominum Dominus hoc vno se commendabat, *Vt faciam*, inquit, *voluntatem eius qui misit me, vt perficiam opus eius*. Posset ne à te cogitari aliquid altius & sublimius quod faceres, quam quod Deus vult? sed posset ne etiam aliquid aliud cogitari quod te impediret, ne faceres quod ille vult?

Psal. 102. Ioan. 4.

II. PVNCTVM.

SED laudari ab officio rite administratio, est laudari à voluntate Dei completa, seu quàm plene fieri potest, adimpleta.

Nam cùm semel ex ordinatione diuina susceptum est officium quoties bene illud administratur, toties Dei Voluntas efficitur, neque

neque aliter certius & manifestius diuina nobis voluntas innotescit, quam per nostrum officium. Quis enim dubitet quin Deus ab vnoquoque velit vt id præstet quod ab ipso præstandum accepit? Quis sibi non dictum putet ab Apostolo, quod is dicit Archippo, *Vide ministerium quod accepisti in Domino, vt illud impleas?* Coloss. 4.
At de quouis alio bono opere quis ita certus esse potest? Imo quantumcumque bonum sit opus, si repugnet officio ritè obeundo, tunc desinet opus esse bonum, quia impedit aliud quod est certius bonum. Sed vnde est certius bonum, nisi quod est certius à diuina voluntate? Atque illud est quod monebat Apostolus; *Non plus sapere quàm oportet sapere; sed sapere ad sobrietatem, &* Rom. 12.
vnicuique sicut Deus diuisit mensuram fidei. Sicut enim in vno corpore multa membra habemus; Et quæ plura pergit.

Adde hîc verò, quod cùm officij cuiuslibet plures sint partes seu plures bene gerendi occasiones, quisquis sic omnibus intentus est, vt nullam omittat, vere is dicetur totus esse in Dei voluntate adimplenda; quod non potest dici de alio quolibet bono opere, in quo tam frequens esse non poterit sicut in officio & munere persoluendo.

Denique non vna tantum Voluntas Dei in eo fit, sed triplex illa de qua Apostolus: *Vt probetis quæ sit voluntas Dei bona, & be-* Rom. 12.
neplacens & perfecta: Nempe cum id fit in substantia quod vult Deus; cum in modo sicut vult; & in fine quia sic vult. O quam præclare tum administratur officium cum sic voluntas Dei adimpletur! & quàm vere tum voluntas diuina completur cùm sic præclarè administratur officium!

III. PVNCTVM.

HOC *est ergo verè laudabile, laudari ab officio*; Cùm sit vere laudabile, laudari à voluntate Dei, quæ tantò perfectius adimpletur, quàm perfectius completur ab vnoquoque suum vitæ degendæ munus & officium. *Vita in voluntate eius:* seu na- Ps. 29.
turalis, seu ciuilis, seu spiritalis vita: tota est in voluntate eius.

Non est quidem humana laus in officio bene gerendo appetenda, sic enim desineret bene geri si propter humanam Laudem gereretur: Sed idcirco dicitur vere laudabile, laudari ab officio, vt intelligas nulla re alia, te ab eo distrahendum, quan-

Eccles. 4. tumcumque sit illa res laudabilis & appetenda. *Ne accipias faciem aduersus faciem tuam.*

Esto sit aliud munus & officium tuo dignius & excellentius, si tamen tuum non est, & illud exercere velis, tuo prætermisso; non modo non laudabile, sed probrosum tibi erit. *Non est tui*
2. para. 26. *officij, Ozia, vt adoleas incensum Domino, sed Sacerdotum; Egredere de sanctuario, ne contempseris, quia non reputabitur tibi in gloriam à Domino Deo.* Non qui officium maius & laudabilius gesserit, ille est maior & laudabilior, sed qui suum dignius administrarit, quantulum illud cumque fuerit. Quid ad te de aliis. *Tu me se-*
Ioan. 21. *quere*, dicebat Dominus Petro; quasi diceret vt interpretatur S. Chrysostomus: *opus suscepisti, id considera, perfice & labora. Quid ad te de Ioanne, tu officium tuum cura & exequere.*

Itane tibi est curæ tuum? Vide in quo deficias & quantum Dei voluntatem amas, quantum à Deo probari vis: tantum fidelis
Sap. 9. esto in hac parte. *Da mihi Domine sedium tuarum assistricem sapientiam vt mecum sit & mecum laboret.*

Vide infrà Ferias proxime sequentes Dominicam quintam post Epiphaniam. Et in secunda parte in festo S. Matthiæ. Feria 4. post Quinquagesimam. Feria 3. infra Octauas Ascensionis. Tres primas qua habentur inter Communes. Et Verbo, Vocatio, Officium &c.

IN EADEM DOMINICA SECVNDA ADVENTVS.

AD HÆC EVANGELII VERBA:

Cum audisset Ioannes in vinculis opera Christi. Matth. 11.

ALIA VERITAS PRACTICA.

Liberior & beatior est Ioannes in vinculis, quàm Herodes in epulis.

RATIO EST, Quia ille liberior verâ & beatâ libertate est, qui

nulla re detinetur, quo minus agat quod agendum in Domino viderit.

Sed nulla re Ioannes in vinculis: Herodes vero cupiditate & metu detinetur, quo minus agat quod agendum videret.

Ergo liberior & beatior est Ioannes in vinculis, quàm Herodes in epulis.

VNDE illud ad praxim ducitur, quod nihil æque seruile est & minus liberum quam passio: nulla libertas maior & carior nobis esse debet quam illa libertas interior, qua soluitur animus omnibus terrenorum affectuum vinculis.

Prima propositio præsupponit multiplex genus libertatis de quo fusius alibi. Satis sit modo triplex illud obseruare ad quod cætera omnia reuocantur. Primum est malæ cuiusdam libertatis de qua Apostolus: *Vos in libertatem vocati estis, tantum ne libertatem detis in occasionem carnis.* Et sanctus Petrus, *Non velamen habentes malitiæ, libertatem.* Gal. 5. 1. Pet. 2.

Secundum genus est indifferentis, qualis est naturalis & humana libertas de qua dicitur: *Deus ab initio constituit hominem & reliquit illum in manu consilij sui. Apposuit tibi aquam & ignem, ad quod volueris porrige manum tuam.* Eccl. 15.

Tertium denique est veræ & beatæ libertatis quæ à Spiritu sancto est iuxta illud Apostoli, *Vbi spiritus Domini, ibi libertas*; libertas scilicet spiritualis de qua sic aptè sanctus Leo: *Tunc est vera pax & vera libertas hominis, quando & caro animo iudice regitur, & animus Deo præside gubernatur.* Et alibi, *Cùm caro concupiscens aduersus spiritum spirituali cupiditate superatur, tunc libera obtinetur sanitas, & sana libertas, vt & caro mentis iudicio, & mens Dei regatur auxilio.* Sic etiam sanctus Augustinus, *libertas nulla vitæ est nisi beatorum, & legi æternæ adhærentium.* Et rursum; *quem delectat libertas, ab amore mutabilium rerum, liber esse appetat, & quem regnare delectat, is omnium Regnatori subditus hæreat.* Ex quibus satis manet probata propositio. 2. Cor. 3. Serm. 1. de quadr. Serm. 4. de ieiun. Pēt. L. 1. de lib. arb. c. 15. L. de Rel. c. 48.

Secunda vero patet & Euangelio; nam præterquam quod sanctam hanc libertatem sanctus Ioannes iam apertè professus Marci 6.

erat,cũ Herodem arguit suæ libidinis:nunc etiam in vinculis ab eodem rege positus, quæ sunt opportuna discipulis suis diligenter curat, dum ipsos mittit ad Christum Dominum, à quo discant oculati testes Illum Eum esse qui promissus in lege est, & prædictus à prophetis; cui vni deinceps toti adhæreant. Hoc est scilicet esse liberum, hoc est nulla re detineri, non cupiditate honoris quem defert Christo, non metu mortis quam sibi videt impendentem, & à qua non petit liberari. Contrà vero Herodes licet non ignoraret Ioannem esse iustum & sanctum, licet illum audiret,& audito crederet in quibusdam bonis patrandis: tanta tamen libidine detinetur vt contra fas omne, audeat vxore fratris abuti, nec sibi videatur posse dissoluere tam arcta quibus constringitur praui amoris vincula. Itane vero is poterit dici liber vera & beata libertate qua sanctus Ioannes?

Adde,quod cùm iurasset saltatrici filię Herodiadis,se daturum illi quidquid petiisset, petiisset autem caput Ioannis Baptistæ: satis vidit rex Iudeus se nulla religione iurisiurandi obligatum, nec nisi summo cum scelere consensurum in necem Viri omnium optimi. Tamen ita timet nescio quid à Galilæis tùm simul discumbentibus, vt illo timore constrictus non ausit denegare quod postulatus est.Et hunc diceres fuisse liberum eâ libertate quam vnam sancti veram & sanam dicunt? Caue dicas, & Conclude, quod

LIBERIOR igitur sine vlla comparatione & beatior est Ioannes in vinculis, quam Herodes in epulis. Et quisquis sua se cupiditate sic deuinctum esse sinit vt quod alioquin bene ageret,tunc non se posse putat, non est ille liber sed seruus, & mancipium suæ illius

2. Pet. 2. cupiditatis. *Serui sunt Corruptionis*, inquit sanctus Petrus, *à quo enim quis superatus est, huius & seruus est.* Cui subscribens Coa-

Rom. 6. postolus Paulus, *Nescitis*, inquit, *quoniam cui exhibetis vos seruos ad obediendum, serui estis eius cui obeditis, siue peccati ad mortem, siue obeditionis ad iustitiam?*

Hanc Illi scilicet doctrinam & disciplinam à magistro & Domino suo hauserant qui Iudæis affirmarat, *Quod omnis qui facit*

Ioan. 8. *peccatum seruus est peccati: & solos illos esse vere liberos quos Filius liberauerit.*

Quamobrem hanc excute seruitutem, & assere te cum gratia in libertatem filiorum Dei. Vide, ne vllo prauo affectu detinea-

tis, neque rerum prosperarum complacentia, neque aduersarum displicentia sinas te moueri. Subde hæc animo tuo quasi indigna Christianæ celsitudini. In hoc vno veram libertatem à vera seruitute dignosce: *Quasi enim*, inquit sanctus Gregorius, *quodam iugo seruitutis premunt prospera dum appetuntur: premunt aduersa dum formidantur. At si quis semel à dominatione desideriorum temporalium colla mentis excusserit, quadam iam in hac vita libertate perfruitur, dum nullo desiderio fælicitatis afficitur, nullo aduersitatis terrore coarctatur.* 3. Mor. 25.

IN EADEM EVANGELII VERBA.

ALIA VERITAS PRACTICA.

Multi cum Herode Ioannem in vinculis tenent.

RATIO EST, Quia Ioannem in vinculis tenent qui quod ait Apostolus, Veritatem Dei in iniustitia detinent. Rom. 1.

Sed multi Veritatem Dei in iniustitia detinent.

Ergo multi cum Herode Ioannem in vinculis tenent. Quod patet quam sit horrendum & timendum ne ex illis sis.

PRIMA propositio pendet omnino ex interpretatione verborum Apostoli: *Qui veritatem Dei in iniustitia detinent*, & perinde est ac si diceret qui cognitam de Deo ac diuinis rebus veritatem iniustè ac malignè supprimunt, ac se dissimulant cognoscere, ne teneantur facere quod illa veritate cognoscunt faciendum, & quod sua voluntatis prauitate nolunt facere. Quando enim quibusdam aperte apparet Veritas vt omnino eam negare non possint, sentiunt se stimulari ad volendum & faciendum quod docet: vel si repugnent & nolint id facere; tùm stimulo conscientiæ punguntur & cruciantur, quo vt se cruciatu liberent, abscondunt & incarcerant quodammodo veritatem, tenent eam velut captiuam ne appareat, ne loquatur, & ne stimulum excitet. Hoc est autem quodammodo cum Herode Ioannem in vinculis tenere, quia hæc vna erat ratio cur Ioannem

Herodes vinciret & custodiret in carcere. Nempe Ioannes Herodi hanc veritatem proponebat: *Non licet tibi habere vxorem fratris tui:* Quâ veritate cum Herodes se primo sentiret commoueri ad coercendam libidinem, libido restitit, & in illa resistentia factus est Herodi stimulus & angor mentis quem vt depelleret, captiuauit Ioannem, & in Ioanne veritatem: ne scilicet importuni essent monitores qui libidinem interturbarent. *Odium peperit veritas*, ait sanctus Augustinus. *Non potuit aquo animo tolerari quod homo sanctus monebat, qui vbique salutem eorum quærebat quos sic monebat.*

Marci 6.

Serm.10.in nouis serm.

Sic igitur Ioannes in vinculis positus propter Veritatem cùm sit velut imago quædam & repræsentatio ipsius Veritatis captiuatæ ab his qui eam nolunt audire, nonne hi quodammodo dici possunt cum Herode Ioannem in vinculis retinere?

AT vero, quæ est secunda propositio, multi sic Veritatem Dei in injustitia seu in captiuitate detinent. Primo id declarat Apostolus de omnibus illis Gentilibus qui *cum Deum* ipso naturæ lumine *cognouissent, non sicut Deum glorificauerunt & coluerunt, sed euanuerunt in suis cogitationibus.* Deinde id ostendit etiam in Iudæis, qui cum facile possent nosse Christum Deum, non tamen cognouerunt quia cognoscere noluerunt, *excæcauit enim illos malitia eorum.* Sic denique hæretici, schismatici & alij à fide orthodoxa disiuncti, qui de Christo audiuerunt: quin & ipsi Christiani omnes qui vitam & mores Euangelio conformare nolunt, nonne sciunt aut nonne scire possunt veritatem oppositam suo viuendi modo? Et tamen nesciunt, inquire ab eis vtrum se errare & peccare putent? negabunt, & audebunt affirmare quod si veritatem scirent, eam sectarentur. Sed vt sæpe dicendum erit, ignorantia est affectata, dissimulatur veritas, incarceratur, captiuatur. *Verba oris eius qui sic loquitur,* ait Psaltes, *iniquitas & dolus. Noluit intelligere vt bene ageret.* Nonne vero hi multi sunt? Nonne pene sic omnes? Nóne tu qui hæc audis audiuisti beatos esse pauperes, & miseros diuites, beatos esse mites & qui persecutionem patientur: infœlices eos contra, quos mundus fœlices vocat. Tu tamen itane sentis? Itane te beatum putas in paupertate, & in indigentia? Itane te infœlicem in tua fœlicitate credis? At vbi Veritas illa euangelica quæ id enuntiat & prædicat?

Rom. 2.

Sap. 1.

Ps. 35.

Detinetur videlicet in iniuſtitia, perperam explicatur, iniuſtè ab vnoquoque applicatur aliis & non ſibi. *Iudicium Domino cum habitatoribus terræ*, ait Propheta, *non eſt enim Veritas*; Quaſi diceret, inde iudicabuntur omnes homines quod perinde viuant ac ſi non eſſet veritas. *Quare detraxiſtis ſermonibus veritatis.* *Oſee 4.* *Iob. 6.*

Patet ergo quàm *Multi ſint qui cum Herode Ioannem in vinculis teneant*, cum multi ſint qui Veritatem Dei in iniuſtitia detinent, cuius veritatis defenſionem qui ſuſcipiunt ſicut repreſentantur in ſancto Ioanne, ſic illam qui captiuant, vt dictum eſt, Herodem habent prototypum quem vita exprimunt, licet ore deteſtentur. *Veritatem requiret Dominus, & retribuet abundanter facientibus ſuperbiam.* *Pſ. 30.*

AD HÆC EVANGELII VERBA.

Beatus qui non fuerit ſcandalizatus in me. Matth. 11.

ALIA VERITAS PRACTICA.

Sicut ſcandalizans, ita peccat ſcandalizatus.

Id eſt. Sicut qui ſcandalizat, & auertit alium à bono, vel inducit in malum, male facit: Sic qui ſcandalizatur & ſe ſinit peruerti, tam male agit, & tam grauiter peccat.

RATIO EST, Quia idcirco ſcandalizans peccat quòd ſit cauſa peccati alterius.

Sed qui ſcandalizatur eſt etiam cauſa ſui peccati.

Ergo ſicut ſcandalizans ita & ſcandalizatus. Quod quidem fuſius pertractatur in libris de ordine, in tertia operis parte, tomo quarto, diſcurſu 34. vnde hæc pauca deriuamus.

PRIMA propoſitio præſupponit ſcandalum eſſe actiuũ id eſt quo verè peruertitur alius, vel verbo, vel facto, ſiue id ioco, ſiue id ſerio fiat, *Ambulans recto itinere*, inquit Sapiẽs, *& timens Deum, deſpicitur ab eo qui infami graditur via.* Iſte deſpe- *Prou. 14.*

ctus, ista irrisio, isti sales & ioci qui in recte ambulantes contorquentur, scandala sunt quibus à recto suo itinere reuocantur, quia nemo vult despici; confusio difficile toleratur, malunt non facere bonum quàm faciendo erubescere. Tunc itaque dicitur scandalizans valde peccare, quia vt ait S. Bernardus: *Et defraudauit Dominum serui obsequio, & seruum Domini gratia.* Hoc est agere dæmonem & Antichristum, quorum hoc est opus & institutum, bonos peruertere; Vnde illud est sancti Ioannis in epistolis;
1. Ioan. 2. *Et nunc Antichristi multi facti sunt. Cur subuertitis mentes filiorum*
Num. 32. *Israël,* aiebat Moses, *nulli dubium est quin peccetis in Deum, & scitote quia peccatum vestrum apprehendet vos.* Quale vero sit pecca-
1. Reg. 2. tum sic alibi declaratur, *Peccatum grande nimis coram Domino quia*
Iob. 30. *retrahebant homines à sacrificio. Mandebant herbas & arborum cor-*
2. Mor. 15. *tices,* inquit Iob, Id est, vt fusè interpretatur sanctus Gregorius, suis irrisionibus obstruebant, & velut maligno radebant dente
Eccles. 36. quidquid boni in aliis apparebat. Hinc Sapiens: *Qui pessimant*
Matth. 18. *plebem meam, inuenient perditionem.* Et Dominus, *Væ illi per quem*
1. Cor. 8. *scandalum venit:* Vnde & Apostolus; *Sic peccantes in fratres, & percutientes conscientiam eorum infirmam in Christum peccatis,* Et
Gal. 5. alibi. *Portabit iudicium quicumque est ille.* Ex quibus satis liquet quàm male agant qui à bono bonos auocant, aut in malum inducunt.

NVNC vero, quod est alterũ hic expendendum, quàm male hi etiam aut peius agant qui se sinunt auocari ab aliis, eadem prorsus Ratio est, eademque scripturæ testimonia probant. Sunt enim perinde causa sui peccati atque alij, quibus deberent resistere, & quibus si cedunt, suâ culpâ cedunt, & propterea non minus quam illi aut forte grauius punientur. Nonne est Mundus, nonne est ille hostis qui cum carne & dæmone salutem nostram oppugnat, & cui proinde non minus est resistendum quam aliis? Quando Pater aut Mater ad malũ aliquod vellent impellere, non essent audiendi, quacumque propositâ pœnâ; & tu nugaces nes-
Rom. 2. cio quos timebis offendere? An te putares excusatum si te à carne aut dæmone impulsum ad peccandum excusares? *In quo iudicas alium,* inquit Apostolus, *teipsum condemnas, eadem enim agis quæ iudicas.* Nempe cognoscis malum esse quod alij faciunt, & quod nolles facere, nisi te ad illud impellerent; vnde & grauius peccas

quia

quia contra lumen & conscientiam tuam sinis te agi & peruerti, sicque manifestè creaturam præfers Creatori, & confusionem quæ ab hominibus nascitur magis times quam confusionem quæ à Deo est, & quam expressa continent Christi verba, *Qui me erubuerit & meos sermones, hunc filius hominis erubescet cùm venerit in majestate sua, & Patris, & sanctorum Angelorum.* Propterea Christus Dominus vocatur *lapis offensionis & petra scandali*, quia est causa obiectiua propter quam scandala fiunt & debent tolerari, nempe propter eius cultum propter Euangelicas Veritates quas docuit contra mundi mores & iudicia; Vnde & dicebat ipse Dominus, *Qui ceciderit super lapidem istum, confringetur: super quem vero ceciderit, conteret eum.* Id est qui suscipit & non repellit scandalum, grauiter peccat & grauiter punietur: *Quoniam Deus dissipauit ossa eorum qui hominibus placent, confusi sunt quoniam Deus spreuit eos.* Tu times sperni ab hominibus, & non times à Deo sperni! Deus ille gloriæ & maiestatis pro te tot probris & contumeliis affectus est, tu vero ne verbulum vllum pro illo possis pati! Certe hoc pauendum, nempe illa terra petrosa est vbi iactum semen perit, sic ipso Domino declarante; *Qui super petrosa seminatus est, hic est qui verbum audit, & continuo cum gaudio accipit illud. Non habet autem in se radicem, sed est temporalis; facta autem tribulatione & persecutione propter verbum, continuo scandalizatur.* Et quod est valde notandum, non tantum inde sui est causa peccati sicut alius à quo inducitur, sed & alium scandalizat, alium confirmat in malo, quem forte conuertisset si firmus perstitisset in bono, deprauat magis & roborat in sua prauitate; Vnde illud est etiam Domini, *scandalizabuntur & inuicem tradent*, id est, sese mutuo ita peruertent, vt non modo boni peruertantur à peruersis, sed & ipsi peruersi à bonis deficientibus magis in sua peruersitate confirmentur. Quò spectat illud Prophetæ, *Confortastis manus impij, vt non reuerteretur à via sua mala, vt viueret.* Reuersus nempe fuisset tuâ constantiâ & firmitate; nunc vero vix vnquam reuertetur quia videt probiores facile resilire, nec se putabit magis quam illos perseuerare posse.

Luc 9. *1. Pet. 2.* *Matth. 21.* *Ps. 52.* *Matth. 13.* *Matth. 24.* *Ezech. 13.*

SIC ergo sicut scandalizans, ita & scandalizatus; ita vterque grauiter peccat, sed quia scandalizatus minus forte agnoscet peccatum suum quàm alius, idcirco ipsi est incumbendum dili-

gentius vt quæ dicta ſunt ponderet & ſibi applicet, tantoque magis timeat, quantò ſibi minus videt timendum. Nam ſi qui ſint ex hac vita puniti, ſcandalizatus & in errorem inductus ſæpe magis plectetur quam alius. Teſtis ille Propheta qui ſeductus ab alio, ſeductioni ceſſit, mox à leone deuoratus eſt in pœnam ſuæ defectionis; nec de ſeducentē narratur ſumpta pœna. Vide notatum locum; & illud Apoſtoli transfer ad omnes occaſiones dandi vel accipiendi ſcandali: *Itaque quæ pacis ſunt ſectemur, & quæ ædificationis ſunt in inuicem cuſtodiamus. Noli propter eſcam deſtruere opus Dei: omnia quidem ſunt munda, ſed malum eſt homini qui per offendiculum manducat*, Id eſt, cum offendiculo & deſtructione proximi vel ſuæ ipſius conſcientiæ; *Omne quod non eſt ex fide peccatum eſt.* Omne quod quis agit non perſuaſus id ſibi licere, ſed vel illicitum putans, vel dubitans vtrùm liceat, peccatum eſt. Aduerte diligenter: & Vide infrà die 16. Ianuarij. Feria 3. poſt Dominicam ſextam. Et in 2. parte Feria 3. poſt Dom. Septuageſima. Feria 6. poſt Dom. primam Quadrageſimæ. Feria 3. poſt Dom. quartam Quadrag. Feria 3. intra Hebd. tertiam poſt Paſcha. Et in Indice Verbo *Scandalum. Humilitas. Reſpectus humanis.*

3. Reg. 13. — Rom. 14. — Ibid.

HAC HEBDOMADE, conſideratur Annunciatio Angelica, vbi ſex gradus humilitatis annotantur.

FERIA SECVNDA.

De primo gradu humilitatis qui ex his verbis ducitur: Miſſus eſt Gabriel Angelus à Deo. Luc. 1.

VERITAS PRACTICA.

Nullâ re homo quantumuis glorioſâ, gloriari poteſt.

RATIO EST, Quia nulla res eſt hominis quam non ipſe acceperit.

Sed nulla re accepta gloriari poteſt homo.

Ergo neque re vlla quantumuis gloriosa. Et tamen quàm multi vane gloriantur.

I. PVNCTVM.

VBI venit plenitudo temporis quo misit Deus Filium suum factum ex muliere, factum sub lege, primò *missus est Angelus Gabriel à Deo in ciuitatem Galileæ cui nomen Nazareth, ad Virginem desponsatam viro, cui nomen erat Ioseph, de domo Dauid, & nomen Virginis, Maria.* Gal. 4.

Expendi singula possent, sed illud imprimis quod dicitur, *Missum esse à Deo Angelum*, vt denotetur origo & principium beneficij Redemptionis humanæ esse à Deo. Agnosce beneficium.

Sic porrò est de singulis quibusque bonis; sic à Deo prouenniunt tanquam riui à fonte. *De cœlo ista possideo:* Dicebat vnus 2. Mach 7. è septem Machabæis. Atque hinc primus humilitatis gradus eruitur, cuius frequentior praxis in proposita veritate consistit, *Quod nullâ re homo quantumuis gloriosa gloriari potest.*

Ratio est ita facilis & aperta vt ex ipsis verbis pateat, sed quia in praxi longe est alius sensus, idcirco nõ est segniter expendẽda.

Primo itaque illud etiam atque etiam vide quàm verum sit nullam rem esse hominis quam non ipse acceperit. *Quid enim ha-* 1. Cor. 4. *bes quod non accepisti,* quærit Apostolus. Omnia bona vel sunt temporalia, vel corporalia, vel spiritualia. Estne aliquid horum quod non acceperis? Ac de spiritualibus quidem nonne illud agnoscis tanquam ex fide: *Omne datum optimum, & omne donum* Iacob. 1. *perfectum desursum est, descendens à Patre luminum?* De corporalibus vero, nonne cum Iobo dicis Deo, *Manus tuæ Domine fecerunt* Iob. 10. *me & plasmauerunt me totum in circuitu?* De temporalibus denique: Nonne ipse Deus, *meum est*, inquit, *argentum, & meum est* Agg. 2. *aurum?* Quàm præclare Dauid, & tu si sapis cum illo, *Tua est Do-* 1. Par. 29. *mine magnificentia & potentia, cuncta enim quæ in cœlo sunt & in terra, tua sunt: tua diuitiæ & tua est gloria; tua sunt omnia, omnis copia de manu tua est, & tua sunt omnia.*

II. PVNCTVM.

SED *nullâ re acceptâ gloriari potest homo.*

Sic enim consequenter Apostolus, *si autem accepisti, quid* 1. Cor. 4.

gloriaris, quasi non acceperis? Sic & S. Cyprianus: *In nullo glo-*
l. 3. ad Quir. 4. *riandum quando nostrum nihil est*; Si quid enim mutuo accepisses vel tanquam depositum; an illo gloriari velles, aut posses tanquam tuo? Sic cogita de re quacunque tua, sic esse tuam tanquam non sit tua. Nam primò non aliter accepisti, quàm vt eam reddas, quoties repetet Ille à quo accepisti. Deinde quicquid sit quod acceperis magis est in potestate & dominio Dei, siue vt conseruetur in esse suo, siue vt destruatur & pereat, quàm in tua potestate, vnde magis illud est Dei quam tuum. Denique quomodocumque tuum sit, sic est tibi datum à Deo vt prouenientem inde gloriam sibi reseruarit, atque ita illud quantum ad gloriam sic considerare debes tanquam non tuum, quia reuera non est tuum, vt inde glorieris. Neque tu ipse ita tuus es vt de te ipso gloriam sumas, cum te tuaque omnia ad Deum velut ad finem referre debeas, vt ipse toties & tam manifeste tibi significa-
Isa. 48. tum voluit: *Propter me propter me faciam vt non blasphemer, & gloriam meam alteri non dabo. At ego*, inquit superbus, *mihi eam, licet non dederis, vsurpabo.* O detestandam superbiam.
S. Bern. serm 4. in Nat. Dom.

III. PVNCTVM.

NVLLA *re igitur homo, quantumcumque gloriosa, gloriari potest:* Quia nulla res est quam non acceperit, & nulla re accepta gloriari potest, quia semper manet in dominio illius à quo eam accepit, & cui debet reddere, quoties repetet: nec denique alio fine eam accepisse potuit quam vt omnem inde prouenien-
1. Cor. 3. tem gloriam illi referret. Sic præclare Apostolus, *Quid igitur est Apollo? quid vero Paulus? Ministri eius cui credidistis, & vnicuique sicut Dominus dedit. Ego plantaui, Apollo rigauit, sed Deus incrementum dedit; Itaque neque qui plantat est aliquid, neque qui rigat, sed qui incrementum dat Deus.*

Ah quoties contra peccasti! quàm graue illud peccatum! quid inde damni! quid periculi! quid remedij! Hæc reuolue atten-
Eccl. 10. tius: audi sapientem, *Noli extollere te in faciendo opere tuo.* Et quid-
2. Cor. 3. quid egeris semper illud Apostoli cogita, *Non sumus sufficientes cogitare aliquid à nobis quasi ex nobis: sed sufficientia nostra ex Deo est.*

FERIA TERTIA.

DE SECVNDO HVMILITATIS GRADV AD HAEC ANGELI VERBA.

Aue gratia plena, Dominus tecum. Luc. 1.

VERITAS PRACTICA.

Nulla res est in humanis verè gloriosa.

RATIO EST, Quia nulla res est vere gloriosa quam non commendat Dominus.

Sed nulla res est in humanis quam commendat Dominus.

Ergo nulla res est in humanis vere gloriosa. Et tamen in his majorem suam homines constituunt gloriam!

I. PVNCTVM.

SIC intuere animo aduolantem Virgini Angelum, vt magis Eum loquentem audias; sic vero loquentem audi vt magis mireris quid non loquatur quam quid loquatur. Cur enim laudaturus Virginem tot laudis argumenta silet? Cur nihil de eius pulchritudine? nihil de eius nobilitate? nihil de scientia? nihil de potestate? nihil denique de cæteris humanis donis quibus Illa plene abundat! Esto, sit gratia plena, esto sit hoc gloriosum & magnificum. At nonne etiam naturalibus & humanis erat plena donis? nonne hæc etiam gloriosa & commendanda? O Iudicia Dei & hominum quam longe diuersa sunt! *Non enim cogitationes meæ, cogitationes vestræ : neque viæ vestræ, viæ meæ, dicit Dominus : quia sicut exaltantur cœli à terra, sic exaltatæ sunt viæ meæ à viis vestris, & cogitationes meæ à cogitationibus vestris.* Is. 55.

Sunt quidem apud homines humana hæc gloriosa, sed non sic apud Deum, vnde non sunt vere gloriosa, non sunt appetenda sed potius contemnenda. Atque in hoc rerum humanarum contemptu situs est secundus humilitatis gradus qui proxime ad præcedentem accedit, hoc sensu, quod licet daremus homini multa inesse bona humana, seu naturalia, seu acquisita, non deberet tamen in iis gloriari, quia *Nihil ex illis humanis vere est gloriosum.* Cum vero sint humana illa vnde homo frequentius solet haurire gloriam, idcirco attentius hæc est Veritas expendenda ad solidæ humilitatis studium.

Primum itaque illud considera quàm sit verum quod prima propositione dicitur, nullam rem esse vere gloriosam quam non commendat Dominus. Cùm enim res non aliter dicatur gloriosa quam quod communicat homini gloriam, nulla res erit vere gloriosa, nisi veram communicet gloriam. At vero quomodo veram gloriam posset communicare res humana, quam non probaret & commendaret Dominus, cum vera gloria nihil sit aliud quam ipsa Dei probatio & commendatio? Nam præterquam quod vniuersim nulla est veritas in rebus, seu nulla res vera est nisi per respectum & relationem ad intellectum diuinum, vt ait
1. p. q. 16. a. 1. & 6. S. Thomas, prout videlicet, sic vere esse cognoscitur ab Intellectu diuino perfectè omnia cognoscente; hoc speciatim tamen dici potest de gloria, quod nulla sit vera nisi Deo approbante; quia omnis gloria non aliter oritur quam per approbationem alicuius iudicij; & quale erit iudicium, talis erit gloria; si falsum Iudicium, falsa gloria: si verum iudicium, vera gloria. Quodnam est autem verum iudicium nisi Diuinum? ac proinde quænam erit vera gloria, nisi quæ ex illo vero Iudicio formabitur & procedet? Vnde manifeste patet nullam rem esse vere gloriosam quam non commendat Dominus; & in hunc sensum dixisse
1. Cor. 4. Apostolum, *Mihi autem pro minimo est vt à vobis iudicer, aut ab humano die: qui iudicat me, Dominus est. Et tunc laus & gloria erit vnicuique à Deo cum iudicium de vnoquoque proferet Deus.* Vide locum Apostoli & eundem affectum indue.

II. PVNCTVM.

SED *nulla res est in humanis quam commendat Dominus.* Si spectarentur res creatæ & humanæ vt sunt creatæ &

permissæ à Deo, sanè dicendus esset Deus illas probare & commendare: *Diligit enim omnia quæ sunt, & nihil odit eorum quæ fecit*, vt ait sapiens; Sed si considerentur vt spectantur ab hominibus vt sunt merè humanæ & transitoriæ, nulla prorsus habita ratione finis ad quem referri debent: tunc vere dici potest nullam esse in humanis quam sic commendet Dominus, sicut eam commendant homines; cum aperte de omnibus pronunciet; *Vanitas vanitatum & omnia vanitas. Quid habet amplius homo de vniuerso labore suo quo laborat sub sole?* Sap. 11. Eccl. 1.

Et Christus Dominus, quare omnia bona mundi contempsit & contemnenda docuit, nisi vt hoc ipsum manifestissime declararet! O formidandam Domini sententiam in res omnes humanas; *Quia quod hominibus altum est, abominatio est ante Deum!* O quàm præclarè hoc intellexit qui dixit: *Quæ mihi fuerunt lucra, hæc arbitratus sum propter Christum detrimenta. Verumtamen existimo omnia detrimentum esse propter eminentem scientiam Iesu Christi Domini mei, propter quem omnia detrimentum feci, & arbitror vt stercora, vt Christum lucrifaciam.* Luc. 16. Phil. 3.

III. PVNCTVM.

RES *igitur nulla est in humanis vere gloriosa*; Quia nulla est gloriosa quam non commendat Dominus, & nulla est in humanis quam commendet, sicut spectatur ab hominibus, humano tantum & naturali fine: Imo eas valde improbat seu potius eos qui in illis acquiescunt. *Stulte! hac nocte animam tuam repetunt à te, quæ autem parasti, cuius erunt? Sic est qui sibi thesaurizat, & non est in Deum diues.* Luc. 12.

Contra eos autem qui inde gloriantur; *Hæc dicit Dominus, Non glorietur sapiens in sapientia sua, & non glorietur fortis in fortitudine sua, & non glorietur diues in diuitiis suis. Sed in hoc glorietur qui gloriatur; scire & nosse me, quia Ego sum Dominus, qui facio misericordiam & iudicium & iustitiam in terra. Hæc enim placent mihi, ait Dominus.* Quasi diceret, alia non ita placent ac probantur, in quibus magis solent gloriari homines. *Non est bona gloriatio vestra*, inquit Apostolus. Tu tamen hoc vnum pene bonum ducis! Exardesce contra; & ora cum Sapiente; *Duo rogaui te, ne deneges mihi antequam moriar; vanitatem & verba mendacia longe fac à me.* Ier. 9. 1. Cor. 5. Prou. 30.

FERIA QVARTA.

DE TERTIO HVMILITATIS GRADV QVI APPARET IN TVRBATA VIRGINE, AD LAVDES SVAS.

Quæ cum audisset, turbata est in sermone eius, & cogitabat qualis esset ista salutatio. Luc. 1.

VERITAS PRACTICA.

Ad laudes nostras tremere potius conuenit, quàm exultare.

RATIO EST, Quia in tentatione & periculo peccati tremendum est potius quàm exultandum.

Sed laudes nostræ, nostræ sunt tentationes; nostra sunt peccandi pericula.

Ergo in his tremendum potius quàm exultandum. Quod tamen rarum est.

I. PVNCTVM.

PRIMO illud est supponendum quod aït S. Bernardus de Beatissima Virgine, *turbata est, sed non perturbata.* Deinde audiendi sunt sancti Patres atque Interpretes, qui hanc turbationem ad humilitatem eius præcipue referunt. *De apparitione Angeli non fuit turbata,* inquit Lyranus, *sed de salutatione insolita, quia nihil mirabilius est vere humili, quàm sua exaltatio. Erat cogitans cum verecundia quia pauebat,* ait S. Ambrosius. Sed quid pauebat? Laudes scilicet suas. Licet enim ab his, neque ab vllo obiecto induceretur in peccatum: sic se tamen vbique

vbique gerebat & continebat, ſicut ſi peccatis eſſet obnoxia, vt nos ſcilicet peccatores ſic diſceremus nobis cauere, ſic diſceremus humilitatem conſeruare, tremendo potius ſicut Illa tremuit, ad Laudes noſtras, quàm exultando, ſicut cæteri hominum ſolent exultare, atque vt ita exultent ſe mutuis celebrant laudibus : *Tenent tympanum & cytharam, & gaudent ad ſonitum organi!* Iob. 21.

Tu contrà contemplare attentius Veritatem propoſitam, cuius Ratio eſt euidens, quia in tentatione & periculo peccati, tremendum nobis eſt potius quàm exultandum. Nam ſi credimus peccatum eſſe malum vt fides docet : & ſi ad apprehenſionem mali tremimus, vt natura experitur, quid ſequitur niſi timor & tremor in tali periculo, *quaſi à facie colubri*, vel Leonis, & ſicut Eccleſi. 21. aiebat Dauid, *Timor & tremor venerunt ſuper me.* Licet vero non Pſal. 54. ſentiatur ille tremor quia peccatum non eſt malum ſenſibile, perinde tamen in effectu ſentiri ſuo modo debet, ſicut in affectu. *Si Dominus ego ſum, vbi eſt timor meus?* Reſponde, & niſi ſit timor in periculo peccati, reſponde nullum in te eſſe timorem Dei, quia vt Ipſe ait in ſcripturis : *Timor Domini expellit peccatum.* Eccleſi. 1.

II. PVNCTVM.

SED *laudes noſtræ, noſtræ ſunt tentationes, noſtra ſunt peccandi pericula.* Sic aperte Sapiens ; *Quomodo probatur in conflatorio argentum, & in fornace aurum, ſic probatur homo, ore laudantis.* Et S. Auguſtinus, *tentamur*, inquit, *his tentationibus quotidie Domine, ſiue ceſſatione tentamur, quotidiana fornax noſtra eſt humana lingua.* Et rurſum : *Facta quæ innoteſcunt hominibus, habent tentationem periculoſiſſimam ab amore laudis.* Quid eſt enim tentari niſi ſollicitari & impelli in peccatum? At quis neſciat ex auditis Laudibus facilem eſſe lapſum in ſuperbiam, in vanitatem & præſumptionem animi, quæ cum manifeſtiſſime peccata ſint, conſequens eſt vt Laudes quæ nos in illa inducunt, tentationes ſint & peccandi pericula.

Prou. 27. 10. Conf. 37 Ibid. 38.

Quamobrem quod dixit Sapiens, *Ante mortem ne laudes hominem quemquam*, ſic S. Maximus apte interpretatur, *Ne laudantem adulatio moueat, nec laudatum tentet elatio.* Vnde & Propheta grauiter : *Popule meus qui te beatum dicunt, ipſi te decipiunt, & viam* Iſ. 3.

Eccl. 11. Hom. 59.

gressuum tuorum dißipant. Ah cœci & miseri! sic volumus decipi & dissipari!

III. PVNCTVM.

AD *laudes ergo nostras tremere potius conuenit quàm exultare.* Nemo enim sanus exultet in damni eminentis periculo: Nemo tum sapiens, non sibi caueat, cùm vel in hoc sapientis &
Prou. 14. stulti ponatur discrimen. *Sapiens*, inquit scriptura, *timet & declinat à malo, stultus transilit & confidit.* Sic sapienter S. Augu-
10. Conf. 37 stinus: *Contristor laudibus meis, cum vel ea laudantur in me, in quibus ipse mihi displiceo; vel etiam minora bona & leuiora pluris æstimantur, quàm æstimanda sint.* Itemque alibi ad rem nostram ap-
Serm. 5. de verbis Dñi. tissime: *Laudes istæ vestræ grauant nos potius, & in periculum mittunt, toleramus illas, & tremimus inter illas.*

21. Mor. 9. Sic S. Gregorius: *necesse est*, inquit, *vt cùm audientium vtilitati non proficit, mentem nostram fama laudabilis non eleuet sed fatiget.*
in c. 31. Iobi. Quo de argumento Idem fusissime in illud Iobi, *si vidi solem cum fulgeret, & Lunam incedentem clare, & lætatum est in abscondito cor meum, & osculatus sum manum meam ore meo, quæ est iniquitas maxima, & negatio contra Deum altißimum*: quæ omnia applicantur vanitati & superbiæ.

Itane vero sentis tam graue esse peccatum? Hîc duplex error est quem committis; vel enim non putas te ita superbum & vanum; vel tuam superbiam & vanitatem tam graue esse pec-
Iacob. 4. catum. Contra vero audi S. Iacobum, *Nunc autem exultatis in superbiis vestris, omnis exultatio talis maligna est.* Expende singula. Sicut enim tuum est quod dicit, *exultatis*, sic plane quod adiungit, *omnis exultatio talis maligna est.*

FERIA QVINTA.

DE QVARTO HVMILITATIS GRADV CONSIDERANDO IN HIS MARIAE AD ANGELVM VERBIS.

Quomodo fiet iſtud, quoniam virum non cognoſco? Luc. 1.

VERITAS PRACTICA.

Humilitas ita pugnat cum honoribus, vt non repugnet Obedientiæ.

RATIO EST, Quia humilitas ita pugnat cum honoribus, vt non repugnet Diuinæ Voluntati.

Sed ſi repugnaret Obedientiæ, repugnaret Diuinæ Voluntati.

Ergo ita pugnat cum honoribus, vt non repugnet Obedientiæ. Quod humilitatis Cultoribus imprimis conſiderandum eſt.

I. PVNCTVM.

QVOD erat Annuntiationis Angelicæ præcipuũ caput de concipiendo & pariendo Altiſſimi Filio, poſtquã audiuit humillima virgo: *Quomodo*, inquit, *fiet iſtud, quoniam virum non cognoſco?* quaſi diceret ſi hoc ita eſt ordinatum à Deo vt concipiam filium non repugno diuinæ ordinationi, & parebo ſtatim atque cognouero quomodo Virgo poſſit concipere ſine viro. *Faciendum credit*, inquit S. Ambroſius, *quæ quomodo fiet, quærit. Legerat, Ecce Virgo concipiet, ideo futurum credidit: ſed quomodo fieret, non legerat.*

Hinc autem eruitur Veritas valde practica, plurimúmque conſideranda, *Quòd ita humilitas pugnat cum honoribus, vt non ſit pertinax nec repugnet obedientiæ.* Quia videlicet non repugnat Diuinæ Voluntati. Quid clarius? Quomodo enim humilitas virtus eſſet, & acceptiſſima Deo, ſi Deo repugnaret? Aut quomodo fieri poſſet vt Deo repugnaret, cùm non pugnet tàm acriter cum honoribus, niſi quia perſuaſum habet honores pugnare cum Deo? Siue vt clarius dicamus, non repugnet honoribus, niſi vt ne repugnet Deo, acceptando honores quos ipſe in ſcripturis tam ſæpe improbat. *Noli quærere à Domino ducatum: neque à rege cathedram honoris.* (Eccleſ. 7.) *Nolite in ſublime tolli.* (Luc. 12.) Hinc ſanctus Auguſtinus, *Imperas nobis & in hoc genere continentiam, Da quod*

10. Conf. 37 *iubes, & iube quod vis. Tu nosti de hac re ad te gemitum cordis mei, & flumina oculorum meorum.* Ne scilicet plus vel minus honoris quàm vellet Deus, sibi assumeret. Itane tu gemis propterea?

II. PVNCTVM.

SED *si Humilitas repugnaret Obedientiæ, repugnaret Diuinæ Voluntati.*

Non est enim alia certior via cognoscendæ diuinæ Voluntatis, quàm per Obediẽtiam quæ legitimis redditur Superioribus,
Rom. 13. per quos nos ita certo Deus regit, *Vt qui potestati resistat*, inquit Apostolus, *Dei ordinationi resistat; qui autem resistunt, ipsi sibi damnationem acquirunt.* Quæ quidem ab Apostolo dicta sunt de
Cap 26. Const. mon. iis principibus quorum vita tota erat impietas, vt ait S. Basilius qui inde manifeste colligendum docet, quàm potiori iure dicendum sit, illum ordinationi & voluntati diuinæ obedire vel resistere, qui Præpositis, quos vocat spirituales, obediuerit vel restiterit.

Neque alia de causa dictum putat sanctus Gregorius à Scri-
1. Reg. 15. ptura, *Meliorem esse Obedientiam quàm victimas, & auscultare magis quam offerre adipem arietum, quoniam quasi peccatum ariolandi est, repugnare, & quasi scelus Idololatriæ, nolle acquiescere.* Sic enim scribit in hæc verba: *Qui repugnant Prælatorum imperiis, ideo vtique repugnant, quia diuinam voluntatem se scire melius æstimant: Quasi ergo peccatum ariolandi est repugnare, quia velut contempto diuino altari ad aras Dæmonum responsa percipiunt, dum cordis sui præstigiosis ac superbis adinuentionibus credunt, & salubribus Prælatorum consiliis contraria sentiendo, refragantur.* Ex quibus quidem verbis non modo patet quàm verum sit quod qui repugnet Obedientiæ, repugnet Diuinæ Voluntati; sed quàm graue sit & perniciosum, sic repugnare. Expende hanc grauitatem. Reformida periculum. Et propterea vide, si vacat quæ de hoc ipso scripturæ loco fusius habentur in 2. parte, sabbato infra Hebdomadam quartam Paschæ.

III. PVNCTVM.

HVMILITAS *igitur sic pugnat cum honoribus, vt non repugnet Obedientiæ*, Ne repugnet diuinæ voluntati, quæ per

obedientiam declaratur. Quæ quidem cum Deo repugnantia tam aliena est à vera humilitate, vt quod scribit S. Bernardus, *Totius humilitatis summa in eo videatur consistere, si voluntas nostra Diuinæ Voluntati subiecta sit; sicut ait Propheta, nonne Deo subiecta erit anima mea?* *Serm. quod voluntas nostra diu. vol. subd.*

In quam sententiam sic apte S. Gregorius: *Sunt nonnulli qui ex sola humilitate refugiunt, ne eis quibus impares se æstimant, præferantur; quorum profecto humilitas si cæteris quoque virtutibus cingitur, tunc ante Dei oculos vera est, cum ad respuendum hoc quod vtiliter subire præcipitur, pertinax non est. Neque enim vere humilis est qui superni nutus arbitrio vt debeat præesse intelligit, & tamen præesse contemnit: sed diuinis dispositionibus subditus, atque à vitio obstinationis alienus, cum sibi regiminis culmen imperatur, si iam donis præuentus est, quibus & aliis præsit, & ex corde debet fugere, & inuitus obedire.* Quod sequenti capite confirmat exemplo Moysis, *qui præesse*, inquit, *tantæ multitudini & noluit & obediuit. Superbus enim fortasse esset, si ducatum plebis innumeræ sine trepidatione susciperet, & rursum superbus existeret, si Authoris imperio obedire recusaret. Vtrobique ergo humilis, vtrobique subiectus, & præesse populis semetipsum metiendo noluit; & tamen de imperantis viribus præsumendo consensit.* Idipsumque repetit in epistolis, *Nec ad appetendum locum procax insistere, nec ad repellendum contumax debet inueniri. Vnde indignus ego ad suscipienda Episcopatus onera, iussioni Omnipotentis Dei, vestræque me voluntati subdidi.* *1. p. pastor. c. 6.* *c. 7.* *Ep. 31.*

Sic denique ipse Christus Dominus, *accipiens*, vt ait S. Petrus, *à Deo Patre honorem & gloriam*, docuit nos sic esse humiles in honoribus fugiendis & acceptandis, vt in vtroque vnicam spectemus Dei voluntatem. *Per gloriam & ignobilitatem, per infamiam & bonam famam*, prout ipse Dominus ordinarit. *2. Pet. 1.* *2. Cor. 6.*

Itane te comparas ad vtrumque indifferenter ex hoc motiuo? Vide ne superbus sis in ipsis honoribus aliquando fugiendis: & quanto magis in acceptandis? *Est qui nequiter humiliat se, & interiora eius plena sunt dolo.* Caue. *Eccles. 19.*

FERIA SEXTA.

DE QVINTO HVMILITATIS GRADV, QVI EST MAXIME PROPRIVS BEATISSIMAE VIRGINI.

Ecce Ancilla Domini: fiat mihi ſecundum verbum tuum. Luc. 1.

VERITAS PRACTICA.

Quò quis eſt maior, eò & humilior.

RATIO EST, Quia quò quis ſe magis obſtrictum Deo ſentit, eò eſt humilior.

Sed quò quis eſt major, eò ſe magis obſtrictum Deo ſentit, ſi vere ſentit.

Ergo & eſt humilior. Aut certe humilior eſſe debet, vel major eſſe deſinit.

I. PVNCTVM.

V*IDE humilitatem; Ancillam ſe dicit quæ Mater eligitur; decebat humilitatem proferre, quæ Humilem erat paritura.* Sic paucis S. Ambroſius. Fuſius vero S. Bernardus, admirans quod in Actis Apoſtolorum non niſi poſt alias mulieres nominatur, *Itane,* inquit, *& mulierum ſeſe vltimam exhibebat vt nouiſſima omnium poneretur?* Et poſt pauca, *Cùm Maria, quantò maior erat, humiliaret ſe, non modò de omnibus, ſed & præ omnibus; meritò facta eſt nouiſſima prima, quæ prima cùm eſſet omnium, ſeſe nouiſſimam faciebat. Meritò facta eſt omnium Domina, quæ ſe omnium faciebat ancillam. Meritò denique ſuper Angelos exaltata eſt, quæ & infra viduas & pœnitentes, infra eam de qua ſeptem eiecta fuerant dæ-*

Act. 1. ſer. de verb. Apoc. ſignum magnum.

monia ineffabili ſeſe manſuetudine inclinabat. Illud videlicet legerat quod ait Sapiens, quanto magnus es, humilia te in omnibus, & coram Deo inuenies gratiam. Eccleſ. 3.

Atque hinc nata Veritas modo expendenda, *Vt quò quis eſt major, eò ſit humilior :* Quia videlicet quò quis ſe magis obſtrictum Deo ſentit, eò eſſe humiliorem decet. Nam cum humilitati hoc ſit maxime proprium & eſſentiale vt hominem ſubijciat Deo, quid potentius ad hanc ſubiectionem magis promouendam quam ſi quis ſe agnoſcat magis illi obſtrictum ? Tum enim ſi generoſus eſt animus, gratitudo eum mouet ad agnoſcendum Benefactorem ſuum : aut ſi degener & ignauus eſt, ſaltem timet ne eò grauius peccet & puniatur quò maiorem habebat obligationem non peccandi. *Quem maxime diligebam, auerſatus eſt me !* Iob. 19. Hoc nimis inhumanum.

Adde quod cum procliuius ſit & periculoſius ex multis & magnis acceptis donis ſuperbire & efferri, periculum illud cautiorem merito quemquam reddit & ſibi attentiorem, ne labatur ; vnde illi qui vacat proximo recuperando, maxime commendatur, *Attende tibi ne incidas.* Eccl. 29.

Denique cùm Dei opera ſint perfecta, quoties augetur Caritas, toties augeatur neceſſe eſt humilitas, velut radix in arbore, aut velut pedes in humano corpore ; cum alioquin cætera ſuperpoſita ruerent, & fieret illius hominis ruina magna. Hinc apte ſapiens ; *Qui altam facit domum ſuam, quærit ruinam :* Niſi ſcilicet par fundamentum iaciat. Itane tibi prouides ! Prou. 17.

II. PVNCTVM.

SED *quò quis eſt maior, eo ſe magis obſtrictum Deo ſentit, ſi vere ſentit & iudicat.* Nam vnde eſt illa magnitudo, niſi à Deo? *Non poteſt homo accipere quicquam,* inquit S. Ioannes, *niſi fuerit ei datum de cælo.* Ioan. 3. Et quomodo quis eſſet magnus niſi hoc agnoſceret, quod paruos ne quidem latet ? Quomodo autem id agnoſceret, niſi ſe propterea magis obſtrictum ſentiret, cum mera ſit Dei Bonitas & Miſericordia, quod ſit illis donis præuentus ? *Quis enim prior dedit illi, & retribuetur ei? Quoniam ex Ipſo & per Ipſum & in Ipſo ſunt omnia, Ipſi gloria in ſæcula, Amen.* Rom. 11. Nonne id agnoſcis cum Apoſtolo ? Vis illud etiam ſancti Auguſtini di-

In Ps. 30. ctum: *Quia merita tua non præcesserunt: sed beneficia Dei te præuenerunt.*

III. PVNCTVM.

QVò *quis est igitur maior, eò & humilior:* Quia magis est obligatus Deo, siue ob accepta bona, siue ob eorum rationem reddendam. *Cum enim augentur dona,* inquit S. Gregorius, *rationes etiam crescunt donorum. Tanto ergo esse humilior atque ad seruiendum promptior quisque debet ex munere, quanto se obligatiorem conspicit in reddenda ratione.* Et licet illa reddendæ rationis abesset obligatio, sola Dei maior cognitio & Caritas hanc maiorem humilitatem secum adueheret, quia quò certe Deús magis cognoscitur & amatur, eò minus coli & amari quàm par est, agnoscitur, ac proinde magis se humiliat, qui magis amat; Vnde est illud Cantici Canticorum; *si dederit homo omnem substantiam domus suæ pro dilectione, quasi nihil despiciet illam.* Sic qui ardentiores sunt in Caritate, ac propterea Seraphim dicti sunt, sunt humiliores & præ humilitate, caput pedesque velant, *vt quod deest affectui,* inquit S. Ioannes Chrysostomus, *hoc velo obtegant.*

Hom 9. in Euang. — Cant. 8. — Is. 6.

O quam longe sumus ab hoc statu, aït idem Sanctus, si quid forte sanctius fiat, totum hoc exhaurit superbia! Sunt nimirum quamplurimi similes illi Statuæ, cuius caput erat ex auro optimo pectus & brachia ex argento, venter & femora ex ære: sed pars quædam pedum fictilis, vbi percussa statua statim corruit, & cõminuta est. Obruuntur scilicet Dei donis, qui non inde magis humiliantur, vt illa sustineant & ipsi sustententur. *Deiecisti eos dum alleuarentur. Quomodo facti sunt in desolationem! subito defecerunt: perierunt propter iniquitatem suam. Quomodo cecidisti de cælo Lucifer, qui manè oriebaris? Quomodo obscuratum est aurum, mutatus est color optimus!*

L. 1. de Compunct. — Dan. 2. — Ps. 72. — Is. 14. — Thren. 4.

SABBATO

SABBATO.

DE SEXTO HVMILITATIS GRADV IN VERBO INCARNATO.

Et Verbum Caro factum eſt, & habitauit in nobis. Io. 1.

VERITAS PRACTICA.

Se anteponit Chriſto, qui ſe omnibus non poſtponit.

RATIO EST, Quia qui ſe illi præfert quem Chriſtus ſibi præponit, ſe anteponit Chriſto.

Sed qui ſe omnibus non poſtponit, ſe illi præfert quem Chriſtus ſibi præponit.

Ergo & ſe anteponit Chriſto ; Quod cum ſit intolerandum, plane neceſſe eſt nos infra omnes abijcere.

I. PVNCTVM.

STATIM atque ſanctiſſima Virgo verbis Angeli, ſeu Deo ſic ordinanti, vt eſſet Mater Filij, conſenſum præbuit, tùm *VERBVM CARO FACTVM EST, ET HABITAVIT IN NOBIS.* O admirabile commercium. Contemplare omnia penſiculatim. Corpus humanum ex puriſſima Carne & Sanguine Immaculatæ Virginis formatur à Spiritu ſancto, ſeu à tota Trinitate per ſuam maximam Bonitatem. Anima ex nihilo creatur, ſicut & cæteræ, quæ illi Corpori infunditur ; Verbum Dei qui eſt Filius Patris, ſecunda Perſona ſanctiſſimæ Trinitatis, ſe illi Humanitati tam perfecte vnit vt ex duabus naturis, diuinâ & humanâ, exurgat vna Perſona quæ di-

citur IESVS CHRISTVS; verus Deus, verus homo, ſua non deſerens, dum aſſumit noſtra. *O Myſterium quod fuit à ſæculis & generationibus abſconditum, nunc autem manifeſtatum ſanctis eius!* Admirare, adora, & illud Apoſtoli penitus tibi infige, *Nihil per contentionem neque per manem gloriam, ſed in humilitate ſuperiores ſibi inuicem arbitrantes, non quæ ſua ſunt ſinguli conſiderantes, ſed quæ aliorum. Hoc enim ſentite in vobis, quod & in Chriſto Ieſu, qui cum in forma Dei eſſet non rapinam arbitratus eſt eſſe ſe æqualem Deo; ſed SEMETIPSVM EXINANIVIT formam ſerui accipiens;* Id eſt, ſe ita dimiſit & humiliauit infra omnes homines, ſicut ſeruus infra Dominum ſuum, occultans quod erat & aſſumens formam, quæ præ diuina nihil erat. Sic te ipſum humilia; Sic plane ita neceſſe eſt, vt niſi te poſtponas omnibus, te anteponas Chriſto. Quod quia nolles, ſi crederes ita verè eſſe; vide accuratè quàm ſic verum ex propoſita Veritate.

Coloſſ. 1. Phil. 2. Eman. ſa.

Ac primo illud quod dicitur qui ſe illi præfert quem Chriſtus præponit, ſe Chriſto anteponit; non aliter eſt probandum quam ex ipſis probatis terminis. Quid enim euidentius? reuolue propoſitionem: Quid dubij? nonne ſi ambulando præcederes quem proxime ſequitur Chriſtus, Chriſtum præcederes? ſic plane ſi animo, ſi cogitatione tua te illi præfers quem ſibi Chriſtus facit præcedere, præcedis ipſum Chriſtum. O rem omnino miram, & tamen veram!

II. PVNCTVM.

SED *qui ſe omnibus non poſtponit, ſe illi præfert quem Chriſtus ſibi præponit.*

Iſ. 53. Pſ. 21.

Duo hic eſſent probanda. Primum quod Chriſtus ſe poſtpoſuit omnibus. *Sed vel ex Scripturis id apertiſſimum eſt, quibus dicitur nouiſſimus virorum, vermis, & non homo: opprobrium hominum & abiectio plebis:* Vel reſeruatur fuſius exponendum in 2. parte vbi de eius comparatione cum Barabba: vnde quod reſtat alterum ſic declaratur.

Nam qui ſe omnibus non poſtponit, ſe præponit vel adæquat aliquibus, ſiue plures illi ſint, ſiue vnus, nihil refert, Eſto ſit vel vnus cui te præferas; tam vere te illi præfers quem ſibi Chriſtus præponit, quàm verum eſt ſe Chriſtum poſtponere omnibus.

nam ille vnus inter omnes recensetur quibus se Christus postponit, aut non se postponit omnibus. Sicut si vnus esset pro quo non esset Christus mortuus, non esset mortuus pro omnibus, ita plane si vnus esset quem sibi non præferret, non se postponeret omnibus, vnde tam necesse est fateri Christum se illi postponere cui te præfers, quàm non diffiteris illum se infra omnes abiecisse. Atque ex consequenti tam certa est propositio, Quod qui se omnibus non postponit, se illi præfert quem Christus sibi præponit, vt de ea minus dubitare possis quam quod Christus sese exinaniuerit formam serui accipiens. Dubitasne de hac eius humilitate? Dubitasne Christum se fecisse humillimum & postremum omnium? Non audiuisti quod in humilitate iudicium eius sublatum est? id est præ vilitate & contemptu, ius ei non est redditum, cum accusaretur: quod tamen nulli negatur hominum. *Act. 8.*

III. PVNCTVM.

SE *igitur Christo anteponit, qui se omnibus non postponit*, Cùm se illi anteponat quem sibi Christus tam vere præponit, quam se vere postponit omnibus. Quod de se fatebatur ingenuè sanctus Bernardus: *Quoties*, inquit, *hominibus præesse desidero, toties Deum meum præire contendo.* O quanta inde necessitas sui humiliandi! O quam sapienter ille alius dicit qui de Imitatione Christi & de contemptu mundi scripsit: *Non nocet si omnibus te supponas, nocet autem plurimum si vel vni te præponas.* Hoc ante pridem sic S. Ioannes Chrysostomus; *Quod si recte sapimus, nullos etiam nobis esse minores arbitrabimur, sed nos excelli ab omnibus hominibus dicemus; Et hoc dico non de nobis qui innumeris sumus immersi peccatis, sed etiam si quis sibi plurimorum bene gestorum conscius sit, nisi apud se sentiat, quod omnium sit postremus, nulla ei futura vtilitas est ex omnibus suis bonis operibus.* *Hom. 1. super missus est.* *Lib. 1. de Imit. Ch. c. 7.* *Hom. 33 in Genes.*

Sanctus quoque Bernardus præclare admodum: *Si in quonam statu*, inquit, *vnumquemque nostrum habeat Deus, liquido cognosceremus, nec supra sane, nec infra sedere deberemus, veritati omnino acquiescentes. Nunc autem quia consilium hoc posuit tenebras latibulum suum, & sermo absconditus est à nobis, ita vt nemo sciat si dignus sit amore vel odio: iustius tutiusque profecto iuxta ipsius veri-* *Serm. 37. in Cant.*

tatis consilium, nouissimum nobis locum eligimus. Non est ergo periculum quantumcumque te humilies; est autem grande malum horrendumque periculum si vel modice plus vero te extollas, si vel vni videlicet in tua cogitatione te præferas. Noli te comparare maioribus, noli minoribus, noli aliquibus, noli vni. Et propterea non mediocrem, non vel penultimum, non ipsum saltem inter nouissimos eligere locum nos voluit, sed recumbe inquit, in nouissimo loco, vt solus videlicet Luc. 14. *omnium nouissimus sedeas, teque nemini non dico præponas, sed nec comparare præsumas.*

Hæc ex multis pauca; vnde satis videas quid deplores pro præterito, & quid in futurum statuas. *Excelsi statura succidentur, &* Is. 10. *sublimes humiliabuntur.* Vide in Indicibus, Verbo *Humilitas.*

DOMINICA TERTIA ADVENTUS.

TESTIMONIVM S. IOANNIS BAPTISTÆ DE CHRISTO DOMINO.

Ille est qui post me venturus est, qui ante me factus est, cuius Ego non sum dignus, vt soluam eius corrigiam calceamenti. Ioan. 2.

VERITAS PRACTICA.

Quàm benè de Christo Humilis, tàm malè meretur Arrogans.

RATIO hæc est inter alias, quod quàm bene Is de Christo mereri dicitur qui fidelis est Christi testis, tam male de Eodem mereri dicendus est qui contra ipsum testis est mendax.

Sed Humilis est fidelis Christi testis ; Arrogans vero testis mendax.

Ergo quàm benè de Christo humilis, tàm malè meretur arrogans. Vnde quæ ad humilitatis Commendationem, superiori dicta sunt hebdomada, valide confirmantur.

I. PVNCTVM.

ISERVNT Iudæi ab Ierosolymis Sacerdotes & Leuitas ad Ioannem vt interrogarent eum, Tu quis es? Et confessus est, & non negauit, & confessus est, quia non sũ Ego Christus. Lege quæ plura sunt hodierni Euangelij, & cùm ex singulis fructum possis colligere, tum ex toto illo colloquio vide quam esset humilis sanctus Ioannes, *Qui cum tanta virtutis esset vt Christus credi potuisset, elegit solide in se subsistere, ne humana opinione raperetur inaniter super se.* Sic sanctus de eo Gregorius.

Hom. 7. in Euang.

Ad hanc porrò humilitatis imitationem opportuna est Veritas proposita, si bene expendatur; Sic autem expendenda videtur, vt primo intelligas bene vel male mereri de Christo idem prope esse ac si dicatur, sic se erga Illum gerere vt quod gesseris, bene vel male, sibi factum reputet & rependat. Cum videlicet sanctus Ioannes præclarè vt vidimus, ac fideliter de Eo testatus est, tùm profecto de Illo est bene meritus, quia hoc testimonio bene illi fecit, & benefactum Christus agnouit. E contra verò cum Iudæi de Christo detrahebant, hi male de illo merebantur, quia maledictis & malefactis suis sese illi opponebant, & alios à credendo auocabant.

Atque hinc euidenter patet, quàm vera sit prima propositio de fideli vel mendaci Teste, nempe vt quantum ille bene meretur de Christo, tam hic male mereri dicendus sit. Licet enim Christus pro suo bonitate magis propensus sit ad obsequia sibi præstita compensanda, quàm ad vindicandas iniurias: qui tamen injuriam ei infert, non desinit tam male de eo mereri, quàm bene is meretur qui obsequium præstat; imo & longe peius ille demereri videtur, quam alter mereatur, cùm longe grauius sit in suo genere Regem, Patrem, aut alium cui multum debeas, offendere quàm illi benefacere. *Hæccine reddis Domino? Numquid non ipse est Pater tuus?*

Deut. 32.

O si scires quantum debes Christo, tum intelligeres quid sit de illo bene vel male mereri.

II. PVNCTVM.

SED. *Humilis est fidelis Christi testis: Arrogans vero & superbus, testis est mendax.*

Nam quoties incidit quæstio vel cogitatio de rebus bene gestis, de acceptis donis cœlestibus, vel de eorum acceptanda gloria, tunc Humilis recusando gloriam fideliter testatur de Christo quod sit bonorum omnium author, illique vni gloriam esse referendam. *Non nobis Domine non nobis, sed nomini tuo da gloriam.* Ps. 113. *Omnia enim opera nostra operatus es nobis. Gratia Dei sum id quod sũ.* Is. 26. 1. Cor. 15.

At vero Arrogans hoc ipso quò est arrogans & superbus, sibi attribuit quod Christi est, & negat Christo quod suum esse iactitat: licet enim ore confiteatur, factis tamen negat, cùm rei bene gestæ laudem sibi sic debitam putat, vt nisi reddatur, excandescat: neque de Christi Domini gloria vllo modo sollicitus, sibi vni intendat extollendo. *Insanisti in me, & superbia tua ascendit in aures meas.* 4. Reg. 19. Sic Dominus arroganti, cui & apte Apostolus, *Frustra,* Coloss. 2. inquit, *inflatus sensu carnis tuæ & non tenens Caput ex quo totum corpus crescit. Vos testes mei, dicit Dominus;* At quàm longe Is. 43. diuersi testes, humilis & superbus!

III. PVNCTVM.

QVAM *benè igitur de Christo Humilis, tàm male meretur Arrogans:* Cùm se erga Christum vterque tam opposito gerat modo, quàm verax & falsus testis opponuntur; atque ita vtriusque stipendia tam diuersa esse conuenit, *Quanta patet esse diuersitas,* inter delatum obsequium, & illatam injuriam.

O humilitatis præmium supra quàm dici potest gloriosum cum ex Christi ore humilis audiet, *En testis meus fidelis.* O arro- Apoc. 2. gantiæ probrum, supra omnem pœnam & infamiam, cum ab Eodem dicetur arroganti; *Insurrexisti in me, testis inique. Recor-* Ps. 26. *dare quanta aduersum me dixeris testimonia.* Et certe si arrogantia per se sola sic est inuisa Domino, vt ipse dicat, *Arrogantiam & superbiam detestor;* Prou. 8. quanto magis est detestanda, cum sit tam injuriosa Christo? Si vero de quolibet falso teste sic affirmatur, *Testis falsus non erit impunitus, & qui mendacia loquitur non effu-* Pro. 19.

giet; Quid de falſo teſte contra Chriſtum?

Et quidem non dubitabis hæc in arrogantes merito eſſe congerenda, ſed an ex illis ſis, forte non ita perſpicies; Aduerte diligenter. Tu quis es? quid dicis de te ipſo? An laudem omnem à te in Chriſtum reijcis? An gaudes humiliatione tua, vt Chriſtus
Iudith.16. inde exaltetur? *Apparuerunt humiles mei.* Ne tibi palpes in re tam ſeria. Numquam Chriſtum exaltabis niſi te deprimas: & quoties te exaltas, toties Chriſtum deprimis. Sic vtrumque opponi-
Iſ. 5. tur à Propheta: *Et incuruabitur homo, & humiliabitur, & oculi ſu-*
Ioan. 3. *blimium deprimentur; & exaltabitur Dominus. Illum oportet creſcere, me autem minui.* Iam vero vide, vtrum è duobus magis expediat, an depreſſione tua Chriſtum exaltari, aut exaltatione tua Chriſtum deprimi? Numquid non ſatis iam depreſſus eſt Chriſtus vt te exaltaret? Sic perge ad omnem prorſus elidendam ſuperbiam.

IN EADEM DOMINICA TERTIA ADVENTVS.

AD HÆC EVANGELII VERBA:

Tu quis es? Ioan. 1.

ALIA VERITAS PRACTICA.

Tres hominum ſtatus ad perfectionem tendentium, his tribus verbis, Tu quis es? eò valdè promouentur.

RATIO EST, Quia tres hominum ſtatus, qui dicuntur Incipientium, proficientium, & perfectorum, tunc valde promouenuentur ad perfectionem, quando à via purgatiua facilis & ſolidus fit progreſſus per illuminatiuam, ad eam quæ dicitur vnitiua.

Sed talis progreſſus fit facilis & ſolidus per illa tria verba.

Ergo illis tribus verbis, Tu quis es? tres hominum ſtatus valde promouentur: ac proinde crebro ſunt vſurpanda.

PRIMA

PRIMA propositio nullam difficultatem habet: Si quis plura tamen de illa desideret; *Videatur*, sanctus Thomas 22. q. 24. a. 9.
loco, *hic annotato*, & quæ infrà ex eo referuntur.

SECVNDA sic breuiter demonstratur: primo quidem in via purgatiua qua se Incipientes præteritis purgant peccatis, nihil aptius ad illam peccatorum purgationem ex vera contritione cum gratia faciendam, quam si quis sibi serio & attente dicat, Tu quis es, qui Deum offendisti? Tu creatura Creatorem! Tu seruus Dominum! Tu filius Patrem! Tu hummuncio vilissimus summum Deum! Tu innumeris præuentus beneficiis Benefactorem eximium! Tu quis es? Tu Christianus, tu Religiosus, Tu Sacerdos Christum cruci affixisti! *Quoniam si inimicus meus maledixisset mihi, sustinuissem vtique! Tu vero homo vnanimis, dux meus, notus meus qui simul mecum dulces capiebas cibos.* Hæc bene expensa mirum quantum efficiant in animis tantillum præparatis. Varij sunt autem scripturæ loci vnde tales affectus eruantur. *Quid est quod debui vltra facere vineæ meæ, & non feci ei? an quod expectaui vt faceret vuas, & fecit labruscas? Ego te plantaui, vineam electam: Omne semen verum, quomodo ergo conuersa es mihi in prauum, vinea aliena.* Ps. 54 Is. 5. Ier. 2. Thren. 4

Quomodo obscuratum est aurum, mutatus color optimus! filij Sion inclyti, & amicti auro primo, quomodo reputati sunt in vasa testea! Candidiores nazaræi eius niue, nitidiores lacte, rubicundiores ebore antiquo, sapphiro pulchriores, denigrata est super carbones facies eorum! Popule meus quid feci tibi, aut quid molestus fui? responde mihi. Mich. 6.

DEINDE vero in Via illuminatiua qua proficientes crescunt de virtute in virtutem, miræ prosiliunt in eorum animum illustrationes ex his verbis *Tu qui es*, ad omnes actus suos virtute temperandos. Tu quis es? non bellua, vt viuas cæco naturæ impetu, sed homo ratione præditus, *vt intelligas vniuersa quæ agis & quocumque te verteris*, sicut Salomonem Filium, Dauid moriens admonebat. Tu quis es? non paganus, vt ciuili tantum & politica ratione viuendi viuas; sed Christianus, vt supernaturali lumine & motiuo mouearis. Tu quis es? non agrestis non rusticus, non rerum diuinarum ignarus, sed in scholis eruditus & ad omnem pietatis formam educatus. Tu quis es? non sæcularis, 2. R. 3.

non laïcus, non vili additus mancipio, non neceſſariis vitæ ſubſidiis comparandis, non importunis negotiantium curis preſſus; ſed ſegregatus ab omnibus, vt quod vnum eſt neceſſarium cogites & perficias; Nonne hinc lucidæ & ardentes ad omnes Virtutis actus in illuminante via ſuccenduntur faces?

Luc. 22. *Reges gentium*, aiebat Dominus, *dominantur eorum, & qui poteſtatem habent ſuper eos benefici vocantur. Vos autem non ſic.* Quaſi diceret, ſpectandus cuique eſt ſtatus ſuus, conſideranda vocatio & perſona, dicendumque ſibi, Tu quis es? & dicenti virtus reſpondeat.

SIC denique in Via vnitiua, procedendo ſemper ad perfectiora, ex conſideratione ſui, ſiue quoad perſonam, ſiue quoad ſtatum, ſiue quoad locum, vel ad tempus, vel ad acceptas gratias, vnde accendaris ad plures aut ſublimiores Charitatis, Reſignationis, Deuotionis, & Diuinæ Vnionis actus. *Quis ego ſum, aut quæ eſt* 1. Reg. 18. *vita mea, aut cognatio Patris mei, vt fiam gener regis? Quid eſt ho-* Pſ. 143. *mo quia innotuiſti ei, aut Filius hominis quia reputas eum? O homo tu* Rom. 9. *quis es qui reſpondeas Deo! Numquid dicit figmentum ei qui ſe finxit, quid me feciſti ſic?* Quæ verba multum valent ad perfectam iudicij & voluntatis humanæ cum diuina ſubiectionem: nec parum promouent huius perfectæ ſubiectionis frequentem praxim, tria verba ſæpe repetita, *Tu quis es?* Tu quis es, qui diuina ſcruteris arcana? Tu quis es, qui te putes intelligere quæ ſoli Deo nota ſunt? Tu quis es, qui Deo ſic volenti, ſicque ordinanti, vel tantiſper contradicas? Tu quis es, qui reſpondeas tot acceptis beneficiis Luc. 17. & gratiis? Tu quis es, *poſtquam omnia feceris, niſi ſeruus inutilis?*

EX quibus ſic conſideratis patet aperte Veritas de tribus illis verbis, pro triplici hominum ſtatu ſeu perfectionis, in qua tantum proficies quantum à te deficies: tantumque à te deficies, quantum attentè conſideraueris, quod admonebat ſanctus Ber- 2. de conſid. 4. & ſequentib. nardus Papam Eugenium, *Quid, quis & qualis ſis? Quid in natura; Quis in perſona: Qualis in moribus. Quid, verbi gratia, homo: Quis? Papa vel ſummus Pontifex; Qualis? benignus, manſuetus, vel quidquid tale*; Quo de argumento ibi fusè & in Cantica, vnde nos infra in tertia parte aptius. Satiſque modo ſit quod ſanctus Auguſtinus ſcribit: *Scito vnde veniſti, aut quo vadis: quomodo viuis: quantum proficis, vel deficis: quàm longe es à Deo vel prope, non in-*

teruallis locorum, sed similitudine vel dissimilitudine morum. Scito quomodo homo es, cuius conceptio culpa, nasci miseria, viuere pœna, mori necesse. Serm. 36. l. de spir. & anima. c. 51.

Vide de hac nostri cognitione in 3. parte Feriam tertiam Dominicæ vndecimæ post Pentecosten.

IN EADEM DOMINICA.

AD HÆC EVANGELII VERBA.

Ego vox clamantis in deserto, dirigite viam Domini. Ioan. 1.

ALIA VERITAS PRACTICA.

Vox clamantis in deserto post Peccatum, Peccati conscientia Peccatori audienda.

SENSVS EST, Quod sicut post peccatum fit anima peccatoris quoddam desertum, quia deseritur ab omnibus suis bonis, & nullius capax est meriti: sic in illo deserto fit quadam vox clamantis ad peccatorem, quæ est ipsa peccati perpetrati conscientia, quam peccator non minus debet audire ad dirigendam & parandam viam Domini, quam Iudæis erat audiendus sanctus Ioannes.

RATIO EST, Quia idcirco à Iudæis erat audiendus sanctus Ioannes, quod ita ordinatum esset, vt prius à Ioanne baptizarentur baptismo Pœnitentiæ, ac deinde Christum reciperent.

Sed non minus est ordinatum vt peccator audiat conscientiam de peccato pœnitendo & deponendo admonentem, vt sic Christum recipiat.

Ergo non minus eam debet audire quam à Iudæis esset audiendus sanctus Ioannes.

Quod non debet tantum intelligi quoties sacra communio est frequentanda, sed quoties per peccatum Christus expulsus est, vt requiratur, vt reuocetur, vt recipiatur: Vox illa, vox conscientiæ clamantis pœnitentiam, est quantocius audienda.

AD primam propositionem non est hærendum diutius, cum apertè Christus Dominus Iudæis exprobrauerit, quod cum Ioannem non audiuissent, nec ab eo baptizari
Matth. 11. essent, sic diuinæ ordinationi non stetissent: *Baptismus Ioannis,* inquiebat illis, *vnde erat? è cœlo? an ex hominibus?* responderunt se nescire sed mentiebantur, aut erat eorum ignorantia inexcusabilis, cùm omnes haberent Ioannem vt prophetam, & satis pateret eum esse quem prædixerat Isaias; sed noluerunt fateri, ne seipsos condemnarent, quod ei non credissent, & quod ei non credentes, cœlesti & diuinæ ordinationi non se conformassent. Quod ipse Dominus sic alibi declarans expressius: *omnis,* inquit,
Luc. 7. *populus audiens & publicani iustificauerunt Deum, baptizati baptismo Ioannis. Pharizæi autem & Iurisperiti consilium Dei spreuerunt in semetipsos, non baptisati ab eo.* Quid clarius? & quid apertius ad indicandum quanti sit momenti ordinatis ad salutem stare mediis, quæ dicuntur Dei consilia?

SED, quæ est alia propositio declaranda, non minus est ordinatum vt peccator audiat conscientiam de peccato pœnitendo & deponendo admonentem, vt Christum recipiat. Duo hic essent distinctè exponenda, primum quomodo Conscientia sit vox clamans in deserto cordis post peccatum. Deinde quomodo sit ordinatum illam audiri à peccatore vt Christum recipiat. De primo varij sunt loquendi modi quibus Scriptura & patres vtuntur. Modo enim dicunt conscientiam esse velut tribunal iu-
Rom. 2. stitiæ iuxta illud Apostoli de gentilibus: *qui ostendunt opus legis scriptum in Cordibus suis, testimoniũ illis reddente conscientia eorum: & inter se inuicem cogitationibus accusantibus, aut defendentibus.*
1. de off. 12. Sic S. Ambrosius, *Inocentium,* inquit, *& flagitiosorum merita dis-*

cernit, vera atque atque incorrupta pœnarum præmiorumque arbitra. Idem vero alibi ſanctus Doctor declarat, quomodo vermi in ſcriptura comparetur, *eo quod irrationabilia animæ peccata mentem rei ſenſumque compungant: & quædam exedant viſcera conſcientiæ, quæ tanquam vermes ex vnoquoque naſcuntur.* Similitudo gladij & ſtimuli ſat frequenter etiam vſurpatur: *quaſi gladio pungitur Conſcientia*, ait ſapiens. Christus vero Dominus ad Saulum: *Durum eſt tibi contra ſtimulum calcitrare.* Sunt qui ſtupori dentium qui ſentitur ex eſu acerborum fructuum, conſcientiam dicant eſſe ſimilem, propter hos ſcripturæ locos, *qui comederit vuam acerbam, obſtupeſcent dentes eius.* Flagellum alij nuncupant quo intus anima peccatoris cædatur, & arma militaria quibus aſſiduè ſtrepentibus contremiſcat, vt eſt apud Prophetam, *Vox flagelli & vox impetus rotæ, & equi frementis, & quadrigæ feruentis, & equitis aſcendentis, & micantis gladij, & fulgurantis haſtæ, & multitudinis interfectæ, & grauis ruinæ.* Quibus apte quadrat illud poëtæ non ignobilis: *Quos diræ conſcia culpæ, mens habet attonitos, & ſurdo verbere cædit; Occultum quatiente animo tortore flagellum.* Alij denique, vocem eſſe vel Correctoris, vel Pædagogi, vel Concionantis, vel quocumque modo clamantis, *Quid feciſti,* reſipiſce: vel tanquam ille Iobi ſeruus & nuncius qui perditis omnibus bonis, *Euaſi ego*, inquit, *ſolus vt nunciarem tibi*; ſic plane pereuntibus peccatori bonis cœleſtibus; ſola reſtat conſcientia, quæ acceptæ per peccatum cladis & ruinæ nuncium ferat; vnde vt dictum eſt, cùm anima velut deſertum fiat, recte *Vox in deſerto clamans ſeu clamantis,* dici poteſt ſeu potius, *Vox Domini concutientis deſertum.*

L. 7. in luc. c. 14. *Prou. 12.* *Act. 9.* *Ier. 31.* *Ez. 18.* *Nahum 3.* *Stat.* *S. Hier. in Ezech.* *Iob. 1.* *Pſ. 28.*

At vero quod eſt alterum huius ſecundæ propoſitionis caput, quomodo ſit ordinatum, illam audiri vocem a peccatore vt Chriſtum recipiat, tribus modis explicari poteſt, quibus recipitur Chriſtus. Primo enim reipſa recipitur in ſanctiſſimo Sacramento, poſt expiatam ritè conſcientiam, & in hoc ſenſu facile eſt intelligere quomodo ſit illa audienda peccatori, nempe expiando confeſſione peccata.

Secundo recipitur Chriſtus, recipiendo doctrinam eius quæ in proximis feſtis renouatur, vt dicetur ſequenti Dominica, cui doctrinæ recipiendæ parandus eſt cum gratia noſter animus, parandoque clamat Conſcientia, quàm fuerint vitæ præteritæ diſſimi-

les actus, quàm sint Christi & mundi contraria dogmata, quantaque sollicitudine Puer paruulus qui nobis in Doctorem est datus sit audiendus, ex præsepi Bethleemitico, tanquam ex cathedra clamans, *Vanitas vanitatum & omnia vanitas.*

Apoc. 3. Tertio denique sicut per peccatum expellitur Christus, ita per veram pœnitentiam reuocatur & recipitur, *Ecce,* inquit, *sto ad ostium & pulso: si quis audierit vocem meam, & aperuerit mihi januam, intrabo ad illum, & cænabo cum illo, & ille mecum.* Vox autem illa Christi pulsantis, vel est ipsa vox conscientiæ per diuinam gratiam excitatæ, vel ipsa est Gratia excitans & commouens internam vocem qua peccator prouocatur ad resipiscentiam, quæ tam necessaria est ad recipiendum Christum per gratiam sanctificantem, quàm necesse omnino est antè expelli peccatum

Zach. 1. quàm illa gratia recipiatur. *Conuertimini ad me, & conuertar ad vos, dicit Dominus. Conuertimini de viis vestris malis, & de cogitationibus vestris pessimis.*

Hoc est dirigere & parare viam Domino, sic conuerti cum præueniente nos gratia. Hoc est quod clamat illa vox & gratiæ simul & conscientiæ, non modo quando aliquoties confitendum est & communicandum, aut quando iam parandi sumus ad proxima Domini natalitia: sed statim atque peccatum est, statim vox

Cant. 6. illa clamat, *Reuertere, Reuertere. Numquid qui cadit non resurget?*

Jer. 8. ibid. 3. *Vade & clama sermones istos contra aquilonem & dices: Reuertere auersatrix Israël, ait Dominus, & auertam faciem meam à vobis, quia sanctus ego sum, dicit Dominus, & non irascar in æternum. Veruntamen scito iniquitatem tuam, quia in Dominum Deum tuum præuaricata es.* Sic Gratia in Scripturis, sic per Concionatores & alios innumeros modos excitare solet peccatorem: sed vix vllo modo aptiori quam per Conscientiam, quia hæc intus clamat, semper & vbique clamat, libere clamat, nulli adulatur, nullum timet nisi Deum.

O quis ergo non audiat illam vocem? quis saltem non videat sic audiendam esse peccatori, si Christum à se expulsum velit recipere, vt nisi audiat illam vocem, nisi resipiscat, nisi conuerta-

Iosue 7. tur, nunquam Christus reuertatur. *Non ero vltrà vobiscum donec CONTERATIS eum qui reus est.* Expende singula, & vrge acrius quale sit motiuum non differendæ pœnitentiæ, quòd Christus adsit intus vel absit, prout peccatorem vere pœnitet sui peccati.

Parumne cuiquam debet eſſe tanti hoſpitis præſentia vel abſentia? quid mundus ſine ſole? quid ſine duce acies? ſine paſtore grex ouium? ſine magiſtro ſchola? ſine anima corpus? aut ſine mente anima? Sic de te cogita ſi ſine Chriſto ſis. *Scito & vide quia malum & amarum eſt, reliquiſſe te Dominum Deum tuum, & non eſſe timorem mei apud te, dicit Dominus Deus exercituum.* Ier. 2.

Hac Hebdomade, conſideratur Verbum Incarnatum reſidens in vtero Virginis Matris. Varij eius ſtatus ſub numero ſeptenario, ſigillatim in dies recenſentur, vnde Veritates practicæ ad Amoris Diuini gradus & effectus pernoſcendos eruuntur.

FERIA SECVNDA.

SEPTEM PRÆCIPVI TITVLI QVIBVS CHRISTVS DOMINVS DIGNOSCI POTEST.

Qualis eſt dilectus tuus ex dilecto, ô pulcherrima mulierum? qualis eſt dilectus ex dilecto? Cant. 5.

VERITAS PRACTICA.

Affectu potius quam ſtudio Chriſtus cognoſcitur.

RATIO EST, Quia cognitio Chriſti, qualis hìc ad perfectionem deſideratur, Dei potius donum eſt quod recte diſpoſitis infunditur, quàm quod humana conquiratur induſtria.

Sed ad donum hoc recipiendum, affectu magis quam ſtudio diſponimur.

Ergo & affectu potius quam ſtudio Chriſtus cognoſcitur.

I. PVNCTVM.

EXPENDI primò debet, quòd cùm homines naturâ ſcire deſiderent, nihil ſcitu deſiderabilius, nihil excellentius, nihil vtilius aut magis neceſſarium, quàm Chriſtus
Ioan. 17. Dominus. *Hæc eſt*, inquit, *vita æterna, vt cognoſcant te ſolum verum Deum, & quem miſiſti Ieſum Chriſtum.* Tum ſanctus Petrus:
2. Petr. 3. *Creſcite verò in gratia & in cognitione Domini noſtri, & Saluatoris Ieſu Chriſti.*

Deinde verò aduerte, quod cùm multa de Chriſto Domino inueſtigari & ſciri poſſint, tùm verò quæ ſunt præcipua ex ſeptē eius Titulis eſſe petenda; ſicque legendo vel meditando conſideranda, vt quàm perfectè virtutes omnes ijs reſpondentes habuerit, quantoque propterea ſit nobis cultu colendus, expendatur.

Hi autem Tituli ſic breuiter recenſentur; Primus vnde alij deducuntur, MEDIATOR ſeu REDEMPTOR, & SAL-
1. Tim. 2. VATOR HOMINVM. *Vnus enim Deus, vnus & mediator Dei & hominum homo Chriſtus Ieſus, qui dedit Redemptionem ſemetipſum pro omnibus.* 2. SACERDOS & PONTIFEX.
Pſal. 109. *Sacerdos in æternum ſecundum ordinem Melchiſedech: Fidelis Ponti-*
Hebr. 2. *fex ad Deum, vt repropitiaret delicta populi.* 3. REX & DO-
Iſ. 33. MINVS. *Dominus Iudex noſter, Legifer noſter, Dominus Rex noſter, ipſe ſaluabit nos.* 4. Totius myſtici corporis CAPVT.
Epheſ. 4. *Creſcamus in illo per omnia qui eſt caput Chriſtus ex quo totum corpus*
Iſaiæ 2. *compactum.* 5. PASTOR ſeu DOCTOR. *Docebit nos vias*
Ioan. 3. *ſuas & ambulabimus in ſemitis eius.* 6. SPONSVS, *Qui habet*
Hebr. 2. *ſponſam, ſponſus eſt.* 7. FRATER, *Non confunditur fratres eos vocare dicens: Nunciabo nomen tuum Fratribus meis.*

Qui de his igitur Titulis melius ſenſerit, is melius Chriſtum cognorit, atque vt ſic melius agnoſcatur, *Affectu potius quam ſtudio vel humanâ operâ eſt perquirendus.* Ratio eſt expedita, ſicque paucis exprimitur quæ fuſius meditando dilatetur. Nempe hæc Chriſti cognitio, donum eſt Dei potius quod rectè diſpoſitis infunditur, quàm quod humana conquiratur induſtria. Res eſt tam ſublimis, tam diuina & ſupra omnem humanam euecta intelligentiam, vt non niſi à Deo, & non niſi rectè diſpoſitis commu-
Sap. 1. nicetur: *Quoniam in maleuolam animam non introibit Sapientia, nec habitabit in corpore ſubdito peccatis.* O miſerandam illam maleuolam

ſeuolam animam, quid niſi inſipiens & inſipida in quam non intrat ſapientia!

II. PVNCTVM.

ATQVI ad hoc donum recipiendum, affectu magis quàm ſtudio vel conſideratione diſponimur.

Non improbatur ſtudium nec conſideratio, imo eſt diligenter adhibenda; ſed in ipſa conſideratione debet anima plus vacare affectibus concitandis, quam diſcurſibus extendendis. Dum enim Admiratione, Gratitudine, Cōfuſione, Contritione, Compaſſione, deſiderio & alijs affectibus commouetur, purgat ſe cum Diuina gratia à peccatis, maleuolentiam ſuam excutit, diuinæ Iuſtitiæ ſatisfacit, & miſericordiam prouocat. *Audiui orationem tuam, & vidi lachrymas tuas.* *Iſ. 38.*

Deinde vero, quando voluntas ſe ſuis prauis exuit affectibus, vt puriores induat, Ipſe Intellectus fit capacior ad intelligendum, quod minus ante vidiſſet: quippe qui ante velut nube & fumo, ſic prauis obſcurabatur affectibus; *Pſallam & intelligam in via immaculata, quando venies ad me.* *Pſal. 100*

Denique cùm per communicationem voluntatum, & reciprocam affectuum retributionem, magis ſentitur præſens Chriſtus, magis etiam diſponitur animus ad eum cognoſcendum; ſic enim melius percipitur quàm ſit bonus & ſuauis, quàm fidelis & verax, quàm vere Paſtor, Frater & Sponſus; *Quam bonus Iſraël Deus, his quæ recto ſunt corde! Guſtate & videte quoniam ſuauis eſt Dominus.* Itane guſtas? aut quamobrem non ita? *Pſal. 72.* *Pſal. 33.*

III. PVNCTVM.

SIC igitur affectu potius quam ſtudio Chriſtus cognoſcitur: Cum ſic ad eius cognoſcendi gratiam ſine qua non poteſt bene cognoſci, diſponimur & aptamur. *Hæc enim ſi vobiſcum adſint & ſuperent*, inquit S. Petrus de pijs affectibus, *non vacuos, nec ſine fructu vos conſtituent in Domini noſtri Ieſu Chriſti cognitione. Cui enim non præſto ſunt hæc, cæcus eſt & manu tentans.* Atque hinc præcurſor S. Ioannes qui ad Eum manifeſtandum totus erat, *Erat*, vt ait Dominus, *Lucerna ardens & lucens*; prius ardens, tum *2. Petr. 1.* *Ioan. 5.*

L.3.c.43. lucens. *Nam quidam amando me intime*, vt est in libro aureo de Imitatione Christi, *didicit diuina, & loquebatur mirabilia: plus profecit in relinquendo omnia, quam in studendo difficilia.* Tu magis luci attendis quam ardori. Tu magis pasceris visu, quam gustu: magis scire appetis quam facere.

Hoc deplorandum, & contrà vt deinceps magis afficiaris in orationibus, statuẽdum: Iamiamque ex vnoquoque Titulo quem considerasti, affectum cum gratia elice congruentem. Saluatori gratitudinem exhibe; Pontifici cultum, Regi honorem, Capiti demissionem, Doctori docilitatem, Sponso & Fratri amorem impende, repende, effunde coram illo Cor tuum, & velut sancta Seraphim alis tuis te concita, vel potius sine te concitari & affi-
Is. 6. ci. *Quoniam quis Deus præter Dominum? Aut quis Deus præter Deum*
Ps. 17. *nostrum?*

FERIA TERTIA.

SEPTEM SINGVLARES PERFECTIONES VERBI INCARNATI RESIDENTIS IN VTERO VIRGINIS MATRIS QVAE SINGVLAREM A NOBIS DILECTIONEM EXIGVNT.

Speciosus forma præ filijs hominum. Ps. 44.

Dilectus meus candidus & rubicundus, electus ex millibus. Caput eius aurum purissimum, guttur illius suauissimum, & totus desiderabilis. Talis est Dilectus meus, & ipse est amicus meus. Cant. 5.

VERITAS PRACTICA.

Aurum ignitum est amor Christi, in quo non tam ardor, quàm puritas quæritur.

RATIO EST, *Quia ad amorem sui, Christus totum cor nostrum quærit.*

Sed non tam ardore quam puritate, totum Christo cor nostrum traditur.

Ergo in Christi amore non tam ardor quam puritas quæritur.

I. PVNCTVM.

QVAM sit omni modo perfectus Dominus, quàmque singulariter propterea sit à nobis amandus, & per se patet, & cogitari potest attentius. Sed quas præ cæteris infantibus singulares habeat in ipso Matris vtero perfectiones, non ita forte liquet, & ad singularem eius in nobis excitandum amorem vel maxime opportunum est inuestigare. Hæ sunt autem septem in quibus considerandis plus minusue moræ dabis, pro affectu quem senties. Prima est SANCTITAS, nam cæteri infantes ordinarie in peccato concipiuntur, at *Ille sanctus, innocens, impollutus, segregatus à peccatoribus & excelsior cælis factus.* Secunda, VSVS RATIONIS, seu virilis infantia, *Creauit Dominus nouum super terram: Fœmina circumdabit virum.* Tertia, Diuinæ sapientiæ & scientiæ thesauri ibi absconditi, de quibus Apostolus atque imprimis GRATIA CAPITIS, *De cuius plenitudine nos omnes accepimus.* Quarta, COMMVNICATIO gratiarum cum sanctissima sua matre; Nullus infantum matrem suam eligit, nullus ex vtero eam nouit, nullus illi benefacit; Hic autem infans præterquam quod suam matrem elegit, sic illi sua communicat, vt quod habet mater Virgo, ad nutriendum filium, hoc à Filio accipiat. *Ego dilecto meo, & Dilectus meus mihi, qui pascitur inter Lilia.* Quinta, SVBLEVATIO Matris vterum gestantis; cum reliqui infantes sint oneri & fastidio matribus suis, Hic potius Matrem subleuat quam oneret; *Læua eius sub capite meo, & dextera illius amplexabitur me.* Sexta, MERITVM continuum; Iam enim à primo Conceptionis ortu se suaque Patri offert pro nobis, nec vnquam cessat à virtutibus exercendis, vt infra videbitur; *Ideo ingrediens mundum dicit; hostiam & oblationem noluisti, corpus autem aptasti mihi. Tunc dixi Ecce venio.* Septima est BEATITVDO animæ videntis Deum;

Hebr. 7. *Ier. 31.* *Coloss. 2.* *Ioan. 1.* *Cant. 6.* *Ibid. 2.* *Hebr. 10.*

Cant. 3. hoc est *diadema quo coronauit Illum Mater sua, in die desponsationis eius, & in die lætitiæ cordis eius.*

O verè speciosum formâ præ filijs hominum, vere totum desiderabilem, & electum ex millibus! Numquid qui tam singularis est in suis perfectionibus, sic singulariter & vnice à nobis est diligendus? Hoc est videlicet *aurum ignitum*, quod ipse nobis suadet emendum. Hic est amor quo vult amari, qui non sistat in ardore sed puritate. Excellentia quidem amoris esset, si simul iungi possent ardor & puritas, sed comparatione facta vnius cum altero, dicitur Ardori præferenda Puritas, sicut in auro ignito non tam spectatur vt aurum ardeat, quàm vt purum sit & defœcatum ab omni alio prorsus metallo. Ita plane amor Christi siue ardeat, siue non: non tam ardor quæritur quàm eius puritas ab omni alia creatura. Cur ita porro? Quia videlicet Christus totum cor nostrum quærit. Expende hanc rationem valde ponderosam. *Diliges*, inquit, *Dominum Deum tuum ex toto corde tuo, & ex tota anima tua, & ex tota mente tua, & ex tota virtute tua, & ex omnibus viribus tuis, & ex tota fortitudine tua.* Vbi sexies vox *tota*, vel æquiualens repetitur, ad indicandum haud dubie, quantopere id exoptet. Et certe, nonne illi debetur? putasne illi deberi amorem nostrum? At quo iure? quo titulo? quo nomine? expende singula: & videbis eadem prorsus ratione deberi amorem ex toto corde, qua debetur amor. Confiteor tibi hoc Domine in toto corde meo.

Apoc. 3. — Marc. 12. Luc. 10. Deut. 6. — Ps. 9.

II. PVNCTVM.

SED non tam ardore quam puritate totum Christo cor nostrum traditur.

Quid est enim totum Christo cor nostrum tradi? Nempe sic à nobis vnice & simpliciter Christum diligi, vt nulla prorsus alia creatura, cum ipso diligatur, nisi ordinate propter ipsum. Sic sanctus Basilius & alij passim: *Quod dicit in toto, nullam in res alias diuisionem admittit; quantum enim dilectionis in hæc inferiora insumpseris, tantum necesse est vt demas de toto.*

in Psalm.

At vero ardor non facit illam dilectionis simplicitatem, sicut puritas: potest quis ardere in aliquo diuini amoris actu, qui simul inordinate feratur in alias creaturas; non potest autem sic

pure Deus diligi: Nam puritas excludit omne aliud quod non est Deus, vel propter Deum. Sicut enim inordinato creaturæ amore cor inficitur, sic non purgatur nisi illo amore excluso. *Animas vestras castificantes in obedientia Charitatis*, inquit Sanctus Petrus; nempe sicut ad castitatem spectat exclusio sensualis amoris, ita ad Charitatem Dei, omnis iste amor Creaturæ excludatur necesse est qui non pure ex obedientia, id est, sicut Deus præcipit, exercetur. Quomodo autem præcipiat, audi; *Hoc est præceptum meum vt diligatis inuicem, sicut dilexi vos*, expende illud *sicut*, quàm pure, quàm sanctè, quàm ordinate. Itane diligis quicquid diligis? Et tamen præceptum est Domini.

1. Petr. 1.

Ioan. 15.

III. PVNCTVM.

AVRVM *igitur ignitum est amor Christi, in quo non tam ardor quam puritas quæritur:* Cùm totum quæratur cor, quod non tam ardore quàm puritate totum traditur. Sic dicitur, *finis præcepti Charitas, de corde puro.*

2. Tim. 1.

Ardenter quidem quantum possis dilige, sed præcipue singulariter, purè, & vnice; Minus semper Christum amabis, si quid cum illo ames, quod non pure pro illo ames, etiam si tibi illius amore ardere videaris. Potest Dæmon, potest natura tua illum ardorem sensibilem concitare & te decipere; sed in puritate cordis nulla deceptio. Si quando etiam ardorem verum & sanctum non sentias, potes excusari, quia non in nostra situs est potestate, neque ad illum excitandum semper confertur gratia, cùm sic sensibiliter Christus non ita velit diligi sicut purè & vnicè: hoc enim semper & absolute vult. Hæc est eius natura immutabilis, vt non ex parte sed ex toto diligatur. *Dilectus tuus*, ait Kempensis, *talis est naturæ, vt alienum non velit admittere, sed solum vult cor tuum habere & tanquam Rex in proprio throno sedere.* Sic & Propheta, *Coangustatum est stratum, ita vt alter decidat, & pallium breue, vtrumque operire non potest.*

L. 2. de Imit. Ch. c. 7. & 8. vide.

Is. 28.

Quamobrem cum alterutri dilectorum sit deserendus locus, vtrum optas è duobus? Responde. *Quem vultis de duobus vobis dimitti?* Meministin huius opprobrij quondã illati Christo? Hoc idem modo à te quæritur, cum de diligendo vnice Christo agitur, aut solus est diligendus, aut non diligendus; aut excludendus à corde Christus, aut ille alius qui partem cordis occupat. O

Matth. 27.

pudor humani cordis! Cor quidem tuum nimis angustum est tam amabili Christo diligendo; sed si Solum diligeres, non dedignaretur Christus illas angustias. Quod vnum dedignatur, est socius cordis quem adhibes, etiamsi latius & capacius vniuerso cor haberes! Dùm regnet solus in corde Christus, potest ipse satis regnum suum dilatare, sed si socium ei addideris, regnum eius aut regni sedem sic angustas & constringis, vt nec ibi regnare possit, nec velit viuere.

FERIA QVARTA.

SEPTEM DONORVM SPIRITVS SANCTI PLENITVDO IN VERBO INCARNATO.

Egredietur virga de radice Iesse, & flos de radice eius ascendet: & requiescet super eum Spiritus Domini, Spiritus Sapientiæ & Intellectus, Spiritus Consilij & Fortitudinis, Spiritus Scientiæ & Pietatis, & replebit eum Spiritus timoris Domini. Is. 11.

VERITAS PRACTICA.

Si Spiritu viuimus, Spiritu & ambulemus. *Gal.* 5.

SENSVS verborum Apostoli est, vt quantùm patet nos posse ambulare spiritu, id est, omnia nostra secundum Spiritus sancti motum peragere, tantùm excitemur ad id peragendum, tàm certo credamus nos ita debere ambulare. Quod autem pateat nos id posse, inde euidens facit, quia, inquit, spiritu viuimus, spiritu animati & vegetati sumus, sicut probè scitis,

vnde nec dubitare poteſtis quin poſſimus : ac proinde etiam ſi poſſumus, quin debeamus. Ergo ita omnia in ſpiritu ſicut poſſumus & debemus, operemur, & ita ſpiritu ambulemus ſicut ſpiritu viuimus.

SIC autem breuiùs inde formatur Ratio. Si manifeſtè patet, nos poſſe ambulare ſpiritu, ſpiritu ambulemus, ſeu quod idem eſt, ad id excitemur, id nos debere credamus.

Sed ſi ſpiritu viuimus, manifeſtè patet nos poſſe ſic ambulare.

Ergo ſic ſpiritu ambulemus, ſic prouocemur, ſic perſuadeamur vt ambulemus.

I. PVNCTVM.

QVID de vnoquoque Spiritus Sancti Dono ſit ſentiendũ, & quomodo in Chriſto Domino fuerit, ſic paucius ex D. Thoma collige, quæ fuſius meditando perpendes. SAPIENTIA eſt cognitio & Contemplatio cauſæ altiſſimæ quæ eſt Deus : Eſt & iudicium rectum de rebus omnibus, ſecundum diuinas regulas. Sic Chriſtus Dominus dicebat, *ſicut audio, iudico, & iudicium meum iuſtum eſt.* INTELLECTVS eſt intima quædam cognitio ſeu ſupernaturale lumen quo res obſcuras & reconditas ita penetramus, vt intus legere quodammodo videamur. Sic Chriſtus Dominus perfecte intelligebat, *& interpretabatur ſcripturas quæ de ipſo erant.* CONSILIVM eſt de ſingulis agendis ſupra naturalem & humanam prudentiam quæ ſic adiuuatur & perficitur: ſic Chriſtus D. *ductus eſt in deſertum à ſpiritu*; *Et quæ Deo placita erant ſaciebat ſemper.*

2. 2. q. 45. a. 1.
Ioan. 5.
2. 2. q. 8. a. 1.
Luc 24.
2. . q. 52. a 1. & 2.
Math. 4.
Ioan. 8.

FORTITVDO eſt qua peruenitur ad finem operis inchoati, ad quem ex ipſa virtute fortitudinis peruenire non potuiſſes, propter occurentes difficultates : *Et hoc præcipue operatur Spiritus ſanctus in homine*, inquit S. Doctor, *cum perducit eum ad vitam æternam, quæ eſt finis omnium bonorum operum, & euaſio omnium periculorum.* Sic Chriſtus Dominus toto vitæ ſuæ decurſu, *exultauit vt Gigas ad currendam viam ſuam in fortitudine ſpiritus ſui.* SCIENTIA eſt circa res humanas, ſicut ſapientia circa

2. 2. q. 193. a. 1.
Pſal 18.
Iſ 11.

2. 2. q. 9. a. 2. diuinas; iudicium scilicet rectum de rebus humanis & creatis secundum altissimam causam, prout sunt à Deo conditæ, sic de
Luc. 12 iis iudicare & ordinare. Sic Christus D. *Videte & cauete ab omni*
Math. 6. 16. *auaritia, Nolite thesaurizare vobis thesauros in terra. Quid prodest hominis si mundum vniuersum lucretur?* PIETAS est filialis af-
2. 2. q. 121. a. 1. fectio erga Deum vt patrem, cui propterea cultum & officium
Math. 11. exhibemus. Sic Christus D. *Ita Pater, quoniam sic fuit placitum*
2. 2. q. 19. a. 9. *ante te.* TIMOR est quo Deum voluntarie reueremur, & nos ipsi subducere refugimus. Sic Christus Dominus dicitur, *Exau-*
Hebr. 5. *ditus in omnibus, pro sua Reuerentia,* & hoc affectu reuerentiæ sic
3 p. q. 7. a. 6. ordinarie mouebatur in Deum, vt hunc affectum habuerit præ cæteris pleniorem, inquit S. Thomas, vnde & dicitur de hoc
Apoc. 15. dono: *Et replebit eum spiritus timoris Domini. Quis non timebit te, Domine, quem sic timet & reueretur Filius tuus?*

Sic vero vnicuique nostrum sicut Christo D. septem illa dona conferuntur, cum gratia sanctificante, vt ad actus supernaturales
1. Cor. 3. & vere spirituales, excitemur, *Nescitis quia templum Dei estis, & spiritus Dei habitat in vobis?* Sed quàm longe sumus ab ea obedientia quam Christus illi exhibebat! Christus numquam, nos fere semper resistimus! *Quod vt diligentius caueamus*, opportunum est illud Apostoli; *Si spiritu viuimus, spiritu & ambulemus.*

Ratio hæc affertur inter alias, Quia quàm manifeste patet nos facile posse ambulare spiritu, id est, agi & agere ex Spiritus sancti motu, tàm aperte & potenter excitamur vt ita ambulemus. Nam cum ille agendi status sit tam excellens & vtilis, vt satis ex se liquet, nihil videtur restare quò efficaciter excitemur ad illum statum consectandum, quàm vt probe sciamus nobis id esse facilius & iucundius eò peruenire quàm putetur. Quando enim illa tria simul concurrunt: Excellentia rei, Vtilitas, & Faci-
Eccle. 4. litas, funiculus est ille triplex cui nihil resistit. Hoc est igitur quod declarat illa prima propositio, perinde quasi diceretur, si facilitas ambulandi spiritu, æque adsit ac præstantia & vtilitas, nonne tum ambulabis? quid respondes? Tu qui hactenus nihil aliud respondisti quò minus spiritu ambulares, quàm quia id difficilius: si tibi manifeste ostenditur, id esse facile, quid respondebis?

II. PVN-

II. PVNCTVM.

S*ED si spiritu viuimus, manifeste patet nos posse facile spiritu ambulare.*

Primò enim in hunc præcipue finem nos Spiritus ille viuificat, vt vitam spiritualem viuamus, quod est spiritu ambulare; An vero potuit Spiritus sanctus hunc finem in nobis prætendere, & non poterit nos ad eum perducere? Numquid legisti de rotis illis mysticis, *Quocumque ibat spiritus, illuc eunte spiritu, & rotæ pariter eleuabantur sequentes eum, spiritus enim vitæ erat in rotis?* Iam vero Idem spiritus in te non poterit quod in illis rotis? Ezech. 1.

Deinde vero, quære abs te, vnde habet corpus tuum vt moueatur quò velis? nonne à spiritu quo corpus viuit? Cur non ergo à Spiritu sancto quo viuis, sic moueri & ambulare poteris, cum non sit minus potens ad te mouendum, quàm spiritus tuus naturalis ad mouendum corpus? *Spiritus est qui adiuuat infirmitatem nostram.* Rom. 8.

Quod si dicis in te impediri Spiritum sanctum, quo te minus facile moueat, quid est quod illum impedit? Circumspice omnia, & videbis nullum esse alium præter te ipsum. An vero sanus esses, si sic corpus impedires? Et quidem corpus tuum potest impediri ne ambulet, etiam nolente te: At vero ne ambules spiritu, non potest impediri Spiritus sanctus per quem ambulas, nisi te volente. O te miserum qui cum beatissimus esse possis, te miserum facis! *Miserere animæ tuæ.* Eccles. 30.

III. PVNCTVM.

S*I ergo spiritu viuimus, spiritu & ambulemus*; Cùm scilicet ex vita spirituali quam nobis confert Spiritus sanctus, aperte pateat nos facile posse ambulare spiritu: & quandoquidem ita est facile, vt dictum est, iam nihil restet quod excusemus ne ita ambulemus. *Propter quod*, inquit Apostolus, *remissas manus & soluta genua erigite, & gressus rectos facite pedibus vestris, vt non claudicans quis erret, magis autem sanetur.* Hebr. 12.

Neque vero excuses mundum aut carnem; *Non enim accepimus spiritum huius mundi, vt secundum hunc mundum viuamus, sed* 1 Cor. 2.

accepimus ſpiritum qui ex Deo eſt, vt ſciamus quæ à Deo donata ſunt nobis; & ſecundum illa viuamus. Neque vt ſic ambulemus, expectandum eſt, donec nulli ſint contrarij carnis motus, ſed potius ſic ſpiritu ambulandum eſt, vt illi carnales motus compri-
Gal. 5. mantur. Sic enim habes, *Spiritu ambulate, & deſideria carnis non perficietis. Caro enim concupiſcit aduerſus ſpiritum, ſpiritus autem aduerſus carnem. Hæc enim ſibi aduerſantur. Qui autem ſunt Chriſti, carnem ſuam crucifixerunt cum vitiis & concupiſcentiis.* Nonne vis eius eſſe? At vbi crux? vbi malleus? vbi claui? An incepiſti ſeriò carnem cruci affigere? Solo ſpiritu Chriſtus am-
1. Ioan. 2. bulauit; *Et qui dicit ſe in Ipſo manere, debet ſicut Ille ambulauit, & ipſe ambulare.*

Vide in 2. parte, in die Pentecoſtes, & in Indicibus Verbo *Spiritus.*

FERIA QVINTA.

SEPTEM ORDINARIÆ INFIRMITATES INFANTIVM, QVAS IN VTERO PATI VOLVIT VERBVM INCARNATVM.

Verè languores noſtros ipſe tulit, & dolores noſtros ipſe portauit. Iſ. 53.

Non habemus Pontificem qui non poßit compati infirmitatibus noſtris, tentatum per omnia, pro ſimilitudine, abſque peccato. Heb. 4.

VERITAS PRACTICA.

L. 3. de Imit. Ch. c. 5. Non viuitur in amore Chriſti, ſine dolore.

RATIO EST, Quia non viuitur in amore Chriſti, ſine graui zelo.

Sed talis zelus affert dolorem.

Ergo non viuitur in amore Christi sine dolore; Qui tamen omni gaudio est præferendus.

I. PVNCTVM.

POTERAT quidem Dominus esse homo sine matre, assumendo humanam carnem de quacumque materia voluisset vt ait S. Thomas. Aut certe si matrem habere voluit, poterat nasci statim atque conceptus est. Aut si denique more aliorum Infantium in materno vtero nouem residere menses voluit, poterat non subiacere illorum miseriis & infirmitatibus. Verùm cùm verè nos amaret, vere dolores & languores nostros cum ipsa vita subire voluit, vt nobis amorem suum apertius indicaret, & nostrum prouocaret. 3. p. q. 31. a. 4.

Hæ porrò sunt septem ordinariæ infirmitates infantium, quamdiu subsistunt in vtero; NONNISI vitâ matris viuere, & morte eius mori. NONNISI sanguine viuere. NONNISI arcto & contracto corpusculo. NON alio situ & statu quàm qui horrorem inijceret intuenti. NON aliter quàm captiuum detineri. NVLLO libertatis vsu gaudere. NVLLO denique vti sensu, quàm tactu, nec pene aliter viuere quàm si non viueret.

Has omnes infirmitates sic sustinuit Dominus, vt præ cunctis infantibus longe grauiùs & acerbiùs eas sustinuerit, cùm ipse compos rationis & omni plenus scientia probe sciret & aduerteret se in hoc miserando esse statu; Quod certe est tam horrendum & mirandum, vt hoc vnum præcipue admiretur Ecclesia: *Non horruisti Virginis vterum.* Sic nos amabat, sic se à nobis amari volebat, vt quemadmodum ille nostris, ita nos eius doleremus malis.

Hic est sensus Veritatis propositæ, *Non viuitur in amore Christi sine dolore*, Quia scilicet non est amor sine zelo, nec zelus sine dolore. Hæc sunt modo expendenda. Ac primum illud quod non sit amor Christi sine zelo, id est sine vehementi desiderio amplificandæ eius gloriæ, notificandi eius nominis, & diuini eius amoris communicandi. Nam cùm IESVS tale sit bonum,

tam præstans, tam iucundum, tam omni ex parte amabile, vt quanto magis Cor amantis in eius amore dilatatur, tanto sibi magis videatur constringi & arctari: Quid ei restat quàm vt corda omnium hominum desideret, quibus Christum suum magis amet, vel potius vt in cordibus omnium ipse Dominus viuat & ametur ab omnibus? *Veni dilecte mi, egrediamur in agrum, commoremur in villis.* Hoc desiderium tam vehementer aliquos incendit, vt quemadmodum ait sanctus Bernardus, *Otium Contemplationis pro studio Prædicationis libentissime intermittant*, & S. Augustinus, *Rape ad Eum*, inquit, *Quas potes animas & dic eis, hunc amemus, hunc amemus.*

Cant. 7. Serm. 57. in Cant. 4. Confess. 12.

II. PVNCTVM.

SED *talis zelus dolorem infert.*

Nam cùm Zelator diuini amoris videat se parum posse erga homines; cùm animaduertat longe plus valere vanitatem in mundo quam Veritatem; longe plus offendi Christum quam diligi: quantis dolorum aculeis pungitur! quantis tabescit desideriis! *Tabescere me fecit Zelus meus. Veritatem dico in Christo, non mentior*, inquit Apostolus, *testimonium mihi perhibente conscientia mea in Spiritu sancto, quoniam tristitia mihi magna est, & continuus dolor cordi meo.* Neque enim tantum non amatur Christus, quod solum si esset, satis esset quod gemeretur; sed præterea offenditur, & tot offensis, tàm grauibus, tam sæpe repetitis, & vix vnquam intermissis! O quis Christum amet & non gemat!

Psal. 118. Rom. 9.

An tu spirantem Eum, & viuum in Cruce pendentem sine lachrymis intueri potuisses? At nonne magis Eum cruciari vel vno peccato lethali credis quam sua cruce? *Cur me*, inquit Ille apud S. Augustinum, *grauiori tuorum criminum cruci affixisti? Grauior apud me peccatorum crux in qua inuitus pendeo, quàm illa in quam tui misertus ascendi.* Si vel vni peccatori sic Christum loquentem & conquerentem audires, an illum diligeres & non doleres? Quid quod cum multis ita conqueritur? Quid quod tu ipse es cui loquitur, tu ipse qui Eum cruci affigis! *Quid sunt plagæ istæ in medio manuum tuarum? Et dicet, His plagatus sum in domo eorum qui diligebant me.* O plagas peccatorum, plagis cla-

Serm. 181. Zach 13. Mal. 13.

uorum longe grauiores! *Si affiget homo Deum, quia vos configitis me!* Deicida quid fecisti, cùm peccasti? *Deduc quasi torrentem lachrymas, per diem & noctem non des requiem tibi, neque taceat pupilla oculi tui.* Thren. 2.

III. PVNCTVM.

NON *ergo viuitur in amore Christi, sine dolore.* Aut enim non est amor, vel est zelus; aut non est zelus vel est dolor; & quidem dolor continuus, quia malum Amati quod est peccatum numquam cessat in mundo. Quamdiu autem is qui vere amat, in amato malum videt, tamdiu necesse est vt doleat, aut non vere amat. *Fuerunt mihi lachrymæ meæ panes die ac nocte dum dicitur mihi quotidie, vbi est Deus tuus?* Ah vbi est Deus tuus? Ps. 41. Deus ille qui est in vtero virginis pro me! Deus ille qui in cœlo me expectat! Deus ille qui viuebat in anima: vbi est per peccatum? Quod si in cruce est per peccatum, totque sint cruces quot peccata, vbi est Deus tuus! quot quantisque in crucibus & cruciatibus!

Hoc est quod à zelo quotidie dicitur amanti Deum, *Vbi est Deus tuus?* Hoc est quod illi lachrymas tam continuas facit, vt ne quidem eas contineat dum panem sumit. Hoc est denique quod amaram quandam iucunditatem facit, & iucundam amaritudinem, vt lachrymæ fiant panes, & panis fiat, *Panis doloris.* Quantum enim ex vna parte sentitur doloris propter malum Amati, tantum ex alia, iucunditatis quidam sensus percipitur, quòd ille dolor sit amoris dolor.

Itane tecum agitur? hoc intende, hoc ora: *Ciba me Domine pane hoc lachrymarum, & potum da mihi in lachrymis, in mensura.* Ps. 79. *Hæc est ira contra peccatum, quæ est melior risu. Cor sapientium vbi hæc tristitia est, & cor stultorum vbi lætitia non sic temperata.* Eccl. 7.

Vide infra, die nono Ianuarij. Et in 2. parte feriam secundam post Dominicam Sexagesimæ & Quadragesimæ.

FERIA SEXTA.

SEPTEM VIRTVTES QVAS, INTER ALIAS, CHRISTVS DOMINVS IN VTERO VIRGINIS MATRIS EXERCVIT.

Ego autem in terra Captiuitatis meæ confitebor illi. Tobiæ 13.

VERITAS PRACTICA.

Nunquam est Dei amor otiosus.

Hom. 30. in Euang. *RATIO affertur à S. Gregorio, cuius est hæc ipsa Veritas proposita: Operatur etenim magna si est, si vero operari renuit, amor non est. Sic porro formatur Ratiocinatio.*

QVI vult & qui potest semper operari, nunquam est otiosus.
Sed Amor Dei vult & potest semper operari.
Ergo nunquam est otiosus, aut non est Amor Dei.

I. PVNCTVM.

Tob. 13. QVÆ de Tobia memorantur, *Quod cùm captus esset, in captiuitate tamen positus, viam veritatis non deseruit*; & Ibid. 13. quæ de se ipse dicit, *Ego autem in terra captiuitatis meæ confitebor illi*, scilicet Deo, quem constantissime coluit: apte referri possunt ad Christum Dominum, in virginali vtero velut in terra captiuitatis residentem. Ibi enim ne momentum quidem vnum elabi passus est, quo Deum nõ coleret, quo nobis non Ps. 24. benefaceret, & quo virtutis alicuius actum non exerceret. *Oculi mei semper ad Dominum.*

Hæ vero septem inter alias cogitari possunt Virtutes, quas

repetitis aut continuatis actibus exerceret frequentius. GRATITVDO: HVMILITAS: RELIGIO: OBLATIO SVI: RESIGNATIO: COMPASSIO seu MISERICORDIA erga homines: CONTRITIO & Satisfactio pro ipsorum peccatis: Quia vt de se aiebat Iob, sic vere Christus; *Ab infantia mea creuit mecum miseratio, & ex vtero matris meæ egressa est mecũ.* Quæ vero Regina est omnium Charitas non recensetur inter illas septem, quia sic omnibus coniuncta erat vt ab ijs nunquam abesset, nunquam non earum actus imperaret, informaret & regeret, cum nunquam ab amando vacaret sicut ipse dicebat; *Quia Ego quæ placita sunt Ei, facio semper.* *Iob. 31.* *Ioan. 8.*

Sic nos erudiebat, sic nos exemplo suo docebat: *Numquam Dei amorem esse otiosum*; sic nos permouebat ad id considerandum & exequendum.

Ratio quæ id persuadet est facilis, quia videlicet, Qui vult & qui potest semper operari nunquam est otiosus. Quid est enim esse otiosum, nisi cessantem ab opere, seu non operantem, quando quis debet operari? Quid est autem quod quis non operetur, nisi quod non vult vel quod non potest operari? Sic de pigro & otioso aperte Sapiens, *Noluerunt quicquam manus eius operari.* Et illi operarij à patrefamilias inquisiti, *Cur starent tota die otiosi, responderunt, quia Nemo nos conduxit*; Quasi dicerent, in nostra non est positum potestate. Vnde cum hæ solum duæ afferantur rationes, cur quis non operatur, quia non vult, vel non potest, sequitur manifeste, vt qui vult & qui potest semper operari, nunquam sit otiosus. *Prou. 21.* *Math. 20.*

Vtrum horum tibi deest? An voluntas, an potestas? *Vade ad formicam, ô piger, & considera vias eius, & disce sapientiam. Vsquequo piger dormies? quando consurges è somno tuo?*

II. PVNCTVM.

SED *Amor Dei vult & potest semper operari.*

Primò quidem vult tam vere quam verus amor est, cùm amor nihil sit aliud quam voluntas amantis tam propensa in amatum vt illi semper bene velit & benefaciat quantum potest. *Pondus meum, amor meus*, inquit S. Augustinus, *eò feror quocunque feror*, Id est, in id maxime propendeo quod amo. Hæc est *l. 13 Conf. c. 10.*

amoris natiua proprietas, vt amantis voluntatem inclinet in rem amatam. Quod expressius S. Dionysius: *Exstasim faciens*, inquit, *diuinus amor, amatores sui Iuris esse non sinit, sed in ea quæ amant penitus transfert*, vt scilicet agant, & agendo indicent quantùm ament;

l. de diu. nom. c. 10.

Hinc amor comparatur igni, *Qui nunquam dicit sufficit, & lampades eius, lampades ignis atque flammarum. Aquæ multæ non potuerunt extinguere Charitatem, nec flumina obruent illam*: Vnde S. Augustinus, *Intellige vim Charitatis, Ipsa est virtus quam nemo vincit, huius ignem nulli fluctus sæculi, nulla flumina tentationis extingunt.* Author vero libri de imitatione Iesu sic aptissime: *Amor Iesu nobilis ad magna operanda impellit, & ad desideranda semper perfectiora excitat. Amans volat, currit, & lætatur: liber est & non tenetur, dat omnia pro omnibus, & habet omnia in omnibus, quia in vno Summo super omnia quiescit, ex quo omne bonum fluit. Amor onus non sentit, laborem non reputat, plus affectat quam valet, de impoßibilitate non causatur, quia cuncta sibi posse & licere arbitratur. Valet igitur ad omnia, & multa implet, & effectui mancipat, Vbi non amans deficit & jacet.*

Prou. 30. Cant. 8. in Ps. 47. l. 23. c. 5.

DEINDE vero, quod possit semper vere operari, vel ex eo patet, quod quicquid Amans operetur, id referre possit ad Deum & ex eius amore facere; *Siue manducatis*, inquit Apostolus, *siue bibitis, siue aliud quid facitis, omnia in gloriam Dei facite*. Et alibi: *Omne quodcumque facitis in verbo, aut in opere; omnia in nomine Domini nostri IESV Christi, gratias agentes Deo & Patri per ipsum.* Cum enim in his omnibus quæ à nobis ex officio vel necessitate, vel vtilitate proximi agenda sunt, spectari possit eius Voluntas, quæ sic vitæ nostræ cursum ordinauit; Cumque in ea diuina voluntate adimplenda vel maxime Deo placeamus, quid est quod non semper operari, & bene operari possis?

1. Cor. 10. Coloss. 3.

O Bonitatem diuinam, quæ his contenta est nostris quotidianis operibus! O humanam malitiam quæ tam parua Deo negat, quæ magna fierent si libenter Deo darentur.

III. PVNCTVM.

NVNQVAM *est igitur Dei amor otiosus*; Cum nunquam non operetur si velit; velit autem quantum possit; *Sic*

omni

omni tempore diligit qui amicus est, vt ait sapiens, *Sic Charitas nunquam excidit*, vt ait Apostolus, sic Dominus, *in Charitate perpetua nos diligit*, vt ipse ait per Prophetam. Sic denique admoneris, *Non defraudari à die bono, & particula boni doni non te prætereat*. Itanè tu sic constanter! Nunquid multæ tibi horæ depereunt? An vis cessare ab amando? At quando otiaris, cessas amare, quia Dei amor non est otiosus. Etiamsi aliquando operari non posses, etiamsi ad remittendum animum te interdum otiari contingeret; ipsam etiam operandi impotentiam, ipsam etiam otiandi necessitatem potes in amorem Dei conuertere; si quod ex ratione & necessitate non potes facere; hoc ipsum non facias quia Deus non vult hoc à te fieri. *Nolite deficere benefacientes. Quodcumque facitis ex animo operamini, sicut Domino, & non hominibus. Mane semina semen tuum, & vespere ne cesset manus tua.*

Prou. 7. 1 Cor. 13. Ier. 31. Eccles. 14. 2. Thess. 3. Coloss. 3. Eccl. 11.

SABBATO.

SEPTEM VIRTVTES PRÆCIPVÆ IN CVLTVM ET AMOREM VERBI INCARNATI EXHIBENDAE.

Venite exultemus Domino, iubilemus Deo salutari nostro:
Venite adoremus & procidamus ante Deum. Ps. 94.

VERITAS PRACTICA.

Amor non nisi amore compensatur.

RATIO EST, Quia Amor Dei erga nos de quo hîc agimus, non compensatur nisi per aliquid æquale redditum.
Sed non nisi dato amore tuo, par & æquale reddideris.

Ergo ille amor non nisi amore nostro compensatur; ac proinde omnia in cultum & amorem eius conuertenda.

I. PVNCTVM.

QVAM multis nominibus Christo Domino nostra debeamus officia, quantùm id à nobis Pater desideret, quantùm ipse Filius mereatur, quantùm Spiritus sanctus in id nos excitet, quantùm denique Angeli suo nos prouocent exemplo, qui statim atque introductus est Primogenitus in orbem terrarum illud audiuerunt & executi sunt, quod refert Apostolus, *Et adorent Eum omnes Angeli eius*; tu ipse tecum reuolue. *Hebr. 1.*

Et si vero nullum est pietatis officium, nulla virtus, aut vllus virtutis actus quem non plene & integre in Eius cultum & honorem exercere debeas, tum hæ potissimum septem virtutes sunt exercendæ quæ sunt præcipuæ, vtpote Theologicæ & Cardinales, ad quas cæteræ referuntur.

Ioan. 11. FIDES, credendo firmissime quicquid docet; *Vtique Domine, ego credidi quia tu es Filius Dei qui in hunc mundum venisti.*
2. Tim. 1. SPES, plane Ei fidendo in omnibus; *Scio cui credidi, & certus sum quia potens est depositum meum seruare in illum diem.* CHARI-
Ioan. 21. TAS, *Etiam Domine, Tu scis quia amo te.* PRVDENTIA,
1. Cor. 2. *Non Iudicaui me scire aliquid nisi Iesum Christum, & hunc crucifixum.*
Phil. 3. *Veruntamen existimo omnia detrimentum esse propter eminentem scientiam Iesu Christi Domini mei.* IVSTITIA, Quæcumque
Apoc. 4. sunt Religionis, Pietatis & Gratitudinis: *Dignus es Domine Deus*
Ibid. 5. *noster accipere gloriam & honorem & virtutem*; *Dignus est Agnus qui occisus est accipere virtutem & diuinitatem, &c.* FORTI-
Matth. 8. TVDO. *Sequar te quocumque ieris. Domine tecum paratus sum, &*
Ioan. 15. *in carcerem & in mortem ire: animam meam pro te ponam.* TEM-
Ps. 72. PERANTIA. *Quid mihi est in cœlo, & à te quid volui super*
Philip. 4. *terram? Scio & humiliari, scio & abundare, & satiari & esurire, omnia possum in eo qui me confortat.*

Quæ quidem virtutes possunt exerceri sine Charitate, sed non meritoriè, non plene, nec perfectè. Neque vero tantum id curandum est, vt in Charitate habituali fiant, sed vt à Charitate
1. Cor 13. actuali imperentur & informentur. Sic enim *Charitas omnia cre-*

dit, omnia ſperat, omnia ſuſtinet, & aliarum virtutum omnes exercet actus; aut vt exerceantur, ſic imperat, quaſi ipſa eos faceret & exerceret. *Omnia veſtra in Charitate fiant.* Sic Chriſtus Dominus omnia ex amore, *Et Amor nonniſi amore compenſatur*; ſeu Amori nihil ſufficit niſi amor. *Ibid. 6.*

Expende diutius rationem propoſitam. Vide quàm nulla fiat compenſatio niſi per aliquid æquale, aut quam prope accedens quantum fieri poterit. Sic enim Iuriſconſulti compenſare, *interpretantur liberare ſe ab ære alieno per retributionem alicuius æqualis. Compenſo namque eſt ſimul pondero & retribuo.* Quo ſpectat illud Sapientis: *Statera doloſa abominatio apud Dominum, & pondus æquum voluntas eius.* *Prou 11.*

Cogita quàm iuſte amor Dei ſeu diuina Bonitas velit à nobis amorem ſuum coli & compenſari, quantum in nobis erit. *Videte qualem Charitatem dedit nobis Pater, vt Filij Dei nominemur & ſimus.* Quàm indignum & probroſum, vt ſi quid melius habeas Deo reddendum, quod ille petat: tu illi neges! *Maledictus doloſus qui habet in grege ſuo maſculum, & votum faciens immolat debile Domino, quia Rex magnus Ego, dicit Dominus exercituum. Væ illis quia in via Caïn abierunt.* *1. Ioan. 3.* *Mal. 1.* *Iudas* *Geneſ. 4.*

II. PVNCTVM.

SED *nonniſi dato amore tuo, par & æquale reddideris.* Mirum quidem ſi ſic etiam æquale dederis! quid eſt enim amor noſter ad diuinum? Sed quandoquidem eo contentus eſt Deus, & ſibi eo ſatisfactum putat, laudetur tanta Bonitas, & eò magis ametur, quò minus à nobis amari poteſt, & quo minus amori tanto tam modicus noſter amor adæquari poteſt! *Diligam Te Domine fortitudo mea.* *Pſ. 17.*

Aliud itaque magis eſt reuoluendum, Quod nihil æquale eſt amori quàm amor: Quod quidem verum eſt inter homines, at multo magis apud Deum, qui non noſtra ſed nos quærit, nos inquam totos poſſidendos: Neque nos aliter vere poſſidet quam dato corde & amore noſtro: Nec Illi aliud quidquam æquale reddideris niſi te totum ſic plenè poſſideat, vt nihil cordis & affectus ſuperſit quin ad Eum amandum, plane profuderis. Quia quod æqualitatem facit, ſi qua eſt æqualitas, non eſt rei datæ ſub-

ſtantia, non eius qualitas, aut quantitas; ſed tota & integra noſtri donatio; vnde ſicut æqualitas dicitur perfici quando totum donatur, ſic niſi detur, quicquid dederis, nihil æquale datur; Totum eſt dandum, in quo vno toto tota eſt æqualitas, & ſine quo nulla. Sic aptè ſanctus Bernardus de re tota, *Ipſe*, inquit, *meritum, ipſe ſibi præmium eſt amor: præter ſe non requirit cauſam, non fructum, fructus eius, vſus eius. Amo, quia amo; amo vt amem. Magna res amor ſi tamen ad ſuum recurrat principium, ſi ſuæ origini redditus, ſi refuſus ſuo fonti, ſemper ex eo ſumat vnde iugiter fluat. Solus eſt amor ex omnibus animæ motibus, ſenſibus, atque affectibus, in quo poteſt creatura, & ſi non ex æquo, reſpondere auctori, vel de ſimili mutuam rependere vicem.*

Serm. 83. in Cant.

Quidquid præter teipſum das, inquit ille ipſe Amator tuus, *nihil curo, quia non quæro datum tuum, ſed te; ſicut non ſufficeret tibi omnibus habitis præter me, ita nec mihi placere poterit, quidquid dederis, te non oblato.* Ad hæc quid reſpondes? videſne ſaltem nihil par amori eſſe, quàm amorem?

L. 4. de Imit. Ch. c. 8.

III. PVNCTVM.

A*MOR igitur quo nos Deus amat non niſi amore noſtro compenſatur, ſi qua re compenſari poteſt.* Quia vt vides, nihil æquale eſt amori quàm amor, qui nos totos Amori diuino reddit, cui totum quod ſumus debemus; quod quando eſt perſolutum, ſatis quidem ſibi eſſe factum diuina bonitas reputat; ſed nunquam aliter, nunquam ſi quid deſit. *Anania, nonne manens tibi manebat? Vſquequo claudicatis in duas partes? Sic ergo omnis ex vobis qui non renunciat omnibus quæ poßidet, non poteſt meus eſſe diſcipulus.* O certe diuinam æquitatem, quæ nihil à me petit niſi quod debeam & quod poſſum reddere! Sed ô diuinam Iuſtitiam, quæ id iure repetit & iure punit niſi reddidero!

Act. 2. 3. Reg. 18. Luc. 14.

Nec me putes, inquit ſanctus Bernardus, poſt multa de hoc argumento, *rem exaggerare ſermonibus: quia hic deficit omnis lingua, nec ſufficit oculus vel ad intuendum tantæ maieſtatis arcanum. Cum ergo ei donauero quicquid ſum, quicquid poſſum, nonne iſtud ſic eſt, ſicut ſtella ad ſolem, gutta ad fluuium, lapis ad montem, granum ad aceruum? Non habeo niſi minuta duo, imo minutiſſima, corpus & animam, vel potius vnum minutum, voluntatem meam, & non dabo il-*

Serm. de quadr. debito.

lam ad voluntatem illius qui tantus tantillum tantis beneficiis præuenit, qui toto se totum me comparauit? Alioquin si illam retinuero, qua fronte, quibus oculis, qua mente, qua conscientia vado ad viscera misericordiæ Dei nostri? Et quæ plura ibi habet.

Ah mi amor, Christe Iesu, nisi hæc sufficiant vt me toto, te totum amem, indignus plane sum quem Tu ames, & dignus vere sum illa maledictione quam intentat Apostolus tuus, *Si quis non amat Dominum nostrum Iesum Christum, sit anathema.* 1. Cor. 16.

Vide in Indicibus Verbo, *Amor, Charitas.*

DOMINICA QVARTA ADVENTVS.

DE PRÆPARATIONE AD GRATIAS NASCENTIS CHRISTI DOMINI RECIPIENDAS.

Vox clamantis in deserto, parate viam Domini, rectas facite semitas eius. Luc. 3.

ISTA præparatio non videtur fieri posse commodius, quàm per Virtutes septem, totidemque Veritates oppositas septem vitijs capitalibus, quæ maxime se opponunt illis Gratiis recipiendis. Illæ autem Virtutes & Veritates facile obseruari possunt in Euangelio, seu in Mysteriis quæ ab Annunciato & Incarnato Verbo supersunt consideranda, vsque ad ipsam Natiuitatem. Quo tamen die Vigilia Natiuitatis Domini contigerit, tunc Meditatio propria quæ infra habetur die Sabbati, omissis aliis assumi poterit.

HODIE de Temperantia, quæ opponitur vitio gulæ seu vitæ laxiori, ab exemplo S. Ioannis Baptistæ commorantis in deserto, & inclamantis vt paremus viam Domini, prout legitur in Euangelio hodierno.

VERITAS PRACTICA.

Sibi, non Domino viuit, qui temperatè non viuit.

RATIO EST, *Quia qui seipsum in victu & vestitu non Dominum quærit, sibi non Domino viuit.*

Sed qui temperatè non viuit, seipsum quærit in victu, non Dominum.

Ergo is sibi non Domino viuit. Vnde & illud infertur quod quantum necesse est non sibi sed Domino viuere, tantum necesse est viuere temperatè.

I. PVNCTVM.

VITA illa austerior quam agebat sanctus Præcursor Domini in deserto, satis indicat quàm esset temperans, & quantopere nobis Temperantiam commendaret, ad præparandam viam Domini. Quàm vero huic præparationi sit opportuna Temperantia, perpende ex opposito vitio, quod non minus pugnat cum Gratia nasciturі Domini, quàm caro repugnet spiritui. Hoc est videlicet primum quod Apostolus illi attribuit Gratiæ, *Quæ apparuit omnibus hominibus vt sobriè, seu temperanter, tum iustè & piè viuamus in hoc sæculo.* Tit. 2.

Quanti autem vniuersim referat sobriè & temperate viuere vel ex eo agnosce, quod quàm necesse est non sibi sed Domino viuere, tam sit necesse viuere temperate. *Sibi enim non Domino viuit, qui temperate non viuit.* Quæ quam sit certa Veritas, sic demonstrat allata Ratio.

Qui seipsum in victu potius quàm Dominum quærit, sibi non Domino viuit. Quid clarius? Quid est enim sibi vel Domino viuere, quam se vel Dominum in vita quærere? Quomodo autem quis dicetur quærere in vita Dominum, qui in victu quem assumit pro vita tuenda, non Dominum sed se ipsum quærit? Nonne ipse victus ipsa est vita? Nonne pro eodem vtrumque sumit Apostolus, quando sic discurrit, *Qui manducat, Domino manducat; Nemo enim nostrum sibi viuit & nemo sibi moritur.* Rom. 14. Quænam esset hæc Apostoli ratiocinatio nisi tam clarum esset, manducare & viuere, vnum & idem esse, vt ex vno concesso, aliud inferatur? O quanta est cautio adhibenda in victu, in quo exploratur num quis sibi viuat, an Domino? Et quam recte Sapiens: *Omnis labor hominis in ore eius!* Eccl. 6.

II. PVNCTVM.

SED *qui temperatè non viuit, ſeipſum quærit in in victu, non Dominum.*

Quid hac etiam propoſitione euidentius? Quis non videt temperate non viuere, nihil aliud eſſe quam peccare contra temperentiam, vel excedendo in victu & potu; vel in cibo qui ſumitur, delectationem ſuam quærendo: vel quocunque tandem alio peccetur modo? At verò ſic peccare nonne eſt ſeipſum quærere? nonne vel idcirco peccat qui ſic peccat, quia ſeipſum quærit? *Huiuſmodi enim Chriſto Domino non ſeruiunt, ſed ſuo ventri,* inquit Apoſtolus.

V. S. Greg. 30. Mor. 27

Rom 16.

Et licet aſſerant non aliter ſe commodius viuere velle, quam vt facilius Chriſto ſeruiant; Itane Chriſtus vitio colitur? Nonne ipſe toties contra? *Væ vobis qui ſaturati eſtis, quia eſurietis. Ideo dico vobis ne ſitis ſoliciti animæ veſtræ, quid manducetis. Nonne anima plus eſt quam eſca? Stulte hac nocte animam tuam repetunt à te; quæ autem paraſti cuius erunt?* Quis vero ille ſtultus niſi qui ſecum dicebat, *Requieſce, comede, bibe, epulare?* Denique quàm tremenda illa, *Attendite autem vobis ne forte grauentur corda veſtra in crapula & ebrietate, & curis huius vitæ, & ſuperueniat in vos dies illa repentina: tanquam laqueus enim ſuperueniet.* Itane verò poſt hæc, Intemperans dicet ſe Chriſtum in victu quærere? *Quæritis me, quia manducaſtis ex panibus, & ſaturati eſtis. Operamini non cibum qui perit, ſed qui permanet in vitam æternam.*

Luc. 6.
Matth. 6.
Luc. 12.
Ibid. 21.
Ioan. 6.

III. PVNCTVM.

SIBI *ergo non Domino viuit, qui temperatè non viuit;* Quia ſeipſum in victu quærit, non Dominum: quod plane vnum ac idem eſt quod ſibi non Domino viuere. *Hi ſunt in epulis ſuis maculæ,* inquit ſanctus Iudas, *conuiuantes ſine timore, ſemetipſos paſcentes:* Id eſt, ſe propter ſe nutrientes & viuentes. Hinc illud flebile & luctuoſum Apoſtoli: *Multi ambulant, quos ſæpe dicebam vobis, nunc autem & flens dico, inimicos Crucis Chriſti, quorum Finis interitus, quorum Deus venter eſt.* Perpende hæc poſtrema verba, nempe qui finis eſt noſter, noſter eſt Deus, ac proinde cùm intemperans

Phil. 3.

temperans sibi & ventri viuat, se suumque ventrem pro fine habet, & consequenter pro Deo. O perniciosissimam intemperantiam, cuius pernicies tam latè patet quam latè patens est vita, & quàm perniciosum est aliter viuere, quam Deo viuere!

Sic in hoc vitium generatim exardesce vt particulatim aduertas, quale sit tuum, in quo excedas aut deficias. Neque hic necessitatem excuses, cum non sit tam necessarium viuere, quam temperatè viuere; Neque enim tam necesse est vt viuas vita naturali, quam ne viuendo viuas tibi, sed Domino. In hoc enim natus est Dominus, & in hoc mortuus, *Vt qui viuunt iam non sibi viuant, sed ei qui pro ipsis est natus, est mortuus & resurrexit.* Denique S. Augustinus sic apte concludet; *Habet vir temperans, in rebus huius vitæ, regulam vtroque testamento firmatam, vt eorum nihil diligat, nihil per se appetendum putet, sed ad vitæ huius atque officiorum necessitatem, quantum satis est vsurpet: Vtentis modestia, non amantis affectu.*

2. Cor. 5.

L. de morib. Eccl. c. 21.

Vide in Indicibus Verbo *Abstinentia. Sobrietas. Temperantia. Gula.*

IN EADEM DOMINICA QVARTA ADVENTVS.

AD HÆC EVANGELII VERBA DE S. IOANNE:

Venit in omnem regionem Jordanis, prædicans Baptismum Pœnitentiæ, in remißionem Peccatorum. Luc. 3.

ALIA VERITAS PRACTICA.

Licet omni peccatori sit necessariò pœnitendum: vix tamen vllus est qui necessariam agat pœnitentiam.

RATIO EST, *Quia necessariam non agit pœnitentiam, qui non retrahit animum à rebus quæ sunt causa peccati.*

Sed vix vllus est qui sic animum à rebus retrahat.
Ergo & vix vllus est qui necessariam agat pœnitentiam. Quod quàm sit expauescendum, iam facile est conijcere.

I. PVNCTVM.

TOTA veritas, eiusdemque declaratio sic expressa refertur à Propheta Ieremia: *Hæc dicit Dominus, Numquid*
Ier. 8. *qui cadit non resurget? & qui auersus est non reuertetur? quare ergo auersus est populus iste in Ierusalem auersione contentiosa? apprehenderunt mendacium & noluerunt reuerti. Attendi, & auscultaui, nemo quod bonum est loquitur.* NVLLVS EST QVI AGAT POENITENTIAM SVPER PECCATO SVO DICENS, QVID FECI? *Omnes conuersi sunt ad cursum suum, quasi equus impetu vadens ad prælium.* Quasi diceret: omnes in eodem animi statu & affectu permanent, nullus retrahit animum à peccato, seu à rebus quarum affectu peccatur, quamdiu autem peccator non retrahet animum ab illis obiectis quæ sunt causa peccati, nō aget necessariam pœnitentiam.

HOC itaque primum est in quō fundatur Veritas, & primo declarandum, quod congruam & necessariam non agit pœnitentiam qui non retrahit animum siue affectum inordinatum ab illis rebus quæ inordinatè & cum peccato diliguntur. Sic autem declaratur. Nam necessarium imprimis ad pœnitentiam illud ducitur sine quo nulla est pœnitentia, & quo posito, potest esse, licet alia desint omnia. Talis est autem illa quam dicimus animi retractio seu reuocatio ab obiectis peccati: ipsa est enim, vt vocamus, essentialis pœnitentia, ipse est dolor de peccato, siue ex Contritione fiat, siue ex Attritione cum sacramento, nihil hic ad rem nostram refert, vter ex duobus dolor existat, dummodo sit verus dolor qui tam necessarius est & tam intrinsecus pœnitentiæ, remittendisque peccatis, vt si verus non esset dolor, non esset vera pœnitentia. Sic enim absolutè Tridentinum
Sess. 14 c 4 pronuntiat, *Quouis tempore, hunc dolorem ad impetrandam veniam peccatorum fuisse necessarium.* Necessaria etiam est Confessio & Satisfactio, sed non ita semper & absolutè, quin si per aliquam deesset impotentiam, quæ in variis casibus potest contingere, possent ipsa contritione suppleri, sicque peccator solum Contritus & non confessus ex impotentia confitendi, veniam

peccatorum obtineret. Non ita verò dici potest de defectu doloris, nam quantumcumque confessus sis, quamtascumque eleemosynas & ieiunia in satisfactionem feceris, nulla erit peccati venia nisi sit de peccatis dolor, qui tam necessarius est ad illam obtinendam veniam, vt re nulla prorsus aliâ suppleri possit. *Ad quem respiciam nisi ad pauperculum & contritum spiritu, & trementem sermones meos?* *Is. 66.*

QVOD verò verus non sit dolor nisi retrahatur animus à re inordinate amata, vel ex eo manifestè patet quod nō sit verus dolor nisi sit animus verè conuersus, nec vlla vnquam vera peccatoris intelligitur esse pœnitentia, nisi sit talis cōuersio à peccato qualis esset Pagani ab infidelitate, aut Hæretici ab hæresi sua. Quid est porro conuerti Paganum aut Hæreticum? nonne est animum ita retrahere ab idolis & quibuslibet infidelitatis aut hæreticæ prauitatis indiciis & notis, vt nulla prorsus eorum æstimatio & affectio resideat in animo, sed potius detestatio & execratio? Sic plane de peccatis & de rebus inordinate dilectis quæ velut idola coluntur, & velut idola projicienda sunt: aut certe si res retinentur, temperandus earum affectus: aut nulla plane conuersio, nullusve peccati dolor circa res tales admissus. *Abjicite Deos alienos qui in medio vestri sunt, & mūdamini.* *Gen 35.* *EPHRAIM quid mihi vltra idola?* *Osee 14.* Quamdiu enim est inordinata cordis affectio, tamdiu est peccatum: quamdiu autem est peccatum in corde, non est contritio cordis, non est dolor, non est conuersio peccatoris. *Securis ad radicem ponenda, facienda est arbor bona, & bonus eius fructus.* *Math. 12.* *POENITENTIAM certam*, inquit sanctus Augustinus, *non facit nisi odium peccati, & amor Dei, quando sic pœnites vt tibi amarum sapiat quod antè dulce fuit.* *Serm. 7. de temp.* Hoc est, *auferre offendicula sua à facie Domini.* *Ier. 4.* Hoc est, *circumcidi Domino, & auferre præputia cordis sui.* Hoc est, *nouare sibi nouale*; Vt quemadmodum aratro gleba terræ ab ipsis fibris stirpitus euellitur, sic animus à peccati radice quæ in re amata sistit, se conuertat. Hoc est quod Græci μετάνοιαν dicunt, id est transmentationem seu mentis inuersionem, cùm scilicet mens per peccatum rei cuipiam adhærebat, & ab ea per dolorem & conuersionem in contrarium retrahitur. *Lact. l. 6. inst. c. 24.* *Numquam fuisset ipsa pecunia pro qua misisti eum:* Dicebat Tobiæ Coniugi de filio dolens mater. *Tob. 5.* Sic dicendum de re omni esset, pro qua Christum à nobis dimisimus.

II. PVNCTVM.

Ier. 8. SED vix vllus est qui sic animum à rebus retrahat. *OMNES conuersi sunt ad cursum suum, quasi equus impetu vadens ad prælium*; Quod duobus modis intelligi potest, primò vt conuersi quidem fuerint dum de peccato doluerunt, sed reuersi sunt postea, perinde ac si non doluissent. Quod sic Isaias exprimebat: *Omnes in viam suam declinauerunt, vnusquisque ad auaritiam suam, à summo vsque ad nouissimum. Venite, sumamus vinum & impleamur ebrietate. Et erit sicut hodie, sic & cras, & multò amplius.* (Is. 56.)

Secundò, vt ne quidem pœnitentes & confitentes verè doluerint, nec sese conuerterint: sicque nulla prorsus fuerit eorum pœnitentia, *Non in veritate, non in toto corde, sed in mendacio*, vt ait Scriptura, id est fictè & simulatè; non quod vellent expresse fingere & simulare se reuerti, sed quod vel ignorent, ignorantia tamen inexcusabili, quid sit verè conuerti; vel quod id sibi putent impossibile, vel quod verius est, nolint omnino sic animum, à pecunia, ab honore, & aliis delectabilibus auocare. Quocumque tandem modo id fiat, satis superque patet, quàm pauci, & quàm vix vlli sint qui minus afficiantur rebus suis, postquam confessi sunt, quàm si omnino non fuissent confessi: vnde nec confitendo forsan cogitabant de animo sic retrahendo; sed dum confiterentur, & dicerent se dolere, satis id sibi esse persuadebant. Qua de re infrà fusius, hebdomada tertia post Epiphaniam. (Ier. 3.)

Aptè vero de his dicas quod sanctus Gregorius ait de multis, *Qui Prophetiæ spiritum accipiunt, sed tamen ad sanctitatis meritum non attingunt: sicut irrationale animal*, nempe asina Balaam, *rationis verba edidit, nec tamen ad permutationem naturæ rationalis accessit*: ita plane hi, dum peccata confitentur, conuersionis & pœnitentiæ verba edunt, sed dum verba tantum edunt, & animum non conuertunt, remanent peccatores & impœnitentes. *In felle enim amaritudinis, & obligatione iniquitatis video te esse.* (l. 27. Mor. c. 1.) (Act. 8.)

III. PVNCTVM.

LICET *ergo sit omni peccatori necessario pœnitendum, vix tamen vllus est qui necessariam agat pœnitentiam.* Quia vix vllus

est qui verè retrahat animum à peccato, seu à re peccati, à re cui est annexum peccatum, non ex rei malitia, sed ex inordinatione affectus circa illam: quę inordinatio quamdiu perdurat in animo, non potest esse verus dolor de peccato, nec proinde potest esse vera pœnitentia. *Non egerunt pœnitentiam, vt darent gloriam Deo*; *Apoc. 16.* Non id spectauerunt, & quando spectassent, non erat gloria quam Deus quærebat, vt enarrarent tantū sua peccata, sed vt relinquerent; vnde quidquid dixerint aut fecerint, nisi peccata sua deposuerint, non agent pœnitentiam Deo gloriosam & sibi vtilem ac necessariam.

Quod quidem ita frequens est, ita commune omnibus & vniuersale malum, vt sanctus Ambrosius affirmet, *se facilius inuenisse qui innocentiam seruauerint, quàm qui congruè egerint pœnitentiam.* *L. 2. de pœnit. c. 10* *POENITEMINI igitur*, ait sanctus Petrus, *& conuertimini vt deleantur peccata vestra*, Vide & doce vt interponit medium *conuertimini* inter pœnitentiam & deletionem peccatorum, quia conuerti hoc est pœnitere quomodo necessarium est pœnitere, vt deleantur peccata; quod & finiendo sermonem suum sic confirmat; *Conuertat se vnusquisque à nequitia sua.* *Act. 3.* *Ibid.*

IN EADEM DOMINICA.

AD HÆC EVANGELII VERBA:

Erunt praua in directa, & aspera in vias planas. Luc. 3.

MVLTÆ veritates aliunde huc deriuari possunt quæ contra excusationes difficultatum proponuntur, vt videre est in Indice verbo *difficultas.* Hîc autem nonnullæ aliæ indicantur, quas vnicuique erit facile fusius declarare.

ALIA VERITAS PRACTICA.

Sic facta sunt aspera in vias planas, vt tam iucunde per aspera, quam per plana viuamus.

RATIO EST, Quia tàm iucundè per aspera quàm per plana

viuimus si rerum asperitas sublata est, aut si facta est amabilis & voluntaria.

SIC enim sublata spectari debet asperitas, quando amatur, quando voluntariè & libenter accipitur: Nam hoc vnum in rebus est asperum, quòd eis repugnet animus: vnde voluntariæ pœnæ non eam habent asperitatem, quæ sentitur in inuoluntariis.

SED Christus nobis reddidit asperitates amabiles, Sua videlicet abundanti gratia, sua nobis infusa charitate, suo exemplo, suis beneficiis, suis promissis, suis promeritis, & sexcentis aliis motiuis, quibus in omni pressura lætamur, *Et gloriamur propter eum qui diligit nos. Et sicut abundant passiones Christi in nobis: Ita & per Christum abundat consolatio nostra.*

Rom. 8.
2. Cor. 1.
Matth. 11.

SIC itaque facta sunt aspera in vias planas, non vt omnino sublata sint, sed vt per illa tam libenter & iucundè viuamus, quam per plana. Sic iugum semper remanet tollendum super nos, sed cum esset graue, sic factum est per Christum, suaue & onus leue, vt nemo sit lætior & securior quam sub illo iugo. Quod sanctus Augustinus in se admirans, *Vbi erat*, inquit, *tam annoso tempore, & de quo imo, altoque secreto euocatum est in momento liberum arbitrium meum, quo subderem ceruicem leui iugo tuo, & humeros leui sarcinæ tuæ? Christe Iesu, adiutor meus, & redemptor meus, quàm suaue mihi subito factum est carere suauitatibus nugarum, & quas amittere metus fuerat, iam dimittere, gaudium erat. Eijciebas enim eas à me, vera tu & summa suauitas; eijciebas & intrabas pro eis, omni voluptate dulcior, sed non carni & sanguini: omni luce clarior, sed omni secreto interior: omni honore sublimior, sed non sublimibus in se. Iam liber erat animus meus à curis mordacibus ambiendi & acquirendi, & volutandi atque scalpendi scabiem libidinum.* Et ibidem, libro sequenti: *Mansuefecisti iugo tuo ceruicem meam, & nunc porto illud, & leue est mihi, quoniam sic promisisti & fecisti. Et verè sic erat & nesciebam, quando id subire metuebam.*

L. 9. Confess. c. 1.
Ibid. l. 10. c. 36.

De his passim in sequentibus & præcipuè in quarta parte, Hebdomada vigesima secunda post Pentecosten. Vide etiam in libris de ordine, prima parte, discursu 22. sectione 5.

ALIA CONSEQVENS VERITAS.

Maius est Christi beneficium, amaritudines reliquisse nobis amabiles, quam nullas nobis reliquisse.

RATIO EST, *Quia talem dare materiam siue occasionem promerendi in qua sine magno labore multum acquiras meriti, multum diuinæ gratiæ, tibi facillime comparare possis & gloriæ, maius est beneficium, quàm si omnino tolleres illam promerendi occasionem.*

QVIS enim non videat quod quando adiungitur minimo labori maximum præmium, in summis id beneficiis sit reponendum? Nam licet perfectiùs & gloriosiùs videatur esse, si grauiora pro Christo pertuleris, quàm si leuiora sis passus: quia tamen in grauioribus vel sæpe deficimus, vel propter impatientiam, de merito multum detrahimus; certe id beneficum & gratiosum censeri debet, si sic temperentur pœnæ, vt & facillime tolerentur, & nihil tamen propter temperamentum decedat de merito, imo & augeatur ampliùs & vberius. Nonne propterea Sapiens gratulabundus clamabat; *Videte oculis vestris, quia modicum laboraui, & inueni mihi multam requiem.* Ecclesi. 51.

SED *quando Christus reliquit nobis amabiles amaritudines, reliquit nobis materiam siue occasionem promerendi, in qua sine magno labore multum nobis meriti proueniret, imo & quò minor esset labor, eò maius esset promeritum.*

Nam cùm diminutio illa laboris non procedat ab obiecto leuiori, sed ex affectu vehementiori Charitatis, atque ex voluntate magis libera & propensa, quam facit nobis amor Christi: tam fœlix & beata est illa laboris diminutio, vt meritum ex æquo crescat & augeatur, quo decrescit & minuitur labor. Ex vna nempe ac eadem radice Charitatis proueniunt, & diminutio laboris & augmentum meriti; quò enim est maior charitas, eò minus laboratur, & maior est laboris fructus. Hi sunt nouissimi primi qui in vna hora tantum merentur & referunt lucri, quantum Matth. 20.

qui portauerunt pondus diei & æstus. O vere bonus Dominus qui ſic nobiſcum agit! O vere nos maligni & ingrati ſi difficultates querimur aut excuſamus! Nimis enim aperte patet *Maius eſſe Christi beneficium, amaritudines reliquiſſe nobis amabiles, quam nullas reliquiſſe. Hæc eſt gratia ſi propter Dei conſcientiam ſuſtinet*

1. Pet. 2. *quis triſtitias. Si bene facientes patienter ſuſtinetis, hæc eſt gratia apud Deum.*

Vide Verbo Difficultas. Amor. Chriſtus.

ALIA VERITAS PRACTICA.

Aut non amatur Chriſtus, aut amatur aſperitas.

RATIO EST, *Quia non amatur Chriſtus ſi quod eſt certius amoris ſignum illi denegetur.*

EST enim probandus Illi noſter amor, licet probe norit quid ſit intus in corde noſtro, ne tamen ipſi nos decipiamus, amorem fictitium pro vero & germano capientes, vult à nobis certa dari ſigna, quibus ipſe permotus dicat, *Nunc*

Gen. 22. *cognoui quod timeas & diligas Deum.*

SED certius amoris ſignum eſt aſperitatis amor. Vel quando con-

Eccleſi. 2. iuncta eſt muneri obeundo, vel cuiuis neceſſitati ſubeundæ, fornax eſt in qua probetur amor velut aurum & argentum in conflatorio.

Aut Ergo non amatur Chriſtus, quod eſt Chriſtiano nimis pudendum, *aut amatur aſperitas*, quæ eſt amoris certior nota.

Videnda in ſecunda parte, Dominica infra Octauas Aſcenſionis.

SIC ALITER ETIAM PRÆCEDENS, AVT ALIA CONFORMIS VERITAS FORMARI POSSET.

Cui nimis adhuc durum videtur pati pro Chriſto, nimis etiam durum videtur amare Chriſtum.

RATIO

RATIO EST, Quia si amare Christum nihil est aliud quàm pro Christo pati; Cui nimis durum videtur pro eo pati, nimis etiam durum videri necesse est Eum amare.

Sed amare Christum nihil est aliud quàm pro eo effectiuè pati, vel affectiuè, vt vocant, & dispositiuè.

Ergo cui nimis adhuc durum videtur pati pro Christo, nimis etiam durum videtur amare Christum.

IN quo discursu solum est probandum, quod amare Christum & pro ipso pati, sunt vnum & idem; Quod facile est hoc sensu demonstrare, quod non aperte, non certè, non perfectè, nec debitè Christus ametur à quoquam, nisi qui paratus sit pro ipso pati; Qualis enim Christi amator ille esset qui diceret: Amo quidem ita Iesum, vt bene de illo sentiam, & dicam apud omnes, bene etiam illi ab omnibus velim, neque debitos vnquam honores Ei denegem, aut quidquam aliud: nisi cum fortè me velit pati; hoc enim ego nolo. Itane quisquam posset loqui, & sibi de amore Christi blandiri? Perinde autem est, siue id loquatur, siue id actu & reipsa nolit pati, quando præsertim tam necesse est pati, vt nisi patiatur, peccet.

Tunc enim tria concurrunt quæ cum actuali Charitate quæ patiens est, quæ omnia suffert & sustinet, valde repugnant. Primum est quod se suáque negat Christo petenti. Quid Charitati magis oppositum? Quid amori diuino infensius? Secundum est quod se tamen eius amicum profitetur, dignumque credit Christum qui laudetur quidem & honoretur ab omnibus, sed non ita dignum & bene meritum vt sit propterea pro ipso patiendum; Quod certe iudicium non potest non illi esse iniuriosum. Tertium denique est, quod actu & re ipsa Christum offendit per impatientiam, per murmura, per improperia, per quidquid animus contradicens & repugnans diuinæ Voluntati potest cogitare, loqui & agere. 1. Cor. 13.

Et tu sic amari Christum diceres? Itane nos dilexit Christus? Itane suam nobis dilectionem protulit? Itane nostram excitat, & suis meritis promouet? Ideone frater noster effectus, & sponsus animarum, vt sic à nobis diligeretur? Nihil ne vltrà tot la-

bores exhausti, tot sanguinis effusæ guttæ, tot gratiarum profusa dona, tot plagarum tolerata supplicia: nihil ne aliud promerentur, quam ne quid omnino vicissim patiaris? quorsum tot scripturæ oppositæ? quorsum tot comminationes & promissa? quorsum in eam rem tot sanctorum exempla, tot doctorum dicta, tot rationum momenta? *Nondum incepit esse Christianus,* ait S. Hieronymus, *Qui nescit aut qui nolit pro Christo pati. Et*
Act. 14. *vbi illud Apostoli, quoniam per multas tribulationes oportet nos in-*
2. Tim. 3. *trare in regnum Dei? Et omnes qui pie volunt viuere in Christo Iesu persecutionem patientur.*

Sed quod nolenti durum videtur, hoc volenti suaue est, hoc amanti facile: Nec amare putandum est esse aliud quam sic libenter velle pro amato pati.

Vide Diuum Bernardum sermone 43. in Cantica, & alibi passim.

EODEM DIE,

AD HÆC VERBA:

In propria venit, & sui eum non receperunt. Ioan. 1.

VERITAS PRACTICA.

Non minus modò, quàm olim, Christus in propria venit, nec sui magis Eum recipiunt.

RATIO præsupponit tamquam certum ex fide, primam Veritatis partem, cùm Ille ipse qui nasci voluit de Virgine, pannis inuolui, & in præsepio collocari, ex certa fide credatur esse in sanctissimo Sacramento, sub speciebus panis, & per Communionem venire in Christianos, qui propterea adhuc magis propriè & præcipuè videntur esse Christi Domini. Sed quomodo sui Eum non recipiant, cùm per istos maxime intelligamus Communicantes, magis obscurum videtur. Sic porro declaratur.

NON *recipiunt Christum, quo sensu dicitur à suis non receptus, qui*

non ita recipiunt doctrinam, quam in præsepi docet, vt se illi conforment per Gratiam, quæ his propterea confertur diebus.

Sed qui magis propriè Christi sunt, nempe Communicantes, non ita recipiunt doctrinam Christi, vt se illi conforment.

Ergo qui Christi magis propriè sunt, Christum non recipiunt. Ergo non minus modò quàm olim Christus in propria venit, nec sui magis eum recipiunt. Quod cùm sit valde damnosum, idcirco ante ipsa Christi Iesu Natalitia, perutile foret præcauere.

I. PVNCTVM.

QVOCVMQVE loci venisset Christus, venisset certè in propria, cùm esset Dominus cœli & terræ. Quando tamen venit in Iudæam, quando in ciuitate Nazareth est conceptus, atque in oppido Bethleem natus, tunc singulari modo dicitur venisse in propria, quia pars illa terræ singulari præ cæteris modo, pars erat propria Christi, propria populi quem sibi ex omnibus præelegit, & eorum propria, vnde carnem sumere voluit. Ideoque Pilatus illi dixit, Gens tua & pontifices tradiderunt te mihi.

Quando vero dicitur, *Et sui eum non receperunt*, non agitur de receptione corporali, non agitur de repulsa quam passus est in Bethleem, cum ibi non esset locus in diuersorio, non de fuga in Ægyptum, non de eiectione à Nazareth, post primam illic habitam concionem, non de negato introitu Samariæ, non postremò de quauis conspiratione Ierosolymis, contra ipsum inita: sed de infidelitate eorum qui quod docebat, non receperunt, non crediderunt, non approbarunt, at contra potius obstiterunt. Vnde in consequenti textu cum dicitur, *Quotquot receperunt Eum, dedit eis potestatem Filios Dei fieri*; Id est, quotquot ei crediderunt fide perfecta, seque eius obsequio dediderunt. Quo in sensu dicebat sanctus Ioannes in epistolis: *Omnis qui recedit & non permanet in doctrina Christi, Deum non habet*, Quasi diceret, licet quis Christum reciperet hospitio, nisi tamen Christo crederet, & profiteretur quod docuit, non illum recipere dicendus esset, quo propriè modo à nobis vult recipi. *2. Ioan. 1.*

L. de sancta Virginit. c. 2. Sic sanctus Augustinus dicebat de Beatissima Virgine, *Quod beatior fuisset, percipiendo fidem Christi, quàm concipiendo carnem Christi; Nec materna propinquitas illi profuisset, nisi fœlicius Christum corde quam carne gestasset.* Idemque explicans verba Christi; *Si quis mihi ministrauerit, honorificabit eum Pater meus. Si hoc putauerimus,* inquit, *esse Christo ministrare, ea quæ sunt corpori necessaria præparare, fecerunt hoc illi qui potuerunt eum in corpore habere præsentem, sicut Martha & Maria; sed eo modo, Christo etiam Iudas perditus ministrauit.* Et post pauca, *Vt quid ergo alibi quærimus quid sit ministrare Christo, & non potius in istis ipsis verbis agnoscimus? cum enim dixit si quis mihi ministrat, me sequatur, hoc intelligi voluit, ac si diceret: si quis me non sequitur, non mihi ministrat.*

Ioan. 12.

EX quibus sic declaratis, patet euidenter quod habet prima propositio, iam illos non recipere Christum nascentem, qui non ita recipiunt doctrinam illam quam in præsepi nascens professus est, vt se illi totos conforment; Non quod non recipiant per sacram Communionem verum Christi corpus, quod & peccatores quoque communicantes recipiunt, sed quod ipsum recipiendo, non recipiant Gratiam hanc singularem, quæ his particulatim diebus conceditur, ad profitendam illam Christi doctrinam: vel si receperint talem gratiam, non magis illi collaborent, nec inde sanctius viuant, quàm si non recepissent. Sic aptè sanctus Bernardus triplicem distinguit Aduentum Domini, nempe ad homines, in homines, & contra homines, ac primus quidem & tertius sat, inquit, noti sunt, & manifesti. *De secundo qui spiritualis & occultus est,* verba sunt sancti Bernardi, *audi ipsum dicentem, si quis diligit me, sermonem meum seruabit, & pater meus diliget eum, & ad eum veniemus & mansionem apud eum faciemus.* Et alibi de hoc rursum triplici Aduentu agens, Idem sanctus Abbas: *In priore,* inquit, *in terris visus est, & cum hominibus conuersatus, quando sicut ipse testatur, & viderunt & oderunt: In posteriore, videbit omnis caro salutare Dei nostri, & videbunt in quem transfixerunt. Medius occultus est, in quo soli eum in se ipsis vident electi, & saluæ fiunt animæ eorum. In primo venit in carne, & infirmitate; In hoc medio, in spiritu & virtute; In vltimo, in gloria & majestate. Aduentus iste medius via quædam est per quam à primo veniatur ad vltimum.* Et nonnullis interiectis: *Hoc facit hic Aduentus vt sicut portauimus imaginem terreni, sic portemus & imaginem cœlestis. Sicut fuit vetus Adam effusus per*

Serm 3. de Aduentu.

Serm. 5 de Aduentu.

totum hominem, & totum occupauit; ita modo totum obtineat Christus qui totum creauit, totum redemit, totum & glorificabit. Quasi diceret, totum id efficiat in animis nostris quod ipse in præsepi docuit, sic nos intus & extrà totos sibi conformet, vt quemadmodum orat Ecclesia; *In illius inueniamur forma, in quo est nostra substantia. Et hoc modo resplendeat in opere, quod per fidem fulget in mente. Per eum denique quem similem nobis foris agnouimus, intus reformari mereamur.*

Hoc est quod tam magnificè prædicabat Apostolus, sicut iam ante dictum est; *Apparuit gratia Dei Saluatoris nostri omnibus hominibus, erudiens nos, vt abnegantes impietatem & sæcularia desideria sobriè & iustè, & piè viuamus in hoc sæculo.* Apparuit nēpe nobis in primo Aduentu gratia nos extrà erudiens: in secundo vero nobis offertur ista gratia nos intus formans & conformans doctrinæ nascentis Iesu, quam doctrinam propterea qui non recipit, non recipit Iesum, non recipit venientem hoc secundo Aduentu, quo se modo nobis offert. *Ego veni in nomine Patris mei, & non accipitis me: si alius venerit in nomine suo, illum accipietis.* O humani cordis inhumanam vecordiam! *Tit. 2.* *Ioan. 5.*

II. PVNCTVM.

SED *qui magis propriè Christi sunt, nempe Communicantes, non ita recipiunt doctrinam Christi, vt se illi conforment.*

Sunt ex illis certe Nonnulli qui proficiant, renascentes cum Infante IESV, & de nouo *induentes nouum illum hominem, qui secundum Deum creatus est in iustitia, & sanctitate veritatis.* *Eph. 4.*

At vero quàm sunt illi pauci sic renascentes & renouati! Quàm multi contrà suo semper in veteri remanentes homine, non minus terrena sapiunt & sensibilia quam si de Christi præsepio nihil audiuissent? Quis sæcularium magis amans paupertatis, ex prædicata nobis à Christo paupertate? Quis magis contemptor gloriæ vel voluptatis, ex commendata nobis in stabulo Continentia, humilitate, patientia, cæterisque virtutibus? Quis non videat quàm sit æque modo deflendum quod suo deplorabat tempore sanctus Bernardus: *Sine deuotione & affectione dies istos arida quadam consuetudine obseruari! Et quod damnabilius est,* inquit, *ipsa quoque inæstimabilis huius dignationis memoria datur in occasionem* *Serm. 3. in Aduentu.*

carnis, vt videas eos (ſcilicet ſæculares) *tanta ſolicitudine diebus iſtis, veſtium gloriam, ciborum parare delicias, ac ſi hæc huiuſmodi quærat in Natiuitate ſua Chriſtus, & ibi ſuſcipiatur dignius, vt hæc accuratius exhibeantur. Sed ipſum audi dicentem, ſuperbo oculo & inſatiabili corde cum hoc non edebam. Quid tanta ambitione veſtes paras in natale meum? deteſtor ego ſuperbiam, non amplector. Quid tanta ſolicitudine ciborum copias reponis in tempus illud? damno ego carnis delicias, non accepto. Celebrans ergo Aduentum meum, labiis me honoras: ſed cor tuum longe eſt à me, non me colis, ſed Deus tuus venter eſt, & gloria in confuſione tibi.*

Quæ ſancti Patris verba quantis eorum conueniunt qui ſe eſſe Chriſti profitentur: tanti profectò ſunt qui Doctrinam eius non recipiunt, cùm hæc liberior viuendi licentia tam longè ſit à doctrina Chriſti naſcentis, quàm cœlum à terra, quàm lux à tenebris, & quàm Virtus à vitio.

III. PVNCTVM.

ERGO *qui Chriſti magis propriè ſunt, Chriſtum non recipiunt. Ergo non minùs modo quàm olim Chriſtus in propria venit, nec ſui eum magis recipiunt.* Venit enim modo per nouam Gratiam quam ipſe in Sacramento, vel extrà ſuis offert, vt affectu ſimul & effectu, pro ſua quique vocatione, ſe conforment doctrinæ quam è præſepi docet, circa concupiſcentias diuitiarum, honorum, & voluptatum : tàm pauci vero ſunt ex iis etiam qui Sacramenta frequentant & Chriſtianam colere pietatem videntur, tam pauci rarique ſunt, inquam, qui hanc eius gratiam & practicam doctrinam recipiant, vt vix vlli de illa ſuſcipienda & in mores ſuos inducenda cogitent; Quid ſequitur niſi quod ſui eum non recipiunt : cum à popularibus ſuis non dicatur aliter non receptus, quàm quod docenti non crediderint, nec ſe illius præceptis vel
Ioan. 10. conſiliis conformarint? *Loquor vobis, & non creditis: opera quæ ego facio in nomine Patris mei, hæc teſtimonium perhibent de me.*

Matth. 10. Et certe cum ſæpe ſuis Chriſtus quos mittebat prædicatum
Luc. 10. diceret, quod iis à quibus non reciperentur, durius foret quàm Sodomis : an putas diceret de receptione perſonæ, vel doctrinæ? Sicut enim Legatus tunc verè recipi dicitur aut remitti, quando quod proponit, approbatur vel improbatur, ſic plane Chriſtus

& qui pro Christo legatione funguntur, tunc recipiuntur aut repelluntur, quando quod proponunt ad salutem sic admittitur, vt vel effectu suo donetur vel priuetur. Vnde ipse Dominus: *Qui spernit me, & non accipit verba mea, habet qui iudicet eum: sermo quem loquutus sum, ille iudicabit eum.* Ioan. 12. Quasi diceret, hoc est me spernere, non accipere verba mea: sicut autem in sermone meo fui contemptus, sic in eodem honorificabor, quando ille ipse sermo qui fuit spretus, spernentem iudicabit. O quàm vere dictum de Domino, *Quod percutiet terram, id est terrestres animas, virgâ oris sui.* Is. 11. O deplorandas animas quæ cum possent sui virga Pastoris tutè regi & conseruari, malunt sui virgâ Iudicis percuti & condemnari!

FERIA SECVNDA.

DE DILIGENTIA, SEV DEVOTIONE

QVAE EST OPPOSITA VITIO ACEDIAE.

Exurgens Maria in diebus illis, abijt in montana, cum festinatione, in ciuitatem Iuda. Luc. 1.

VERITAS PRACTICA.

Quidquid offerendum Deo sciet vera Deuotio, differre nesciet.

SENSVS EST, Quod, vt ait sanctus Ambrosius; Nescit tarda molimina Spiritus sancti Gratia; Ita neque vera Deuotio.

RATIO EST, Quia idcirco Spiritus sancti Gratia nescit tarditatem, quòd nos impellat ad exequendam diuinam Voluntatem quæ est promptè exequenda.

Sed vera Deuotio ad illam ipsam diuinam Voluntatem adimplen-

dam, cum eadem Spiritus sancti Gratia, nos impellit. Ergo sicut nescit tarda molimina Spiritus sancti Gratia, ita neque vera Deuotio; aut certe non est vera, quod est valde cauendum.

I. PVNCTVM.

CONTEMPLARE sanctissimam Virginem, sic affixam contemplationi mysterij Verbi Incarnati, vt tamen non obliuiscatur verborum Angeli, quæ de cognata Elizabeth dixerat: simulque sentiens se ad eam visitandam à Spiritu sancto commoueri, non est cunctata in diem alteram, nec in horam: sed ipso pene momento quo discessit ab ea Angelus, exurgens abiit, non segniter, non lento gradu; sed *cum festinatione*, quò eam impellebat Gratia & diuinæ voluntatis adimplendæ desiderium.

L. 2. in Luc. Hinc autem S. Ambrosius celebertimum illud Effatum pronunciauit, *Nescit tarda molimina Spiritus sancti gratia*, quod de vera Deuotione perinde dicitur, quæ est opposita vitio Acediæ, & quæ plurimum potest ad præparandam viam Domini. Ratio est plana & facilis, Quia vna & eadem est plane ratio, cur Gratia & Deuotio tarditatem nesciant. Cur enim Gratia, nisi quod ad diuinam Voluntatem nos impellat quæ non tarde & cunctanter, sed prompte, velociter & statim vt cognoscitur, est adimplenda? Sic Rex ille piissimus Iosaphat commendans suis 2. Par. 19. diuina quædam opera, *Sit timor Domini vobiscum*, inquit, *& cum diligentia, cuncta facite, non est enim apud Dominum nostrum iniquitas*, Quasi diceret, quod à Domino præcipitur, tam sanctum & iustum est, vt sicut non est dubitandum, quò minus fiat, ita nec differendum quin statim fiat; Cur enim differas exequi, quod vult Deus, cum hoc ipsum velit ne differas? Audi vt loquitur; Deut 23. *Si moratus fueris, reputabitur tibi in peccatum.* Eccles. 9. *Quodcunque facere potest manus tua, instanter operare.* Eccl. 31. *In omnibus operibus tuis esto velox.* Matth. 5. *Esto consentiens aduersario tuo citò dum es in via cum eo.* Iste aduersarius non solùm est sermo, sed Ductus diuinus seu diuina voluntas quæ te ad salutem & perfectionem contra naturalem inclinationem ducit: & cui est cito consentiendum, Ps. 80. ne te tibi deserat & male pereas; *Ibunt*, inquit, *in adinuentionibus suis qui Deum sequi noluerunt*? At quònam ibunt, sine Deo?

II. PVN-

II. PVNCTVM.

SED vera Deuotio ad illam ipsam Diuinam Voluntatem, cum eâdem Spiritus sancti Gratia, nos impellit.

Sic enim expresse à S. Thoma definitur, *specialis quidam actus voluntatis prompta & paratæ ad facienda quæcumque ad Dei seruitium & famulatum spectant.* Sic ab Eodem dicitur Meditatio Deuotionis causa, *In quantum scilicet homo per meditationem concipit quod se tradat diuino obsequio, ad quod quidem inducit duplex consideratio: Vna quidem quæ est ex parte diuinæ bonitatis & beneficiorum ipsius secundum illud Psalmi: Mihi adhærere Deo bonum est; & hæc consideratio excitat Dilectionem quæ est proxima Deuotionis causa. Alia vero est ex parte hominis considerantis suos defectus ex quibus indiget vt Deo innitatur, &c. Et hæc consideratio excludit præsumptionem per quam aliquis impeditur ne se Deo subijciat.* Et articulo sequenti docet lætitiam & tristitiam esse deuotionis effectus, *In quantum se homo sentit subiectum, vel non subiectum Deo.* 2.2. q. 82. a. 1. Ibid. a. 3. Ps. 72. Ibid. a. 4.

Sic S. Ambrosius de Abrahamo scribens, *Consideremus*, inquit, *cuiusmodi fuerit in eo Viro Deuotio. Ea enim virtus ordine prima est, quæ est fundamentum cæterarum, meritoque hanc ab eo primam exegit Deus dicens, Exi de terra tua, & de cognatione tua, & de domo Patris tui.* L. 1. de Abrah. Genes. 12.

Sed quid ista spectant ad virtutem Deuotionis, nisi quod Deuotio sic spectat diuinam Voluntatem, vt qui impedimenta abijciunt Diuinæ Voluntatis adimplendæ, illi præ cæteris Deuoti habeantur? Vnde ille sanctus Doctor pro affectu hîc concitando aptè concludit; *Ergo exire de conuersatione terrena, & à sæcularibus & superioris vitæ moribus atque actibus debemus, vt non solum loca sed etiam nosmetipsos mutemus. Si cupimus adhærere Christo, deseramus corruptibilia. Sunt autem corruptibilia in nobis, Caro, delectatio, &c.* O quænam illa sunt, quæ sunt opposita Christo, vel diuinæ voluntati, vt nos retardent!

III. PVNCTVM.

SICVT ergo nescit tarda molimina Spiritus sancti Gratia, sic neque vera Deuotio; Cum non minus Deuotio quam Gratia respi-

ciat obsequium Dei seu Voluntatem Diuinam, propter quam perfectius adimplendam excutienda est omnis tarditas, & matura quæuis diligentia est adhibenda. *Mente promptissima atque Deuota.* Sic vtrumque simul coniungit Scriptura. Et S. Thomas docens Deuotionem esse actum Religionis, non aliter probat quam quod *ad eandem*, inquit, *virtutem pertinet velle facere aliquid, & promptam Voluntatem habere ad illud faciendum, quia vtriusque actus est idem obiectum. Manifestum est autem quod operari ea quæ pertinent ad diuinum cultum seu famulatum pertinet proprie ad Religionem, vnde etiam ad eam pertinet HABERE VOLVNTATEM PROMPTAM ad huiuscemodi exequenda, quod est esse deuotum.*

Exod. 35. *2. 2. q. 82. a. 2.*

Quid clarius? quid expressius ad inseparabilem Deuotionis & promptitudinis coniunctionem indicandam? Et certe si vna ex conditionibus obedientiæ quæ homini propter Deum redditur, est promptitudo: cur non eadem promptitudo requiretur, quando ipsi Deo est seruiendum & obediendum? Sic aptè S. Bernardus, *Velociter currit sermo Dei, & velocem desiderat habere sequentem; vides cum quanta velocitate currit ille qui dicit viam mandatorum tuorum cucurri. Fidelis obediens nescit moras, fugit crastinum, ignorat tarditatem, præripit præcipientem, parat oculos visui, aures auditui, linguam voci, manus operi, itineri pedes, totum se colligit vt Imperantis colligat Voluntatem. Vide Dominum velociter præcipientem, & hominem festinanter obedientem, Zachæe, inquit, festinans descende, quia hodie in domo tua oportet me manere; & festinanter descendit, & excepit eum gaudens. Nonne legisti quod filiis Israël præcipitur vt agnum comedant festinanter? quia verba illa quæ per legem dedit, quæ per semetipsum præsens exhibuit, quæ per Ecclesiæ præpositos tradenda reliquit, veloci sunt obedientia consummanda.*

Serm. de virt. Obed. *Luc. 19.* *Exod. 12.*

Ex quibus Sancti Patris verbis facilius intelligetur Sapiens dum à nobis quærit, *Quid adhuc retardatis? & quid dicitis in his?* Spiritus ille est Sanctus qui nescit tarda molimina. Ille Ipse est qui per Sapientem quærit à te cur ita retardes & langueas in tuis spiritualibus exercitiis, cum ad maiorem diligentiam toties & tam vehementer exciteris? Responde si quid habes, & audi num approbet quod respondes. Audi quod Idem monet: *De negligentia tua purga te cum paucis.* Id est, paucorum est se de hoc purgare vitio, adeo sunt multi negligentes & omnes inexcusabiles. Vel

Ecclesi. 51. *Ibid. 7.*

sic: Sic te purga, vt te accuses potius quàm excuses. Vel denique, si non potes omnia, si non potes multa præstare diligentius, offer saltem pauca quæ possis: vt de te possit dici: *Quod habuit hic, fecit.* Nihil æquè purgat de negligentia. Marci 14.

Vide in Indicibus verbo *Deuotio*, & præsertim in 4. parte.

FERIA TERTIA.

DE CHARITATE QVÆ EST OPPOSITA VITIO INVIDIAE.

Et intrauit domum Zachariæ, & salutauit Elizabeth. Luc. 1.

VERITAS PRACTICA.

Charitas alienis bonis gaudet, vt propriis.

RATIO EST, Quia Charitas sic vno Dei bono gaudet, vt vbicunque Dei bonum reperiatur, eo Charitas gaudeat.

Sed in alienis bonis, æque ac in nostris propriis reperiri potest bonum Dei.

Ergo & illis Charitas æque gaudet. Quod tamen cùm sit rarum, sic rara est Charitas.

I. PVNCTVM.

QVOD vno verbo dicitur Maria Virgo *salutasse Elizabeth*, sic glossa interlinearis interpretatur, *Quasi congratulans de dono quod eam accepisse didicerat.* Congaudebat videlicet Virgo Mater sterili Matri, quod sicut in grauidata Virgine, sic in sterili fœcundata, Deus magnificaret potentiam & misericordiam suam.

O quæ tùm Virginis verba! quæ vox salutationis! qui affe-

ctus! quæ Charitas! Expende & agnosce illam esse Charitatem,
1. Cor. 13. *Quæ alienis bonis gaudet vt propriis*: illam esse Charitatem, quæ, vt scribit Apostolus, *Benigna est, non æmulatur, non agit perperam, non inflatur, non est ambitiosa, non quærit quæ sua sunt, non gaudet super iniquitate, congaudet autem veritati.* Illam denique esse Charitatem, quæ ad præparandam Domino viam, tantum valet
Ibid. 12. vt dicatur Excellentior via; *Adhuc*, inquit, *Excellentiorem viam vobis demonstro.*

Sicut autem quæ excellentiora sunt, sunt etiam rariora, sic prorsus ista Charitas. Pauci omnino sunt, & valde rari, qui sic alienis proximorum bonis gaudeant, vt propriis. Quamobrem eo diligentius expendenda est Veritas, quæ de hac Charitate proponitur, vt videas quam longe ab ea sis.

Ac primo illud quod præmittitur, Charitatem sic vno Dei bono gaudere, vt vbicunque tale Dei bonum reperiatur, eo Charitas gaudeat, facile est demonstrare. Nam cùm gaudium sit amoris certa proprietas, qualis est amor, tale necesse est vt sit
Rom. 5. gaudium ex illo prouenien: Amor autem Dei qui est *Charitas diffusa in cordibus nostris*, & de qua hîc loquimur, sic vnum Dei bonum amat in omnibus, vt vbicunque sit illud bonum, illud amet. Quemadmodum enim nullum amat creatum bonum, nisi propter Deum, quem in illo bono videt; sic omne bonum amat
Ps. 72. in quo Deum videt. *Quid enim mihi est in cœlo? & à te quid volui super terrã?* Quasi diceret; Nihil est in cœlo neque in terra quod amem nisi propter Deum; Et nihil est amabile in cœlo & in terra, quod non amem propter ipsum. Ille est vnus quem amo in
Ibid. omnibus, & omnia in eo amo. *Deus cordis mei & pars mea Deus in æternum. Nullum præter Deum*, ait S. Augustinus. *Hoc amat, hoc diligit: si aliud dilexerit, non erit castus amor.* Sic ergo consequenter de gaudio est sentiendum, quod ex hac Charitate procedit, cum sit eiusdem prorsus naturæ & conditionis; De nullo bono excitatur nisi propter Deum qui in eo bono reperitur: & de omni
Hab. 3. ni bono vbi Deus reperitur, omnino excitatur. *Ego autem in Domino gaudebo, & exultabo in Deo Iesu meo.*

II. PVNCTVM.

SED *in alienis proximorum bonis, æque reperiri potest illud bonum Dei, atque in nostris propriis.*

Cur enim si bona sunt, non sint æque à Deo, & ad Deum, atque nostra? Estne aliquod bonum quod non sit à Deo, aut quod non sit propter ipsum? Nonne vniuersim de omni bono singulis dato scribitur: *Omne datum optimum, & omne donum perfectum, desursum est, descendens à Patre luminum?* Et *omnem*, inquit, *qui inuocat nomen meum, in gloriam meam creaui eum, formaui eum, & feci eum*; Quasi diceret, ne fortè dubites, sic repeto & inculco. Fateamur itaque, quod prudentissima Iudith, *Tu enim fecisti priora, & illa post illa cogitasti, & hoc factum est quod Ipse voluisti.* Et cum beatis Cœlitibus in Apocalypsi; *Dignus es Domine Deus noster accipere gloriam, & honorem, & virtutem: quia tu creasti omnia, & propter voluntatem tuam erant, & creata sunt.*

Iac. 1.
Is. 43.
Iudith 9.
Apoc. 4.

III. PVNCTVM.

SIC *ergo Charitas alienis bonis gaudet vt propriis*. Cum enim nec propriis gaudeat nisi propter Deum, quem in illis videt; cur non gauderet alienis, vbi æque Deum videre potest: aut quid est quamobrem Deum, ibi non æque videat? Nihil plane est nisi Inuidia quæ est opposita illi Charitati, & quam inde agnosces pessimum esse vitium, vt quod opponatur directe bono, & bono Dei, ac maximæ omnium Virtuti quæ est Charitas. Hinc apte Sapiens, *Nequius oculo quid creatum est?* Et Christus Dominus, *An oculus tuus nequam est, quia Ego bonus sum?* Responde inuide, aut desine inuidere. Si vetamur comedere cum homine Inuido, quid expectas commercij, & communicationis cum Christo?

Eccl. 31.
Mat. 20.
Prou. 23.

Neque vero Inuidus tam nocet aliis quam sibi, qui si alieno gauderet bono, suum posset facere; Et illo se miser fructu priuat, atque inuidiæ pœnas accersit grauissimas. Sic qui sibi inuidet, vt ait Sapiens, *Nihil est illo nequius, & hæc redditio est malitiæ illius.* Hîc in teipsum inquire diligenter, & ad emendationem, illud etiam atque etiam S. Augustini reuolue: *Tolle inuidiam, & tuum est quod habeo; Liuor separat, Charitas jungit, ipsam habeto & cuncta habebis.*

Ecclesi. 14.
In Ioan.

FERIA QVARTA.

DE HVMILITATE QVÆ EST OPPOSITA SVPERBIAE.

Et ait Maria: Magnificat anima mea Dominum. Et exultauit Spiritus meus in Deo ſalutari meo. Luc. 1.

VERITAS PRACTICA.

Quantò ſe Humilis minorem facit, tanto magis magnificat Deum.

RATIO EST, Quia tanto magis magnificatur Dominus, quanto eius diuinæ perfectiones manifeſtantur.

Sed quantò ſe Humilis minorem facit, tantò magis diuinæ perfectiones manifeſtantur.

Ergo & tantò magis ſic magnificat Dominum. Quod certe eſt motiuum potentiſſimum ad frequens humilitatis exercitium.

I. PVNCTVM.

ET factum eſt vt audiuit Salutationem Mariæ Elizabeth, exultauit infans in vtero eius, & repleta eſt Spiritu ſancto Elizabeth, & exclamauit voce magna, & dixit, Benedicta tu inter mulieres, & benedictus fructus ventris tui. Et vnde hoc mihi, vt veniat Mater Domini mei ad me? Ecce enim vt facta eſt vox ſalutationis tuæ in auribus meis, exultauit in gaudio infans in vtero meo, & beata quæ credidiſti, quoniam perficientur ea quæ dicta ſunt tibi à Domino. Et ait Maria: Magnificat anima mea Dominum, &c.

Perpendi ſingula, vel quædam ex eis pro affectu poſſent; Tum

verò illud præcipue quod cum Beatissima Virgo sic se audiret laudari, tanto magis se deprimit; & quanto etiam se minorem facit, tanto magis magnificat Dominum. O verum humilitatis exemplar! Æmulare; & ad Veritatis propositæ declarationem, hoc primum agnosce. Quod tantò magis magnificatur Dominus, quanto eius diuinæ perfectiones manifestantur. Nam sicut aliter non potest à nobis magnificari, quam manifestando eius perfectiones, quid enim Ei conferre possimus quod non habet? sic cùm illæ innotescunt quæ ante latebant, dicitur glorificari & magnificari; quia inde scilicet Eius Gloria & Magnitudo cognoscitur, propter quam ab hominibus laudatur & benedicitur.

Sic Moses transito mari rubro, *Cantemus*, inquit, *Domino, gloriose enim magnificatus est, equum & ascensorem deiecit in mare. Iste Deus meus & glorificabo eum. Dextera tua Domine magnificata est in fortitudine.* Id est, Fortitudo & Potentia tua nunc maxime manifestata sunt. Sic Dauid exardebat ad has diuinas perfectiones manifestandas, cum omnes inuitaret, *Magnificate Dominum mecum, & exaltemus nomen eius in idipsum.* Sic Apostolus, prædicando Christum; *In nullo*, inquit, *confundar, sed in omni fiducia, sicut semper, & nunc, Magnificabitur Christus in corpore meo, siue per vitam, siue per mortem.* Sic denique sanctissima Virgo parens magnificat Dominum, in suo illo Cantico, cùm eius Potentiam, Misericordiam, Fidelitatem, & alias decantat perfectiones, quas tu ipse vsque ad versum quintum, reuoluendo venerare, & adora.

Exod. 15. *Ps. 33.* *Phil. 1.*

II. PVNCTVM.

SED quanto se Humilis minorem facit, tanto magis diuinæ perfectiones manifestantur.

Nam vt omittam dicere quod est commune in hac materia, humilem corde, quidquid habet, & quidquid est, in vnum Deum referre, vnde tandem Diuina Magnitudo & Bonitas agnoscantur, vt sentiebat Apostolus dicens, *Non ego, sed Gratia Dei mecum:* Tres alij præterea occurrunt modi, quibus propositio directe declaratur. Primus est, quod cùm Magnitudinis & Bonitatis diuinæ sit, magnum & sanctum facere hominem, qui nihil ex se est nisi peccator: profecto quo magis homo se nihili facit, & quo magis se peccatorem atque ex se longe à sanctitate remotum co-

gnoſcet, eo magis illam Dei Bonitatem extollet. Sic prorſus eò maior Dei potentia dignoſcitur, quando minus potentem aſſumit ad aliquod ingens opus efficiendum. Vnde Idem Apoſtolus,
1. Tim. 1. poſtquam dixit, *Qui prius blaſphemus fui, & perſecutor, & contumelioſus,* addit, *ſed ideo miſericordiam conſecutus ſum, vt in me primo oſtenderet Ieſus Chriſtus omnem patientiam.*

Secundò, cum ita naturale ſit homini ſeipſum amare, & amore ſui excellentiam & humanas laudes appetere, quando humilis contra hanc naturalem inclinationem ſe deprimit, & ſe infra omnes potiùs abijcit, quàm vel vni ſe præferat; certe vim gratiæ & virtutem Chriſti plurimum manifeſtat, à quo habet vt ſic ſe humiliet, & ſic ſe ipſo maior fiat, cum ſe minorem facit. *Et hoc*
Phil. 2. *non ex vobis*, inquit Apoſtolus, *Dei enim donum eſt, non ex operibus, vt ne quis glorietur.*

Denique, cùm ob Dei cultum & venerationem, homo ſe humiliet & deprimat, non poteſt ſic non magnopere manifeſtari quantus ſit Deus, ad quem colendum homo alioquin ſuperbus, & arrogans ſeſe demittat, & ſe potius patiatur contemni quàm laudari, ſi ex ſui contemptu videat maiorem Dei gloriam. Sic Rex
2. Reg. 6. humilis Dauid: *Ante Dominum qui elegit me, & ludam, & vilior fiam, pluſquam factus ſum, & ero humilis in oculis meis.* Sic forte di-
Ioan. 13. ces. Sed faciendo dicendum eſt ſicut ille dicendo faciebat. *Si hæc ſcitis, beati eritis, ſi feceritis ea.*

III. PVNCTVM.

Eccl. 3. HINC ergo patet non modo Veritas, *Quòd quantò humilis ſe minorem fecerit, tanto magis magnificabit Dominum*, vnde aptiſſime Sapiens, *Quoniam magna potentia Dei ſolius, & ab humilibus honoratur:* Sed & veritatis in praxim aduocandæ, motiuum efficax inde elicitur. Quid enim magnificentius, quàm poſſe magnificare Deum? Quid indignius quàm id nolle cùm poſſis, & idcirco nolle, vt te ipſum potius magnifices quàm Deum? Tu quis es? quem te ipſum facis? audeſne tibi aliquid arrogare ad commendationem & magnificentiam tuam? Quando tuum eſſet aliquid, nonne libenter Deo conſecratum velles ad eius glo-
1. Par. vlt. riam? quanto magis quod Dei eſt, Deo debes relinquere? *Tua eſt Domine magnificentia, & poteſtas, & gloria,* dicunt Scripturæ. Tu

vero

vero vis ex illis esse qui dixerunt, *Linguam nostram magnificabimus, Labia nostra à nobis sunt,* Quis noster Dominus est? *Iudicare Domine, Iudicare pupillo & humili, vt non apponat vltra magnificare se homo super terram.* Id est, profer Domine Iudicium quod facis contra superbos in fauorem humilium, quo audito superbi se forte continebunt. Nonne times hoc Iudicium? ocyus serius proferetur. *Ecce ego ad te superbe, dicit Dominus, quia venit dies tuus, tempus visitationis tuæ. Et cadet superbus, & corruet, & non erit qui suscitet eum.* Satius est præoccupare faciem eius. *Ps. 11.* *Psal. 9.* *Ier. 50.*

FERIA QVINTA.

DE VIRTVTE QVÆ EST OPPOSITA VITIO AVARITIAE.

Deposuit potentes de sede: & exaltauit humiles. Esurientes impleuit bonis, & Diuites dimisit inanes. Luc. 1.

VERITAS PRACTICA.

Omnis copia quæ Deus non est, egestas censenda est.

RATIO EST, Quia nonnisi egestas censeri debet illa copia quæ nihil prodest viro copioso, in summa eius necessitate.

Sed talis est copia quæ Deus non est.

Ergo egestas censenda est; Ac proinde nihil diuitiæ sine Deo.

I. PVNCTVM.

PERGIT magnificare Dominum Beatissima Virgo, & in eius magnificentiæ commendationem adducit quod potẽtiores quosque humiliet, eosque præcipue qui suis præfidentes diuitijs, se minus voluntariè Deo subijciunt, quasi mi-

nus ab illo dependeant: sed miseri tandem eo inopiæ & calamitatis redigentur, vt cùm abundatores se putabunt, egentiores se sentiant. Quod & passim Scriptura commemorat, *Quoniam diues sicut flos fœni transibit, exortus est enim sol cum ardore, & arefecit fœnum, & flos eius decidit & decor vultus eius deperiit, ita & diues in itineribus suis marcescet.*

Iacobi 1. Is. 40. Bar. 3.

Hinc illa est celeberrima Veritas, ex S. Augustino deprompta, *Quod omnis copia quæ Deus non est, egestas est.* Id est, omnia terrena, temporalia, & humana, si tantum in se considerentur, nec ad Deum, & ad salutem æternam referantur, non sunt veræ diuitiæ, sed mera inopia, miseria & egestas; Vnde ad Veritatis praxim, sequitur, sic auertendum esse animum ab illis bonis terrenis, vt in solis spiritualibus & æternis acquiescamus. Sic autem Veritas declaratur.

L. 10. Conf. c. 8.

Quæcunque tandem sit rerum humanarum copia & abundantia, si possessori suo nihil prodest in summa ipsius necessitate, profecto non nisi egestas & inopia censenda est; vt si quis abundet rebus quæ nullum prorsus habent vsum in ea mundi parte vbi vitam agit; Nonne hæc rerum abundantia tunc erit illi inutilis, & mera inopia? Sic alius abundet prædijs, nec vllum inde prouentum, nullam pecuniam, nec vllum denique reditum recipiat, quo se sustentare possit; nonne illa prædiorum copia, egestas est? Abundet alius pecuniis, nec panem aut vllum alimentum sibi comparare possit, vt accidit in obsessa ciuitate; nonne illam pecuniarum copiam, tunc meram inopiam & egestatem dixeris? Abundet denique panibus & alimentis, morbo autem vel captiuitate ita detineatur, vt cibo vti nullo queat, sicque fame intereat; nonne tùm inopiam reputabis quamlibet copiam? Quid mihi diuitiæ, inquit poeta, si non conceditur vsus? sic noster Sapiens, *Quid prodest stulto habere diuitias, cum sapientiam emere non poßit?* Quia scilicet ad hunc effectum nihil prosunt diuitiæ, vel potius quasi diceret, nihil prosunt stulto diuitiæ, cum iis vti non possit stultus, nec iis se stultitia liberare.

Prou. 17.

Patet itaque quàm vera sit vniuersim prima propositio; Atque in istis sensibilibus, satis ex se notis, vtile est aliquando immorari, vt inde ad interna & æterna quæ sunt minus ex se cognita, facilius deueniamus. Sic nos sæpe Deus instruit, *Vt non prius quod spiritale est; sed quod animale, deinde quod spiritale,* vt ait Apo-

1. Cor. 15.

stolus. Vnde & Dominus: *Adhuc & vos sine intellectu estis?* quando scilicet ex illis cognitis, ad incognita non pertransitur. Nunquid hoc tibi posset obijcere? Matth. 15.

II. PVNCTVM.

SED *talis est copia quæ Deus non est*; Id est, quicquid sit quod habeas, nisi habeas illam diuinam Gratiam, per quam Deus nobiscum habitat, & nos cum illo; per *quam Filij Dei sumus, & hæredes eius, cohæredes autem Christi*; Nisi habeas virtutes & opera quæ sunt necessaria ad Gratiam illam conseruandam, illamque hæreditatem aliquando consequendam: Nihil habes quod tibi prosit in tua summa necessitate. Nam hæc est tua summa necessitas, *Saluum & beatum esse*, cui necessitati nihil prosunt diuitiæ, nisi fuerint fructuosè propter Deum impensæ; nihil prosunt dignitates, nihil doctrina, nihil artes, nihil authoritas, nihil denique aliud quam quod spiritale est & diuinum. *Quid nobis*, inquiunt, *profuit superbia? aut diuitiarum jactantia quid contulit nobis? transierunt illa tanquam vmbra, & tamquam nuncius percurrens, & tamquam nauis quæ pertransit fluctuantem aquam, aut tamquam auis quæ transuolat in aëre, aut tamquam sagitta emissa in locum destinatum, diuisus aer in se continuo reclusus est, vt ignoretur transitus illius: sic & nos nati continuo desiuimus esse, & virtutis quidem nullum signum valuimus ostendere: in malignitate autem nostra consumpti sumus. Talia dixerunt in inferno hi qui peccauerunt, quoniam spes impij tamquam lanugo est quæ à vento tollitur, & tamquam spuma gracilis quæ à procella dispergitur, & tamquam fumus qui à vento diffusus est, & tamquam memoria hospitis vnius diei prætereuntis. Iusti autem in perpetuum viuent, & apud Dominum est merces eorum.* Rom. 8. Sap. 5.

Vtinam ex his saperes & intelligeres, ac nouißima prouideres. Deut. 32.

III. PVNCTVM.

OMNIS *igitur copia quæ Deus non est, egestas censenda est*; Quandoquidem copioso illi viro nihil prodest in summa sua necessitate; vnde & Iob aptissime; *Diues cùm dormierit, nihil secum auferet; aperiet oculos suos & nihil inueniet; apprehendet eum quasi aqua inopia; nocte opprimet eum tempestas*. Et Sapiens de eo- Iob 27.

Eccl. 4. dem diuite seu de quóuis affixo rebus humanis; *Laborare non cessat, nec satiantur oculi eius diuitijs, nec recogitat dicens, Cui laboro, & fraudo animam meam bonis?* Certe quandò hoc vnum esset, quod idem Sapiens toties ingeminat, nihil ex humanis rebus esse, quo animus hominis satiari & refici possit, satis esset ad indicandum, quàm sint egena omnia; & omnis copia, quæ Deus non est, quam sit mera egestas, cùm solus Deus animum possit explere: sed quia paucis hæc sapiunt, multis vero terrena & ca-
Phil. 3. duca, vt deflebat Apostolus; Animaduertant hi saltem, quò tandem abitura sint omnia! quis eorum finis & exitus! quid in morte, quid in iudicio, quid ad felicem æternitatem magis iuuet humilitas an gloria? paupertas an diuitiæ? voluptas an deliciæ?
Ps. 91. *Vir insipiens non cognoscet, & stultus non intelliget hæc.* Nimirum hic est stultus, qui se beatum & felicem prædicat & cui à Deo di-
Luc. 12. citur. *Stulte, hac nocte animam tuam repetunt à te, quæ autem parasti cuius erunt? sic est qui sibi thesaurizat, & non est in Deum diues.* O sæpe inculcanda verba! ô sæpe iteranda sententia!

Vide Verbo, *Diuitiæ, Auaritia.*

FERIA SEXTA.

DE CASTITATIS CVSTODIA, EXEMPLO BEATISSIMAE VIRGINIS.

Mansit autem Maria cum illa, quasi mensibus tribus, & reuersa est in domum suam. Elizabeth autem impletum est tempus pariendi, & peperit Filium. Luc. 1.

VERITAS PRACTICA.

Securior est Castitatis victoria fugiendo, quã pugnando.

RATIO EST, Quia quò magis debilitantur hostes Castitatis, eò

securior est eius victoria.
Sed magis debilitantur fugiendo quàm pugnando.
Ergo & securior inde victoria. Ac proinde fugiendum.

I. PVNCTVM.

HIC obseruant Interpretes non frustra dictum ab Euangelista, *Quasi tribus mensibus*, vt innueret non tribus integris mensibus mansisse B. Virginem apud Cognatam Elizabeth, ac proinde non interfuisse eius partui. Quod confirmant ex eo quod statim post discessum Virginis, dicitur esse impletum tempus Elizabeth pariendi, & peperisse filium. Nec mirum si ante partum discesserit Virgo purissima, cùm, vt refert Nicephorus, id in more positum esset apud Iudæos, vt tum Virgines secederent cum tempus parientis immineret, additque Theophylactus indecens esse Virgini in talibus conuersari. *Theophil. Niceph. l. 1. c. 8. Rupertus Cant. 2. Iansenius Sa, & al*

Sic ergo est, sic Virginalis pudor exigebat, sic consuetudo inualuerat, & sic prorsus decebat sanctissimam Virginum Virginem, abesse à conspectu & consortio pariturae mulieris, ne quid vel oculos, vel aures, vel animum subiret, quod eius summa puritas auersaretur. Tametsi enim Beatissima Virgo erat *Hortus conclusus & fons signatus*, quò nulla vel leuis macula introiret, tamen illa sic se solicite custodiebat, quasi vna ex nobis esset, seu ad exemplum nostrum, seu quia sic à Deo sibi ordinatum videbat. Atque hoc ipsum est quod sanctæ Brigittæ alias reuelauit in hæc verba, quæ habentur libro primo Reuelationum, capite decimo. *Timens*, inquit, *vehementissime, ne os loqueretur, ne auris, ne oculi viderent delectabilia; timida quoque fui in silentio, & multum anxia.* *Cant. 4.*

Quamobrem quod scribit S. Ambrosius, valde est opportunum, *Sit vobis tanquam in imagine descripta Virginitas, vitaque Mariæ de qua velut in speculo refulget species castitatis, & forma virtutis.* Ac proinde ad Eius exemplum discamus timere, discamus fugere; *Longè enim securior est Castitatis Victoria, sic fugiendo quam pugnando.* *L. 2. de Virgin.*

Ratio est aperta & facilis quoad illam primam partem qua dicitur, tum securiorem esse victoriam quo magis hostes expu-

gnandi debilitantur. Quid enim clarius? & quid expressius ad victoriam indicandam, cum Ipse Deus sic eam designet: *Ego ante te ibo, & gloriosos terræ humiliabo*, quasi diceret, tùm postea facile vinces.

Is. 45.

O quale subsidium in tanto periculo, si quanti sunt nobis aduersarij, debilitari ac frangi possint, *Quoniam non est nobis, colluctatio tantum aduersus carnem & sanguinem, sed aduersus principes & potestates, aduersus mundi rectores tenebrarum harum, contra spiritalia nequitiæ, in cœlestibus.* Paremne te putas tot tantisque hostibus expugnandis? aut si speras Deum adiutorem, qualem te oportet esse pugilem, cum Deo simul pugnantem?

Ephes. 6.

II. PVNCTVM.

SED hi hostes Castitatis magis debilitantur fugiendo, quam pugnando.

Totum enim eorum robur est in præsentia obiecti, per quod mouent concupiscentiam, & nos illiciunt ad peccandum: Quapropter si remoueatur tale obiectum, si euitetur talis peccandi occasio, plane ita debilitantur, vt cum diuina gratia eneruetur eorum robur. *Cum defecerint ligna*, inquit sapiens, *extinguetur ignis.* Quod quidem vniuersim dictum est de omni inordinato motu, sed particulatim de libidine, hoc pene vnum commendatur vt fugiatur occasio, in qua vna pugnant & præualent hostes. *Virginem*, inquit Ecclesiasticus, *ne conspicias, ne forte scandalizeris in decore illius. Noli circumspicere in vicis ciuitatis, nec oberraueris in plateis illius. Auerte faciem tuam à muliere compta, & ne circumspicias speciem alienam; propter speciem mulieris multi perierunt, & ex hoc Concupiscentia quasi ignis exardescit. Speciem mulieris alienæ multi admirati, reprobi facti sunt, colloquium enim illius quasi ignis exardescit.* Et quæ plura ibi habentur, vnde patet quod quanta est potentia hostium in præsentia obiecti, tam nulla sit, eo remoto: sicut cùm exarmantur hostes, aut de statione sua deijciuntur.

Prou. 26.

Ecclesi. 9.

Quod & alius Sapiens sic breuius exprimit, *Inueni amariorem morte mulierem quæ laqueus venatorum est, & sagena cor eius; vincula sunt manus illius, qui placet Deo effugiet illam, qui autem peccator est, capietur ab illa*; Quasi diceret, totum consistit ad bene vel

Eccl. 7.

male faciendum, vt mulier effugiatur. Nam quod est valde notandum in hac materia tentationum, cum ad eas expugnandas sit maxime necessaria gratia, primus gratiæ motus est ad fugam occasionum, Cui gratiæ si consentias, tùm te illa fideliter comitatur & subsequitur, donec conterat omnes inimicos tuos; si vero contra motum gratiæ persistis in occasione peccati, tum in pœnam diminuitur gratia, & hostes roborantur. *Ambulasti in voluntatibus eorum, vt darem te in perditionem.* O quoties sic ambulasti, quoties sic peccasti! *Mich. 6.*

III. PVNCTVM.

SECVRIOR *est igitur Castitatis victoria fugiendo, quàm pugnando:* cùm sic magis debilitentur hostes eius, quibus debilitatis, *In perpetuum coronata triumphat, incoinquinatorum certaminum præmium vincens*, vt ait Sapientia. *Sap. 4.*

Ad hoc vnum commendandum conspicant omnes sancti Patres, quorum nonnulla dicta, tum ad Veritatis practicæ confirmationem, tum ad praxim sedulo exercendam tecum reuolue, & ex iis affectus excita.

Sanctus Cyprianus; *In hac parte expedit plus bene timere quam malè fidere, vtilius est infirmum se quis cognoscat quam fortis si videri velit, infirmus emergat.* S. Ambrosius: *Gloriosa hæc fuga est, fugere à facie peccati.* S. Hieronymus: *Quis iuxta viperam securus somnos capiat? Nunquam securus cum thesauro latro, nec cum lupo tutus est agnus. Alligabit quis in sinu suo ignem, & vestimenta eius non comburentur? Ambulabit super carbones, & pedes illius non ardebunt?* Itemque aptissime ad rem nostram. *Frateor imbecillitatem meam, nolo spe pugnare victoriæ, ne perdam aliquando victoriam. Tu qui pugnas, superari potes & vincere: Ego cum fugero, non vincar in eo quod fugio, & ideo fugio, ne vincar. Nulla securitas est vicino serpente dormire; potest fieri vt me non mordeat, tamen potest fieri vt me aliquando mordeat.* S. Augustinus: *Contra libidinis impetum apprehende fugam, si vis inuenire victoriam. Nec tibi verecundum sit fugere, si Castitatis palmam desideras obtinere.* Et post pauca. *Infælix & nimium periculosa ista præsumptio, multi dum se putabant vincere, victi sunt. Hoc est viuere sub ruina.* S. denique Isidorus. *Ante ignem consistens etiam si ferreus sis, aliquando*

L. de Sing. Cleric. *Prou. 6.* *Libro contra Vigil.* *Serm. 250.*

dissolueris: proximus periculo diu tutus non erit: sæpe quod voluntas non potuit, familiaritatis aßiduitas superauit. Tunc tot sanctis Patribus doctior, vt melius scias quam illi, bonum? Tunc his sanctior, vt melius quam illi, fugias malum.

Vide in 3. parte ferias post Dominicam 5. Pentecostes, & in Indicibus Verbo *Castitas, Mortificatio, &c.*

SABBATO
SEV IN VIGILIA NATIVITATIS.

DE MANSVETVDINE QVÆ EST IRAE OPPOSITA: ET QVAE IN SANCTO IOSEPHO CLARE ELVCET.

Ioseph, Fili Dauid, noli timere accipere Mariam Coniugem tuam. Math. 1.

VERITAS PRACTICA.

Mansuetudo parat hospitium Christo venturo.

RATIO EST, Quia Mansuetudo pacem internam & externam conciliat.

Sed in tali pace libenter hospitatur, & habitat Christus.

Ergo Illi Mansuetudo parat hospitium, proindeque diligenter procuranda, vt Christus in nobis maneat, nec à nobis recedat.

I. PVNCTVM.

NTEREA cum intumesceret vterus Beatissimæ Virginis, sanctus Ioseph sponsus eius castissimus, ignarus mysterij, animaduertit quod vix potest credere; Videt indubitate

indubitate quod dubitat tamen eſſe. Rem videt, neſcit modum; Imo ſcit virginem tam puram, tam innocentem, & tam alienam ab eo quod videt, vt vix credat oculis ſuis: & credat potius ſe non videre quod videt, quàm credat Virginem non eſſe Virginem. Sed tamen illa fert vterum! Quomodo grauida poteſt eſſe virgo? Quomodo poſſem accuſare innocentem? quomodo poſſem excuſare prægnantem? Hæc inter ſe pugnantia mirum quantum angerent & diuexarent Ioſephi animum! Et certe niſi Iuſtus fuiſſet & manſuetiſſimus, tùm iraſci, tum excandeſcere & præcipiti furoris impetu grauius aliquid moliri poterat: ſed Manſuetudo hos ſedat motus, Rationem ſeruat, æquitatem tuetur, Deo confidit & locum relinquit Iuſtitiæ, vt dum occulte dimittet Coniugem, nec innocentem prodet, nec rei incognitæ conſentiendo, ſe reum faciet coram Deo. Sic Gloſſa, probatique Interpretes.

HAEC autem eo cogitante, ait Euangeliſta, *Ecce Angelus Domini apparuit in ſomnis ei, dicens, Ioſeph Fili Dauid, noli timere accipere Mariam coniugem tuam. Quod enim in ea natum eſt, de Spiritu ſancto eſt.* Et quæ plura in textu ſequuntur, Vide & contemplare pro affectu. Ad praxim vero nihil aptius Veritate propoſita, quæ ab exemplo ſancti Ioſeph deſumitur. Quid enim hodie conformius naſcituro Chriſto cogitare poſſis, quam vt internum pares Ei hoſpitium? *Parat autem Manſuetudo*, quod certe mirum, & cogitatu fructuoſiſſimum.

Ratio hæc eſt, quia pacem internam & externam conciliat. Id enim efficit vt ſedatis paſſionibus, nobiſcum & cũ aliis omnibus cedendo potius quam reſiſtendo, quantu ṇ in nobis eſt, pacem habeamus. Sic pſaltes Regius. *Manſueti autem hæreditabunt terram, & delectabuntur in multitudine pacis.* Sic S. Ioannes Chryſoſtom. *Nihil*, inquit, *æquè ſolet pacem facere, ac Dei cognitio & virtutis poſſeſſio, quæ animi perturbationem, internum bellum domo procul ejicit, nec permittit vt homo cum ſeipſo ſeditiones agitet.* Itemque alibi fuſius, poſtquam comparauit Iratum foro, vbi eſt multus euntium & redeuntium clamor, Manſuetum ſolitudini ac montis vertici ſimilem eſſe dixit, vbi aura ſuauis, purus radius, pura fontium fluenta, multæ florum amœnitates, prata vernantia. Et quæ plura in hunc modum proſequitur, *Vt appareat*, inquit, *quanta ſit Viri manſueti & longanimis voluptas, qui Zephiri le-*

Rom. 12.
Pſ. 36.
In Pſ. 4.
Hom. 29. ad pop. ant.

uitatem & quietem imitatur. Itane vero in te apparet? perscrutare. Non qualis modo sis, considerando: sed qualis esse soles, ad iram prouocatus.

II. PVNCTVM.

SED *in tali pace libenter hospitatur & habitat Christus Dominus.*
Ps 75. *In pace enim factus est locus eius*, ait Dauid. Et ipsa de se Sa-
Ecclesi.24. pientia Incarnata; *In omnibus requiem quæsiui.* Hoc primum eo
Luc. 2. nato denunciatum: *Pax Hominibus bonæ voluntatis.* Hoc primum
Ibid. 9. Isaiæ 9. qnod Discipulis se præcedentibus in omnem locum, quò erat ipse venturus commendabat: *Primum dicite, Pax huic domui.* Sic princeps pacis dicitur, & cuius pacis non erit finis; Sic in Salo-
Rom. 14. mone pacifico præcipue adumbratur. Sic eius denique regnum dicitur, Iustitia, & Pax & gaudium in Spiritu sancto, vt ait Apostolus. Et ratio est aperta, nam quomodo aliter regnaret in nobis nisi nos regeret prout vellet? At quomodo nos pro sua volun-
Iob. 5. tate regeret, nisi pacati essent nostri affectus, qui alioquin illi resisterent? vnde apte in libro Iob, *Et bestiæ terræ erunt tibi pa-*
L.6. Mor. c. 22. *cificæ.* In quibus verbis tria quædam aduertit S. Gregorius. Primum, quod per terræ bestias, motus carnis intelliguntur qui dùm mentem nostram, irrationabilia suadendo, lacessunt, contra nos bestialiter insurgunt. Deinde vero, inquit, dicuntur pacificæ, non quasi non fremant aliquando & rugiant, sed quòd intra cordis caueam frementes licet, teneantur. *Redacta namque intra claustra Continentiæ, etsi adhuc tentando rugiunt, vsque ad morsum tamen actionis illicitæ non excedunt.* Denique cur pacificæ potius quàm pacatæ? quia scilicet ex ipso primo motu & fremitu pacem faciunt, quatenus inde Mens religiosa sibi magis cauet, magis recurrit ad Deum, magis suspirat ad internam & æternam pacem. Quæ quidem fusius, sanctus ille Doctor prosequitur. No-
2. Cor. 13. bis modo sufficiat quod nobis optat Apostolus: *Pacem habete: Et Deus Pacis & Dilectionis erit vobiscum.* O quis nolit pacem habere? Qui non vult pati. Aduerte.

III. PVNCTVM.

SIC *ergo Mansuetudo parat hospitium Christo Domino*, Cùm pacem illi parat, in qua tam libenter habitat vt sit eius Locus,

eius domus, eius regnum, eius imperium & ſacerdotium, *Hic enim Melchiſedech Rex ſalem*, inquit Apoſtolus, *primum quidem qui interpretatur Rex Iuſtitiæ, deinde autem & Rex ſalem quod eſt Rex pacis.* O quanta inde Manſuetudinis commendatio! quid deſiderabilius quàm Christum naſcentem in eo maxime loco recipere, vbi libentius habitat & requieſcit? *Magna ars eſt*, dicebat ille pius & ſatis notus Author, *Scire conuerſari cum Ieſu, & ſcire Ieſum tenere, magna prudentia. Eſto humilis & pacificus, & erit tecum Ieſus: ſis deuotus & quietus, & permanebit tecum Ieſus.* Hebr. 7. L. 2. de Imit. Ch. c. 8.

In his ſanctis cogitationibus adiunge te comitem itineris quod hodie ſuſcipiunt Maria & Ioſeph in Bethleem, nec ab eis diſcedas donec *in manſuetudine ſuſcipias inſitum Verbum, quod poteſt ſaluare animam tuam*, vt ait S. Iacobus, Verbum ſcilicet Incarnatum, & ſic nobis quodammodo Inſitum, & nos in illo, velut ramus arbori, vt inde floreamus & fructificemus. Non ſine fructu floreas, *Nam flores eius, fructus honoris & honeſtatis.* Iac. 1. Eccleſi. 24.

Sed quinam ille eſt honor? quænam eius honeſtas? Ingredere ſtabulum, circumſpice omnia. Vide ſi quid mundani, ſi quid vani; ſi quid aliud quàm præſepe, quàm paupertas, quàm humilitas, quàm puritas, & patientia. Ecce hic eſt honor, hæc honeſtas, cuius fructus in ipſis ſunt floribus, cùm in ipſo primo Christi naſcentis ortu, tam perfectæ Virtutes apparent, quæ à nobis colligantur.

IN NOCTE NATALIS DOMINI.

Et reclinauit Eum in præsepio, quia non erat eis locus in diuersorio. Luc. 2.

VERITAS PRACTICA.

Aut Christus fallitur, aut Mundus errat.

RATIO EST, Quia ex duobus contradictoriè seu contrariè oppositis, necesse est alterum falli & errare.
Sed Christus & Mundus, sic sunt inter se oppositi.
Ergo aut Christus fallitur, aut Mundus errat.
SED quia diuinam falli impossibile est Sapientiam, hinc necessario sequitur Mundum errare, ac proinde ab eo tam cauendum, quàm Christo conformari volumus.

I. PVNCTVM.

PERVENIVNT tandem sub vesperam, Maria & Ioseph, in Bethleemiticum oppidum, quò eos obedientia Cæsari Augusto reddita, vocauerat. Diuersorium aliquod, vt mos est viatorum, in Ciuitate quærunt, sed vndique repelluntur, tum ob multitudinem aduentantium, tum ob paupertatem quam præ se ferebant. Egressi igitur ciuitate, sese recipiunt in vicinum quoddam antrum omnibus peruium, quod stabuli formam & vsum

referebat. Hæc est scilicet illa domus hoc palatium quod Filio suo nasciturо parauerat Deus! Illic sanctissima Parens diuini sui partus præsentiens fœlicissimam horam, Præsepe ad lectuli mòdum, qua potest industria & pietate, componit; stramen, fœnum, paleas, & quicquid vile est huiusmodi colligit, tum pannos lineos inopes quidem, sed bene mundos, inuoluendo Filij corpusculo parat.

ECCE autem cùm quietum silentium contineret omnia, & nox in suo cursu medium iter haberet, Omnipotens sermo Dei, Verbum illud diuinum, iam nouem mensibus incarnatum, à Regalibus Sedibus venit; INTACTA MATRE NASCITVR, apparet nudus in terra, pannis inuoluitur, in præsepio reclinatur, quia non erat locus in diuersorio! Sap. 18.

O verè *Verbum breuiatum quod fecit Dominus super terram!* Quàm multa paucis comprehensa mysteria! Deus homo! Deus infans! Deus in præsepio! Quid hìc primum aut vltimum mirer! Iunge te anima, iunge te cordibus Mariæ & Iosephi, nam altiora sunt & sacratiora mysteria, quàm vt ipsa tu sola possis complecti; adora cum ipsis natum Deum; admirare cum illis paruulum; congaude, condole, & omnes illorum affectus indue quibus tam debito pietatis officio, erga Deum tuum te exoluas, & ad fructum quem prætendit referendum, cum ipsius gratia, te disponas. Is. 10. Rom. 9.

HIC est autem eius finis, & fructus inter alios, vt agnoscas quàm longe Mundus erret in suis dictis & factis, ne cum illo erres. Agnosces vero hic tam certò & euidenter, quàm certum est & euidens ex Christiana fide, Christum non posse falli. Nam posita Veritate, quæ ex Diuo Bernardo est, *Aut Christus fallitur, aut Mundus errat*; quantum est euidens & infallibile, Christum non posse falli, tam erit omnino euidens & manifestum quod Mundus erret. Serm. 7. de Natiu.

Ratio quæ id conuincit, ipsa est qua proposita Veritas declaratur; Nempe ex duobus contradictorie vel contrarie oppositis, necesse est alterutrum falli seu falsum esse. Hoc est principium indubitatum, & ipso naturæ Lumine notum, vnde hæc Effata communia, & ab omnibus vbique semper recepta emanarunt; *De quocunque affirmatur alterum oppositorum, negatur alterum. De natura contrariorum est, se mutuo expellere. Conseruatiuum vnius* Ex 1. Elem. 4. L. 10. Me-

cap. 6. 5. Phys. textu 25. *contrarij est destructiuum alterius. Contradicentium nullum est medium. Contradictio est pugna affirmationis & negationis. Denique impoßibile est duo contradictoria esse simul vera, aut simul falsa.* Quòd quidem tam certum est, vt ne per ipsam Dei omnipotentiam aliter fieri possit. Neque est aliud quicquam quod negetur à Deo fieri posse, nisi quod contradictionem implicat, nisi quod contradictorium est; hoc vnum respondetur, si quid diuinitus negetur impossibile. Atque hoc tam clarum est non posse fieri, vt alio probationis lumine quo illustretur, non sit opus.

Deut. 28. Hæresne dubius in hac veritate? Palpares in meridie, quæ est damnosa cæcitas.

II. PVNCTVM.

SED Christus & Mundus sunt contradictoriè seu contrariè oppositi.

Licet contradictoria & contraria, duæ sint diuersæ oppositiones, vnam tamen eandemque in Christo sic nato statuimus, quia qua ratione est contrarie oppositus mundo, eâdem est contradi-
1. Ioan. 2. ctorie oppositus. Contrarius nempe est mundo Christus, quia contrariam mundo vitam instituit. *Omne quod est in mundo,* inquit dilectus Discipulus, *concupiscentia carnis est, & concupiscentia oculorũ, & superbia vitæ.* At omne quod est in stabulo Bethleemitico seu in Christō ibi nato, & in præsepi reclinato, oppositum est & plane contrariũ illi triplici concupiscentiæ. Perpende diligenter.

Sic verò est etiam contradictorie mundo oppositus, id est, illud affirmat quod mundus negat; aut illud negat quod affirmat mundus; Nam etsi Christus infans nihil loquitur, nihil ore affirmat aut negat; non desinit tamen loqui & loquendo destruere
Tractl 14. In Ioan. quod mundus adstruit. Ipsius opus loquela est, vt ait S. Augustinus, *Quia ipse Christus verbum Dei est, etiam factum verbi, verbum nobis est.* Hoc præclare S. Bernardus, *In stabulo,* inquit,
Serm. 3. in Natiu. *nascitur Christus, & in præsepio reclinatur. Et nonne Ipse est qui dicit, meus est orbis terræ & plenitudo eius? Quid ergo stabulum elegit? Planè vt reprobet gloriam mundi, damnet sæculi vanitatem; Nec dum loquitur lingua, & quæcunque sunt de eo clamant, prædicant, Euangelizant; ipsa quoque infantilia membra non silent. In omnibus*
Serm. 5. in Natiu. *mundi iudicium arguitur, subuertitur, confutatur.* Et alibi. *Infans*

quidem est, sed Verbum. Infans cuius ne ipsa quidem infantia tacet. Clamat hoc stabulum clamat præsepe, clamant lachrymæ, clamant panni. Nempe illud ipsum quod postea prædicabit, Beati pauperes spiritu: Væ vobis diuitibus. Et quæ toto continentur Euangelio. *Matth. 5. Luc. 6.*

Ah Christe Iesu, iam capio quod dixisti, *Mundus me odit quia testimonium perhibeo de illo, quod opera eius mala sunt*, & rursum, *Confidite, Ego vici mundum.* *Ioan. 7. Ibid. 16.*

III. PVNCTVM.

AVT *Christus ergo fallitur, aut Mundus errat*; seu potiùs, *Cùm ergo Christus non fallatur, certissime Mundus errat.* Nam ab iisdem principiis vtraque plane manat conclusio. Nempe ex duobus oppositis, alterutrum falli necesse est: Christus autem & Mundus sunt inter se oppositi; Aut ille igitur, aut iste fallitur; Est enim veritas indiuisibilis, aut tota se tenet ex parte vnius, aut tota ex parte alterius. At cùm Christus sit ipsa Veritas, & ipsa Dei Sapientia, quæ nec falli potest nec fallere, quid sequitur nisi Mundum falli? quid sequitur eligente Christo quod carni molestius est, nisi quod ait S. Bernardus, *Id ergo melius, id vtilius, id potius eligendum: & quisquis aliud doceat vel suadeat, ab eo tamquam à seductore cauendum.* Tum Idem pergens, *Iam vero*, inquit, *etiam nocte nasci voluit; Vbi sunt qui tantopere gestiunt ostentare semetipsos? Christus elegit quod salubrius iudicat, vos eligitis quod reprobat ille. Quis prudentior è duobus? Cuius Iudicium iustius? Cuius sententia sanior?* *Serm 3. de Natiu.*

Vt fructuosius vero hæc tibi & aliis applices, agnoscendum vniuersim & particulatim quàm latè pateat, & quàm facile sese diffundat & communicet iste Mundus qui est oppositus Christo: quam in te partem habeat, quid in te, quid in sensu, in affectu, in verbis, & tota vita simile mundo sit & Christo dissimile. Ne quis autem sibi palpet quasi qui de Christo melius sentiat quàm de mundo, audiat sanctum Ioannem Chrysostomum longe aliter de se ac suis, qui te forte non erant deteriores, affirmantem: *Etenim si quis extrinsecus vndecumque adesset & præceptorum Christi ac nostræ conuersationis confusionem ac perturbationem videret, nescio an alios magis vllos quàm nos, inimicos esse & contrarios præceptorum* *L. 1. de Comp. c. 1.*

Christi iudicaret. Quasi enim qui studium quoddam habuerimus contraria in omnibus gerere quàm ille mandauit, ita viam hanc vitæ peragimus. Et post exhibita Christi exempla & monita, sic pergit; *Ad hæc quid dicemus? pro singulis enim hic lachrymæ tantummodo proferendæ sunt, & confusio habenda est;* APERTE ENIM CONTRA HÆC OMNIA MILITAMVS. Væ mundo à scandalis! Et væ tibi à mundo, quisquis ab eo tibi non caues, quisquis Christo totus non adhæres. *Hæc loquere, & exhortare.*

Ibid. c. 4.

Matth. 18.

IN DIE NATALIS DOMINI.

Magnificatus est Rex pacificus, super omnes Reges vniuersæ terræ. 3. Reg. 10.

VERITAS PRACTICA.

Christus in præsepi, & Christianus in humilitate, magis magnificatus est quàm Salomon in Throno suo.

RATIO EST, Quia tota Salomonis magnificentia in his quatuor consistebat, SAPIENTIA, POTENTIA, DIVITIIS, & DELICIIS.

Sed Christus, & Christianus in his quatuor magis abundant.

Ergo vterque magis magnificatus est quàm Salomon in Throno suo. Quod certe mirum, & valde considerandum.

I. PVN-

I. PVNCTVM.

E *vile aliquid putares*, inquit S. Augustinus, *quale consueuisti cogitare, cùm verba humana soleres audire, audi quid cogites, Deus erat Verbum.* Sic plane modò, ne vile aliquid putes, cum cogitas puerum in præsepi positum, audi quid cogites, *Magnificatus est Rex pacificus*; Non modo magnus est iste puer, quia Deus est; sed vt simul homo atque Infans in præsepi positus, Magnificatus est supra omnes Reges, & supra quã ipse Rex Salomõ in Throno suo. Quod enim dicebatur de Salomone super omnes alios Reges vniuersæ terræ, hoc modo Ecclesia vsurpat de Christo Domino: Atque ab his verbis officium quod de Eius Natali instituit, exorditur, vt intelligamus non sic cogitandum esse paruum & humiliatum Dominum, quin simul Magnum & maxime Magnificatum consideremus. Tract. 1. in Ioan.

Neque id tantum de Christo intelligas, sed & de Christiano, Christi sui sectatore, in Paupertatis, Continentiæ, Humilitatis Contemptus mundi, cæterarumque Virtutum praxi. Non sic deprimitur illis virtutibus, quin simul exaltetur. Non sic inuitat suos Christus ad contemptum gloriæ, diuitiarum, & voluptatis, vt nullam eis gloriam, nullas diuitias, nullas voluptates concedat. Non hæc sustulit bona Christus, sed mutauit. Sustulit gloriam vanam, & proposuit veram: fallaces commutauit diuitias in solidas, & nunquam perituras; voluptatem carnis transtulit in gaudium spiritus, & in illam pacem, *Quæ exuperat omnem sensum.* Phil. 4.

Atque in hunc finem proponitur consideranda Veritas, ne præcedenti scilicet cõsideratione deterreamur à fugiendo mundo & sequendo Christo, quasi iam omnia nobis bona peritura essent; Non pereunt bona quæ melioribus transmutantur. Quod itaque de Christo Domino dicitur, hoc proportione quadam de Christiano asseritur, qui vitam in humilitate degit, id est, in eo statu quem præcedens exigit Consideratio, contra mundanum sensum, & triplicem illam concupiscentiam, ex qua conflatur mundus. Sic est de vtroque, vt habet Veritas, *Sic Christus in præsepi, & Christianus in contemptu mundi, magis magnificatus est.*

quàm ipse Salomon in Throno suo, quem Deus ita magnificauit, vt
2. Par. 1. ipsi diceret, *ita vt nullus in regibus, nec ante te nec post te, fuerit similis tui.*

Quidquid autem de hac magnificentia cogitari potest, ad hæc præsertim quatuor referri debet: SAPIENTIAM, POTENTIAM, DIVITIAS, DELICIAS. In quibus quantus fuerit Salomon, satis patet ex scriptura, & iis præcipue quæ de
Eccl. 1. & 2. se ipse refert. *Ecce*, inquit, *magnus effectus sum, & præcessi omnes sapientia.* Tum de sua potentia: *Magnificaui omnia opera mea, ædificaui mihi domos, possedi seruos & ancillas, multamque familiam habui, vltra omnes qui fuerunt ante me.*
Ibid. Et consequenter de diuitiis, *Coaceruaui mihi aurum & argentum, & substantias regum, ac prouinciarum, & supergressus sum opibus, omnes qui ante me fuerunt.* Ac denique de deliciis, *Et omnia quæ desiderauerunt oculi mei, non denegaui eis, nec prohibui cor meum quin omni voluptate frueretur, & oblectaret se in his quæ præparaueram.* At quònam illa tandem abierunt? expende paululum.

II. PVNCTVM.

SED *Christus in præsepi, & Christianus in humili suo statu, his quatuor magis abundant, & longe fœlicius.*

Matth. 12. Colloss. 2. Primò quidem de Christo quoad sapientiam. *Ecce*, inquit, *plusquam Salomon hic*; Hic est enim in quo sunt omnes thesauri sapientiæ & scientiæ Dei absconditi. *Difficile æstimamus quæ in terra sunt*, inquiebat Salomon, *& quæ in prospectu sunt inuenimus*
Sap. 9. Ioan. 1. *cum labore; quæ autem in cœlis sunt, quis inuestigabit? At Vnigenitus Filius qui est in sinu Patris, Ipse enarrauit.*

Salomonis sapientia in componenda lite duarum Mulierum, & in ordinanda domo sua elucebat; At sapientia Iesu Infantis, iam ex præsepi componit illas quatuor, quæ inter se dissidebant, vt dixerat Psaltes regius, MISERICORDIA & VERITAS,
Ps. 84. IVSTITIA & PAX. Componit & ordinat totum genus
S. Bern. Serm 1. in Annun. B. Virg. humanum, vnicuique suam distribuens sortem, vnicuique suum gratiæ & gloriæ gradum. O sapientia quæ ex ore altissimi prodiisti, tu sola es quæ perfecte attingis à fine vsque ad finem
Sap. 9. fortiter, & disponis omnia suauiter.

Deinde quoad potentiam, quanta quanta est diuina omni-

potentia, tota est in Infante, tota est in præsepi; Nam vt luculente S. Leo: *Exinanitio illa quam reparationi impendit humanæ, dispensatio fuit miserationis, non priuatio potestatis.* Hic est Infans qui è cœlo euocat Angelos; qui in aere nouam condit stellam, mira luce fulgentem: qui ab Oriente Reges sese adoraturos excitat; qui Hærodem turbat atque vniuersam cum eo ciuitatem. Hic est qui Virgini fœcunditatem donat, & qui Matri seruat integritatem. Hic ex qui duas naturas infinite distantes in vno sic vnit Supposito, vt immortalis sit mortalis, æternus temporalis, Immensus comprehensibilis, Deus infans, & fortis infirmus. Vis videre quàm sit iste fortis? *Omnia per Ipsum facta sunt, & sine ipso factum est nihil, & sine labore facta sunt*, ait S. Augustinus. *Tract. 15. in Ioan.*

Denique quoad diuitias & delicias, hæc est singularis Apostoli gratia, *Euangelizare inuestigabiles diuitias Christi*, ex quo *Ephes. 3.* vno verbo licet colligere quantis partibus Salomone Christus sit ditior. Nam si vel vnus gratiæ sanctificantis gradus, ipso Salomone attestante, præponderat omnibus mundi bonis, quid *Sap. 7.* thesaurus ille gratiarum? quid illa Gratia Capitis, à qua omnes habent vt sancti sint? Delicias vero paradysi Dei, sicut Scriptura *Ezech. 28.* vocat, delicias visionis beatificæ, delicias illas immortales, quibus perfruuntur qui Comprehensores dicuntur, qualis est Infans noster, in præsepi; quis non superiores fateatur illis delicijs quas ipse Salomon non aliud esse profitetur, quam vanitatem & afflictionem animi? En igitur, vt illa quatuor quibus se ita magnificauit Salomon, in Christo magis abundant. *Eccl. 2.*

Sic plane in Christiano, Christi virtutum sectatore. Nam hic ipsâ Christi sapientiâ sapiens est, ipsâ Christi potentiâ & fortitudine fortis, ipsis eius diuitijs diues, & delicijs quidem nondum reipsa beatus, sed spe beatitudinis ita gaudens, & contentus, vt in ipsa tribulatione superabundet gaudio. Quis quæso, beatior è *2. Cor. 7.* duobus? An Salomon qui non nisi in deliciis tribulatur & affligitur, An ille Christi sectator qui non nisi in tribulatione deliciatur & triumphat? *Ex ipso, vos estis in Christo Iesu, qui factus est nobis Sapientia & iustitia*, inquit Apostolus. Et de diuitiis ibidem: *In omnibus diuites facti estis in illo.* De potentia vero: *Confortamini in Domino, & in potentia virtutis eius*; Vnde & sanctus Gregorius: *Fortis super omnia apparuit infirmus inter omnia, vt dum nobis ex assumpta infirmitate congrueret, ad permanentem nos suam fortitu-* *1. Cor. 1. Ibid. Ephes. 6. l. 16. Mor. c. 14.*

in 22 Luc. *dinem eleuaret.* Sic & ſanctus Ambroſius de deliciis: *Suſcepit triſtitiam meam, vt mihi ſuam lætitiam largiretur: & veſtigiis noſtris deſcendit vſque ad mortis ærumnam, vt nos ſuis veſtigiis reuocaret ad vitam.* Quo ſimili ſenſu paſſim aiunt omnes ſancti Patres, Chriſtum noſtra ſuſcepiſſe, vt ſua nobis conferret, ſi vellemus ea recipere. O quis nollet? O quam pauci tamen ea volunt!

III. PVNCTVM.

CHRISTVS *igitur in præſepi, & Chriſtianus in humili & afflicto vitæ ſuæ ſtatu, magis magnificatus eſt, quàm Salomon in Throno ſuo:* Quia ſcilicet maior eorum Sapientia, maior potentia, maiores diuitiæ & deliciæ, ex quibus quatuor veluti dotibus

Math. 6. conflatur Magnificentia. *Nec Salomon in omni gloria ſua magnifica-*

Prou. 30. *tus eſt, ſicut vnus ex iſtis. Stultiſſimus ſum virorum,* inquit, *& ſapientia hominum non eſt mecum.* Sic certe infirmiſſimus, qui ſuis ſe cupiditatibus ſubiecerit: ſic egentiſſimus & afflictiſſimus, qui conuerſus ad labores in quibus fruſtra ſudauerat, nihil reperit

Sap. 3. niſi vanitatem. *Bonorum autem laborum glorioſus eſt fructus,* iam ex hac vita, quando ſola eſſet ſimilitudo quam fidelis Chriſtianus habet cum Chriſto, nonne vel Illa ſufficeret ad omnem gloriam & iucunditatem? Quid glorioſius ſeruo, quàm Dominum conſectari? Quid iucundius filio, quam Patrem æmulari? Hic in-

Iſa. 9. fans *Pater eſt futuri ſæculi;* Qualis modò erit vitæ ſimilitudo, talis futura eſt ad omnem æternitatem. Hic nos generat & enutrit

Iac. 1. *Verbo Veritatis;* & hæc eſt veritas quæ in præſepi apparet contra

1. Petr. 1. mundi vanitatem. *Renati non ex ſemine corruptibili,* inquit ſanctus Petrus, *ſed incorruptibili per Verbum Dei viui & permanentis in æternum, quia omnis caro vt fœnum, & omnis gloria eius tamquam flos fœni; exaruit fœnum & flos eius decidit. Verbum autem Domini manet in æternum;* Hoc eſt *autem verbum quod euangelizatum eſt vobis.* Vnde quæ paritas inter fœnum & Verbum Dei, tanta eſt diſparitas inter vitam diſſimilem & ſimilem Chriſto, inter vitam mundanam & Chriſtianam. Et hîc nutabis vtram eligas!

Luc. 9. Statue hoc nouum propoſitum: *Sequar te, Domine, quocunque ieris.*

Vide ſupra, Dominica prima Aduentus, & duab. ſequentib. Feriis. Sabbato infra Dom. tertiam. Et in Indicibus, Verbo *Chriſtus, Amor, Charitas, Mundus.* Et die 13. Ianuarij.

IN FESTO S. STEPHANI PROTOMARTYRIS.

Stephanus plenus Gratia & Fortitudine, faciebat prodigia, & signa magna in populo. Act. 6.

VERITAS PRACTICA.

Injuriam infert Gratiæ maximam, qui pro ferenda injuria non certat fortiter.

RATIO EST, *Quia idcirco quis in ferenda injuria seu in aliis quibuscumque aduersis, non certat fortiter, vel quod non putet se posse vincere etiam cum gratia, vel quod nolit hunc certandi laborem suscipere.*

Sed vtrumque est valde injuriosum Gratiæ.

Ergo illi injuriam facit maximam, qui non sic fortiter in aduersis certat; sicut sanctus Stephanus Protomartyr.

I. PVNCTVM.

VIDENDA sunt quæ de sancto Stephano habentur in Actis Apostolorum, capite sexto & septimo. Tum notandus triplex Gratiæ & Fortitudinis actus, quem exercet. Primus est, loquendo magnificè de Domino Iesu, coram Iudæis qui grauibus intentatis minis vetuerant ne vllus sermo palam de hoc nomine haberetur, quique non aliter ac blasphemias accipiebant, quidquid de Iesu diceretur. *Homo iste*, inquiebant, *non cessat loqui verba, aduersus locum sanctum, & Legem.* Act. 6.

Secundus est, quòd cum videret perfidos illos eò vehementius sibi obsistere, quò apertius illis veritatem demonstrabat, tum

Act. 7. acriter in eos inuehitur: *Dura ceruice & incircumcisis cordibus & auribus, vos semper Spiritui sancto resistitis, sicut Patres vestri, ita & vos.*

Tertius denique, cùm intendens in cœlum vidisset gloriam Ibid. Dei, & dixisset: *Ecce video cælos apertos, & Filium hominis stantem à dextris Dei:* Tunc Iudæi exclamantes, impetum fecerunt vnanimiter in eum, & eijcientes extra ciuitatem Lapidabant. At vero ille libentissimè & generosissimè primus pro Christo mortem subijt, cúmque saxorum crepitantium turbine quateretur, *Domine Iesu,* inquiebat, *suscipe spiritum meum. Domine, ne statuas illis hoc peccatum.*

Hoc est esse fidelem; hoc est plenum esse gratia & fortitudine; hoc est maxime honorare Gratiam, quando sic fortitudo quam confert, non separatur à Gratia, sed simul fideliter exercetur. E contra vero: *Injuriam facit Gratiæ maximam, qui sic fortiter in aduersis non pugnat.*

Hæc est Veritas modo expendenda, prout declaratur; Nempe idcirco quis in aduersis non pugnat, vel quod non putet se satis fortem ad illa peruincenda, vel quod nolit laborem suscipere qui necessarius esset ad certandum & vincendum. Vix est aliud quod præter illa duo cogitari possit; atque illorum etiam alterutrum necessario proferendum est, si non decertas fortiter. Dic enim quare cedis? nonne dices quia nimis te premunt aduersa, nec te parem illis putas? aut si conuinceris te posse cum gratia: posse quidem non negabis, sed difficilius esse asseres, quàm vt la-

Num. 13. borem illum suscipias. *Nequaquam ad hunc populum valemus ascendere, quia fortior nobis est.* Sic illi negabant se posse qui nolebant pugnare pro terra promissa possidenda. Ah quoties sic cer-

Apoc. 21. tamen detrectasti? *Qui vicerit, possidebit hæc: & ero illi Deus, & ille erit mihi filius. Timidis autem & incredulis, pars illorum erit in stagno ardenti.*

II. PVNCTVM.

SED *vtrumque illud valde est injuriosum Gratiæ.*

Primò quidem si dicas te non posse, perinde est ac dicere non esse satis potentem gratiam, non esse satis potentem Deum, aut non satis fidelem qui promisit plusquam potest dare. Quod

quis non videt esse injuriosum, & blasphemum? Cum enim Deus toties promiserit se tibi affuturum, neque timendum esse dum tibi adfuerit: Si quid dubitas, nonne de eius fidelitate aut de potentia dubitas? quasi nolit quod dixit, aut quasi non possit quod velit? *Noli metuere,* inquit Deus, *& noli timere, quoniam tecum est Dominus tuus in omnibus ad quæcunque perrexeris.* Quæ licet soli Iosue referantur dicta, tamen ad nos omnes spectare, scribit Apostolus, cum ex illis verbis sic ad fiduciam nos exhortatur, *Ipse enim dixit, non te deseram neque derelinquam, ita vt confidenter dicamus, Dominus mihi adiutor, non timebo quid faciat mihi homo.* Iosue 1. Hebr 13. Ps. 117.

Et certe cùm ex nobis, sine gratia, nihil possimus, iubeamur autem perpetuum inire certamen cum hostibus, qua tandem ratione, & quibus armis vinceremus, nisi gratiæ: aut nisi gratia satis esset potens ad vincendum? *Infælix ego homo,* ait Apostolus, *quis me liberabit de corpore mortis huius?* Respondet idem: *Gratia Dei per Iesum Christum Dominum nostrum.* Tu vero id negabis, & non putabis injuriam facere Gratiæ? Imo est illa contumelia de qua idem Apostolus: *Qui Filium Dei conculcauerit, & sanguinem testamenti pollutum duxerit, in quo sanctificatus est, & SPIRITVI GRATIAE CONTVMELIAM FECERIT.* Expauesce. Rom. 7. Hebr. 10.

Alterum vero non est illi minus injuriosum, cùm scilicet possis eius auxilio vincere si decertes; nolis tamen certare ne nimis labores. Hoc est enim sibi nimis indulgere, hoc est manifeste naturam deprauatam præferre gratiæ, corpus animo, appetitum rationi, terram cœlo, voluptatem æternæ beatitudini. Nam nisi quis legitimè certauerit, non coronabitur. Qui non vult coronari, cœlum ac Deum spernit; Qui non vult certare, non vult coronari. O probrum. O infamiam. *Numquid Fratres vestri ibunt ad pugnam, & vos hîc sedebitis? Nulli dubium est, quin peccetis in Deum; & scitote, quoniam peccatum vestrum apprehendet vos.* 2. Tim. 2. Num. 32.

III. PVNCTVM.

INIVRIAM *igitur facit Gratiæ maximam, qui fortiter in iniuriis & aduersis non certat;* Cùm idcirco non certet, quia non putet se satis fortem cum Gratia, vt possit vincere; aut ipsam Gratiam non satis dignam iudicet, pro qua conseruanda pugnet, & in pugnando laboret. Quod vtrumque est Gratiæ valde inju-

Prou. 1. riosum. *Extendi manum meam*, inquit, *& non fuit qui aspiceret.* Extendit nempe manum cum indicat aliquid esse faciendum, & patiendum, cùm ad id exhortatur & confortat, cùm nos propterea erigit & stimulat, quoties denique nos velut manuducit quo tendimus. Sed quàm pauci & rari sunt qui ad motum Gratiæ moueantur! *Non fuit*, inquit, *qui aspiceret*, qui attenderet ad illos gratiæ motus, vt eos sequeretur: vnde sic pergit irata sapientia seu diuina gratia: *Despexistis omne consilium meum, & increpationes meas neglexistis. Ego quoque in interitu vestro ridebo vos, & subsannabo, cùm vobis id quod timebatis, aduenerit.* Quasi diceret, quando in extremum agonem & horrendum illud certamen vitæ ac mortis deueneritis, tunc me meâque operâ maxime vos indigere significabitis, tunc me inuocabitis, & impense deprecabimini: sed frustra, quia sicut me paratam ad certamen pro vobis ineundum deseruistis, sic vos iam certare paratos deseri conuenit. Quod certe est expauescendum, tibi præcipue qui tam mollis es in certando.

Hebr. 12. Quamobrem audiendus attente Apostolus, *Deponentes*, inquit, *omne pondus & circumstans nos peccatum, per patientiam curramus ad propositum nobis certamen: aspicientes in Authorem fidei & Consummatorem Iesum.* Vide vt circunstans nos peccatum vocet Concupiscentiam, quæ cum triplex sit, vt heri diximus, vna bonorum temporalium, alia delectabilium, & alia honorum mundi: aduerte diligenter nos ab illa triplici concupiscentia retardari ad certandum in aduersis. Ac proinde vt obsistas contrà, fortiterque decertes: Aspice in Authorem fidei & Consummatorem Iesum. Aspice illum pauperem in præsepi, contra tentationem concupiscentiæ temporalis. Aspice Illum patientem in cruce, contra delectabilia. Aspice illum denique gloriose regnantem in cœlo, contra Mundi vanitates. Dic blandientibus bonis, aut deterrentibus malis: *Video cœlos apertos & Iesum stantem à dextris Dei*, Qui mihi meliora præparat, si hęc terrena despicio. Mirum quantum ille aspectus Domini Iesu in Præsepi, seu in Cruce, seu in Cœlo valeat ad certandum & vincendum contra triplicem illam concupiscentiam. *Inimici hominis domestici eius.*
Mich. 7. *Ego autem ad Dominum aspiciam*, ait Propheta. *Vidi Deum, & salua*
Gen. 32. Dan. 10. *facta est anima mea. Adhuc visio in dies.*

Vidę in Indicibus Verbo, *Gratia, Fortitudo, Timiditas.*

IN FESTO

IN FESTO SANCTI IOANNIS APOSTOLI ET EVANGELISTÆ.

Discipulus quem diligebat Iesus. Ioan. 21.

VERITAS PRACTICA.

Qui diligit cordis munditiam, habebit amicum Regem. *Prou. 22.*

RATIO quæ de Rege regum Domino Iesu, Veritatem interpretatur, hæc est, quòd nullus Regi vt Regi, acceptior est quàm qui fidelem se præbet in omnibus.

Sed qui diligit cordis munditiam, maxime se fidelem præbet Regi Iesu.

Ergo habebit eum amicum, & ab eo diligetur sicut Dilectus hic Discipulus, de quo expresse dicitur, quod specialis prærogatiua Castitatis ampliori dilectione fecerat dignum, quia virgo electus ab Ipso, virgo in æuum permansit.

I. PVNCTVM.

VALDE HONORANDVS EST BEATVS IOANNES. Ingredere penitus in hunc pietatis Ecclesiæ sensum; & vide quàm id recte prædicetur. Nam vix sunt vlli honorum Tituli, quibus alij quique Sancti honorantur, qui non omnes conueniant sancto Ioanni, ad eius honorem præ aliis exaltandum. Fuit enim, vt scribit sanctus Hieronymus, *Lib. de Script. Eccl.* PATRIARCHA & fundator Ecclesiarum Asiæ. Fuit insignis PROPHETA Noui Testamenti, vt patet ex eius Apocalypsi infinita futurorum mysteria continente, vt ait idem S. *Lib. 1. com. tom.* Hieronymus. Fuit APOSTOLVS inter alios celeberrimus, & ex tribus vnus quos Columnas vocat S. Paulus. Fuit EVANGE- *Gal. 2.*

Tract. 35. in Ioan. LISTARVM Aquila, *Sublimium nempe prædicator, & lucis internæ, atque æternæ fixis oculis Contemplator*, vt scribit sanctus Augustinus. Fuit MARTYR designatus à Domino, cuius ca-
Math. 20. l. 1. in Ioan. licem esset bibiturus, vnde S. Hieronymus: *Si legamus*, inquit, *Ecclesiasticas historias, in quibus fertur quòd & Ipse propter martyrium sit missus in feruentis olei dolium, & inde ad suscipiendam coronam, Christi Athleta processerit, statimque relegatus in Pathmos insulam sit, videbimus martyrio animum non defuisse, & bibisse Ioannem, calicem confessionis quem & tres pueri in camino ignis biberunt, licet persecutor non fuderit sanguinem.* Fuit denique DOCTOR, EPISCOPVS, CONFESSOR & VIRGO. Ac proinde si alij ex horum aliquo coluntur & honorantur titulo, certe hic valde honorandus qui vnus omnes omnium titulos in se complectitur.

Præterea vero supra quàm alij, singulares quatuor & eximias obtinuit à Domino gratias. Prima est quod omnium Iunior ad Apostolatum, & omnium senior è vita discesserit, obijt enim tantum Anno Christi centesimo primo, vt est apud Baronium ex Eusebio. Vnde maximum meritorum cumulum sibi comparauit. Secunda, quod in sinu Christi Domini recubuerit, & fluenta Euangelij de ipso Sacro Dominici pectoris fonte potauerit. Tertia, quod in Filium Beatissimæ Virginis Matris coaptatus sit, illique Christus Dominus de cruce Virginem Matrem, Virgini commendarit.

Quarta est quam cæteris omnibus præfert, quamque omissis aliis maxime prædicat quod *Discipulus ille esset quem diligebat Iesus.* Hac se vna nota insignitum vult internosci, hoc se vno signare nomine, hac vna commendatione celebrari. Nec certe fallitur, quid enim amplius quàm sic diligi à Domino Iesu? Expende attentius. Congaude Sancto; Atque vt in aliquam huius diuinæ amicitiæ participationem venias, propositam Veritatem reuolue, Cuius Ratio quoad primam partem ita est facilis vt non sit longius immorandum in ea declaranda vel pōderanda.

Quid enim clarius, quàm ex omnibus Regis aut regni Administris eum esse præcipue carum & acceptum Regi, qui fidelis sit in omnibus & qui quò fidelior est, eò sit acceptior: Vnde Sa-
Prou. 20. piens, *Virum fidelem quis inueniet*, quasi diceret, illi sunt maxime qui quæruntur, & illi sunt qui rarius inueniuntur. Atque ita pau-

lo post Idem; *Vir fidelis multum laudabitur*. Et certe apud Regem Ibid. 28.
Iesum hic potissimum seruus probatur, *Quis putas est fidelis seruus? Euge serue bone & fidelis. Qui fidelis est in minimo, & in maiori* Math. 24.
fidelis est. Hic iam quæritur inter dispensatores vt fidelis quis inueniatur. Esto fidelis vsque ad mortem, & dabo tibi coronam vitæ. O vere debitum fidelitati præmium! ô vere debitam tali præmio fidelitatem! & 25. Luc. 16. 1. Cor. 4. Apoc. 2.

II. PVNCTVM.

SED *qui diligit cordis munditiam, is maxime se fidelem exhibet Regi Christo*.

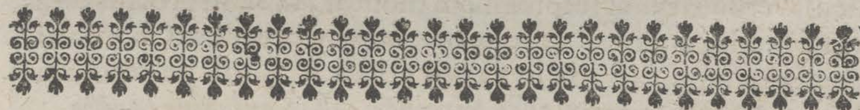
Nam cùm fidelitas his tribus potissimum indiciis innotescat: Primò, vt vniuersim in omnibus obseruetur: Secundò, vt exactè in singulis; Tertiò, vt crebrò & frequenter ad omnes occasiones exerceatur: profecto hæc tria maxime reperiuntur in eo qui diligit cordis munditiã. Primo enim vniuersim in omnibus quæ cor inficere possint ex quorumque vitio, plane viri fidelis est, vt se iis purget, aut non diligeret cordis munditiam. Deinde, non tantum prauos affectus, vel cogitationes quas vocant morosas prohibet, sed vel transitorias illas species quæ animo reluctanti obuersantur, vt ne vel minimâ labeculâ velit se infici, sitque eius anima Ephes. 5.
verè *Illa sponsa, quæ quantum humana infirmitas patitur, non habet maculam, aut rugam, aut aliquid huiusmodi, sed vt sit sancta & immaculata*. Nullum plane commercium habeat nullumue cum alienis verbum quod suspicionem moueat, nullam prorsus creaturæ dilectionem admittat quę non sit pure in ordine Charitatis, propter ipsum Christum, vt illud etiam Apostoli perfecte impleatur, *Despondi vos vni viro, Virginem castam exhibere Christo*. 2. Cor. 11.

Denique, quam crebro & frequenter in iis se exerceat qui diligit cordis munditiam, ex eo satis patet, quod toties idipsum repetit & frequentat, quoties aliqua incurrit species, quæ cor ipsius possit inquinare. At quis non sentit quàm sint illæ frequentes & quàm importunæ species? ac propterea quanta & quàm manifesta sit fidelitas in ipsis repellendis? Vnde aptè Apostolus; *Si quis ergo emundauerit se ab istis, erit vas in honorem sanctificatum, & vtile Domino, ad omne opus bonum paratum*; Quod est vno verbo 2. Tim. 2.
esse, fidelem. Itane tu? *Laua à malitia cor tuum Ierusalem, vt salua fias; vsquequo morabuntur in te cogitationes noxiæ?* Ierem. 4.

III. PVNCTVM.

Apoc. 19. QVI ergo diligit cordis munditiam, habebit amicum illum Regem qui habet in vestimento, & in femore suo scriptum, REX REGVM & DOMINVS dominantium, vt scribit dilectus Discipulus, quia videlicet vt Idem ibidem ait, cum illo Rege Re-
Ibid. 17. gum, *Sunt vocati electi, & fideles*. Fidelis est autem vel maxime qui diligit cordis munditiam, vt qui ad vnam vel leuissimam suggestionem, constanter in singulas horas dicat quod semel fi-
Gen. 39. delis ille Ioseph ad ipsum crimen repellendum : *Ecce Dominus meus*, &c. *Quomodo ergo possum hoc malum facere, & peccare in Deum meum?* Nonne hic fidelis fuit? Nonne in diligenda cordis & corporis munditia, fidelitatem suam ostendit? Nonne si cognitus fuisset Domino suo, magis illi carus fuisset & pretiosus? Sic ergo plane est de quouis diligente munditiam. Neque vltra labores in confirmanda Veritate satis nota, sed laborem omnem conuerte ad excitandam in te, cum diuina gratia, talem puritatis dilectionem quæ tibi faciat amicum Christum. Quanti hanc æstimes amicitiam, patebit ex dilectione puritatis: & quanta sit hæc dilectio, patebit ex vigilantia quam adhibebis, ad primas
Dani. 13. quasque vanitatis & voluptatis species exsufflandas. *Species dece-*
1. Thess. 5. *pit te. Ab omni specie mala abstinete vos.*

Vide in Indicibus Verbo *Castitas, Mortificatio, Puritas.*

IN FESTO SS. INNOCENTIVM.

Herodes videns quod illusus esset à Magis, iratus est valde; & mittens occidit omnes pueros qui erant in Bethleem, & in omnibus finibus eius, à bimatu & infra. Math. 2.

VERITAS PRACTICA.

Inimici nostri magis prodesse possunt odio, quàm profuissent obsequio.

RATIO EST, Quia vtilitas quæ spectat vitam spiritualem & æternam, longe maior est, quàm quæ temporalem.

Sed Inimici nostri nobis prodesse possunt odio suo, ad vitam spiritualem & æternam, cùm solùm ad temporalem nobis prodessent obsequio.

Ergo & magis prodesse possent odio, quàm obsequio; Dum bene scilicet vtamur eorum odio; atque ad hunc bonum vsum, valere multum potest ista Consideratio.

I. PVNCTVM.

Rudelis Herodes nouum
Regem, venire quid times?
Non eripit mortalia,
Qui regna dat cœlestia.

Rex iste qui natus est, non venit reges pugnando superare, sed moriendo mirabiliter subiugare. Venit non vt pugnet viuus, sed vt triumphet occisus. Quid est ergo quod ita turbatur & furit Herodes? Deprauata scilicet regnandi cupiditas, metus inordinatus, varia & inanis suspicio, similesque motus turbulenti, quos excitare solet ambitio, seu praua quæuis affectio. *Illic trepidauerunt timore, vbi non erat timor!* Nonne sic tibi sæpe accidit? nonne sic frustra sæpe commoueris, & sine causa concitaris? Recte sapiens, *Multos supplantauit suspicio illorum, & in vanitate detinuit sensus illorum.* Agnosce hic teipsum.

S. Fulg. Serm. 5. de Epiph.

Ps. 13.

Eccles. 3.

INTEREA verò pergunt impij satellites Regis, crudele in infantes edictum promulgant, non tam verbo quam facto; Vnus tantum quæritur, & in illo omnes mactantur, sicut ille in omnibus occiditur. Quale spectaculum! Quale impietatis Carnificum, cum pietate matrum certamen! Quid peccarant paruuli sic mactati? Sed quam bene cum illis actum est! Quàm vere S. Augustinus. *Ecce, inquit, profanus hostis nunquam beatis par-*

Serm. 10. de SS.

nulis tantùm prodesse potuisset obsequio, quantùm profuit odio. Quid enim illis contulisset? Quid tandem illud est si comparetur ad vitam illam beatam qua modo in cœlis perfruuntur? *Hi sunt qui cum mulieribus non sunt coinquinati, virgines enim sunt; hi sequuntur Agnum quocumque ierit; Hi empti sunt ab hominibus, primitiæ Deo & Agno, & in ore eorum non est inuentum mendacium, sine macula enim sunt ante thronum Dei.* Congaude illis, pium deprome affectum. Saluete flores Martyrum, &c.

Apoc. 14.

Sic porro nobiscum agitur, numquam fœlicius quàm cum miserius creditur; numquam vtilius quàm cùm perniciosius. Vere enim & de inimicis nostris dicere possumus, quod de Herode S. Augustinus circa Innocentes: *Magis prodesse possunt odio, quàm profuissent obsequio.* Expende accuratè, ac primo illud quod præmittitur de maiori vtilitate spirituali & æterna, quàm temporali & caduca; quis dubitare potest, nisi de fide dubius aut de salute desperatus? *Quid enim prodest homini si mundum vniuersum lucretur, animæ vero suæ detrimentum patiatur? aut quam dabit homo commutationem pro anima sua? TOTO non potes orbe animam emere*, inquit S. Chrysostomus; Quid tibi totus igitur orbis, si perdis animam? Hæc est vera & solida meditandi materia. Non multa hic, sed multum meditare quod est.

Matth. 16.

II. PVNCTVM.

SED Inimici nostri nobis prodesse possent odio suo, ad vitam spiritualem & æternam, cùm solum ad temporalem nobis prodessent obsequio.

Si enim patienter toleremus iniurias, probra, & quidquid odio suo Inimici congerent ad exercitationẽ humilitatis, & patientiæ, nonne inde profectus spiritualis, & æternæ beatitudinis cumulandæ seges amplissima? *Hæc est enim gratia*, inquit sanctus Petrus, *si propter Dei conscientiam sustinet quis tristitias, patiens iniuste. Quæ enim gloria si peccantes & colaphizati suffertis? sed si benefacientes patienter sustinetis, hæc est gratia apud Deum.* Et infra: *Et quis est qui vobis noceat si boni æmulatores fueritis? sed & si quid patimini propter Iustitiam, beati. Timorem autem Eorum ne timueritis, & non conturbemini.*

1. Petr. 2. & 3.

Si non haberemus qui aduersum nos obsisterent, ait Origenes,

Agones non essent, nec victoribus munera ponerentur, nec regnum cœlorum vincentibus pararetur, neque momentaneum hoc & leue tribulationis nostræ, supra modum, pondus gloriæ operaretur nobis in futuro. Sic ipse & alij Patres fusissime narrant, quantum profuerit vnicuique sanctorum, habuisse aduersarium & inimicum per quem factus est sanctus. Sic Innocens Abel à Caino primus martyr effectus. Sic de Iacob & Esaü dicitur, *Quod hic maior seruiet illi minori. Hic mali seruiunt bonis*, inquit S. Augustinus, *non vtique obsequendo sed persequendo, quomodo persecutores martyribus, & limæ vel mallei auro: quomodo molæ seruiunt tritico, quomodo panibus coquendis fornalia; sic mali seruiunt bonis, quomodo in fornace aurificis palea seruit auro, vbi palea consumitur, & aurum probatur.* Sic dicitur de Israëlitis quod quanto magis opprimebant eos Ægyptij, tantò magis multiplicabantur & crescebant. Hom. 23. in Num. Genes. 25. Exodi 1.

Sic Iosephum inimici fratres extulerunt; Sic Dauidem Saul: Iudæi Christum Dominum: atque vno verbo, quotquot sanctiores & beatiores veneramur, non nisi ex inimicorum iniquitate, sanctitatem collegerunt, & beatitudinem sibi compararunt. *Salutem ex Inimicis nostris, & de manu omnium qui oderunt nos. Ecce beatificamus illos qui sustinuerunt.* Quasi diceret ille sanctus Apostolus, Cur non ita nos existimamus beatos, si quid ab inimicis patimur, cum illos propterea veneremur vt sanctos & beatos, qui talia passi sunt? Luc. 1. Iac. 5.

III. PVNCTVM.

INIMICI *ergo nostri magis prodesse possent odio, quàm profuissent obsequio*; Cùm per odium illud suum ad salutem & perfectionem nostram prodesse nobis possent; quæ est vtilitas longè maior, quàm quæ humanis obsequiis deferretur. *Aufer rubiginem de argento*, inquit sapiens, *& egredietur vas purissimum*; Hanc à nobis rubiginem auferunt Inimici, dum nos exacuunt, aut potius dum eos patienter sustinemus. *Nam qui impatiens est*, vt idem ait sapiens, *sustinebit damnum*, Id est patietur sine merito, sine fructu, sine vllo emolumento, imo & cum detrimento & jactura; Nam ad illa damna quæ ab inimicis patitur, adjicit Impatientiæ peccatum, & peccati pœnas consequentes accersit. Quod aptè Propheta ille expressit qui dixit, *Ephraim* Prou. 25. Ibid. 19.

Osee 7. *factus est subcinericius panis qui non reuersatur*; Hic enim panis ex vtraque parte est maleficus; ex inferiori quidem, quâ est ambustus; ex superiori vero qua non solide coctus. Sic impatienti duplicatur damnum, quia malum male recipit, & priuatur bono
Ezech. 22. quod inde haurire poterat. *Fili hominis, versa est mihi domus Israel in scoriam: omnes isti æs, & stannum, & ferrum, & plumbum in medio fornacis: scoria argenti facti sunt.* Egregius sanè Prophetæ locus, tum firmandæ Veritati propositæ, tum discutiendæ Conscientiæ, num tibi hæc verba competant: num proficias ex aduersis, vel deficias; num quod datur ad lucrum, accipias ad de-
Eccles. 2. trimentum; *Væ his qui perdiderunt sustinentiam.* Erigere contra.
Ibid. 1. *Vsque in tempus sustinebit patiens, & postea redditio jucunditatis.*

SI forte, in triduum sequens inciderit Dominica quæ est infra octauam Natiuitatis Domini, Vide infrà, die nona Ianuarij: Et in die Purificationis B. Virginis, ad verba Simeonis, Tuam ipsius animam pertransibit gladius. Aut etiam formari potest

AD HÆC EIVSDEM VERBA:

Ecce positus est hic in ruinam, & in resurrectionem multorum in Israël. Luc. 2.

VERITAS PRACTICA.

Vel nouus homo Christus, veteris nostri hominis est ruina: vel vetus noster homo ruina est noui nascentis hominis: Alteruter alterius est ruina.

RATIO EST, Quia quando duo simul juncti sibi contradicunt; alteruter alterius est ruina.

Sed nouus & vetus homo, simul iuncti sibi contradicunt.

Ergo alteruter alterius est ruina.

PRIMA

PRIMA propositio iam aperte patet ex iis quæ dicta sunt in die Natalis Domini.

SECVNDA sic facile persuadetur; Nam viuere secundum carnem, siue secundum naturales sensitiui appetitus inclinationes: & non ita viuere, sunt omnino contradictoria; Nihil est autem vetus & nouus homo, quàm vita secundum, & non secundum carnem, vt expressè habet Apostolus, locis hîc notatis, ac proinde sibi omnino contradicunt. *Gal. 5. Eph. 4. Coloss. 3.*

VNDE tandem manifesta hæc apparet Veritas, *Quod alter alterius est ruina.* Et sic disertè Apostolus, *Destruatur,* inquit, *corpus peccati,* id est, moles illa peccatorum quæ à vetere procedit homine; neque est opus longiore discursu ad Veritatis probationem, sed ad praxis affectum, hinc etiam atque etiam, promouenda est voluntas. Nam sicut alteruter necessario debet in nobis viuere, prout nobis placuerit, ita plane videndum est cuiusnam ruina nobis magis placeat. Velles si posses vtrumque concordare & seruare, sed non potes; aut alterum necessario retineas, & alterum pellas. Times forte ruinam veteris hominis, times priuationem voluptatis, ambitionis, libertatis, & reliquæ concupiscentiæ, times destructionem illius corporis peccati, quam sequi necesse est, nouo se in nobis ædificante homine. *Rom. 6.*

At vide quænam sit maior ruina, si ne pereat vetus homo, nouum perdis: sic enim perdis Christum, perdis cœlum, perdis pacem, perdis teipsum, quâ tui parte tibi esse debes carior. Confer vtramque simul ruinam & jacturam. Ruina veteris hominis est ruina vanæ gloriæ; ruina noui hominis est ruina diuinæ gloriæ. Ruina veteris est destructio cogitationum carnis: at ruina noui est destructio cogitationum & consiliorum Dei. Ruina veteris est restrictio risus inanis, & moderatio lætitiæ sensibilis: ruina noui est priuatio solidæ & diuinæ consolationis. Ruina veteris est, humanæ contemptus gratiæ: ruina noui est diuinæ gratiæ cœlestiumque simul omnium jactura bonorum & beatitudinū. Sic perge in aliis vtriusque hominis antithetis bonis & malis: & supposita necessitate alterutrum eligendi, vide ex duobus bonis quodnam melius: Vide ex duobus malis quodnam deterius. *Quæ societas luci ad tenebras? quæ consensio Christi ad Belial?* Non tibi vita tollitur, non gloria, non lætitia; sed in melius mutatur. *2. Cor. 6.*
Non est perdere, minus pro maiori dare. *Rapinam bonorum ve-* *Hebr. 10*

ſtrorum cum gaudio ſuſcepiſtis, cognoſcentes vos habere meliorem & manentem ſubſtantiam.

TRIDVO ſequenti, agitur de Paſtoribus ad præſepe Domini, primò quidem proficiſcentibus; tùm ibi ſubſiſtentibus: atque inde regredientibus.

DIE XXIX. DECEMBRIS.

DE PASTORVM PROFECTIONE AD PRAESEPE DOMINI.

Tranſeamus vſque Bethleem, & videamus hoc verbum quod factum eſt nobis : & venerunt feſtinantes. Luc. 2.

VERITAS PRACTICA.

Sicut diſcurſum noſtri Intellectus ſtatim ſequi debet affectus voluntatis; Ita & affectum effectus, ſeu exequutio.

RATIO EST, Quia idcirco ſtatim affectus ſequi debet Intellectum diſcurrentem, ne diſcurſus euaneſcat, ſine vllo voluntatis affectu.

Sed niſi effectus atque exequutio ſtatim ſequatur affectum, affectus non minus exareſcet ſine effectu, quam ſine affectu diſcurſus.

Ergo perinde ſequi debet affectum effectus, atque affectus intellectum; Quod tamen rarum eſt, & diligenter aduertendum.

I. PVNCTVM.

PASTORES erant in regione eadem vigilantes, & custodientes vigilias noctis, super gregem suum. Et ecce Angelus Domini stetit iuxta illos, & claritas Dei circumfulsit illos, & timuerunt timore magno; Et dixit illis Angelus; Nolite timere, Ecce enim euangelizo vobis gaudium magnum, quod erit omni populo, quia natus est vobis hodie Saluator, qui est Christus Dominus, in ciuitate David. Luc. 2.

Vide quæ plura habentur in textu, & mirare quod ad pastores potius quàm ad alios prioris notæ homines, dirigantur à Deo Angeli. Expende singulas Angeli voces, atque has præcipue, *Et hoc vobis signum: Inuenietis Infantem, pannis inuolutum, & positum in præsepio.* O qualem Christi nati notam! quale insigne Regis Angelorum & hominum, *PANNI & PRAESEPE!* Aduerte, vt in diuinis Laudibus quas decantant Angeli, datur Deo gloria, & pax hominibus, vnde tu si tibi assumis gloriam quæ Dei est, pacem tibi Deus auferet, & erit gloria tua in confusione. Denique obserua diligenter quàm citò pastores affecti fuerunt ad videndum Infantem, de quo audierant Angelos, & quam citò affectum effectus sequutus fuerit; Sic enim vt Angeli discesserunt, pastores loquebantur ad inuicem, *Transeamus vsque Bethleem, & videamus quod factũ est; & venerunt festinantes.*

Sic plane in Meditationibus intellectum discurrentem statim affectus sequi debet: & affectum effectus. Tota vis Veritatis est in particula *statim*: Nemini enim dubium est quin aliquando effectus sequi debeat, sed an statim, aut æque cito atque affectus discursum sequitur; hoc porro est quod pauci norunt, & tamen eadem prorsus est Ratio pro affectu & effectu.

Quid est enim quod tantopere commendatur in meditando, vt affectus statim excitentur post discursum? Nempe ne discursus euanescat, quo euanescente nullus sit voluntatis motus & affectus, ac proinde nullus orationis fructus. Nam cùm Voluntas non moueatur circa bonum suum, nisi prout est cognitum & manifestatum ab intellectu: certe quamdiu ista præsens vigebit cognitio & manifestatio, magis affectiua erit voluntas, quã si non esset præsens. Sicut quando è silice scintilla excutitur,

debet esse paratus fomes qui scintillam excipiat, ne alioquin pereat: Ita in meditatione exardescit ignis, prout voluntas cum Gratia se opportune subiicit infuso Lumini. *Inueni quem diligit anima mea, tenui eum nec dimittam*; Hoc est affici, hoc est illu-
Cant. 3. strari & ardere. In quo certe deficiunt hi de quibus dicitur,
Rom. 1. *Quia cùm cognouissent, non sicut Deum glorificauerunt, aut gratias egerunt, sed euanuerunt in cogitationibus suis, & obscuratum est insipiens cor eorum.* Nonne tu ex his es?

II. PVNCTVM.

SED nisi effectus aut exequutio statim sequatur effectum, affectus non minus exarescet sine effectu, quàm sine affectu discursus.

Eccles. 8. Est quidem tempus & opportunitas omni negotio, vt ait Sapiens, neque semper ita paratum est & opportunum tempus vt quamprimum afficimur ad aliquid efficiendum, effectus affectum sequi possit: Tunc certe differendum, & sat citò si bene,
Prou. 19. Nam vt est in sacris prouerbiis, *Vbi non est scientia animæ, non est bonum: & qui festinus est pedibus offendet.* Verum non est tam frequens hæc præcipitatio, neque tam damnosa, quàm tarditas: Vix desunt occasiones rei bene gerendæ, prout in meditatione quotidiana statuitur: quia dùm res gerenda statuitur, circumstantiæ loci & temporis præuidentur, quæ tamen quando occurrunt, differtur sæpe effectus, & vix vnquam postea reuocatur; quandoquidem conceptus in meditatione affectus interim dum effectus differtur, elanguit; neque ita valet ad effectum di-
4. Reg. 19. latum exequendum, sicut dum calebat affectus. *Venerunt filij vsque ad partum, & vires non habet parturiens.*

Hoc valde expendendum, sicut facile euanescit discursus, ita & affectus: cito arescit lachryma, omnis humana voluntas am-
Sap. 4. bulatoria est, *Fascinatio enim nugacitatis obscurat bona, & inconstantia concupiscentiæ transuertit sensum sine malitia*, Id est, etiamsi non aduertas nec cogites. Atque inde fit quod dictum est, vt nisi illo ipso calente motu & durante affectu voluntatis, statim effectus & exequutio, dum imperari potest, imperetur, vix vnquam
Is. 56. fiet, quia mutabitur, aut refrigescet affectus; *Et erit sicut hodie, sic & cras, & multò amplius*, vt ait Propheta; Id est eadem semper peccabis, non conuertéris, non emendaberis, non proficies,

licet ad profectum afficiaris, quia nimis longe disiungis effectum ab affectu.

Hoc est quod Christus Dominus exprobrauit Iudæis, qui cum satis bene affecti essent ad prædicationem S. Ioannis, quia tamen non statim executio sequuta est illum affectum, nihil illis profuit vel audiuisse Ioannem, vel in eo audiendo commotos Ioan. 5.
esse. *Ille erat lucerna ardens & lucens, vos autem voluistis ad horam exultare in luce eius*; Quasi diceret, in hoc errastis, quod vobis satis esse putastis recte in illum affici: oportebat enim vltra progredi, & statim ad effectum prosilire. Quod & alibi explicat clarius dicens; *Publicani iustificauerunt Deum, baptizati baptismo Ioannis:* Luc. 7.
Pharisæi autem & Legisperiti consilium Dei spreuerunt in semetipsos non baptizati ab eo. O quale est illud; *Consilium Dei spernere,* dum affectum inefficacem reddimus!

III. PVNCTVM.

SICVT *ergo discursum Intellectus meditantis Veritates propositas statim sequi debet affectus Voluntatis, ita & affectum effectus:* Quia vt aperte est demonstratum, par vtrobique est ratio; neque minus timendum est quod effectus ab affectu disiunctus, nullus sit, quàm nullus esset affectus, si affectus à discursu disiungeretur. *Propterea*, inquit Apostolus, *abundantius oportet* Hebr. 2.
obseruare nos ea quæ audiuimus, ne forte pereffluamus. Non modo effluunt & pereunt discursus & affectus, nisi effectus sequatur; sed nos ipsi, quod mirum est, pereffluimus, Id est, toti consumimur & perimus, quia sine effectu nihil sumus; Vnde & Propheta; *Ponite corda vestra super vias vestras; seminastis multum, &* Agg. 1.
intulistis parum: comedistis & non estis saturati: Et qui mercedes congregauit, misit eas in sacculum pertusum. Nonne is se perire diceret, sic pereunte mercede sua?

In mente ergo habe, inquit Dominus, *qualiter acceperis, & au-* Apoc. 3.
dieris, & serua, & pœnitentiam age, de neglectis scilicet occasionibus, & toties dilatis effectibus. *Putasne quare moratur fi-* Tob. 10.
lius meus, aut quare detentus est ibi? Sic Tobias Pater de Filio; sic de te Deus, dum nimis tardas. Esto velocior, & funem magis prescinde quam solue.

Vide supra Feriam 3. infra Hebdomadam primam Aduentus. Et Verbo, *Effectus*.

DIE XXX. DECEMBRIS.

DE INGRESSV PASTORVM IN LOCVM, VBI NATVS EST DOMINVS.

Inuenerunt Mariam, & Ioseph, & Infantem positum in præsepio. Videntes autem cognouerunt de verbo quod dictum erat illis, de puero hoc. Luc. 2.

VERITAS PRACTICA.

Cum simplicibus sermocinatio eius, seu familiaris communicatio. *Prou. 3.*

RATIO EST, Quia his se potissimum communicat Christus, qui se illi totos subjiciunt.

Sed simplices sic se, inter alios, Christo subjiciunt.

Ergo & His maxime se Christus communicat. Quod certe est ad Simplicitatis commendationem, ac vitij oppositi detestationem illustrißimum, & maxime necessarium.

I. PVNCTVM.

SI tibi mirum fuit Pastores præ multis aliis vocatos & missos ab Angelis ad visendum Dominum; magis adhuc mirandũ apparet, quod illi locum ingressi vbi reclinatus erat Infans in præsepio, statim agnouerũt illum esse Saluatorem & Christum Dominũ, quem Iudæi expectabant, & qualem Angeli nunciauerant. Quam multa dubiam hanc illis fidem poterant facere! Quis facile crederet talem Regem nasci ex tam paupere matre, vt non haberet vbi eum reclinaret, nisi in pæsepio? Quis nisi bene persuasus putaret eum Saluatorem aliorum qui

neceſſaria vitæ vix haberet? Quod ſi Angeli ſuum illum Regem agnoſcunt, cur ei non miniſtrant? Cur non tranferunt in nobiliorem & commodiorem locum? Cur non conuocant vniuerſum mundum ad eum adorandum? Cur non ſaltem Iudæos omnes, aut certe cur non præcipuos? Cur potius paſtores, viros ſimplices à quibus coli non eſt ita magnificum & regium, ſicut à viris principibus?

Hæc & ſimilia poterant ſibi paſtores objicere, atque à credendo retardari; ſed nihil horum occurrit: ſtatim vt vident oculis corporeis puerum, vident oculis mentis Saluatorem & Chriſtum: Nihil contra diſcurrunt animo, nihil raciocinantur aduerſum, nihil opponunt contrarium. Ita ſe illis intime & plene communicat Verbum illud infans, vt intus loquatur, intus ſermocinetur, intus dicat quod olim per Prophetam: *Ego ipſe qui loquebar, ecce adſum.* Erant illi ſcilicet ſimplices animo & *Iſ. 52.* docibiles Dei, quos Chriſtus maxime diligit, quibuſcum ſermocinatio eius, & familiaris communicatio. *Ioan. 6.*

Admirare, & adora hanc diuinam Sapientiam & Bonitatem: Tum vt videas manifeſte quàm ſit vniuerſim certa Veritas, *Prou. 3.* quæ ex Prouerbiis proponitur modo conſideranda, expende primam illam Rationis allatæ partem, quâ dicitur Chriſtum ſe his maxime communicare qui ſe illi totos ſubjiciunt, id eſt, intellectu, & voluntate. Nam cùm ex iis quæ communicat, multa ſint quæ ſuperent humanum intellectum, & quibus etiam naturalis voluntas repugnat: certe niſi quis ſubjiciat illi hanc duplicem animi facultatem, non eſt aptus tantæ communicationi, nec vero dignus tantæ familiaritati. *Vade poſt me ſatana, ſcandalum es mihi, quia non ſapis ea quæ Dei ſunt, ſed ea quæ hominum.* *Math. 16.* Hæc ſi dicta ſunt illi viro qui Chriſto contradicebat in re tam noua & prope incredibili, qualis erat eius futura paſſio: quid dicetur illi qui repugnaret Domino in aliis quæ à communi ſenſu minus diſtarent. *O homo tu quis es, qui reſpondeas Deo. VAE* *Rom. 9.* *Iſ. 45.* *qui contradicit fictori ſuo, teſta de ſamiis terræ; nunquid dicit lutum figulo ſuo, quid facis?*

II. PVNCTVM.

SED *ſimplices ſic ſe Chriſto ſubjiciunt, intellectu, & voluntate.* In hoc enim proprie eſt ſimplicitas animi, vt ſicut paruu-

lus, non reluctetur, non repugnet, sed simpliciter credat & faciat quod cognouerit à Domino reuelatum & ordinatum. *Quod præcipio tibi, hoc tantum facito Domino*, ait Moyses, *nec addas quic-* Deuter. 12. *quam nec minuas*. Hoc vere est esse simplicem; Atque hinc dicitur in prouerbiis: *Abominabile Domino cor prauum, & Voluntas* Prou. 11. *eius in iis qui simpliciter ambulant*; Quia hi scilicet sese illi subjiciunt. Hoc diserte S. Ioannes Chrysostomus allata similitudine Hom. 63. in Math. paruulorum: *Etiamsi*, inquit, *Regina cum diademate atque purpura paruulis offeratur, non præponunt eam matri, licet pannosæ*; sic se simplices diuinæ fidei & prouidentiæ totos addicunt, vt licet humilia & abiecta proponantur ad credendum, vel faciendum, iis potius acquiescant, quam quæ mundus iactat & offert. *Gloria nostra hæc est*, inquit Apostolus, *testimonium conscientiæ* 2. Cor. 1. *nostræ, quod in simplicitate cordis, & sinceritate Dei, & non in sapientia carnali, sed in gratia Dei, conuersati sumus, in hoc mundo.*

Possesne ita loqui? quid impedit? quid contrà, se opponit? Rom. 8. prudentia illa scilicet carnis quæ mors est, *sapientia illa carnis, quæ inimica est Deo, Legi enim Dei non est subiecta, nec enim potest:* Is. 5. ait idem Apostolus; vnde illud væ propheticum: *væ qui sapientes estis in oculis vestris, & coram vobismetipsis prudentes.* Nec mi- Iob. 5. nus tremendum illud quod est apud Iobum: *Qui apprehendit sapientes in astutia eorum, & consilium prauorum dissipat: per diem incurrent tenebras, & quasi in nocte, sic palpabunt in meridie.* Quasi L. 6. Mor. c. 12. diceretur, sua ipsi sapientia desipiunt: sua ipsi luce cæcantur; dum se volunt regere contra Deum, suis ipsi consilijs reguntur contra seipsos. Quod sanctus Gregorius variis illustrat exemptis. Tu à teipso disce, quàm male tibi cesserit, quoties à Christo discesseris.

III. PVNCTVM.

Pro. 3. PATET ergo quàm vere dictum sic à Sapiente: *Abominatio Domini est omnis Illusor, & cum simplicibus sermocinatio eius:* Id est, communicatio familiaris de diuinis mysteriis, aut quibuscumque rebus spectantibus ad salutem & perfectionem; 3. 4. past. Admō. 12. *Deo enim sermocinari est*, inquit S. Gregorius, *per illustrationem suæ præsentiæ, humanis mentibus arcana reuelare; Cum simplicibus igitur sermocinari dicitur, quia de supernis mysteriis illorum mentes*

radio

radio ſuæ viſitationis illuminat, quos nulla vmbra duplicitatis obſcurat. Et ſanctus Hieronymus, *Sermocinatio,* inquit, *Domini, cum ſimplicibus eſt, quia illos cœleſtis ſapientiæ ſecretis illuſtrat, quos terreni faſtus ac duplicitatis nihil habere conſiderat. Hinc etenim dicit, abſcondiſti hæc à ſapientibus & prudentibus, & reuelaſti ea paruulis.* In Prou. Matth. 11.

Denique quid apertius ad rem noſtram quàm quod ipſa proclamat Sapientia: *Sentite de Domino in bonitate, & in ſimplicitate cordis quærite illum, quoniam inuenitur ab his qui non tentant illum: apparet autem eis qui fidem habent in illum: peruerſæ enim cogitationes ſeparant à Deo, probata autem virtus corripit inſipientes, quoniam in maleuolam animam non introibit ſapientia, nec habitabit in corpore ſubdito peccatis. Spiritus enim ſanctus diſciplinæ effugiet fictum.* Sap. 1.

Hinc te agnoſce, vix vnquam fateberis te fictum & ſimulatum: ſed nonne agnoſcis te aliquando & ſæpius in oratione deſertum à Deo, & in mediis verſari tenebris, vbi alij clara luce fruuntur? Vnde hoc putas? Audi iterum Sapientem; *Quoniam acceſſiſti maligne ad Dominum, & cor tuum plenum eſt dolo & fallacia.* Fingis te ſæpe velle quod non vis, nec velle quod vis. Atque illud ipſum ſi poſſes, ipſi Deo affingeres. *O plene omni dolo & fallacia, fili diaboli, inimice omnis Iuſtitiæ, non deſinis peruertere vias Domini rectas. Et nunc ecce manus Domini ſuper te, & eris cæcus, non videns ſolem vſque ad tempus.* Hæc ad doloſum Apoſtolus. Deprime magis ac magis cor tuum, ne ſe nimis efferat, ne ſibi nimis credat. Eccleſi 1. Act. 13. Eccleſ. 2.

Vide Verbo, *Simplicitas, Prudentia.*

DIE XXXI. DECEMBRIS.

DE REDITV PASTORVM, ET RELATIONE EORVM QVAE AVDIERVNT, ET VIDERVNT.

Et reuerſi ſunt Paſtores glorificantes, & laudantes

Deum, in omnibus quæ audierant & viderant, sicut dictum est ad illos. Luc. 2.

VERITAS PRACTICA.

Ne quid nimis, aut quid minus, cum proximo.

SENSVS & RATIO est, quod vbi æquale apparet periculum incidendi in excessum vel defectum, adhibenda est maxime cura, vt moderatio teneatur, ne quid nimis aut minus fiat. Sed in communicatione cum proximo, tale apparet periculum. Ergo ibi maxime adhibenda est cura, ne quid nimis, aut minus cum illo fiat, quàm debet fieri.

I. PVNCTVM.

OCCVRRVNT hîc duo consideranda, quæ nonnullam videntur habere oppositionem, vnde tamen perutile documentum elicitur. Primum est, quòd Pastores à præsepio Domini reuertentes, non cessabant omnibus obuiis prædicare, & miris efferre laudibus, quæ audierant ab Angelis & viderant in Puero nato. Alterum vero huic absimile est quod Maria & Ioseph mirum seruarent silentium, neque vlli cuiquam de hoc Mysterio verba facerent. De Iosepho quidem nihil prorsus habet Euangelista; de Maria autem hoc vnum, *Quod conseruabat omnia verba hæc, conferens in corde suo*, Id est sibi soli intenta, conferebat simul quæ ab Angelis & à Pastoribus dicebantur, vt inde vel ad laudandum Deum, vel ad profectum eliciendum excitaretur.

Quid porrò est, cur Ipsa non etiam sicut Pastores de his loqueretur, & quæ tam mira nouerat de Filio suo, non communicaret aliis? Aut quomodo Pastores, viri rudes & ignari hoc sibi assumebant? Videlicet vt hinc discas, & loquendum, & silendum. Disce à Pastoribus, opportune loqui de Diuinis & spiritualibus; Disce à Maria Matre, de iis etiam suo silere loco, & tempore. Vix aliud est vbi à Viris etiam spiritualibus peccetur

frequentiùs & grauius, quàm in horum aliquo extremorum, siue per excessum siue per defectum. Vel enim nimis se suaquè communicant, vel non satis. Et dum sæpe vnum euitare volunt extremum, in aliud incidunt. Quamobrem hic maxime seruanda est moderatio : *Ne quid nimis aut quid minus.* Atque vt practica reddatur Veritas, tùm adhibenda præcipue cautio, & attente consideranda Ratio quæ id suadet.

Quando scilicet æquale apparet periculum, & par vtrinque occasio imminet, incidendi in aliquod extremum, id est, in excessum vel defectum, circa quoduis obiectum : tum vel maxime attendendum, inuigilandum, & vno verbo, sic est cauendum, sicut in periculo & occasione peccati ; Nam reuera omne extremum, quodcunque sit, siue excedens, siue deficiens, vitiosum est : & sicut virtus non consistit nisi in medio quod est inter vtrumque extremum, ita nisi seruetur hoc medium, plane vitium est & peccatum. Hinc illa S. Gregorij Nazianzeni præclara sententia : *Virtutem excessus & defectus peraquè labefactant, non secus ac regulam additio aliqua, vel subßtractio.* Sanctus item Hieronymus aptissime : *In virtutibus nec Hyperbasçs nec Ellypsçs, nec plus, nec minus, sed omnia temperata : & si à recta via paululum declinaueris, non interest vtrum ad dextram vadas, an ad sinistram, cum verum iter amiseris.* Propterea toties admonemur in Scripturis ; *Ne declinemus ad dexteram aut ad sinistram, sed per viam quam præcepit nobis Dominus noster, ambulemus.* Quo etiam spectant illa Sapientum monita : *Prudentiæ tuæ pone modum. Noli esse iustus multum, neque plus sapias quàm necesse est, ne forte obstupescas.* Itane tibi caues in omnibus ? an potius temere & inconsulto te permittis corruptæ naturæ, quæ semper in aliquod propendet extremum ?

Orat. 26. *In Isaia.* *Deut. 5.* *Iosu. 1.* *Prou. 4.* *Pro. 23.* *Ecclef. 7.*

II. PVNCTVM.

SED in communicatione cum proximo, par est occasio & æquale vtrimque periculum, ne quid nimis, aut minus fiat.

Nam ex vna parte, qui sibi videntur sapere, & aliquid nosse de Diuinis, profusiores sæpe sunt in loquendo, & verendum magnopere ne illis accidat quod ait Ecclesiasticus ; *Cor fatui quasi vas confractum, & omnem sapientiam non tenebit.* Et Sapiens in Pro- *Ecclef. 28.*

Prou. 29. uerbijs: *Totum spiritum suum profert stultus; sapiens differt & reseruat in posterum.* Contra quos etiam manifeste Apostolus: *Dico*
Rom. 12. *enim per gratiam quæ data est mihi, omnibus qui sunt inter vos, non plus sapere quam oportet sapere; sed sapere ad sobrietatem: & vnicuique sicut diuisit Deus, mensuram fidei.*

Ex alia autem parte, non minus est periculi, si taceas quando loquendum est; *Væ mihi quia tacui*, ait Propheta. Et Sapiens, *Ne reuerearis proximum tuum in casu suo, nec retineas verbum, in tempore salutis, non abscondas sapientiam tuam in decore suo.* Et rursum, *Qui abscondit frumenta, maledicetur in populis; benedictio autem super caput vendentium.* Quod sancti Patres interpretantur de communicatione rerum spiritualium, ad quam sanctus Petrus nos ita strictè obligare videtur, quàm sanctè est obligatus Dispensator dispensare bona sibi data in hunc finem: *Vnusquisque*, inquit, *sicut accepit gratiam, in alterutrum illam administrantes, sicut boni dispensatores multiformis gratiæ Dei.* Ac proinde qui tam pio desit operi, nonne is suo desit officio? Nonne is per defectum peccabit, & minus faciet quam oporteret? Aut si forte loquaris, si quæ sentis communicas: Nonne suprà quàm tibi licet, tu tibi sæpe assumes? Nonne plus nimio te efferes? Nonne per excessum delinques? Videsne par vtrimque periculum? Tene verò vides in horum alterutro sic versari, vt vix vnum effugias, quin deuoluaris in aliud?

(Margin: Is. 6. — Eccles. 4. — Prou. 11. — 1. Pet. 4.)

III. PVNCTVM.

NE *quid igitur nimis aut minus fiat, agenti cum proximo, tanta cura & diligentia est attendendum, quanta est præsens occasio & æquale vtrimque periculum, incidendi in alterutrum extremorum, nisi diligenter attendatur.* Quod Sapiens apertissime monuit, dum ait, *Qui conatur multa agere, incidet in iudicium*: tum
Eccles. 29. subdit, *Recupera proximum secundum virtutem tuam, & attende tibi ne incidas.* Quasi diceret, nisi attendas, incides, quia lubricum & periculosium est opus.

Tota autem attentio cùm ex multis pendeat circumstantiis, tùm personæ, tùm loci & temporis, tùm etiam modi & finis in agendo: Vide hic quæ tuæ partes sint, quæ naturalis inclinatio aut diuinæ impulsus gratiæ, in alterutum ex his duobus?

An te nimis aut minus quam par esset, communicas? An forte nimis cum quibusdam, & minus cum aliis? An forte nimis cum arridet; & minus quando non ita placet? An forte nimis cum nobilioribus; & minus cum plebeis? Hæc sunt vbi hactenus deliquisti: hæc sunt vbi deinceps ne delinquas, attentio est excitanda. Vide distinctius, vbi, & quando, & illud ibi applica. *Attende tibi ne incidas.*

Dixi, custodiam vias meas, vt non delinquam in lingua mea. Ps. 38.
Pone Domine custodiam ori meo, & ostium circumstantiæ labiis meis. Ps. 140.
In dubio satius est minus quam nimis. *Cessa prior causa disciplinæ, & noli nimius esse, ne forte offendas.* Eccles. 31.

Vide infrà decimo octauo Ianuarij. Et in 2. parte, tota Hebdomada secunda post Octauam Paschæ. In tertia viro parte, Hebdomada decima, post Octauam Pentecostes.

DIE I. IANVARII ET ANNI. IN CIRCVMCISIONE DOMINI.

DE NOMINE IESV, ET DE PVRA INTENTIONE RENOVANDA.

Postquàm consummati sunt dies octo, vt circumcideretur puer, vocatum est nomen eius Iesus, quod vocatum est ab Angelo, priusquam in vtero conciperetur. Luc. 2.

Omne quodcumque facitis in verbo, aut in opere, omnia in nomine Domini nostri Iesu Christi. Coloss. 3.

VERITAS PRACTICA.

De pretio Nominis IESV, tantò plus circumciditur & nobis deperit, quantò minùs perfectè nos circumcidimus.

RATIO EST, Quia de pretio sacri Nominis tantò plus deperit, quanto minus nobis applicatur.

Sed tantò minus nobis applicatur, quantò minùs perfectè nos circumcidimus.

Ergo hinc etiam de pretio nominis Iesu, tantò plus circumciditur & nobis deperit.

Quod cum sit valde deplorandum, idcirco circumcidendis prauis affectibus, & purificandæ in omnibus intentioni, vacandum est diligentius, vt omnia nostra in NOMINE DOMINI NOSTRI IESV, FIANT.

I. PVNCTVM.

RIA occurrunt hodie quæ simul considerata nos eò ducent facilius quò potissimum spectare debemus. Primum est CIRCVMCISIO DOMINI, quam vt cæteri infantes octauo à Natiuitate die subire voluit, in exemplum obedientiæ & humilitatis. O quale exemplum! Non solùm formam hominis vt in Natiuitate, sed formam habet peccatoris. *Caput pro membris accipit curationem, quæ non est necessaria capiti, nisi ad sanitatem corporis.* Hæc fuse sanctus Bernardus. *Serm. 3. in Circumc. Dom.*

Secundum est, IMPOSITIO NOMINIS IESV. Quod vnum continet alia Dei nomina, significatione, dignitate & pretio. Nempe, vt ait idem S. Bernardus. *Ipsum est de quo sponsa in Cantico amoris, Oleum, inquit, effusum, Nomen tuum.* Hoc enim in aliis diuinis nominibus expromitur & quodammodo effunditur. Hoc est *magnum, excelsum, sanctum & terribile Nomen eius.* Hoc est *nomen nouum quod os Domini nominauit*; Hoc est *Nomen super omne nomen, in quo omne genu flectatur, cœlestium, terrestrium, & infernorum. Hoc est nomen & non aliud sub cœlo datum hominibus, in quo nos oporteat saluos fieri.* Hæc tecum recole, *cum metu & reuerentia*, vt ait Apostolus. *1. Cant.* *Ps. 110.* *Is. 62.* *Phil. 2.* *Act. 4.* *Hebr. 12.*

Tertium denique est, NOVI ANNI RECVRRENTIS INITIVM quo nos nostraque omnia Christo, vel per ipsum Deo, qui est PRINCIPIVM à quo, Et FINIS ad quem conditi sumus, offerre debeamus, & puram ei seruiendi & placendi in omnibus, Intentionem renouemus. Atque hoc est potissimum quod spectemus hodie, & ad quod exequendum duo alia referuntur. Nam Circumcisione admouemur, omnia illa amputanda esse, & velut circumcidenda quæ huic puræ

oblationi & intentioni possent obesse. Per nomen vero IESV subministratur modus & formula tam facilis atque efficax purificandæ deinceps intentionis, vt quoties dicas, sicut monet Apostolus, *IN NOMINE DOMINI*, totum dicas quod ad puritatem Intentionis sufficiat. Hæc est enim vis & virtus, hoc pretium & valor huius sancti Nominis, vt si operibus nostris præfigatur & infundatur, significationis suæ vim & virtutem impertiat, Id est, salutem & sanctitatem conferat. Vnde sanctus Bernardus, de hoc salutifero agens Nomine; *Semper tibi in sinu sit, semper in manu, quo tui omnes in IESVM & sensus dirigantur & actus: pone me, inquit, signaculum in corde tuo, signaculum in brachio tuo; habes in nomine Iesu vnde actus tuos vel prauos corrigas, vel minus perfectos adimpleas. Itemque vnde tuos sensus aut serues ne corrumpantur, aut si corrumpantur, sanes.*

Colosſ. 3.

Serm. 15. in Cant.

Recte hoc postremum de sanandis corruptis sensibus & affectibus addit sanctus Bernardus, nam nisi sani essent affectus, sancti non essent actus, quantumcumque illis sanctum IESV nomen infunderetur: quamobrem Circumcisio simul & Nomen iungantur necesse est; nec Circumcisio valet sine Nomine, neque Nomen sine illa Circumcisione spirituali, quâ nostri corrigantur affectus. Hoc quidem difficilius, sed tamen ita necessarium est, *Vt de pretio Nominis IESV tantò plus circumcidatur, & pereat, quantò minus perfectè, prauos illos affectus circumciderimus.* Atque idcirco hæc Veritas consideranda proponitur, vt grauiore proposito malo, quod est in illa iactura Nominis tam pretiosi, leuior appareat quæuis difficultas opposita, & facilius acceptetur.

Age ergo expende quid sit, de pretio nominis IESV aliquid circumcidi & deperire: Nempe non applicari nobis. Quidquid enim Christus Saluator nobis sit meritus, nisi nobis applicetur per media ordinata, nihil prodest ad salutem. *Ecce Ego Paulus, dico vobis, quoniam si circumcidamini, Christus vobis nihil proderit. Euacuati estis à Christo; à gratia excidistis.* Oportebat scilicet veterem legem in nouam verti: oportebat Legalem Circumcisionem in spiritualem mutari: oportebat, Iudaismum in Christianismum transferri, quod qui nollet facere, nollet Christum sibi applicare, nec proinde sibi prodesse. *Quicunque in Christo baptizati estis, Christum induistis*, ait Idem eisdem, Id est Christum

Gal. 5.

Ibid. 3.

ſtum vobis in baptiſmo applicaſtis, ſicut applicatur indumentum. Et quia variæ ſunt applicationes meritorum Chriſti, Idcirco idem Apoſtolus etiam baptizatis dicebat, *Induimini Dominum Ieſum Chriſtum, & carnis curam ne feceritis in deſideriis.* Rom. 13. Quaſi diceret, qui carnis curam facit in deſideriis, non ſibi Chriſtum induit, non ſibi applicat, quo Ille deeſt modo; vnde & cuidam Dominus, *Suadeo tibi emere à me aurum ignitum, probatum, vt locuples fias, & veſtimentis albis induaris, & non appareat confuſio nuditatis tuæ.* Apoc. 3. Tepido loquitur, id eſt tibi. Tepiditatis autem hæc eſt nuditas, & hæc confuſio nuditatis, vt malis eſſe nudus, quàm Chriſto indutus & ornatus.

II. PVNCTVM.

SED tantò minùs nobis applicatur valor & pretium ſacri Nominis Ieſu, quanto minus nos perfecte circumciderimus.

Vniuerſim vera eſt propoſitio de omni genere applicationis meritorum Chriſti, cui tantum obeſſe poteſt Cor incircumciſum, quantum opponetur illi merito, ſeu certæ Gratiæ quæ erat communicanda. Verum hîc duntaxat agitur de applicatione ſancti Nominis ad opera noſtra, vt ſic per puram Intentionem ad Deũ dirigantur; ſenſuſque propoſitionis eſt, quod prout intus, benè vel malè ordinatos affectus habuerimus, quod eſt eſſe circumciſum, vel incircumciſum; plus aut minus valebit pronunciatum Nomen ad formandam noſtram Intentionem, ſeu ad dirigendos in Deum actus noſtros. Debet enim concordare animus ori noſtro, & dum ore profitemur nihil nos velle in opere, niſi quod ſignificatur Nomine Ieſu, nihil habere debemus repugnans huic ſignificationi & valori: aut certe ſi quid eſt quod repugnet, impeditur applicatio & valor talis Nominis, atque ore tantum dicis, corde vero contradicis. Imo etſi corde ipſum diceres, & toto affectu pronunciares, te velle in nomine Ieſu operari quod agis, ſi tamen hoc agis propter honorem tuum, propter ſolam tuam commoditatem, delectationem, & lucrum, nihil agis, nihil dicis; quia repugnat te operari in nomine Ieſu, & propter vanitatem, aut voluptatem tuam: vnde quantum volueris vnum ex his repugnantibus, tantum oportet te nolle aliud. Quantum volueris placere Deo, tantum oportet te nolle placere tibi, vel

mundo. Et quia naturaliter tibi & mundo magis placere appetis quam Deo; nisi circumcidas & reprimas hos appetitus, non placebis Deo, sicque nihil proderit pronunciatio nominis Iesu quâ prætendis illi velle placere: nam per oppositum affectum illa destruitur & exhauritur; aut certe tanto minus proderit, tantoque minus applicatur eius valor & pretium, quanto magis de opposito restabit affectu, seu quanto minus perfecte atque inte-
2. Cor. 6. gre teipsum circumcideris. *Quæ est enim participatio Iustitiæ cum iniquitate? aut quæ societas Luci ad tenebras? Quæ autem conuentio Christi ad Belial?* Responde Apostolo id quærenti, aut agnosce nihil tibi esse quod respondeas.

III. PVNCTVM.

STAT ergo Veritas, *Quod de pretio Nominis Iesu tantò plus circumciditur, & nobis deperit, quantò minùs perfectè nos circumcidimus*; Quia quantum non applicatur, tantum deperit; non applicatur autem nisi circumcidantur contrarij Cordis affectus, aut nisi prout circumciduntur, & conformantur significationi Nominis, cùm ex Corde tanquam ex Radice procedat Intentio & qualitas operis, quidquid ore proferatur. Hinc Christus Do-
Math. 12. minus; *Aut facite arborem bonam, & fructum eius bonum; aut facite*
Ibid. 7. *arborem malam & fructum eius malum. Numquid colligunt de spinis vuas, aut de tribulis ficus? Sic omnis arbor bona bonos fructus facit, mala autem arbor, malos fructus facit.* Id est, qualis intus in animo fueris, tales erunt actus tui; si purus sis & vacuus prauis affectibus, pura & bona erunt opera facta in Nomine Domini: Sin contrà si deprauatus fuerit affectus, tùm praua inde erunt opera:
2. Tim. 2. Vnde aptè Apostolus: *Cognouit Dominus qui sunt eius: & discedat ab iniquitate omnis qui nominat nomen Domini.* Et Propheta Iere-
Ier. 11. mias: *Quid est quod dilectus meus in domo mea fecit scelera multa? Numquid carnes sanctæ auferent à te malitias tuas, in quibus gloriata es.* Quasi diceret animæ peccatrici, numquid putas auferendas tuas malitias per sola sacrificiæ, nisi tu ipsa collabores in illis tuis malitiis auferendis? Vel sic, putasne per oblata mihi sacrificia, te mihi placituram in cæteris operibus tuis, nisi per gratiam quam tibi offero, coneris auferre malitias quibus tu mihi displi-
Agg. 2. ces? Quod & Aggæus propheta prosequitur pluribus, patebitque

etiam apertius ex dicendis ſequenti triduo, vnde illud valide confirmatur, quod niſi naturales motus quibus teipſum inordinatè quæris in omnibus, circumcidas & amputes, non applices tibi vim & valorem Diuini Nominis; atque ex conſequenti tantum tibi depereat quantum recepiſſes, ſi illud applicaſſes, & oppoſitos repreſſiſſes affectus.

Quale autem illud, *Sic tibi deperire pretium & valorem tanti Nominis!* ſic tibi deperire meritum Chriſti, tot ſudoribus partum, tot votis exoptandum! *Quæ vtilitas in ſanguine meo?* In Nomine meo? In vita & in morte mea, *Dum deſcendo in corruptionem?* Id eſt, dum applicor corruptis & deprauatis affectibus? Pſ. 29.

Deplora tu Ipſe talem jacturam; atque vt diligenter in futurum proſpicias, audi Prophetam: *Nouate vobis nouale, & nolite ſerere ſuper ſpinas: Circumcidimini Domino, & auferte præputia cordium veſtrorum.* Nihil hodie gratius offeres Chriſto, quàm præciſum ex corde tuo aliquid, quod ibi hærebat tenacius. Nec vllum motiuum aptius huius præciſionis & oblationis faciendæ, quàm quod hîc modò proponitur, ne videlicet aliquid detrahatur & pereat de Chriſti merito & beneplacito. *Vt impleamini in omnem plenitudinem Dei. Vt dignetur vos vocatione ſua Deus noſter & impleat omnem voluntatem Bonitatis. Et opus fidei in virtute, vt clarificetur Nomen D. N. IESV Chriſti in vobis: & vos in Illo, ſecundum Gratiam Dei noſtri, & Domini IESV Chriſti.* Ier. 4. Epheſ. 3. 2. Theſſ. 1.

EODEM DIE,

EX VERBIS SVPRA RELATIS APOSTOLI:

VERITAS PRACTICA.

Diſcedat ab iniquitate omnis, qui nominat nomen Domini. 2. *Tim.* 2.

RATIO EST, Quia Nomen Domini Ieſu, ordinariè tantùm nominatur, vel ad Laudem & honorem ipſius Nominis; vel

ad Inuocationem auxilij: vel ad Intentionem operis cuiuscumque nostri, sic formandam.

Sed quodcumque horum trium consideretur, siue laus Nominis, siue Inuocatio, siue Intentio: non potest propterea ritè & fructuosè nominari Nomen Domini, ab eo qui fuerit in iniquitate.

Ergo discedat necesse est ab iniquitate omnis qui nominat nomen Domini, aut ne illud assumat; aut in vanum assumet; quod nefas est.

PRIMA propositio tantum est explicanda in suis terminis. SECVNDA sic apertè declaratur per singulas partes. Prima est de laude Nominis, cuius præcipua commendatio est quod Saluatorem significet; non qualemcumque, sed à peccatis, ab iniquitate, & malitia. Singularis certè & eximia commendatio: sed si fiat ab iniquo, si fiat ab homine existente in peccato, & non discedente ab iniquitate sua, nulla prorsus erit, aut nisi ridicula talis commendatio. Commendabit enim verbo quod ipse facto reprobat, dicet valde laudandum Iesum quod purget à peccato: & negabit id esse laudandum, cum suo ipse purgari nolit.

Prou. 25. *Aufer impietatem de vultu regis*, dicebat Sapiens, si regem scilicet laudas, quod vultu suo indicet, quanto in odio habeat impietatem, quid tu audes inferre in eius vultum illam ipsam impietatem aut iniquitatem in qua auferenda, regem dicis esse laudandum? Sic apertè Psaltes regius: *Peccatori dixit Deus, quare tu enarras iustitias meas, & assumis nomen meum per os tuum.* Denique non est speciosa laus in ore peccatoris.

Ps. 45.

Ecclesi. 15.

Sic de Inuocatione auxilij, quod aliud sequitur in propositione probandum. Rectè quidem per hoc sanctum Nomen, quacumque in necessitate, diuinam implores opem, cùm non *sit aliud nomen sub cælo datum hominibus, in quo oporteat nos saluos fieri:* sed nonne scis, Deum opem suam retrahere ab iniquis? An ignoras quod probè sciuit ille Ammonites, qui sic de Deo quem Iudæi colebant, magnificè loquebatur; *Deus illorum odit iniquitatem, perquire si est aliqua iniquitas eorum in conspectu Dei eorum; ascendamus ad illos, quoniam tradens tradet illos Deus eorum tibi, &*

Act. 4.

Iudith 5.

subiugati erunt sub iugo potentiæ tuæ. Si vero non est offensio populi huius, coram Deo suo, non poterimus resistere illis, quoniam Deus eorum defendet illos.

Quod maximè patuit in electo illo viro Iosué qui sacri IESV nominis figuram suo ipse nomine præferebat. Cum enim aliquando præter morem vidisset Israëlem terga vertentem suis hostibus, quos semper ipso duce debellarant, *Mi Deus,* inquit, *quid dicam? Et quid facies magno Nomini tuo?* Tum vero Dominus, *Surge, cur iaces pronus in terra? peccauit Israël,* Quasi diceret, frustra inuocas nomen meum, frustra per nomen meum tibi opem concilias: ne quid à me speres, quamdiu vel vnus erit inter tot millia, qui vel iniquitatem admiserit, vel non dimiserit. Stupendum certè exemplum, & diutius expendendum. *Ios. 7.*

Tertium denique quod spectat ad Intentionem operis nostri, sub hoc fœlici formandum Nomine, non tam rectè & fructuose formabitur, si nominetur in peccato Nomen, quam si extra peccatum pronuntiaretur. Neque enim potest quidquam in Nomine Domini fieri, si cum peccato fiat, aut si peccatum fiat, aut si fiat in lethali peccato. Quæ quia fusius in crastino pertractantur discursu, satis modò sit agnoscere quàm vere Apostolus dixerit, *Discedat ab iniquitate omnis qui nominat nomen Domini*; Quicumque tandem ille sit, siue Sacerdos, siue Laïcus: siue Religiosus, siue sæcularis, siue Dominus, siue seruus: absolutè atque vniuersim denuntiatur *omnis,* nulla seclusa persona, nulla prætexta causa, nulla prætenta necessitate, vel occasione, vel consuetudine nominandi, nisi prius discedat ab iniquitate, si quam contraxerit, nisi conteratur & doleat, nisi sit in illa gratia quæ animam sanctam & gratam Deo reddit, ne sanctum hoc pronuntiet Nomen, quia frustra pronuntiaret, frustra laudaret, frustra inuocaret, frustra se offerret: *Sanctum & terribile nomen eius,* vt non *Ps. 110.* impune scilicet contaminetur à lingua iniqua. *Irritat aduersarius nomen tuum in finem.* O miseriam peccatoris, qui sacrum nomen *Ps. 73.* Iesu non ausit tutò pronuntiare? O beatam verò necessitatem deponendi peccati: vt vel discedat necesse sit à peccato, qui Nomen Iesu nominare velit; vel nisi velit à peccato discedere, nefas sibi ducat proferre Nomen Iesu!

EODEM DIE.

DE CIRCVMCISIONE SPIRITVALI.

Circùmcidimini Domino, & auferte præputia Cordium vestrum. Ier. 4.

VERITAS PRACTICA.

Quanta est modo nobis obligatio ad non suscipiendam Circumcisionem legalem, tanta est ad suscipiendam spiritualem.

RATIO EST, *Quia tota obligatio quâ tenemur ad non suscipiendam Circumcisionem legalem, petitur à lege seu religione Christiana quæ illam modo vetat.*

Sed eâdem lege & religione Christiana iubemur suscipere Circumcisionem spiritualem.

Ergo quanta est vnius obligatio, tanta est alterius. Quod certe est non parui ducendum.

PRIMA propositio per se patet, & declaratur infra fusius, Sabbato post Dominicam primam Epiphaniæ, vbi quàm similis huic Veritati Veritas proponitur.

SECVNDA verò sic demonstratur; quia Circumcisio spiritualis, nihil aliud est quàm talis mortificatio interior vel exterior, qualis necessaria est ad vitandum omne peccatum, & faciendum omne bonum, à Deo tibi iussum. Talis autem mortificatio tam necessariò iussa est, quàm necessario est euitandum malũ, aut tale bonum faciendum, quod non posset fieri, nisi per huiusmodi mortificationem: Vnde illa Christi Domini toties
Matth. 5. 28. iterata: *Si oculus tuus scandalizat te, si pes, si manus: erue, præscinde, amputa,* Id est, si qua re externa aut aliquo rei affectu

impelleris ad peccatum; mortifica hunc affectum; Quod idem est ac circumcide, *Circumcidite præputia cordis vestri.* *NOS sumus Circumcisio, qui spiritu seruimus Deo*, inquit Apostolus; quasi diceret, primò quidem, tam necessaria est talis Circumcisio quàm nos esse spirituales, quàm nos esse Christianos, quàm nos seruire Deo. Deinde vero *Nos sumus Circumcisio*, Id est, quanti quanti sumus, omnino & non ex parte tantum, sicut Iudæis erat Circumcisio; Nos inquam Christianos, ex totis nobis, siue in animo, siue in corpore, sic nos oportet vsquequaque esse circumcisos, vt vere dici possimus quod simus Circumcisio. Denique *Nos sumus Circumcisio*, quia videlicet propter nos instituta erat legalis Circumcisio, nostram spiritualem, illa carnalis figurabat; ac proinde cùm venit tempus suscipiendæ spiritualis huius Circumcisionis, cessauit alia, sicut tenebræ desinunt lucente sole. Deut. 10. Phil. 3. Rom. 2.

Ex quibus non modo est euidens, tantam huius spiritualis Circumcisionis esse obligationem positiuam, quanta est negatiua alterius, sed ex eadem euidentia Concludendum est, positiuam illam obligationem esse quodammodo religiosiorem & priorem quam negatiuam. Quia finis semper est fortior illis omnibus quæ propter finem fiunt: finis autem abrogatæ legalis Circumcisionis, est spiritualis Circumcisio; Non enim idcirco præcipitur spiritualis Circumcisio, quia carnalis ablata est: sed idcirco carnalis aufertur quia spiritualis adducta est; Neque nouum statuitur Testamentum quia vetus abiit, sed vetus abiit quia nouum venit. Sic expressè Apostolus: *Aufert primum vt sequens statuat*, & res figurata semper nobilior est, & magis commendata quàm quælibet eius figura; Vnde sancti Patres & scripturæ Interpretes sic Christum Dominum aiunt esse Circumcisum vt Circumcisionem dissolueret, & aliam maiorem ostenderet id est *spiritualem*, inquit Epiphanius. Hebr. 10. V. Barrad.

O quantum ergo aberrant à Lege & Religione Christiana Incircumcisi corde & auribus! Hoc certum habe anima vt quam verè dictum est de Circumcisione legali: *Si circumcidamini, Christus nihil vobis proderit*, tam verè dicendum sit de spirituali: *Nisi circumcidamini, Christus nihil vobis proderit.* Gal. 5.

Vide infra die tertio & quarto Ianuarij. Sabbato infra Hebdomadam quintam post Epiphaniam de Communi Martyrum. Et passim vbi de *Mortificatione, Intentione, & Perfectione.*

TRIDVO sequenti, agitur de Triplici Puritate puræ Intentionis, seu de tribus puræ & rectæ intentionis Conditionibus, quæ ex effectis antiquæ Circumcisionis eruuntur.

Non aliter verò deinceps recensentur dies, quàm quo numero & ordine connectuntur in decursu mensis, vsque ad Dominicam secundam post Epiphaniam, vbi resumetur nomen Feriæ.

De Dominica porro ante Epiphaniam occurrente, nullum est aliud institutum officium, quàm eius diei quo tùm occurrit, sicque vacare dicitur.

DIE II. IANVARII, QVÆ EST OCTAVA S. STEPHANI.

DE PRIMA CONDITIONE PVRÆ INTENTIONIS, VT SIT PVRA A PECCATO; Ex PRIMO ANTIQVAE CIRCVMCISIONIS EFFECTV, QVI EST PVRGATIO PECCATI ORIGINALIS.

Accedamus cum vero corde in plenitudine fidei, aspersi corda, à mala conscientia. Hebr. 10.

VERITAS PRACTICA.

Non sunt facienda mala, vt eueniant bona.

RATIO EST, Quia quod absolutè & simpliciter vetatur à

Deo,

Deo, non potest vllo planè pretextu fieri.

Sed malum seu peccatum quodcumque sit, simpliciter & absolute vetatur à Deo.

Ergo non potest hoc pretextu fieri, vt eueniant bona. In quo tamen multi reipsa dissentiunt.

I. PVNCTVM.

TANTI refert puram in omnibus adhibere Intentionem & rectum sibi finem proponere, vt plures de hoc argumento institui debeant Considerationes, siue ad pleniorem rei cognitionem, siue ad maiorem eiusdem commendationem. Ex multis autem quæ considerari possent, selectæ sunt tres Intentionis puræ Conditiones, quæ ex totidem antiquæ & Mosaïcæ Circumcisionis effectis depromuntur; Quarum prima est vt Intentio sit pura ab omni peccato, sicut olim Circumcisio excludebat peccatum. Sic S. Ambrosius. *Circumcisio*, inquit, *purgationem significat delictorum.* In Luc.

Et vero dupliciter intelligi potest, purgationem à delicto esse necessariam puræ intentioni; Primò vt conscientia munda sit ab omni peccato mortali, sitque Ille in statu gratiæ sanctificantis qui præ se fert puram habere intentionem, cum alioquin non sufficeret illa intentio ad impertiendam actionibus vim & valorem æterni meriti. *Et si distribuero in cibos pauperum omnes facultates meas, & si tradidero corpus meum, ita vt ardeam, Charitatem autem non habuero, nihil mihi prodest,* ait Apostolus. Est autem eadem ratio Charitatis & Gratiæ Sanctificantis, quantum ad valorem & meritum nostrorum operum. Quo de argumento præclare & fusè sanctus Bernardus, in illud Canticorum; *Pulchræ sunt genæ tuæ sicut turturis.* 1. Cor. 13. Serm. 40. Cant. 1.

Secundo, necesse est vt illud opus cui Intentio est præfigenda, non sit malum ex se, aut vetitum; Neque enim bonus finis, aut intentio boni alicuius, potest id bonum facere quod est malum, neque id quod est malum potest bene & licite fieri, vt fiat aliquod bonum. *Blasphemamur,* inquit Apostolus, *& sicut aiunt quidam nos dicere, faciamus mala vt veniant bona, quorum damnatio iusta est*, Id est, damnandus talis sensus. Nos Christiani longe Rom. 3.

absumus ab illa sententia quam damnamus; Hoc enim nunquam licet quouis prætextu. Hæc est communis interpretatio verborum Apostoli, quâ nonobstante, multi secus in praxi faciunt, qui non verentur mentiri, aut aliud quid mali facere, vt sibi vel proximo benefaciant; Idcirco hæc Veritas attentius est consideranda; statuendumque in praxi, prorsus *Nulla vnquam esse facienda mala, vt eueniant bona.*

Ratio est facilis & efficax, quia quod absolute & simpliciter vetatur à Deo, nullo plane prætextu potest licite fieri. Hoc est enim vnum & idem, absolute vetari, & nunquam posse fieri. Nam si posset esse aliquis casus quo contrauenire liceret, non esset absolute & simpliciter à Deo vetitum: Istæ namque voces, *Absolute & simpliciter*, excludunt omnem casum & omnem epijKeiæ actum. Quod enim de humanis legibus dicitur, aliquem posse euenire casum, quem non præuiderit Legislator, &
2. 2 q. 120. in quo æquitas postulet vt à verbis legis discedatur, non potest dici de Diuinis, cùm nihil euenire possit quod non præuiderit Deus; ac proinde quando aliquid aperte constat esse absolute vetitum, nullus relinquitur dispensationi aut excusationi locus;
Deut. 4. sic absolute est abstinendum vt vetatur. *Non addetis*, inquit, *ad verbum quod vobis loquor, nec auferetis ex eo. Custodite mandata Domini Dei vestri, quæ ego præcipio vobis.* Nonne id æquum? Quid igitur contrà posset prætendi, nisi quod iniquum? Sic vere di-
1. Ioan. 3. ctum est, *Omnis qui facit peccatum, & iniquitatem facit; & peccatum est iniquitas.*

II. PVNCTVM.

SED malum quodlibet seu quodcumque peccatum, simpliciter & absolute vetatur à Deo.

Non quidquid vetat Deus, sic absolute semper vetat, vt aliter Ipso dispensante, vel mutante leges, non possit fieri; sicut patet in lege veteri abrogata: sed aliud est aliquid esse malum, quia
2. 2. q. 110. a. 3. ex S. August. vetitum: & aliud, esse vetitum quia malum. Tale est autem mendacium & illud malum de quo hic agitur, malum est intrinsecè, vt dicitur, & ex natura sua tale, aut certe sic supponitur; quo supposito affirmatur, id absolute & simpliciter vetari à Deo, quia non potest non vetare illud Deus, sicut non potest

non odisse. Quis enim nescit odium quod Deus habet de malo seu peccato, esse necessarium, esse infinitum, esse ita immutabile, sicut ipsius Dei natura est immutabilis? Nam cùm à Natura sua, ac proinde necessariò amet Rectitudinem Legis æternæ, nec non Bonitatem & Perfectionem suam, necessariò etiam odit & vetat quidquid tali Rectitudini & Bonitate aduersatur: aduersatur autem illi omne peccatum, quia ratio peccati in eo sita est, quod sit contra legem Dei æternam, & illi Bonitati maxime repugnat, non vt forma formæ, sed vt inordinatum & distortum suæ regulæ & mensuræ. *Lessius de perf. diui. l. 8. c. 1.*

Sic passim Scripturæ omnes: *Deus illorum odit iniquitatem.* *Iudith 5.* *MUNDI sunt oculi tui ne videas malum, & respicere ad iniquitatem non poteris.* *Habac. 1.* *NON dicas, ille me implanauit, non enim necessarij sunt ei homines impij. Omne execramentum erroris odit Dominus, & non erit amabile timentibus eum. Nemini mandauit impie agere, & nemini dedit spatium peccandi*; *Eccles. 15.* Id est, nulla est persona cui liceat, nullus locus, aut tempus quo id liceat. Hinc Tobias Filio suo, *Omnibus diebus vitæ tuæ in mente habeto Deum, & caue ne aliquando peccato consentias.* *Tob. 4.* Et in particulari, mendacium dicitur esse inter ea quæ Deus odit præcipue, *Prou. 6.* imo & *Abominatio est Domino, labia mendacia.* *Ibid. 12.* Et ne quod forte excludas mendacium, *Noli inquit velle mentiri, omne mendacium.* *Eccles. 17.* Denique nihil est quod magis irritet Deum, quàm si quis sibi fingat aliquod esse tempus, aut locũ, aut casum, in quo mentiri vel peccare liceat *Propter quid irritauit impius Deum? Dixit enim in corde suo, non requiret.* *Psal. 9.* O Impietatem! ô blasphemiam! desineret esse Deus, si non requireret. Et tamen quàm multi hoc corde dicunt!

III. PVNCTVM.

NVNQVAM *igitur sunt facienda mala, vt eueniant bona;* Quia nunquam quocunque prætextu id faciendum est quod simpliciter & absolutè est vetitum tanquam malum; & quod non potest non esse vetitum, sicut non potest non esse malum. Nam bonum quod inde sequitur, non impedit quo minùs malum sit malum, nec proinde quo minùs sit vetitum, nec denique quò minus sit cauendum. *Nimis odito execrationem*, ait Sapiens, id est suprà quàm quidlibet aliud, quod te ab illius odio *Eccles. 11.*

reuocare possit. Vnde & S. Augustinus præclare in sententiis, *Peccare est inhonorare Deum, quod non debet facere homo, etiamsi totum pereat quod non est Deus.* Et ne putes mendacium idcirco esse peccatum, quia potest prodesse, Nonne possunt, inquit Idem, *Et furando prodesse? nec ideo tale furtum quisquam dixerit non esse peccatum.* *NVNQVID Deus indiget vestro mendacio, vt pro illo loquamini dolos? Numquid faciem eius accipitis, & pro Deo iudicare nitimini? aut placebit ei quem celare nihil potest, aut decipietur vt homo, vestris fraudulentiis? Ipse vos arguet.* Sic aptissime Iob. Nec negligendus Author libri de Imit. Christi, qui hæc expresse habet; *Pro nulla re mundi & pro nullius hominis dilectione, aliquod malum est faciendum; sed pro vtilitate tamen indigentis, opus bonum libere aliquando intermittendum est.*

In Enchir. c. 22.

Iob. 13.

lib. 1. c. 15.

Vide in his quantum delinquas. Et illud sancti Hieronymi ad dirigendam intentionem tuam, & alia quæuis recte operanda plurimi facito; *Aedificanti tibi spiritualem domum, non super leuitatem arenæ, sed soliditatem Petræ, Innocentiæ imprimis fundamentum ponatur.* Itemque illud Apostoli, *Volo vos sapientes esse in bono, & simplices in malo.* Nempe vt bonum fiat vel non fiat, sapienter est dijudicandum ex circumstantiis: Sed ad malum euitandum, sola simplicitas adsit. Quia omne malum est euitandum. Nullus mali delectus est, vbi omne malum excluditur.

Ep. ad Celant.

Rom. 16.

Vide ferias infrà Dominicam secundam post Epiphaniam, & alias vbi de peccato, ex Indicibus.

DIE III. IANVARII,

QVÆ EST OCTAVA S. IOANNIS APOSTOLI.

DE SECVNDA CONDITIONE PVRÆ INTENTIONIS, VT STVDIVM CONTINVVM REPRIMENDAE CONCVPISCENTIAE COMPREHENDAT, QVOD IN LEGALI CIRCVMCISIONE FIGVRABATVR.

Circumcidite præputium cordis veſtri, & ceruicem veſtram ne induretis amplius. Deut. 10.

VERITAS PRACTICA.

Totius difficultatis de pura Intentione ſolutio, ſtudium eſt continuum reprimendæ Concupiſcentiæ.

RATIO EST, Quia tota difficultas de pura intentione verſatur circa ſufficientem voluntatis diſpoſitionem, ad hanc puritatem inducendam.

Sed ex ſtudio continuo reprimendæ Concupiſcentiæ, cognoſcitur ſufficiens voluntatis diſpoſitio ad talem effectum.

Ergo inde eſt ſolutio totius difficultatis. Ac proinde illud ſtudium continuum maximopere eſt neceſſarium.

I. PVNCTVM.

QVOD Circumciſio legalis figura eſſet Circumciſionis ſpiritualis, quæ eſt mortificatio interior ſeu ſtudium reprimendæ Concupiſcentiæ, iam dictum eſt ex Apoſtolo qui de ſe ac nobis omnibus. *Nos ſumus*, inquit, *Circumciſio, qui ſpiritu ſeruimus Deo*; Et alibi: *Circumciſio cordis in ſpiritu, & non litera:* *Phil.* 3. Quaſi diceret, Hæc eſt vera Circumciſio, qua cordis concupiſcentiæ circumciduntur: hæc eſt ſpiritualis ad quam carnalis velut *Rom.* 2. ad finem refertur: hæc eſt quæ fit per Spiritum ſanctum non iuxta literam legis Moſaicæ. Et rurſum vbi de Chriſto Domino: *Col.* 2. *Et eſtis*, inquit, *in illo repleti, qui eſt Caput omnis principatus & poteſtatis: in quo & circumciſi eſtis Circumciſione non manufacta in expoliatione corporis carnis, ſed in Circumciſione Chriſti.* Quaſi explicaret in quo repleti eſſent, & quid eſſet, ſic repleri in Chriſto, nempe quod lex antiqua, variis præmittebat figuris, id totum ſpiritualiter adimpleri, per fidem, per Mortificationem, & alia quæ modò profitemur.

Quàm vero hæc ſpiritualis Circumciſio ſit neceſſaria puræ

intentioni visum est etiam primâ die, & per se satis patet: Sed quàm necessario debeat esse continua aut eius saltem studium & propositum, nunc porrò videndum est acuratius ex declaratione Veritatis practicæ, quà statuitur totius difficultatis de pura intentione solutionem ex hoc continuo studio reprimendæ concupiscentiæ petendam esse.

Ratio hæc quæ affertur est valde consideranda, Quod videlicet tota difficultas de pura intentione versatur circa sufficientem voluntatis nostræ dispositionem, ad hanc puritatem inducendam. Nō desunt quidem aliæ difficultates de quibus Theologi disputant, sed hæc ad praxim potissima, imo & tota de habituali & virtuali quam vocant intentione, quid sit necesse, quidue sufficiat, ex parte nostra, cum diuina gratia ad hoc vt recta & pura in omnibus Intentio habeatur. Cum enim Intentio primò & principaliter sit actus voluntatis, vt expresse docet sanctus
1. 2. q. 12. a. 1. Thomas, certum est ex vna parte, quod vt pura sit intentio, necesse sit voluntatem esse puram seu purificatam prauis illis affectibus & desideriis quæ militant aduersus animam, & quibus in agendo tota naturaliter occupatur, nisi eis resistat. Ex alia vero parte, cùm variis & longè diuersis modis voluntas possit resistere vel consentire illis motibus; nunc plenè & perfectè, nunc semiplenè & imperfectè; hinc fit, vt tot variis & diuersis dispositionibus sit affecta voluntas circa Intentionem operis, quot erunt illi varij & diuersi modi, quibus consentiet vel resistet prauis affectibus. Atque hinc demum oritur tota difficultas, quomodo cognoscatur in tanta varietate, sufficiens dispositio voluntatis, vt
Ps. 138. ipsa sufficienter pura sit, & recta intentio quam prætendit. *Proba me Deus & scito cor meum, interroga me, & cognosce semitas meas. Et vide si via iniquitatis in me est, & deduc me in via æterna.* Quasi diceret, fac me cognoscere, quod quidem cognitu est difficile, & tamen vtile, an rectam in actionibus Intentionem habeam, an recte incedam ad vitam illam æternam, ad quam sum conditus, & à qua si deuio, reduc me, & dirige me in viam rectam.

Sic orandum esset cum Dauide, vt simul cum illo etiam pos-
Ps. 84. sis dicere: *Audiam quid loquatur in me Dominus.*

II. PVNCTVM.

SED ex studio continuo reprimendæ Concupiscentiæ, cognoscitur sufficiens voluntatis dispositio ad hanc puritatem inducendam.

Primo intelligendum est, quid sit continuum studium reprimendæ Concupiscentiæ, nempe voluntas efficax cum diuina gratia sic continuo reprimendæ naturæ corruptæ seu naturalis eius propensionis, vt quantum aduerti poterit, semper reprimatur; Et vt semper aduertatur, non leuis cura adhibeatur: singulis mane diebus propositum renouetur, sæpe ad id Gratia petatur, quotidianum examen instituatur, & alia denique conferantur quæ indicent veram & efficacem voluntatem. Hoc est quod vocatur studium continuum: hoc est quod ait Sapiens, *Esto firmus in via Domini, & in veritate sensus tui.* *Eccles. 5.*

Secundò, agnoscendum quomodo ex illo studio cognoscatur sufficiens voluntatis dispositio: Nempe quando verè dubitatur vtrum consenserit, necne, contrariis puræ Intentioni motibus, signū est probabilius non consensisse, quamdiu sic studiosa sicque affecta & disposita fuerit voluntas; quidquid sentiatur in appetitu, si tum quis certo non agnoscit se aliquid voluisse inordinatum, certius est noluisse. *Non ego operor illud, sed quod habitat in me peccatum*, id est Concupiscentia. *Rom. 7.* Quod si quidem consensisse videtur, nec tamen satis plene aduerterit ad illos prauos motus, signum est consensum illum non esse voluntarium, quia scilicet ex studio illo continuo, seu ex illa voluntate efficaci, certum est quod si aduertisset non consensisset, ac proinde consensus ille est veluti subreptitius & inuoluntarius. *Non enim quod volo bonum hoc facio; sed quod nolo malum, hoc ago*, ait Idem Apostolus. *Ibid.* Si denique deficiat actualis intentio, & dubitetur vtrum virtualis vel habitualis sufficienter operetur, quando in operando, de recto fine non cogitatur, credibilius est ex illo studio, sufficienter pure & recte operari. Nam sic est affecta & disposita voluntas, vt si aduerteret, vellet actu & reipsa sic recte operari: Quod autem non aduertat, infirmitatis est humanæ potius, quam malitiæ vel vitij oppositi puræ intentioni. *Nihil damnationis est iis qui sunt in Christo Iesu, qui non secundum carnem ambulant.* *Ibid. 8.*

Quod si vero in aliquo defuerit illud continuum studium,

plane aliter de re tota definiendum est: & iudicium omnino contrarium erit ferendum. Licet enim is non magis expresse quam alius aduertat ad illos prauos naturæ motus qui puritatem Intentionis inficiunt & impediunt, tamen credibilius est illis consentire, & illos velle, quia scilicet non studet, nec vult sicut alius efficaciter eos reprimere: Nõ idcirco sibi satis inuigilat, nec eos motus quo posset modo cum gratia præuenit, aut ordinarie repellit: licet eos actu & voluntarie velle non videatur, quando non aduertit: censetur tamen & præsumitur eos velle consequenter, quatenus voluntarie non agit quod posset & deberet. Cuius defectu sequitur vt voluntas male sibi complaceat in illis moti-
Ie. 48. bus; quidquid dicat ad se excusandum. *Ego scio, ait Dominus, iactantiam eius, & quod non sit iuxta eam virtus eius; Nec iuxta quod poterat, conata est facere.* Vnde illud accidit, quod ex alio
Osée 13. Propheta sæpe memorandũ venit; *Colligata est iniquitas Ephraim, absconditum peccatum eius.* Hi sunt funiculi vanitatis in quibus trahitur iniquitas, & quasi vinculum plaustri, peccatum. Hæ sunt
Is 5. & 58 colligationes impietatis quæ dissoluendæ erant. Hi sunt fasciculi deprimentes nisi soluantur: hæc catena de medio tui auferenda. Vide Isaiæ quinto & quinquagesimo octauo.

III. PVNCTVM.

T*OTIVS igitur difficultatis de pura Intentione solutio, tam vere ex continuo studio Concupiscentiæ reprimendæ petitur, quàm verè ex illo studio cognoscitur, sufficiens voluntatis dispositio, vt pure velit quod est volendum sufficienter, vt pura sit intentio.* Sic accommodate de vnoquoque nostrum dici potest quod de Christo refertur, si cum eo vere dicimus, *Deus meus volui, & legem tuam*
Hebr. 10. *in medio cordis mei.* IN QVA VOLVNTATE SANCTIFICATI SVMVS: Vt è contra, cui deest talis voluntas, desunt ei omnia.

Quod confirmatur ex iis qui assueuerunt iuramentis & blasphemiis; Cum quæritur vtrum peccent, iurando & blasphemando, quando etiam non aduertunt: Respondetur, quod si studeant prauam deponere consuetudinem & sufficienter indicent, se, si aduerterent, nolle ita blasphemare, tunc non peccare cùm blasphemant non aduertentes: quia ex illa voluntate seu studio desuescendi,

desuescendi, indicant se nolle quod faciunt aut quod loquuntur, ac proinde id illis non esse voluntarium. Quod si vero non studeant desuescere, tunc eos peccare quoties male iurant aut blasphemant, non aduertentes, quia sic censentur velle consequenter ex eo quod non studeant nec laborent in contrarium, nec proinde aliter velle præsumantur. *Blasphemantes in corruptione sua peribunt, percipientes mercedem injustitiæ, voluptatem existimantes Diei delicias*, ait S. Petrus. Sic proportionate de aliis sentiendum, vt dictum est; Vnde apertius patet quàm vt fusius ostendatur, quàm sit necessarium hoc continuum studium sui reprimendi. 2 Pet. 2.

Quanta est enim differentia inter vitiosum, & non vitiosum: tanta dici potest inter studiosum huius praxis, & non studiosum. Hi sunt pij vel iniqui de quibus dicitur, *Nouit Dominus pios de tentatione eripere: iniquos vero in diem judicij reseruare cruciandos; magis autem eos qui post Carnem in Concupiscentiæ immunditia ambulant, dominationemque contemnunt, audaces, sibi placentes*. At vero audi ex eodem quid statuas in posterum: *Vos autem curam omnem subinferentes ministrate in fide vestra virtutem, in virtute autem scientiam*; Et quæ plura refert ad hanc omnem curam & hoc continuum studium commendandum, de quo sic verè dictum à Kempensi: *Secundum propositum nostrum, cursus profectus nostri; & multa diligentia opus est bene proficere volenti*. Ibid. Ibid. 2. Pet. 1. L. 1. de Imit. Chr. c. 19.

Vide infrà, Hebdomadam quartam post Epiphaniam, & verbo *Intentio. Voluntas*. Et vide ne plus cogites de carpenda Veritate, quàm de vero eius fructu excerpendo.

DIE IV. IANVARII,

QVÆ EST OCTAVA SS. INNOCENTIVM.

DE TERTIA CONDITIONE PVRÆ INTENTIONIS, VT SIT VNIVERSIM IN OMNIBVS: SICVT CIRCVMCISIO LEGALIS

OBLIGABAT AD VNIVERSAM LEGEM OBSERVANDAM.

Testificor omni homini circumcidenti se, quoniam debitor est vniuersæ Legis faciendæ. Galat. 5.

VERITAS PRACTICA.

Aut nullam vitæ partem, aut totam Deo debes.

RATIO EST, Quia quantam vitæ partem Deo debes, Illi debes ex aliquo titulo, seu iusta causa.

Sed ille ipse Titulus, eademque iusta causa, iure exigit vt totam Deo vitam debeas, atque reddas.

Ergo aut nullam vitæ partem, aut totam Deo debes. Et quia nolles ei nullam vitæ partem concedere, hinc te vrgeri necesse est vt reddas totam, quam non minus debes, ac partem.

I. PVNCTVM.

L. 28. Mor. c. 13. RECTE monet S. Gregorius: *Vigilanti cura per cuncta opera, Intentio nobis nostra pensanda est, vt nil temporale in his quæ agit, appetat, & totam se in soliditate æternitatis figat: ne si extra fundamentum actionis nostræ fabrica ponitur, terra dehiscente soluatur.* Cum autem vnum & idem sit vniuersim in omnibus puram intentionem habere, atque omnem vitæ partem Deo reddere, non potuit efficacius motiuum proponi ad illam vniuersalem intentionem procurandam, quàm si cogitetur æque deberi, atque ipsam totam vitam, quæ non aliter Deo redditur quam per puram & rectam in omnibus intentionem *Dignè, Deo per omnia placentes:* sicut scribit Apostolus. *Coloss. 1.*

Vt vero liquide patefiat quàm verè tota Deo vita debeatur, quāque illi merito tota reddēda sit, non potuit apertius declarari quam Veritate proposita, *Aut nullam vitæ partem, aut totam Deo debes.* Quis enim nolit aliquam illi persoluere? at si æque totam

debet atque partem, cur non æque totam reddat? Necessaria certe reddendi consecutio, si æquale est totius, ac partis vitæ debitum. Quàm sit autem æquale hoc debitum, & quàm sit certa hæc Veritas, declarat allata ratio; Quia scilicet si quam Deo partem debes, illi iure debes, ex aliquo Titulo, seu iusta quapiam causa, nempe quod sit Creator, & Dominus noster, quod Principium & Finis, quod Redemptor, quod Iustificator, quod Glorificator; Et si qui sint alij Tituli, si quæ iura & causæ: Nonne agnoscis ex horum omnium aliquo, vel ex omnibus te iure illi debere aliquam vitæ partem? *Nunquid non Ipse est Pater tuus qui possedit te, & fecit & creauit te? At nunquid Filius honorat Patrem, & seruus Dominum suum? An subtractionis Filius esse velles in perditionem animæ?* Dices ergo libenter, *O Domine, quia ego seruus tuus, Ego seruus tuus, & Filius ancillæ tuæ.* Mirum sanè quod vix vllus sit cui talis desit affectus: & vix vllus tamen, cui nõ desit effectus. Deut. 32. Mal. 1. Hebr. 10. Ps. 115.

II. PVNCTVM.

S*ED ille ipse Titulus eademque iusta causa, eodem iure exigit, vt totam Deo vitam debeas atque reddas.*

Percurre quos voles ex omnibus, nullus vnus est, ex quo non conuincaris te totum, omnino totum, & non ex parte, ad Illum spectare, à quo habes vt sis, vt sis redemptus, vt sis iustificatus, & aliquando glorificandus. *Totum quod es illi debes, à quo totum habes, illi præcipue Domino qui & te fecit, & bene fecit tibi, qui tibi ministrat syderum cursus, aeris temperiem.* Et quæ plura refert S. Bernardus. Et certe possesne tibi aliud persuadere? possesne de Deo tam abiectè sentire: aut de te tam magnifice: vt quantus quantus est Deus, te toto non esset dignus, sed parte tantum aliqua? Tu quis es? quem teipsum facis? Qualis qualiscumque sis, an aliquam tui partem à te, vel ad te factam putas? An decertare velles cum Deo, de principio & fine tui? An ex parte tantum putas dici, quod *in Ipsò viuimus, & mouemur, & sumus?* Serm. de quadr. debito. Act. 17.

Quid præterea! Sanguis ille diuinus, diuina illa Vita pro te fusa non esset satis digna, non satis ampli meriti vt totam vitam tuam promereretur, sed partem tantum aliquam? O te vecordem si hoc putes! Et vbi vox Apostoli, *Non estis vestri, empti enim estis pretio magno!* Vide in die Parasceues. Quid denique de illa æterna Beatitudine quam promittit, cogitabis? Quod pones 1. Cor. 6.

ei pretium, quanti putabis illam valere? an dimidia, vel aliqua tui solùm parte? Quàm longè aliter sentiebat Ille Martyr de quo
Serm. 44. de SS. S. Augustinus; *Qui huius beatissimæ æternitatis contemplatione nullum vitabat periculum, nullum horrebat supplicium, & si millies posset mori, non putabat se hanc dignè posse aliqua ratione promereri.* Rectene ille? rectene tu si contrà sentias!

III. PVNCTVM.

A*VT nullam igitur vitæ partem, aut totam Deo debes*; Quia quo titulo, quo iure, quaue ratione debes partem, debes totum, vnde aut neges omnino necesse est te Illi debere aliquid, aut fatearis te debere totum. Cur enim aliquid? Loquere, dic cur debes aliquid? An verò præcisè hoc solum debes, nec amplius? Responde, si audes; Et adde, cur illam potius vitæ partem quam reddis, debere te agnoscis, quàm illam quæ à te subtrahitur? Quid! quod Illa quam subtrahis, illa pro certo est, quam magis vellet Deus, nam illa est quam cariorem habes, & in qua magis posses ostendere quanti præ te Illum ducas. Denique, an te putas diuino diuinæ Dilectionis præcepto teneri? At quale est illud
Deut. 6. præceptum, nisi *ex toto corde tuo, ex tota mente tua, ex tota anima*
Math. 21. *tua, ex totis viribus, ex tota virtute, & ex tota fortitudine tua?* Po-
Luc. 10. testne intelligi pars aliqua non comprehensa vbi toties TOTVM repetitur?

Ac tandem, vt videas te, ne quidem vllam partem reddere, si non reddis totam: nihil reddis Deo, si Deus non acceptat quod reddis. Expende hoc accuratè, si Deum non inuenis in ea parte qua Illum quæris, vbi tandem eum inuenies, & quid tandem illi
Iob. 23. reddes? Audi verò beatum Iob: *Si ad Orientem iero, non apparet; si ad Occidentem, non intelligam eum: si ad sinistram, quid agam, non apprehendam eum: si me vertam ad dexteram, non videbo Illum.* Nonne est mirum quomodo sic nullibi reperiatur Deus, cum vbique sit? Sed aptè ad rem nostram respondet S. Gregorius.
Lib. 16. *Creator quippe omnium in parte non est, quia vbique est: & tunc mi-*
Mor. c. 15. *nus inuenitur, quando is qui totus vbique est, in parte quæritur.* Quasi diceret, si in aliqua vitæ tuæ parte, si in aliqua tantum actione
Ier. 5. eum quæris, & non in omnibus: non illum reperis, quia vult in omnibus quæri. *Ibo ad optimates*, aiebat Propheta, *& Loquar eis, ipsi enim cognouerunt viam Domini, iudicium Dei sui, & ecce magis hi*

ſimul confregerunt iugum, ruperunt vincula. Cum enim ſcirent quod placeret Deo, & facerent in aliquibus: diſplicebat maxime Deo quod non in omnibus, quaſi non ita mereretur vt vniuerſim in omnibus ſicut in parte coleretur: Quod certe illi eſt valde probroſum. *Eſto itaque vigilans, & confirma cætera quæ moritura erant, non enim inuenio opera tua plena coram Deo meo.* Chriſtus eſt qui tibi loquitur. Nec verbis illi reſpondendum, ſed operibus, quæ niſi plena ſint plenitudine quam vocant extenſiua & intenſiua, nihil reſpondent. *Apoc. 3.*

DIE V. IANVARII, QVÆ EST VIGILIA EPIPHANIÆ.

DE STELLA TRIBVS MAGIS APPARENTE, DEQVE HORVM ADVENTV IN CIVITATEM IERVSALEM.

Vidimus ſtellam eius in Oriente, & venimus adorare eum. Math. 2.

VERITAS PRACTICA.

Dum lucet, ambulandum: ne tenebræ fiant.

RATIO *quæ declarat tenebras fieri, ſi dum lucet, non ambules, concludit etiam, tibi dum lucet, eſſe ambulandum. Cum enim tenebras fieri tam aperte damnoſum ſit & cauendum: ſatis eſſe videtur ad hanc cautelam perſuadendã, ſi agnoſcas fieri tenebras.*

Sic autem Ratio ſuadet, Quia ſi dum lucet non ambulas, abuteris Lumine.

Sed ſi abuteris lumine, eo priuaris, & fiunt tenebræ.

Ergo dum lucet ambulandum, ne tenebræ fiant.

I. PVNCTVM.

Num. 24. POSTQVAM ex historia Euangelica consideraueris stellam illam insolitam, quæ vt olim Propheta Balaam prædixerat, apparuit tribus Magis, aut Regibus qui erant huius Prophetæ successores: Ac deinde eorum in vrbem introitum, totiusque Ciuitatis cum Herode perturbato commotionem, attenta mente peruolueris: Contemplare quàm diuerso se gerant modo, Magi & Iudæi: & vtroque quàm miro & stupendo.

Ecce Magi visâ stellâ quæ indicat nouum Regem Iudæorum natum, sese statim dant viæ ad illum adorandum, nullas itineris difficultates metuunt, nulla Ciuitatum horrent pericula: inquirunt palàm, vbi nam sit ille natus, neque ab inquirendo cessant donec eum inuenerint. Iudæi vero quorum magis intererat scire & videre suum Regem, vix suo se propterea mouent loco, vix vllo tanguntur eius visendi motu. O pauenda Dei iudicia! Vt Ioan. 12. illi feruent! vt isti frigent! Quàm vere Christus Dominus, *Ambulate dum lucem habetis, vt non vos tenebræ comprehendant!* Dum enim Magi ambulant in luce sua, sic merentur videre Christum & maiori gratiarum lumine collustrari. Dum vero Iudæi negligunt aut differunt eo vti Lumine, quo Christum nosse poterant, sic illo tandem priuantur & obtenebrescunt in sua perfidia, vt vix pòst vnquam, Christum cognouerint.

Sic plane nobiscum agitur. Sic plane nobis, *Dum lucet ambulandum, ne tenebræ fiant.* Quod vt declaretur euidentius, sic procedit Ratio. Nisi fideliter ambules in eo quod tibi lucet Lumine, illo abuteris. Sicut enim ambulare in lumine, nihil est aliud quàm eo bene vti, quàm eò tendere quò te Lumen vocat, quàm id efficere quod declarat & innuit tibi faciendum: sic prorsus nihil horum moliri, nihil efficere, nec conari: abusus est luminis, quia tùm frustra tibi lucet quando non id agis propter quod lu-Prou. 21. cet: Vnde est illud Sapientis, *Lucerna impiorum, peccatum.*

O quoties tibi sic frustra, & quam pauendum! Numquamne Iudic. 3. hoc legisti ex Debboræ Cantico: *De Cœlo dimicatum est contra eos: stellæ manentes in ordine & cursu suo, aduersus Sisaram pugnauerunt.* Manent scilicet in ordine & cursu suo stellæ, & Lumina quæ tibi hactenus frustra illuxerunt, vt appareat quoties illis

abuſus fueris, & confundaris. Sic in Apocalypſi, *Hæc dicit qui tenet ſeptem ſtellas in dextera ſua:* Id eſt, qui repræſentat gratias & lumina, quibus illi abuſi ſunt ad quos Chriſti ſermo dirigitur. Audi quid dicat, audi quid exprobret, & minetur. *Apoc. 2.*

II. PVNCTVM.

SED *ſi abuteris lumine, eo priuaris, & fiunt tenebræ.* *Pſ. 34.*

Fiat, inquit Propheta Regius, *via illorum tenebræ & Lubricum. Nam*, vt ait S. Auguſtinus, *Illa eſt pœna peccati iuſtiſſima, vt amittat vnuſquiſque illud quo bene vti noluit, cum ſine difficultate poſſet, ſi vellet: vt qui ſciens recte non facit, omittat ſcire quod rectum eſt.* Hinc eſt illud celebre Iob: *Ipſi fuerunt rebelles Lumini, neſcierunt vias eius, nec reuerſi ſunt per ſemitas eius. QVI enim prius ſciendo rebelles ſunt*, inquit S. Gregorius, *poſtmodum cæcantur vt neſciant.* Idcirco ille ipſe qui tenet ſeptem ſtellas in manu ſua, *mouebo*, inquit, *candelabrum tuum de Loco ſuo, niſi pœnitentiam egeris.* Denique quid clarius, quam quod ait Dominus, *Vide ne Lumen quod in te eſt, tenebræ ſint.* *Lib. de li. arb.* *Iob. 24.* *L. 1. Mor. c. 26.* *Apoc. 2.* *Luc. 11.*

Et certe ſi Apoſtolus Gentiles ait punitos eſſe & priuatos lumine rationis, quia eo abuſi fuerant; quantò tu magis eâ pœnâ dignus es qui ſanctiori lumine abuſus fueris: *Obſcuratum eſt*, inquit, *inſipiens cor eorum; dicentes enim ſe eſſe ſapientes, ſtulti facti ſunt*; Vnde porro? *Quia cum cognouiſſent Deum, non ſicut Deum glorificauerunt, ſed euanuerunt in cogitationibus ſuis.* Et paulo poſt, *Sicut non probauerunt Deum habere in notitia, tradidit illos Deus in reprobum ſenſum, vt faciant ea quæ non conueniunt; QVIA enim glorificare noluerunt quem cognouerant, reprobo ſenſui traditi, ad hoc relicti ſunt, vt neſcirent iam penſare mala quæ faciebant.* Sic ſanctus Gregorius: Vnde agnoſces quod niſi videas quantum in hoc peccaueris, iam forte cœcitas, pœna eſt peccati tui: & verè poſſis dicere, *Comprehenderunt me iniquitates meæ, & non potui, vt viderem.* *Rom. 1.* *Pſ. 39.*

III. PVNCTVM.

DVM *lucet igitur, ambulandum; ne tenebræ fiant;* Quia ſi abuteris lumine, lumen tranſit in tenebras; & niſi dum lucet ambules, tam vere tunc luce abuteris, quàm vere diceneris

recte & fideliter ea vti, si ambulares dum lucet. Nam sic ambulare nihil est aliud quam fideliter, sincerè, religiose, & prout nosti quæque esse digerenda, sic digerere & exequi, nihil vt per
Rom. 13. negligentiam, & incuriam omittatur. *Sicut in die honestè ambulemus; Vt filij Lucis ambulate. Fructus autem lucis est in omni bonitate & Iustitia, & veritate, probantes quid sit beneplacitum Deo.* Sic enim fiet, vt non modo fatales illæ tenebræ euitentur, sed contrà potius iam acceptum Lumen in dies augeatur, *Procedat & crescat vsque ad perfectam diem*, vt ait Sapiens; Vel vt Propheta, *Erit lux lunæ sicut lux solis, & lux solis erit septempliciter sicut lux septem dierum.* Neque vnquam vt ait S. Augustinus, *Sol ille faciet à te occasum, nisi prius ab eo feceris casum. ILLE fidelis permanet, negare seipsum non potest*, inquit Apostolus: Imo & ipse Dominus: *Omni habenti dabitur: ab eo autem qui non habet, & quod habet, auferetur ab eo.*

Ephes. 5. Prou. 4. Is. 30. 2. Tim. 2. Luc. 9.

Vbi duplex motiuũ proponitur fidelitatis seruandæ, vnum ne Lumen decrescat: & aliud, vt accrescat; Sicut enim male vtenti
Eccles. 23. decrescit; ita & bene vtenti accrescit. *Domine Pater & dominator vitæ meæ, ne derelinquas me, ne adincrescant ignorantiæ meæ, & multiplicentur delicta mea.*

Vide tu etiam ne derelinquas Dominum, & ne tibi plus nimio fidas, ac palpes.

IN

DIE VI. IANVARII.

IN EPIPHANIA DOMINI.

DE CHRISTO REGE A MAGIS ADORATO, CVM OBLATIS MVNERIBVS.

Et intrantes domum, inuenerunt Puerum cum Maria Matre eius, & procidentes adorauerunt Eum; & apertis thesauris suis, obtulerunt ei munera, aurum, thus, & myrrham. Math. 2.

VERITAS PRACTICA.

Non nisi tribus oblatis Concupiscentiis, Rex Christus, re agnoscitur.

RATIO EST, Quia Rex Christus re non agnoscitur, nisi reipsa te illi regendum præbeas.

Sed non nisi tribus oblatis Concupiscentijs, reipsa te illi regendum præbes.

Ergo nec aliter Rex Christus re agnoscitur. Quod certe est imprimis agnoscendum.

I. PVNCTVM.

SIC pergit Euangelista de Magis: *Qui cum audissent Regem, abierunt; Et ecce stella quam viderant in Oriente, antecedebat eos vsque dum veniens staret suprà vbi erat puer. Videntes autem stellam gauisi sunt gaudio magno valde. Et intrantes domum inuenerunt puerum cum Maria matre eius; Et quæ supra habentur.* Sigillatim essent omnia expendenda. Si visa stella tantum fuit gaudium, quale putandum est, inuento Puero! qualis stupor, eo viso! qualis fides, eo adorato! qualis deuotio, eo munerato tribus illis mysticis donis quæ referuntur! His te adiunge, primis ex Gentilibus Regis Christi adoratoribus, vt simul cum illis Regem tuum agnoscas, simul cum illis fidei iuramentum præstes, aut renoues, ac denique simul cum illis tua munera offeras. Sic apte sanctus
Serm. 2. de Epiph. Leo: *Agnoscamus in Magis adoratoribus Christi, vocationis nostræ fideique primitias*; Et post pauca: *Ac sicut illi de thesauris suis mysticas Domino munerum species obtulerunt, ita & nos de cordibus nostris, quæ Deo sunt digna, promamus.*

Sunt quidem multa quæ pro deuotione possis offerre, sed ex obligatione seu necessitate, tres sunt illi Concupiscentiæ offerendæ, quæ tribus Magorum muneribus designantur; *Auro* videlicet Concupiscentia oculorum, seu rerum habendarum cupiditas. *Thure* Concupiscentia superbiæ, seu honorum mundi. Ac denique *Myrrha*, Concupiscentia carnis seu voluptatum. Dicitur porro esse obligatio seu necessitas huius triplicis Concupiscentiæ offerendæ, quia, vt habet veritas valde consideranda, *Nonnisi tribus his oblatis Concupiscentiis, Rex Christus re agnoscitur.* Nihil etiam gratius, nihil nobilius & ditius offeres, quia cum Christus, Rex sit cordium, non aliter regnat in cordibus, quam si hæ tres offerantur & summittantur ei Concupiscentiæ.

Ratio est manifesta quæ id demonstrat, nam vt regnet in cordibus nostris, vtque reipsa Rex agnoscatur, nos illi totos regendos sinere, & omnem in partem ducendos vltro præstare debemus. Dixerunt serui Regis Dauid ad eum, inquit Scriptura:
2. Reg. 15. *Omnia quæcumque præceperit Dominus noster Rex, libenter exequemur serui tui.* Hoc ipsum est dicendum & præstandum Regi

Christo qui vult seruos voluntarios & subditos sibi libenter addictos. *Rex regum est & Dominus dominantium*, etiam inuitis & renitentibus nobis, Venietque tempus quo qui dixerunt, *Nolumus hunc regnare super nos*, illud audient, quod est in parabola, *verumtamen inimicos meos illos qui noluerunt me regnare super se adducite huc, & interficite ante me*. Sed interea nisi nos illi sinamus regendos, nos ille nobis sinet; nec reipsa Rex noster erit, quia reipsa non nos reget. Non enim aliter reipsa Rex noster est, quàm si nos vere regat, neque reuera nos aliter regit, quam si nos ei regendos permiserimus. Hinc psaltes Regius, *Virga directionis virga regni tui*; Quasi diceret, quantum est directionis exercitium, tantum est regnum: seu clarius, tantum re & actu regnat in nobis, quantum re & actu regit & dirigit, vnde si tolleres eius directionem, tolleres eius regnum, & ex illis esses de quibus conqueritur; *Me abiecerunt, ne regnem super eos.* Velles ne id tibi dici?

Apoc. 19.

Luc. 19.

Ps. 44.

1. Reg. 8.

II. PVNCTVM.

S*ED non nisi tribus oblatis Concupiscentiis, reipsa te illi regendum præbes.*

Nam quid est te illi regendum dare, nisi te tuaque omnia sic illi subjicere, vt quicquid prorsus extra vel intra, in animo vel in corpore, prosperum vel aduersum de te statuerit, & ordinarit, sic æquum bonum ducas, & tam libenter acceptes quam qui dicebat, *Dominus est, quod bonum est in oculis suis, faciat.* At quomodo sic te illi vniuersim in omnibus subjicies, nisi his oblatis & sublatis Concupiscentiis, quæ tam directe opponuntur huic diuinæ subiectioni, quàm caro spiritui, quàm appetitus Rationi, natura gratiæ, & vetus Adam illi Homini nouo, *Qui secundum Deum creatus est in Iustitia & sanctitate veritatis? HAEC enim sibi inuicem aduersantur*, inquit Apostolus, *vt non quæcunque vultis, illa faciatis*, nisi eorum vnum alteri submittatur; Quod egregia similitudine paulo ante idem Apostolus representarat, cum de Ismaële persequente Isaacum diceret, *Quomodo tunc is qui secundum carnem natus fuerat, persequebatur eum, qui secundum spiritum, ita & nunc. Sed quid dicit Scriptura? Ejice ancillam, & filium eius: non enim hæres erit filius ancillæ cum filio liberæ.* Id est

1. Reg. 3.

Ephes. 4.

Galat. 5.

Ibid. 4.

Ibid. 5. sic necessario reprimenda est caro cum Concupiscentiis, vt regnet Christus; *Nam qui sunt Christi, carnem suam crucifixerunt cum vitiis & concupiscentiis.*

Math. 22. Hoc manifeste patuit in illis inuitatis ad Nuptias Regias, aut ad cœnam magnam, qui omnes noluerunt venire. Cur porro? Luc. 14. quia videlicet vnus villam emerat, alius quinque iuga boum, & alius vxorem duxerat, quæ tria impedimenta tres complectuntur Concupiscentias, inquit S. Augustinus, quæ solent homines De Verb. Domini. auocare à Christo Rege, quocumque eos vocet. At quæso te, si inuitatos ad cœnam & ad nuptias, concupiscentiæ retinent, quomodo putas retinebunt inuitatos ad ferendas iniurias, iacturam bonorum omnium, & alia quæuis aduersa, quibus tolerandis paratos esse oportet eos qui se regendos Christo præbent? *Quomodo in omnibus exhibebunt semeptipsos sicut Christi ministros* 2. Cor. 6. *in multa patientia, per arma iustitiæ, à dextris & à sinistris, per gloriã & ignobilitatem, per infamiam & bonam famam*, nisi eas subiecerint Concupiscentias, quæ dextra semper quærunt, nunquam autem sinistra?

III. PVNCTVM.

NONNISI *ergo tribus oblatis Concupiscentiis, Rex Christus re & facto agnoscitur:* Quia non aliter reuera in nobis regnat quam nos regendo & ducendo quò ipse velit, neque nos aliter regit & quò vult ducit, nisi subjiciantur ei Concupiscentiæ, quæ nos inde tam certo auocant, quàm ipse dæmon reuocat, qui nisi Rom. 6. per ipsas Concupiscentias in nobis Christo repugnat. *Hæc sunt videlicet arma iniquitatis peccato, in quibus confidit fortis armatus cu-* Luc. 11. *stodiens atrium suum*, qui à fortiori superueniente victus est, & à quo illa sublata sunt arma, vt est in parabola Euangelica. Quæ certe consideratio plurimum valere potest ad hanc perfectam triplicis concupiscentiæ oblationem, cum nisi eam Christo perfecte offeras & submittas, non modo non eum Regem habes, sed quod horrendum est dictu, illum tibi facis Regem qui Rex Iob 41. *est super vniuersos filios superbiæ, qui princeps huius mundi, & re-* Ephes. 6. *ctor harum tenebrarum propterea dicitur*, quia regnat in nobis per Concupiscentias, quæ faciunt tenebrosum hunc mundum, vt 1. Ioã. 2. expresse affirmat S. Ioannes.

Ioan. 18. Econtra vero Dominus, *Regnum meum non est de hoc mundo;*

Non dicit, non est in hoc mũdo, inquit S. Augustinus. *sed nõ est de hoc mundo, de mundo enim est quidquid ex Adam vitiata stirpe generatur: factum est autem non iam de mundo quidquid inde in Christo est regeneratum, vnde Apostolus, eripuit nos de potestate tenebrarum & transtulit in regnum filij dilectionis suæ.* Cum itaque vnum & idem sit, esse de mundo, & secundum Concupiscentias viuere; Quàm vere regnum Christi non est de hoc mundo, tam vere non regnat in nobis, nisi repressis concupiscentiis. *Coloss. 1.*

O fortem & amabilem reprimendæ concupiscentiæ necessitatem, qua compellor aut negare Christum Regem, aut omnem illi subjicere Concupiscentiam! Quid hic statuas anime? quid deliberes? quid proponas? Audi sanctum Bernardum ad illa verba, *Et regnabit in domo Iacob in æternum*; *QVIS ex nobis est qui iuxta interpretatione nominis, Iacob, supplantet diabolum de corde suo, luctetur cum vitiis & Concupiscentiis suis, vt non regnet peccatum in suo mortali corpore, sed regnet in eo Iesus, & nunc quidem per gratiam, & in æternum per gloriam? Beati in quibus Iesus regnabit in æternum, quia & ipsi cum eo regnabunt.* Et paucis interiectis, *Veni interim Domine Iesu, aufer scandala de tuo regno, quod est anima mea, vt regnes tu qui debes in ea. Venit enim auaritia, & vendicat in me sedem: Iactantia cupit dominari mihi: superbia vult mihi esse Rex: Luxuria dicit, ego regnabo; ambitio, detractio, inuidia, iracundia certant in me ipso, de me ipso, cuius ego potissimum esse videar. Ego autem quantùm valeo, resisto: renitor quantum iuuor. Dominum meum Iesum reclamo; ipsi me defendo, quia ipsius me iuris agnosco: Ipsum mihi Deum, ipsum mihi Dominum teneo & dico, Non habeo regem nisi Dominum Iesum. Veni ergo Domine, disperge illos in virtute tua, & regnabis in me, quia tu es ipse Rex meus, & Deus meus qui mandas salutes Iacob.* *Hom. 4. super Missus est.*

Vide infrà, Hebdomadam vigesimam quartam post Pentecosten, & Verbo, *Affectus, Christus, Concupiscentia.*

EODEM DIE.

ALIA VERITAS PRÆCEDENTI CONNEXA.

Non à magno regno, Rex magnus, Christus ita est

prædicandus, quàm à magno Rege, magnum eius regnum.

RATIO EST, Quia quod est dignitate & merito maius ac dignius, non tam prædicatur ab eo quod est minus & inferius, quàm hoc minus à majori.

Sed quantumcunque sit magnum Christi regnum, Christus est eo major & dignior.

Ergo non à magno regno Rex magnus, Christus ita est prædicandus, quàm ab illo magno Rege, magnum eius regnum est dicèndum: vnde illud etiam ad vberiorem praxim intelligitur, quàm sit magnum & opportunum à tali Rege regi.

PRIMA propositio plana est, & facile demonstrabilis per vniuersa ea corpora quę ex partibus heterogeneis, atque inter se differentibus componuntur. Non tam aurum à plumbo, vel à quouis metallo cui permiscetur, dignitatem & commendationem haurit, quàm ab auro plumbum. Non tam à conchyli vnio, seu margaritum, quã à margarito conchyle commendabitur. Exornet animum qualecumque corpus, longe tamen ab animo, magis corpus exornatur: & quæcumque insint in animis nostris naturalia, seu acquisita bona; multo tamen amplius animi ab infusis & supernaturalibus donis illustrantur quàm ab humanis & naturalibus. *Timor Domini super omnia se superposuit.* (Ecclesi. 25.)

SECVNDA vero propositio non est minus certa Christiano, qui de regno Christi quantumuis magnum sentiat, totum illud tamen esse creatum & finitum credit, ac proinde cum Christo Creatore & infiniti meriti, nulla ex parte conferendum. *Quis similis tui in fortibus Domine? quis similis tui?* (Exodi 15.)

Ad majorem tamen declarationem, tria possent hic pertractari. Primum, quo iure Christus sit Rex. Deinde, quodnam & quale sit eius regnum. Tertio denique, qualis & quam magnus Rex ipse sit.

De primo, quinque reperiuntur iura, seu modi legitimi quorum vno vel altero Reges fiunt: ex quibus vniuersim omnibus,

Rex Christus factus est. Primò, Fundatione seu Institutione, sicut Romulus Rex Romanorum, Pharamundus Rex Francorum, & alij primi quique quarumcumque nationum Reges. Sic Christus regni sui primus est Institutor & Fundator, iuxta illud Apostoli: *Fundamentum aliud nemo potest ponere, præter id quod positum est, quod est Christus IESVS.* Licet Petrus & alij Apostoli dicantur fundamentum, sed non quale est Christus, qui seipso consistit, & omnia sustinet. *Fundamentum est primum & maximum*, inquit sanctus Augustinus, *quemadmodum dicitur sanctus sanctorum, sic fundamentum fundamentorum.* 1. Cor. 3. In Ps. 86.

Secundò, Successione legitima, quæ quidem juris ratio sic pugnat cum præcedenti, vt nullus propriè possit esse fundator & successor regni. Nam si primus est, non est successor: si successor est, non est primus nec fundator; Sed in Christo Domino, duo illa simul tam aptè conueniunt, vt non minus sit successor quàm fundator. Successor est veteris illius regni, quo Deus Iudæos sibi singulariter subditos regebat, & sanctis Legibus temperabat, de quo ipse Dominus: *Auferetur à vobis regnum Dei:* Et Dauid in eius persona, *Ego autem constitutus sum Rex ab eo super Sion montem sanctum eius, prædicans præceptum eius:* Qualecumque illud esset spirituale regnum Iudæorum, ad Christum translatum est, sicut Sacerdotium, & quæ vniuersim de Synagoga, & veteri Testamento, conuersa sunt in nouam Gratiæ Legem & Ecclesiam, quæ est illud regnum de quo tam sæpe Christus in Euangelio, sub diuersis Parabolis. *Translati in regnũ Filij dilectionis suæ.* Matth. 21. Ps. 2. Coloss. 1.

Tertiò, Acquisitione, cùm quis iusto bello aut alio ex iure gentium, recepto titulo, sibi regnum acquirit; Sic Christus sua morte debellans, vel vt ait Apostolus, *Expolians principatus & Potestates, palàm triumphans illos in semetipso*, Regnum hoc acquisiuit, sicut Idem Apostolus: *Vos*, inquit, *Spiritus sanctus posuit Episcopos regere Ecclesiam Dei, quam acquisiuit sanguine suo.* Sic & dicitur, *Factus principatus super humerum eius:* gestando scilicet Crucem, sui Principatus insigne. Coloss. 2. Act. 2. Is. 9.

Quartò, Donatione Dei, sicut Saul, Dauid, Ieroboam & alij, sic de Christo dicitur, *Dabit illi Dominus Deus sedem Dauid Patris eius, & regnabit in domo Iacob in æternum*: non eo quidem modo quo regnauit Dauid, sed alio spirituali & excellentiori, cuius typus & figura quædam fuit thronus Dauid, & domus Iacob. Da- Luc. 1.

tum est autem Christo regnum, in ipsa vnione hypostatica; tunc consecratus & vnctus est in Regem & Sacerdotem, non materiali vnctione, sed illo lætitiæ seu Diuinitatis oleo, de quo est in

Ps 44. Psalmo, celebre illud, *Vnxit te Deus, Deus tuus oleo lætitiæ præ con-*
Heb. 1. *sortibus tuis.*

Quintò & postremò, Electione, cùm populus vnanimi consensu, sibi aliquem in Regem eligit. Sic Christum Dominum Christiani omnes, hoc ipso quo sunt baptisati & professi eius fi-

Is. 33. dem, Eum in suum Regem & Dominum eligunt. *Dominus Iudex noster, Dominus Legifer noster, Dominus Rex noster, ipse saluabit nos.* Nonne id profiteris?

IAM verò quodnam est & quale illius regnum? Duo sunt distincta quæ quæruntur. Primum est, an regnum eius sit temporale, vel spirituale. Disputatur à plerisque, in vtramque partem: sed communior & verior sententia est, esse tantum spiritua-

Ioan. 18. le, prout ipse Dominus dixit, *Regnum meum non est de hoc mundo,* quod explicans sanctus Augustinus: *Quod est,* inquit, *regnum eius nisi credentes in eum quibus dicitur, de mundo non estis, sicut & Ego non sum de mundo, quamuis eos vellet esse in mundo, propter quod de eis dixit ad Patrem: Non rogo vt tollas eos de mundo, sed vt serues eos à malo: vnde & hîc non ait, regnum meum non est in hoc mundo,*

Tract 50. in Ioan. *sed non est de hoc mundo.* Itemque alibi. *Non Rex Israël Christus ad exigendum tributum, vel exercitum ferro armandum, hostesque visibiliter debellandos; sed Rex Israel, quod mentes regit, quod in æternum consulat, quod in regnum cœlorum credentes, sperantes, amantesque perducat.*

Serm. 5 de Epiph. Sic sanctus Fulgentius; *Quid turbaris Herodes, Rex iste qui natus est, non venit Reges pugnando superare, sed moriendo mirabiliter subjugare. Nec ideo natus est vt tibi succedat, sed*

Opusc. de regim. princ. c. 23. *vt in Eum mundus fideliter credat.* Sanctus denique Thomas post allatum Scripturæ locum, *Ex quo,* inquit, *apparet quod Dominium Christi ordinatur ad salutem animæ, & ad spiritualia bona, licet à temporalibus non excludatur, eo modo quo ad spiritualia ordinantur.*

ALTERVM autem quod in secundo hoc puncto quæritur, est, qualenam sit eius regnum, quænam sint eius qualitates quas vocant, quænam regni præcipua capita, vnde magnum, & cæteris præstantius terræ regnis, dici possit.

Quinque referuntur, quò alia reuocari possint. Primum est, ipsa

ipsa regni natura seu regendi ratio quæ tota est spiritualis, tota est Animarum, tota Cordium, tota interior & supernaturalis qualem in terra nullam videas similem. Licet enim totus homo sit Christi, qui de ipso statuat prout velit, quia tamen prima & antecedens eius voluntas est, vt animos ad se trahat & corda sibi deuinciat, ibi potissimum regnare dicitur, vbi amor regnat, Quod genus regnandi & regendi est præcipuum, sublime, augustum, cœleste, & Diuinum; *O fœlix hominum genus, si vestros animos amor, quo cœlum regitur, regat.* *Boetius l. 2. metro. 8.*

Secundum est regni amplitudo, est enim omnium non tantum hominum, sed & Angelorum & Dæmonum, licet diuerso modo. Sic enim exaltatus dicitur Dominus vt *in Nomine eius*, id *Phil. 2.* est, ad eius imperium, *Omne genu flectatur cœlestium, terrestrium, & Inferorum*, id est, omnes Ei Creaturæ subijciantur & pareant.

Tertium est libertas, nobilitas, opulentia & beatitudo subditorum huius regni; Sunt enim ipsi omnes Reges, *Omnes Filij* *Rom. 8.* *Dei, omnes eius hæredes, & cohæredes Christi*; Quid nobilius, quid beatius. *Non timet ille habere consortes*, inquit sanctus Augustinus, *quia eius hæreditas non fit angusta, si multi eam possederint.*

Quartum, pax & securitas ex hac etiam vita; hoc enim singulariter de hoc regno dicitur, *quod sit pax & gaudium in Spiritu* *Rom. 14.* *sancto*, id est, spirituale, verum & solidum gaudium, quod sicut non est à mundo, ita nec mundus auferre potest. *Et gaudium vestrum nemo tollet à vobis.* *Ioan. 16.*

Quintum est regni firmitas atque æternitas, hoc est enim regnum de quo Propheta Daniel, *Quod in æternum non dissipabitur,* *Dan. 2.* *& regnum eius alteri populo non tradetur, comminuet autem & consumet vniuersa regna hæc, & ipsum stabit in æternum. Et regni eius* *Luc. 1.* *non erit finis.*

HÆC certe magna sunt & singularia, hæc sunt vnde magnum & singulare regnum Christi, merito dici debeat & gloriose prædicari. Sed Rex ipse Christus Dominus tanto interuallo superat illam omnem sui regni magnitudinem & singularitatem, quanto Creator creaturam.

Quinque sunt Eius etiam excellentiæ & perfectiones regiæ, quæ sunt ita notæ cunctis, vt eas vel appellare sufficiat.

Prima est, Sanctitas de qua expresse apud Danielem, *Donec*

Dan. 9. *vngatur Sanctus Sanctorum.* Quantùm verò Regi conferat ad Ipsius cultum & obseruantiam, nemo nescit.

Secunda est, Sapientia quæ dirigendo regno imprimis est necessaria, vnde & disertè dicitur, *Regnabit Rex & Sapiens erit, &* Ier. 23. *faciet iudicium & iustitiam in terra.*

Tertia est, Iustitia siue æquitas, nulli vt vmquam injuriam faciat, nullum violente cogat, nullius iura violet. Is. 11. *Non secundum visionem oculorum iudicabit, neque secundum auditum aurium arguet, sed iudicabit in Iustitia pauperes, & arguet in æquitate pro mansuetis terræ.* Hebr. 1. *Virga æquitatis, virga regni tui.*

Quarta est, Bonitas seu Liberalitas, qua vel præueniat bonis innumeris, suos subditos, sibi etiam rebelles & infensos, vel comitetur & sequatur præmiis ingentibus tùm gratiæ, tùm gloriæ Ps. 71. sempiternæ. *Benedicentur in Ipso omnes tribus terræ.*

Quinta est, Potentia & fortitudo suis conseruandis, protegendis, & ita promouendis ad suum optatum finem, Ioan. 10. *Vt non rapiat eos quisquam de ipsius manu*, Nemo diripiat, nisi se ipsi velint subducere. Ps. 71. *Liberabit pauperem à potente, & pauperem cui non erat adiutor,* 3. Reg. 10. *Beati viri tui, & beati serui tui qui stant coram te semper, & audiunt Sapientiam tuam.*

EX quibus, & aliis prope infinitis quæ regiam Christi Domini Dignitatem spectant, diligenter expensis, aperte liquet quàm vere non à magno regno, Rex magnus Christus est, sed potius à magno Rege, magnum sit regnum. Esto sint magna quæ confert; at maior Ipse est suis donis. Sint serui eius liberi, sint nobiles, sint opulenti, sint beati omnes in quibus regnat: At suprema illa Sapientia qua eos regit, suprema illa Bonitas qua eos fouet: suprema illa Potentia qua eos vt pupillam oculi seruat, & ad æternam ducit beatitatem, longe maior est, longe excellentior est, 1. Ioan. 3. ipsa eorum fœlicitate qua in cœlis fruuntur. *Maior est Deus corde nostro*, inquit dilectus Discipulus: Quasi diceret, quidquid in nobis maius est, in corde nostro est, siue in ea nostri parte quæ capax est Dei possidendi. At quantumcumque pars illa sit capax & magna, maior est tamen Deus, cui toti totaliter capiendo, nil par creatum esse potest, cùm se Ipse solus comprehendat.

Atque hæc intelligere & crebro cogitare multum prodest ad Praxim seruitutis nostræ, tanto Regi fidelius exhibendæ. Sic

enim purior est noster animus qui Christi meritum magis spectat quam vllam inde nobis promanantem vtilitatem. Sic nos Illi magis ac magis subdimus, cùm quantumcumque obsequij deferamus, major sit Ille omni laude, maior omni obsequio. Sic quàm insipienter illi agant euidentius patet, qui se ab Illo subtrahunt, quo nullus sapientior ad regendum, nullus potentior ad protegendum, nullus æquior ad imperandum vel exigendum, nullus melior ad benefaciendum, nullus maior ad beandum. Et tamen quàm illi multi sunt, qui se ab Illo substrahant! Quàm verè sanctus Augustinus: *Modo multi Christum Regem in cœlo sedentem, & vbique regnantem habere nolunt.* *In Ps. 55.*

O quàm iustè, quam prouidè præmaturo interitu puniuntur *Luc. 19.* illi qui talem tantumque Regem nolunt in se regnare! Quamquam quid grauius, quid acerbius non ad culpam modò, sed ad pœnam, quam hoc nolle? Quid enim est hoc nolle, nisi se à pacato Rege ad iratum conuertere? Quid est hoc nolle, nisi malle à sua praua cupiditate regi, quam à Diuina Sapientia? nisi malle ibi viuere vbi loco Christi, Dæmon regnat! Poteſtne grauius aliquid cogitari?

DIE VII IANVARII

NISI SIT DOMINICA, CVIVS PROPRIA MEDITATIO HABETVR INFRA, DIE DVODECIMA, IN DECVRSV HISTORIAE EVANGELICAE.

DE REDITV MAGORVM IN PATRIAM SVAM.

Et responso accepto in somnis, ne redirent ad Herodem: per aliam viam reuersi sunt in regionem suam. Math. 2.

VERITAS PRACTICA.

Non aliud, sed aliter.

SENSVS EST, Quod consilia melioris vitæ, non tam sæpe spectant aliud in agendo, quàm modum & finem agendi; Non aliud in re & substantia, sed aliter in modo & fine.

RATIO EST, Quia ibi sunt figenda consilia melioris vitæ, vbi magis deficimus.

Sed ordinarie magis deficimus in modo & fine agendi, quàm in substantia rerum agendarum.

Ergo illa consilia non tam spectant aliud in agendo, seu aliud in re & substantia, quàm vt aliter in modo & in fine agatur.

I. PVNCTVM.

AVT indignus erat Herodes, cæterique Iudæi qui Magos audirent, referentes ea quæ viderant & fecerant: aut periculum erat Magis, ne male à Iudæis haberentur, & à fide atque à religione auocarentur: quamobrem admonentur in somnis, ne quà venerant reuertantur, sed alia via remigrent in patriam suam. Sic fidelis Deus iis qui se suaque omnia semel ei obtulerunt. Est vero præterea moralis & mystica huius reuersionis, per aliam viam ratio, nempe vt Magi discerent se posse quidem viso Christo, repetere sua regna, sua negotia, & quicquid ante domesticum & ciuile agebant, sed non eodem modo & fine agẽdum; non ex naturæ deprauatæ impetu, non turpis lucri, aut vanæ ambitionis gratiâ, sed rectæ rationis & diuini ductu Numinis, ad supremi Dei cultum & æternæ beatitudinis consecutionem. Iamque illud meditabantur quod postmodum scripsit S. Petrus, *Vt iam non desideriis hominum, sed voluntati Dei quod reliquum est in carne, viuant temporis. Sufficit enim prætteritum tempus ad voluntatem Gentium consummandam.*

1. Petr. 4.

Sic ad nos pie deriuat S. Gregorius, hanc Magorum reuersio

nem, dum ait, *Magnum vero nobis aliquid Magi innuunt, quod in regionem suam per aliam viam reuertuntur. Regio quippe nostra, paradysus est, ad quam Iesu cognito, redire per viam quâ venimus prohibemur. A regione etenim nostra superbiendo, inobediendo, visibilia sequendo discessimus: sed ad eam necesse est, vt flendo & obediendo, visibilia contemnendo, atque appetitum carnis refrænando, redeamus.* Hom. 10. in Euang.

Atque hinc Forma quædam Emendationis vitæ, seu Renouationis spiritus datur; vt quando de hoc negotio agitur, seu quoties melioris vitæ consilia suscipiuntur, non ita spectent vt aliò proficiscamur, quàm vt aliâ viâ redeamus ad idem officium nostrum; Non aliud meditemur agendum, sed aliter; *Non aliter in re & substantia, sed aliud in fine & modo.* Quæ Veritas quia est valde practica & opportuna, idcirco pręcipuâ est consideratione digna. Sic autem aperte declaratur. Ibi sunt figenda melioris vitæ consilia, vbi magis deficimus: hoc primum expendendum, siue ille defectus vitiosus sit, siue imperfectio, aut perfectionis aliqua tantum priuatio, si quid à nobis desideratur, si quid nimis aut minus fiat, si quid denique corrigendum & emendandum; nonne in id præcipue incumbit negotium Emendationis aut Renouationis vitæ? Nonne hinc illi Prophetarum questus, & lamenta; *Vulnus & liuor & plaga tumens non est circumligata nec curata medicamine, neque fota oleo.* Is. 1. *QVARE non est obducta cicatrix filiæ populi mei?* Ier. 8. *QVOD infirmum fuit non consolidastis; & quod confractum est, non alligastis: & quod abiectum est, non reduxistis:* Ezech. 34. quasi dicerent, in defectibus emendandis erat posita tota vitæ emendatio.

Sic in Apocalypsi Christus Dominus suos illos Angelos seu viros Angelicos & Pastores, in quibus potissimum deficiant, seuerè admonet & arguit. Apoc. 2. & 3. Sic denique author libri de Imitatione Christi, L. 1. c. 19. & 25. *Semper aliquid certi proponendum est, & contra illa præcipuè quæ amplius nos impediunt.* Et alibi, *Duo specialiter ad magnam emendationem iuuant, videlicet subtrahere se violenter ad quod natura vitiose inclinatur: & feruenter instare pro bono quo amplius quis indiget.* Res est seria, res salutis, res æternitatis: Itane apprehendis?

II. PVNCTVM.

SED ordinariè magis deficimus in modo & fine agendi, quam in ſubſtantia rerum agendarum.

Ier. 2. Inſtitue aliquod tui examen. *Vide vias tuas, ſcito quid feceris*, ait Propheta. A mane ad veſperam. A prima diei actione ad poſtremam, vbinam deficis? in quo delinquis præcipue? Non deſeris orationem, ſed modum rite orandi; Non omittis diuinum officium, ſed attentionem & deuotionem. Miſſam quotidie celebras, & ſatis crebro frequentas Pœnitentiæ Sacramentum; ſed quonam modo? Sic in ſtudio, in menſa, in relaxatione animi, in conuerſatione, & officio particulari, ſi quid peccas, nonne vel quia in his teipſum quæris, tibi plus nimio complaces, nimis effunderis & diſſiparis, non ſatis religioſe te contines? qui ſunt omnes defectus circa modum & finem; nec tamen propterea contemnendi quaſi leues & modici, cum ex fine præcipue iudicium feratur de actibus. Vnde illa Domini celebris ſententia,
Luc. 11. *Lucerna corporis tui eſt oculus tuus. Si oculus tuus fuerit nequam, totum corpus tuum tenebroſum erit. QVIA*, inquit S. Gregorius,
28. Mon. c. 13. *cum peruerſa intentione quid vel rectum agitur, etſi ſplendere coram hominibus cernitur, apud examen tamen Interni Iudicij obſcuratur.* Huic te ſiſte examini, & appenſus in ſtatera, Vide num ſis minus habens; minus rectæ intentionis, & minus perfecti operis. Horrendum nempe illud eſt quod ait Dominus per Prophetam:
Dan. 5. *Scrutabor Ieruſalem in Lucernis, & viſitabo ſuper viros defixos in*
Sophon. 1. *fæcibus ſuis, qui dicunt in cordibus ſuis: Non faciet bene Dominus, & non faciet malè?* Id eſt, qui ſibi fingunt nihil boni aut mali eſſe coram Deo in illis ſuis actionibus, quas ex naturali genio potius faciunt quàm ſpiritali motu.

III. PVNCTVM.

Dom. 1. Aduen. *NON ergo aliud, ſed aliter:* Non tam aliud in re & ſubſtantia quod facias, excogitandum tibi eſt, quàm in modo & fine, vt emendes quod male & perperam facis. Nam idem tibi, vt ſupra dictum eſt, meditandi & orandi exercitium redit quotidie; idem officij perſoluendi munus, idem pene ſtudium, eademque

tecum particulatim, & cum alijs opera quotidiana, quæ nec mutare, nec augere, nec decurtare forsan ita conuenit, quam finem & modum adhibere, quibus perfecte magis & integre digerantur. Ibi ergo curatio sit vbi vulnus, & ibi restauratio vbi jactura. *Scrutemur vias nostras, & reuertamur ad Dominum. Iuste quod iustum est persequeris*, ait Dominus. Et iterum, *Qui enim custodierint iusta iuste, iustificabuntur*: Id est, qui debito fine & modo. Sic Apostolus, hoc vnum in se & aliis promouebat: *Imitatores mei estote fratres, & obseruate eos qui ita ambulant, sicut habetis formam nostram*. Rursumque aliis, *Rogamus vos & obsecramus in Domino Iesu, vt quemadmodum accepistis à nobis, quomodo vos oporteat ambulare, & placere Deo, sic & ambuletis, vt abundetis magis*. Descende ad singula, quemadmodum acceperis, quomodo te oporteat meditari, orare, conuersari & viuere. *Memor esto vnde excideris. In mente habe qualiter acceperis & audieris, & serua, & pænitentiã age.* Vide Verbo *Renouatio. Emendatio.*

Thren. 3. *Deut. 1c.* *Sap. 6.* *Phil. 3.* *1. Thess. 4.* *Apoc. 2. & 3.*

DIE VIII. IANVARII,
NISI SIT DOMINICA.

DE PRÆSENTATIONE PVERI IESV, IN TEMPLO: ET DE PVRIFICATIONE VIRGINIS MATRIS.

Postquàm impleti sunt dies purgationis eius, secundum Legem Moysi, tulerunt Illum in Ierusalem, vt sisterent eum Domino. Luc. 2.

VERITAS PRACTICA.

Non quid liceat, sed quid magis expediat.

SENSVS EST, *Quod cùm multa liceant, quæ non expediunt,*

tunc in eorum electione, magis attendendum quid expediat, quàm quid liceat; seu quod idem est, Non ita est attendendum quid liceat, quàm quid expediat.

RATIO EST, Quia quando aliqua licent ex vno capite, & non licent ex alio, tunc potius attendendum est caput ex quo non licent, quàm aliud ex quo licent.

Sed quando non expediunt, perinde est ac si ex hoc capite non licerent, tametsi ex alio licent.

Ergo tunc potius attendendum non quid liceat, sed quid magis expediat; Exemplo sanctissimæ Virginis Matris, quod tamen pauci respiciunt ad imitandum.

I. PVNCTVM.

Exod. 13. Leuit. 12. IVDÆA Mulier si suscepto semine masculum peperisset, duplici lege tenebatur se sistere Ierosolymis, quadragesimo à partu die: alterâ quâ se purificaret, alterâ quâ filium Deo tunc offerret. Neutrâ vero lege Beatissima Virgo parens obligabatur, tunc quia Mater erat Virgo, quæ non suscepto semine pepererat, tũ quia Filius erat ipse Legislator, & Deo Patri oblatus antequam natus. Vtrique tamen legi obedire voluit, non quid liceret, sed quid magis expediret attendens. Id enim ita expediebat, non modo ratione Filij qui venerat non legem soluere sed adimplere; verùm & consideratione ipsius Matris, quæ multa & luculenta in hoc bono opere, virtutum exempla, cogitatione & imitatione colenda nobis reliquit.

Qualis quantaque Humilitas, sic apparere purificandam quasi vnam ex immundis mulieribus! Qualis amor Puritatis, sic velle amplius, quantum id fieri posset, purificari! Qualis Religio & Deuotio, in offerendo Filio pro salute totius humani generis? Quale Paupertatis studium in pullis columbarum simul oblatis, quæ erat expressa nota pauperum? Qualis denique Obedientiæ perfectio, seu perfectionis integritas, nulla re velle prorsus deesse officio, vbi tamen nullum erat officij debitum! Admirare, congaude, & illos imprimis affectus exprime, qui Veritati

propositæ

propoſitæ ad imitandum magis erunt conformes. Eſt enim vtiliſſima Veritas & in praxim frequentiſſima, ***Vt non quod nobis liceat in multis quæ occurrunt, ſed quid magis expediat, attendamus.***

Et quidem Ratio poſſet duci à conſideratione maioris boni propter quod multa non expediunt, quæ alioquin licent; quo vno motiuo non eſt dubium quin ſanctiſſima Virgo Mater moueretur; ſed quia pauci ſic intuentur maius illud & perfectius bonum ad quod ex præcepto non tenentur, viſum eſt potius Rationem petere à malo quod incurritur, niſi Veritas obſeruetur.

Sic autem procedit Ratio: Quando aliqua licent ex vno capite, quæ non licent ex alio, tunc potius attendendum eſt caput ex quo non licent, quàm aliud ex quo licent. Nam vt ſuprà conſideratum eſt, bonum quidem omitti poteſt, malum autem nunquam committi: Vnde ſi quid ex ſe ſuaque natura vel ſpecie, licitum & indifferens, aut etiam bonum eſt, vt oratio, ieiunium, mortificatio corporalis, aut quid ſimile: ſi tamen ex alio capite vitietur aliquâ peccati notâ, vt quod vetetur à ſuperiore, vel quod grauiter offendat ſanitatem, vel quod manifeſte maius impediat bonum: Nonne tunc omittendum eſſet iſtud opus, licet ex ſe licitum, licet bonum? Nonne tunc potius ſpectandum illud eſſet caput ex quo malum eſt, quia vetitum & non licet, quam aliud ex quo liceret? Sic fuſe ſanctus Bernardus in propriam voluntatem, ***Grande malum propria voluntas quâ fit vt bona tua, tibi bona non ſint.*** Expende accuratius quàm id verum, & tibi proprium. *Die 2. Ian.* *S. Cu*

II. PVNCTVM.

SED quando res non expediunt, perinde eſt ex hoc capite ac ſi non licerent, etſi ex alio licent.

De his enim rebus hic agitur quæ ita licent & non expediunt, vt ex qua parte non expediunt, non liceant, quia nempe ſine notabili detrimento proprio, vel ſcandalo proximi, aut aliquo ſimili damno non poſſint fieri.

Tale eſt Sacerdoti vel Religioſo tractare aliquid ſæculare liberius. Tale & vni Religioſo vel ſæculari aliquid quod non alteri conueniret, propter diuerſam conditionem, vel temperamentum naturale, vel aliquam aliam circunſtantiam: Vnde Sapiens

Ecclesi. 37. sapientissime monet; *Fili in vita tua tenta animam tuam, & si fuerit nequam, non des illi potestatem: Non enim omnibus omnia expediunt,*
30. Mor. c. 6. *& non omni animæ omne genus placet. SAEPE aliis officiunt, quæ alijs prosunt*, inquit sanctus Gregorius, *nam & plerumque herbæ quæ hæc animalia reficiunt, alia occidunt, & lenis sibilus equos mitigat, catulos instigat: & medicamentum quod hunc morbum imminuit, alteri vires iungit: & panis qui vitam fortium roborat, paruu-*
Prou. 19. *lorum necat.* Hinc diuinum illud, *Nosce teipsum*; Et apte Sapiens; *Vbi non est scientia animæ, non est bonum.* Habesne hanc scientiam? Nosti ne teipsum; quid noceat, vel quid magis prosit ad salutem?

III. PVNCTVM.

E*RGO tunc potius attendendum, non quid liceat, sed quid magis expediat*; Quia cùm non liceat ex qua parte non expedit,
1. Cor. 10. hoc est spectandum potius quod non licet, quam quod licet. *Omnia mihi licent,* inquit Apostolus, *sed non omnia expediunt.* Atque iterum in eadem Epistola; *Omnia mihi licent, sed non omnia expediunt; omnia mihi licent, sed non omnia ædificant.* Ex quibus locis & verbis, Veritas nostra valde confirmatur: Nam ibi quæstio erat de litibus non agitandis à Christiano apud Infideles, & de Idolothytis non manducandis: quæ duo per se erant licita, sed non erant ædificationis, imo scandali & offensionis, ac proinde non expediebant: & sic considerata, erant velut mala & illicita, nec minus fugienda, quam si per se mala fuissent. Vnde idem
Rom. 14. Apostolus. *Noli propter escam destruere opus Dei; omnia quidem sunt munda, sed malum est illi qui per offendiculum manducat.* Idemque alibi; *Sic peccantes in fratres, & percutientes conscientiam eorum infirmam, in Christum peccatis. Quapropter si esca scandalizat*
1. Cor. 8. *fratrem meum, non manducabo carnem in æternum, ne fratrem meum scandalizem.*

Sic plane tibi dicendum de his omnibus quæ quotidianâ experientia potes obseruare tibi non expedire, tametsi liceant;
Hebr. 13 *Non quid Liceat, sed quid magis expediat*, attendendum. *Hoc enim non expedit vobis*, inquit Apostolus, hoc vnum affert quo illis persuadeat quod persuadendum proponit. Sic Christo Domino quanta licebant in vita Ipsius, si his vti voluisset? Sed quia non

expediebat tibi, vt aliter viueret, idcirco sic vitam instituit, sicque à se institutæ vitæ rationem hanc reddit, *Quia sic tibi expedit.* Quære ab eo cur ita natus, cur circumcisus, cur fugatus in Ægyptum, cur ita mortuus, cur denique in cœlum rediit, *Expedit,* inquit, *vobis, vt ego vadam.* Non quid liceat, sed quid magis expediat, hoc attendo. Tu vero quid dicis ne abstineas licitis, ne te tuis priues commodis, aut ne arctius quàm velles, te constringas? Quid excusas? Quid objicis? Non est inquis, culpa lethifera, non est obligatio, *Sit fortitudo nostra, lex Iustitiæ,* quidquid possumus citra grauem culpam, hoc demum liceat, & quicquid licet, hoc intrepide audeamus. O vocem effrenatæ licentiæ! Quàm recte dictum à Propheta: *Declinantes in obligationes adducet Dominus cum operantibus iniquitatem?* Si tantum respicis quod ex præcepto te obligat, si non quid expediat, sed quid tibi liceat in agendo spectas, non eris immunis à peccato, non erit innocens illa licentia; aut illa cito peribit innocentia. Neque enim tenetur ipse Deus tibi conferre Gratias quibus abuteris, & quibus priuatus corrues. *Quasi liberi & non quasi velamen habentes malitiæ, libertatem: sed sicut serui Dei.*

Ioan. 16. *Sap. 2.* *Ps. 124.* *1. Pet. 2.*

Vide in festo Purificationis Beatæ Virginis.

DIE IX. IANVARII, NISI SIT DOMINICA.

DE OCCVRSV SIMEONIS IN TEMPLO: ET DE IIS QVAE VENTVRA CHRISTO AC VIRGINI MATRI PRAEDIXIT.

Ecce positus est Hic in ruinam, & in resurrectionem multorum in Israël, & in signum cui contradicetur, & tuam ipsius animam pertransibit gladius. Luc. 2.

VERITAS PRACTICA.

In pace amaritudo : & pax in amaritudine.

SENSVS EST, Quod sicut in pace & tranquillitate nostra, debet esse aliqua cordis amaritudo; sic in cordis amaritudine, pax & tranquillitas insint necesse est; Neutra ex his separatim, sed vtraque simul conjunctim.

RATIO EST, Quia idcirco in pace debet esse amaritudo aliqua, ne alioquin pura pax animam obruat.

Sed nisi pax esset in amaritudine, sola etiam amaritudo animum absorberet.

Ergo & in pace amaritudo, & pax in amaritudine.

I. PVNCTVM.

ET ecce homo erat in Ierusalem cui nomen Simeon, & homo iste iustus & timoratus. Vide quæ plura habentur de eo, in textu, & ex singulis decerpe aliquid ad profectum : Tum vero præcipue ex iis quæ prædicit ventura Christo Domino, & Virgini Matri. Mirum enim quanta inde in pace amaritudo fuerit, & quanta pax in amaritudine. Quàm tranquilla & quam iucunda pax esset in animo Virginis à nato Filio, ab auditis Angelis, à visis Magis, & ab ipso etiam benedicente Simeone, quis ignorat? At quanta mox fuerit amaritudo in hac pace, cum audiuit positum Filium in ruinam multorum, & in signum cui contradiceretur, suamque ipsius animam pertransiturum gladium, quis non videt ? Sic itaque simul deinceps coniuncta fuerunt in corde beatissimæ Virginis pax & amaritudo, vt nulla pace frueretur nisi amara, nec vlla etiam amaritudine affligeretur nisi pacifica & tranquilla, cùm illa esset Sapientia, *Quæ in omnibus requiem quæsiuit, & in hæreditate Domini morata est.* *Eccles. 24.*

Nos in vtroque peccamus ordinarie; & nimis puram pacem appetimus, & nimia tabescimus amaritudine. Vtrumque seorsim malum, vtrumque coniunctim bonum : *Et sicut in pace amari-*

tudo aliqua insit necesse est, sic pax in amaritudine.

Ratio vtriusque est eadem, & valde consideranda; Quia videlicet quando sola pax & tranquillitas animam possidet, animum dissoluit quodammodo, dissipat, & ita disperdit, vt sanctiores quique sibi vel maxime timeant ab illa pace. *Non solum temporalis lætitia, sed & spiritualis,* inquit S. Hieronymus, *est tentatio posidenti, ita vt indigeam aliquando Angelo corripiente, & Angelo Satanæ qui me colaphizet, vnde & Salomon ait, diuitias & mendicitatem ne dederis mihi. Sic Monitor,* inquit idem S. Doctor, *Paulo datus est ad premendam superbiam, vti in curru triumphali, triumphanti datur Monitor suggerens, hominem te esse memento.* Sic sanctus Augustinus: *Magnæ virtutis est cum fœlicitate luctari, magna fœlicitas à fœlicitate non vinci.* Cui conformiter S. Bernardus, *Magnus cui præsens fœlicitas si arrisit, non irrisit.* Vnde & sanctus Ambrosius: *Deus deliciis & gaudiis nostris ponit modum, ne supra alueum effusæ rationem obruant.* Idemque notat datum esse filio prodigo annulum in manu quasi *signaculum, quo cordis interiora signarentur,* ne in tanta lætitia sese nimis effunderet; Vide libri tertij de Imitatione Christi caput vigesimum quintum, vbi hæc inter alia; *Pax tua in multa patientia; non æstimes te veram pacem inuenisse, si nullam senseris grauitatem.* O quam multi falluntur dicentes, *pax pax, cum non esset pax.*

1. Cor. 12. Prou. 30. 3. de conf. 12. De Caïn & Abel. Luc. 15. Iere. 8.

II. PVNCTVM.

SED *nisi pax esset in amaritudine, sola etiam amaritudo animum absorberet.*

Sic expresse Apostolus; *Ne forte abundantiori tristitia absorbeatur qui eiusmodi est.* Quod quidem non tantum est perniciosum corpori, ne offendatur nimia tristitia, *Quæ exsiccat ossa, & sicut tinea vestimento, & vermis ligno, ita nocet cordi;* Sed & animo maxime officit, qui nimia intabescit amaritudine, & suis quodammodo destituitur facultatibus, vnde Sapiens, *Non est sensus vbi est amaritudo,* scilicet nimia. Imo & ipsi animæ ad salutem & perfectionem valde aduersatur, quia sic magis patet tentationibus, diffidit Deo, languet virtute, sibi grauis, onerosa est aliis, prope in desperationem agitur; in quodam denique peccatorum inferno detinetur. Sic sanctus Augustinus interpretatur illud quod

2. Cor. 2. Prou 17. & 15. Eccles. 21.

Lib. 12. de Gen. ad lit. c. 33. Iacob dicit ad filios suos, *Deducetis senectutem meam cum tristitia ad inferos. Videtur*, inquit, *hoc magis timuisse, ne nimia tristitia sic perturbaretur, vt non ad requiem beatorum iret, sed ad inferos peccatorum. Neque enim paruum animæ malum est tristitia, cum etiam Apostolus cuidam tam solicite timeret ne maiore tristitia absorberetur.* Atque idem denique Apostolus, post commendatam pa-
Hebr. 12. cem, *Nequa inquit, radix amaritudinis sursum germinans impediat, & per illam inquinentur multi.* Videsne quantum inde aliquando fueris inquinatus?

III. PVNCTVM.

IN *pace igitur amaritudo, & pax in amaritudine*; Ne nimia pax efferat, aut nimia amaritudo nimis deprimat; *Omni custodia*
Prou. 4. *conserua cor tuum*, ait Sapiens, *Ne declines ad dexteram neque ad sinistram, auerte pedem tuum à malo; Vias enim quæ à dextris sunt, nouit Dominus: peruersæ vero sunt quæ à sinistris sunt. Ipse autem rectos faciet cursus tuos, itinera autem tua in pace producet.* Ipse est qui vt
Iob. 28. lib. 19. c. 5. 6. ait Iob, vtque interpretatur sanctus Gregorius, *Sic facit ventis pondus, & aquas appendit in mensura.* Ipse est qui, vt habet sacrum prouerbium, *Risum dolore miscet, & extrema gaudij luctu occupat.*
Prou. 14. Ipse est denique qui nos facit *quasi tristes, semper autem gaudentes.*
2. Cor. 6. Vide ergo ne te illi opponas, ne si pure bona & tranquilla vis habere omnia: dicatur tibi, *Fili recordare quia recepisti bona in vita*
Luc. 16. *tua*; aut si mala, sine pace & patientia recipias, tu cum illis ge-
Sap. 5. mas qui dicunt, *Lassati sumus in via iniquitatis, & ambulauimus*
Luc. 9. & 23. *vias difficiles: viam autem Domini ignorauimus.* In praxi Veritatis propositæ, via est Domini, qui in monte Thabor dum abundat Lætitia, de passione loquitur: Et in monte Caluariæ dum saturatur opprobriis, & doloribus immergitur, de paradyso cogitat & sermocinatur. Vade & tu fac similiter.

Vide Dominicam secundam Quadragesimæ, & libri tertij de Imitatione Christi, caput septimum.

DIE X. IANVARII.

DE FVGA SANCTI IOSEPH IN ÆGYPTVM.

Surge, & accipe Puerum & Matrem eius, & fuge in Ægyptum. Matth. 2.

VERITAS PRACTICA.

Non contriſtabit Iuſtum, quidquid ei acciderit. *Prou.* 12.

RATIO EST, Quia nihil ſibi accidere Iuſtus putat, niſi Deo volente.

Sed quidquid Deo volente accidit, non contriſtabit Iuſtum.

Ergo nec quidquid ei acciderit. Et tamen tam multa te contriſtant.

I. PVNCTVM.

PERACTIS de more omnibus quæ ſpectabant ad Legem purificationis, reuerſi ſunt in Galilæam, in ciuitatem ſuam Nazareth. Ita expreſſe ſanctus Lucas. *Luc.* 2. Tum vero vix vnum aut alterum diem exegerant, *Cùm ecce Angelus Domini apparuit in ſomnis Ioſeph, dicens, ſurge & accipe puerum & matrem eius, & fuge in Aegyptum, & eſto ibi vſque dum dicam tibi: futurum eſt enim vt Herodes quærat puerum ad perdendum eum. Qui conſurgens accepit puerum, & matrem eius nocte, & ſeceſſit in Aegyptum.* Sic diſertis & paucis quidem verbis ſanctus Mathæus, ſed *Math.* 2. quibus magna latent myſteria, & multâ conſideratione digniſſima. Qualis namque hæc agendi ratio, & quàm ſtupenda Dei Prouidentia erga tres illas perſonas, quas habebat in mundo cariſſimas? Nonne Deo ſuauiores erant viæ ſeruandi Filij? Nonne ille eſt qui in manu ſua cor Regum tenet? *Prou.* 21. Nonne cor Hero-

dis immutare poterat, aut aliorsum detorquere? Nonne Ciuitatem Nazareth, aut Iosephi domum, aut selectam illam familiam ab omni tutam injuria conseruare? Nonne inuisibilem reddere? aut inaccessam, aut terribilem, aut fulminatricem! Quid denique non poterat Omnipotens? Et ecce quasi nihil posset, procul amandatur vniuersa familia; protinus fugit, & fugit in Ægyptum!

At saltem præsto sint currus, præsto equites, ipsique non desint Angeli, qui fugientes vehant aut portent: saltem expectetur clara dies, vel nox inclarescat illustrandæ, quantum est satis, tenebrosæ viæ; saltem iusta concedatur mora comparando viatico, componendæ supellectili, salutandis vicinis, ac tam longo molestoque itineri præparando. Nihil horum; sed illo ipso momento consurgens Ioseph accipit puerum & matrem eius, domum deserit, dat se itineri, vnam Ægyptum cogitat.

O Iudicia Dei, vere abyssus multa! quis crederet hos tres exules familiam Dei esse! vel quis crederet, sic Deum regere familiam suam! Sed erigere anima mea, erigere altiùs quam sunt humana omnia. Cernenti quidem illos oculis carneis, vt sunt omni humana ope destituti, nihil videri possit miserius; sed attenta mente consideranti qua promptitudine obediunt, qua modestia incedunt, quo silentio, qua quiete, qua tranquillitate, & quibus canticis Deum laudant, nihil videri debet sublimius.

Sic itaque illos attente considera, vt videas ad imitationem & praxim, quàm vere Sapiens dixerit, *Non contristabit Iustum quidquid ei acciderit*, Nempe nihil sibi accidere putat Iustus, nisi Deo Volente, aut permittente, qui idcirco expresse dicit, *Ego Dominus & non est alter, formans lucem, & creans tenebras, faciens pacem, & creans malũ: Ego Dominus faciens hæc omnia.* Qui & queritur & minatur, si quis aliter sentiat; *Quis est iste qui dixit, vt fieret Domino non iubente? Ex ore Altißimi non egredientur nec bona, nec mala?* Quasi diceret, quis est iste ignarus, quis iste temerarius, quis iste blasphemus in diuinam Prouidentiam, qui dubitet non æque eam procreare mala atque bona? Adeo non ille iustus est qui de hoc dubitet, vt tanquam injustissimus & iniquissimus sit puniendus.

Pr. 12. *Is. 45.* *Thren. 3.*

Et certe is erat inter alios, error amicorum Iob, qui putabant alienum à Deo esse, punire bonos & innocentes, contra quos Dominus

nus vni eorum loquens, *Iratus est furor meus in te, & in duos amicos tuos, quoniam non estis locuti coram me rectum, sicut seruus meus Iob.* Quid clarius? quid expressius? Credisne Angelum nunciasse Iosepho fugam, aut illum nuncium non nisi à Deo esse? Cur non æque credes, alia sic à Deo prouenire mala, cum id æquè scriptura testetur? Iob. 42.

II. PVNCTVM.

SED *quidquid Deo volente accidit, non contristabit Iustum.* Aut certe iustus non erit, si inordinate contristetur. Nam sicut nihil iustius quàm Deo volenti & jubenti parere & subjici, sic nihil injustius quàm velle se, suamque voluntatem præferri diuinæ. *O homo tu quis es, qui respondeas Deo?* Vel enim iudicas illud quod accidit injuste à Deo accidisse, vel iuste; si injuste, injustus & iniquus ipse es, qui Deo injustitiam imputare ausis. *Nunquid iniquus est Deus qui infert iram*, inquit Apostolus, *absit, alioquin quomodo iudicabit Deus hunc mundum?* Quod si id iuste putas factum, nec aliter nisi iuste & sanctè posse Deum aliquid facere credis, sicut ait Deo Sapiens, *Cum sis iustus, iuste omnia disponis;* Nonne etiam tu iniustus es, si contristeris & doleas de eo quod tu ipse iustum & iuste factum putas? Sic egregie S. Gregorius in hæc verba Iob, *Sicut Domino placuit ita factum est, CVM enim in hac vita, ea quæ nolumus patimur, necesse est vt ad Eum qui injustum velle nihil potest, studia voluntatis nostræ inclinemus. Magna quippe consolatio in eo quod displicet, quod illo ordinante erga nos agitur, cui non nisi iustum placet. Si igitur iusta Deo placere scimus: pati autem nulla nisi quæ Domino placuerunt, possumus: iusta sunt quæ patimur; & valde injustum est si de iusta passione murmuramus.* Rom. 9. Ibid. 3. Sap. 15. L. 2 Mor. c. 19.

Hoc est ita certum vt ab impiissimo mortalium, nempe Antiocho Rege, voluerit Deus publica confessione declaratum, ne vt deinceps auderet aliquis id negare, quod tam nefarius protulisset, ipsa veritate conuictus, *Iustum est*, inquit ille, *subditum esse Deo.* 2. Mach. 9.

III. PVNCTVM.

NON *contristabit ergo Iustum, quicquid ei acciderit;* Cum nihil nisi Deo volente, sibi quidquam putet accidere, & quid-

quid à Deo accidit, tam iustum putet, vt iustè de eo contristari
Ps. 118. non possit. *Iustus es Domine, & rectum iudicium tuum.* ETIAM
Apoc. 16. *Domine Deus omnipotens, vera & iusta iudicia tua*, cum vel detrudit animas in infernum, non possunt incusare Dei Iustitiam, sed
Sap. 5. omnes coguntur dicere, *In malignitate nostra consumpti sumus.* Quanto magis iustus & bonus est cum te hic punit, ne in æternum puniaris: *Non vlciscamur nos pro his quæ patimur*, inquiebat
Iudith 8. fortissima Iudith, *sed reputantes peccatis nostris, hæc ipsa supplicia minora esse flagella Domini, quibus quasi serui corripimur, ad emendationem & non ad perditionem nostram, euenisse credamus.* Obserua illud quo vtitur, verbum, non *vlciscamur*. Est enim quoddam vltionis & vindictæ genus in Deum, cum nimis contristati contrariis euentibus rationes prætendimus nostræ tristitiæ & afflictionis, quasi vellemus illum arguere aut nos ita iustificare, quasi hoc immeritò pateremur quod patimur, hoc est vt illa ipsa Iudith admonebat, *Improperium murmurationis suæ contra Dominum pro-*
Iob. 40. *ferre*; Vnde & ipse Dominus, *Nunquid irritum*, inquit, *facies iudicium meum: & condemnabis me vt tu iustificeris?* Vides quam id sit iniustum & impium! sed videsne quoties hanc impietatem
Ps. 38. admiseris? Ingemisce, & deinceps illud Dauidicum in aduersis habeto familiare, *Obmutui & non aperui os meum quoniam tu fe-*
2. Reg. 16. *cisti.* Et in illatis iniuriis; *Dominus præcepit vt malediceret, & quis est qui audeat dicere, quare sic fecerit?*

Vide Feriam 2. infrà Hebdomadam sextam post Epiphaniam: Ferias Quadragesimæ, & præsertim Passionis, ac Verbo *Aduersitas*.

DIE XI. IANVARII.

DE REDITV AB ÆGYPTO IN NAZARETH.

Surge, & accipe Puerum, & Matrem Eius, & vade in terram Israel: Defuncti sunt enim qui quærebant animam pueri. Math. 2.

VERITAS PRACTICA.

Meliore rerum ſtatu non magis gaudet Iuſtus, quàm deteriore doluit.

RATIO EST, Quia idcirco deteriore ſtatu non doluit Iuſtus, quod in illo magis ſpectaret diuinam voluntatem, quàm ſuum particulare commodum vel incommodum.

Sed in meliore ſtatu ſic Iuſtus magis Deum conſiderat, quam ſeipsū.

Tùm ergo non magis gaudet quam ante doluit. Quod perfectæ Indifferentiæ eſt, à paucis cognitæ.

I. PVNCTVM.

IAM de ſancto Ioſepho ſecedente in Ægyptum, dixerat Euangeliſta: *Et erat ibi vſque ad obitum Herodis.* Tum verò paulò poſt; *Defuncto*, inquit, *Herode, Ecce Angelus Domini apparuit in ſomnis Ioſeph in Aegypto, dicens; Surge & accipe Puerum & Matrem eius, & vade in terram Iſraël.* Ac denique, hanc ſubiungit rationem, *Defuncti ſunt enim qui quærebant animam pueri.* Cur ſic toties fit mentio de Herodis obitu? Nempe vt aduertas diligentius, ſic diuinam Patris æterni prouidentiam ſuauiter & temperate omnia diſponentem, vt non prius Filium ab Ægypto reuocauerit, quàm defunctus ille fuerit, cuius cauſa Filius in Ægyptum ſeceſſerat; neque prius illum defungi voluerit, quàm naturalis vitæ curſus exigeret. O rem plane miram! Ecce nec pro Filio ſuo cariſſimo vices rerum aut ordinem mutat Deus: & tu ſæpe velles tui cauſa peruerti omnia! Confundere ad hanc peruerſitatem animi tui, & cum Dauide dicito: *Dixi,* *Pſ. 30.*
Deus meus es Tu, in manibus tuis ſortes meæ.

Monitus ergo Ioſeph ab Angelo, ſtatim accipit Puerum & Matrem, & venit in terram Iſrael, iterumque admonitus ſeceſſit in partes Galilææ, & habitauit in Ciuitate Nazareth. Quanto putas cum gaudio, quantaque communi Trium lætitia? Certe non videtur alienum à pietate & Iuſtitia, ſi cogitetur Sanctos hos Exules tantiſper recreatos fuiſſe, vel cùm primùm auditus eſt

repetendæ patriæ nuncius, vel cùm fœliciter eò remearent, vbi meliusculè Puero Iesu futurum esset. Caue tamen putes, tum eis accidisse quod sentis in meliore rerum statu; caue putes exultauerint inordinato gaudio, gestierint insolita quadam lætitia, aut sermones longos de re sua miscuerint. Sunt hæc solita scilicet humanæ leuitatis probra; sed vir Iustus & fortis, sui semper similis sicut aduersis non frangitur, sic neque prosperis emollitur. Sua secum sic portat omnia, vt nulla rerum mutatione mutetur, nec tristiorem illum aut lætiorem videat vlla dies; quæ si de paganis dicuntur, quanto magis de Christianis, quanto verius de his dici debet, *Meliore rerum statu non magis gaudet Iustus, quàm deteriore doluit?*

Hoc tibi modo est expendendum ad praxim; Et Ratio quidem est facilis ad intelligentiam, sed praxis non ita expedita, quamobrem non leuiter insistendum in eo quod ponitur fundamento: Vnam Dei Voluntatem spectare Iustum, hanc vnam esse causam, cur in deteriore rerum statu non doleat, quia videlicet magis spectat diuinam ordinationem, quam suum priuatum commodum aut incommodum. Hoc omni jure exigitur, hoc Iustitia & æquitas imperant, & hoc recta ratio, ne dicam fides, religio & pietas statuit; vt quàm Deus infinite supra nos est, sic diuinæ Voluntati nostram modis omnibus subjiciamus. Nam si Iustitiæ est suũ cuique reddere, cùm id maxime repetit: cur non se suaque Iustus redderet Deo repetenti, cuius se totum quod est esse agnoscit; aut nisi se Ei redderet, vel nisi se eius esse agnosceret, quomodo iustus esset? Hinc *sicut palma iustus floret, quia,* vt notat S. Gregorius, *habet hoc mirum præ cæteris arboribus palma, vt cum vix terræ hæreat, totaque in cœlum sese extendat, nullo pondere premitur, sed magis pressa exaltatur:* Sic plane Iustus non humanis & terrenis innixus rationibus, sed diuinis, nullo aduersitatum pondere flectitur sed potius induratur. Sic de Iusto Tobia dicitur, *Non est contristatus contra Deum, quod plaga cæcitatis euenerit ei, sed Immobilis in Dei timore permansit, agens gratias Deo, omnibus diebus vitæ suæ.* Itane tu?

Ps. 91. Lib. 19. Moral. c. 25. 26. Tob. 2.

II. PVNCTVM.

SED in meliore rerum statu sic Iustus Deum magis considerat quàm seipsum.

Nam cum melior ille status sit æque à Deo atque deterior, cur non in illo Deum, Iustus æque spectet ac in isto? Nonne id æque Iustitia postulat, quæ est constans & perpetua voluntas reddendi quod cuique suum est? An non minus se Dei esse cognoscit Iustus, cùm meliùs à Deo sibi est, quàm cùm deterius? Imo nonne suum magis benefactorem tum agnoscat, quando se magis ipse Benefactor suis beneficiis agnoscendum facit? Quid à Iustitia magis alienum, quàm ei minus reddere cui plus debeas; aut quàm se minùs ei reddere cui te totum magis debeas?

Nonne hoc est quo ingratitudo notatur, & quod ingratis Deus exprobrat, *Incrassatus est dilectus & recalcitrauit: incrassatus, impinguatus, dilatatus, dereliquit Deum Factorem suum, & recessit à Deo salutari suo.* Deut. 32. An velles hoc tibi objici? an te vere iustum crederes, si tibi hoc vere obiiceretur? Multus est in his Dominus, quo iniustitiam & impietatem nostram nobis repræsentet. *Ego plantaui te vineam electam, omne semen verum: quomodo ergo conuersa es mihi in prauum, vinea aliena?* Ier. 2. Id quidem fit naturaliter, vt nos magis quam Deum amemus, vt magis dona quam donantem spectemus: sed naturam Ratio & fides corrigunt, aut nisi corrigant, natura valde praua dicenda est. *Rrdix tua, & generatio tua de terra Chanaan.* Ezech. 16. Vide caput integrum Prophetæ valde aptum his fusius declarandis.

III. PVNCTVM.

M*ELIORE igitur rerum statu non magis gaudet Iustus, quàm deteriore doluit*; Quia si in deteriore non doluit, ne à Deo recederet, quem spectare debebat in aduersis: non debet meliore gaudére, ne inani hoc gaudio, se potius spectet quàm Deum, seque ab eo disiungat, cui non minus tamen adhærere par est, in prosperis, quam in aduersis. *Pondus æquum voluntas Domini*, ait Sapiens, Id est, Dominus vult vt æque ponderes quidquid ab eo accidit, & neque vno magis gaudeas aut contristeris quàm alio; Vel sic aptius, Quidquid vult Dominus debet nobis æquum pondus esse, vt non magis in vnum propendeamus quàm in alterum, sed vnam in omnibus spectemus eius voluntatem. Quò etiam referri potest quod idem Sapiens eodem prouerbiorum libro: *Pondus & statera iudicia Domini sunt.* Id est, quidquid de nobis Deus Pr. 11. Ibid. 16.

statuit, siue id prosperum, seu aduersum sit, sic vtrumque in pondere & mensura nobis est ordinatum, vt nobis etiam excedere vel deficere non liceat, in illis acceptandis.

Non omne quidem gaudium in prosperis, sicut nec omnis sensus doloris in aduersitate prohibetur; sed vtrumque Iustus affectum sic temperat & conformat Diuinæ Voluntati, vt non magis gaudeat aut contristetur quam velit Deus: imo nec gaudeat nec contristetur, nisi quia Deus sic eum vult gaudere aut contri-
Hom. 8. in Matth. stari. Sic enim *mœstis rebus quædam sæpe iucunda permiscet*, vt obseruat sanctus Ioannes Chrysostomus, *Neque suos tribulationes, neque Iucunditates sinit habere continuas, sed tum de aduersis, tum ex prosperis, iustorum vitam quasi admirabili varietate contexit.* Quod deinde probat in persona sancti Iosephi; & tùm hic, tum alias docet, quod licet status Iustorum mutaretur, non tamen Iusti mutentur: aut certe si mutari videntur, non tamen alij sunt animo, sed sensu quodam duntaxat gaudij & tristitiæ, qui nihil eorum animum tangat, neque vultum ipsum afficiat; vt de vno-
1. Reg. 1. quoque eorum dici possit, quod de Anna matre Samuelis, *Vultus*
2. Reg. 14. *illius non sunt amplius in diuersa mutati*; aut sicut de Dauide, *Sic est Dominus meus Rex sicut Angelus Domini, vt nec benedictione, nec maledictione moueatur.* Tanto minus es iustus quantum ab hoc
Coloss. 1. distas statu; Inquire quantum, neque cesses, *Donec implearis agnitione voluntatis Dei*, nullus vt supersit locus aliis rationibus & affectibus.

Vide in Indice Verbo *Indifferentia*, *Resignatio*.

DIE XII. IANVARII.

DE TRIDVANA COMMORATIONE PVERI IESV DVODENNIS IN TEMPLO.

Remansit Puer Iesus in Ierusalem, & non cognouerunt parentes eius. Luc. 2.

VERITAS PRACTICA.

Sensitiuæ deuotionis subtractio, veræ & solidæ Deuotionis est probatio.

RATIO EST, *Quia veræ & solidæ Virtutis tunc est probatio cùm necessitas & difficultas simul occurrunt in eius exercitio.*

Sed subtracta deuotione sensibili, tunc necessitas & difficultas Deuotionis exercendæ simul occurrunt.

Ergo tunc veræ & solidæ est Deuotionis probatio; ac proinde fideliter exercenda est, exemplo Beatissimorum Parentum Iesu quem à se substractum quærunt & inueniunt, in templo Ierosolymitano.

I. PVNCTVM.

CVM factus esset Iesus annorum duodecim, ascendentibus illis Ierosolymam, secundum consuetudinem diei festi, consummatisque diebus, cùm redirent, remansit puer Iesus in Ierusalem, & non cognouerunt parentes eius. Videri possunt quæ plura referuntur ab Euangelista; & in vnoquoque eorum, tantum immorare, quantum deuotio retinebit, ac tandem peruolutis attenta mente omnibus, sic tecum statues, mirabilem hanc pueri Iesu à parentibus insciis separationem, nihil aliud magis innuere quam substractionē illam Gratiæ & deuotionis sensibilis, quæ sic nobis interdum ab Illo contingit, *ad probationem veræ & solidæ Deuotionis*, seu ad experimentum, vtrum vera sit an solida nostra deuotio. Quod certe maximopere est considerandum, vt quid tùm facto sit opus, attente præuideamus.

Hoc itaque primum quod affertur ad propositæ Veritatis declarationem, diligenter expende, tunc esse veræ & solidæ virtutis cuiuslibet probationem, quando necessitas & difficultas occurrunt in eius exercitio. Dicitur autem necessitas virtutis exercendæ, quando in contrarium abires vitium, oppositumque peccatum, nisi virtutem exerceres. Non est enim maior necessitas

Hom.5. ad popul. quam non peccare, nam ipsa vitæ degendæ necessitas illi cedit. *Vna est ineuitabilis necessitas, Deum non offendere*, inquit sanctus
Luc. 10. Ioannes Chrysostomus, *Imo hoc vnum necessarium*, de quo Christus Dominus, cum in fuga peccati potissimum consistat nostra salus, diuinusque cultus.

At vero cum tantæ necessitati iungitur difficultas exercendæ actu & reipsa virtutis, Vndecumque tandem difficultas proueniat, tunc maxime dicitur probari virtus, an sit vera & solida, quia tentatur & solicitatur animus ex diuersa parte ad virtutem & vitium. Necessitate virtutis excitatur ad eius exercitium, sed eiusdem difficultate, inde auocatur. *Tribulatio, seu difficultas*, in-
Rom. 5. quit Apostolus, *patientiam operatur, patientia autem probationem.* Quod & sanctus Iacobus paulo expressius, *Omne gaudium existimate fratres mei, cum in tentationes varias incideritis, scientes quod*
Iacob. 1. *probatio fidei vestræ patientiam operatur, patientia autem opus perfectum habet, vt sitis perfecti & integri, in nullo deficientes.* Id est, sic ostendentes veram & solidam vestram virtutem, cuius probandæ
Iudith 8. causa, permittuntur tentationes. *Memores sint*, aiebat suis Iudith, *Quia tentati sunt patres nostri vt probarentur, si verè colerent Deum suum.* Expende illud *vere.* Nam in eo totus Dei cultus, & tota virtus, cum alioquin nihil nisi superstitio & species adumbratæ pietatis. Illudque est quod hîc quæritur, vtrum verè an ficte, vtrum certò an falsò colatur Deus. Quod cum probet &
2. Cor. 13. declaret difficultas, vide quomodo contra decertes, *Vosmetipsos tentate si estis in fide*, aiebat Apostolus: si estis in charitate, in patientia & aliis Virtutibus: *ipsi vos probate.*

II. PVNCTVM.

SED *substracta Deuotione sensibili, necessitas & difficultas veræ & solidæ Deuotionis, simul occurrunt.*

Quæ sit deuotio sensibilis aut que eius substractio, disce ex his
Serm. 54. in Cantic. sancti Bernadi verbis. *Sane ab heri & nudiustertius, inuasit me languor iste animi & mentis hebetudo, insolita quædam inertia spiritus. Currebam bene, sed ecce lapis offensionis in via, impegi & corrui: superbia inuenta est in me, Dominus declinauit à seruo suo. Hinc ista sterilitas animæ meæ, & deuotionis inopia quam patior. Quomodo ita exaruit cor meum, coagulatum est sicut lac, factum est sicut terra*

sine

sine aqua, nec compungi ad lachrymas queo, tanta est duritia cordis. Non sapit psalmus, non legere libet, non orare delectat, meditationes solitas non inuenio. Vbi illa inebriatio spiritus? vbi mentis serenitas & pax & gaudium in Spiritu sancto? Ideo ad opus manuum piger, ad vigilias somnolentus, ad iram præceps, ad odium pertinax, linguæ & gulæ indulgentior, segnior, obtusiorque ad prædicationem. Heu omnes montes in circuitu meo visitat Dominus, ad me autem non appropinquat. Quid me aliud putem quam vnum de montibus Gelboe, quem præterit in ira & indignatione sua Ille cæterorum omnium, benignissimus visitator.

Similia quædam & plura habet Cassianus, cæterique Patres ascetici atque illius versiculi interpretes: *Dormitauit anima mea præ tædio.* Ex quibus satis patet quanta sit eo tempore necessitas veræ & solidæ deuotionis; Nam cum oppositum vitium inuaserit penitus animam, & ita quodammodo constrictam teneat, vt vix se contra mouere possit; quibus armis, quibus præsidiis sese tandem à vitio tutabitur, nisi tam certa solidaque sit deuotio, vt nullis cedat impugnationibus, & contrà potius ex infirmitate fiat robustior? *4. Collat. c. 2. lib 10. de Acedia. Ps. 118.*

Quanta sit vero diffiultas sic secum decertandi, quis non videt? quis non sentit? Cum ipsi feruentiores & sanctiores vix pares sint certamini, & tantùm non deficiant, tantùm non cedant; *Ecce Gigantes gemunt sub aquis, & qui habitant cum eis*, inquit Beatus Iob: Quasi diceret, ipsi fortiores tùm ingemiscunt præ difficultate; quid alij debiliores? Vbi duo aduerte in illa voce *gemunt*, primum illud quod dictum est, vt significet difficultatem quam sentiunt robustiores quique. Secundum, vt indicet illos certare qui ita gemunt in difficultate; nam qui cedunt, non gemunt: & qui non gemunt, satis indicant se difficultati cessisse. O quam multi hoc errore deluduntur, vt putent vel non licere sibi gemere in difficultatibus; vel si gemant non posse difficultates frangere. Permittit Naturæ Gratia suos gemitus, si natura concedat Gratiæ, suos effectus. *Iob. 26.*

III. PVNCTVM.

SENSIBILIS *igitur deuotionis substractio veræ & solidæ deuotionis est probatio*; Quia tum duo illa simul concurrunt ex quibus certa probatur virtus, nempe necessitas & difficultas, quæ

ſic in diuerſa rapiunt animum, vt ſi quis tum fidelis ſit, vere ſoli-
Geneſ. 22. deque deuotus cenſeatur. *Nunc cognoui,* dicet Dominus, ſicut de Abrahamo, *Quod vere colis Deum.* Id eſt, ex illa fidelitate quam ſeruaſti in tali occurſu neceſſitatis & difficultatis, cognoſcendum te præbuiſti, qualis eſſes, an vere coleres Deum. Sic beatiſſimi parentes Pueri Ieſu, veros ſe probauere parentes, & veros Dei cultores. Ita dolent ſubſtractione filij, vt ex illo dolore nihil inordinatum cogitent. Neque impatientes ſint in damno quod inde ſentiunt, neque negligentes in eo reparando; Non plus affectant quàm poſſunt, neque quod poſſunt deſerunt; Inquirunt diligenter, ſed quiete: Conſeruant animi tranquillitatem, ſed ſimul etiam debitam ſeruant ſolicitudinem. Soliciti ſunt ſine perturbatione, & imperturbati ſunt ſine deſidia. Euitatis vtrimque extremis, in medio ſemper conſiſtunt, vt neque plus neque minus agant, quam ſibi agendum putent. Sic Sapientia quæ in
Prou. 8. illis tota reſidebat, *Meum eſt,* inquit, *conſilium, & æquitas: mea eſt prudentia, mea eſt fortitudo: In viis iuſtitiæ ambulo, in medio ſemitarum iudicij.*

Tu è contra quid pecces audi ex libello nunquam deponendo:
3. de Imit. Ch. c. 6. *Propter modicam contrarietatem deficis à cœptis, & nimis auide conſolationem quæris. Fortis amator ſtat in tentationibus, nec callidis credit perſuaſionibus inimici. Affectus ille bonus & dulcis quem interdum percipis, effectus gratiæ præſentis eſt, & quidam prægustus gratiæ cœleſtis, ſuper quo non nimis innitendum, quia vadit & venit. Certare autem aduerſus incidentes malos animi motus, ſuggeſtioneſque ſpernere diaboli, Inſigne eſt virtutis & magni meriti.*

Vide integrum caput, & ſic defectus tuos agnoſce, vt eos corrigas: ſic vero corrige, non vt alios in defectus mutentur, quod ſæpe tibi accidit; ſed vt muteris in alium, quod raro fit.

EODEM DIE.

ALIA VERITAS PRACTICA.

Nemo iam Chriſtum amittit, niſi qui dimittit.

Vel, vt habet S. Ambroſius.

In Luc c. 5. Nemo tibi Chriſtum auferre poteſt, niſi te illi auferas.

RATIO EST, *Quia nemo tibi Christum auferre potest, nisi velis. Vel, Nemo iam Christum amittit, nisi sua culpa.*

Sed si velis Christum tibi auferri, tu te illi aufers. Vel; Qui sua culpa Christum amittit, ipsum dimittit.

Nemo igitur tibi Christum auferre potest, nisi te illi auferas. Et iam nemo Christum amittit, nisi qui dimittit.

QVÆ quidem omnia tam plana sunt & aperta, vt sint solum termini proponendi. Nec illud etiam obscurum est quàm sit pauendum & cauendum, sic à te Christum dimittere; sic tibi Christum auferre. *Quid inuenerunt in me iniquitatis, quia elongauerunt à me, & ambulauerunt post vanitatem: & vani facti sunt.* Ier. 2.

EODEM DIE,

DE MANSIONE NAZARETHANA:

ET SVBIECTIONE D. IESV, VSQVE AD ANNVM TRIGESIMVM.

Et erat subditus illis. Luc. 2.

VERITAS PRACTICA.

Nisi te subdas Deo, Deum tibi subdis.

RATIO EST, *Quia nisi te subdas Deo, tuam potius quam Dei voluntatem facis.*

Sed suam potius quam Dei voluntatem facere, est sibi Deum subjicere.

Ergo nisi te subdas Deo, Deum tibi subdis: Quod cum sit horrendum dictu, & facto etiam magis execrandum, potens est motiuum ad nos perfecte Deo subjiciendos.

I. PVNCTVM.

Luc. 2. B anno duodecimo Christi Domini, atque ab ipsius reditu Ierosolymitano in Nazareth, pauca hæc de illo referuntur; *Et descendit cum eis, & venit Nazareth, & erat subditus illis. Et Mater eius conseruabat omnia verba hæc, in corde suo. Et Iesus proficiebat sapientia, & ætate, & gratia apud Deum & homines.* In quibus illud supra omnem hominum atque Angelorum admirationem est, quod esset subditus illis. Expende singillatim omnia. Quis, quibus, quamdiu, quo fine, quomodo, & in quo illa esset subiectio; Nempe in arte fabrili, & in omnibus obsequiis domesticis, quasi ille seruus esset, Ille qui est vniuersorum Dominus, (Math. 13. Marc. 6.) *Nonne hic est fabri filius? Nonne hic est faber, filius Mariæ?* dixerũt Iudæi postea cum primùm prædicare cœpit.

O mundi Architectum & fabricatorem vniuersi, quò te deuexit mea superbia, vt in angustias fabrilis officinæ descenderes, nec aliud per duodeuiginti annos continuos, quàm illud vile officium, ad vnius hominis directionem & imperium, exerceres! Certe nisi discamus subjici, & humiliari hoc exemplo, vere de nobis illud sapientis asseretur; (Sap. 15.) *Omnes insipientes & infœlices supra modum animæ superbi.* Quod quidem manifeste patebit ex Veritate proposita, si attente consideretur; Quid enim insipientius & infœlicius quam velle Deum sibi subjicere? *At nisi te subdas Deo, Deum tibi subdis.*

Ratio est plana & facilis; Nam nisi te subdas Deo, tuam potius quàm Dei voluntatem facis; Quid planius? sicut enim nostra subiectio consistit in voluntate Dei facienda, sic nostra rebellio seu nostræ subiectionis defectus, nihil est aliud quam diuinæ illius voluntatis neglectus. (Exod. 10.) *Vsquequo non vis subjici mihi?* Nonne hoc perinde est ac si diceret, vsquequo non vis quod volo facere? O qualem Dei Domini Bonitatem! Hoc à creatura petere, hoc à seruo postulare!

II. PVNCTVM.

SED *suam potius quàm Dei voluntatem facere, est Deum sibi subjicere,* Nam Deus & diuina eius Voluntas sunt vnum &

idem; vnde aptè sanctus Augustinus: *Quantum Deus distat ab homine, tantum Voluntas Dei à voluntate hominis:* ac proinde si tibi subjicis diuinam voluntatem, subjicis tibi Deum. At vero cum tuam potius quam Dei voluntatem facis, nonne tùm tibi subjicis diuinam illam Voluntatem? Nonne ergo tum etiam tibi Deum subdis? Nec aliter Christus Dominus dicitur fuisse subditus suis parentibus, nisi quod ad eorum voluntatem se totum faceret? Neque se ipse Deo Patri aliter sujiciebat, nisi quod non suam sed Patris voluntatem spectaret in omnibus, sicut ipse toties professus est: *Non quæro*, inquit, *voluntatem meam sed eius qui misit me. NON sicut Ego volo, sed sicut tu. Non quod ego volo, sed quod tu. Non mea volontas, sed tua fiat.* Hoc est se Deo subjicere. Tu vero qui contraria prorsus desideras, Tu qui tuis desideriis Deo contradicis, ac perinde Deo dicis, Non quod tu vis, sed quod volo; Non tua sed mea voluntas fiat; Quid hoc esse dices, nisi te tibi Deum subjicere?

In Ps. 32. Conc. 1.

Ioan. 5.
Math. 26.
Marc. 14.
Luc. 22.

III. PVNCTVM.

NISI ergo te subdas Deo, tam manifeste tibi Deum subdis, quàm manifeste tibi subdis eius volontatem, cui tuam præfers, hoc ipso quo te illi non subdis; Cum nihil aliud sit subiectum illi esse vel non subiectum, quam voluntatem eius facere vel non facere. *Nescitis*, inquit Apostolus, *Quoniam cui exhibetis vos seruos ad obediendum, serui estis eius cui obeditis?* Quasi diceret, an ignoratis quod est tam manifestum vt omnes videant, hac notâ seruum alicuius & subiectum designari, si obediat eius voluntati? Non potest quidem homo sic negare suam seruitutem & subiectionem Deo, vt se penitus retrahat à diuina voluntate, nam si recedit ab vno voluntatis ordine, cadit in alium, vt docet omnes sancti Patres, sicque non ita Deo resistitur, quin fiat ocyus serius quod absolute velit: Sic enim Ille, *Consilium meum stabit, & omnis voluntas mea fiet.* Quando tamen peccas, aut quando citra graue peccatum, vel etiam si nulla forte videretur inesse culpa, quando te à diuina Prouidentia subducis, sic te ab aliqua eius voluntate retrahis, sicque velles Deum se potius ad tuam voluntatem accommodare, quam tu ad ipsius nutum & ordinationem: quod est tam vere tibi subjicere Deum, quam vere illi subiectus esses, si

Rom. 6.

Is. 46.

Iſ. 43. non tuam, ſed Ipſius magis ſpectares voluntatem. *Seruire me feciſti in peccatis tuis, præbuiſti mihi laborem in iniquitatibus tuis.* Vix ſine peccato talis ſubſtractio fieri poteſt; & quando in tali peccato nihil aliud graue eſſet quam ſic ſe à Deo retrahere, ſic ſibi Deum ſubdere potius, quam te illi; Nonne hoc eſſet ſatis graue & deplorandum? Si quòd Chriſtus ſuis eſſet ſubditus, tam mirum videtur & alienum à diuina eius Maieſtate: Quid, quod Ille tibi ſubdatur? Ille tibi in concupiſcentiis, & in peccatis tuis! O quàm longe magis ſtupendum! ſiue Eius Bonitatem, ſiue tuam ſpectes audaciam.

Sic itaque pro præterito confundere; vt ad futuram ſubiectionem ſis cautior, illudque Dauidis ad filium ſuum, tibi proponas; *Fili mi, ſcito Deum patris tui, & ſeruito ei corde perfecto,*
1. Par. 28. *& animo voluntario, omnia enim corda ſcrutatur Dominus, & vniuerſas mentium cogitationes intelligit: ſi quæſieris eum inuenies: ſi autem dereliqueris eum, projiciet te in æternum.*

Vide Verbo *Seruire, Diſcipulus, Obedientia.*

DIE XIII. IANVARII,

QVÆ EST OCTAVA EPIPHANIÆ.

DE BAPTISMO CHRISTI DOMINI.

Sine modò, ſic enim decet nos implere omnem Iuſtitiam. Matth. 3.

VERITAS PRACTICA.

Exemplo ſuo Chriſtus Dominus, nos magis vrget quàm imperio.

RATIO EST, Quia quò ſe Superior magis demittit ad inferiorem, vt eum prouocet ad aliquid, eo magis vrgetur inferior ad illud præſtandum.

Sed Christus Dominus, cùm exemplo suo nos prouocat ad sui Imitationem, magis se demittit, quam si illud ipsum quod facit, imperaret.

Ergo nos exemplo suo magis vrget quam imperio: Proindeque in ijs etiam quæ non sunt ex præcepto, fidelissime est imitandus.

I. PVNCTVM.

QVÆ de sancto Ioanne Baptista referuntur ab Euangelistis, possent aliquantisper cogitari; tùm vero hæc diligentius quæ de baptismo Christi Domini: *Tunc venit* Math. 3. *Iesus à Galilæa, in Iordanem, ad Ioannem, vt baptizaretur ab eo; Ioannes autem prohibebat eum, dicens, Ego debeo à te baptizari, & tu venis ad me! Respondens autem Iesus, dixit ei: Sine modo, sic enim decet nos implere omnem Iustitiam, tunc dimisit eum. Baptizatus autem Iesus confestim ascendit de aqua: & ecce aperti sunt ei cœli, & vidit Spiritum Dei descendentem sicut columbam, & venientem super se. Et ecce vox de cœlis dicens: Hic est filius meus dilectus, in quo mihi complacui.*

Ex quibus cùm multa possint ad profectum elici, tum illud verò quod fecit & quod dixit Dominus, *Sic nos decet implere omnem Iustitiam*: vt nos exemplo scilicet suo prouocaret ad perfectionem, siue ad ea fideliter præstanda quæ sunt tantum consilij & non præcepti. Neque enim hic solum ad baptismum qui est ex præcepto suscipiendus, nos excitat, sed ad alia quæuis non præcepta, quæ nomine, *Omnis Iustitiæ adimplendæ* comprehendit, sicut & ipse baptismum suscepit, ad quem nulla eum necessitas obligabat.

Atque hinc excellens illa Veritas, & valde potens ad multa quæ non tam præcipiuntur quam consuluntur, *Exemplo suo Christus Dominus nos magis vrget quam imperio.*

Ratio est valde familiaris; nempe id vsu quotidiano discitur, quò se Superior magis demittit ad inferiorem, vt eum prouocet ad aliquid, eò magis vrgetur inferior ad illud præstandum, cùm præcipue posset Superior pro iure suo imperare, & inferiorem cogere sub grauissimis pœnis: tùm si non imperet, sed potius roget: si pœnarum loco proponat præmium, aut si denique aliquid

longius remotum à ſua dignitate non dedignetur; tunc certe inferior, aut duriſſimæ ceruicis eſt, aut flectetur tanta ſuperioris demiſſione; Neque enim generoſus animus ſe vinci benignitate patitur, ne dum ab inferiori, aut à pari, quanto minus à ſuo Superiore. Hinc eſt illud Eccleſiaſtici valde notandum, *Sedes ducum ſuperborum deſtruxit Deus, & ſedere fecit mites pro eis. Radices gentium ſuperbarum areſecit Deus, & plantauit humiles ex ipſis gentibus.* Pergitque pluribus Sapiens oſtendere eos duces vel reges qui cum manſuetudine & humilitate ſubditos ſuos regerent, longe apud illos plus valuiſſe, quam ſuperbos & efferatos.

Eccleſi.10.

Luc.15. Indignabatur foris, filius ſenior quod Pater fratrem ſuum iuniorem à luxu & à meretricibus reuertentem liberaliùs excepiſſet; tum vero Pater domo egreſſus *cœpit rogare illum*, & ſtatim ſedatus eſt. Nonne ſic regi malles manſuetudine quam rigore? ſed itane tuos regis, ſi quos habes regendos?

II. PVNCTVM.

SED *Chriſtus Dominus cùm exemplo ſuo nos ad ſui imitationem prouocat, magis ſe demittit, quam ſi illud ipſum quod facit, imperaret.* Hoc eſt enim ſuperiorem ſeſe magis demittere, quando quod ſuperior facit, magis eſt alienum, magis remotum, magis infra dignitatem illius qui ſe ita demittit. Eſt autem manifeſtum quod præire nobis exemplo ſicut præiuit Chriſtus in Natiuitate, in baptiſmo, & in reliquo vitæ curſu, longe magis remotum eſt & diſtans à ſumma eius dignitate, quàm imperare illa ipſa, quibus ad exemplum noſtrum abſtinuit, aut quæ ſuſtinuit. Nam imperare proprius actus eſt Dominationis, & Excellentiæ; obedire vero & humiliari, ſeruitutis, & abiectæ conditionis. Vnde quantùm dominatio & ſeruitus, quantùm excellentia & abiectio, longe inter ſe diſtant; tàm procul & remote à ſe ipſo, ſe Chriſtus demittit, cum ad illa infima & abiecta deſcendit, quæ mauult facere, & facto ſuo nobis commendare, quàm imperare.

Iſ.28. Hinc forte dictum à Propheta; *Vt faciat opus ſuum, alienum opus eius, vt operetur opus ſuum, peregrinum eſt opus eius ab eo.* Quaſi diceret, opus proprium Chriſti Regis, & Domini eſſet imperare, & imperando nos regere: at vero aliena ſunt ab eo, & peregrina illa, quæ ad nos inſtruendos prælegit. Atque illud eſt quod Apoſtolus

Apoſtolus tantopere de Chriſto Ieſu prædicat, *Qui cum in forma* Phil. 2.
Dei eſſet, non rapinam arbitratus eſt eſſe ſe æqualem Deo: ſed ſemetipſum exinaniuit, formam ſerui accipiens. Et quæ plura illic ſequuntur, non minus ad affectum ardentia, quam ad intellectum clara vt videas quò ſe vſque demiſerit qui ſe noſtrum exemplar fecit. Ah quoties vel videre diſſimulaſti, vel vidiſſe nil profuit?

III. PVNCTVM.

SIC *nos igitur Chriſtus Dominus exemplo ſuo magis vrget quàm imperio*; Non modò quia inferiorem pudet non facere quod Superior facit, ſed quia Superioris demiſſio & humanitas quæ in exemplo dato magis lucet quàm in imperio exercito, tantam vim habet in animis hominum, vt qui alioquin forte reſiſterent imperio, cedant exemplo. Irritatur lege & præcepto concupiſcentia, vt fuſe probat Apoſtolus: at emollitur exemplo & gratia. Rom. 7. Hæc eſt *lingua tertia quæ* vt eſt in Eccleſiaſtico, *multos commouit.* Eccleſ. 28. Prima lingua eſt conceptus mente formatus; ſecunda eſt verbum quo conceptus exprimitur; tertia vero eſt factum ſeu exemplum, quod longe magis mouet quam verbum. Sic de Chriſto, poſtquam propheta dixit, *Et factus eſt principatus ſuper* Iſ. 9. *humerum eius*, paulo poſt addit, *Multiplicabitur eius imperium, & pacis non erit finis*, id eſt, magis ſe oſtendet principem & ducem exemplo quam imperio aut præcepto, neque tamen propterea minus erit imperium eius, imo inde augebitur, & à multò pluribus tranquille coletur, & pacifice.

Hoc Chriſtus ſtimulo ſuos imprimis vrgebat; *Scitis*, inquit, Ioan. 13. *quid fecerim vobis: Vos vocatis me Magiſter & Domine, & bene dicitis, ſum etenim: ſi ergo laui pedes veſtros, Dominus & Magiſter; & vos debetis alter alterius lauare pedes. Exemplum enim dedi vobis, vt quemadmodum ego feci vobis, ita & vos faciatis. Amen amen dico vobis, non eſt ſeruus maior Domino ſuo, neque Apoſtolus maior eo qui miſit illum. Si hæc ſcitis, beati eritis, ſi feceritis ea.*

Obſerua hæc poſtrema verba, non beatum dicit qui ſciat, ſed qui faciat, vnde tu vide quam multa ſcias, & pauca facias; Vide quàm parum ſinas te moueri tot exemplis quæ quotidie contemplaris. Vide quàm ſit ferreus quem tanta non emollit & vrget Charitas, tanta humilitas, tanta manſuetudo, & aliæ virtu-

Lib. 3. de Imit. Chr. c. 18. tes ad imitandum propositæ. *Heu quanti longe retróque manerent nisi tua præclara exempla inspicerent; Ecce adhuc tepescimus auditis tot signis tuis, & doctrinis! Quid fieret si tantum lumen ad sequendum te non haberemus.* Lege integrum caput notatum; & illud familiare habeto in omnibus: Itáne Christus fecit? Aut sicut si has Christi voces audires: *Sequere me. QVI mihi ministrat, me sequatur:* Quid ageres? Quid responderes?

Vide, Verbo *Exemplum, Imitatio.*

DIE XIV. IANVARII.

Nisi forte sit Dominica secunda, post Epiphaniam; Quæ dùm occurret, illi standum, prætermissis aliis.

DE SOLITVDINE CHRISTI DOMINI PER QVADRAGINTA DIES IN DESERTO.

Et statim Spiritus expulit eum in desertum; Et erat in deserto, quadraginta diebus & quadraginta noctibus, eratque cum bestiis. Marc. 1.

VERITAS PRACTICA.

Ex lib. 1. de Imit. Chr. c. 20. Nemo securè apparet, nisi qui libenter latet.
Nemo securè loquitur, nisi qui libenter tacet.

RATIO EST, *Quia nemo securè apparet aut loquitur, nisi qui bene tutus est à damnis linguæ, & humanæ conuersationis, quantum quidem cum Gratia se tueri potest.*

Sed nemo ab his damnis bene tutus est nisi qui libenter latet & tacet.

Ergo etiam Nemo alius securè apparet aut loquitur. Ac proinde quàm expediat latere & tacere, patebit euidenter.

I. PVNCTVM.

SI quid est stupendum in vita Domini Iesu, Illud est maxime, quod cùm homo factus esset vt inter homines conuersaretur & ad se conuerteret, cùm is esset finis aduentus eius in hunc mundum, cùm tantus inde fructus in eos omnes quibuscum versaretur, redundare posset, cùm eius essent *deliciæ sic esse cum filiis hominum*, cùm nihil inde mali esset quod sibi metueret; Tam tarde tamen, tam modicum, & tanta cum præcautione conuersatur cum hominibus, vt alienum ab eius fine atque instituto id prope videretur. En triginta totos annos in solitudine Nazarethana ponit! En quadraginta iterum dies integros in deserto solus cum bestijs degit! & ex tribus annis qui supersunt ad docendum & viuendum cum hominibus, quàm frequenter sese à cœtu & turbis segregabit! Quàm sæpe solus in montes secedet, siue oraturus patrem, siue tantum ab omni humano consortio quieturus! Prou. 8.

Quid est Domine Iesu? Quid ita moraris loqui & prædicare? Cur non ab ipso primo Natiuitatis die thesauros sapientiæ absconditos aperuisti? Cur non saltem duodennis cum primum apparere & loqui cœpisti? aut certe cum adolescentiæ metas excessisti? Cur te ita contines? Cur mundum tamdiu tuo priuas sermone, tuo congressu destituis? Ah qualem oportet esse causam tui silentij & solitudinis, cum tam multæ viderentur esse rationes tuæ manifestationis, ac humanæ conuersationis? Sed sic oportebat me erudiri tuo silentio, sic me doceri tua solitudine, vt timerem apparere inter homines, vt vererer loqui; ac denique vt discerem quod ille pius expressit Author, qui dixit, *Nemo secure apparet aut loquitur, nisi qui libenter latet & tacet.*

Hoc est modò perpendendum, & exemplo Christi iungenda est Ratio qua id declaratur, & quæ tota fundatur in præcauendis illis periculis imminentibus & grauissimis damnis, quæ nobis impendent à lingua & à conuersatione. Hoc est enim secure apparere & secure loqui, quasi vnum & idem quod tutum esse ab his damnis, à quibus si nemo tutus est & contrà præmunitus, nemo secure apparet aut loquitur, sicut nemo se hosti aut bello secure exponit nisi armis instructus: cum alioquin vt ait Sapiens, *Qui*

Eccles. 3. *amat periculum, peribit in illo.*

Est autem duplex genus periculi seu damni ex humana conuersatione impendentis, nempe à nobis, & ab aliis loquentibus. Cauendum est ori & auri; de quo duplici periculo sic aperte &
Eccl. 13. grauiter Scriptura nos præmonet, *Caue tibi, & attende diligenter*
Prou. 18. *auditui tuo, quoniam cum subuersione tua ambulas. MORS & vita in*
Ib. 25. *manu linguæ. SICVT vrbs patens & absque murorum ambitu, ita vir qui non potest in loquendo cohibere spiritum suum.* Denique cum his similibus abundent sacræ paginæ, vel ex vno Ecclesiastici lo-
Eccles. 28. co, quæ alia reticentur, facile possunt intelligi: *Flagelli plaga liuorem facit, plaga autem linguæ comminuit ossa. Multi ceciderunt in ore gladij, sed non sic quasi qui interierunt per linguam suam. Iugum illius, iugum ferreum est, & vinculum illius, vinculum æreum est. Mors illius mors nequissima, & vtilis potius infernus quam illa: qui relinquunt Deum, incident in illam, & exardebit in illis & non extinguetur, & immittetur in illos quasi leo, & quasi pardus lædet illos. Sepi aures tuas spinis, linguam nequam noli audire, & ori tuo facito ostia & seras. Aurum tuum & argentum tuum consla, & verbis tuis facito stateram, & frænos ori tuo rectos, & attende ne forte labaris in lingua, & cadas in conspectu inimicorum insidiantium tibi, & sit casus tuus insanabilis in mortem.*

Videsne damna? videsne pericula? videsne teipsum ibi periclitantem? videsne quàm nemo securè loquitur, nisi qui se tutum ab illis damnis & securum facit? Certe si non vides, tantò est tibi periculosius?

II. PVNCTVM.

SED *nemo ab illis damnis & periculus bene tutus est, nisi qui libenter latet & tacet.*

Certum est quod quamdiu quis latet, securus & tutus est, sed quia loquendum est, & conuersandum inter homines, is dicitur cum diuina gratia magis tutus ab illis damnis & periculis qui libenter latet & tacet: Primò, quia non se exponit periculo, sicut alius qui propensus est ad loquendum. Nonnisi ex necessitate, vel charitate, aut alia legitima causa impellente, apparet & loquitur, qua in occasione credibilius est Deum magis illi affuturum ne labatur, aut ne periclitetur, quam alteri qui se periculo exponeret.

Cum enim vt ait S. Iacobus, *Linguam nullus hominum domare poſſit, inquietum malum, plenam veneno mortifero*, plane opus eſt ſingulari Dei auxilio, quod ſicut non deeſt in neceſſitate loquendi, ſic extra neceſſitatem, quis ſibi auſit promittere? quis hoc præſumere? quid? tibi vt nugas agenti adſit Deus! tibi vt otioſa, vt ludicra, curioſa, mundana, & vana pertractanti, ſic auxilietur Deus ſicut ſi religioſe, ſi nonniſi neceſſariò, nonniſi ex ratione & debito muneris, ſeu officij tui: nonniſi ex obedientia & charitate loquereris? Caue id præſumas, ne ſimilem tui facias Deum, & blaſphemes. Audi enim vt loquitur, *Os tuum abundauit malitia, & lingua tua concinnabat dolos: ſedens aduerſus fratrem loquebaris, & aduerſus filium matris tuæ ponebas ſcandalum. Exiſtimaſti inique quod ero tui ſimilis, arguam te, & ſtatuam contra faciem tuam.*

Iac. 3.

Pſ. 49.

Deinde vero cum diuinæ Gratiæ ſit cooperandum ex parte noſtra, quis poteſt certius dici cum illa cooperari ad loquendum quam qui minus propenſus eſt vt loquatur, ſine illa inuocata, ſine illa obtenta? *Pone Domine cuſtodiam ori meo, & oſtium circumſtantiæ labiis meis.* Hoc dicit omnis qui libenter tacet; At vero alius, *Labia noſtra à nobis ſunt, quis noſter Dominus eſt?* Id eſt, reipſa ſic ſe gerit quaſi hoc diceret, nullam habet rationem neceſſitatis gratiæ, nullam curam aut cogitationem Dei adiuuantis, ne forte nimis conſtringatur, & minus liber ſit ad loquendum. *Labia doloſa in corde & corde loquuti ſunt: diſperdat Dominus vniuerſa labia doloſa: qui dicunt, labia noſtra à nobis ſunt.*

Pſ. 140.

Pſ. 11.

Ibid.

Denique, quantumcumque etiam diuinam opem imploraſſes, niſi ſis in loquendo conſideratus & attentus, vix te à periculis & damnis redimes; at vero niſi libenter taceas, libido loquendi oppoſita, omnem attentionem & conſiderationem plane exhaurit; & illud tandem accidit quod ſæpius Scriptura monet, *Vidiſti hominem velocem ad loquendum? ſtultitia magis ſperanda eſt, quàm illius correctio.* Cùm è contra, *Qui odit loquacitatem, extinguit malitiam.* Tota malitia eſt in illa profuſione loquendi, quam nemo continet niſi qui libenter latet & tacet, ac proinde nemo alius tutus ab illis damnis, quæ in loquendo incurruntur. Nonne id toties expertus & confeſſus es? Iterumne oportet te in pericula & detrimenta conjicere, vt ſcias damno tuo eſſe pericula? Satius eſſet ſcire alieno, & ſapere.

Prou. 29.

Eccli. 19.

III. PVNCTVM.

NEMO *igitur securè apparet, nisi qui libenter latet: Nemo securè loquitur, nisi qui libenter tacet:* Nam nemo secure apparet aut loquitur, nisi qui tutus est ab illis damnis quæ à lingua importantur: Nemo autem securus est nisi qui libenter tacet & latet. Sic apte Rex Propheta, *Timor & tremor venerunt super me, & contexerunt me tenebræ, & dixi, quis dabit mihi pennas sicut columbæ, & volabo & requiescam? Ecce elongaui fugiens & mansi in solitudine.* Est solitudo non modo corporis, sed etiam cordis de qua præclare sanctus Gregorius, ad illa verba Iob: *Cum Regibus & Consulibus terræ qui ædificant sibi solitudines*; Rursumque ad ista Domini, in eodem libro, *Cui dedi in solitudine domum.* Hanc vtramque solitudinem paucis videtur comprehendisse Sapiens cum dixit; *In multis esto quasi insciius, & audi tacens simul & quærens; In medio magnatorum non præsumas,* Et post pauca; *Præcurre prior in domum tuam, & illic auocare, & illic lude, & age conceptiones tuas, & non in delictis, & verbo superbo.*

Ps. 54. *Iob. 3.* *Ibid. 39.* *Eccli. 32.*

Mirum quod dixit Seneca, *Quoties inter homines fui, minor homo redij*; sed magis mirum, quod hoc testimonium tanti facit diuinus author libri de Imitatione Christi, vt hoc vnum & alterum ex Paganis referat. Vide libri primi caput vigesimum, & vigesimum primum, ex quo illud est aureum & diuinum, *Quando homo est perfectè compunctus, tunc grauis & amarus est ei totus mundus.* Tu forte nimis effusus es; & nimis timenda tibi hæc maledictio: *Effusus es sicut aqua, non crescas.* Hæc tibi esset apta compunctionis materia.

Genes. 49.

Vide Verbo *Recollectio. Silentium. Lingua. Conuersatio.*

DIE XV. IANVARII.

NISI SIT DOMINICA.

DE TENTATIONIBVS DOMINI.

Erat in deserto, quadraginta diebus & quadraginta noctibus, & tentabatur à Satana. Mar. 1. Math. & Luc. 4.

VERITAS PRACTICA.

Nemo periculosè magis tentatur, quàm qui se non putat tentatum.

RATIO EST, Quia cùm totum tentationis periculum sit in consensu præbendo, nemo periculose magis tentatur, quàm qui magis periclitatur consentire tentationi.

Sed nemo magis periclitatur consentire, quàm qui se non putat tentatum.

Ergo nemo alius periculose magis tentatur: Ac proinde prospectandum vnicuique suum periculum, & deponenda illa vana præsumptio, qua quis se non putat tentatum, nisi forte cum sentit grauiores molestias.

I. PVNCTVM.

CONSIDERANTI attentius quæ in Euangelio habentur de tribus Domini tentationibus, duo quædam occurrunt ex æquo mira. Primum est, audacia Tentatoris, qui non vereatur aggredi Dominum Iesum. Alterum est Bonitas seu facilitas ipsius Domini, qui non modo patienter audiat Tentatorem, eique respondeat: sed & patiatur se ab eo tangi, se ab eo portari & transferri de monte in montem; atque etiam quod horrendum est dictu, se solicitari ad ipsum adorandum! *Hæc omnia,* inquit, *tibi dabo, si cadens adoraueris me.* *Math. 4.*

O quis se tutum à tentatione audebit dicere, cum ipse Dominus se permittat tentari, vt omnes intelligant, quam sit sibi cauendum ab hoc aduersario, *Qui tanquam leo rugiens circuit quærens quem deuoret.* Et tamen quàm pauci propterea sibi attendunt & vigilant! Imo quàm multi se tentari non putant, quasi id iam *1. Pet. 5.*

ſolis Religioſis aut Nouitiis relictum eſſet opus. Itane vero non tententur? *Imò illi maximè omnium & periculoſiſſimè tentantur, qui ſe non putant tentari.*

Quod certe eſt conſideratione digniſſimum, & ad vigilantiam noſtram excitandam imprimis ſcitu neceſſarium. Sic autem facile declaratur: Nam cum tentationis periculum & damnum in hoc vno verſetur, ſi tentationi conſentias: profecto illi dicendi ſunt periculoſiùs tentari qui euidentius periclitantur conſentire; ſeu qui euidentiori viuunt in periculo conſentiendi motibus cuiuſcumque tentationis. *Vigilate & orate*, inquit Dominus, *vt non intretis in tentationem*. *NON ne tentemini, ſed ne tentatione ſuperemini*, ait ſanctus Hieronymus. Et cum petimus à Deo ne nos inducat in tentationem, *Non petimus*, inquit S. Auguſtinus, *vt non tentemur, nemo enim ſine tentatione probatur, ſed ne inferamur in tentationem.* Id eſt, ne ſuccumbamus, neue illi conſentiamus; in quo conſenſu totum eſt periculum, totum eſt damnum. *Illumina Domine oculos meos ne vnquam obdormiam in morte, nequando dicat inimicus meus, præualui aduerſus eum.* O quoties iam id dixit!

Math. 26. *Ibid. 6.* *Pſ. 12.*

II. PVNCTVM.

SED *nemo magis periclitatur ſic tentationi ſuccumbere, quàm qui ſe non putat tentatum.*

Nam cùm reuera tentetur, vt paulo poſt demonſtrabitur, ſi non reſiſtat tentationi, nonne illi cedet & conſentiet? At quomodo illi reſiſtet, ſi ſe non putat tentatum? Quomodo quis aduerſarium repellet, aut cum illo confliget, ſi non putat ſe habere aduerſariũ, aut ſibi cum eo eſſe confligendum? Nonne ergo ſuccumbit? nonne ſaltem verſatur in euidenti periculo ſuccumbendi? Nec dicas dæmonem non videri, nec ſemper percipi quandonam nos expugnet & tentet, ac proinde non eſſe mirum nec capitale, ſed potius excuſandum ſi ſuccumbamus. Id enim ad excuſationem dici non poteſt, cum nemo legitime poſſit ignorare, quod eſt in religione Chriſtiana notiſſimum; imo & ipſis Paganis non ignotum, nullum eſſe hominem qui quamdiu viuit, non tentetur; Nam vt ait beatus Iob, *Militia eſt*, ſeu vt Septuaginta vertunt, *Tentatio eſt vita hominis ſuper terram.* Tentatio *ipſa militia eſt*, inquit ſanctus Gregorius, *quia contra malignorum ſpiritum*

Iob. 7. *lib. 8. Mor. c. 4.*

tuum insidias vigilat, in bellorum procinctu proculdubio exudat. Ipsa autem hominis vita tentatio est, cui ex semetipsa nascitur, vnde perimatur. Quæ etsi semper ex virtute succidit quod ex infirmitate generat; semper tamen ex infirmitate generat, quod ex virtute succidat. Humana vita tentatio est, vt etsi iam ab iniquitatis perpetratione compescitur: in ipsis tamen bonis operibus, modò malorum memoria, modò seductionis caligine, modò intẽtionis suæ interruptione fuscetur.

Sunt quidem tempora, seu loca, aut negotia quibus grauiores possint inesse tentationes, sed numquam deest ille qui vbique & semper insidias ponit, qui idcirco *vocatur Diabolus & Satanas*, vt est in Apocalypsi, *quod seducat vniuersum orbem*, per se, & per suos administros, quos Apostolus vocat *mundi Rectores tenebrarum harum*, qui non dormitant, non fatigantur, non cicurantur, non explentur. Accedit Mundus, seu obiecta quæuis extrinseca, de quibus Sapiens; *Creaturæ Dei factæ sunt in odium, & in tentationem animabus hominum, & in muscipulam pedibus insipientium.* Apoc. Ephes. 6. Sap. 14.

Et quando illa omnia externa deessent, *Vnusquisque tentatur à concupiscentia sua abstractus & illectus*, ait sanctus Iacobus, vnde sicut nemo viuit sine concupiscentia, sic nemo viuit sine tentatione. Hæc est caro semper concupiscens aduersus spiritum, hæc lex carnis seu membrorum semper repugnans legi mentis nostræ. *Quid nequius*, ait Sapiens, *quàm quod excogitauit caro & sanguis?* Quid porro cogitas, quid loqueris, aut quid aliud tractas quam quod caro & sanguis excogitant, nisi contra pugnes & resistas? *Moneris*, inquit Seneca, *perpetuam tibi cum vitiis imminere pugnam, cuius nulla sit per diem, nulla etiam per noctem relaxatio. Vix enim cessant excubiæ aut desunt voluptates quæ te infestent.* Plena his monitis sacra Scriptura, pleni sunt Patrum Codices: sed homo Ethnicus fuit audiendus, vt Christianus se excusare non possit si nesciat quod ipso naturæ lumine satis est notum, & ipso communi sensu perspectum: Vnde tandem id patet euidentissimè quod erat declarandum, de periculo in quo Ille versatur qui se non putat tentatum, nempe cùm minus aduertat, facilius cedet tentationi & peribit: *Quasi bos ductus ad victimam*, inquit Sapiens, *Et quasi agnus lasciuiens, & ignorans quod ad vincula stultus trahatur, donec transfigat sagitta iecur eius: velut si auis festinet ad laqueum, & nescit quod de periculo animæ illius agitur.* Idemque postea luculentè; *Oculi tui videbunt extraneas, & cor* Iaco. 1. Gal. 5. Rom. 7. Eccli. 17. Lib. de prof. morũ. Prou. 7. Ibid. 23.

tuum loquetur peruersa, & eris quasi dormiens in medio mari, & quasi sopitus gubernator, amisso clauo, dices, verberauerunt me sed non dolui, traxerunt me & ego non sensi. Nonne hoc est periclitari? Nonne hoc est periculum tuum?

III. PVNCTVM.

NEMO *igitur periculose magis tentatur, quam qui se non putat tentatum*; Quia totum tentationis periculum in eo est vt quis tentationi consentiat, nemo autem euidentius in eo versatur periculo quàm ille miser qui reuera tentatur sicut alij homines, & tamen præter alios se putat non tentari; Sic enim non resistit, non repugnat, non contradicit, ac proinde sic succumbit, & perit. O quam multi tales de quibus grauiter sanctus Petrus:
2. Petr. 2. *Hi velut irrationabilia pecora naturaliter in captionem & in perniciem in his quæ ignorant, blasphemantes, in corruptione sua peribunt percipientes mercedem injustitiæ, voluptatem existimantes diei delicias*; Quasi diceret, quod nos Christiani vocamus tentationem & pericula, illi voluntariè ignorantes, & velut blasphemantes, vocant suas voluptates & delicias: in quibus quanto magis ac-
1. Tim. 6. quiescunt, tanto facilius pereunt. Hi sunt *qui cum volunt diuites fieri, incidunt in tentationem*, inquit Apostolus, *& in laqueum diaboli, & desideria multa inutilia, & nociua, quæ mergunt homines in interitum & perditionem. Radix enim omnium malorum est cupiditas, quam quidam appetentes, errauerunt à fide, & inseruerunt se doloribus multis.* Quid clarius ad periculum indicandum? quid manifestius ad perditionem totius pene vniuersi declarandam? Non enim dicit, qui sunt diuites, aut qui diuitiis abutuntur, sed tantum qui volunt diuites fieri; Nam illa voluntas & cupiditas est occulta tentatio quâ nullus se putat tentatum, & quâ tamen omnes tentantur & pereunt, sicut omnes volunt diuites fieri; Quis enim est in sæculo & forte etiam in Monasterio qui non velit esse diues? Quis tamen propterea se tentatum putat, aut in periculo; cùm potius vt se à periculis & miseriis huius vitæ eripiat, vult esse ditior.

Hinc vero est propterea, inquit Apostolus, hinc est tentatio & laqueus diaboli, quod non se putent tentari. Hinc ille est interitus & perditio in quam ignari merguntur qui volũt diuites fieri,

& qui vno verbo cupiditatem appetunt, siue quæ in diuitias, siue quæ in vanum honorem, aut voluptatem pertrahit. Vnde idem Apostolus consequenter pergens, *Tu autem, ô homo Dei, hæc fuge, sectare verò Iustitiam, pietatem, fidem, Charitatem, patientiam, mansuetudinem. Certa bonum certamen fidei, apprehende vitam æternam:* Quasi diceret, persuade tibi te in continuo versari certamine ac discrimine, nisi certes & pugnes in teipso contra teipsum! Et quoties de virtute exercenda contra vitium aliquod agitur, sic certa fideliter, quasi de fide ageretur, aut de æterna vita, *In omnibus*, inquit, *sumentes scutum fidei, in quo possitis omnia tela nequissimi ignea extinguere, & galeam salutis assumite.* Quid ageres vbi de summa fidei & salutis ageretur? hoc ipsum age in quauis occasione virtutis exercendæ. In hoc erras quod in iis quæ videntur parua, parum certes: & nisi euidens cernatur periculum, non te putas periclitari. Aduerte diligenter. *Vigilantes in omni instantia.* Ibid.

Ephes. 6.

Vide Verbo *Tentatio, Dæmon, Pugna, Fortitudo.*

DIE XVI. IANVARII,
NISI SIT DOMINICA.

AD HÆC S. IOANNIS BAPTISTÆ DE CHRISTO DOMINO, VERBA:

Ecce Agnus Dei, Ecce qui tollit peccatum mundi. Ioan. 1.

VERITAS PRACTICA.

Injuriosum est Christo, Agno Dei, si nulli quidem velis inferre injuriam, nolis tamen illatam ferre.

RATIO EST, *Quia iniuriosum est Christo Agno Dei, velle esse mansuetum alia mansuetudine ab ea quam docuit.*

Sed nulli quidem velle inferre injuriam, nolle autem illatam ferre,

hoc est velle esse mansuetum alia mansuetudine ab ea quam diuinus ille Agnus docuit.

Ergo Illi injuriosum est, si nulli quidem velis inferre injuriam, nolis tamen illatam ferre; Ac proinde discendum pari lege non inferendas & sufferendas esse injurias.

I. PVNCTVM.

TRANSACTIS in deserto quadraginta diebus & noctibus, reiectoque à se Tentatore, Dominus redijt ad suum Præcursorem & Præconem sanctum Ioannem Baptistam, qui statim atque Illum vidit ad se venientem, *Ecce*, inquit, *Agnus Dei, ecce qui tollit peccatum mundi, Hic est de quo dixi, post me venit Vir qui ante me factus est; quia prior me erat*; Multaque alia in illius commendationem & præconium populo qui frequens aderat, euulgauit. O quanta loquendi materia, & audiendi vtilitas!

Iterum vero, *Alterà die*, inquit Idem Euangelista, *stabat Ioannes, & ex discipulis eius duo, & respiciens Iesum ambulantem dixit, Ecce Agnus Dei.* Nempe *ille singulariter*, ait S. Augustinus, *qui conceptus est sine macula, qui figuratus est in agno quotidie immolato, & qui se semel immolare Deo debet, vt tollat omne mundi peccatum.* Addit Beda: *Ecce Agnus qui vellus dedit ex quo vestem nuptialem facere possemus, id est, exēpla viuendi quibus in dilectione calesieremus.*

Et sicut Agno maxime proprium est mansuetum esse ea mansuetudine qua nullum non modo lædit, sed se etiam lædentibus non resistit; sic plane Christus Dominus inter exempla vitæ, hoc præcipue nobis dedit & proposuit, quod imitando sequeremur. Hinc illa Veritas quæ modo consideranda exhibetur, & quæ tam efficaciter perfectam illam mansuetudinem nobis commendat, vt nisi eam obseruemus, *Injuriosum id Agno Dei, seu Christo Domino reputemus.*

Ratio hæc affertur valde consideranda, quòd iniuriosum Christo sit velle esse mansuetum alia mansuetudine ab ea quam docuit. Cum enim ille, Deo patre sic ordinante, se Doctorem & ducem nostrum fecerit, qui verbo & exemplo virtutes omnes edoceret quâ formâ nobis essent exercendæ; Nonne id illi ma-

nifeste iniuriosum est, si neglectá illa forma, tu aliam quæras & præferas, quasi ille nesciuerit quid tibi expediret, aut quasi tu contemnas quod ille probe nouit tibi magis expedire? *Ecce*, inquit Ipse Deus, *testem populis dedi eum, ducem & præceptorem Gentibus. Et ibunt populi multi & dicent, venite & ascendamus ad montem Domini, & ad domum Dei Iacob, & docebit nos vias suas, & ambulabimus in semitis eius.* Tu vero contra ex his eris, *Qui dixerunt Deo, Recede à nobis, scientiam viarum tuarum nolumus*; Et non putabis hoc iniuriosum illi esse? *Is. 55.* *Ibid. 2.* *Iob. 21.*

Quàm longe aliter ille sentit, qui scripsit, *Ex Ipso vos estis in Christo Iesu, qui factus est nobis sapientia à Deo, & Iustitia, & Sanctificatio, & Redemptio*; Quæ quatuor ab Apostolo commemorata, sanctus Bernardus refert ad quatuor Cardinales Virtutes, quarum forma & exemplar Christianis Christus est, sicque concludit; *Incassum proinde quis laborat in acquisitione virtutum, si aliunde eas sperandas putat quàm à Domino virtutum, cuius doctrina seminarium prudentiæ, cuius misericordia opus iustitiæ, cuius vita speculum temperantiæ, cuius mors insigne est fortitudinis.* *1. Cor. 1.* *Serm. 22. in Cant.*

Sic sanctus Augustinus; *Illam*, inquit, *virtutum formam teneamus, quam verbo & exemplo commendauit Christus præsens in carne. Omnis virtus nostra, tam longe est à vera virtute, quàm longe est ab ea forma.* Expende hæc postrema verba, hinc enim liquet apertius quanta Christo fiat iniuria. Nam si vel alia virtus, si alia mansuetudo ab ea quam Christus docuit, vera esse possit, non esset tamen illi præferenda, quam Dominus & magister noster nos docuit; quanto longe minus, si nulla est vera, præter eam quam ipse docuit? Et quanto longe magis iniuriosum illi est falsam aliorum virtutem malle, quam illius veram, si vel aliorum veram malle non posses, sine illius iniuria? Responde, aut acquiesce. *L. 6 contra Iulian.*

II. PVNCTVM.

SED *nulli quidem velle inferre iniuriam, nolle autem illatam ferre, hoc est velle esse mansuetum alia mansuetudine ab ea quam Christus docuit.*

Distinguenda duplex quædam mansuetudo, nempe vna est quæ nulli nocet, nullum verbo aut facto lædit; sed non vltra

progreditur; non illatam suffert iniuriam. Et hæc quidem mansuetudo communis est omnibus hominibus, siue Iudæis, siue Ethnicis, cum in ipsa naturæ lege sit expressa, qua nulli licet facere, quod nobis nollemus fieri. *Hæc est enim lex & Prophetæ*, inquit Dominus, id est, hoc omnes docent, qui aliquid docent. ALTERA vero mansuetudo est quæ non modo nulli infert vllam iniuriam, sed à quocumque illatam patienter suffert: Quæ quidem virtus maxime est propria Christo & Christianis, sic enim de illo Isayas antequam pateretur, *Sicut ouis ad occisionem ducetur, & quasi Agnus coram tondente se, obmutescet.* Sic postquam passus est, *Cum malediceretur*, inquit S. Petrus, *non maledicebat: cum pateretur, non comminabatur*; Sic ipse Dominus in suo illo celebri sermone in monte, palam & præcipuè hoc professus est, atque in hoc pene vno, suam legem & doctrinam definiuit. *Audistis*, inquit, *quia dictum est, oculum pro oculo, & dentem pro dente, Ego autem dico vobis, non resistere malo, sed si quis te percusserit in dexteram maxillam tuam, præbe illi & alteram. Vobis dico qui auditis: Diligite inimicos vestros, benefacite his qui oderunt vos.*

Matth. 7.
Is. 53.
1. Pet. 2.
Matth. 5.
Luc. 6.

Vide quæ plura habentur Mathæi quinto, & Lucæ sexto, quibus adiunge quod Apostolus conformiter docet, *Benedicite persequentibus vos, benedicite & nolite maledicere, nulli malum pro malo reddentes. Non vos ipsos defendentes Carissimi, sed date locum iræ. Si esurierit inimicus tuus, ciba illum: sitit, potum da illi. Noli vinci à malo, sed vince in bono malum.* Itemque alibi: *patientes estote ad omnes, videte ne quis malum pro malo reddat, sed semper quod bonum est sectantes in inuicem, & in omnes.* Hoc ipsum pene totidem verbis sanctus Petrus. *Non reddentes malum pro malo, nec maledictum pro maledicto. Sed è contrario, benedicentes: quia in hoc vocati estis, vt benedictionem hæreditate possideatis.*

Rom. 12.
1. Thess. 5.
1. Pet. 3.

Ex quibus manifeste vides, qualis ea sit Mansuetudo quam Christus docuit, & quam longe ab ea sis, nisi patienter feras iniurias. Esto sis ita mansuetus vt nullas inferas, non est ea Mansuetudo Christianæ legis, sed Mosaicæ & naturalis, quâ tu si sola contentus es, quid tibi Christus proderit?

III. PVNCTVM.

INIVRIOSVM *est igitur Agno Dei seu Christo Domino, si nulli quidem velis inferre injuriam, nolis tamen illatam ferre*; Quia vis quidem esse mansuetus nullis inferendo injuriam, sed nõ vis esse mansuetus ea mansuetudine quam Christus docuit, dum illatam injuriam non vis sufferre. Quod illi non minus iniuriosum est quam si legem & doctrinam eius negligeres, aut minus æstimares quam quod aliæ docent leges. *Nos scimus quia Moysi locutus est Deus; hic autem nescimus vnde sit.* Ioan. 9. Velles ne sic loqui cum Iudæis? At nescire in praxi eius doctrinam, seu perinde illam negligere quasi nescires, aut quasi non probares, quid putas esse aliud quam ipsum nescire vnde sit, an è cœlo, an è terra, an vere aut falso dixerit? Nam si vere dixit, cur non credis? cur non profiteris? *Si veritatem dico vobis, quare non creditis mihi?* Ibid. 8. Dices id esse difficilius quàm possis ferre. Sed nonne sic pergis iniuriam Christo facere, quasi ille duriora aut impossibilia iusserit, quasi deneget gratiam, quasi gratia non sit satis potens adimplendo mandato, aut quasi non sit satis dignus Christus cui seruiendo parum laboremus? Audi S. Augustinum. Et vide quid hîc corrigas, quid emendes: Serm. 5. de Sanctis. *Conuincimur certissima ratione, quia propter Deum possumus quidem, sed nolumus injuriam sustinere. Si nobis aliqua potens persona injuriam facit, si nos etiam in faciem maledicit; nec respondere aliquid asperum, non dicam, vicem reddere ausi sumus. Quare hoc? Ne ab illa potenti persona, adhuc majora quàm pertulimus, patiamur. Quod à nobis torquet hominis timor, deberet à nobis exigere Dei amor.* Aut si minus in te valet Diuinus Amor, huic adiunge timorem, & expauesce ad hæc S. Iacobi verba: *Vnus est Legislator & Iudex qui potest perdere & liberare.* Iac. 4.

Vide Verbo *Mansuetudo.*

DIE XVII. IANVARII.

NISI SIT DOMINICA.

AD HÆC PRIMORVM CHRISTI Domini Discipulorum, verba:

Magister, vbi habitas? Dicit eis, venite & videte. Ioan. 1.

VERITAS PRACTICA.

Qui dicit se in Ipso manere, debet sicut Ille ambulauit, & ipse ambulare. 1. *Ep. Ioan. c.* 2.

RATIO EST, Quia qui dicit se in Christo manere, debet, vt verum dicat, verè cum ipso consentire.

Sed nisi ambulet sicut ille ambulauit, non verè cum ipso consentiet.

Ergo debet sicut Ille ambulauit, & ipse ambulare. Quod tamen pauci recogitant.

I. PVNCTVM.

LOQVENTEM de Christo Domino, sanctum Ioannem Baptistam cùm audirent duo Discipuli; *Secuti sunt* *Ioan.* 1. *Iesum*, ait Euangelista. *Conuersus autem Iesus, & videns eos sequentes, dicit eis, quid quæritis? Qui dixerunt ei, Rabbi, quod est interpretatum Magister, vbi habitas? Dicit eis, venite & videte. Venerunt & viderunt vbi maneret, & apud illum manserunt die illo.*

Hi sunt primi Iesu Discipuli, qui prius erant Ioannis: hi sunt qui primi cum illo manserunt, nondum quidem inseparabiliter, sed ad tempus, ad vnam diem & noctem, quam in mutuis vltro

citroque

citroque habitis sermonibus cum ipso transegerunt. *Quàm beatum diem duxerunt! quam beatam noctem! quis est qui nobis dicat quid audierint illi à Domino? ædificemus & nosmetipsi in corde nostro, & faciamus domum quò veniat Ille, & doceat nos, & colloquatur nobis.* Sic apte sanctus Augustinus, vnde ad Veritatem practicam modo considerandam, proposita est illa Diuina Sententia sancti Ioannis Euangelistæ, Quod, *Qui dicit se in Ipso manere, debet sicut Ille ambulauit, & ipse ambulare.* Est autem vnum & idem, nos in Christo manere, & Christum in nobis, cùm vnum ex altero sequatur, sicut ipse dicit, *In me manet & ego in illo. Manete in me & ego in vobis.* Sed quid cum mansione ambulatio? cur manenti cum Christo ambulandum, sicut Ille ambulauit? Tract. 7. in Ioan. Ioa. 6. & 15.

Ratio est facilis & valde familiaris, quòd simul cohabitantibus, sicut & simul peregrinantibus, hoc imprimis est commendatissimum, vt benè inter se conueniant & concordent: Vnde apte Propheta, *Numquid ambulabunt duo pariter, nisi conuenerit eis?* Et Sapiens de iis quibuscum est difficile conuenire, *Noli*, inquit, *esse amicus homini Iracundo. NE comedas cum homine inuido. MELIVS est sedere in angulo domatis,* id est sub dio & incommodè, *quàm cum muliere litigiosa, & in domo communi*; Vbi scilicet multi strepitus, multæ lites & contentiones. Nihil enim ad habitationem & conuictum accommodatius & desiderabilius, quàm mutua simul habitantium, concordia: proindeque tanquam munus & donum præcipuum quod à Deo hominibus concedatur, ita canit Regius Psaltes, *Deus in loco sancto suo, Deus qui inhabitare facit vnius moris in domo.* Amor. 3. Prou. 22. Ibid. 23. Ibid. 25. Ps. 67.

Quod cum vniuersim verum sit de his omnibus qui simul conuiuunt, quantò magis de nostra cum Christo mansione, de quo præcipue dicitur, *In pace locus eius, & habitatio eius in Sion: Ibi confregit potentias arcuum, scutum, gladium & bellum.* Illudque erat quod à suis, domum aliquam intrantibus, vellet ante omnia dici, *Primum*, inquit, *dicite, Pax huic domui*; Quod quidem dictum illi tam familiare erat, vt hac eius pronunciatione tanquam certissima sui nota, se cognoscendum præberet Apostolis, dum resurgens primùm illis apparuit, *Pax*, inquit, *vobis*: iterumque confirmandis in sui notitiam eorum animis, *Pax vobis*. Denique quid ad rem nostram apertius quàm quod ipse suis iam dixerat, *Hæc locutus sum vobis, vt in me pacem habeatis. HAEC non* Ps. 75. Luc. 10. Ioan. 20.

modo quæ dicit, inquit sanctus Augustinus, *sed quæcumque illis locutus est, ex quo eos cœpit habere discipulos, eò scilicet omnia spectant, vt non obstante quolibet aduerso casu, pacem & concordiam cum ipso seruent.* Nonne id æquum? Ah Domine Iesu, quis tecum nollet conuenire? aut quis tecum dissentiens præsumeret tecum habitare? Fili, pauci tamen mecum conueniunt; & multi mecum esse putant, qui longe disiuncti sunt.

II. PVNCTVM.

SED *nisi quis ambulet sicut Ille ambulauit, non vere cum ipso conueniet.*

Hæc enim sunt velut Synonyma, id est, vnum & idem significantia, *Ambulare sicut ille, & conuenire cum illo*; Nam hoc vnum hæc duo significant, vitam instituere conformem eius præceptis & exemplis, quantum vniuscuiusque vocatio & vitæ degendæ ratio exigit; vnde toties in scripturis quod dicitur, *Ambulare in lege, in præceptis, & in via Domini*, perinde est ac si diceretur viuere conformiter legi diuinæ, atque vniformiter cum Deo conuenire, sicque euidentius patet quàm vt probari fusius sit necesse, quod qui non ambulet sicut Christus, non cum eo conueniat, nam hoc ipso quo aliter ambulat, aliter viuit; viuendo autem aliter, vita dissentit; vita denique dissentiendo, dissentit iudicio

Sap. 2. & voluntate, quod est plane non conuenire. *Grauis est nobis ad videndum*, dicunt impij, *quoniam dissimilis est aliis vita illius, & immutatæ sunt viæ eius. Tamquam nugaces æstimati sumus ab illo, & abstinet se à viis nostris tanquam ab immunditiis*; Quasi dicerent, cùm simili via non ambulemus, Imo cum dissimilem agamus vitam, non possumus simul conuenire: Tam dissentimus animis quàm moribus.

Vnde & ipse Dominus suis Galilæis, mundana sapientibus.

Ioan. 7. *Non potest*, inquit, *mundus vos odisse, me autem odit; quia ego testimonium perhibeo de illo, quod opera eius mala sunt.* Id est, idcirco non conuenit mecum mundus, quia mecum non ambulat: idcirco mihi aduersatur, quia mea illi est aduersaria vita, cui suam cum nolit conformare vitam, nec mecum proinde conuenit, imo

Luc. 11. mecum dissentit, & me odit. *Nam qui non est mecum, contra me est: & qui non colligit mecum, dispergit.* Itane mundus oderit Chri-

ſtum,& ſim ego de mundo! Ah mi Ieſu,vel de mundo me tolle! vel mundum tolle à me.

III. PVNCTVM.

QVI *ergo dicit ſe in Ipſo manere, debet ſicut Ille ambulauit, & ipſe ambulare*; Nam niſi ambulet ſicut ille,non conueniet cum illo; & niſi cum illo conueniat,non in ipſo manebit. *Sicut* 1. *Ioan.* 2. *docuit vos, manete in eo,* inquit dilectus Diſcipulus; At vide quomodo docuerit eſſe manendum in ſe, vide quantum ex hac manſione, fructus emanet, & quantum detrimenti ſequatur,niſi conſtanter in eo manſeris. *Sicut palmes*, inquit, *non poteſt ferre fru-* *Ioan.* 15. *ctum à ſemetipſo, niſi manſerit in vite, ſic nec vos niſi me manſeritis. Ego ſum vitis, vos palmites: qui manet in me, & ego in eo, hic fert fructum multum, quia ſine me nihil poteſtis facere. Si quis in me non manſerit, mittetur foras, ſicut palmes,& areſcet, & colligent eum,& in ignem mittent & ardet. Si manſeritis in me, & verba mea in vobis manſerint, quodcumque volueritis petetis, & fiet vobis.*

Quid magis timendum palmiti, quàm ſi comburatur? At comburetur ſi à vite excidatur: Excidetur vero ſi nullum fructum ferat; Nullum autem fructum feret, ſi non in vite manſerit: Nec in vite porrò manebit, niſi eodem veluti ſucco nutriatur. Sic plane tecum diſcurre: ſi à Chriſto diuidaris, perijſti: Diuideris autem niſi conſtanter in eo maneas: At in Ipſo non manebis, niſi cum ipſo conuenias, & ſicut ille ambulauit, ita tu ambules. Nonne ergo eſt ita ambulandum? Vis ne ab ipſo diuidi? Vis perire? ô miſeriam perituri, ſi diuidatur à Chriſto animus! ſed ô fœlicem neceſſitatem non diuidendi à Chriſto animi,quod alioquin pereas! Neque hic alia modo perditio quærenda eſt quàm ipſa diuiſio animi à Chriſto ſuo, cum Chriſtum perdere, ſit perire; nec vlla, Chriſto perdito, ſit jactura grauior, ſicut nihil eſt Chriſto pretioſius; non ſanitas,non humana vita,non ipſa æterna beatitudo.

Reſtat hîc expendere accurate cum Apoſtolo: *Quis ergo nos* *Rom.* 8. *ſeparabit à Charitate Chriſti? Tribulatio, an anguſtia*, & quæ plura proponit. Forte vel vnus auræ mundanæ flatus: vnus mundi rumuſculus; Attende tibi.

Et Vide Dñicã 3. Quad. Verbo item *Chriſtus. Mundus. Concupiſc.*

DIE XVIII IANVARII,

NISI SIT DOMINICA.

DE CHRISTO DOMINO COMMVNICATO; SEV DE CONVOCATIS ALIIS AD IPSVM DISCIPVLIS.

Inuenimus Meßiam, quod est interpretatũ Christus. Inuenimus Iesum, Filium Ioseph à Nazareth. Ioan. 1.

VERITAS PRACTICA.

Nemo magis sibi Christum seruat, quàm qui minus sibi soli seruat.

Vel è contrario.

Nemo minus sibi Christum seruat, quàm qui magis sibi soli seruat.

RATIO EST, Quia nemo magis aut minùs sibi Christum seruat, quàm qui magis aut minus Christum diligit.

Sed qui minus sibi soli seruat, magis Christum diligit: aut è contra minus eum diligit qui magis eum sibi soli seruat.

Ergo nemo magis aut minus sibi Christum seruat, quàm qui magis aut minus sibi soli seruat. Ac proinde quanto quis magis illum sibi seruare velit, tanto magis communicet aliis, nec sibi soli seruet.

I. PVNCTVM.

ERAT autem Andreas frater Simonis Petri, vnus ex duobus qui audierant à Ioanne, & secuti fuerant Iesum. Inuenit hic fratrem suum Simonem, & dicit ei, Inuenimus Messiam; & adduxit eum ad Iesum. Intuitus autem eum Iesus dixit, Tu es Simon, Filius Iona: tu vocaberis Cephas, quod interpretatur Petrus. In crastinum voluit exire in Galilæam, & inuenit Philippum: Et dicit ei Iesus, sequere me. Inuenit Philippus Nathanael, & dicit ei, quem scripsit Moyses in Lege, & Prophetæ, inuenimus Iesum filium Ioseph, à Nazareth. Veni & vide. Ioan. 1.

Multa hic expendi possent, vt, quid sit modò inuenisse Christum: qualis thesaurus; quali cura conseruandus, & quali studio aliis communicandus. Sed hoc imprimis obseruandum est, ex his viris qui primi commemorantur cognouisse Christum, solos illos duos fuisse Apostolos, qui inuentum & cognitum alijs communicarunt, nempe Andream & Philippum, quorum ille fratrem suum Simonem Petrum, hic autem Nathanaelem ad Dominum Iesum adduxerunt. De socio Andreæ & de ipso Nathanaele quid factum fuerit, non narratur; Hoc nempe est quod ex proposita Veritate nobis est modo considerandum attentius, *Nemo magis sibi Christum seruat, quàm qui minus sibi soli seruat.* Vel è contrario, Quia plerumque magis nos mouent quæ aperta mala important, *Nemo minus sibi Christum seruat, quàm qui magis sibi soli seruat.*

Ratio quæ affertur est euidens, & vtramque propositionem quâ Veritas enunciatur, comprehendit, quia scilicet nemo magis aut minus sibi Christum seruat, quam qui magis aut minus Christum diligit. Sicut enim dilectione generatur Christus, sic dilectione nutritur & conseruatur. Nam quod de cæteris rebus dicitur, hoc etiam Christo conuenit, vt quibus mediis res aliquæ fiunt, iisdem conseruentur. Atque idcirco Christus Dominus, *Si quis*, inquit, *diligit me, sermonem meum seruabit, & Pater meus diligit eum, & ad eum veniemus, & mansionem apud eum faciemus*; Quamdiu scilicet me diliget, & quamdiu sermonem meum seruabit; *Veniunt ad nos*, inquit sanctus Augustinus, *dum venimus ad eos: veniunt subueniendo, illuminando, implendo: venimus obedien-* Ioan. 14. Tract. in Ioan.

Hom. 30. in Euang. *do, intuendo, capiendo. In quorumdam etenim corda venit*, ait sanctus Gregorius, *& mansionem non facit; quia per compunctionem quidem, Dei respectum percipiunt, sed tentationis tempore, hoc ipsum quod compuncti fuerant, obliuiscuntur, sicque ad perpetranda peccata redeunt, ac si hæc minimè planxissent. Qui ergo vere Deum diligit, qui eius mandata custodit, in eius corde Dominus & venit, & mansionem facit, quia sic eum Diuinitatis amor penetrat, vt ab hoc amore, tentationis tempore non recedat.*

Denique quod sic per dilectionem nascatur & crescat Christus
Ep. 3. ad Seuerum. in nobis, apte sanctus Paulinus; *Qui sicut in illo ipso homine, quem gessit, ita in nostris mentibus, gradus quosdam corporeæ ætatis exequitur, nascitur, crescit, roboratur, senescit.* O fœlicem illum in cuius mente sic Christus nascitur; ac longe fœliciorem illum, in quo natus sic crescit & roboratur Christus!

II. PVNCTVM.

SED *qui magis aut minus sibi soli Christum seruat, magis aut minus illum diligit.*

Id est, qui de Christo Domino ad aliorum ædificationem cumulatè loqui posset; nec tamen loquitur, aut nisi parum & frigidè, hic certe indicat se tam minus Christum diligere, quàm mi-
Matth. 12. nus ardenter & frequenter de illo loquitur. *Ex abundantia enim cordis, os loquitur, & bonus homo de bono thesauro profert bona.* Ta-
Act. 18. lis ille Apollo de quo sic in Actis Apostolorum scribitur, *Hic erat edoctus viam Domini, & feruens spiritu, loquebatur, & docebat diligenter ea quæ sunt Iesu.*

Quis enim nescit zelum & feruorem spectare ad Charitatem? At vero in quo zelus & feruor magis exerceri possunt, quàm in Christo Domino clarificando, sicut ipse à Patre petijt, per suos aliquando futurum: *Pater, venit hora, clarifica Filium tuum, vt*
Ioan. 17. *Filius tuus clarificet te.* Iam vero sit aliquis qui horâ commodâ Christum clarificandi, se continet, conticescit, & sibi soli seruat quod de Christo didicit, quodque opportunè posset aliis com-
Ecclesi. 4. municare, retinet contra sapientis monitum, *Ne retineas verbum*
Is. 6. *in tempore salutis*; An ille censendus est Christum diligere? *Væ mihi quia tacui! VAE mihi si non euangelizauero! NON recte faci-*
1. Cor. 9. *mus*, inquiebant illi, *hæc enim dies boni nuntij est, si tacuerimus &*

nolucrimus nunciare, sceleris arguemur. 4. Reg. 9.

Certe qui Christum ex corde diligit, cor suum tam angustum tali Dilecto diligẽdo sentit, vt omnium corda vellet habere, quibus eum diligeret, aut in omnium cordibus vellet Iesum infigere, vt tanto magis diligeretur, quanto à pluribus diligeretur. Verum quia hæc extra suam potestatem videt; quod superest, vt in quibus commode potest Christum parere, pariat: nonne id enitetur? nonne in id tam vehementer intendet, quam vehementer Christum diligit? Et nonne sic etiam indicabit se tanti Christum facere & diligere, quanta erit contentio, quantus labor & zelus in eo communicando aliis, nec sibi soli seruando?

Aperi mihi soror mea, columba mea, perfecta mea, quia caput meum plenum est rore, & cincinni mei guttis noctium. Hæc dilecti ad dilectam, & ad sponsam Sponsi verba esse, satis nosti; sed quænam sit illa dilecta & sponsa, quidue ab illa Sponsus velit, audi sanctum Augustinum. *Aperi mihi de sanguine, soror mea; de spiritu meo, columba mea; de sermone meo, quem plenius ex me didicisti, perfecta mea. Aperi mihi, prædica me, ad eos quippe qui clauserunt contra me. Quomodo intrabo sine aperiente?* Hæc sunt Dilecti monita: hæc sunt dilectæ officia; An illa fideliter audis? An hæc constanter reddis?

Cant. 5.

Tract. 17. in Ioan.

III. PVNCTVM.

NEMO *igitur magis minusue sibi Christum seruat, quam qui magis aut minus sibi soli seruat.* Nam cum præcipue dilectione seruetur Christus, & in Eo aliis communicando, præsertim innotescat dilectio: tanto magis minusue tibi Eum seruabis, quanto magis minusue Illum pro rei opportunitate communicabis, nec tibi soli seruatum voles. *Quid enim*, inquit Apostolus, *dum omni modo siue per occasionem, siue per virtutem, Christus annuncietur, & in hoc gaudeo, sed & gaudebo: scio enim quod hoc mihi proueniet ad salutem.* Perpende hæc Apostoli verba; si enim vel gaudenti quod Christus ex quauis occasione annuncietur, fructiferum & salutare est; quanto magis annuncianti ex virtute, & ex illa virtute præcipua quæ est Dilectio? In alia sermocinandi materia quantumuis pia, posset esse periculum, & posset timeri excessus, vt supra visum est: sed vbi de Christo notificando agitur

Phil. 1.

timere potius debet qui diligit, ne deficiat, quam ne excedat.

Et tamen tam rarus es, & parcus in his habendis cum proximo de Christo Iesu sermonibus! & quod peius est, te excusatum putas, quasi tibi aliquid inde sit periturum, nisi tibi soli serues! ô cæcitatem! ô fallaciam! Tantum abest vt aliquid tibi decedat & pereat, quin potius tanto magis augeatur cognitio, & amor, & possessio Christi, quanto magis Illum communicaueris: aut tanto magis depereat quanto minus alios in participationem tanti boni vocaueris.

Ecclesi. 30. *Thesaurus ille est*, de quo Sapiens: *sine defectione sanctitatis*, id est in quo exhauriendo nulla interuenit defectio, nulla iactura, *Ier. 17.* nulla perditio. *Vena est aquarum viuentium*, de qua Propheta: quæ eo largius & purius effluit, quo hauritur frequentius. Vnde iam nihil est quò retarderis à loquendo: sed potius ingens & acre subministratur motiuum communicandi aliis Christi; ex triplici scilicet Capite, quod est attente perpendendum.

Primo quidem agitur Christi Domini honor & gloria, qui eo magis agnoscitur & elucidatur. Deinde proximi salus & perfectio sic manifeste promouetur. Ac denique redundat in nostrum particulare bonum, cùm præter dicta, hoc insuper sibi *Ecclesi. 24.* laborantibus promittat Sapientia, *Qui operantur in me, non peccabunt: & qui elucidant me, vitam æternam habebunt.*

Sap. 7. Hinc Sapiens tam liberalis & profusus in sapientia sua communicanda, *Quam*, inquit, *sine fictione didici, & sine inuidia communico, & honestatem illius non abscondo; infinitus enim thesaurus est hominibus: quo qui vsi sunt, participes facti sunt amicitiæ Dei, propter disciplinæ dona commendati.* Nonne id veriùs de Christo dici posset? Cur non igitur tam libenter illum communicas? Latet profecto aliquid quod te retardat, & quod vix auderes agnoscere. Adeo probrosum est, & infandum. Aut te pudet, aut te tædet de IESV loqui! Res nimis vulgaris est, res nimis trita & obuia, res nimis grauis & importuna. Ecce vnde auocaris, ecce vnde obmutescis, ecce vnde argueris & confunderis te non Eum diligere, de quo sic pudet & tædet loqui!

Vide Feriam 4. infra Hebdomadam primam Aduentus. Feriam 5. infra Hebd. tertiam: nec non 31. Decembris, & alibi passim, Verbo *Christus. Zelus. Amor. Colloquia.*

DIE

DIE XIX. IANVARII, NISI SIT DOMINICA.

AD HÆC CHRISTI DOMINI VERBA, DE NATHANAELE:

Ecce verè Israelita, in quo dolus non est. Ioan. 1.

VERITAS PRACTICA.

Veras virtutes magis times, quàm amas.

RATIO EST, *Quia veræ virtutes eæ sunt quæ diuino potius quàm humano iudicio æstimantur.*

Sed has virtutes magis times, quàm amas.

Ergo & veras virtutes; Quod certe est non minùs probrosum quàm damnosum.

I. PVNCTVM.

VIDIT *Iesus Nathanael venientem ad se, & dicit de eo; Ecce vere Israelita in quo dolus non est. Dicit ei Nathanael, vnde me nosti? Respondit Iesus, & dixit ei, priusquam te Philippus vocaret, cum esses sub ficu, vidi te. Respondit ei Nathanael, & ait: Rabbi, tu es Filius Dei, tu es Rex Israel.* Ioan. 1.

Mirum certe quod ex prima hac notione quam de Christo Nathanael habuit, cognouit & professus est Ipsum esse Filium Dei, & Regem Israel! Sed magis mirum quod cum Iste Nathanael, multis esset ornatus virtutibus, hac vna tamen præcipue commendatur à Domino, quod esset verus Israelita, sine dolo, & malitia: id est, vir simplex & minime malus. Adeone magna virtus, Simplicitas, vt cùm aliæ non desint plurimæ à quibus Vir præstantissimus commendaretur, tamen ab illa vna, prætermissis

cæteris, celebretur? Quis hominum in magna laude poneret, se simplicem dici & haberi? An velles sic de te sentirent & loquerentur homines? Nonne potius id timeres? nonne potius inde erubesceres, & quasi de illato doleres probro?

Sic plane est, sic apparentes & speciosas quasdam virtutes satis diligis, quia sic vulgo æstimantur, *Sed veras & solidas magis times, quam diligas.* Quod quàm sit verum & damnosum, ac proinde attentius expendendum si forte dubitas, demonstrabit hæc ratio.

Illæ sunt veræ virtutes & solidæ, quæ diuino potius quàm humano æstimantur iudicio; Nonne est ita? Cum enim de virtutibus sicut de cæteris rebus diuersa Dei sint, & hominum iudicia; certe quantum Dei Iudicium, iudicio præualet omnium hominum, & Angelorum; tantum eas oportet esse certiores & veriores virtutes, quæ diuino Iudicio tales proferentur. *Mendaces*
Ps. 61. *quippe filij hominum in stateris, vt decipiant ipsi de vanitate in idipsū;*
Ps. 18. *At vero iudicia Domini vera, iustificata in semetipsa. Cognoui Do-*
Ps. 118. *mine quia æquitas iudicia tua.* Sic conformiter Sapiens, *pondus*
Prou. 16. *& statera, Iudicia Domini sunt.* Nonne id agnoscis, nonne id fateris?

II. PVNCTVM.

ATQVI *has virtutes quæ diuino magis estimantur iudicio quàm humano, magis times quàm diligas.*

Hæ nempe sunt inter alias, *Abiectio sui, Tolerantia iniuriarum, Paupertatis amor, Simplicitas, & Humilitas cordis*, Nonne hæ virtutes humano iudicio aut nullæ sunt, aut valde abiectæ, & infimorum tantum hominum? Nimis enim verum illud Io-
Iob 12. bi: *Deridetur Iusti simplicitas, lampas contempta apud cogitationes diuitum.* Quod egregiè ad rem nostram sic interpretatur
10. Mor. 27. Sanctus Gregorius; *Huius mundi sapientia*, Id est virtus quæ æstimatur à mundo, *hæc est, cor machinationibus tegere, sensum verbis velare, quæ falsa sunt, vera ostendere: quæ vera sunt, falsa demonstrare. Hæc nimirum prudentia vsu à Iuuenibus scitur, hæc à pueris pretio discitur, hanc qui sciunt, cæteros despiciendo superbiunt; hanc qui nesciunt, subiecti & timidi in aliis mirantur.* Et post pauca; *At contrà sapientia iustorum est, nihil per ostensionem fingere, sensum*

verbis aperire, vera vt sunt diligere, falsa deuitare, bona gratis exhibere, mala libentius tolerare quàm facere, nullam iniuriæ vltionem quærere, pro veritate contumeliam, lucrum putare. Sed hæc Iustorum simplicitas deridetur, quia ab huius mundi sapientibus puritatis virtus, fatuitas creditur. Omne enim quod innocenter agitur, ab eis proculdubio stultum putatur, & quidquid in opere veritas approbat, carnali sapientiæ fatuum sonat. Quid namque stultius videtur mundo quam mentem verbis ostendere, nil callida machinatione simulare, nullas iniuriis contumelias reddere, pro maledicentibus orare, paupertatem quærere, possessa relinquere, rapienti non resistere, percutienti maxillam, alteram præbere? Vnde bene huius mundi dilectoribus ille egregius sapiens dicit, Abominationes Aegyptiorum immolabimus Domino Deo nostro. Oues quippe Aegyptij edere dedignantur, sed quod abominantur Aegyptij, hoc Israelitæ Deo offerunt: quia simplicitatem conscientiæ quam iniusti quique velut infimam abiectamque despiciunt, hanc iusti in virtutis sacrificium vertunt, & excelentes recti puritatem & mansuetudinem Deo immolant quam abominantes reprobi fatuitatem putant, quæ nimirum iusti simplicitas breuiter, sed sufficienter exprimitur, cum protinus subinfertur, lampas contempta apud cogitationes diuitum. Exodi 8. Videri possent quæ fusius pergit, sed hæc sufficiant ex quibus satis aperte patet, quænam sint illæ Virtutes quæ diuino magis æstimantur iudicio quàm humano.

At vero, nonne has virtutes magis times quam diligas? Nonne magis times occasionem humilitatis & patientiæ exercendæ quàm illâ delecteris? Nonne te æstimas miseriorem in paupertate, quàm beatum: & beatiorem in diuitiis quàm miserum & infœlicem? Denique nonne magis times videri simplex & candidus, ne forte irridearis ab hominibus, quàm simplicitate & candore animi gaudeas, quæ sunt virtutes à Domino maxime commendatę? Diligis enim gloriam hominum magis quam gloriam Dei; Id est gloriam quæ ab hominibus venit, quàm quæ à Deo est. Quid hoc esse putas, nisi præferre iudiciū hominis iudicio Dei; quasi homo de virtute melius sentiret, quàm ipse Deus! O intolerandam blasphemiam! Et tamen quæ ab omnibus vniuersim toleratur! *Ioan. 12.*

III. PVNCTVM.

ERGO *veras Virtutes magis times, quàm amas*; Nam dubitare non potes, quin eæ sint veræ virtutes quas Christus prædicat, licet mundus repugnet: Neque te verò latet quantum timeas imo & horreas illas à Christo prædicatas virtutes, & beatitudines? Quid proinde sequitur nisi te, veris & solidis repudiatis virtutibus, nescio quas apparentes & speciosas diligere quas mundus probat, & quas alioquin non diligeres, nisi mun-
2. Tim. 3. dus probaret? *Habentes speciem quidem pietatis: virtutem autem eius abnegantes.*

O quanta inde damna, quanta pericula! sic enim fit vt cùm nullas veras virtutes habeas, hoc ipsum tamen ignores, quia virtutem te putas habere, cuius habes tantum speciem & simula-
Apoc. 3. chrum. *Scio opera tua*, inquit Dominus, *quia nomen habes quod viuas, & mortuus es: non enim inuenio opera tua plena, coram Deo meo.* Rursumque ibidem, *Quia dicis, quod diues sum, & locupletatus, & nullius egeo. Et nescis quia tu es miser, & miserabilis, & pauper, & cæcus & nudus.* Vellesne hoc audire à Domino? Quid tibi tunc proderit exterior illa vrbanitas, aut apparentia virtutum
1. Cor. 4. quam ex iudicio tantum assumis humano? *Non enim qui seipsum*
2. Cor. 10. *commendat, aut qui ab humano commendatur die, ille probatus est; sed quem Deus commendat.* Et recte sanctus Augustinus de eo
In Medit. qui humana magis quam diuina spectet iudicia. *Hic licet laudetur ab hominibus, à te tamen vituperatur: Qui autem ab hominibus laudatur, vituperante te, non defendetur ab hominibus, iudicante te; nec liberabitur, condemnantes te.* Nonne hoc ita modò sentis? At nonne re ipsa pòst contrà senties, magis humana timendo iudicia & vituperia, quàm diuina! grauius putando condem-
Ecclesi. 19. nari ab hominibus, quàm à Deo damnari! Resipisce ab hac insania, *Et da locum timori Altissimi, quia omnis sapientia timor Dei, & in illa timere Deum.*

Vide infrà Feriam 4. post Dominicam sextam Epiphaniæ & Verbo *Iudicium. Virtutes. Mundus.*

DOMINICA II. POST EPIPHANIAM.

NISI ſit Septuageſima, Quæ aliquando, licet rarius, in hanc Dominicam incidit. Frequentius autem in ſequentes; tùm verò relictis aliis, Ipſi Septuageſimæ Adhærendum.

DE AQVA IN VINVM MVTATA, A CHRISTO DOMINO, AD NVPTIAS INVITATO.

Implete hydrias aqua. Ioan. 2.

VERITAS PRACTICA.

Si vis quod non habes, da quod habes.

SENSVS & RATIO eſt, quod cùm Deus in omnibus ſuis operibus Miſericordiam ſimul & Iuſtitiam coniungat, ſi quid à Miſericordia petimus, Iuſtitiæ non denegemus quod à nobis petit.

Sed diuina Iuſtitia hoc à nobis petit, vt ſi quædam difficiliora velimus quæ non habemus, demus aliqua faciliora, quæ habemus.

Ergo ſi vis quod non habes, da quod habes. Aut certe iniquè agis contra Deum.

I. PVNCTVM.

Ioan. 2. *VPTIAE factæ sunt in Cana Galilææ, & erat Mater Iesu ibi: Vocatus est autem & Iesus, & Discipuli eius ad Nuptias: Et deficiente vino, dicit Mater Iesu ad eum; vinum non habent; tùm Illa ministris, quodcumque dixerit vobis, facite; Dicit Illis Iesus: implete hydrias aqua, & impleuerunt eas vsque ad summum.* Quæ statim aqua in vinum optimum conuersa est. Videri possunt, & considerari alia, quæ de hoc primo miraculo Christi referuntur ab Euangelista. Tum vero Illud imprimis consideratione dignissimum, quòd cùm Dominus vellet Indigentibus dare vinum, non aliter Illud dederit, quam datâ prius ab eis aquâ. Cur ita porro? Nonne poterat vinum ex nihilo, aut ex aëre facere sine aqua? Aut nonne poterat simul ipsam aquam & vinum facere? Cur illam sibi dari iussit, & in illas infundi hydrias, in quibus vinum merum erat facturus?

Ratio literalis est, vt sic miraculum vini facti, magis appareret, quando constaret omnibus nihil in vasis esse nisi aquam. Allegorica vero est quam refert sanctus Maximus, *Noui nobis poculi prælibatum est sacramentum.* Id est per illam aquæ conuersionem in vinum, præsignificare voluit Dominus, sacramentalem conuersionem vini in sanguinem suum: Vel vt ait, sanctus Augustinus, *Fecit de aqua vinum Christus, cùm aperuit sensum & exposuit scripturas; sic enim sapit quod non sapiebat.* Anagogico item sensu, ad paratas in cœlo delicias ex his paucis operibus nostris quæ per Gratiam Dei facimus, referri potest.

Denique Tropologica, & Moralis expositio est, idcirco petitã & datam esse aquam, ad habendum vinũ, vt intelligeremus sic à nobis ea peti à Domino quæ habemus, vt ab Eo impetremus quæ non habemus. Sic quando in deserto satiauit multitudinem iam triduo se sequentem, nec habentem quod manducaret: Non nisi
Ioan. 6. ex datis sibi panibus, & pisciculis, eam satiauit: multiplicauit quidem panes, sed panes sibi datos, & non alios. Sic planè tecum aget, si sic cum Illo egeris; *Da quod habes & quod petit à te Deus, si vis habere quod non habes & quod ab ipso petis.*

Ratio quæ affertur eò magis certa est, quò in ipsis Dei Attri-

butis fundatur: Sunt autē duo attributa, Misericordia & Veritas seu Iustitia quæ in omnibus Dei operibus reperiuntur, iuxta illud Psalmistæ; *Vniuersæ viæ Domini, misericordia & veritas*; *& Misericordiam & Iudiciū cantabo Tibi Domine*; Quo de argumento articulum expressum habet S. Thomas, vbi ostendit in Iis quæ nobiscum agit Deus, sic Misericordiam nos præuenire & subsequi, vt Iustitia simul iungatur, quatenus scilicet de Nostro agendum est aliquid, quod ita iustum & æquum est, vt nisi Illud agamus, nos plane indignos reddamus misericordia. Si verò fideles simus in agendo, tunc & ipse se fidelem ita præstat, vt non solùm plura retribuat, sed & meritis nostris tribuat, ne cuncta gratis agat. Sic paucis aptè S. Bernardus: *Qui omnes homines vult saluos fieri, merita nobis extorquet à nobis, & dum nos præuenit tribuendo quod retribuat gratis: agit, ne gratis tribuat.*

Ps. 24. & 100.

1. p. q. 21. a. 4.

Hom. 4. super missus.

Vide caput decimum octauum Ezechielis, vbi postquam de hac Dei iustitia, & æquitate actum est fusius; Tùm Ipse Dominus instat: *Et dicunt Filij Israel, non est æqua via Domini! Numquid viæ meæ non sunt æquæ, domus Israel, & non magis Viæ vestræ prauæ?* Quasi diceret, numquid Illud quo volo à te fieri, Iustum & æquum est, vt obtineas quod à me petis? Quod si vero iustum & æquum est, nunquid tu iniustus, & iniquus es, qui non Illud præstes? Responde & dic cum Propheta, *Iustus es Domine, & rectum Iudicium tuum. Mandasti iustitiam testimonia tua & veritatem tuam nimis.*

Ps. 118.

II. PVNCTVM.

SED Diuina Iustitia seu æquitas hoc à nobis exigit, vt si quæ difficiliora petimus quæ non habemus, demus aliqua faciliora quæ habemus, ad illa facilius impetranda.

Sic enim ab vna Gratia disponimur ad aliam, vt cum fideles fuerimus primæ acceptæ gratiæ, fidelem etiam experiamur Eum qui dixit: *Omni habenti dabitur, & abundabit: ab eo qui non habet, & quod habet auferetur ab eo.* Sic apte Dauid: *Et retribuet mihi Dominus secundum Iustitiam meam, Et secundum puritatem manuum mearum, in conspectu oculorum eius. Cum sancto sanctus eris,* Et quæ plura pergit ad Dominum, quibus indicat eum fore talem erga vnumquemque, qualis ipse erga eum fuerit, in vsu gra-

Luc. 19.

Ps. 17.

tiarum & mediorum quæ ordinauit ad finem aliquem. Hinc Sapiens, *Vt sciui*, inquit, *quoniam aliter non possem esse continens, nisi Deus det, & hoc Ipsum erat sapientiæ, scire cuius esset hoc donum, adij Dominum, & deprecatus sum Illum.* (Sap. 8.)

Videsne orationem exigi tamquam aliquid facile, vt Continentia quæ res est difficilior, obtineri possit?

Sic vniuersim S. Augustinus de Ipsius orationis necessitate ad alia quæuis impetranda: *Qui nouit*, inquit, *bona data dare filiis suis, petere nos & quærere, & pulsare compellit. Quod quare faciat, qui nouit quid nobis necessarium sit prius quàm petamus ab eo, mouere animum potest, nisi intelligamus quod Dominus & Deus noster non voluntatem nostram sibi velit innotescere quam non potest ignorare, sed exerceri in orationibus desiderium nostrum, quo possimus capere quod præparat dare.* (Ep. 121. ad probam) Sic vt dimittat nobis decem millia talenta, id est, grauia, & multa peccata, vult à nobis dimitti centum denarios, id est modica quædam debita, leues quasdam offensas à proximo nobis illatas, quæ tametsi graues nobis videntur, non nisi tamen leues sunt, si comparentur cum peccatis nostris, quibus diuinam offendimus Majestatem. (Matth. 18.)

Denique quid sunt præcepta omnia, quid consilia, quid sacrificia, quid sacramenta, quid virtutes, & alia Instituta moralia, nisi viæ quædam, & media quæ à Diuina Iustitia exiguntur vt sic ab vno ad aliud procedentes mereamur assequi quod promittit? *Si volueritis & audieritis me, bona terræ comedetis. Quod si nolueritis & me Iracundiam prouocaueritis, gladius deuorabit vos: quia Os Domini locutum est.* (Is. 1.) Id est, hoc firmum fixum est, quòd quæ statuta sunt à Deo media, ad aliquid obtinendum, tam exactè seruanda sunt, quàm cupidè volumus illud obtinere. Vellesne hanc diuinam ordinationem proscindere tamquam iniustam: aut cùm aperte iusta sit, deprauare? Quid hæres, quid dissimulas? *Numquid qui contendit cum Deo, tam facilè conquiescit? Vtique qui arguit Deum, debet respondere ei.* (Iob. 39.)

III. PVNCTVM.

SI vis ergo quod non habes, da quod habes; Si vis Continentiam cordis, contine oculos, contine linguam, & membra corporis. Illud difficilius & magis remotum à tua potestate, sed istud

facilius

facilius & magis à ſe dependens. Quamobrem ſi vis illud quod non habes & quod eſt obtentu difficilius: Da libenter iſtud quod habes facilius; quia ſic exigit Diuina Iuſtitia, vt non niſi per iſtud, poſſis aliud obtinere; *Dimittite, & dimittemini*; *Date & dabitur vobis: menſuram bonam & confertam & coagitatam & ſupereffluentem dabunt in ſinum veſtrum*; Luc. 6. Certe quando non ita exigeret Diuina Iuſtitia, quando ſola noſtri ratio haberetur; nonne ſic pauca quædam danda eſſent vt maiora redderentur? Quis non libenter ſeminat, vt colligat? Quis non libenter aquam daret pro habendo vino? Quis non modicum olei & farinæ porrigat, vt quantum recepit Vidua ſareptana, recipiat? 3. Reg. 17.

O damnoſam hominum parcitatem, qui ſe vino priuant quia dare nolunt aquam! Qui ſe Deuotionis, Meditationis, Continentiæ, Charitatis, & aliarum Virtutum dono, ſeu præcipuis actibus indignos reddunt, quia faciliores exhibere nolunt, nec de ſuo conferunt illud exiguum quod ab eis Deus petit! Si noſtra peteret non remuneranda, nonne etiam illi danda eſſent? Quanto magis cum nihil petat quod non multiplici fœnore cumulatum reddat? Hinc ſapiens; *Bono animo gloriam redde Deo*; *In omni dato hilarem fac vultum tuum, quoniam Dominus retribuens eſt; & ſepties tantum reddet tibi*; Eccleſi. 35. Et ſanctus Leo; *da quod accipias, ſere quod metas ſparge quod colligas*; Quin & ipſe Dominus, tam aperte: *Quare non dediſti pecuniam meam ad menſam, & ego veniens cum vſuris vtique exegiſſem illam?* Luc. 19. Tibi tam verè loquitur, quàm verè tibi dedit quod illi offerres, ad ampliora promerenda, quæ vix tamen offers. Quid excuſas?

O Virgo potentiſſima, rogarem te libenter, vt quod mihi deeſt indices Filio tuo, dicaſque illi, humilitatem non habet, deuotionem, charitatem aut quidquid eſt aliud magis neceſſarium: Sed quandoquidem mihi de meo eſt aliquid conferendum: da id efficiam quod meum eſt vt quod eſt Domini, Dominus in me operetur. Vide in particulari quid à te requirat, ad perfectiorem Virtutum praxim.

IN EADEM DOMINICA.

Vocatus est Iesus ad Nuptias. Ioan. 2.

VERITAS PRACTICA.

Sicut in tristibus, sic in lætis: Sicut in aduersis, ita in prosperis, aduocandus est Iesus.

RATIO EST, Quia idcirco in tristibus & aduersis aduocandus est Iesus, quia sunt periculosa peccandi tempora, quibus sine Iesu vix te à nimia continere possis tristitia.

SED læta & prospera non sunt minus periculosa, suo modo, peccandi tempora.

Ergo in istis non minus aduocandus est Iesus, quàm in illis. Quod tamen pauci persuasum habent.

AD primam propositionem exponi posset, quod cum semper & in omnibus inuocandus est Iesus, tùm vero maxime, periculosis in negotiis ac diebus. *Inuoca me,* inquit, *in die tribulationis.* (*Ps. 49.*) Ex omnibus autem periculis nulla magis timenda sunt quàm peccati: *Sapiens in omnibus metuet, & in diebus delictorum attendet ab inertia.* (*Ecclesi. 18.*) Peccandi porro pericula sunt aduersitates, funera, calumniæ, morbi, iactura & quidquid tale est in mundo, vnde magis contrahitur & angitur animus, atque ex illa nimia contractione & angore animi nascuntur iræ, rixæ, murmura, blasphemiæ desperationes, & similes deprauati affectus, qui grauiora sunt peccata quàm putentur, quia tum Afflicti licere sibi omnia putant. Quapropter tum aduocandus Iesus, & concilianda diuina gratia. *Tristatur aliquis vestrum? oret.* (*Iac. 5.*)

SED læta & prospera non sunt minus, suo modo, periculosa peccandi tempora.

Tum enim animus facile dissipatur, insolescit, superbit, iacta-

bunde multa effutit: tum deliciæ, tum conuiuia, ioci, risus, amores, scurrilia, ludicra, profana & quæ nominari non debent vitia, quis nescit inde redundare? *Mensa eorum coram ipsis in laqueum & in scandalum.* Ps. 68. *DVCVNT in bonis dies suos, & in puncto ad inferna descendunt.* Iob. 2. Tunc enim eò descendunt quando peccant. *Hi sunt in epulis suis maculæ, conuiuantes sine timore, semetipsos pascentes, fluctus feri maris, despumantes suas confusiones, sidera errantia quibus procella tenebrarum seruata est in æternum.* Iudas.

NON minùs ergo in istis lætis quam in tristibus; neque minùs in prosperis quàm in aduersis, aduocandus est Iesus; Quia non minus perniciosa peccandi sunt tempora, quæ læta sunt, quam quæ tristia, sicque propterea, si iustis & probis licet, aliquando epulari & gaudere, epulentur certe & exultent, *Sed in conspectu Domini, sed in timore Domini, sed in Domino;* Ps. 67. Cũ alioquin iniustè exultarent, plus æquo exultarent, & tum iusti esse desinerent. *Erat populus iucundus secundum faciem sanctorum,* Iudith. 16. ait sacra scriptura; quasi diceret, sic erat iucundus quales possũt esse sancti, quali modo sancti possunt esse iucundi, qualis potest esse iucunditas sine detrimento sanctitatis; nam si periclitetur sanctitas, pereat potius iucunditas; quæ tamen salua sanctitate non peribit, cum sit ipsa iucunda sanctitas.

Vide Verbo *Gaudium. Moderatio, Pax. Aduersitas, prosperitas. Et suprà, die nona & vndecima Ianuarij.*

AD HÆC VERBA:

Vinum non habent. Ioan. 2.

VERITAS PRACTICA.

Non est magis fidendum humano gaudio, quam homini mentienti.

RATIO EST, Quia propterea non est fidendum homini mentienti, quod decipiat.

Sed humanum gaudium sic decipit.

Prou. 14. AM primò ibi putatur esse gaudium vbi non est: Deinde putatur maius bonum quàm re vera sit. Denique cùm extrema gaudij, luctus, angor, & peccatum occupent, satius esset non fuisse gaudium, quam talem eius exitum; Vnde
Ecclesi. 2. apertè Ecclesiastes: *Dixi ego in Corde meo, vadam & affluam deliciis & fruar bonis. Et vidi quod hoc quoque esset vanitas. Risum reputaui errorem, & gaudio dixi, quid frustra deciperis.* Primò quidem decipitur, cùm nullo solido nitatur bono, tum gaudentem decipit, quem non potest quietum reddere, nec beatum.

NON est ergo magis fidendum humano gaudio, quàm homini mentienti, quia non minus decipit quam qui mentitur, nec minus modo quam olim risus error est, & gaudium deceptio. Vnde san-
Iac. 4. ctus Iacobus: *Risus vester in luctum conuertatur, & gaudium in mœrorem.* Quasi diceret, sic vos decipit gaudium, vt quâ humanâ re gaudetis, sit potius ipsâ lugendum. Sic præclare sanctus Au-
Ep. ad lucil. gustinus. *Voluptates mentiuntur, moriuntur, & in mortem trahunt.* Et tu his fidas! Caue si sapis.

Vide Sabbato infrà Hebdomadam sextam post Epiphaniam ad hæc Verba: *Qui habet sponsam, sponsus est.* Item in 3. parte, Dominicam 4. post Pentecosten. Et Verbo, *Vanitas.* In die Assumptionis, ad hæc Salomonis verba: *Pete Mater mea.* Et alibi passim, de B. Virgine, de Temperantia vel Intemperantia.

HAC HEBDOMADA, Quæ occurrunt ex Euangelica serie consideranda mysteria, diuersa quidem sunt, & nulla inter se connexione iuncta; sed eò tamen omnia præcipuè tendunt, vt affectus humanos, ratione & Gratia discamus regere.

FERIA SECVDA.

DE PRIMA CHRISTI DOMINI PRAEDICATIONE, IN CIVITATE NAZARETH HABITA, ET A CIVIBVS MALE ACCEPTA.

Repleti sunt omnes in Synagoga, Ira; hæc audientes. Luc. 4.

VERITAS PRACTICA.

Si ad humanam gratiam diuina postulas, Diuinam Ipsam repellis Gratiam.

RATIO EST, *Quia tum diuinam repellis gratiam, quando statutum peruertis finem, & ordinem quo ipsa confertur.*

Sed quando ad humanam gratiam Diuina postulas, statutum peruertis finem, & ordinem, quo Diuina confertur gratia.

Ergo tùm hanc diuinam Gratiam à te repellis; Quod certe est frequentissimum inter homines, & maximopere considerandũ.

I. PVNCTVM.

QVOD narrat sanctus Lucas, capite quarto, de reditu Christi Domini in Ciuitatem suam Nazareth, & de prima eius prædicatione illic habita, videtur ordine temporis, ea proximè sequi quæ ante dicta sunt. Sic autem paucis res habet; Cum Ingressus fuisset in Synagogam, atque ex libro Isaiæ, Prophetiam de se manifestam explicasset, primo admirationem sui maximam, loquendo, concitauit; Tum vero cùm animaduerteret auditores suos expetere miracula, sicut nuperrimè patrarat in Ciuitate Capharnaum, arguit illos inuidiæ & curiositatis, docetque, non omnibus passim à Deo dari miracula sed quibus, & quando vult, neque ad humanam Gratiam aut ad humanos affectus & fines diuina esse postulanda.

Quod cùm audissent Nazaræi, tam male acceperunt hunc sermonem, vt statim omnes ira correpti, è Synagoga illum deturbârint, atque in supercilium montis, inde dejiciendum duxerint, nisi se sua diuina virtute subduxisset; O miram & stupendam hominum insaniam, qui sic cœlestia terrenis subdunt, sic æterna temporalibus, & humanis diuina subjiciunt, vt non nisi ad naturalem complacentiam, diuina postulent: non nisi ad humanam Gratiam, diuinam exigant! *Non est iste sermo qui mi-*

Iudith. 8. *sericordiam prouocet, sed potiùs qui iram excitet, & furorem accendat :* Non est hic ordo neque modus obtinendæ diuinæ Gratiæ, sed potius repellendæ.

Hoc modò est attentè considerandum, quia certè in hoc multi delinquunt, & sibi malè prospiciunt, quando non nisi ob affectus naturales, & humanos fines, diuinum aliquid quærunt, quod propterea non obtinent, sed à se repellunt tanto longiùs, quantò id magis naturale est & humanum, propter quod petunt.

Ratio quæ affertur est euidens, quia tum manifestè diuinam repellis gratiam, quando statutum peruertis ordinem & ratum finem quo illa nobis confertur: licet enim Deo liberum sit quandò, vbi, quantum, & quibus velit sua dare, præscriptos tamen sibi constituit fines & ordines, seu statuta quædam ordinauit media, in certos fines, quibus sic ordinariè gratias suas impertit, vt Ezech. 40. non aliter soleat impertire. *Sic à Propheta visus funiculus lineus in manu eius, Et calamus mensuræ in manu Eius,* Nempe vt quod dixit Sap. 11. sapiens, *omnia in mensura, & numero, & pondere disponat & ordinet;* Sic Sacramenta certis quibusdam gratiis conferendis instituit, vt non nisi per illa in re vel in voto suscepta, & non nisi habito fine Ioan. 3. conuenienti conferantur hæ gratiæ. *Nisi quis renatus fuerit ex aqua, & Spiritu sancto, non potest introire in regnum Dei. NISI* Ibid. 6. *manducaueritis carnem filij hominis, non habetis Vitam in vobis; NISI* Luc. 13. *pœnitentiam habueritis, omnes simul peribitis.*

Putaresne sine Baptismo vel Pœnitentiâ, peccatum posse remitti? An ignoras nullam esse remissionem peccati sine pœnitentia, nullam pœnitentiam sine dolore aliquo, nullum dolorem sine emendationis proposito, nullum tale propositum sine auersione animi ab obiecto quod peccati causa fuit? Hic est ordo remittendi peccatum ita constitutus, atque ita seruandus, vt nisi obseruetur, non remittatur peccatum; O quàm pauci seruant! Non tres, non duo, non vnus, nam *Nullus est,* inquit Propheta, Ier. 8. *qui agat pœnitentiam super peccato suo dicens, quid feci!*

II. PVNCTVM.

SED quando ad humanam Gratiam, ad naturalem complacentiam & ad fines merè humanos diuina postulas, peruertis finem & ordinem, quo diuina confertur gratia.

Non enim ad hunc finem ordinatur & confertur gratia, sed potiùs ad humanos illos affectus corrigendos, & in statũ nobiliorẽ euehendos, qui supernaturalis, spiritualis, cœlestis, & diuinus dicitur, sicut ipsa Gratia tota supernaturalis, tota cœlestis est, & diuina. Sic sanctus Petrus: *vt per hæc efficiamini diuinæ consortes Naturæ, fugientes eius quæ in mundo est, concupiscentiæ corruptionem.* 2. Petri. 1. Sic sanctus Prosper: *Virtus Gratiæ non hoc in voluntatibus operatur vt non sint, sed vt ex malis bonæ, & ex infidelibus sint fideles; vt qui ex semeptisis erãt tenebræ, lux efficiantur in Domino.* Contra Collatorem. Sicut igitur ille finem & ordinem conditi solis peruerteret, qui solem peteret ad tenebras effundendas, vel ad excitandum frigus, aut quid aliud alienum ab eius natura, & proprietatibus; sic planè qui diuinam aliquam Gratiam postulat vt suæ Gloriæ seruiat, vtilitati tantum temporali consulat, aut naturale aliquod inde commodum hauriat: quia non est diuinæ Gratiæ hos humanos effectus producere, sed potius contrarios, & oppositos; non est diuinæ Gratiæ vanitatem sectari, sed potius fugere; non temporalia quærere sed contemnere, non subesse libidini, sed præesse; Et sicut ipse author Gratiæ dicebat, *se non venisse ministrari, sed ministrare*, sic Matth. 20. omnino non venit gratia nec aduocanda est in hunc finem, vt naturales illos affectus foueat, sed potius reprimat & extinguat. *Numquid colligunt de spinis vuas, aut de tribulis ficus?* quasi diceret, Ibid. 7. nonne ille rerum peruerteret ordinem qui à spinis vuas, aut à vite spinas quæreret, qui à tribulis ficus, aut à ficu tribulos expectaret? sic qui à gratia quod alienum est ab eius virtute, postulat, gratiæ finem & ordinem prorsus inuertit. *Non est tibi pars neque sors in sermone isto, cor enim tuum non est rectum coram Deo: In felle amaritudinis, & in obligatione iniquitatis, video te esse*; Sic Act. 8. S. Petrus cuidam petenti gratiam, ex deprauato affectu.

III. PVNCTVM.

SI ad humanam igitur Gratiam diuina postulas, diuinam ipsam repellis gratiam, Quia non propterea datur, nec propterea est petenda; imo cùm ad oppositum finem detur, non minor est iniuria Gratiæ, velle hunc finem & ordinem peruertere, quàm si cœlum terræ subjiceres, si tenebras luci præferres, si spiritum carni mancipares, aut Rationem libidini regendam traderes;

Hebr. 10. *Hoc est filium Dei conculcare & sanguinem Testamenti pollutum ducere; hoc est Spiritui gratiæ contumeliam facere.*

Et tamen quoties id appetis! quoties velles maiori pollere gratia ad concionandum, ad gubernandum, ad docendum aut aliquid simile aliud, vt magis appareres, vt maiorem tui concitares famã, & Nominis celebritatẽ; vel vt commodiùs viueres, vel denique vt quod naturaliter desideras, faciliùs obtineres? Itáne verò Cœlestes & diuinæ Gratiæ terrenis his finibus & humanis 2. Cor. 6. affectibus seruiant, quibus dominari deberent! *Quæ participatio iustitiæ cum iniquitate, aut quæ Societas luci ad tenebras? Hi* 2. Petr. 2. *sunt maledictionis filij*, de quibus grauiter S. Petrus & S. Iudas Iud. Apostoli; *Hi sunt qui derelinquentes rectam viam errauerunt, secuti viam Balaam ex Bozor, qui mercedem iniquitatis amauit, Correptionem verò habuit suæ vesaniæ subiugale & mutum animal hominis voce loquens, prohibuit Prophetæ insipientiam. Hi sunc fontes seu nubes siue aqua, quæ à ventis circumferuntur.* Et quæ plura ibi habentur, ex quibus intelligas quàm graue sit detorquere diuinas gratias ad priuatum suum commodum, & quantùm in hoc deliqueris, vt seriò deinceps caueas. *Gratia Dei vita æterna* Rom. 6. *in Christo Iesu Domino nostro.*

Vide Verbo *Gratia.*

FERIA TERTIA.

DE ALTERA VOCATIONE APOSTOLORVM.

Venite post me, & faciam vos fieri Piscatores hominum. At illi continuò, relictis retibus, secuti sunt Eum. Matth. 4.

VERITAS PRACTICA.

Magis tenemur omnes affectu nostra relinquere, quàm effectu Apostoli.

RATIO

RATIO EST, Quia magis tenemur omnes ad præcepta, quàm ad consilia.

Sed præceptum est vt affectu: Consilium vero vt effectu, omnia nostra relinquamus.

Ergo magis tenemur omnes affectu nostra reliquere, quam affectu Apostoli: Quod sanè est valdè expendendum.

I. PVNCTVM.

IAM pridem Petrus & Andreas cognorant Christum Dominum, iamque illum multis diebus & horis secuti fuerant tanquam eius discipuli, sed nondum suis se propterea bonis abdicarant; nondum ita illi adhæserant, vt præter illum nihil haberent; nondum denique illi dicere poterant, *Ecce nos reliquimus omnia, & secuti sumus te:* Donec altera hac vocatione vocati, dum piscarentur, audierunt, & intellexerunt has Christi Domini voces, *Venite post me, & faciam vos fieri piscatores hominum.* Tum enim *continuo relictis retibus secuti sunt eum.* Quod item paulo post, audientes Iacobus & Ioannes filij Zebedæi; *relictis statim retibus, & patre, secuti sunt eum*, inquit Sacer Euangelista. *Math. 4.*

Admirabile prorsus hoc consilium Dei qui velit homines, & hos homines, sui diuini operis Coadjutores! Admiranda planè diuinæ Virtus Gratiæ, quæ sic suauiter & fortiter homines à suis, & à se retrahit! Considerandum est & illud quod Christus loquitur, *Venite post me*, quasi diceret, quocunque est eundum, vos præcedam, & non minùs tutùm est quàm gloriosum, me posse sequi. Nec prætermittendum quod addit, *Faciam vos fieri piscatores hominum*, quasi homines in mundo velut in turbulentissimo mari naufragerentur, quorum quanta est miseria, & periculosa conditio, tanta eorum est dignitas & felicitas, qui primo inde sunt eruti, tùm ad alios simul eruendos & saluandos adhibentur. O singulare beneficium quo Apostoli & Apostolici Viri donati sunt! Quis non libenter suis se omnibus abdicaret bonis, vt Christum Dominum ad tale munus vocantem sic sequeretur?

Verùm non omnes eò vocantur vt relictis effectu bonis, se &

alios ſaluent; vocantur autem omnes vt relictis affectu ſuis, ſuæ ſaluti vacent. Et quidem tàm ſtricta eſt hæc omnium vocatio ad ſua, corde & affectu relinquenda, Vt minùs cuiquam liceat ei vocationi reſiſtere, quam licuiſſet Apoſtolis aut Apoſtolicis illis viris, ſua effectu deſerere. Digniſſima certe Veritas, quæ attentiſſimè conſideretur.

Eſt autem ratio perfacilis, & euidentiſſima; Quis enim neſcit,
1. 2. q. 108. a. 4. nos ad præceptum magis obligari quam ad conſilia? Quis ignorat quod ait apertè S. Thomas, hanc eſſe differentiam inter conſilium & præceptum, quòd *præceptum Importet neceßitatem*; *Conſilium autem in optione ponitur eius, cui datur? VELLEM*, inquit Apoſtolus, *omnes vos eſſe ſicut me ipſum*, Id eſt virgines &
1. Cor. 7. continentes: Id tamen vnicuique liberum facio quia non eſt præceptum, ſed conſilium: At vero ſi qui matrimonio iuncti ſunt; *Vxor*, inquit, *à viro non diſcedat*; neque hoc ſibi liberum putet, ſed omnino neceſſarium, *quia Præceptum Domini eſt*, cui longè magis tenemur obedire quam Conſilio. Sic ille pluribus.

O bonitatem Domini noſtri in ſeruos ſuos, quibus cum poſſet, ſi vellet, omnia illa præcipere quæ conſulit: mauult tamen libertati relinquere, quam neceſſitate premere; mauult nos ſibi filios quàm ſeruos, aut ſeruos mauult voluntarios, & liberos, quam coactos & repugnantes.

II. PVNCTVM.

SED præceptum eſt vt affectu: Conſilium vero, vt effectu, omnia noſtra relinquamus.

De præcepto patet tribus modis. Primo quidem quatenus per affectum quo creatis bonis, nimis inhæremus, auocamur à fine noſtro, qui eſt Dei Cultus & æterna ſalus: ſicque fit vt quantùm iubemur aſpirare ad finem noſtrum, tantùm præcipiamur abſtinere iis quæ nos inde auertunt; *Si manus tua vel pes tuus ſcandalizat te*, inquit Dominus, *abſcide eum, & projice abs te. Bonum tibi eſt ad vitam ingredi debilem vel claudum, quam duas manus vel duos pedes habentem, mitti in ignem æternum*, Vbi S. Hiero-
Matth. 5. & 18. nymus, *omnis hic truncatur affectus.*

Deinde, affectus rerum prohibetur, quia vix eſt vllus ordinatus: inordinatus autem eſt peccatum, ac proinde quantum

præcipimur abstinere omni peccato, tantum & affectu inordinato. *Ab omni specie mala abstinete vos. NON simus concupiscentes malorum, sicut & illi concupierunt.* Non quia res mala fuerit, quam concupierint, sed mala & inordinata concupiscentia. Vnde Sapiens Domino; *omne desiderium auerte à me.* Denique quo præcepto iubemur, Deum diligere *ex tota anima, HOC est,* inquit S. Thomas, *vt appetitus seu affectus noster reguletur secundum Deum,* quod idem est atque affectu omnia relinquere. Nam non aliter affectus regulatur secundum Deum, quàm vt *sic vtamur hoc mundo, tamquam non vtamur.* Putasne vere esse præceptum, vt diligas Deum, ex tota anima tua? Sic puta tibi præcipi vt deponas ex anima, inordinatum quemuis affectum, quia non aliter diligitur Deus ex tota anima.

1. *Thess* 5.
1. *Cor.* 10.
Ecclesi. 23.
2. 2. q. 44. a. 5.
1. *Cor.* 7.

IAM vero quod sit tantum consilium & non præceptum, sua effectu relinquere, audi sanctum Thomam: *Quod homo totaliter ea quæ sunt mundi, abjiciat, non est necessarium ad perueniendum in finem prædictum, nempe beatitudinis æternæ, quia potest homo vtens rebus huius mundi, dummodo in eis finem non constituat, ab beatitudinem æternam peruenire: sed expeditius perueniet totaliter bona huius mundi abdicando, & ideo de hoc dantur consilia Euangelij. SI vis perfectus esse,* inquit Dominus Adolescenti; *vade, vende quæ habes, & da pauperibus, & habebis Thesaurum in Cœlo,* quasi diceret, non cogo, non præcipio, relinquo tuæ libertati, si vis, consulo, & consilij accipiendi motiuum propono, quòd in cœlo repones ea quæ in terra reliqueris. Sic expressis verbis S. Chrysostomus: *Hoc in tuo pono arbitrio, te electionis Dominum constituo, non in necessitatem traho.* O Magni Consilij Angele, quàm pauci tua sequuntur Concilia, qui nec præcepta seruant.

1. 2. q. 108. a. 4.
Matth. 19.
Hom. 2. *ad Popul.*

III. PVNCTVM.

MAGIS *ergo tenemur omnes affectu nostra relinquere, quam effectu Apostoli, aut quiuis alij qui sua reliquerunt;* Cum magis teneamur omnes ad Præcepta quam ad Consilia, sitque inter præcepta tam expressum illud, vt nihil in rebus creatis, ex inordinato appetitu diligamus, quàm est expresse mandatum, *vt diligamus Deum ex toto corde, ex tota mente, & ex tota anima*

In Ps. 11. *nostra*: Nam vt iam alibi dictum est, ex S. Basilio, *quod dicit in toto, nullam in res alias diuisionem admittit, quantùm enim dilectionis, in hæc inferiora insumpseris, tantùm necesse est vt demas de toto.*

Et tamen, quis hominum se putat ita obligatum? Aut quis in sæculo huic obligationi satisfacit, cum omnes ita rebus creatis afficiantur, vt inter vsum & affectum, nulla sit differentia, nisi quod magis afficiantur rebus quàm vtantur, cùm plura vellent habere quam sint suis vsibus necessaria, & iis non vtantur nisi vt affectui satisfaciant: quasi affectus sit finis vsurpandarum rerum, quasi non manducent & induantur, vt viuant: sed viuant vt manducent & induantur: ô peruersitatem affectus! *Filij hominum, vsquequo graui corde!*

Sed quidquid sit de aliis, Tu vide quàm parùm sis ordinatus in affectibus tuis. Vide quantum inde damni & periculi, vel ex hoc vno capite, etsi alia taceantur, quòd magis teneris ad affectum mundi deponendum, quàm qui vocaretur à Deo, ad ipsum mundum effectu deserendum.

Quid diceres manifestè resistentibus diuinæ vocationi, manifestè contradicentibus Christo se vocanti in religiosum statum? Prou. 1. Nonne illis proponeres tremendas istas voces; *Vocaui, & renuistis: ego quoque in interitu vestro ridebo & subsannabo, cùm vobis id quod timebatis, aduenerit.* At nonne illi resistis? Nonne Vocantem renuis, cum aperte voceris ad deserenda corde & affectu omnia quæ nimio colis affectu? Si despicienti consilium tanta imminent damna, quanta referuntur in scripturis: quanta putas imminere despicienti præceptum? Si nolenti sua effectu relinquere, periculosum est, cùm id tantum consulit Christus, & liberum facit: Exodi. 5. quantò magis non affectu relinquere, cum id absolute præcipiat, & necessitatem obseruandæ legis imponat? *Quis est Dominus, vt audiam vocem eius,* dicebat impius ille rex Pharao: Vellesne ita loqui? vellesne tibi, & hoc objiceret Christus quod de Iob. 19. seruis suis Iob querebatur, *Seruum meum vocaui, & non respondit mihi: ore proprio deprecabar illum.* Quot sunt Veritates propositæ temperandis affectibus, tot sunt eius voces, tot sunt propositæ vocationes, tot declarata præcepta, quibus additæ minæ, preces, promissiones, & quidquid ad voluntatem eblandiendam, aptissimum iudicauit; Tu quid respondisti? quid

effecisti ? cùm tam acres, & violenti sint omnes affectus tui, quasi nihil te contra monuisset, quasi non ille te toties inde reuocasset ? Confundere, *Et aufer malum de medio tui.* Deut. 11.

FERIA QVARTA

DE DÆMONE IMMVNDO EIECTO AB HOMINE.

Et erat in Synagoga eorum, homo in spiritu immundo, cui Dominus, Exi de homine. Marc. 1.

VERITAS PRACTICA.

Non tàm à Dæmone quantumuis immundo, immunda sit anima, quàm à seipsa.

RATIO EST, Quia per solum peccatum anima fit immunda.
Sed peccatum non tam à Dæmone quàm ab anima fit.
Ergo non à Dæmone tam fit immunda anima, quàm à seipsa.

I. PVNCTVM.

VOCATIONEM Apostolorum sequitur quod refert S. Marcus de Dæmone eiecto in Synagoga Capharnaitarum. *Et erat*, inquit, *in Synagoga eorum, homo in spiritu immundo, & exclamauit dicens; Quid nobis & tibi Iesu Nazarene? venisti perdere nos? Scio qui sis, sanctus Dei. Et comminatus est ei Iesus dicens, obmutesce, & exi de homine; Et discerpens eum spiritus immundus, & exclamans voce magna, exiit ab eo. Et mirati sunt omnes, ita vt conquirerent inter se, quidnam est hoc? quænam doctrina hæc noua, quia in potestate etiam spiritibus immundis imperat, & obediunt ei.*

Hæc sanctus Euangelista, in quibus quid mirabilius sit Dæmonem ita prædicare Christum, vel Christum nolle prædicari à

dæmone, cogitari facilius potest quam dici. Est autem spiritus immundus ita dictus, vel quod in locis immundis libenter habitaret, vel potiùs quod in immunditiam, hominem quem possidebat impelleret; sunt enim ad id vitium præcipuè destinati, à quibus quidem nobis est cauendum, cum diuina Gratia, quam Christus Dominus nobis offert: sed magis à nobis cauendum, quia vt habet proposita Veritas: *Non tam à dæmone quantumuis immundo, immunda fit anima, quam à seipsa.* Quod vt patefiat, primum illud proponitur, solo peccato immundam fieri animam, vbi duo sunt consideranda; alterum quod peccato, alterum quod solo peccato immunda fiat anima. Quod vtrumque planum est ex Scripturis. *Maculata es in iniquitate tua coram me, dicit Dominus Deus.* Et iterum. *Quàm vilis facta es nimis, iterans vias tuas*; Quod & de ipso veniali peccato intelligendum est, & eo præcipue quod ex concupiscentia seu affectu inordinato fit. Vnde S. Augustinus, *Quibus peccatis*, inquit, *licet occidi animam non credamus, ita tamen eam veluti quibusdam pustulis, & quasi horrenda scabie replentes deformem faciunt, vt eam ad amplexus illius sponsi Cælestis, aut vix aut cum grandi confusione venire permittant*; Nam sicut manus ex contactu luti lutosa fit, sic anima in res creatas & terrenas inordinate affecta, cum se his suo modo immiscet, indè maculam contrahit, vnde immaculatum se custodire ab hoc sæculo, est affectum omnem cohibere, quæ pars est veræ religionis potissima, authore S. Iacobo.

Ier. 2. *Serm. 41. de sanctis: Et lib. 50. Hom, Hom. 50.* *Iac. 1.*

Quod autem solo peccato contrahatur macula seu immunditia, patet euidenter, quòd quæcumque est animæ pulchritudo, siue naturalis, id est naturæ non corruptæ; siue supernaturalis, id est diuinæ Gratiæ, solâ fœdetur peccati maculâ propter quam solam, animæ peccatrici dicitur: *Abominabilem fecisti decorem tuum.* Erant quidem apud Iudæos legales quædam immunditiæ, sed præterquam quod illæ iam omnes sublatæ sunt, neque ipso quo vigebant tẽpore, fœdabant animam: Vnde Dominus de his agens, & de peccatis: *Hæc sunt*, inquit, *quæ coinquinant hominem: non lotis autem manibus manducare, non coinquinat hominem.* Tolle peccatum, *& sunt omnia sanctis in bona*, dicebat Sapiens: Quo item sensu Apostolus, *omnia munda mundis.*

Ezech. 16. *Matth. 15.* *Eccles. 39.* *Titi 1.*

O peccatum, tam vere deplorandum malum, quam verè solum est animæ malum.

II. PVNCTVM.

ATQVI *peccatum nostrum non tam à dæmone quam ab anima fit. Latrare potest*, inquit S. Augustinus, *sollicitare potest, mordere omnino non potest nisi volentem*, Et apte S. Gregorius ad illa Verba Iob, *Conuulnerauit lumbos meos*; *QVIA*, inquit, *ad culpam sine nostra voluntate non potest rapere, sed nos cum illo pariter nos vulneramus.* Itemque appositè S. Bernardus. *Sane diabolo nos nostra mancipat voluntas, non ipsius potestas*; Et alibi: *serpens callidior vtique non fortior cæteris animantibus, ô Eua, decepit te: decepit profectò, non impulit aut coëgit: Mulier tibi, ô Adam, de ligno dedit, sed offerendo vtique, non violentiam inferendo, neque enim potestate illius, sed tua factum est voluntate, vt eius voci plus obedieris, quàm diuinæ.* *Serm. 17. de tempore.* *Iob. 16.* *S. Greg. 15. mor. 9.* *S. Bern. de Gratia & lib. Arbit.* *Idē Serm. de dup. Baptis.*

Denique celebris illa S. Augustinus sententia, de nullo peccato, nisi voluntario, rem omnem conficit. *Vsque adeo*, inquit, *peccatum voluntarium est malum, vt nullo modo sit peccatum, si non sit voluntarium. Et hoc quidem tam manifestum est, vt nulla hîc doctorum paucitas, nulla indoctorum turba dissentiat. EGO sum qui peccaui! ego qui malum feci!* sic perge te incusare. *De vera Rel. 14.* *2. Reg. 2. 4.* *1. Par. 21.*

III. PVNCTVM.

IGITVR *à nullo dæmone quantumuis immundo tam immunda sit anima, quam à seipsa*; cùm omnis immunditia sit à peccato, & omne peccatum à propria voluntate. Hæc est immundissima lepra animi, de qua fuse S. Bernardus, *& à qua nobis cauendum ait, tanquam à vipera pessima & nequissima, & quæ sola deinceps damnare possit animas nostras.* Cogita quantopere horreas dæmonem, & si ab eo scires aliquid tibi suggeri, quantùm refugeres: sic te aduersus te ipsum compara, quia tu tibi voluntarius es dæmon, & longe illo peior, quem Dominus ejicit: quia Christo magis resistis. En vides, vt obedit ille spiritus immundus, Tu vero vt obsistis contrà! Ecce ille de quo dicitur; *Cor eius indurabitur tanquam lapis, & stringetur quasi Malleatoris incus*: Ille tamen emollitur ad vocē Christi, & tu permanes in tua duritia, nec affectum prauum, spiritum illum immundū tuum finis à te expelli! *Serm. 3 de Res.* *Serm. de dupl. Baptism.* *Iob 41.*

Hoc est quod Prophetæ gemunt, & quod tibi cum illis est
Osee 5. deplorandum. *Non dabunt cogitationes suas, vt reuertantur ad Deum suum, quoniam spiritus fornicationis, in medio eorum; & Dominum non cognouerunt.* Amos 4. *ASCENDERE feci putredinem castrorum vestrorum in nares vestras, & non redijstis ad me, dicit Dominus.* Num. 21. Scisne quid accidat illis, qui pertinaciùs resistunt Deo? Sicut olim Iudæis, sic illis immittit ignitos serpentes, & tantum abest, vt expellat ab eis immundum spiritum, vt potius Ps. 34. sinat eum desæuire crudeliùs, & tunc fiant, *Viæ illorum tenebræ, & lubricum, & Angelus Domini persequens eos:* Quæ sunt viæ certissimæ ducentes in interitum & perditionem. Propone aliquid particulare circa affectum vehementiorem, quod caueas Eccles. 23. diligentius cum Dei Gratia. Rectè omnino sapiens: *Anima calida quasi ignis ardens, non extinguetur nisi aliquid glutiat.* Quamobrem sic temperandus iste calor, vt possis dicere quod est in To- Tob. 3. bia: *mundam seruaui animam meam ab omni concupiscentia.*

FERIA QVINTA.

DE SOCRV PETRI FEBRICITANTE ET SANATA A CHRISTO DOMINO.

Imperauit febri, & dimisit illam. Luc. 4.

VERITAS PRACTICA.

Febris animi, animo longè periculosior, quam febris corporis, corpori.

RATIO hæc est inter alias, quod illa sit periculosior febris quæ remedia refugit, & sanitatem.

Sed talis est febris animi, non corporis.

Ergo illa periculosior; Quod tamen vix creditur, quia non sentitur, nec attente consideratur.

I. PVN-

I. PVNCTVM.

E Synagoga illa, vbi expulsus est dæmon, *Surgens Iesus,* ait Euangelista, *introiuit in domum Simonis: socrus autem Simonis tenebatur magnis febribus, & rogauerunt illum pro ea, & stans super illam, imperauit febri, & dimisit illam, & continuò surgens ministrabat illis.*

Non hîc deesset meditationis materia considerare volenti Bonitatem & Potestatem Imperantis, effectum imperij tam velocem in sanitate consequente, ac denique sanatæ mulieris gratitudinem, in parando ministerio. Verùm attentiùs expende quod hîc scribit S. Ambrosius. *Fortaßis in typo Mulieris illius, variis criminum febribus Caro nostra languebat: & diuersarum cupiditatum immodicis æstuabat illecebris: nec minorem febrem amoris esse dixerim, quàm caloris. Itaque illa animum, hæc corpus inflammat. Febris enim nostrâ, auaritia est: febris nostra, libido est: febris nostra, luxuria est: febris nostra, ambitio est: febris nostra, iracundia est*; In quibus porro conueniant illæ febres satis facile est obseruare. Quàm longè etiam damnosior sit febris animi, febri corporis, ex damno animi longè magis formidando, non est difficile explorare. Sed quod minùs fortè attendas, illud est quod habet proposita Veritas. *Febrem animi, animo longe esse periculosiorem, seu magis perniciosam, quàm febrem corporis, corpori.* In Luc. 4.

Ratio hæc affertur, quia tum perniciosior est morbus cùm refugit remedia, seu quia æger non vult ea recipere, seu quia ægritudo non ea sustinet: nonne tum periculi plena sunt omnia? Quamobrem monemur à Sapiente, non abjiciendam in infirmitate, sanitatis & modestiæ curam, neque remedia tam corporalia, quàm spiritualia negligenda. *In tempore infirmitatis*, inquit, *ostende conuersationem tuam.* Et rursum: *Altißimus creauit medicamenta, & vir prudens non abhorrebit illa*; *Fili in tua infirmitate ne despicias te ipsum, sed ora Dominum, & ipse curabit te*; *Auerte à delicto, & dirige manus, & ab omni delicto munda cor tuum. Da locum Medico; etenim illum Dominus creauit, & non discedet à te, quia opera eius sunt necessaria. Est enim tempus, quando in manus illorum incurras; ipsi vero Dominum deprecabuntur, vt dirigat requiem* Eccles. 18.

illorum & sanitatem.

Sap. 12. *O QVAM bonus & suauis est Domine spiritus tuus in omnibus,* qui nobis ita remedium prouidisti, vt tamen ad te tùm ægri tũ medici recurrerent: Et sic nos omnes ad te venire voluisti, vt tamen remediis ordinatis vteremur. Si quis ergo esset, qui tum neque ad Deum, neque ad homines confugeret, neque vllo reme-
Gen. 42. dio vti vellet, nonne is & ægrotaret periculose; & in suo se ne-
Iud. 18. gligens periculo, nonne peccaret grauiter? *Quare negligitis?*
Prou. 19. *NOLITE negligere, nolite cessare. QVI negligit viam suam, mortificabitur.*

II. PVNCTVM.

SED talis est maximè qui laborat febri animi.

Is. 50. Primò, vix morbum sentit, vnde Propheta, *in doloribus dormietis.* Deinde, adeo non sentit morbum, vt numquam melius sibi putet esse, quàm cum vehementiori cupiditate ardet; cùm amat, cùm desiderat, cùm sperat, aut cùm gaudet. *Tran-*
Ps. 92. *sierunt in affectum cordis, concupierunt concupiscentiam.* Denique propone ægroto concupiscentiæ remedia: si adolescens est, non-
Is. 1. dũ est tempus: si senex, tempus præteriit. *Vulnus, & liuor & plaga tumens non est circumligata, nec curata medicamine, neque fota oleo;* Hæc de morbis animi Propheta, non de corporeis. Sic & alius:
Ier. 8. *Transiit messis, finita est æstas: & nos saluati non sumus; super contritione filiæ populi mei, contritus sum & tristatus, stupor obtinuit me! Numquid resina non est in Galaad, aut medicus non est ibi? quare igitur non est obducta cicatrix filiæ populi mei.* Quia scilicet nolunt curari: Hoc fatebatur de se S. Augustinus cùm nondum resipuisset. *Timebam,* inquit, *ne me citò sanares à morbo concupiscen-*
8. Conf. 7. *tiæ, quam malebam expleri quàm extingui.* Nonne hoc ipsum fate-
Ioan. 5. beris? Vis sanus fieri? Responde Christo. Vis remedia? en parata! cur ergo non sanaris? fingis te velle quod reuera non vis.
Ibid. *Et non vultis venire ad me, vt vitam habeatis!*

III. PVNCTVM.

FEBRIS igitur animi, animo longè est periculosior, quàm febris corporis, corpori; Cum vix vllus æger corpore, non se cu-

rari velit & sinat; qui vero cupiditate corripitur, de augendo potiùs morbo cogitat, quàm sanando. *Cùm sanare vellem Israel reuelata est iniquitas Ephraim*, Id est tunc maximè apparuit morbus Israelitarum periculosus, insanabilis, & desperatus, quando sanare eum voluit Dominus, quia recusauit sanitatem; & hoc est morbi desperati signum apertius. Quid enim tandem fiat illi ægro, qui parata remedia recusauit? Audi & treme: *Curauimus Babylonem, & non est sanata, derelinquamus eam. O derelinquamus eam!* Quis ita loquitur? Cui loquitur? & quid illud quod loquitur, *derelinquamus eam*! Expende singula, & serio de remediis cum supersunt, cogita. *Erudire Ierusalem, ne forte recedat anima mea à te.*

Osée 7. *Ier. 51.* *Ibid. 6.*

Vide conformem huic Veritatem, Feria 5. infra Hebdomadam sextam post Epiphaniam. Et Verbo, *Morbus. Sanitas. Concupiscentia.*

FERIA SEXTA.

DE PRÆDICATIONIBVS CHRISTI DOMINI, VNIVERSIM CONSIDERATIS.

Aliis ciuitatibus oportet me Euangelizare regnum Dei, quia ideo missus sum. Et erat prædicans in Synagogis Galilææ. Luc. 4.

VERITAS PRACTICA.

Si quid nos reuocat à doctrina Christi, vel ob id maximè recipienda est.

RATIO EST, *Quia quidquid nos reuocare potest, id nonnisi à proprio iudicio, vel ab inordinato appetitu prouenire potest. Sed propterea maximè recipienda est doctrina Christi, vt ordinentur praui illi motus.*

Ergo, si quid nos ab ea reuocat, vel ob id maximè recipienda est: In quo sane multi deficiunt.

I. PVNCTVM.

CVM pro more suo Dominus secessisset in quendam desertum locum, oraturus Patrem, apparuit plebis Galilææ
Luc. 4. mirum in Illum studium. Primò enim, vt narrat Euangelista, *requirebant eum*; deinde non cessarunt à quærendo, donec eum inuenerint: ac denique inuentum sic apud se retinere certatim contendebant, vt inde volentem discedere non paterentur. Quibus ille ait; *Quia & aliis ciuitatibus oportet me Euangelizare regnum Dei, quia ideo missus sum. Et erat prædicans in*
Marc. 1. *Synagogis Galilææ*; Quod alius Euangelista sic refert, *Et ait illis, Eamus in proximos vicos, & ciuitates, vt & ibi prædicem: ad hoc enim veni. Et erat prædicans in Synagogis eorum, & in omni Galilæa.*

Hîc igitur apte institui potest Meditatio de prædicationibus Christi Domini vniuersim considerandis, qua in consideratione Circumstantiæ illæ quæ actionem quamlibet comitari, & insignire solent, expendi possunt, *Quis, quid, vbi, quibus auxilis, cur, quomodo, quando*; Quæ dum pro deuotionis affectu tantisper reuolueris, persuasum hoc habe, illud ipsum Euangelium, illam ipsam doctrinam Christi Domini, tibi proponi in vsum & praxim quotidianam. O beneficium! Sed quomodo vteris? Quid est, quod te ab illa reuocet? Quidquid sit, *Vel ob id maximè recipienda est.*

Nã quidquid illud sit, nonnisi inordinatũ est aliquid, vel à prauo iudicio, vel à deprauata voluntate, & appetitu naturali prouemiens; Quid enim aliud Veritati, quid aliud Christo & diuinæ Gratiæ sese opponat, quod non sit falsum, deprauatum & inordinatum? Vnde porro illa falsitas & deprauatio, nisi à nobis, nisi à natura corrupta, & corrumpente iudicium, atque voluntatem? O quàm verè Sapiens, *Quid nequius quàm quod excogi-*
Eccles. 17. *tauit caro & sanguis?* Nam cùm id contra doctrinam Christi sit excogitatum: quid nequius cogitari potest?

Habetur integra Veritas in hanc sententiam, Feria 2. infra hebdomadam Septuagesimæ.

II. PVNCTVM.

S*ED ob id maximè recipienda est doctrina Christi Domini, vt ordinentur illi motus.*

Primo enim vniuersim docet cohibendos omnes illos motus, qui aduersus rationem, & fidem insurgunt. *Quid cogitatis inter vos, modicæ fidei?* Deinde speciatim, si quis sit superbiæ, libidinis, auaritiæ, aut cuiusuis concupiscentiæ sensus, particularia documenta subministrat, quibus hi corrigantur. *Nolite in sublime tolli.* Denique confert gratiam quâ refrænatur concupiscentia; intellectum illustrat, voluntatem mouet, memoriam excitat, & omni modo adiuuat, vt dum recipitur illa Doctrina, fiat in animis nostris, quod in corporibus fieri solitum narrant Euangelistæ, cum prædicaret Dominus; quotquot scilicet ægroti aderant, sanabantur: quotquot dæmoniaci, liberabantur: quotquot malè affecti, recreabantur.

Matth. 16.

Luc. 12.

O verè *lex Domini immaculata conuertens animas: testimonium Domini fidele, sapientiam præstans paruulis! LEX per Moysem data est*, lex antiqua quæ malum quidem demonstrabat, sed non sanabat: *At gratia, & veritas per Iesum Christum facta est*, vt quod scimus faciendum, faciamus. *Hæc est lex spiritus vitæ in Christo Iesu, quæ liberat nos à lege peccati & mortis*, vt ait Apostolus; *Nam quod impossibile erat legi in quo infirmabatur per carnem, Deus filium suum mittens in similitudinem carnis peccati, de peccato damnauit peccatum in carne, vt iustificatio legis impleretur in nobis, qui non secundum carnem ambulamus, sed secundùm spiritum: qui enim secundũ carnem sunt, quæ carnis sunt sapiunt; qui vero secundum spiritum sunt, quæ sunt spiritus sentiunt.* Sensus est, in hoc vel maximè legẽ & doctrinam Christi Domini præcellere aliis, quod ipse docendo communicet suis spiritum suum quo ita euadant spirituales, vt iam non secundum carnem, sed secundum spiritum viuant. Quò referri potest & illud quod dicebat Dominus: *Spiritus est qui viuificat, Caro non prodest quidquam. Verba quæ ego locutus sum vobis, spiritus & vita sunt.* Id est, vitam communicant spiritualem, non tantum per Sacramenta, sed per attentas considerationes, lectiones, collationes, & alios quibus illa Verba diuina vsurpantur, modos. Quod cùm Dominus Iudæis diceret: *Ex hoc,*

Ps. 18.

Ioan. 1.

Rom. 8.

Ioan. 6.

inquit Euangelista, *Multi discipulorum abierunt retrò, & iam non cum illo ambulabant. Dixit ergo Iesus ad duodecim: Numquid & vos vultis abire? Respondit ergo ei Simon Petrus: Domine, ad quem ibimus? Verba vitæ æternæ habes.* Quasi diceret, vt interpretatur S. Augustinus: da nobis alterum Te ad quem ibimus, si te relinquimus: cùm verò nullus alter sic tui similis, quantumcumque recedant alij, nos à te numquam discedemus. O vere Apostolicam vocem! O verè dignum Christo pectus!

III. PVNCTVM.

SI *quid est igitur quod nos reuocet à doctrina Christi, vel ob id maximè recipienda est*: Cum nihil aliud nos inde reuocet, quam aliquid inordinatum, cui remedium affert illa doctrina, proindeque tanto ardentius est amplectenda, quantò vehementius ab ea te repelli sentis; *Venite ad me omnes qui laboratis, & onerati estis, & ego reficiam vos.* Quid times anime, si secundum Euangelium viuas? Ne superbire, ne irasci, ne aliquo demum affectu inordinatè rapi non liceat? Hoc est scilicet quod maximè times; Sed hoc est maximè quod te excitare debet ad Christum, ne tibi aliter, quàm ex Euangelio liceat viuere: alioquin quid tibi prodesset audire, si non credis? aut quid credere, si non conformiter viuis? An tu erubescis Euangelium? An negas illud esse, *Virtutem Dei in salutem omni credenti?* An ignoras non auditores, sed factores solos commendari?

Matth. 11. *Rom. 1.* *Iac. 1.*

Nonne audiuisti quid Geraseni cum Christo egerint, quando Christus permisit porcos eorum in mare demergi: *Rogauerunt illum*, inquit sacer textus, *vt discederet ab ipsis.* Maluerunt scilicet carere Christo quam porcis suis. O rem, inquis, execrandam! sed rem quæ tamen à te quotidie perficitur, cùm ne sensuali appetitu priueris, te Christi doctrina priuas. Nũquid propterea dicebat Dominus: *Nolite sanctum dare canibus, neque mittatis margaritas vestras ante porcos, ne forte conculcent eas pedibus suis.* Sanctum dicitur quidquid docuit Christus ne corrumpatur aut profanetur: Margaritæ sunt, quæcumque sunt eius voces, vt in pretio habeantur. Canes vero sunt Impugnatores: & porci, Contemptores, ait S. Augustinus. Nonne te pudet vel horum nominum? Oppone autem eis excellentia hæc quibus Christus honorat audientes, & facientes verbum Dei. *Mater mea, & fratres*

Luc. 8. *Matth. 7.* *Luc. 8.*

mei hi sunt qui verbum Dei audiunt & faciunt. Potuitne dignius rem commendare? poterisne verò tam dignæ commendationi semper obsistere?

Vide Verbo *Verbum Dei, & Dominicam Sexagesimæ in 2. parte, vbi & alia indicantur.*

SABBATO.

DE HIS PETRI VERBIS AD DOMINVM.

Præceptor, per totam noctem laborantes, nihil cæpimus: in verbo autem tuo laxabo rete. Et cùm hoc fecissent, concluserunt piscium multitudinem copiosam. Luc. 5.

VERITAS PRACTICA.

Nisi diligenter aduertas, stulto labore consumeris.

RATIO EST, Quia ille stulto labore consumitur qui relicto labore facili & fructuoso, totam aut maiorem vitæ partem transigit in labore difficili, & infructuoso.

Sed nisi diligenter aduertas, talis est vitæ tuæ labor, labor difficilis & infructuosus, quem vltrò suscipis, neglecto facili & fructuoso.

Ergo stulto labore consumeris; Quod sane est diligenter perpendendum ad cautionem adhibendam.

I. PVNCTVM.

LEGI potest narratio fusior, quam habet S. Lucas, & de qua occurret in tertia parte iterum dicere. Hîc modo siste in consideratione duplicis operæ & laboris, quem *Dominica 4. post Pētecosten.*

posuit Petrus cum sociis, in piscando. Ecce enim tota nocte laborant, & nihil capiunt: Mane autem facto, iactis tantum, ad Domini iussionem, in mare retibus, concludunt piscium multitudinem copiosam. Nonne magna est diuersitas vtriusque laboris: cum ex vna parte multum laborârint, & nihil cæperint: ex alia verò, parum laborârint, & multum profecerint?

Hæc est diuersitas Laborantium in hoc mundo: hic est duplex hominum labor tam diuersus & directè sibi oppositus, vt alter sapiens, alter stultus dicatur, sicut patebit in declaratione Veritatis propositæ, quæ tibi vni ad vberiorem fructum est applicanda; Nisi enim diligenter aduertas, totus in hac stultitia viuis, & laboras, totus *hoc stulto labore consumeris*; Quod iam pridem di-
Exodi. 18. ctum fuit Moysi, à socero Iethro, vt est in libro Exodi.

Ratio quæ affertur non tam indiget probatione quàm attenta rei propositæ consideratione, subjiciendo sibi distinctè duplicem illum laborem valde diuersum & oppositum, ex illis duabus circumstantiis simul inuolutis, quæ faciunt totam diuersitatem, *Nempe difficultas, sine vllo fructu: Et facilitas cum multo fructu.* Sit itaque ex his duobus alteruter propositus labor, vel iste facilis & multum fructuosus; vel ille difficilis & plane infructuosus, quis sapiens non eligeret facilem & fructuosum, si maximè sciret æquè, aut etiam magis isto labore facili, se Domino suo gratum futurum? Quis nisi stultus vellet se adstringere ad id quod est difficilius, & infructuosius? Nam si saltem difficillimi laboris esset aliquis fructus! aut si nullus est fructus, si saltem labor esset facilis: sed multum laborare sine fructu, cum præcipuè possis, si velis, aliunde fructum percipere sine magno labore; certe hoc est stultescere, hoc est stulto labore cõsumi; hoc est quod arguunt sacræ Scripturæ, quando sic culpâ nostrâ fit vt vltro vitam transi-
Aggæi. 1. gamus in tali labore, & voluntaria miseria. *Hæc dicit Dominus; ponite Corda vestra super vias vestras: seminastis multùm & intulistis parùm. Qui mercedes congregauit, misit eas in sacculum pertusum.*
Ecclesi. 51. Contrà laudi datur, quod ait de se Sapiens; *Modicum laboraui, & inueni mihi multam requiem.* Et Dominus vniuersim de suis; *Ele-*
Is. 65. *cti mei non laborabunt frustra*; Vnde consequens est illos non esse
Sap. 5. electos, sed reprobos, qui laborant frustra, & qui dicunt. *Lassati sumus in via iniquitatis, & perditionis: & ambulauimus vias difficiles.* Ex vtris esse velles?

II. PVNCTVM.

SED *nisi diligenter aduertas, talis est vitæ tuæ labor, labor difficilis & infructuosus, neglecto facili & fructuoso.*

Quatuor hic sunt distinctè declaranda; Primum est, laborem vitæ tuæ esse difficilem: Cum enim penè in omnibus, velis concupiscentiæ seu naturæ deprauatæ satisfacere, quid imperiosius? quid durius? Et quid difficilius? Illa est ancilla quæ cum Prou. 3.
hæres fuerit Dominæ suæ, *Sustineri non potest*, vt ait sapiens. Illa *est occupatio magna*, vt ait alius, *creata omnibus hominibus, & iugum graue super filios Adam: cogitationes eorum, & timores cordis*; Et quæ plura pergit Ecclesiasticus; Hæc est tinea de veste nascens & eandem vestem corrumpens, de qua fusè & præclare S. Gregorius ad illa verba Iob; *Qui quasi putredo consumendus sum, & quasi vestimentum, quod comeditur à tinea.* Eccles. 40. Iob. 13. 11. Mor. 25.

Denique nihil laborosius, quàm quod fit cum inquietudine animi; nam labor & quies opponuntur, & maiori quieti maior est labor oppositus; Non est autem maior quies, quàm quies animi, nec proinde maior aut difficilior labor quam inquietudo animi. Iam verò quidquid fit ex concupiscentia, fit ex inquietudine Iacobi. 4.
animi; nihil enim magis inquietum quàm affectus deprauatus, *Vnde bella & lites in vobis? nonne hinc? ex concupiscentiis vestris, quæ militant in membris vestris? Concupiscitis & non habetis!* ô tristitiam! ô angorem! *Omnis plaga, tristitia hæc cordis est*, ait Sapiens. Eccles. 28.

QVIS vero fructus huius laboris? Secundum est declarandum, Quidquid sit, in morte terminabitur, & quidquid mortale est, parum est fructuosum. *Quem fructum habuistis tunc in illis,* Rom. 6.
in quibus nunc erubescitis? inquit Apostolus, *Nam finis illorum mors est. QVID nobis profuit superbia? aut diuitiarum iactantia quid contulit nobis? Transierunt omnia illa, tanquam vmbra.* Vide sapientiæ quinto, quantùm illi deplorent se nullum sui laboris fructum ex hac vita retulisse. Sed ante mortem dùm adhuc viuis, quid præmij, quid emolumenti ex inquieta vita? Præclare omnino Isaias: *Conceperunt laborem, & pepererunt iniquitatem,* Is. 59.
oua aspidum ruperunt, & telas araneæ texuerunt; telæ eorum non erunt in vestimentum, neque operientur operibus suis: opera eorum, opera inutilia. Et alibi; *Sicut somniat esuriens & sitiens, comedit* Ib. 29.

& bibit, & postquàm fuerit expergefactus, lassus adhuc bibit, &
Osée 8. *anima eius vacua est.* Sic plane somnia sunt, humana hæc omnia, quæ vt apparent, euanescunt; Quod & Propheta Oseas sic egregiè; *Quia ventum seminabunt, & turbinem metent: culmus stans non est in eo: germen non faciet farinam, quod etsi fecerit, alieni*
Eccl. 5. *comedent eam. QVID ergo prodest ei, quod laborauit in ventum?* ait ille Sapiens, qui cùm se conuertisset ad vniuersa opera, quæ
Ibid. 2. fecerant manus eius, & ad labores in quibus frustra sudauerat, vidit in omnibus vanitatem & afflictionem animi, ac tandem addit; *Quid enim proderit homini de vniuerso labore suo, & afflictione spiritus, qua sub sole cruciatus est?* Quasi diceret, nihil plane, nihil omnino fructus & pretij refert ex illo labore difficili.

AT verò, quæ duo restant explananda, vide contrà, quàm facilis sit & fructuosus ille labor quem negligis. Facilis quidem, quia totus consistit in firma voluntate placendi Deo, Cui si velis
Ps. 149. placere, places. *Quia beneplacitum est Domino in populo suo.* Id est, statim atque se aliquis esse Domini profitetur, Dominus illum acceptat vt suum: & tam sibi Dominus in seruo placet, quàm
L. 8. c. 6. seruus Domino vult placere. Quod egregie admodum Nobilis ille, de quo sanctus Augustinus in Confessionibus, Contubernali suo repræsentabat: *Dic quæso te, omnibus istis laboribus nostris quò ambimus peruenire? Quid quærimus? Cuius rei causa militamus? maiorne esse poterit spes nostra in palatio, quàm vt amici imperatoris simus? Et ibi quid non fragile, plenumque periculis? Et per quot pericula peruenitur ad grandius periculum? Et quamdiu istud erit?* AMICVS AVTEM DEI, SI VOLVERO, ECCE NVNC FIO. Est ne autem operosum, id velle, cum diuina Gratia quæ vt velimus & possimus vltro se offert, quæ nos idcirco præuenit, comitatur & sequitur?

Quid est quod voluntas appetit, nisi bonum? Et quale bonum melius, & magis appetendum, quàm placere Deo, qui est
Exod. 23. summum bonum? Ego, inquit, *ostendam omne bonum tibi?* omne scilicet vtile, omne honestum, & omne bonum iucundum. Nonne vnicuique rei innatum est velle attingere finem suum: & velle sibi vitam, quam quidem potest longissimam prorogare? Atque
Epist. ad Valer. illud est quod agitur labore in te salutari. *Amantes vitam hortamar ad vitam,* inquit Eucherius; *vera ratio est persuadendi,*

cum id poscitur vt impetremus à vobis quod concupiscitis; pro vita quam diligitis, legatione apud vos fungimur: & sanè quàm omnes exiguam amatis, insinuamus vt ametis æternam: Quasi diceret, quidquid à vobis petitur pro salute æterna comparanda, non potest non esse facile; cum nihil sit facilius, quàm velle semper viuere. Denique quis neget, amanti nihil esse difficile, ipsum enim difficultatis nomen amor erubescit, inquit sanctus Augustinus: At quis in amando Iesu labor, qui totus est ad amorem nostrum excitandum effectus, & qui hoc maximè motiuo facilitatis nos ad se vocat, *iugum enim meum suaue est*, inquit, *& onus meum leue.* *In Man.* *Mat. 11.*

De fructu autem inde consequente non est dubitandi nec dissserendi locus, cùm illud Sapientis sit apertissimum: *Bonorum laborum gloriosus est fructus.* Itemque illud: *In opere ipsius exiguum laborabis, & citò edes de generationibus illius.* Quidquid egeris in hunc finem, vt illi placeas, siue manducando, siue bibendo, siue aliud quidpiam operando, quod est tibi obuium & quotidianum, ingentes præsentis gratiæ, & futuræ thesauros gloriæ promereris. *Et folium eius non defluet, & omnia quæcumque faciet, prosperabuntur. Non sic impij, non sic, sed tamquam puluis, quem projicit ventus à facie terræ.* *Sap. 3.* *Eccles. 6.* *Cor. 10.* *Coloss. 3.* *Ps. 1.*

III. PVNCTVM.

NISI *ergo diligenter aduertas, stulto labore consumeris.* Nam hunc facilem & fructuosum laborem tam facile deseris, quàm difficilem & infructuosum illum, facillimè suscipis. Neque hoc tibi fusiùs probandum fuit, cum id affectus tui satis apertè clament, qui penè toti sunt in concupiscentiis, licet fortè non pessimis, non tamen bonis & probatis. *Abiuimus vnusquisque in sensum cordis nostri maligni.* Quod de se Propheta fatetur, non potes de te negare: Cùm autem nihil aliud sit stulto labore consumi, quàm sic relicto labore facili, & fructuoso, se labori duro applicare, vnde nullus extet fructus & operæ positæ pretium; quid restat nisi diligenter tibi esse aduertendum, aut nisi diligenter aduertas, te hoc stulto labore consumendum? *Sic stulti estis, vt cùm spiritu cæperitis, nunc carne consummemini. Tanta passi estis sine causa; si tamen sine causa:* Quasi dicat Apostolus, hoc *Baruch. 1.* *Gal. 3.*

certè est esse stultum, multa pati sine fructu, sine vllo merito: sic autem frustra patiuntur, qui carne viuunt non spiritu. Quod quidem eo deterius & insanius est, cum illi aliquando bene cæperunt, nunc vero propter modicum laborem à cæptis desistunt, & in grauiorem incidunt, in quo consummantur & pereunt;
Iob. 6. *Qui timent pruinam*, ait Iob, *irruet super eos nix*. At nonne stultum esset se niui objicere, vt pruinam euitares? Neque enim fugitur labor, sed augetur, cùm ab vno leui transitur ad grauiorem. Esto sit labor resistere concupiscentiis, sed longe maior est non resistere; Nonne ergo qui sapiunt, minorem illum laborem potiùs ferant, cùm præsertim sit salutaris: aut qui non fe-
1. Tim. 6. runt, planè decipiant, cum se inserant *doloribus illis multis*, de
Prou. 9. quibus sanctus Apostolus. Seriò id apprehende. *Si sapiens fueris, tibi metipsi eris: Si autem illusor, solus portabis malum.*

DOMINICA III. POST EPIPHANIAM, NISI SIT SEPTVAGESIMA.

DE LEPROSO MVNDATO.

Et confestim mundata est lepra eius. Matth. 8.

VERITAS PRACTICA.

Non dixeris, per Deum abest. *Ecclesi.* 15.

SENSVS EST, præsertim de iis quæ spectant ad salutem nostram.

RATIO EST, Quia si quid per Deum abesset; id defectu potestatis, vel voluntatis eius abesset.

At neutro ex his capite, dici potest.

Ergo omnino ne dicas, per Deum abest, sed potiùs per teipsum, quod est valde probrosum.

I. PVNCTVM.

INCEDENTI per vrbem Capharnaum Domino occurrit leprosus, qui auditâ famâ miraculorum eius non dubitauit de illius potestate, sed de voluntate incertus, post humilem adorationem, sic exclamauit; *Domine, si vis potes me mundare: Et Iesus*

extendens manum, tetigit eum, dicens, Volo, mundare, Et confestim mundata est lepra eius.

Ex quibus attentè lectis, vel aliquamdiu consideratis, facile est ad Veritatis propositæ sensum & declarationem pertingere. Cùm enim Christus Dominus apertè leproso, & nobis indicet se æquè velle quod rogatur, ac potest: si quid non obtinemus quod maximè ad salutem nostram pertineat, planè non potest in eum rejici; Quod tamen fit à plerisque sese excusantibus, & defectum gratiæ causantibus; Tu illud caue, *Et ne dicas, per*
Ecclesi. 15. *Deum abest.* Sic Sapiens expressis verbis.

Et ratio est euidens, quia si ex parte Dei deesset aliquid, vel defectu potestatis, vel voluntatis eius, deesset. Nonne ita? Nam si vellet & posset, quid deesset? hæc duo sunt præcipua Dei attributa, quæ ad omnium rerum effectionem Scriptura comme-
Esth. 15. morat, *Domine, Domine Rex omnipotens, in ditione enim tua cuncta sunt posita: Et non est qui possit tuæ resistere voluntati, si decreueris saluare Israel.* Si quid aliud cogitari potest, vt scientia siue sapientia ad inueniendum modum executionis, sub nomine potestatis continetur, vnde aliud nihil restat quò defectus reiici possit. Nonne tu si quid non facis, si qua re præstanti non excellis, inde solum prouenit, aut quia non vis, aut non potes. Nam si velles quod posses, aut si posses quod velles, quid non præstares? Verè id fateor, Domine Deus, & iam me accuso vel negligentiæ, quòd ea nolim quæ possem cum tua gratia; vel arrogãtiæ & nimiæ cupiditatis, quòd ea velim quæ non possum.

II. PVNCTVM.

AT neutro ex his duobus capitibus dici potest: per Deum abest.
Sap. 11. Non quidem defectu potestatis, tu enim facile cum Sapiente dices, *subest enim cùm volueris, posse*: aut cum Leproso, *Domine, si vis, potes me mundare.* Sed cum eodem etiam fortè dubitabis de eius voluntate: Verùm audi Dominum Iesum: *Volo, mundare*; quasi dicat, perinde volo ac possum: non minùs esto certus de mea voluntate, atque de mea potestate.

Non vult quidem modò miraculum, si fortè peteres; non vult humana quædam & temporalia, quæ dare posset si vellet. Neque etiam ita simpliciter & absolutè vult illa quæ spectant

ad animæ tuæ salutem, vt non iterponat conditionem tuæ cooperationis. Nam vt ait S. Hieronymus, in illa verba Apostoli, *Qui operatur omnia secundùm consilium voluntatis suæ: VVLT Deus* Ephes. 1. *ea quæcunque sunt plena rationis atque consilij; vult saluari omnes, sed quia nullus absque propria voluntate saluatur, liberi enim abitrij sumus, vult nos bonum velle, vt cùm voluerimus, velit in nobis & ipse suum implere consilium.* At verò hac positâ conditione, & 1. Tim. 2. quo sensu dixerunt Apostoli: *Deum velle omnes homines saluos* 2. Petr. 3. *fieri, & nolle aliquos perire, sed omnes ad pœnitentiam reuerti*; tàm vera est eius Voluntas quàm vera est eius Potestas: Et quàm verè potest omnes saluare, tam verè vult te saluum fieri, per media ordinata.

Licèt enim sit voluntas conditionata, non desinit tamen esse voluntas, quæ, si posita conditione effectum sortiatur, de conditionata transibit in absolutam: si fortè autem non perueniat ad effectum, defectus erit non voluntatis, sed conditionis quam exigebat talis voluntas, & sine qua nolebat effectum producere. Ille porrò defectus conditionis, non tam in Deum quàm in causam deficientem est rejiciendus, sicut expresse & disertè docet Lib. 2. de S. Ioannes Damascenus: *Neque latendum est*, inquit, *Deum præ-* Fide c. 29. *cedenter velle omnes saluari: non enim ad puniendum nos plasmauit, sed vt efficiat nos bonitatis suæ participes, vt bonus: peccantes autem puniri vult vt iustus: Dicitur igitur prima præcedens voluntas & Acceptatio, ex ipso existens; secunda vero voluntas sequens, & permissio ex nostra causa existens.*

Atque hoc ipsum est quod tam clarè, & toties ipse Deus per Prophetas: *Numquid voluntatis meæ est mors impij, dicit Dominus* Ezech. 18. *Deus, & non vt conuertatur à viis suis, & viuat; Et quare moriemini domus Israel, quia nolo mortem morientis, dicit Dominus Deus: reuertimini & viuite.* Rursúmque postea, *Dic ad eos; viuo* Ibid. 33. *ego dicit Dominus, nolo mortem impij, sed vt conuertatur impius à via sua, & viuat; Conuertimini, Conuertimini à viis vestris pessimis: & quare moriemini domus Israel?* Sic Christus Dominus non iam per Prophetas, sed per se ac ore proprio; *Ierusalem, Ierusalem!* Matth. 23. *quoties volui, & noluisti?* Putasne eum verè loqui? Quod si verè loquitur, potesne dubitare eum verè velle, qui se dicit velle, & qui verè dicit?

III. PVNCTVM.

NON *dicas igitur, per Deum abest.* Nam cùm nihil desit nisi defectu voluntatis, & potestatis; hîc autem, neque voluntatis, neq; potestatis diuinæ vllus defectus notari possit, quid est quod per illum desit? *Quid est,* inquit, *quod debui vltrà facere vineæ meæ, & non feci ei? An quod expectaui vt faceret vuas, & fecit labruscas?* Quasi diceret, hoc vnum dici potest, quod expectaui vt de suo mecum conferret ad salutem, sed nihil inde detrahitur de mea potestate, aut voluntate, cum non aliter debuerim velle: Ac proinde nemo ausit dicere; *per Deum abest,* nisi blasphemus in eius potentiam, aut bonitatem: & nisi dicat aut illum nolle aut non posse. Vtrum dices? vtrum cogitabis? Certe de neutro restat dubium; sed si quod minus est dubitandum, profecto minus vellet Deus de bonitate sua, quàm de potestate à nobis dubitari. Intuere Crucifixum, vide vt se sua potestate quodammodo priuat; quorsùm vero? Vt suam nempe Bonitatem magis indicet; vt propensam in te voluntatem suam aperiat manifestiùs, vt denique minus dubites de eius voluntate, quàm de potestate.

Is. 5.

O verè bonum! vere beneuolum, verè volentem, æque ac potentem Christum meum! absit vt aliquid dicam, vel cogitem per illum abesse si quid in me desit! Mea est omnis culpa, meus defectus, ego ipse sum qui nolo, nolo mundari etiam si ipse velit, quia volo affici rebus creatis. O prauitatem affectus mei, qui non modo repugnat voluntati diuinæ, sed etiam blasphemare me facit, quasi non velit Deus! Quam verè dixisti Domine, *perditio tua Israel, tantummodo in me auxilium tuum!* Hoc ergo modò auxilium inuoco, ne cùm me vis saluum, ego ipse me perdam! Et cum me vis mundatum, ipse me inficiam.

Osee 13.

AD HÆC CHRISTI D. VERBA.

Vide, nemini dixeris. Matth. 8.

VERITAS PRACTICA.

Interrogatus quid primum in præceptis Christianæ religionis

gionis obſeruandum : quid ſecundum, quid tertium: Reſponde, Humilitatem.

RATIO *declaratur in* 4. *parte, Feria ſexta infra Hebdomadam decimam ſextam poſt Octauam Pentecoſtes, ex ſancto Auguſtino, cuius eſt tota hæc Veritas.*

Aliæ Veritates de Humilitate hûc referri poſſent : vide Verbo Humilitas.

AD HÆC ITEM DOMINI VERBA.

Vade, oſtende te Sacerdoti, & offer munus quod præcepit Moyſes, in teſtimonium illis. Matth. 8.

Sex veritates proponuntur in ſequenti Hebdomada, quas vnicuique licet ad hanc reuocare diem.

DE FIDE CENTVRIONIS A CHRISTO D. COMMENDATA.

Amen dico vobis, non inueni tantam fidem in Iſrael. Matth. 8.

VERITAS PRACTICA.

Maioris eſt animi, te Diuinæ Fidei ſupponere, quàm tē illi opponere.

RATIO *habetur declarata in* 3. *parte, Feria ſecunda infra Hebdomadam ſeptimam poſt Octauam Pentecoſtes. Et quæ de fide ſparſim proponuntur : vide Verbo* Fides.

HAC HEBDOMADE, Materia Considerationum elicitur ex his Christi Domini verbis quæ Leproso mundato dixit: *Vade, ostende te Sacerdoti, & offer munus quod præcepit Moyses, in testimonium illis.* Matth. 8.

Quæ vt melius intelligantur, aduerte morbum lepræ apud Iudæos fuisse frequentem, diuersum, & cognitu ac curatu difficilem: proindeque multas circa illum morbum conditas esse leges, quarum omnium præcipua fuit, vt Leprosi adirent Sacerdotem, qui iudicaret de lepræ genere, de periculo, de remediis, de sanitate, ac multis ceremoniis quæ habentur in libro Leuitici, capite 13. & 14.

Poterat quidem Dominus dispensare leprosum quem mundauerat ab his legibus; sed maluit eas seruare & commendare, donec planè abrogarentur, siue vt Sacerdotio veteris Synagogæ honorem deferret, siue vt Sacerdotes nouæ legis sic colendos & adeundos de nostris morbis spiritualibus ostenderet. Sic expressè habet Glossa interlinearis: *Disciplina nostri est, vt nos ostendamus Sacerdoti nostro.* Non enim Sacerdotibus nostris minorem potestatem Christus tribuit, quàm antiquis; nec minus Christiano, quàm Iudæo, præceptum est, vt adeat Sacerdotem, ostendat illi lepram animæ, expectet ab eo remedium, sanitatem, & alia quæ ad sex precipua Capita referuntur, de quibus singulæ considerationes & Veritates in singulos Hebdomadæ dies, proponuntur.

SACERDOTIS autem nomine Superior, Confessarius, Instructor, seu Director Conscientiæ, hîc intelliguntur; Et hîc Illi intelligent, quid respondere debeant se consulentibus.

FERIA SECVNDA.

DE ADEVNDO SACERDOTE SEV DIRECTORE, PRO SANA ET RECTA CONSCIENTIA, IN DVBIIS, SIBI FORMANDA.

Vade, & ostende te Sacerdoti. Matth. 8.

Si difficile & ambiguum apud te iudicium esse perspexeris, inter lepram & lepram: Surge & ascende ad locum, quem elegerit Dominus Deus tuus, veniesque ad Sacerdotem Leuitici generis, &c. Deuter. 17.

VERITAS PRACTICA.

Multorum est Conscientia cauteriata & peruersa, nisi se sinant dirigi.

RATIO EST, Quia illa Conscientia cauteriata & peruersa tunc esse intelligitur, quando quis non sentit lepram seu vulnus peccati.

Sed multi, nisi se sinant dirigi, sic se insensibiles reddunt ad certa quædam peccata.

Igitur illis est Conscientia cauteriata, nisi recurrant ad Directorem & se dirigi velint. Quod quam sit necessarium, iam facile est iudicare.

I. PVNCTVM.

CVM, vt dixi, dubius esset lepræ morbus, vel inter plurima Leprarum genera, cùm dubium esset qualinam afficeretur Leprosus; tum precipuè mandatum erat, vt is adiret Sacerdotem qui de morbo cognosceret, & Sacerdotis responso Leprosus staret.

Hæc in figuram eorum, quæ iam à nobis gerenda sunt, circa Conscientiæ, seu peccatorum dubia. Certum est apud omnes, quod si quæ occurrant quæ nos meritò dubios, & incertos faciant, tùm Confessario vel Directori esse aperienda; neque licere in dubio peccati, quidquam facere. Sed quàm pauci hoc curant; quàm multi vel præsumunt se scire omnia, vel se doceri

& dirigi negligunt! Quid porro his inde accidit? Audiant Veritatem propositam; Audiant sibi inde fieri Conscientiam cauteriatam & peruersam, quâ fit vt quò minus sibi putent Directore opus esse, eò magis indigeant, & eorum vnicuique idcircò dictum, *Vade & ostende te Sacerdoti.*

Hic finis Meditationis, & propositæ Veritatis, vt agnoscamus & persuadeamus nobis tam necessario adeundum esse Sacerdotem, quàm periculosum est alioquin nos habere Conscientiam cauteriatam, & quàm infestum est saluti, in ea Conscientia vitam traducere & finire.

Ratio est ex vtraque parte, seu ex vtraque propositione sua, valde consideranda, multumque illud quod primò dicitur, expendendum est, illam scilicet esse Conscientiam cauteriatam & peruersam, quæ non sentit vulnus peccati, non dubitat, non angitur, nihil timet, nullo scrupulo, seu nulla religione tangi-
Iob. 15. tur, quæ vt est in libro Iob: *Bibit quasi aquam, iniquitatem.* Sic
1. Tim. 4. Apostolus quorundam licentiam carpens, *Cauteriatam*, inquit, *habentium suam conscientiam*, id est prope similem cauterio, seu cauteriatæ carni: Sic enim explicant Patres, quod sicut cauterio exusta caro, vulnus habet quod non sentit; ita illorum Conscientia vulnus peccati habet, & non sentit, non agnoscit, non eos pœnitet: insensibiles sunt, non mouentur.

Sic expressè Theodoretus; *Locus*, inquit, *cauterio inustus priorem sensum amittit*; Et S. Thomas dilucidè: *Sicut cauterium corruptio est in carne per ignem siue ferrum ignitum, ex qua egreditur continua putredo, ita ex igne peruersæ voluntatis, quasi cauteriata vlceratur Conscientia.*

In Epist. Pauli.

Ephes. 4. Quod confirmatur ex his quæ Apostolus ait, de quibusdam, *Qui desperantes semetipsos tradiderunt impudicitiæ, &c.* In Græca versione dicuntur, ἀπηλγηκότες, id est indolentes, quod explicans S. Hieronymus, ait indolentiam esse *quâ animus ita obsurduit & obduruit in malis vt peccata non sentiat: vt cùm peccat, omnem Conscientiæ remorsum amittat, & quasi Conscientia amputata non pœniteat, nihil doleat.* Sicut enim, vt ait S. Ambrosius: *hoc*
In Ps. 118. *bonæ mentis est vulnus sentire peccati*; sic est peruersæ indicium, non sentire, non dolere.

O indolentiam, omni dolore accerbiorem! Fieri ne posset Anime, vt sic aculeum remordentis Conscientiæ retunderes? aut

ſi fieri poſſet, itane velles retundere, & callum facere vitiis tuis?

II. PVNCTVM.

SED *multi, niſi ſe ſinant dirigi, ſic ſe inſenſibiles reddunt ad certa quadam peccata.*

Nonne vides quàm multi peruersè & inordinatè afficiantur ad res creatas, ad honorem, ad pecuniam, ad ſenſibiles amicitias, & ad reliqua concupiſcentiæ nutrimenta? Videſne verò quid hinc eueniat, quando videlicet ſuis affectibus indulgere volunt? Reſiſtit primo Conſcientia, & vbi peccatum agnoſcit, angitur illico animus, dolet, æſtuat: fugiatne culpam, an admittat? Hinc affectu impellitur, hinc religione retrahitur: *Inter ſe inuicem cogitationibus accuſantibus, aut etiam defendentibus*, vt ait Apoſtolus; vult & non vult animus obiectum praui affectus; placet idem & diſplicet: vult delectationem, ſed illi adiunctam culpam refugit. Quid faciat tandem? quid concludat? Ergòne priuabitur re amata? Etiam, quamdiu culpa ſimul apparebit, & quamdiu Conſcientia culpam refugiet: quamdiu ſcrupulum injiciet, aut remorſum, ſeu animi reluctantis excitabit commotionem. Vnde alterutrum neceſſario ſequetur, aut renuntiandum affectui inordinato, aut Conſcientia contrà obſiſtens conculcanda: Nam nimis durum eſt contra ſtimulum calcitare, & nonniſi perturbatâ conſcientiâ, atque animo anxio, & in certam ſuam perniciem conſentienti viuere: concilianda ſibi pax eſt, & requies animi, vndecumque proueniat: Quid hîc ergo ſtatuent? Quam ſe in partem dabunt?

Rom. 2.

Act. 9.

Certè ſi ſaperent, Directorem adirent, difficultates animi proponerent, à quo quid noxium, quid innoxium in ſuo ſit affectu, diſcerent; qua ratione affectus ordinandi, quo res vſu & quo fine poſſideri poſſint, aliaque conſcientiæ bene formandæ conſilia ſimul diſcuterent; Hoc eſt enim Directoris munus, hæc gratia directionis, vt ſi quid eſt ambiguum explicet; ſi quid obſcurum, illuſtret: ſi difficile & aſperum, complanet, & expediat; vnde apud Ezechielem Deus conqueritur de Paſtoribus, *Qui quod infirmum fuit non conſolidarunt, & quod ægrotum non ſanarunt: quod confractum non alligarunt, & quod abiectum non reduxerunt.*

Ezech. 34.

Nunc vero quàm pauci ſunt, qui ſe ita ſinant regi, quàm mul-

ti sunt contrà, qui vt affectui libentiùs indulgeant, Conscientiam premunt, opprimunt, & ita conculcant, vt iam reluctari non ausit, non culpam indicare, non scrupulum seu religionem mouere, nullo denique modo reclamare.

2. Par. 26. *Quiesce, ne interficiam te:* Dicebat Rex Amazias Cuidam Prophetæ, se admonenti. Sic plane illi, suæ Conscientiæ, suo illi Admonitori Domestico imperant, vt quiescat à monitis & stimulis: Tùm vero si acquiescit, se pacatos, & tranquillos sentiunt in suis affectibus inordinatis, quia iam peccatum ibi non agnoscunt; nihil contrà audet Synderesis, nihil Conscientia, nihil ratio, nihil denique sese opponit affectui: Indolentes, & insensibiles redditi, iam ibi non agnoscunt culpam vbi est, cum antè

Pro. 2. ibi agnoscerent, vbi non esset; *Qui*, vt ait Sapiens, *relinquunt iter rectum, & ambulant per vias tenebrosas: qui lætantur cùm malefecerint, & exultant in rebus pessimis*; Id est, nullo Religionis, & Conscientiæ punguntur stimulo, imo numquam se beatiores & tranquilliores putant, quàm cùm liberiores sunt in suis concu-

Sap. 14. piscentiis; Quod idem Sapiens sic apte exprimit: *In magno viuentes inscientiæ bello, tot & tam magna mala pacem appellant.*

Hæc est videlicet falsa pax mundi quam Christus Dominus

Ioan. 14. reprobat, & cui suam opponit, dicens, *Pacem meam do vobis, non quomodo mundus dat, ego do vobis.* In quæ Domini verba, S. Augustinus, *Propterea,* inquit, *mundus dat sibi pacem, vt sine molestia mundo fruatur.* Id est, vt sine remorsu conscientiæ, suis indulgeat affectibus.

O damnosissimam cupiditatem, quæ sic animarum salutem prodis & perdis! Etiam peritissimos quosque Doctores sic illudis, vt cum aliis satis periti sint, sibi tamen sunt imperiti.

III. PVNCTVM.

MVLTORVM *est igitur Conscientia cauteriata & peruersa, qui suis se affectibus sinant potiùs abripi quàm à Sacerdote, seu Instructore dirigi patiantur.* Cùm enim insensibilitate sua velut cauterio sibi facto non sentiant vulnus peccati, quænam illis restare potest Conscientia, nisi cauteriata & peruersa? Quæ-

Matth. 10. nam pax animi nisi fatalis illa de qua Dominus, *Non veni pacem mittere sed gladium?*

At nonne tu ex illis es? Nonne tu inordinatè afficeris erga aliquid? Nonne affectum sequeris? Nonne ex animi libidine potiùs, quàm ex ratione viuis? An ibi culpam agnoscis? An saltem dubitas? An in dubio Directorem adis? An eius consiliis libentiùs quàm naturæ motibus acquiescis? Fatere quod est, coram Deo? Nonne si vel Conscientia vel Superior, aut quiuis alius te admoneat, non magni pendis monita, quasi non magni Reus peccati, quasi nullum aut leuiculum sit quod moneris! sic te excusas, sic tibi palpas & blandiris in ementita pace, vt non dubites dicere, te nullo hinc scrupulo angi, te nulla religione moueri. *Benedicit sibi in corde suo, dicens: pax erit mihi, & ambulabo in prauitate cordis mei.* *Deut. 29.*

O nimis blandam perniciem! ô nimis suaues dolos! *Vident visionem pacis, & non est pax.* *Ezech. 13.* *VADE & ostende te Sacerdoti*: Communica cum illo de interiori tuo statu, expone illi nudè omnia; Tuam in manus eius animam conjice. Accipe illum vadem & sponsorem tuæ salutis; Animam suam pro tua spondeat, nec ab illo vnquam discede, nisi in eo statu, in quo velles mori: vt cum Christus Dominus rationem petet, quamobrem hoc aut illud egeris, respondere possis, quod Rechabitæ apud Prophetam: *Obediuimus voci patris nostri, in omnibus quæ præcepit nobis*; *Ier. 35.* Adiui Sacerdotem quò tu me misisti; ostendi lepram meam, sic me instruxit, sic erudiuit; ô securam vocem! Si vero huic desis officio, si adire refugis, si audire detrectas, si te securum putas; ô te Cauteriatum hominem! ô perditissimam securitatem! *Cùm dixerint pax & securitas*, inquit Apostolus, *tunc repentinus eis superueniet interitus, sicut dolor in vtero habenti, & non effugient.* *1. Thess. 5.*

FERIA TERTIA.

DE RECVRSV AD SACERDOTEM

PRO RITE OBEVNDA CONFESSIONE.

Vade, & ostende te Sacerdoti. Matth. 8.

Plaga lepræ si fuerit in homine, adducetur ad Sacerdotem, & videbit eum. Leuit. 13.

VERITAS PRACTICA.

Quod magis confert ad faciendam Confessionem, minùs efficitur, nisi cum Sacerdote priùs conferatur.

RATIO EST, Quia quod magis confert ad perfectam Confessionem, est auersio animi ab obiecto quod est causa peccati.

Atqui hoc minus perficitur, minusque omnino fit, nisi prius cum Sacerdote conferatur.

Ergo & minus perficitur quod magis confert ad perfectam Confessionem, nisi ante Sacerdos adeatur. Vnde imperfecta & nulla sæpe fit Confessio; Quod ne damnum accidat, certe adeundus Sacerdos seu Director.

I. PVNCTVM.

QVOD Leprosi adirent Sacerdotem pro lepra sua curanda, non tantùm figurabat nostros Sacerdotes esse conueniendos, pro peccatorum remissione ab eis obtinenda, in Sacramento Confessionis: sed etiam pro ipsa Confessione ritè & debitè à nobis obeunda. Neque verò putes id rudibus tantùm & pueris esse necessarium, vt instruantur: sed grandæui & eruditi quique imò & religiosi & Sacerdotes ipsi, nisi aduertant, & nisi de sua salute ac perfectione sint valde solliciti, ignorabunt in praxi, & omittent quod maximè sciri & obseruari debet in Confessione sacramentali, ac proinde his etiam conuenit, & his valde consideranda est Veritas proposita, cuius hæc est Ratio, quæ est fundamentum veræ Conuersionis.

Quod est præcipuum & maximè necessarium in Confessione rite peragenda, seu quod maximè obseruari debet, est auersio ab obiecto, seu à re creata, circa quam vel cuius gratia, peccatum, quod confiteris commissum est. Sicut enim nulla esset Confessio nec vlla remissio peccatorum, nisi esset dolor de pec-

cato,

cato, siue per contritionem, siue per attritionem: sic nulla planè Contritio vel Attritio, nisi auertatur animus à peccato & ab affectu inordinato rei, quæ causa fuit peccati. Nam in illo inordinato rei creatæ affectu consistit tota deformitas & malitia peccati, quæ nullâ vnquam confessione, nullâ satisfactione, nullâ pœnitentia, nullis lachrymis, nullis muneribus, nullo alio denique modo expiari potest, quàm auersione animi à creatura, & conuersione ad Deum.

Hoc enim propriè est reuerti & conuerti, sicut passim Scripturæ docent, & iam supra dictum est. *Cum auerterit se impius ab impietate sua, ipse animam suam viuificabit. Considerans enim & auertens se ab omnibus iniquitatibus suis, vita viuet. PROIICITE à vobis omnes præuaricationes vestras, in quibus præuaricati estis, & facite vobis cor nouum, & spiritum nouum.* Quid clarius? quid expressius, vt videas non esse satis, detestari peccata, sicut fieri solet à plerisque, qui peccatum quidem nollent in vsu rei quâ inordinatè afficiuntur, sed tamen inordinatum illum affectum, cui annexum est peccatum, non deponunt, non se auertunt, vt scriptura loquitur, nec faciunt sibi cor nouum, ac proinde non reuertuntur, nisi fictè & simulatè. *Non est reuersa ad me præuaricatrix Iuda in toto corde suo, sed in mendacio,* ait Dominus apud Ieremiam; tum verò pòst: *Si reuerteris Israël ad me conuertere, si abstuleris offendicula tua à facie mea,* Id est, res illas omnes quibus in offensam cadis; hoc est nempe conuerti, dummodo auferantur non tantum exteriùs, sed ex animo per veram animi auersionem & conuersionem ab illarum affectu inordinato; Quod expressè dixit Apostolus: *Anuntiamus vobis ab his vanis conuerti ad Deum viuum.* Et hæc quidem, tàm de veniali, quàm de mortali intelligenda sunt, cum nullum omnino peccatum remittatur sine dolore, & nullus propriè sit dolor sine illa animi auersione & reuersione expressa vel tacita. *Pereat Samaria, quoniam ad amaritudinem concitauit Deum suum.* Sic de quacunque re dicere debuisti, vt periret ex animo. Itáne vero verè dixisti?

Ezech. 18. *Ier. 3.* *Ib. 4.* *Act. 14.* *Osee 14.*

II. PVNCTVM.

ATQVI hoc est quod minùs obseruari solet, & quod vix facies nisi cum Sacerdote priùs conferas.

Nam cum illi affectus qui deponendi sunt, sint valde naturales, seu naturæ corruptæ multùm conformes, natura sui amans, sui tenax, & in suis conseruandis solers, & callida, tam facilè eos semper affectus retinere satagit, quàm difficilè se sinit illis exui. *Non dabunt cogitationes suas, vt reuertantur ad Deum suum*, inquit Propheta; Et rursum: *Ephraim vitula docta diligere trituram*: id est, ita assueti sunt adhærere iis quæ diligunt, vt vix desuescant & auertantur.

Osee 5.
Ibid. 10.

Atque hinc fit, vt aliqui sibi persuadeant, id omnino impossibile: alij possibile quidem, sed tam difficile & violentum, vt vix pares se credant violentiæ sibi faciendæ. Alij ignorantiam affectantes non magis in confessione cogitabunt de affectibus moderandis, quàm si ad remissionem peccati, moderatio illa nihil spectaret. Alij dum non sentiant affectum inordinatum, quo tempore confitentur, sibi satis esse putant, licet de futuro nihil statuant. Alij quidquid de affectu reprimendo dicitur, non vt præceptum sed vt consilium religiosis relinquunt. Religiosi verò non vt affectum priuatum retinere se dicunt sui gratia, sed vel in bonum aliquod proximi, vel sui ordinis zelo, aut aliqua simili prætexta causa. Alij peccatum quidem in re amata detestantur, sed ipsum tamen amorem inordinatum qui facit peccatum, non dimittunt. Alij sic toti sunt in enumerandis & enarrandis ad calculum culpis, vt nihil illis otij & animi videatur superesse ad culparum radices agnoscendas & euellendas. Alij denique pro suo quique ingenio, & naturæ impulsu, quo id cumque modo particulari fiat, sic deficiunt hac in parte Confessionis, vt à Sacerdote ijdem prorsus discedant, vt accesserant; quia vt dictum est, natura sui nimiùm amans & tenax, mirum quantum in hoc affectuum naturalium negotio resistat rationi & Gratiæ, nisi à perito & solerti Directore ita iuuetur, instruatur, & quodammodo cicuretur ac manuducatur, vt de eo dici possit quod est in libro Iob; *Obstetricante manu eius eductus est colubet tortuosus.*

Iob. 26.

Sicut enim à Sacerdote discitur quid rei alienæ sit restituendum, quid ablatæ famæ reparandum, quid proximæ in malum occasionis auferendum; sic planè ab eodem audiendum esset, tanquam à Deo, quid ex animo euelli debeat, quid in meliorem vsum conuerti, quid ex parte tolerari, quid funditùs abijci; *Audies de ore meo verbum,* ait Dominus, *& annuntiabis eis ex me.* Sed

Ez. 3.

quàm pauci hoc docent, aut doceri volunt! Atque hinc fit, vt licet tam multi confiteantur, verè etiam modò Dominus dicat quod olim: *Attendi, & auscultaui, nemo quod bonum est loquitur,* Ier. 8.
nullus est qui agat pœnitentiam super peccato, suo dicens, quid feci? Omnes conuersi sunt ad cursum suum, Velut equus, impetu vadens ad prælium.

O deplorandum malum! & eò magis deplorandum, quò est magis commune & vniuersale: Et verò anima mea, sic deplora malum illud commune, vt tuum in particulari præcipuè defleas.

III. PVNCTVM.

HINC *ergo manifestè patet, vt quod est præcipuum in Confessione, non fiat, nisi adsit Sacerdotis directio*; Cùm illa animorum conuersio & auersio à rebus creatis, quæ est præcipua Confessionis pars, vix aliter bene fiat: Ac proinde patet etiam necessitas adeundi Sacerdotis, vbi agitur de re talis momenti, qualis est Confessio. Quid enim anime sentis? quanti illud ad salutem referre putas benè aut malè confiteri? *Si sal insul-* Marci 9.
sum fuerit, in quo illud condietis? dicebat Dominus, hoc est, si Confessio, quæ reparandis aliis malis est destinata, mala & peruersa ipsa sit, quo tandem alio modo reparabitur? At quo modo non erit mala, si nullus est dolor? Qualis autem erit dolor, si nulla est auersio animi à peccato, seu à re cui peccatum est adiunctum? Aut quis tandem modus illius sanctæ auersionis procurandæ, si tibi & naturæ deprauatæ relinqueris, quæ non obstante qualibet gratiâ, vix patietur se priuari, & auerti ab eo quod nimis amat, nisi à perito Sacerdote difficultas mitigetur, & via quodammodo complanetur? Adeòne graue est communicare cùm Illo, de modo ritè confitendi, cui non est graue confiteri!

Hoc sit itaque fixum ratumque, vt quàm studiosè vis debitè conteri, & reconciliari Deo, tam verè desideres erudiri & dirigi à Sacerdote, vt quod præcipuum est in hoc negotio, præcipuè impleas. *Si videris sensatum, euigila ad eum: & gradus ostio-* Ecclesi. 6.
rum illius exterat pes tuus.

Vide Dominicam 4. in Aduentu.

FERIA QVARTA.

DE NECESSITATE RECVRRENDI AD SACERDOTES, PRO REMEDIIS SPIRITVALIBVS.

Si fuerit plaga lepræ in Ædibus, ibit cuius est domus, nuntians Sacerdoti, & dicet, quasi plaga lepræ videtur mihi esse in domo mea; at ille præcipiet vt efferant vniuersa de domo. Leuit. 14.

VERITAS PRACTICA.

Ne dicas, sufficiens mihi sum. *Ecclesi. 11.*

RATIO EST, Quia vel id omnino credis, vel non credis. Sed si non credis te sufficientem tibi esse, non est id dicendum, & recurrere debes ad Sacerdotem; Quod si id credis, hoc ipso magis ad eum tibi est recurrendum, vt te vana illa & damnosissima præsumptione liberet.

Ergo siue te credas sufficientem tibi esse, siue non credas, debes semper recurrere ad Sacerdotem, nec dicere sufficiens mihi sum.

I. PVNCTVM.

TANTVM erat lepræ malum vt parietibus domesticis sæpè adhæreret, atque inde periculum esset, ne in personas transiret, & perniciem illis afferret, vnde illico iubebantur Iudæi adire Sacerdotem, vt remedium futuro malo, ne grassaretur, ordinaret.

Sic planè nobis idem contingit, in nostris affectibus: Adhæ-

reſcunt rebus domeſticis, etiam ſi à nobis pulſi ſint & excuſſi: redibunt, & inuadent hominem, niſi remedium adhibeatur, & niſi propterea Sacerdos adeatur. *Coinquinationes illæ ſunt mundi,* 2.Petr.2.
de quibus S. Petrus, *quas qui fugerunt, his rurſus implicati ſuperantur, & fiunt eis poſteriora deteriora prioribus.* In hunc finem aptiſſimè Sapiens, à quo deſumpta eſt Veritas nobis hodiè propoſita; *Ne dicas, quid eſt mihi opus, & quæ erunt mihi ex hoc bona? Ne dicas, ſufficiens mihi ſum, & quid ex hoc peſſimabor?* Quod Eccleſi. 11.
enim in hac materia maximè cauendum, illud eſt, ne quis ſe ſatis ſufficientem dicat, nec proinde aliò ſibi recurrendum putet. Sed planè id vetitum dicere & ſentire; *Ne dicas.*

Nam vel id gratis dices, licèt non ſentias ita eſſe; vel ſeriò & ex animo ita putabis, ita credes; ita dices vt credis, & ita credes vt dicis. Vtrum è duobus? Ne diſſimula; Deo teſte lo- Reg. 16.
queris, *Dominus intuetur cor, SI dixeris, vires non ſuppetunt, aut etiam ſuppetunt, qui inſpector eſt cordis,* inquit Sapiens, *ipſe in-* Pr.24.
telligit, & Seruatorem animæ tuæ nihil fallit, reddetque homini iuxta opera ſua. Eſt autem alterutrum neceſſariò tibi dicendum. O neceſſitatem aperiendi pectoris! quid enim profit Eum celare, quem latere nihil poſſit?

II. PVNCTVM.

SED *ſi non ita ſentis, & te inſufficientem putas, qui prauis tuis affectibus remedium efficax afferre poßis: certè obligaris pro ea quam de ſalute & perfectione tua habere debes, curâ & ſolicitudine, illum adire Sacerdotem qui prouideat & medeatur.* Cùm enim tot ſint à Chriſto Domino inſtituta remedia, nimis probroſum eſſet, non iis vti, & eorum defectu ſalutem in diſcrimen vocare. *Numquid reſina non eſt in Galaad, aut medicus non eſt ibi? Quare* Ier. 8.
igitur non eſt obducta Cicatrix? quid reſponderes, niſi quod neglexeris & Medicum & medicamenta, contrà ac præcipitur: *Da locum medico, etenim Dominus creauit illum, & non diſcedat à* Eccleſi. 38.
te, quia opera eius ſunt neceſſaria; eſt enim tempus quando in manus illorum incurras.

Quod ſi te ſufficientem tibi putas, & idcirco non alium eſſe adeundum credis; Vide quid dicas, etiam ſi tu ipſe medicus ſpiritualis & Sacerdos eſſes; falleris, nimis de te præſumis, &

illa præsumptio tantum est malum, vt hoc ipso magis alius tibi sit adeundus, quo magis te tibi sufficientem putas. An ignoras medicum quantumuis peritum non posse sibi mederi: sed alium esse adhibendum? Quia videlicet amore proprio sic impeditur vt quod aliis remedium apte ordinaret, non possit sibi præscribere aut vsurpare. At nonne id verius in morbis, & remediis spiritualibus? Nonne ibi natura magis corrupta est & deprauata, vt quod aliis diceres faciendum, tibi ipsi non dicas, vel dicenti non obedias? *Illud firmißimum tenendum*, inquit sanctus Basilius, *omnium difficillimum esse se ipsum cognoscere & curare; propterea quod naturaliter quisque se ipsum amet.* Quod si spectas ordinationem diuinam, quæ ad medicum corporalem pro sanitate corporis, vnumquemque mittit; quantò magis eam spectare debes in hoc negotio, cum ita de sanitate animæ procuranda statuerit Deus, vt gratiam quæ dicitur Discretionis spirituum & sine qua nemo aptus est ad dirigendas animas, dederit tantùm Ecclesiæ ad alios curandos, non ad seipsum. Est enim gratia ex iis quæ dicuntur gratis datæ, quæ non nisi ad alios dantur. Denique audi S. Augustinum: *Nisi quisque adiuuetur à superiore, nullo modo sibi est idoneus, vt sese tantis miseriarum implicamentis expediat.* Tu contrà non vereberis dicere: *sufficiens mihi sum.* O præsumptionem animi, si sic de te sentis! O cæcitatem, si non vides hanc sensus tui præsumptionem! *Quia dicis quod diues sum, & nullius egeo: & nescis quia tu es miser, & miserabilis, & pauper, & cæcus, & nudus.* Hæc verba sæpius tibi sunt ingerenda.

In constitut.

1. Cor. 12.

De Serm. Dom. in monte c. 3.

Apoc. 3.

III. PVNCTVM.

NE *dicas igitur, sufficiens mihi sum: Et siue id reuera sentias, seu non: semper tibi recurrendum ad alium, si verè sapis.* Attende ad hæc duo verba, *vere sapere*, nam qui sibi sapientes videntur, vt nihil aliis egere putent, sapientes quidem sunt, sed non verâ sapientia, si Sapientem & Apostolum audis. *Vidisti hominem sapientem sibi videri*, inquit ille, *magis illo spem habet insipiens*; Hic autem: *Nolite esse prudentes apud vosmetipsos, prudentia carnis mors est*; vnde S. Bernardus. *Qui se*, inquit, *magistrum sui facit, se stulti discipulum constituit, & omnia illi desunt, qui sibi nihil deesse putat*; Nec pudeat adire alium, cùm apud

Pr. 26. Rom. 8. & 12.

In epistolis.

omnes hæc sit recepta consuetudo, vt in nostris negotiis peritos quosque consulamus, & his magis credamus quam nobis. Alioquin peruersus est ille pudor, de quo sapiens, *Pro anima tua ne confundaris dicere verum: est enim confusio adducens peccatum, & est confusio adducens gloriam & Gratiam.* Denique illa etiam atq; etiam diuina reuolue Monita: *Ne innitaris prudentiæ tuæ. Ne sis sapiens apud temetipsum.* Ecclesi. 4. Prou. 3.

FERIA QVINTA.

DE CONSVLENDO SACERDOTE,

PRO BONIS OPERIBVS FACIENDIS.

Cum (Sacerdos) *inuenerit lepram esse mundatam præcipiet ei qui purificatur, vt offerat duos passeres viuos pro se, &c.*

Quod si pauper est, & non poßit manus eius inuenire quæ dicta sunt, pro delicto assumet Agnum ad oblationem, &c. Leuit. 14.

VERITAS PRACTICA.

Grande malum propria voluntas, quæ se in bono bene faciendo, non sinit dirigi.

RATIO EST, Quia illud est grande malum, cum bona nostra nobis bona non sunt.

Sed propriâ illâ voluntate, quæ se non sinit dirigi sic fit, vt bona nostra, nobis bona non sint.

rgo est illud grande malum: quod vt caueatur, amanda est Directio.

I. PVNCTVM.

LEPROSO mundato præscribebat Sacerdos sacrificia & oblationes quasdam, pro diuersa hominum conditione, adeo vt Diuitibus aliud, & aliud Pauperibus ordinaretur. Sic Peccatori reconciliato mox in satisfactionem, aut etiam ad maius meritum Gratiæ & Gloriæ comparandum, præcipiuntur aut consuluntur à Sacerdotibus nostris, orationes eleemosynæ, ieiunia, & alia bona opera pro facultate Pœnitentis, quæ longè maiorem vim habent ad remissionem pœnæ peccatis debitæ, quando sic ex Sacramento pœnitentiæ, seu ex pœnitentis obedientia peraguntur, quàm si ex propria deuotione susciperentur. *Quamobrem, Rex consilium meum placeat tibi, & peccata tua eleemosynis redime, & iniquitates tuas misericordiis pauperum: forsitan ignoscet delictis tuis*; Sic Daniel Nabucodonozor Regi. Dan. 4.

Et quia non tantum pœnitenti in satisfactionem pro peccatis, sed nobis omnibus in diuinum cultum, in proximorum subsidium, & nostram salutem stabiliendam, vt in scripturis tantopere commendatur, bona sunt opera facienda: tam necessaria est in his operibus bene faciendis Directio, & consilium Sacerdotis, quàm damnosa est propria voluntas, quæ sine directione & consilio præsumit se posse aliquid benè operari. Tantùm enim abest vt illâ propriâ voluntate, fiat aliquod bonum, quin potius censeri debeat, *Grande malum propria voluntas, quæ non vult dirigi, & quâ fit vt bona tua tibi bona non sint.*

2. Petr. 1.

Serm. 7. c. in Cantic.

Sic expressè S. Bernardus à quo est desumpta Veritas, modò expendenda. Atque imprimis illud considerandum, quàm sit grande malum, cùm bona nostra, nobis bona non sunt. Hæc est enim maledictio Iudæis denunciata: *Sementem multam iacies in terram, & modicum congregabis, quia locustæ deuorabunt omnia. TV seminabis & non metes, tu calcabis oliuam, & non vngeris oleo: & mustum, & non bibes vinum.* Vbi duplex agnosci debet malum: vnum quidem in labore & expensis, aliud autem in priuatione fructus, & emolumenti quod sperabatur ex impenso labore. Quæ si priuatio fructus dolenda est in bonis temporalibus, quantò magis deploranda in iis bonis quæ sic æternitati

Deut. 28.

Mich. 6.

tati

tati deseruiunt, vt nisi adsint vnicuique, quanta esse debent ex suæ vocationis gradu, nulla sit illi speranda æternitas. *Omnis* Matth. 7. *enim arbor, quæ non facit fructum bonum, excidetur, & in Ignem mittetur.*

Quid verò iuuat facere fructum, si non sit bonus? aut quid confert bonus fructus, si nobis non sit bonus? Nonnè est igitur grande malum, cùm bona nostra nobis bona non sunt: quandoquidem perinde est ad æternam vitam, ac si nulla essent bona; peius autem & damnosius ad hanc præsentem vitam, quòd multum fuerit laboris, impensæ plurimæ, tempus perditum, spes illusæ; *Quoniam deuastatum est triticuum*, inquit Propheta, Ioel. 1. *confusum est vinum elanguit oleum, periit messis agri, demolita sunt horrea, dissipata sunt apotheca.* Plange hoc malum.

II. PVNCTVM.

SED *propriâ illâ voluntate quæ se non sinit dirigi, sic fit vt bona nostra, nobis bona non sint.*

Hæc est scilicet propria voluntas de qua S. Bernardus in illud Canticorum, *qui pascitur inter lilia*; quæ idcirco propria dicitur, quia non erat communis cum Superiore, in iis Religiosis qui plura bona faciebant, suo proprio motu, secus quàm ille vellet à quo regebantur, & cui non communicabant quod facerent. Vt autem ostendat eis sua bona non ipsis esse bona, adducit locum Isaiæ, vbi Iudæi apud Dominum sic conqueruntur, *quare ieiunauimus, & non aspexisti? humiliauimus animas nostras, & ne-* Is. 58. *scisti?* Quibus tum Dominus, *ecce in die ieiunij vestri inuenitur voluntas vestra, & omnes debitores vestros repetitis*; Atque hunc locum prophetæ, S. Pater cum illo componens quem explanabat ex Canticis; *Vereor*, inquit, *ne inter nos aliqui sint, quorum non acceptet munera sponsus, eò quod non redoleant lilia; Etenim si in die ieiunij mei inuenitur voluntas mea, non tale ieiunium elegit sponsus; non sapit illi ieiunium meum, quod non lilium obedientiæ, sed vitium propriæ voluntatis sapit. Ego autem non solum de ieiunio, sed & de silentio, de vigiliis, de oratione, de lectione, de opere manuum, postremò de omni obseruatione Monachi, vbi inuenitur voluntas sua in ea, & non obedientia Magistri sui, id ipsum sentio, minimè prorsus obseruantias illas, etsi bonas in se, tamen inter lilia, id*

est inter virtutes censuerim deputandas: sed audiet à Propheta, qui eiusmodi est, numquid tale est obsequium quod elegi, dicit Dominus? Et addit, *in die bonorum tuorum inueniuntur voluntates tuæ: Grande malum propria voluntas, quâ fit vt bona tua tibi bona non sint: oportet proinde extra lilia fiant, qui huiusmodi sunt, quia nihil omnino, quod propria inquinatum sit voluntate, gustabit Is qui pascitur inter lilia: sapientia est vbique contingens propter munditiam suam, & nihil inquinatum in eam incurrit.*

Serm. 19. in Cant. Quæ sancti Patris dicta ex eodem sic confirmantur & declarantur, vbi ait: *Sapientia est Deus, vult se amari non solum dulciter, sed & sapienter, vnde Apostolus, rationabile, inquit, obsequium nostrum: facillimè Zelo tuo spiritus illudet erroris, si scientiam negligas; nec habet callidus hostis machinamentum efficacius ad tollendam de corde dilectionem, quàm si efficere posit, vt in ea incaute, & non cum ratione ambuletur.* Sic eit autem omnis propria voluntas, indiscreta, irrationalis, insipiens, ac proinde Deo minime placens, vnde fit tandem vt quæ per eam fiunt bona, bona non sint: quod pridem dixerat S. Basilius in suis regulis breuioribus, prorsus edicens, *quidquid fit ex propriæ voluntatis arbitrio* θεοσεβείας ἀλλότριον, *alienum id esse à cultu pietatis.* Numquid propterea dictum: *Cum accepero tempus, ego iustitias iudicabo?* at nonne hoc tremendum? *Nescitis, quia modicum fermentum, totam massam corrumpit?* Et totâ massâ corruptâ, quid restat sanum? quid restat sanctum? quid restat compensandum? quid restat non plectendum?

Rom. 12.

Reg. 138.

Ps. 74.

1. Cor. 5.

III. PVNCTVM.

GRANDE *est igitur malum propria voluntas, quæ se in bono bene faciendo non sinit dirigi*; Cùm sic bona nostra, non magis sint nostra, quàm si nulla essent; sicque bonis omnibus destituti, eò miseriores scimus, quò minus cognoscimus miseriam nostram. Nam si nihil omnino boni egissemus, saltem agnosceremus inopiam, & cum Publicano clamaremus, *Deus, propitius esto mihi peccatori.* Sed dum multa nos putamus rectè operatos, quæ nec tamen recta, nec bona sunt, Pharizæi sortem incurrimus, cuius bona, diuino iudicio, tam parum probata sunt, quàm multùm ipsa suo probabat.

Luc. 18.

Hoc est videlicet, quod regius canebat Psaltes: *Dominus de* Ps. 13. & 52.
Cœlo prospexit super filios hominum, vt videat si ex intelligens, aut requirens Deum. Omne declinauerunt, simul inutiles facti sunt: non est qui faciat bonum, non est vsque ad vnum. Non deerant forte qui ieiunarent, qui orarent, aut qui etiam eleemosynas elargirentur: sed quia nullus erat intelligens aut requirens Deum in illis suis operibus faciendis, id est, non ex ordinatione diuina, non ex Sacerdotis directione, non ex prudenti dictamine illa obibat: sed ex voluntate quadam propria, quâ fiebat, vt qui ieiunabant, orare potius aut eleemosynas facere debuissent; & contrà iis esset ieiunandum qui orabant, aut sua pauperibus erogabant: sic eueniebat vt omnes simul inutiles fierent, & nullus esset qui faceret bonum, bonum scilicet quod ab vnoquoque vellet Deus, licèt aliquod fieret bonum quod quisque vellet. Vnde ex Hebræo vertit Bellarminus, *putrefacti sunt:* Hac videlicet sua propria voluntate, quæ quod facit bonum, corrumpit.

Hinc aptè Sapiens, *Multi homines misericordes vocantur, vi-* Prou. 29.
rum autem fidelem quis inueniet? Quasi diceret, sat multi sunt, qui aliqua misericordiæ opera exercent, & hi vulgò vocantur misericordes: sed non sunt coram Deo, nisi sint fideles: id est nisi sua illa misericordiæ opera faciant ex fidelitate quâ debent respondere gratiis, & donis acceptis in sua vacatione, adeò vt tot tantaque faciant, quanta ab eis exigit Deus: hoc est enim esse fidelem, tam fideliter sibi data expendere, quantùm ille velit qui expendenda dedit. Sed talem virum quis inueniet? Rarus est & penè nullus, quia nullus se vult dirigi, & dum suo quis potiùs, quàm Directoris consilio regitur, magis spectat quid velit, quàm quod Deus: sicque fidelitatem illam non assequitur, quæ in vna Dei voluntate peragenda consistit.

Vide quantùm in his deficias, & prospice. *Numquid vult* 1. Reg. 15.
Dominus holocausta & victimas, & non potiùs vt obediatur voci Domini? Pro eo ergo quod abiecisti sermonem Domini, abiecit te Dominus, id est, abiecit & recusauit opera tua. Durum certe, sic abiecta opera tua! Sed quanto durius sic abiectum sermonem Domini.

FERIA SEXTA.

DE SINCERITATE, QVA REQVIRI DEBET SACERDOS, AD PARTICIPANDA EIVS SACRIFICIA.

SIVE AD QVIDVIS ALIVD CVM IPSO COMMVNICANDVM.

Rogabitque pro eo, coram Domino, & faciet sacrificium pro peccato. Leuit. 14.

VERITAS PRACTICA.

Væ duplici corde. *Ecclesi.* 2.

SENSVS & RATIO est, quia væ homini illi qui fictè & dissimulatè cum Deo agit.

Sed qui duplex est corde cum Directore, sic fictè & dißimulatè agit cum Deo.

Ergo væ duplici corde; Ac proindè hic maximè procurandum est quod ait Apostolus; In simplicitate cordis, & sinceritate Dei, & non in sapientia carnali. 2. Cor. 1.

I. PVNCTVM.

DICET Leprosi pro se orarent, & munera sacrificanda offerrent, non id tamen sufficiebat illis mundandis: sed præterea Sacerdos pro ipsis rogabat Dominum, & faciebat Sacrificium quod fusè describitur Leuitici decimo quarto. Sic planè nobis parum est, aut certè minus esse putandum est, quidquid egerimus, nisi Sacerdos potentissimo ille sacrificio

quod quotidie in Ecclesia immolatur, nos adiuuet, & nisi propterea illum adeamus & requiramus, ad peculiarem eius sacrificiorum participationem nobis conciliandam: sicut quondam amicis Iob dictum est ab ipso Domino: *Ite ad seruum meum Iob, & offerte holocaustum pro vobis. Iob autem seruus meus orabit pro vobis: faciem eius suscipiam, & non imputabitur vobis stultitia.* Sic nobis dictum putemus, si perfectè satisfactum Deo volumus. *Iob. 40.*

Hoc videlicet est quod satis liberè & frequenter facimus, cùm nos eorum precibus, & sanctissimis Sacrificiis commendamus: nihil frequentius, nihil vulgarius; sed vtrum id in simplicitate cordis, & sinceritate Dei dicatur, tu de te videris. Certè periculum est, ne id potius assentatoriè, vel solitæ vrbanitatis gratiâ vsurpetur, quàm ex ea sinceritate animi, quâ procedendum esset. Itâne reuera sentis te illius Sacrificiis indigere, cui te vis commendatum, vt qui te ipso parum possis, parum tibi prosis: & nisi eius salutari præsidio adiuueris, te minus idoneum & sufficientem esse, qui diuinum tibi Numen propities? Hæc est illa simplicitas cordis, & sinceritas Dei, quâ non modo roganda essent sacerdotis merita, & Sacrificia, sed quidquid vniuersim cum eo agitur de negotio salutis & animæ, sic sincerè communicandum esset.

Verùm, vt dixi, multum in hac parte deficimus, & tam longè absumus ab illa simplicitate & sinceritate mentis, quàm longè abest à simplicitate, duplicitas cordis. *Sed væ duplici corde,* ait sapiens, *& labiis scelestis & peccatori terram ingredienti duabus viis.* *Ecclesi. 2.*

Hoc modò est expendendum diligentiùs, sic discurrendo. Dubitari non potest, quin sit væ homini illi, qui fictè & simulatè cum Deo agit. Nam vel existimat id Deum nosse, vel ignorare: si putat Deum nosse, vt certè nouit omnium corda, nonne est apertè illum irridere, sic velle dissimulatè cum eo agere? Nonne est illud *cor prauum*, quod dicitur, *abominabile Domino?* Quod si putat Deum ignorare, & sese ab eo quodammodo posse abscondere, quid iniuriosius Deo? quid diuinæ Scientiæ & Sapientiæ magis oppositum? *Væ qui profundi estis corde, vt à Domino abscondatis consilium!* Id est, vt putetis posse abscondi. Atque hanc ipse Deus inter alias rationem reddit, cur illos præcipuè puniat, qui se putant Deum celare sua consilia; *Prou. 11.* *Is. 29.*

Apoc. 2. *Vt sciant*, inquit, *omnes ecclesiæ, quia ego sum scrutans renes, & corda, & dabo vnicuique vestrum secundùm opera sua.* Fœlices qui sapere possunt, alienis damnis: Infœlix ille cuius pœna proponitur ad exemplum & terrorem. 1. Par. 29. *Scio Deus meus quod probes corda, & simplicitatem diligas*; Vide an possis hoc Deo sincere cum Dauide dicere.

II. PVNCTVM.

SED *duplex corde cū Directore, sic fictè & dissimulatè cū Deo agit.* Nam duplicem esse corde, perinde est ac fictè, & dissimulatè cum Deo agere. Iac. 4. *Purificate corda, duplices animo*, licèt verò immediatè cum Deo non is agat, qui fictè & dupliciter cum aliquo agit, sic tamen cum Deo agere dicendus est, quatenus non ignorat à Deo vetitam, & puniendam quamlibet duplicitatem: non ignorat sibi propterea rationem Deo reddendam, non ignorat quod dicit sapiens, Prou. 3. *Abominatio Domini est omnis illusor*, siue sit illusor Dei, siue hominum, *abominatio Domini est.* Quod certè hic eò verius censeri debet, quò illa duplicitas agitur in negotio salutis, quod est negotium Dei, & cum Sacerdote agitur, qui Deum magis repræsentat quàm quis alius. Vndè id certiùs dici possit quod est in actis Apostolorum, Luc. 5. *non es mentitus hominibus, sed Deo.*

Hoc autem potissimum accidit, cùm vel excusantnr peccata, vel prætenduntur excusationes, cur aliquid non fiat: vel cùm ita proponitur aliquod dubium, vt cogas quodammodo Directorem respondere ad tuam mentem, dissimulando aliqua quæ si sincerè diceres, aliter responderet; Ibid. 13. *O plene omni dolo & omni fallacia!* Ier. 9. *DOCVERVNT linquam suam loqui mendacium*, inquit Propheta, *vt iniquè agerent, laborauerunt.* Quod sic declarat S. Gregorius. 3. p. Past. Adm. 12. *Qui amici esse veritatis potuerunt sine labore, vt peccent, laborant: cumque viuere simpliciter renuunt, laboribus exigunt, vt moriantur. Nam plerumque in culpa deprehensi, dum quales sint cognosci refugiunt, sese sub fallaciæ velamine abscondunt, & hoc quod peccant, quodque iam apertè cernitur, excusare moliuntur: ita vt, sæpè is qui eorum culpas corripere studet, aspersæ falsitatis nebulis seductus, penè amisisse se videat quod de eis iam certum tenebat; vnde rectè sub Iudææ specie per prophetam, contra peccantem* Is. 34.

animam excusantemque se, dicitur: ibi habuit foueam hericius. Hericij quippe nomine, impuræ mentis sesèque callidè defendentis duplicitas designatur, quia videlicet hericius dum apprehenditur, & caput eius cernitur, & pedes videntur, & corpus omne conspicitur: sed mox vt apprehensus fuerit, semetipsum in sphæram colligit, & pedes introrsus subtrahit, caput abscondit, & intra tenentis manus totus simul amittitur, qui totus simul antè videbatur. Sic nimirum sic impuræ mentes sunt, cum in suis excessibus comprehenduntur.

Videri possunt, quæ plura hîc habet S. Doctor, & iis non modò conueniunt, qui se excusant in peccatis iam perpetratis, sed iis etiam qui ne peccare deinceps videantur, excusant falsò aliqua, vel, vt dixi, dissimulatè proponunt dubia, & supponunt incerta vel falsa; *Filij sunt illi mendaces* de quibus Propheta, *filij nolentes audire legem Dei, qui dicunt videntibus, nolite videre: & aspicientibus, nolite aspicere nobis ea quæ recta sunt. Loquimini* *Is. 30.* *nobis placentia, videte nobis errores; Auferte à me viam, declinate à me semitam, cesset à facie nostra sanctus Israel.*

Tu sic fortè non loqueris, nec propterea tibi hæc conuenire credes: sed putasne esse aliquos, qui sic apertè loquantur? Vix est vllus tam vecors & impius. At vero cùm multi sint, qui id corde sentiant, & de quibus alibi dicitur, *labia dolosa in corde, & corde loquuti sunt:* Tibi magis timendum est, ne ex his *Ps. 11.* forte sis, quàm præsumendum audacius, te ex illis vnum non esse. *Sapiens quodcumque audierit, ad se adjiciet.* *Ecclesi. 21.*

III. PVNCTVM.

V*AE igitur duplici corde, sicut væ homini illi qui sic fictè & dissimulate cum Deo agit.* Nam vt habet Sapiens, *Spiritus sanctus disciplinæ effugiet fictum.* Hoc est, *seminare mala in sulcis* *Sap. 1.* *iniustitiæ*, quod vetat Ecclesiasticus, *ne metas ea in septuplum.* *Ecclesi. 7.* Nam vel additur hæc duplicitas peccato vt excusetur, vel isti duplicitati adiungitur quædam gloriatio & palpatio mentis, quasi cautè & prudenter egeris, sic animum obtegendo: vel denique se aliis etiam prudentiores & cautiores credunt; vnde est illud S. Gregorij. *Speciale est duplicium malum, quia dum peruersa &* *3. p. Past. Adm. 12.* *duplici actione cæteros fallunt, quasi præstantius cæteris prudentes se esse gloriantur; & quia districtionem retributionis non considerant,*

de damnis suis miseri exultant: audiant autem quomodo super illos propheta Sophonias, vim diuinæ animaduersionis intendat, dicens:
Soph. 1. *ecce dies Domini venit magnus, & horribilis dies illa, dies iræ, dies tenebrarum & caliginis, dies nebulæ, & turbinis, dies tubæ & clangoris, super omnes ciuitates munitas, & super omnes angulos excelsos. Quid enim per ciuitates munitas exprimitur, nisi suspectæ mentes, & fallaci semper defensione circumdatæ, quæ quoties earum culpa corripitur, veritatis ad se iacula non admittunt? Et quid per excelsos angulos, nisi duplicitas impuræ mentis intelligitur? duplex quippe semper est in angulis paries. Quid per angulos parietis nisi impura corda signantur? quæ dum veritatis simplicitatem fugiunt, ad semeptipsa quodammodo duplicitatis peruersitate replicantur. Et quod est deterius, apud cogitationes suas in fastu prudentiæ, ex ipsa se*
Iob. 19. *culpa impuritatis extollunt. Dies igitur Domini.* Et quæ plura il-
13. Mor. 4. lic habet, necnon in moralibus ad hæc verba Iob, *Rugæ meæ testimonium dicunt contra me. QVID per rugas nisi duplicitas? Rugæ sunt omnes Ecclesiæ, qui in ea dupliciter viuunt, has rugas in electis suis Ecclesia non habet, quia nescit aliud de se foris ostendere,*
Ephes. 5. *& aliud intus habere, vnde Apostolus vocat Ecclesiam non habentem maculam aut rugam.*

Ne putes hæc temerè seu gratis dici, res enim grauior & verior est, quàm fortè sentias. Cogita quantùm abhorreres ab eo quem scires tecum fictè & simulatè agere, à quo scires te decipi; Quàm iniquus ille esset Sacerdos, quàm impius qui tecum dolosè procederet! Tu vero si teipsum perdis, simulatè cum illo agens, an putas leuius esse crimen? an putas te minus perditum? Itane cum Medico de corporis valetudine ageres? Itane de re ciuili & temporali cum homine confers, à quo res pendet, à quo consilium expectas vel iudicium? Nonnè seriò, nonne ex animo, nonne omni prorsus modo rem tractas, quo fœlicius successuram putas? Iam verò in animi tui negotio, in æternitatis causa, in re omnium negotiosissima, tu quasi ioco ludes, aut quasi
Gal. 3. ludus esset, sic Sacerdotem illudere, sic te à teipso illudi? *O insensate quis te fascinauit?*

Eccles. 1. Audi hoc postremum Sapientis monitum; *Ne sis incredibilis timori Domini: & ne accesseris ad illum duplici corde: ne fueris hypocrita in conspectu hominum, & non scandalizeris in labiis tuis: attende in illis ne forte cadas, & adducas animæ tuæ inhonorationem,*

& reuelet

& reuelet Deus absconsa tua, & in medio Synagogæ elidat te, quoniam accesiſti malignè ad Dominum, & cor tuum plenum eſt dolo, & fallacia.

SABBATO.

DE CONVENIENDO SACERDOTE PRO DEBITO VSV SACRAE COMMVNIONIS.

Immolabit agnum, vbi ſolet immolari hoſtia pro peccato, aſſuménſque Sacerdos de ſanguine hoſtiæ, quæ immolata eſt pro delicto, ponet ſuper extremum auriculæ dextræ eius qui mundatur, & ſuper pollices manus dextræ & pedis. Leuit. 14.

VERITAS PRACTICA.

Suam ille veſtem nuptialem recuſat induere, qui recuſat inſtrui de debito Sacramenti vſu.

RATIO EST, Quia ſuam ille veſtem nuptialem recuſat induere, qui recuſat afferre debitam, & conuenientem ſibi diſpoſitionem ad perfectè communicandum.

Sed qui recuſat inſtrui de debito ſacramenti vſu, recuſat afferre lam debitam & conuenientem diſpoſitionem.

Ergo & veſtem ſuam nuptialem recuſat induere: Quod eſt valde cauendum.

I. PVNCTVM.

QVOD fiebat exteriùs in leproſi corpore, quando agni pro eo immolati ſanguine certis in partibus tingebatur à Sacerdote, hoc longè modò nobiliùs & excellentiùs

in animis noſtris peragitur, quando ipſo immaculato paſcimur Agno, qui pro nobis in altari offertur. Hæc itaque manifeſta fuit ſacræ Communionis figura, quæ vt perfectè à nobis compleatur, non modò à Sacerdote recipimus Sacramentum, ſed debitum etiam recipiendi Sacramenti vſum ac conuenientem vnicuique modum ab eodem exquirimus. Quod quidem ita expedit à nobis fieri, vt quanti refert ſuam afferre veſtem nuptialem ad regiam illam cœnam, tanti videatur noſtra intereſſe, plenè inſtrui de conuenienti modo perfectè communicandi: ***Suam ille alioquin veſtem nuptialem recuſat induere, qui recuſat inſtrui de debito ſacramenti vſu.***

Ratio quæ affertur eſt facilis, ſi ſemel intelligatur quod præſupponit, nempè per veſtem illam nuptialem de qua eſt mentio *Matth. 22.* in Euangelica parabola, deſignari conuenientem vnicuique diſpoſitionem ad perfectè communicandum. Sicut enim apud Iudæos non modo erat certum quoddam veſtimenti genus exquiſitum, quod omnes Conuiuæ tenebantur induere, ſed illius veſtimenti tanta erat varietas, quanta neceſſe erat, vt pro diuerſa ætate & ſtatura, ſuam vnuſquiſque poſſet veſtem induere. Sic planè, ad ſacrum Conuiuium non modò eſt quædam diſpoſitio generalis, ſeu generatim neceſſaria omnibus, quæ in Caritate illa conſiſtit quæ excludit omne peccatum mortale: Sed eſt præterea quædam particularis vnicuique, non ita fortè ſemper & abſolutè neceſſaria, ſed tamen valde conueniens, & non tantum ad decentiam, ſed ad participandum vberiorem fructum ita quoque neceſſaria, vt ſine hac, priueris illâ gratiarum ſpecie ſeu abundantia, quam recepiſſes. Atque hæc eſt particularis diſpoſitio quam propriè deſignabat veſtis nuptialis: quia vt dicebam, ſicut hæc veſtis commenſurari debebat ætati & ſtaturæ perſonarum, ſic illa diſpoſitio vocationi, ſtatui & aliis circunſtantiis debet reſpondere, de quibus puncto ſequenti.

Hinc itaque facilis eſt intelligentia primæ propoſitionis, quâ dicitur ſuam ille veſtem nuptialem recuſare, qui recuſat afferre conuenientem ſibi diſpoſitionem ad perfectè communicandum: nam cùm illa certa veſtis nihil aliud adumbret quam particularem hanc diſpoſitionem, nonne vnum infertur ex alio tam perſpicuè, quàm perſpicuum eſt vnum in alio contineri, ſeu vnum & idem eſſe? O quanta iam inde apparet neceſſitas

dispositionis huius afferendæ! Quis sine veste nuptiali auderet accedere? Quis non timeret hæc audire; *Amice quomodo huc intrasti, non habens vestem nuptialem?* Quis non saltem erubesceret sine sua propria & conuenienti veste? *Non appareat confusio nuditatis tuæ.* Apoc. 3.

II. PVNCTVM.

SED qui recusat instrui de debito Sacramenti vsu, recusat afferre illam particularem & conuenientem dispositionem.

Non est hîc aliud debitus Sacramenti vsus, quàm particularis vniuscuiusque dispositio, nam in hac particulari dispositione afferenda consistit debitus sacramenti vsus; superest itaque declarandum, ita opus esse Instructione, & Instructore ad hanc perdiscendam dispositionem, vt qui recuset instrui, recuset se disponere. Sic autem declaratur: Opus est instrui ab alio si per te tutò, non possis id intelligere & satis capere: Nonne id planum? Atqui per te non potes id tuto & commode capere. Hoc enim situm est in intima tui cognitione, ad quam perscrutandam non es satis idoneus, vt supra ex Sapiente visum est, *Ne dicas, sufficiens mihi sum*, nam cùm inordinatis non modò Ecclesi. 11. agitemur affectibus, quæ claram nostri cognitionem obnubilant, sed variis etiam moueamur spiritibus, qui nos à vero dignoscendo, & recto tenendo tramite non parum turbent: opus est planè homine qui Dono Discretionis spirituum internoscat bonum à malo, falsum à vero, spirituale & diuinum ab humano & diabolico; *Nolite omni spiritui credere*, inquit S. Ioannes, 1. Ioan. 4. *sed probate spiritus si ex Deo sint.*

Sicut enim pro frequentia Communionis nemo sibi tutò credat, sed standum est iudicio Sacerdotis, qui pro diuersitate Personarum: seu Conditionum & statuum iudicet de vnoquoque in particulari, sic omnino de modo & vsu Communicandi. Nam alius debet esse Incipientium modus, alius Proficientium, & alius Perfectorum. Alius est Puerorum, alius Iuuenum, & alius ætate prouectorum. Aliter accedendum tempore tribulationis, & aliter tempore consolationis. Tam varij denique possunt esse modi, quàm variæ sunt personæ; Imo, & quàm diuersi sunt eiusdem personæ status, in quibus omnibus modis,

& statibus dignoscendis, quia potest errari, sicut in frequenti vsu, nisi discretione spirituum, & directione caueatur: idcirco nō minus quis instrui debet de illo modo, quàm de frequentia: & qui recusat instrui, recusat afferre conuenientem sibi dispositionem, quæ in illo certo consistit modo. *Hæc tibi scribo*, inquit
1. Tim. 3. Apostolus, *vt scias quomodo oporteat te in domo Dei conuersari, quæ est Ecclesia Dei viui.*

Quot enim sunt qui se semper incipere putant, & in via purgatiua jacentes, nihil nisi de peccatis soliciti, hoc vnum communicando, cogitant; cùm in Charitatis, aliarumque Virtutum actibus se exercere deberent? Quàm multi contrà citius euolant, & altiùs quàm oporteret; cúmque suis nondum sint exuti affectibus, Deo adhærere gestiunt, & vnitiuam perfectorum viam incedere: vnde tam multi lapsus & casus, de quibus passim sancti Patres. Tu illud ex libello de Imitatione Christi reuol-
L. 3. c. 7. ue: *Quidam incauti propter deuotionis gratiam seipsos destruxerunt, quia plus agere voluerunt, quàm potuerunt, non pensantes suæ paruitatis mensuram, sed magis cordis affectum sequentes, quam rationis iudicium.* Et post pauca, *qui adhuc noui sunt, & imperiti in via Domini, nisi consilio discretorum se regant, faciliter decipi possunt & elidi: Quod si suum sentire magis sequi, quàm aliis exercitatis credere volunt, erit eis periculosus exitus, si tamen retrahi à proprio conceptu non valuerint; Raro sibi ipsis sapientes ab aliis regi humiliter patiuntur.*

Hæc diuinus ille Author ad verbum, ex quibus planè intelligas, quàm vera sit Propositio de recusante se instrui, & cùm non aliter multi recusent, quam quia sibi ipsis sapientes videntur, vide quàm sit timenda talis præsumptio; & quam vere Pro-
Is. 5. pheta, *Væ qui sapientes estis in oculis vestris, & coram vobismetipsis prudentes!*

III. PVNCTVM.

SVAM igitur ille vestem nuptialem recusat induere, qui recusat instrui de debito sacramenti vsu; Nam cùm illa vestis nuptialis non in genere sumpta, sed in sua specie, & certâ quâdam mensurâ, nihil sit aliud quam proportionata vnicuique dispositio, quæ requiritur ad perfectiorem sacramenti vsum, &

quæ à Sacerdote, non à nobis est addiscenda, nisi errare velimus in re tanti momenti; quid sequitur nisi quod propositâ Veritate continetur? Cuius rara quidem est praxis, quia rari sunt, vt dictum est, qui sibi nimis non sapiant, & qui se putent egere alieno consilio: sed non propterea desinit esse Veritas, cuius consideratio multum certè valere potest ad hanc præsumptionem comprimendam, & ad coueniendum Sacerdotem de re tam vtili & necessaria.

Hi sunt paruuli & insipientes, quos ex omnibus inuitat ad se Sapientia; *Si quis est paruulus veniat ad me: & insipientibus locuta est; venite, comedite panem meum, & bibite vinum quod miscui vobis.* Hi sunt inter amicos charissimi qui inebriantur; *Comedite*, inquit, *amici, & bibite: & inebriamini charissimi*, id est replemini tantâ gratiarum abundantiâ, vt non iam homines, non ratione humana moueamini: sed toti cœlestes, & diuini euadatis. Hoc est enim singulare beneficium sacræ Communionis, ad quam acceditur cum veste nuptiali, id est cum sibi conueniente dispositione: ita replet animum diuinis infusionibus, vt totus absorptus & inebriatus sentiatur. Amici quidem sunt qui in caritate communicant, & hi quidem comedunt & bibunt; sed qui ad caritatem addunt puriorem illum & perfectiorem modum, qui suo statui, & præsenti gratiæ conuenit, hi sunt charissimi, & præter communem Communionis fructum, tam multos alios referunt, vt vnâ communione plus aliquando proficiant, quam alij pluribus.

Prou. 9.

Cant. 5.

O dulcissimè Domine Iesu quanta est dulcedo deuotæ animæ tecum epulantis in conuiuio tuo. Vide libri quarti de Imitatione Christi caput vndecimum; & sic deplora tot gratiarum jacturas quas fecisti, vt ad eas reparandas nouo accendaris desiderio non aliter deinceps communicandi, quàm cum debita, & conuenienti dispositione animi, quantum cùm diuina gratia, & Directoris operâ procurare possis. *Dilata os tuum & implebit illud.* *Ps. 80.*

Vide Verbo *Communio, Eucharistia* præsertim in 3. parte.

DOMINICA IV.
POST EPIPHANIAM,
NISI SIT SEPTVAGESIMA.

DE SEDATA MARIS TEMPESTATE IMPERIO CHRISTI.

Quid timidi estis, modicæ fidei? Matth. 8.

VERITAS PRACTICA.

Non quia mala sunt, perturbamur, in aduersis: sed quia perturbamur, aduersa mala sunt.

RATIO EST, *Quia totum aduersitatis malum, in malo est eius vsu.*

Sed malus aduersitatis vsus ex perturbatione potius prouenit, quàm ex malo vsu, perturbatio.

Ergo non quia mala sunt, perturbamur, in aduersis: sed quia perturbamur, aduersa mala sunt: ac proinde magis cauendum est perturbari in aduersis, quàm ipsa quæuis subire aduersa.

I. PVNCTVM.

SCENDENTE Iesu in nauiculam secuti sunt discipuli eius: & ecce motus magnus factus est in mari, ita vt nauicula operiretur fluctibus, ipse vero dormiebat. Et accesserunt ad eum Discipuli eius, & suscitauerunt eum, dicentes; Domine, salua nos, perimus. Et dicit eis Iesus, Quid timidi estis, modicæ fidei? Tunc surgens imperauit ventis & mari; & facta est tranquillitas magna. Porrò homines mirati sunt dicentes, qualis est hic, quia venti, & mare obediunt ei?

Hæc hodierni Euangelij verba quæ alibi rursum considerantur sic reuolue; vt animaduertas primo, quantæ molestiarum moles, quanti calamitatum fluctus, & procellæ nos agitent in hac vita. Deinde quàm parum constantes in his simus, licèt non ignoremus nihil nisi Deo volente nobis accidere, nihilque eo præsente & adiuuante posse obesse, si velimus, *boni emulatores esse*, sicut ait S. Petrus, id est bene vti occasione. Denique nostram animi perturbationem & impatientiam in aduersis, maius esse malum, quàm ipsa quæuis aduersa; Nam nisi perturbaremur, mala non essent; quidquid enim dicamus ad excusandas perturbationes nostras, quidquid contrà sentiamus, certa est Veritas, & digna quæ sæpe recolatur, *Non quia mala sunt perturbamur in aduersis: sed quia perturbamur, aduersa mala sunt.* *In 3. parte.* *1. Petr. 3.*

Ratio quæ proponitur, continet vniuersale illud principium, de quo fusiùs in aliis Veritatibus explanandis; Quod scilicet in creatis rebus nihil boni vel mali propriè dicendum sit, nisi bonus vel malus earum vsus: Non prosperitas, non diuitiæ, non deliciæ, non humana gloria, non quæuis alia huius vitæ commoda, verè bona sunt, nisi benè iis vtaris: sic neque paupertas, nec calumnæ, neque morbi, iacturæ aut alia quæcunque aduersa incidant, censenda mala sunt, nisi tu, malè vtendo, mala facias. *Hæc omia sanctis in bona*, inquit Sapiens, *sic & impiis & peccatoribus in mala cõuertentur.* *Ecclesi. 39.*

Vnum est verè bonum, Deus, & æterna Beatitudo, cui possidendæ creati sumus; cætera super terram sita, tam verè bona vel mala sunt, quàm nos verè ad illum nostram finem ducunt,

vel inde abducunt.

Gen. 2. Hinc illa fatalis arbor dicta est *scientiæ boni & mali*, quod per eius vsum primus homo didicisset, quid boni vel mali esset in rebus, prout videlicet bene vel malè homines vterentur ad finem suum. Quid sacratius illo sacro Pane quem Iudas proditor accepit à Christo Domino? Et tamen cum illum accepisset, tum Ioan. 13. inimicus in eum intrauit, *Non quia malum accepit*, inquit sanTract. 26. in Ioan. ctus Augustinus, *sed quia bonum malè, malus accepit. NON res calumniemur*, aiebat crebrò S. Chrysostomus, *sed nos, & nostrum* Hom. 15. *torporem; Neque dicamus, non sint mulieres, non sit vinum, pecunia: sed ne sit crapula, ne sit fornicatio; Non venter crapulam facit, sed negligentia: non comedit & bibit Diabolus, & cecidit; comedit & bibit Paulus, & in cœlum: ascendit omnia sunt ad virtutem arma: vide Iob in diuitiis & paupertate*; Et quæ fusiùs pergit; Breuius autem Apostolus, *omnia munda mundis, coinquinatis autem nihil est mun-* Tit. 1. *dum, sed inquinatæ sunt eorum mens, & conscientia.*

Atque vt vno ictu oculi videas, quod longiori discursu exApoc. 7. plicari non potest; intuere cœlum, & cum Ioanne Apostolo, cerne Beatos omnes vt palmas in manibus habent; quamobrem putas? nisi quia dum viuerent pugnarunt cum aduersis rebus, vicerunt & triumphant. At vero in infernum retorque oculos, Sap. 5. & infœlices illos vide, qui gemunt se *lassatos in via iniquitatis & perditionis, nec non ambulasse vias difficiles*, Id est, non minùs esse passos, quàm illos qui palmas habent; cur ergo hi non triumphant sicut illi? quia videlicet non sic vicerunt, non sic pugnarunt, non eodem modo aduersis vsi sunt, ac proinde quæ res aduersa vni homini gradus fuit in cœlum, fuit alteri præcipitium & casus in exitium sempiternum. Adeo id verum est totum aduersitatis malum in malo eius esse vsu.

O quantam iniuriam rebus infers, & rerum Creatori, cùm de illis conquereris, quasi malæ essent & peruersæ! Quam verè potiùs de te quererentur, quod cùm bonæ essent, tu male aut Ibid. perperàm eas vsurpando, malas fecisti; *Armabit idcirco Deus creaturam ad vltionem inimicorum.*

II. PVNCTVM.

SED *malus aduersitatis, vsus ex perturbatione potiùs prouenit, quàm ex malo vsu, perturbatio.*

Posses

Posses quidem dolere & angi quòd malè rebus vtaris, atque in illo dolore nonnihil perturbari : sed de hac perturbatione non agitur, quæ rara est, & quæ facile componi potest. Alia est frequentissima, quâ statim atque sentitur aut apparet aduersitas, ita cõmouemur & perturbamur, vt ex illa perturbatione animus in impatientiam, in murmura, in clamores, & alios inordinatos motus efferatur, vnde est ille malus aduersitatis vsus, de quo hic loquimur. *Quid perdis animam tuam in furore tuo?* Respondebis forte quod idcirco perturberis, quia mala illa sunt quæ occurrunt, quæque aduersantur : neque aliter perturbationem concitari, quàm ex apprehensione mali, quod naturali motu timemus, odimus, fugimus & auersamur. Sed contrà, non propterea, res mala est, quòd eam ita mente apprehendas, sæpissime enim fallitur talis apprehensio, & illudit nobis : vnde & timor nocturnus dicitur, *Non timebis à timore nocturno.* Id est, vt interpretatur Cardinalis Bellarminus ex sancto Ioanne Chrysostomo, *In nocte aduersitatis non timebis ab his rebus quæ non lædunt si non timeantur : talia sunt detractiones, conuitia, contumeliæ quæ nocent illi à quo dicuntur, non illi in quem dicuntur, nisi ipse timendo, & eas magni faciendo, seipsum lædat.* *Iob. 18.* *Ps. 90.*

Deinde, esto sint mala sensibus, sit res mala naturæ corruptæ & præsenti quam agimus vitæ; si tamen prosit Deo colendo, si ad æternam iuuat beatitudinem, si fini nostro assequendo confert; an vocabis illud malum? An dicenda est mala medicina, quæ licèt amara sit, sanitatem affert? An ille labor malus, quo diuitiæ comparantur? An omnia denique mala quæ sunt dura & aspera, sine quibus tamen bona alia non proueniunt? *Sic omnis disciplina*, inquit Apostolus, *in præsenti quidem videtur non esse gaudij, sed mœroris : postea autem fructum pacatißimum exercitatis per eam reddet Iustitiæ : propter quod remissas manus, & soluta genua erigite, & gressus rectos facite pedibus vestris, vt non claudicans quis erret, magis autem sanetur.* Quasi diceret, non est iudicium de re ferendum ex sensu, sed ex fructu quem confert ad finem nostrum; ac proinde licèt res illa videatur mala sensui, proptereáque conturbemur, non est tamen reuera mala, antequam conturberis, quia nisi conturbatus esses, poterat valde tibi prodesse : cùm verò te sinis perturbari, & perturbatus murmuras, ac murmurando peccas, tum verè mala res illa fit; quia *Heb. 12.*

hoc est verè malum, murmurare & peccare. *Scito & vide quia malum & amarum est, reliquisse te Dominum Deum tuum, & non*
Ier. 2. *esse timorem mei, apud te, dicit Dominus.*

III. PVNCTVM.

NON *ergo quia mala sunt, perturbamur in aduersis: sed quia perturbamur, aduersa mala sunt.* Non enim verè mala sunt, nisi quando his malè vtimur, non malè vtimur nisi perturbati. Nam tum amaræ voces, iræ, murmura, rixæ, blasphemiæ, & similia, quæ longè nos à vero bono, & nostro fine reuocant; ac proinde tam verè mala sunt, quàm bona esse poterant, si benè vsi essemus: quod facilè fieri poterat, si animo quieto & sedato, calicem à Domini manu accepisses. Quid
Iob. 5. enim ab illâ manu potest non esse bonum? *Percutit & manus eius sanabunt*, quasi diceretur, si Deus vnam habet manum vt percutiat, duas habet vt sanet, id est duplicat bonum ex aduersis. Nam sic præterita eluuntur peccata; & futura præcauentur.
Ier. 31. *Castigasti me, & eruditus sum quasi iuuenculus indomitus*, ait Propheta.

Sic erudire castigatus, caue perturberis. *Ne fomides à facie*
Ioan. 14. *eorum, Non turbetur cor tuum neque formidet.* Disce ex cunctis occurrentibus semper proficere, & benè omnibus vti. Audi
Ep. 86. Philosophum de suo Sapiente sic differentem. *Sapienti non nocetur à paupertate, non à dolore, non ab aliis tempestatibus vitæ. Ipse semper in actu est, in effectu tunc maximus, cùm illi se fortuna opposuit; Ad vtrosque casus aptus est; Bonorum Rector est, malorum Victor. Sic se exercuit, vt virtutem tam in secundis quàm in aduersis exhiberet: nec materiam eius, sed ipsam intueretur. Itaque nec paupertas illum, nec dolor, nec quidquid aliud imperitos auertit, & præcipites agit, prohibet. Tu illum premi putas malis, vtitur. Non ex ebore, tantùm Phidias sciebat facere simulachra, faciebat ex ære: si marmor illi, si adhuc viliorem materiam obtulisses, fecisset quale ex illa fieri optimum, posßit; Sic Sapiens virtutem, si licebit, in diuitiis explicabit, si minùs in paupertate. Si poterit, in patria: si minùs, in exilio: si poterit, imperator: si minùs, miles: si poterit, integer: si minùs, debilis: quamcumque fortunam acceperit, aliquid ex illa memorabile efficiet. Certi sunt domitores ferarum, qui sæuis-*

sima animalia, & ad occursum exterrentia hominem, cogant pati sub iugum, nec asperitatem excussisse contenti, vsque in contubernium mitigant: Leonibus Magister manum insertat, osculatur Tigrim suus Custos, & Elephantem Aethiops iubct subsidere in genua, ambulare per funem. Sic Sapiens est artifex domandi mali: dolor, egestas, ignominia, carcer, exilium, vbique horrenda, cùm ad hunc peruenere, mansueta sunt.

Quid hic dices Christiane, quid Religiosè perterrite in aduersis? Esto hæc fortè faciliùs scribatur de Stoico, quàm ab eo fiant; vides tamen quid ratio suadeat faciendum. At vero si rationi adiungas fidem & religionem, si diuinæ auxilia gratiæ, si sacrarum Monita scripturarum, si probata sanctorum exempla, si sexcenta quæ habemus à Christo motiua sic agendi, quid excusabis? Quid prætendes? Quid contrà oppones? *Quacumque lex loquitur*, inquit Apostolus, *iis qui in legè sunt loquitur, vt omne os obstruatur.* Rom. 3. Quantò sunt scilicet ad agendum & patiendum plura motiua, tantò minus est excusandi sui suffugium.

Vide in secunda parte totam Hebdomadam, infra Sexagesimam, & præcipue Feria 3. vbi hæc habetur veritas: *Quod Christus semel suis, hoc in omni semper casu tibi dicit, Non turbetur cor tuum.* Et in 3. parte Feria quarta: *Res aduersæ non possent quemquam dejicere, nisi se his prius vellet subjicere.*

IN EADEM DOMINICA.

Domine, salua nos, perimus. Matth. 8.

VERITAS PRACTICA.

Peregrinantis in corpore animæ maius est periculum, quàm periclitantis in naui corporis.

RATIO EST, *Quia ex duobus æquè periclitantibus, maius est illius periculum, cui minus attenditur, minus cauetur, minusque prospicitur.*

Sed tale est animæ peregrinantis in corpore periculum: non minus

est periculum quàm corporis in naui periclitantis : & minus ei tamen attenditur & cauetur.

Ergo peregrinantis in corpore animæ maius est periculum, quàm periclitantis in naui corporis. Quod certe est diligenter attendendum, vt intelligamus quam sit nobis continuo inclamandum, DOMINE, SALVA NOS, PERIMVS.

I. PVNCTVM.

PRIMA propositio per se patet, aut si quid fusius pertractandum videretur, attingi posset quanta in mari occurrant pericula & incommoda, nempe ab ipso elemento quod per se ita æstuosum est, vt se vix vmquam contineat. Deinde à ventis vndequaque flantibus & reflantibus : à tempestate, à malatia, à piratis, ab hostibus, à diuturnitate itineris, à molestia mansionis, victus, conuictus & sexcentarum huiusmodi difficultatum, vnde Sapiens, *qui nauigant mare, enarrant pericula eius.* Antequam verò se illis exponant periculis, sic sibi ab omnibus necessariis prospiciunt, vt qui sibi non ita prospicerent, vel dum instant pericula non cauerent, vel non contenderent, nec contrà obniterentur, certissimæ se ruinæ darent: ac proinde nulla videtur restare difficultas intelligendi quod ex duobus qui mare nauigant & in nauigio simul ex æquo periclitentur, maius & certius sit illis periculum cui minus attenditur, minus prospicitur, & cauetur. *Diuisum est cor eorum, nunc interibunt.* O quantis est cor diuisum suo in spirituali negotio! quantis ô quantis imminet talis interitus!

Ecclesi. 44. · Osee 8.

II. PVNCTVM.

SED *tale est animæ peregrinantis in corpore periculum : non minus periclitatur quam corpus in naui, minus tamen ei attenditur & cauetur.*

Primo quidem quanta sit humanæ vitæ & nauigationis similitudo, per se patet, & frequenter repetitur in Scripturis & Patribus. *Tamquam nauis quæ pertransit fluctuantem aquam, QVASI naues poma portantes*, id est velocissime decurrentes propter

Sap. 5. · Iob. 9.

leuitatem & corruptibilitatem oneris, sic dies nostri auolant. Deinde vero quæ & quantæ sint tempestates, vel vno psalmi disce versiculo: *Non me demergat tempestas aquæ, neque absorbeat* Ps. 68.
me profundum, neque vrgeat super me puteus os suum.

Quia porro dum referuntur maris tempestates, dicuntur esse decem fluctus quibus impetuntur & iactantur nauigia, & quorum decimo seu decumano proxime periclitantur: non abs re fuerit, si tot distinctè connumerentur articuli, vnde tamquam à fluctibus, anima impetatur & agitetur in suo corpore, quamdiu hic peregrinatur à Domino. Quinque sunt à rebus prosperis, totidemque ab aduersis.

A PROSPERIS, primus fluctus sunt diuitiæ de quibus sic 1. Tim. 6.
aperte Apostolus, *qui volunt diuites fieri, incidunt in tentationem, & in laqueum Diaboli, & desideria multa inutilia & nociua quæ mergunt homines in interitum & perditionem.* Secundus, deliciæ de quibus illud Mosis, *Inundationem maris quasi lac sugent.* Ter- Deut. 33.
tius, honores seu fauores mundi, de quibus aptè Rex Dauid: *Veni in altitudinem maris, & tempestas demersit me.* Quartus, Ps. 68.
Amici, domestici, Conciues & mos ipse humanus de quo egregium est illud sancti Augustini: *Væ tibi flumen moris humani! quis* L. 1. Conf.
resistet tibi? quamdiu non siccaberis? quousque volues Euæ Filios, 16. & in Psal. 36.
in mare magnum & formidolosum, quod vix transeunt qui lignum conscenderint. Cui & iungi potest illud Isaiæ: *Vt altitudo maris* Is. 17.
sonantis rapietur, vt turbo in tempestate. Quintus, Temperamentum, seu naturalis complexio, quæ quo est gratior eo est perniciosior & procliuior ad peccandum, vnde illud Psaltis: *torren-* Ps. 17.
tes iniquitatis conturbauerunt me.

AB aduersis autem primus fluctus est, inopia de qua sic in libro Iob aptissimè, *Apprehendet eum quasi aqua inopia: opprimet* Iob. 27.
eum tempestas. Secundus, miseriæ seu dolores corporis & animi, de quibus Rex Antiochus, *In quantam,* inquit, *tribulationem de-* 1. Mach. 6.
ueni, in quos fluctus tristitiæ. Tertius, miseriæ seu calamitates temporum, de quibus fusè sapiens: *occupatio magna & iugum* Ecclesi. 40
graue super filios Adam: tumultus, fluctuatio, timor mortis, iracundia perseuerans, & contentio. Quartus, iniuriæ, calumniæ, lites, & quidquid ab æmulis & aduersariis fingitur, de quibus in hoc sensu Dauid: *libera me ab iis qui oderunt me, & de profundis* Ps. 68.
aquarum. Quintus & vltimus, affectus inordinati, qui nullam

in animo sinunt pacem, vnde est geminatum illud in Propheta:
Is. 48. *Non est pax impiis, dicit Dominus. Impij quasi mare feruens quod quiescere non potest, & redundant fluctus eius in conculcationem, & lutum: Non est pax impiis, dicit Dominus.*

Adde his quàm infirmum corpus, quàm rimosa nauis, & quàm facile ex sensibus tum externis tum internis, vndequaque
Iob. 37. *subsannationem quasi aquam bibat*, vt est in Scriptura; Potestne dici fingiue aliquid præsentius ad periculum, & periculosius ad naufragium?

Quam parum denique tam præsenti certoue animæ periculo caueatur, quis non videt? Quis se putet in tempestate & in certo
Prou. 23. naufragij periculo, cum se videt in diuitiis & delitiis? O quàm vere dictum à Sapiente de quauis anima suum nesciente nec co-
Ps. 118. gitante periculum: *sicut dormiens in medo mari, & quasi sopitus gubernator amisso clauo, & dicens, traxerunt me, & ego non sensi!* Numquid talis est anima tua? Numquid dormitauit præ tædio
2. Petr. 2. rerum spiritualium? *At perditio non dormitat*, inquit S. Petrus.

III. PVNCTVM.

PEREGRINANTIS *igitur in corpore animæ, maius est periculum, quam periclitantis in naui corporis*, licet æquale vtrisque foret periculum, cum tamen animæ minus prouideatur quam corpori, longe magis periclitari dicenda est anima, de qua proin-
Iob. 37. de in scriptura expressè dicitur: *morietur anima eorum in tempe-*
Ib. 31. *state.* Ac propterea Iob sapienter dicebat: *semper quasi tumentes super me fluctus, timui Deum.* O si id saperes, si sic Deum timeres! Disce vel ab ipso mari & ventis qui à Christo cessare iussi, statim quiescunt. Qua de re in tertia parte fusius, quæ huc commodè referri possint, feria tertia infra Hebdomadã nonam post Pentecosten, ad hæc Christi Domini Verba, dum imperaret ventis, & mari: *Tace, obmutesce. VOX illa, vox Christi est, dum commoueris, nec tamẽ taces aut obmutescis; Quod sane est erubescendũ.* Concludat denique sanctus Augustinus his ad rem verbis aptis-
Serm. 181. de temp. simis. *Si quid in nauicula animæ nostræ multis tempestatibus, peccatorum fluctibus, aut per superbiam fractum, aut per auaritiam ruptum, aut per luxuriam resolutum esse cognoscimus, componere vel reparare bonis operibus festinemus. Studeamus iugiter vitiorum exhaurire sen-*

tinam. Non enim nocent peccata præterita, si non plcent præsentia.

Opportunum & illud esset quod supra, die 10. & 11. Ianuarij refertur: *Non contristabit Iustum quidquid ei acciderit. Et meliore rerum statu non magis gaudet Iustus quàm deteriore doluit.*

Vide & infra in hac parte Feriam 6. infra Hebdomadam quintam: *Nisi probè paratus sis ad aduersa, nec ad ipsa prospera benè paratus es.* Et Feria 2. infra Hebdomadam sextam. *Quanto minus murmuramus, aut omnino tacemus flagellati à Domino, tanto altius altißimum eius Dominium prædicamus.* Quæ Veritas posset accommodari verbis Euangelij, *Qualis est hic, quia venti & mare obediunt ei.*

HAC HEBDOMADE, in historia Paralitici sanati apud Capharnaum, consideratur progressus vitæ spiritualis quædam forma, per tres perfectionis acquirendæ vias. Primò in pugatiua, Incipientes impedimenta quæque perfringunt, quibus ab incepto retardari possent. Deinde in particulari peccata, eorúmque radices ac habitus deponunt.

Tum pro via illuminatiua Proficientes primum quemque motum animi, & corporis vitiosum, statim vt oritur reprimunt; & ex consequenti sic assuescunt Virtuti, vt vix vllo iam naturæ impetu aut inordinato motu agitentur, sed ad virtutis & Gratiæ ductum toti sunt facti.

Denique pro vnitiua Perfecti, vnam Dei Voluntatem in suis omnibus spectant, vbique Deum præsentem ac diuinas eius perfectiones contemplantur, nihil nisi de eo cogitant & loquuntur, simúlque alios ad eius cultum, & prædicandam gloriam prouocant & hortantur. Quæ omnia eodem ordine, ex illa deducentur historia, binis pro vnaquaque Perfectionis via, propositis Veritatibus.

FERIA SECVNDA.

DE PARALYTICO SVMMISSO PER TEGVLAS, IN CONSPECTVM DOMINI IESV.

Et de primo viae pvrgativae gradv, qvo impedimenta perfectionis qvantocivs perfringvntvr.

Ecce viri portantes in lecto hominem, qui erat paralyticus, & quærebant eum inferre, & ponere ante eum. Et non inuenientes qua parte illum inferrent præ turba, ascenderunt supra tectum, & per tegulas summiserunt eum cum lecto in medium ante Iesum. Luc. 5.

VERITAS PRACTICA.

Quò longius differs, difficultatem difficilius tolles.

RATIO EST, Quia quo maior est repugnantia voluntatis & minor Gratia, eò difficilius difficultas tollitur.

Sed quò longius differs, maior est repugnantia voluntatis, & minor Gratia.

Ergo & difficultatem difficilius tolles, ac proinde perfringendum quantocius quidquid obstat.

I. PVNCTVM.

TANTA erat miraculorum Christi Domini fama, tantus diuinæ illius conuersationis splendor, tale animorum erga ipsum studium, tàm multus denique populi vndique confluentis concursus, vt vix pateret ad eum liber accessus. O qualis tùm fœlicitas sæculi! Sed quid faciet Paralyticus, qui se lecto mouere non potest? Rogare quidem poterit, qui se portent & inferant ante eum: sed illi ipsi Viri, qui hoc pietatis officium suscipient, quâ tandem parte illum offerent, cum omnes sint interclusi aditus? At vide quàm ingeniosa

nioſa ſit Charitas ; *Aſcenderunt*, inquit Euangeliſta, *ſupra tectum, & per tegulas ſummiſerunt eum cum lecto in medium, ante Ieſum.* Quale ſpectaculum! quam pium! quam ſalubrè! quam ipſi Domino gratum & iucundum! ſic opporteret vel aliis eſſe auxilio, vel aliorum implorare opem ad faciliorem acceſſum erga Dominum promerendum. *Primum omnium quod ante diximus*, ait hîc S. Ambroſius, *vnuſquiſque æger petendæ Precatores ſalutis debet adhibere, per quos vitæ noſtræ compago reſoluta actuumque noſtrorum clauda veſtigia, verbi cæleſtis remedio reformentur. Sint igitur aliqui Monitores mentis, qui animum hominis, quamuis exteriori corporis debilitate torpentem ad ſuperiora erigant, quorum rurſus adminiculis & attollere, & humiliare ſe poßit, vt faciliùs ante Ieſum locetur, dominico videri dignus aſpectu.* L. 5. in c. 5. S. Lucæ.

Hæc ille totidem verbis quæ valde confirmant Veritates proximè ſuperioris hebdomadæ. Verùm ad propoſitam modò materiam vt affigamus animum, Vide quàm admiranda Chriſti Domini ſapientia, qui nobis progreſſum quendam totius perfectionis acquirendæ, in hoc vno ſanati paralytici opere ſubjicit. Admirare quàm aptè illud quod primò narratur de reſerato aditu per ſublatas tegulas, repræſentet ſtudioſis ſuæ ſalutis & perfectionis, difficultates omnes, quæ initio multæ occurrunt, & ab inchoando retardant, ſtatim vt occurrunt, eſſe abrumpendas ; Quia ſcilicet *quò longius differes, eò difficultatem difficiliùs tolles.* Augebitur enim repugnantia voluntatis, & imminuetur Gratia, quæ duæ ſunt difficultatum omnium tàm apertæ cauſæ, vt quò maior erit repugnantia voluntatis, & minor Gratia, eò difficilius difficultas tollatur.

Hoc primò vniuerſim eſſet probandum, niſi ſatis ipſo pateret ſenſu ; vndènam etenim maior ſentitur difficultas ab vno, quàm ab alio, in quibuſdam aſperis aut abiectis operibus ſuſcipiendis, niſi quia magis repugnat illius indoles, aut concupiſcentia, quæ voluntatem ad ſe alliciens, eam etiam reluctantem & repugnantem facit? Ament illi ex æquo quod proponitur, quantumcumque ſit in ſe aſperum : Nihil tum erit difficile volentibus & amantibus : *Anima ſaturata*, inquit Sapiens, *calcabit fauum, & anima eſuriens etiam amarum pro dulci ſumet.* Prou. 27.

Quod ſi tamen illius animus, qui maiorem in re aliqua difficultatem & repugnantiam ſentit, abundantiori gratia reple-

retur, quàm iste alius cui res minus apparet difficilis, fortè ille tum fortiùs & constantius difficultatem omnem absorberet, &
Ps. 17. cum Dauide diceret, *In Deo meo transgrediar murum*: &, *viam*
Ps. 118. *mandatorum tuorum cucurri cum dilatasti cor meum.*

At verò si è contra, debilitato magis difficultatibus animo diuinum etiam imminueretur auxilium, nonnè tùm difficultates viderentur auctæ? Nonne tùm pondus ponderi additum?
Ps. 41. nonne tum ille inclamaret; *quare oblitus es mei, dum affligit me inimicus, dum confringuntur ossa mea?* O verè deplorandam illo-
Ps. 106. rum miseriam, de quibus etiam dicitur, *Et humiliatum est in laboribus cor eorum: infirmati sunt, nec fuit qui adiuuaret.*

II. PVNCTVM.

SED *quò longiùs differes, maior erit repugnantia voluntatis, & minor gratia.*

Eccles. 9. Crescit enim semper concupiscentia, vnde est repugnantia
Prou. 30. voluntatis, *quasi ignis exardescit*, inquit Ecclesiasticus: *Et ille*
Iob. 31. *est ignis qui numquam dicit, sufficit. Ignis est vsque ad perditionem*
Ier. 1. *deuorans, & omnia eradicans genimina.* Illa est olla succensa quæ semper magis ac magis succenditur: & cui virga vigilans immi-
2. Tim. 2. net propius. Cancer est qui numquam sistit, sed serpendo de-
Ibid. pascitur sæuius quamcumque animi partem inuaserit. O quantâ, quàm robusta, quàm efficaci tum opus esset Gratia!

Et vero, adeo non datur tam robusta & potens, quin potiùs dilatione repudiata, & offensa Gratia decrescit in dies crescente concupiscentiâ, & tantò minus datur auxilij, quantò magis
Is. 33. esset optandum. *Væ qui spernis, nonne & ipse sperneris?* Morata
Cant. 5. sponsa pulsanti aperire Sponso, *surrexit postea vt aperiret, at ille declinauerat atque transierat: quæsiuit & non inuenit illum. Vocauit & non respondit ei: quin etiam denudata est à custodibus, percussa est & vulnerata.* O damnosam dilationem, *Auferte ab illo*
Luc. 19. *mnam*, inquit Dominus gratiæ, *quia omni habenti dabitur, & abundabit: ab eo autem qui non habet, & quod habet, auferetur ab*
Ioan. 12. *eo. ADHVC modicum lumen in vobis est, ambulate dum lucem habetis, vt non vos tenebræ comprehendant, & qui ambulat in tenebris, nescit quo vadat.* Nonne hoc est ipso lumine clarius ad rem exprimendam?

III. PVNCTVM.

QVO *longiùs ergo differes, difficultatem difficiliùs tolles*, & ne quidem fortè vnquam tolles, atque in eodem imperfectionis statu permanebis. Quin etiam deterius rues, propter allatas causas crescentis concupiscentiæ, & decrescentis gratiæ. *Angustiâ superueniente requirent pacem, & non erit*, inquit Propheta, *conturbatio super conturbationem veniet, & auditus super auditum*, Id est, denunciatio mali super malum. Vnde apertè patet meram esse illusionem & fallaciam mentis perniciosissimam, in inceptis deterreri difficultate, ac propterea differre quod velles aggredi. Quod enim expectas differendo, hoc vnum est, vt tollatur difficultas: at non tollitur differendo, imò augetur. Quid ergo differs propter præsentem difficultatem, quæ futura est grauior, quo magis differs? Nonne potiùs propter illam ipsam causam quæ te modò retardat, maturandum esset? Nam si modo iusta remorandi causa videtur propter aliquid quod apparet difficile: nonne iustior semper apparebit illa causa cùm illud ipsum difficile, difficilius in dies erit? *Si non intercessisset dilatio, iam vice altera venissemus*, id est, non eam difficultatem pateremur, quam modò patimur, longè res faciliùs peracta esset. Sic Iudas filius Iacob ad excitandum Patrem, qui nolebat concedere Beniaminum. Sic teipsum exacue cum diuina Gratia; iam enim diutiùs differs quò vocaris ire, ad perfectum tui contemptum *Festina, quæso te, & hærenti in salo nauiculæ funem magis præcide, quàm solue*. Tu Domine nostras rebelles ad te propitius compelle voluntates.

Ezech. 7.

S. Aug. 8. Confess. 3.

Gen. 43.

S. Hier. ep. 103. ad Paul.

FERIA TERTIA.

DE REMISSIS PARALYTICO PECCATIS.

ET DE RATIONABILI SOLICITVDINE CIRCA NOSTRORVM REMISSIONEM.

Homo, remittuntur tibi peccata tua. Luc. 5.

VERITAS PRACTICA.

Sicut non est habenda solicitudo anxia, & scrupulosa de peccatis remissis; ita rationabilis non est deponenda.

RATIO EST, Quia procuranda semper est, cum diuina Gratia, Moderatio quædam animi inter nimiam timiditatem seu abiectionem, quæ vergit in desperationem, & nimiam securitatem, quæ nos ducit in elationem.

Sed non potest melius procurari aut formari talis Moderatio, quàm si abiecta solicitudine anxia, de peccatis remissis, retineatur rationabilis.

Ergo sicut illa est abjicienda, ita hæc retinenda: In quo tamen vtrimque multi peccant.

I. PVNCTVM.

ADMIRANDVM sanè est, quòd cùm Paralyticus oblatus Domino, nec illi ipsi viri qui eum offerebant aliud viderentur petere, quàm sanitatem corporis, neque vllo modo loquerentur, aut fortè etiam nec cogitarent de salute animæ, vel remittendis peccatis: è contra Christus Dominus nihil de morbo, nihil de sanitate locutus, hoc vnum paralytico dixit: *Homo*, vel vt habet alius Euangelista, *fili, remittuntur tibi peccata tua.* Quia scilicet hoc primum & maximum malum est hominis, vel semel peccasse in Deum: ex quo malo culpæ, cætera omnia quæ dicuntur pœnæ, proficiscuntur: quo remanente, nihil iuuant bona quæ feceris: quo sublato, nihil nocent mala quæcumque patiaris. Sic S. Hieronymus. *Fortè*, inquit, *prius dimittit peccata vt ablatis causis morbi, sanitas restituatur.* Et vt ait S. Augustinus, *satis est paralytico esse hominem vt sit peccator: sic satis est esse peccatorem, vt de peccatis remittendis cum illo Dominus agat*; Non est autem dubium quin eo tempore quo remittebat peccata, dederit ei animum pœnitentem

sine quo nulla fit peccatorum remissio : iam enim credebat ille paralyticus, vt notauit S. Ioannes Chrysostomus, alioquin non se permisisset submitti per tectum.

Nunc verò, vt ad nos, atque ad institutum nostrum ista referamus, Considera hoc imprimis spectare ad eos, qui viam perfectionis ingrediuntur, & per eam incedunt, quæ purgatiua dicitur, vt de peccatis purgandis & remittendis maximè soliciti sint, vt ait Sapiens, de viro iusto seu iustitiæ & perfectionis studioso, *Cor suum tradet ad vigilandum diluculo ad Dominum qui fecit illum, aperiet os suum in oratione, & pro delictis suis deprecabitur.* Quin & pro ipsis iam confessione purgatis & remissis, vt idem expresse Sapiens : *De propitiato peccato noli esse sine metu,* id est sine aliqua cura, & solicitudine. Ecclesi.39. Ibid. 5.

Verùm ne sit anxia & molesta scrupulis solicitudo, sed religiosa & rationabilis, Veritate hodiernâ commonemur, atq; vnâ eadémque ratione, *nec nimis anxiam esse habendam, nec rationabilem esse deponendam, demonstratur.*

Est autem Ratio euidens, nec tam multâ eget declaratione quàm consideratione, vt dignè expendatur. Cùm sint videlicet duo quædam extrema, in quæ nobis procliue est & valde periculosum labi; nempe ex vna parte, nimia timiditas seu abiectio animi : ex alia verò, nimia securitas & elatio; nihil aptius quàm vt talis moderatio procuretur inter illa duo extrema vtrimque periculosissima, vt ne quis nimis se abjiciat, aut se nimis efferat & præsumat.

Quis enim non videt quanta dimanēt à pusillanimitate damna? Sic paucis ea dinumerat S. Bernardus : *Sicut sanctis & electis tribulatio operatur patientiam, patientia probationem, probatio spem, spes autem non confundit : sic damnandis & reprobis tribulatio parit è contrario pusillanimitatem, pusillanimitas perturbationem, perturbatio desperationem, & illa interimit.* Ep. 32. Rom. 5.

Ab elatione vero & præsumptione quàm sit timendum sic idem fusius. *Via Dæmonum præsumptio & obstinatio. Propter præsumptionem stare non potuerunt, propter ostinationem, qui cecidit non adjiciet vt resurgat. Quàm peruerso & euerso sunt corde filij hominum, quicunque sectantur vestigia Dæmonum, ingrediuntur dæmonum vias. Hæc enim tota aduersum nos spiritualium colluctatio nequitiarum est, vt nos seducant, vt nos inducant in vias suas, vt* Serm. 11 in Psal. qui habitat.

deducant in eis, & perducant ad destinatum finem qui paratus est eis. Fuge homo præsumptionem, ne gaudeat de te inimicus tuus; Nempè in his maximè vitiis gaudet, in seipso expertus quàm difficile poßis ab hac tanta voragine respirare.

Deut. 5. Nonne hæc tremenda? nonne hæc cauenda & fugienda sicut
Iosue 1. toties admonemur, *neque ad dexteram, neque ad sinistram ire?*
Prou. 4. Ac proinde, nonne nobis conquirenda & formanda est Moderatio quædam animi, quæ nos in medio statuat, ne in alterutram partem declinemus? Tu Domine Deus iter meum dirige; *Notam fac mihi viam in qua ambulem, quia ad te leuaui animam*
Ps. 142. *meam. Eripe me de inimicis meis Domine ad te confugi, doce me facere voluntatem tuam.*

II. PVNCTVM.

SED quantum est ex nostra parte, non potest ista Moderatio formari aptiùs, quàm si abiecta solicitudine anxiâ de peccatis nostris, retineatur rationabilis.

Sic enim ab vtroque simul liberamur extremo. A primo quidem quod est timiditas vel desperatio, dùm nimia & anxia solicitudo de peccatis rejicitur. Deinde verò ab alio quod est præsumptio, tuti sumus, dum rationalis solicitudo retinetur: sicque
Prou. 3. fit vt in media illa via fiducialiter ambulemus, vbi pes noster non impingat, vt ait Sapiens.

Quod vt meliùs intelligatur & in praxim reuocetur, Aduertendum est, quòd sicut nimia solicitudo, & damnosa securitas inde proueniunt, quod vel sola Dei Iustitia peccatum seuerè puniientis, vel sola Dei misericordia peccatores benignissimè recipientis, consideretur: sic rationabilis solicitudo formatur ex eo, quod iudicium seu iustitiam, & simul misericordiam Dei nobis proponamus. Hi sunt duo pedes cum pœnitente Magdalena simul osculandi, & vngendi; vt præclarè & fusè S. Bernardus.
In Festo S. Mariæ Magdal. Pedes, inquit, *isti sunt Misericordia & Iudicium, quorum alterum sine altero osculari, vel temeraria securitas est, vel desperatio fugienda. Quis enim Dei Misericordiam indesinenter attendens, non statim tepidioris vitæ quietem exoptet? cùm enim recogitat vniuersitatis Dominum formam serui pro seruis suscipere, triginta & tribus annis operari salutem nostram in medio terræ huius, capi, ligari,*

lanceari, crucifigi, & hoc totum pati pro filiis hominum, ſtatim deceptoriâ ſpe ſibi blanditur & alludit, gaudet obſeruari in miſericordia & miſerationibus, iudicium neſcit, ignorat iuſtitiam, & punienda æſtimat non puniri. Fallitur qui ſic oſculatur miſericordiæ pedem, vt pedem iudicij non attendat, qui totum de miſericordiæ pede præſumit, hoc ſolum ad ſalutem ſufficere credens, quod credit.

Rurſus, cùm abducit os, & iudicij pedem crebrioribus oſculis intertangit, ſuccutitur carnis animæque ſubſtantia, & vtriuſque hominis ſtatum vehementior aura percellit: Horrendum enim eſt incidere in manus Dei viuentis, offendere, neſcire Dominum, recalcitrare dominantis imperio, qui habet poteſtatem corpus & animam ponere in gehennam. Terribilis certè, ſicut ait Apoſtolus, quædam expectatio iudicij. Et quæ plura habet de hoc terribili iudicio; vnde concludit, *Quis hæc diu cogitans non ſtatim contremiſcat, & in deſperationis rotetur abyſſum. Non eſt igitur huic pedi moroſius incumbendum, ne pietatis intuitum ferocia iudicantis excludat. Vtrumque igitur inungat pedem animæ pœnitentis affectus, & nunc miſericordiam amplectens, nunc iudicium deoſculans, contribulati ſpiritus offerat holocauſtum. Vide Mariam iudicij pedem fortiter attendentem, dum nobilis & laſciua mulier conniuantium faciem non attendit, ſed extenſo corpore prouoluitur pedibus Maieſtatis, doloris plena, timoris impatiens, compunctionis iaculo vulnerata. Sed & miſericordiæ pedem labiis impreſsioribus oſculatur; in cuius ſpe, firmiter inhæret veſtigiis Chriſti Redemptoris, donec audiat, Remittuntur tibi peccata tua.* Tum oſtendit quomodo idem eius exemplo præſtare poſſimus; ex quibus ſancti Patris verbis, ſicut apertè patet quid ſit abjicere auxiam ſolicitudinem, & retinere rationabilem, nempè non ſpectare ſolum iudicium, nec ſolam ſeorſim miſericordiam, ſed vtrumque ſimul ſibi proponere; ſic etiam euidens eſt, quod ſi à nobis id præſtetur, tunc Moderatio & temperamentum formabitur, quod erat exoptandum inter illa duo extrema vitioſa, de quibus cauendis dictum eſt. Neque enim tum eris puſillanimis & abiectus, quia ſperabis in miſericordia: neque elatus & arrogans, quia timebis iudicium. O verè rationabilem ſolicitudinem! ô timorem omni ſecuritate ſecuriorem!

III. PVNCTVM.

SICVT ergo non est habenda solicitudo nimia seu anxia & scrupulosa de peccatis remissis, & de futura salute: sic rationabilis non est deponenda; quia non minùs timenda est elatio & præsumptio, quàm desperatio: ac proinde sicut ne desperes, fugienda est nimia illa solicitudo de peccatis: ita ne nimis efferaris, & præsumas, retinenda est rationabilis, quæ sic sperat, vt timorem non deponat; sic timet, vt spem non abiiciat, sed vtrumque simul tam firmo & inuiolabili nexu coniungit, vt neutrum alteri prorsus præiudicet. Ecclesi. 2. *Qui timetis Dominum, sperate in illum.* Hoc clamant passim Scripturæ; sed eædem etiam nihil aliud resonant, Luc. 1. quàm quod, *misericordia eius à progenie in progenies, timentibus eum. Nolite timere,* aiebat Moyses ad Populum; Exodi. 20. *vt enim probaret vos venit Deus, & vt terror illius esset in vobis, & non peccaretis.* Quid vero ait? Nonne sibi contradicit? nonne secum ipse pugnat! quæ sunt illa verba nisi pugnantia, & sibi contradictoria, *Nolite timere; & vt terror illius esset in vobis.* Si vetat eos timere, cur addit, vt terror esset in illis? Nempe distinguendus duplex timor quorum vnum vetet, & alterum iubeat. Vetat quippe timorem illum anxium quo Iudæi timebant mori: Iubet vero terrorem salutiferum, quo illi & nos concussi numquam peccemus, neque de salute comparata ita certi & securi simus, vt desides facti, bona deseramus opera, vel in ipsis elati operibus non reuereamur diuina iudicia. *Non sit ergo irrationabilis timor*, inquit, In Ps. 118. S. Ambrosius: *Etenim vera Sapientia à timore Dei incipit, nec est Sapientia spiritalis sine timore Dei: ita timor sine Sapientia esse non debet.*

Epistolarũ l. 6. c. 186. Sic præclare S. Gregorius, Gregoriæ cuidam nobili fœminæ quæ optabat suorum peccatorum remissionem ipsi sancto Pontifici reuelari. *Rem*, inquit, *& difficilem, etiam & inutilem postulasti: difficilem quidem, quia indignus sum cui reuelatio fieri debeat: inutilem verò, quia secura de peccatis tuis fieri non debes, nisi cum iam in die vitæ tuæ vltimo plangere eadem peccata minime valebis: quæ dies quousque veniat, semper suspecta, semper trepida metuere culpas debes, atque eas quotidianis fletibus lauare. Certe Paulus Apostolus iam ad tertium cælum ascenderat, in paradysum quoque*

ductus

ductus fuerat, arcana verba audiuerat quæ homini loqui non liceret: 2. Cor. 12.
& tamen adhuc trepidans dicebat, castigo corpus meum, & seruituti 1. Cor. 9.
subjicio, ne fortè aliis prædicans ipse reprobus efficiar; adhuc timet, qui iam ad cœlum ducitur: & iam timere non vult qui adhuc in terra conuersatur! Perpende, dulcissima filia, quia mater negligentiæ solet esse securitas, habere ergo in hac vita non debes securitatem per quam negligens reddaris: scriptum est enim, beatus vir qui semper Prou. 28.
est pauidus. Et rursus scriptum est, seruite Domino in timore, & exultate ei cum tremore. In pauco ergo huius vitæ tempore, mentem vestram necesse est vt tremor teneat, quatenus per securitatis gaudium sine fine postmodum exultet; Idémque in moralibus fusissimè de sanctis omnibus. *Certitudinem*, inquit, *sibi in se pro-* Vide mor. l. 20. c. 4. & 5.
mittere non præsumunt, sed positi inter gaudium spei, & tentationis metum confidunt & timent; confortantur & titubant; certificantur & suspecti sunt.

Hoc ipsum de se in particulari profitetur S. Bernardus in Canticis, sibi applicans quæ de Magdalena pœnitente dixerat Serm. 6.
de vtroque pedis osculo, vt videas nemini vmquam quantumuis sancto & probato deponendam esse rationabilem solicitudinem, sicut nec retinendam anxiam & irrationabilem. *Datum est,* inquit, *& mihi misero nonnunquam sedere secus pedes Domini Iesu, & modò hunc, modò illum tota deuotione amplecti, in quantum me sua benignitas dignabitur admittere. At siquando miserationis oblitus, stimulante conscientiâ, iudicio paulo diutius inhærerem: mox metu incredibili ac miserabili confusione deiectus, & tenebroso circumfusus horrore hoc solum palpitans de profundis clamabam: Quis nouit potestatem iræ tuæ, & præ timore tuo iram tuam dinumerare? Quod si eo relicto pedem misericordiæ plus tenere contingeret, tantâ è contrario incuriâ, & negligentiâ dissoluebar, vt confestim & oratio tepidior, & actio pigrior, & risus promptior, & sermo incautior, & omnis denique vtriusque hominis status inconstantior appareret. Proinde magistrâ instructus experientiâ, non iudicium iam solum, aut solam misericordiam, sed misericordiam & Iudicium can-* Ps. 100.
tabo tibi Domine.

Denique quanta sit obligatio huius sanctæ solicitudinis retinendæ, & in quo fundata sit, siue præteritum, siue futurum spe- Sess. 6. c. 9.
ctes, audi Concilium Tridentinum contra præsumentes: *Sicut nemo pius de Dei misericordia, de Christi merito, déque Sacramento-*

rum virtute & efficacia dubitare debet: sic quilibet, dùm se ipsum suámque propriam infirmitatem, & indispositionem respicit, de sua gratia formidare & timere potest, cùm nullus scire valeat certitudine fidei, cui non potest subesse falsum, se gratiam Dei esse consecutum. Et paulò pòst, diuerso capite: *Veruntamen, qui se existimant stare, videant ne cadant, & cum timore ac tremore salutem suam operentur in laboribus, In vigiliis, in eleemosynis, in orationibus, & oblationibus, In ieiuniis, & castitate. Formidare enim debent scientes, quòd in spem gloriæ, & nondum in gloriam renati sunt, de pugna quæ superest cum carne, cum mundo, cum diabolo, in qua victores esse non possunt, nisi cum Dei gratia, Apostolo obtemperent dicenti, debitores sumus, non carni vt secundum carnem viuamus; si enim secundùm carnem vixeritis, moriemini: si autem spiritu facta carnis mortificaueritis, viuetis.*

C. 13. eiusd. sess. — Rom. 8.

1. Tim. 4. HAEC etiam *meditare, in his esto, insta in illis; hoc enim faciens, & teipsum saluum facies, & eos qui te audiunt.*

FERIA QVARTA.

DE COGITATIONIBVS PHARISÆORVM DETECTIS A CHRISTO DOMINO.

ET DE NOSTRIS AD VIRTVTEM PERFECTE DIRIGENDIS.

Vt quid cogitatis mala in cordibus vestris? Matth. 9.

VERITAS PRACTICA.

Nisi, quod monet Sapiens, omni custodia serues cor tuum, non omnino seruas.

Prou. 4. *RATIO petitur ab eodem Sapiente, cuius est hæc sententia,* Omni custodia serua cor tuum, quia ex ipso vita procedit.

Sic autem declaratur.

NISI cor tuum serues, quantum est satis ad vitam, quæ ex ipso procedit, non omnino seruas illud.

Sed nisi omni custodia serues, non seruas quantum est satis ad illam vitam.

Ergo nec omnino seruas; Quod quam sit damnosum & cauendum patet.

I. PVNCTVM.

ADERANT plurimi è Scribis & Pharisæis, cùm Christus Dominus dixit paralytico, *Remittuntur tibi peccata tua*; Tum illi, vt narrant Euangelistæ, *cæperunt cogitare dicentes, quis est hic qui loquitur blasphemias? quis potest dimittere peccata, nisi solus Deus? Vt cognouit autem Iesus cogitationes eorum, respondens dixit ad illos; Quid cogitatis in cordibus vestris,* seu vt est apud S. Matthæum, *quid cogitatis mala in cordibus vestris?* Vere etenim mala & pessima erat eorum cogitatio, quâ Christum Dominum dicebant in corde, esse blasphemum, quod peccata remitteret. Vt verò se esse Deum declaret, & verè se posse peccata dimittere, detegit cogitationes eorum, quod est proprium solius Dei, & antequam illud proferrent, quod cogitabant, illos interrogat, *Quid cogitatis? Quid cogitatis mala in cordibus vestris?* Quasi diceret, Illa scio, illa video. O potentissimũ reprimendis nostris cogitationibus frænum! Quis enim, si se videri à Christo cogitaret, cogitare simul vellet quæ ab eo nollet videri? *Ego Ego sum, Ego vidi, dicit Dominus.* Quamobrem hîc de nostris primis cogitationibus ordinandis, & ad Virtutis exercitium dirigendis cogitemus: hoc est enim proprium Vitæ illuminatiuæ, & eorum hominum, qui peccatis perpurgati, proficere volunt in studio perfectionis.

Marc. 2. Luc. 5.

Ier. 7.

Ad hoc autem plurimùm confert Sapientis monitum, *Omni custodia serua cor tuum, quia ex ipso vita procedit*; Nemo enim dubitat esse aliquam custodiam adhibendam; sed nulla est satis, nisi omnis adhibeatur, Nisi omni custodia serues cor tuum, non omnino seruas, quia videlicet nisi illud serues quantum est satis ad vitam quæ ex ipso procedit, non omnino seruas.

Estius. in 4. Prou. Quæ ratio vt meliùs intelligatur, aduertendum, hîc cordis nomine intelligi mentem nostram, quæ est facultas cogitandi, intelligendi, & ratiocinandi: dicitur vero Cor quia sicut à corde principium est vitæ corporalis, sic à mente cum diuina Gratia principium est vitæ spiritualis; hinc enim primæ cogitationes, vnde affectus & virtutes, tum internæ, tum externæ, in quibus excernendis tota est vita, quæ spiritualis dicitur. Voluntas quidem est principium executiuum, sed Mens est principium cognitiuum quod illud antecedit, quatenus per præuiam cogitationem Mens Voluntatem dirigit, quæ nihil appetit, nisi prius cognitum ab intellectu. *Arist. l. 2. de part. anim c. 10. & 3. c. 4.*

Matth. 7. & 12. Hæc est arbor quæ si bona fuerit, bonos fructus facit; sin mala, malos fructus. Imò hæc est arborum radix, ad quam securis ponenda est; hic est bonus thesaurus, de quo bonus homo profert bona; hoc est denique cor de quo exeunt quæ de ore procedunt, & quæ in opus transeunt. *Ibid. 3. Ibid. 12. Ibid. 15.*

Iam verò sicut cor nostrum, vnde vita naturalis procedit, nisi tali diligentia custodiatur quæ necessaria est ad illam vitam conseruandam, non satis custoditur; sic planè Mens illa nostra, vnde est vita spiritualis, nisi custodiatur quantùm satis est, ad hanc spiritualem vitam conseruandam, non potest dici custodiri & seruari. Cùm enim ob id vel maximè mens seruetur, vt sic vita conseruetur, certè nisi vita conseruetur, non satis mens seruatur. Nam quid prodest aliter conseruari, si, quemadmodum diximus, illud propter quod seruatur, non conseruatur. Sic grauiter & luculentè S. Ambrosius, in moralem sensum deriuans, quod in Genesi dicitur, diluuij tempore simul cum homine omnia esse deleta. *Sensu altiore*, inquit, *illud manifestatur, quia homo mens est, quæ est rationis capax: Principali igitur extincto, etiam sensus omnis extinguitur, eo quod nihil reliqui ad salutem supersit, cum salutis fundamentum virtus defecerit.* O virtutis defectum, à defectu seruatæ mentis! quantis id gemitibus deplorandum, quod in æternum hi deplorant, qui se in inferno idcirco positos clamant, *Quòd virtutis nullum signum valuerint ostendere.* *L. de Noe, & Arca, c. 4.* *Sap. 5.*

II. PVNCTVM.

SED nisi omni custodia cor tuum, siue mentem serues, non hanc seruas quantum est satis ad vitam spiritualem conseruandam.

Duobus modis intelligi potest hæc omnis custodia, vnus intensiuè, alius extensiuè, & vterque est tam necessarius, vt eorum alterutro desinente, vel illico desinat, aut periclitetur vita spiritualis. Nam primò quidem, si desit omnis intensiua custodia, id est tam intensa & solicita, quàm meritò exigit Gratia, vel status animæ, vel occurrens occasio, cades actu in vitium, vel habitu in vitiosum illum statum qui tepor dicitur, *Apoc. 3.* qui vomitum Domino creat, & qui est peior frigido statu. Hinc lachrymæ, hinc gemitus: *Posuerunt me custodem in vineis, vineam* *Cant. 1.* *meam non custodiui. Ille eris mollis & dissolutus in opere suo qui fra-* *Prou. 18.* *ter est opera sua dissipantis*; Ille eris *maledictus qui facit opus Dei* *Ier. 4.* *frauduleriter seu negligenter*; *Illa eris arbor, quæ non facit fructum* *Matth. 7.* *bonum, excidenda & in ignem mittenda*; *Ille eris infidelis seruus non* *Ibid. 24.* *vigilans, cuius Dominus venit quâ ille hora non putat, & diuidet eum, partemque eius ponet cum hypocritis: Ille eris denique tepidus cui dicitur, vtinam frigidus esses aut calidus*; Quasi diceretur, nullus *Apoc. 3.* est peior tuo, status. Nihil itaque deterius vitæ spirituali, quàm ista remissa Custodia, vnde est ille status, qui est ipsâ morte deterior, quæ per frigus designatur.

Deinde vero si extensiuè omnis non adsit semper, & vbique Custodia, nonne illâ parte, quâ deerit Custos, patebit aditus hostibus, qui semper infirma, & incustodita loci ambiunt, vt sic facilius tibi viam sternant? Sic præclare, S. Ignatius in regulis ad spiritus dignoscendos. *Solet*, inquit, *aduersarius imi-* *In lib. exercit.* *tari aliquem belli ducem, qui obsessam arcem expugnare, atque deprædari cupiens, exploratâ prius naturâ, & munitione loci, debiliorem partem aggreditur*; *Sic nimirum & ille circuit animam, & callide inquirit, quarumnam virtutum præsidiis, Moralium scilicet, aut Theologicarum ipsa vel imminuta, vel destituta sit*; *eâque potissimum parte machinis omnibus admotis, irruit ac subuertere nos sperat, quam in omnibus minùs cæteris firmatam custoditamque esse præuiderit.* Sic conformiter sancti Patres, qui videri possunt in quarta parte, Feria sexta infra Hebdomadam 15. post Pentecosten.

Quænam vero illa poteſt in te eſſe pars infirmior & minus cuſtodita? Nonne inde tibi times? aut vnde tibi tanta ſecuritas, vt
Iſ. 28. nihil timeas? An tu ex illis es illuſoribus, *Qui dixerunt; percuſſimus fœdus cum morte, & cum inferno fecimus pactum?* quaſi dicerent, licet aditus hoſti pateat, non tamen irruet. Sed au-
Ibid. diant quod reſpondetur: *Delebitur tale fœdus, & pactum iſtud non*
Thren. 1. *ſtabit. INGREDIETVR & manum ſuam mittet hoſtis ad omnia deſiderabilia eius.*

III. PVNCTVM.

NISI ergo quod monet Sapiens, omni cuſtodiâ ſerues cor tuum, non omnino ſeruas; Quia non conſeruas vitam quæ ex ipſo procedit, & quâ non conſeruatâ nihil prodeſt cor ſeruare, quod ſimulatque deficit cum deficiente vita, ſicut vita perit cum corde
Oſee 10. pereunte. Hîc rurſum clamare liceat, quod Propheta, *Diuiſum eſt cor eorum, nunc interibunt.* Verè tùm diuiſum cor tuum, quando non ei omnis adhibetur cuſtodia, & quando pars eius cuſtodita, pars incuſtodita remanet. Vnde tam facilè interit, quàm ſi nullâ
Ibid. 7. parte cuſtoditū eſſet. *Et factus eſt Epraim quaſi columba ſeducta, non habens cor,* Id eſt non ſibi vndequaq; vigilans, & attendēs, ac pro-
Matth. 10. pterea ſeduci facilis. Nonne idcirco columbæ ſimplicitati prudentiam ſerpentis iungi voluit Dominus, tum ne ſic facilè decipiaris ſi prudenter aduertas ad ſingula; tum vt ſcias, in quo præcipuè, & quamobrem illa prudentia & aduertentia eſt adhibenda? nempe ad conſeruandam vitam, ſicut ſerpens expoſito corpore totum caput tegit in quo eſt ipſius vita. Sunt & alia quædam ſacra & myſtica in ſcripturis animalia, quæ nobis proponuntur ad hanc ſolertiam & indefeſſam vigiliam, nempè
Apoc. 4. illa quæ antè & retrò, atque intus etiam plena ſunt oculis. Hinc
Prou. 6. fortè Sapiens: *Ne dederis ſomnum oculis tuis, nec dormitent palpebræ tuæ;* Quia ſcilicet non dormit hoſtis, & hoc vnum ſatagit
Iud. 4. vt nos conſopiat, *& ſoporem morti conſociet,* vt de Siſara dicitur.
Deut. 4. *Cuſtodi igitur temetipſum & animam tuam ſolicitè,* dicebat ſuis Moſes; Ad quam ſolicitudinem magis acuendam, cogitandum eſt animæ pretium, tum ex ipſius dignitate, tum ex ſalutis æternæ momento ac valore, tum ex Chriſti Domini ſanguine, quo redempta, & ſic eſt nobis reddita, tanquam depoſitum quod

ſanum illi & integrum reſtituendum eſt, vnde Apoſtolus. *O Timothee depoſitum cuſtodi.* Et rurſus. *Bonum depoſitum cuſtodi per ſpiritum ſanctum qui habitat in nobis*; quaſi diceret, non ſufficit noſtro cuſtodire ſpiritu, ſed ipſo ſancto cuſtodiendum eſt, vt ſic omni ſeruetur cuſtodiâ; reus eſt alioquin pereuntis depoſiti depoſitarius, ſi perit ipſius culpâ. 1. Tim. 6. 2. Tim. 1.

Quid ego infœlix, clamat S. Bernardus, *quò me vertam? ſi tantum theſaurum, ſi pretioſum depoſitum iſtud, quod ſibi Chriſtus ſanguine proprio pretioſius iudicauit, contigerit negligentiùs cuſtodire?* Quæ plura S. Pater pergit, habentur in ſecunda parte, Dominica ſecunda poſt Paſcha. Serm. 3. de Aduentu Dom.

Denique ſi Deum rogas, vt te cuſtodiat ſicut pupillam oculi, qualem oportet eſſe cuſtodiam tuam, cum ipſo adiungendam? Certè ſi non ſit omnis, non poteſt non eſſe inferior illi, quam affers pupillæ tuæ: ſi autem eſt inferior, indignus es quem ſic Deus cuſtodiat ſicut oras, cum tu ipſe perderes quod ille cuſtodiret. Pſ. 16.

Vide in 4. parte, Feria ſexta infra Hebdomadam decimam quintam poſt Pentecoſten.

FERIA QVINTA.

DE INTEGRA SANITATE PARALYTICI PORTANTIS LECTVM, A QVO PORTABATVR.

ET DE NOSTRO PROGRESSV SPIRITVALI QVI IN EO FIGVRATVR.

Surge, tolle lectum tuum, & vade in domum tuam. Matth. 9.

VERITAS PRACTICA.

Tantùm proficies, quantùm à te deficies.

RATIO EST, Quia totus profectus est in accessu per virtutes ad puram Caritatem.

Sed quantùm à te deficies, tantùm sic accedes ad illam puram caritatem.

Ergo & tantùm proficies, quantum à te deficies.

I. PVNCTVM.

QVOD de omnibus Christi miraculis vniuersim dici potest, sic ab eo esse facta, vt se Deum manifestaret; hoc singulariter de isto sanato Paralytico considerandum est. Cùm enim Pharisæi affirmassent soliùs Dei esse, remittere peccata; tum ille, vt ostenderet se habere hanc potestatem, ac proinde se esse Deum, iubet Paralyticum surgere & ambulare. *Quid est*, inquit, *facilius dicere, remittuntur tibi peccata, an dicere: surge & ambula? Vt autem sciatis, quia Filius hominis habet potestatem in terra dimittendi peccata; tunc dixit Paralytico, surge, tolle lectum tuum, & vade in domum tuam.* Ex hoc patenti scilicet, & manifesto signo, quod suis ipsi cernebant oculis, qui aderant, aliud occultum & inuisibile poterant facillimè cognoscere. *Fit carnale signum*, ait Beda, *vt probetur spirituale.* *DIXI Domino: Deus meus es tu.* Ps. 15.

Verùm non hîc adoranda solùm eius Diuinitas, sed & Diuinitatis tria celeberrima Attributa, Potentia, Bonitas, & Sapientia; Potentia lucet in sanitate reddita paralytico tam integrè & perfectè, vt ipse statim atque iussus est, surrexerit, & lectum lætus portarit domum, cunctis videntibus, & admirantibus. Bonitas in salute animæ restituta simul cum sanitate corporis. Sapientia denique in repræsentatione nostri progressus spiritualis sub figura illius sanati hominis, suum lectum portantis, à quo prius portabatur. Sic enim maximè progredimur in spiritu, cùm carnem seu appetitum sensualem subjicimus spiritui, quem sibi ante caro subjiciebat. *Sic sanatus hoc portat, vbi infirmus iacuerat*, inquit S. Gregorius, & alibi: *Porta lectum in quo portatus es.* Id est, carnem, in qua prius iacebas ægrotus. Sanctus quoque Bernardus: *Grabatum*, inquit, *tollis, corpus scilicet à terrenis eleuans voluptatibus, vt iam non feratur anima concupiscentiis eius.*

23. Mor. c. 23. Hom. 12. in Ezech. De quatuor orandi modis.

eius, sed magis ipsa vt dignum est, regat illud, & ferat quò non vult. Breuiùs denique S. Augustinus. *Non in Carnalibus gaudiis tamquam in lecto requiescat anima, sed magis affectiones contineat.* *L. de qq. Euang.*

Hoc est proficere & progredi in via Domini, & hæc est via propriè Illuminatiua, quæ appetitum coercendo, in virtutibus sese exercet, atque hic eorum status, qui dicuntur Proficientes. Quem vt faciliùs intelligas, quæ multa de hoc à multis conscribuntur, habes hic collecta breuiter, in hac proposita Veritate, *Tantùm proficies, quantùm à te deficies.* Et ratio quidem iam satis ex se plana, tum ex citatis patribus planior, hoc præsupponit quod ait S. Thomas, sicut Incipientium status est in recessu à peccato, ita Proficientium in virtutum exercitatione, donec vni adhæreant Deo, quod est puræ & perfectæ Caritatis. *2. 2. q. 24. a. 9.*

Non desinunt, inquit S. Doctor, *omnes quidem proficere, & incipientes, & perfecti: principalior tamen cura imminet Incipientibus, vt resistant peccatis, quorum impugnationem minùs sentientes, iam quasi securiùs intendunt ad profectum, ex vna tamen parte facientes opus, & ex alia parte habentes manum ad gladium, vt dicitur in Esdra, de ædificatoribus Ierusalem. Perfecti etiam Caritate proficiunt, sed non est ad hoc principalis eorum cura, sed iam eorum studium circa hoc maximè versatur, vt Deo inhæreant. Et quamuis hoc etiam quærant Incipientes & Proficientes, tamen magis sentiunt circa alia suam solicitudinem: Incipientes quidem de euitatione peccatorum, Proficientes vero de profectu virtutum.* *2. Edr. 4.*

Hæc ille ad verbum, ex quibus duo manifestè patent, quæ in propositione continentur, primò profectum de quo hîc agimus esse tendentiam & accessum ad perfectam Caritatem, prout ait Apostolus, *finis præcepti, est Caritas de corde puro, & bonâ conscientiâ, & fide non fictâ.* Deinde verò hac tendentiam & accessum non aliter fieri quam per Virtutes, de quibus dicitur, *ascensiones in corde suo disposuit, ibunt de virtute in virtutem: Atque in hoc*, inquit S. Thomas, *vera Virtus simpliciter dignoscitur ab apparenti & falsâ, quòd illa ordinet ad principale bonum hominis*; citatque philosophum dicentem, quod Virtus est dispositio perfecti ad optimum: quæ omnia vno verbo complexus est Apostolus, cùm dixit, *Veritatem facientes in Caritate crescamus*; quasi diceret, per veram Virtutem ascendamus ad veram Caritatem. *Has ascensiones in corde suo ponunt quidam quotidie: alij verò descensiones, in-* *1. Tim. 1.* *Ps. 83.* *2. 2. q. 24 a. 7.* *8. Ethic.* *Phil. 4.*

quit S. Hieronymus. O quanta vtrorumque differentia! O quanta in nobis Animę, quàm manifesta descensionis signa, nec tamen aut emergimus, aut in imum labi timemus!

II. PVNCTVM.

SED quantùm à te deficies, tantùm accedere poteris per Virtutes ad veram Caritatem.

Quid est enim à se deficere, nisi, quod iam supra dictum est, appetitum & inclinationes naturales Rationi seu Gratiæ subiicere? Quod quantum seriò & constanter feceris, tantùm Virtutes exercebis, quarum exercitium in hoc vno consistit, vt rationem & ordinem omnibus nostris affectionibus & actionibus ponant. Nam cùm nihil resistat Rationi aut Virtuti, quàm iste naturalis appetitus quem coerces, dum à te deficis; quid est quod præterea Virtutis exercitium impedire possit, & accessum ad illam Caritatem quò tendimus?

Rom. 8. *Si spiritu facta carnis mortificaueritis, viuetis*, inquit Apostolus, vitâ illâ scilicet verè spirituali & diuinâ, quæ purè diligendo &
1. Cor. 6. fruendo Deo peragitur. *Nam qui adhæret Domino, vnus spiritus est:*
2. Cor. 4. atque idcirco idem alibi, *Mors*, ait, *in nobis operatur*, Id est dum à nobis deficimus, nobis morimur; cùm autem nobis morimur, tam apti sumus cum diuina gratia ad benè operandum, vt, quantùm dici potest ex parte nostra, mors ipsa sit quæ in nobis operatur; Inde est operatio, quia nobis mortui sumus.

Quod si etiam ad Diuinam Gratiam, operationes nostras, tamquam ad suum principale principium referimus, numquam
Ps. 103. melius operatur Gratia, quàm in tali morte; quia nihil tùm illi resistit: *Auferes spiritum eorum & deficient, & in puluerem suum reuertentur*: ait Regius psaltes; Tum vero post: *Emittes Spiritum tuum & creabuntur, & renouabis faciem terræ*; quasi diceret, quando Spiritus sanctus vult maiora operari in aliquo, parat sibi viam, & facit sibi locum auferendo spiritum eius: sicque morti-
1. Reg. 2. ficat & viuificat; deducit ad inferos & reducit: pauperem facit & ditat; humiliat, & subleuat. O Domine quàm libenter idcir-
Num. 11. co cum Mose dicerem: *obsecro vt interficias me, & inueniam gratiam in oculis tuis.*

III. PVNCTVM.

T*ANTVM ergo proficies, quantùm à te deficies.* Nam ſic per continuum virtutis exercitium accedes ad illam Caritatem, in qua eſt Perfectio, ſicut in eius acceſſu via eſt & profectus Proficientium. *Egredere de terra tua,* dixit Deus Abrahamo; Tum vero pòſt, *ambula coram me, & eſto perfectus.* Hic eſt videlicet ordinatus vitæ ſpiritualis progreſſus, *exire à ſe ipſo,* ſeu à deprauata ſua natura, *tum ambulare per veras virtutes,* donec *quieſcas in vno Deo,* ſiuè hìc in via per Inhæſionem Caritatis, ſiue in patria per fruitionem Viſionis. Hæc eſt ſaturitas, quæ promittitur eſurientibus & ſitientibus iuſtitiam. Hic Theſaurus in agro abſconditus, & Margarita pretioſa, quibus comparandis ſunt omnia diuendenda. Hæc eſt Cœna magna, & hæ regales nuptiæ ad quas inuitati, ſua omnia debent relinquere. Hoc brauium quod accipit qui ſic currit, vt comprehendat. Hoc eſt manna abſconditum, quod vincenti datur: Nemo autem vincit niſi certet, nec eſt aliud certamen, ad hanc victoriam comparandam, quàm nobiſcum, quàm contra prauos concupiſcentiæ motus: *Per patientiam curramus ad propoſitum nobis certamen.*

Gen. 12. & 17.
Act. 7.
Matth. 5.
Ibid. 13.
Ibid. 22. & Luc. 14.
1. Cor. 9.
Apoc. 2.
Hebr. 12.

Vide itaque ad dignoſcendum profectum tuum, quantùm à te defeceris, quantùm ab amore excellentiæ, commoditatum, & gloriæ: hæc ſi adhuc menti hærent, certè tu longe es à termino, qui vix in via primum feceris gradum. O quàm verè de nobis Apoſtolus; *Non deficimus, ſed abdicamus occulta dedecoris.* Id eſt, non plenè nobis morimur, non ſtirpitus eradicamus prauas noſtras cupiditates, ſed tantùm tegimus quod ex illis eſt magis probroſum & inordinatum; atque hinc fit, vt nihil proficiamus. *Hoc enim vnuſquiſque perſuaſum habeat,* inquit S. Ignatius, *tantùm ſe in ſtudiis ſpiritualibus promoturum eſſe, quantùm ab amore ſui ipſius, & commodi proprij affectione, ſeſe abſtraxerit. FILI quantùm vales à te exire, tantum poteris in me tranſire.* Noſtine hanc vocem, cuius ſit Authoris, vel cuius Patris ad filium? Vide quæ plura illic habentur, & ſtatue aliquid particulare quod inhæret tenaciùs, tenaciùs expugnandum. *Agonizare pro anima tua, & vſque ad mortem certa pro iuſtitia.*

2. Cor. 4.
In fine ſecund. Hebdom.
L. 3. de Imit. Ch. c. 56.
Eccleſi. 4.

FERIA SEXTA.

DE PERFECTA PARALYTICI OBEDIENTIA.

ET DE EA QVAE DICITVR OBEDIENTIA CHARITATIS, QVAE PERFECTAM CVM DEO FACIT VNIONEM.

Et confestim consurgens coram illis, tulit lectum, in quo iacebat, & abiit in domum suam magnificans Deum. Luc. 5.

VERITAS PRACTICA.

Est quidem certum in Charitate vnionem esse perfectionis: sed non est certò dicenda hæc Charitas neque hæc vnio, nisi in obedientia quæ dicitur Charitatis.

1. Pet. 1. *RATIONEM subministrat S. Petrus cuius hæc sunt verba:* Animas vestras castificantes in obedientia charitatis, *Id est purificantes per illam obedientiam quæ à Charitate proficiscitur, & per quam Charitas exercetur. Sic autem formatur Ratio.*

NVMQVAM magis est certa hæc animæ cum Deo vnio, nisi cum anima magis est castificata ab omni amore proprio, propriaque voluntate.

Sed anima numquam est magis castificata ab omnia propria vo-

luntate, quàm in obedientia charitatis.

Ergo nec vnquam magis certa est hæc vnio, nisi in tali obedientia: proindeque omni modo procuranda.

I. PVNCTVM.

AD diuinæ potentiæ quæ in Christo erat, vim & virtutem manifestiùs declarandam spectabat quidem, vt Paralyticus statim atque iussus est, surgeret, vidérentque omnes qui aderant, qualis ille esset Dominus, cui sic morbi obedirent. Sed quamobrem Vir ille sanatus tam citò domum repetit? cur non paulò diutiùs sistit, vel vt Benefactorem suum agnoscat, eique gratias ampliores reddat, vel vt sanitatis receptæ congratulationes, à turba illic spectante recipiat, vel vt tectum sua causa fractum, tegulásque disiunctas reparari curet?

Admiranda certe viri obedientia! Quia non modò erat iussus è lecto surgere, sed etiam lectum tollere, & domum suam repetere: nihil prorsus eorum cogitauit, quæ ipsum poterant remorari, sed ita mente simul & corpore confirmatus & efformatus est ad obsequium Domino suo reddendum, vt sicùt ægritudo imperanti Christo statim obediuerat, ita æger confestim obsequeretur: sícque illico nihil cunctatus, sublato in humeros lecto, discedit ab omnibus, & ab ipso Christo, vt domum repetat, quia sic erat iussus.

O perfectæ modum obedientiæ! ô singulare perfectionis Exemplar, quæ in tali obedientia demonstratur! Est quidem perfectio in vnione cum Deo, & est quidem in Charitate hæc vnio perfectionis, sed neque illa vnio nec illa Charitas magis aut meliùs exercentur, quàm in tali Obedientia, quæ hic nobis ad imitandum exhibetur. Sicut enim iste homo sanatus perfectè obediendo maiores Christo refert gratias, & magis ipsum colere, magis diligere, magísque ei adhærere testatur, quàm si ab eius latere numquam se voluisset mouere: ita planè vir obediens declaratur, ita planè obediendo demonstratur certiùs vera Charitas, vera vnio, vera perfectio, quàm si hæc extra obedientiam exercerentur.

Ratio continetur in hac precipuè voce qua vtitur sanctus

Petrus, *castificantes animas vestras*, Id est, ita purificantes ab omni prorsus affectu & motu, qui perfectam impedit Charitatem, sicut purificari debet anima ab omni amore sensuali, vt sit perfectè casta. Hæc est tàm certa perfectæ vnionis nota, vt quò magis purificata fuerit anima, eò certiùs dici possit vnita, quia hoc vnum impedit perfectam vnionem, quòd anima non sit plenè purgata. Nihil enim debet esse intermedium, vt sit perfecta vnio, quamdiu autem est aliquid in anima non purgatum, dici potest esse aliquid interiectum, ac proinde impediens perfectionem vnionis & vnionem perfectionis. *Ind. 16.* *Quomodo dicis, quod amas me, cum animus tuus non sit mecum?* Quasi diceret, non est amor nisi sit animorum vnio, non est vero talis animorum vnio nisi animi sese amantium pari sensu & consensu conueniant. At non conueniet anima creaturæ cum animo Creatoris, nisi sit illa plenè purgata ab aliis prorsus affectibus, & quantùm erit purgata, tantum conueniet, tantúmque certò propterea vnietur. *L. 3. de Imit. Chr. c. 37.* *Fili relinque te, & inuenies me.* Vide caput integrum, & hæc præcipuè expende Verba: *Quidam primo totos se offerunt, sed postea tentatione pulsante, ad propria redeunt. Hi ad veram puri cordis libertatem & iucundæ familiaritatis meæ gratiam non pertingent, nisi integra resignatione & quotidiana sui immolatione priùs factâ, sine qua non stat nec stabit vnio fruitiua.*

In Ps. 2. *Tamquam vas figuli conteres eos*, Id est, inquit S. Augustinus, *conteres in eis terrenas cupiditates, & veteris hominis lutulenta negotia, & quidquid de peccatore limo contractum atque inolitum est.* Sicque fiet quod sequitur. *Et nunc reges intelligite. Id est, iam contritis luteis tegumentis, iam valentes regere quidquid in vobis seruile atque bestiale est.* Sic videlicet capaces estis maioris Gratiæ quæ intellectum instruat, & voluntatem accendat.

O illa in me descendat Gratia, vt sic instruar & accendar! ô me tamquam vas figuli sic Deus conterat, vt illa in me descendat Gratia.

II. PVNCTVM.

SED anima numquam est magis castificata & purgata ab omni proprio affectu, quàm in obedientia Charitatis.

Hoc intelligi potest de actu, vel de habitu, vt sit sensus: Ex

duobus Charitatis actibus, quorum vnus sit in obedientia factus, non item alius: aut ex duobus hominibus quorum alter altero frequentiùs, & magis ordinariè ex obedientia velit caritatem exercere; si quæratur vter eorum actus, sit purior Charitatis actus, aut vter eorum omnino puriùs diligat Deum; tunc dici debet ille esse, qui ex Obedientia sæpius operatur; quia perfecta obedientia, qualem hic præsuponimus, *est holocaustum quoddam*, vt ait S. Gregorius, ex scriptura, *quo voluntas propria mactatur*, & id omne inceditur quod animam impuram reddit eâ præcipuè impuritate, quæ in perfectorum operibus, & vnitiuâ viâ reperiri potest. 35. Mor. c. 12.

Vnde quod ait Sapiens, *Vir obediens loquetur victoriam*, sic interpretantur Patres, vt, quia se ipsum obediens vincit, & se vincendo, se à seipso purificat, idcirco etiam puritate, vitâ, & excellentiâ Charitatis illos superet, qui non ita obediunt, nec se ita castificant. Atque hæc est ratio, quâ S. Thomas ostendit Obedientiam inter virtutes morales esse præcipuam, quòd per illam videlicet, *homo contemnat quod in se habet præcipuum, nempe intellectum & voluntatem, & quo contempto puriùs adhæret Deo.* Prou. 21. 2.2.q.186 a.8.

Nonne propterea duplici lepræ comparatur voluntas propria, propriúmque consilium, quâ si quis purgari velit, *imitetur eum*, inquit sanctus Bernardus, *qui non venit suam sed Patris facere voluntatem.* Tum post multa de hoc argumento sic pergit; *Audiant igitur vtrique pariter, qui propriæ voluntatis, & qui proprij consilij lepra sordent; audiant quid Spiritus dicat Ecclesiis, breui vno versiculo, vtramque lepram condemnans: Sapientia ait, quæ de sursum est, primùm quidem pudica est, contra propriæ voluntatis impuritatem: Deinde pacifica, contra consilij proprij obstinatam rebellionem.* Audisne hæc tamquam tibi dicta. Serm. 3. de Resurr. Dom. Iac. 3.

III. PVNCTVM.

E*STO igitur, in charitate sit vnio perfectionis, hoc quidem certum est, sed non est certa hæc vnio, nisi in obedientia Charitatis*; Quia vt sit perfecta vnio animæ cum Deo, debet anima esse pura ab iis quæ illam vnionem impediunt: neque vmquam certior est illa vnio quàm cùm certius est animam sic esse puram: non est autem id certiùs, quàm in Obedientia, ex Charitate profecta,

vbi anima sic tota incenditur & purificatur, vt victima & holocaustum Deo gratius reputetur, quàm quæ in veteri lege offerrentur.
1. Reg. 15. *Melior est*, inquit, *obedientia quam victimæ, & auscultare magis quam offerre adipem arietum.*

Sola quidem Obedientia sine Charitate non facit vnionem cum Deo: sola etiam Charitas sine obedientia non facit certam, quia nec ipsa Charitas certa est sine Obedientia, propter amorem proprium, seu propriam voluntatem, quæ citra obedientiam, Charitati permiscetur; Vnde restat certiorem & perfectiorem vnionem non esse nisi ex Charitate & Obedientia simul iunctis: atque adeo sicut per Charitatem Obedientia perficitur, ita Charitas per Obedientiam, veráne sit & perfecta, manifestatur. *Qui seruat verbum eius, verè in hoc Charitas Dei perfecta est*; ait dilectus discipulus, Sanctus quoque Bernardus aptissimè de hoc
Tract. de dilig. Deo. obedienti amore & amanti obedientia. *Amat*, inquit, *castè & casto non grauatur obedire mandato, castificans magis cor suum, vt scriptum est, in obedientia Charitatis: amat iustè, & mandatum iustum libenter amplectitur: amor iste merito gratus, quia gratuitus, castus est quia non impenditur verbo, neque linguâ, sed opere & veritate: iustus est, quoniam qualis suscipitur, talis & redditur. Qui enim sic amat, haud secus profectò, quàm amatus est, amat quærens & ipse vicissim, non quæ sua sunt, sed quæ Iesu Christi, quemadmodum ille nostra, vel potiùs nos, & non sua quæsiuit.*

Vide quæ plura hic habet de hoc argumento; Et disce potissimum exemplo Christi Domini sic diligere obediendo, & obedire diligendo, vt omnia tua in charitate, & quantum fieri poterit, in obedientia fiant. *Vt cognoscat mundus quia diligo*
Ioan. 14. *patrem, & sicut mandatum dedit mihi Pater, sic facio.* Certe hoc tibi Pater mandat, vt sicut fecit Filius, sic facias.

SABBATO.

DE MAGNIFICATO POST MIRACVLVM, AB OMNIBVS DEO.

ET A

ET A NOBIS SEMPER MAGNIFICANDO IN OMNIBVS.

Et ſtupor apprehendit omnes, & magnificabant Deum; & repleti ſunt timore, dicentes, quia vidimus mirabilia hodie. Luc. 5.

VERITAS PRACTICA.

Si non ſemper, numquam magnificas Deum.

RATIO EST, *Quia numquam magnificas Deum, ſi de diuinis eius Attributis non magnificè ſentis.*

Sed ſi non ſemper magnificas, nempe in aduerſis æquè ac proſperis, non magnificè ſentis de diuinis eius Attributis.

Ergo ſi non ſemper, numquam magnificas Deum: quamobrem ſemper magnificandus.

I. PVNCTVM.

TRIA ſunt præcipuè admirati quotquot ſpectarunt inſigne illud miraculum ſanati paralytici. Primum eſt poteſtas ſumma ſanantis; Secundum, facilitas ſanati morbi difficillimi; Tertium cauſa & motiuum patrati miraculi, nempè vt homo oſtenderet ſe poteſtatem habere remittendi peccata, & proinde ſe eſſe Deum, cui vni hoc eſſe proprium Iudæi crederent.

Tres item affectus admiratio illa produxit; primus eſt Stupor quidam, quo omnes ſenſus atque animi facultates præ ingenti admiratione detinentur, & defiguntur in obiecto illo ſtupendo. Secundus eſt Timor ille, qui dicitur reuerentialis, quò ſtupefacti ad ſe redeuntes mirum quàm mirificè de Chriſto ſenſerint, & ad eius venerationem fuerint prouocati. Tertius denique, communis & publica Magnificentia ſeu glorificatio; quam paſſim inter ſeſe Deo dabant, & obuiis quibuſque ſignificabant, hæc & ſimi-

Luc. 5. Marc. 2. lia crebro sermone vsurpantes, *Quia vidimus mirabilia hodie; QVIA numquam sic vidimus.*

Hoc est scilicet Exercitium Diuini Amoris & vitæ vnitiuæ in perfectis, qui dùm contemplationi Diuinarum Perfectionum & mirabilium Dei operum suauiter vacant, sic ad eum honorificandum & magnificandum excitantur, vt hoc vnum in ore habeant, BENEDICTVS DEVS, MAGNIFICETVR DOMINVS, MANIFESTETVR CHRISTVS. Quod quidem facile est & periucundum, dum sic suauiter afficiuntur in Deum, siue ob infusos pietatis sensus, siue ob prosperos rerum gestarum euentus. Sed si suauitas vertatur in amaritudinem, si prosperitas in aduersitatem: an ita semper æquali facie reddent eandem Domino magnificentiam? Id valde rarum, & verè Dauid Deo,
Ps. 49. de quouis homine. *Confitebitur tibi cum benefeceris ei*, quasi diceret, satis proni sunt homines ad benedicendum Deo cùm Deus illis benefacit: sed si aliquando Deus ad eorum probationem desinat benefacere, desinent & illi statim Deo benedicere.

At verò audi; *Si non semper, numquam magnificas Deum.* Quod certè est mirum, & idcircò attentiùs expendendum. Ratio autem quæ affertur eò est solidior, quò in natiua significatione magnificandi Dei magis fundatur. Cùm enim magnificare Deum, nihil aliud sit, quàm Magnitudinem eius prædicare, Bonitatem, Sapientiam, Æquitatem, Iustitiam, & alia eius Attributa seu diuinas Perfectiones, & admiranda opera decantare, extollere, & dignis efferre præconiis; Certè numquam ita magnificabis Deum, nisi de diuinis eius Attributis magnificè sentias, alioquin aliud ore diceres, & aliud corde sentires, quod longè alienum est à diuinis laudibus, & à suprema ma-
Deut. 32. gnificentia Deo danda. *Date magnificentiam Deo nostro*; *MA-*
Ps. 33. *GNIFICATE Dominum meum. MAGNIFICETVR Domi-*
Ibid. 34. *nus*; & quoties sic Scriptura nos inuitat ad hoc debitum Deo persoluendum, nonne id primò imprimit animis nostris, vt magnificè de Deo sentiamus, sicut reuera, *Magnificus est in sanctitate*, in iustitia & cæteris omnibus attributis? hanc enim sem-
Exodi 20. per rationem proponit. *Cantemus Domino, gloriosè enim magni-*
Deut. 33. *ficatus est, equum & ascensorem deiecit in mare. MAGNIFI-*
1. Par. 29. *CENTIA eius discurrunt nubes. TVA est Domine Magnificentia,*
Ps. 56. *Potentia, & Gloria. MAGNIFICATA est vsque ad cælos Mise-*

ricordia eius, & vsque ad nubes veritas eius. Quod cum ita reuera sit, nemo aliter sentire de Deo potest: aut qui aliter sentiat, numquam is Deum magnificare poterit: aut si magnificet, non nisi vt hypocrita, de quo bene prophetauit Isaias. *Hic labiis me honorat, cor autem eius longè est à me.* Vellesne hoc tibi exprobrari? *Matth. 15. Is. 29.*

II. PVNCTVM.

SED si non semper magnificas Deum, id est in aduersis æquè ac prosperis, non magnificè sentis de diuinis eius attributis.

Quid enim sentis de diuina eius Bonitate? Magnam scilicet & magnificandam cùm relucet in prosperis: at vero cum ita non apparet in aduersis, non esse ita magnam & magnificandam! Itáne verò putas sic te sentire magnificè de Dei Bonitate? Itáne tantùm dici poterit magnifica Dei Bonitas, cùm in prosperis benefacit, cùm vero manum retrahet in aduersis, non erit etiam bonus Deus! O Blasphemiam non ferendam!

De diuina vero Potentiâ, & summo eius Dominio, quid te magnificè dicis posse sentire, si non æquè magnificas in aduersis, atque in prosperis, cùm in eo præcipuè sit summum & absolutumDominium,quod pro suprema sua potestate possit Deus de vnoquoque homine ad nutum & voluntatem suam sic disponere, vt quidquid tandem aduersitatis inde homini accidat, non possit homo dicere, *Cur ita facis?* Tu ergo qui hanc Potestatem *Iob 9.* non magnificas in aduersis, quid magnificè tandem de hac diuina potestate sentis? quid de Iustitia? quid de Sapientia? quid de aliis Attributis, quæ in malis inferendis non minùs relucent, quàm in bonis? quomodo magnificè de iis senties, cùm non essent magnifica, si tantùm in bonis essent, & non in malis?

Audi S. Augustinum, *Tanta quippe est Omnipotens eius Bonitas, vt etiam de malis possit facere bona, siue ignoscendo, siue sanando, siue ad vtilitatem piorum coaptando, atque vertendo, siue etiam iustissimè vindicando: Omnia namque ista bona sunt, & Deo bono atque omnipotenti dignissima, nec tamen fiunt nisi de malis.* Et rursum alibi. *Qui creauit omnia valde bona, & mala ex bonis oritura esse præsciuit, sciuit magis ad suam potentissimam bonitatem pertinere, etiam de malis benefacere, quàm mala esse non sinere.* *L. de Corr. c. 6.* *Idem de corrept. & grat.*

Hoc est magnificè sentire de Attributis ; & à contrario, qui non ea in malis ita magnificat, de his non sentit magnificè, sed malignè, impiè, iniuriosè. *Tres ille habet sententias*, inquit idem sanctus Augustinus, *aut non est Deus, sicut dixit impius, cui displicet quidquid illi accidit præter voluntatem: aut iniustus est Deus, cui ista placent, & qui hæc facit: aut non gubernat Deus res humanas, nec cura est illi de omnibus*; Nonne tremis ad hæc verba?

Idem in Ps. 31.

III. PVNCTVM.

SI *non ergo semper, numquam magnificas Deum*. Nam nisi magnificè de Deo sentias, numquam Deum magnificas; non potes autem dici de illo sentire magnificè, si non semper & in aduersis æquè ac prosperis magnificas, quia non minùs tùm verè est magnificus & magnificandus, quàm in prosperis quibusuis euentibus. *Benedicam Dominum in omni tempore: semper laus eius in ore meo. DICANT semper, magnificetur Dominus. SEMPER, magnificabitur Christus in corpore meo, siue per vitam, siue per mortem.* Non putabant illi videlicet se posse vmquam, nisi semper magnificarent: tu vero secus credes? Tu in prosperis quidem, sed in aduersis non æquè Deum laudabis! Deplora hanc impietatem, & vt deinceps caueas, disce quod ait sanctus Augustinus. *Breue magisterium, vt semper laudes Deum, veroque corde non falso dicas, Benedicam Dominum in omni tempore. Breue mysterium est scilicet, vt noueris eum misericorditer dare, cùm dat; misericorditer auferre, cùm tollit: nec te credas à Misericordia derelinqui, quæ tibi aut blanditur dando, ne deficias; aut te corripit exultantem, ne pereas. Siue ergo in eius donis, siue in flagellis lauda eum: laus flagellantis, medicina est vulneris.*

Ps. 33. Ib. 34. Phil. 1. in Ps. 144.

Sic quondam Rex ille potentissimus qui aiebat: *Nunc igitur ego Nabuchodonosor laudo, & magnifico & glorifico regem Cœli: quia omnia opera eius vera, & viæ eius iudicia, & gradientes in superbia potest humiliare:* Quasi diceret, æquè in aduersis ac prosperis magnificandus est, quia æque in istis magnus est & omni dignus magnificentia. Sic Darius eius successor decreto propterea facto, *vt in vniuerso imperio & regno, tremiscant & paueant Deum Danielis. Ipse est enim Deus vnicus, & æternus in sæcula.*

Ibid. 6.

DOMINICA V. POST EPIPHANIAM, NISI SIT SEPTVAGESIMA.

DE ZIZANIIS IN MEDIO TRITICI SEMINATIS, QVAE CHRISTVS IPSE DOMINVS DECLARAVIT ESSE MALOS HIC VIVENTES INTER BONOS.

Cum dormirent homines, venit Inimicus, & superseminauit Zizania, in medio tritici. Matth. 13.

VERITAS PRACTICA.

Sicut non ſunt amanda vitia, propter amicos homines: ſic non ſunt odio habendi homines, propter eorum vitia.

RATIO EST, Quia idcirco non ſunt amanda vitia propter amicos homines, ne affectum noſtrum præferamus Deo qui vetat vitia.

Sed ſi odio haberemus homines propter eorum vitia, ſic affectum noſtrum preferremus Deo, qui vetat illud odium.

Ergo nec ſunt amanda vitia propter amicos homines, nec ſunt

vlli odio habendi homines, propter eorum vitia. Quod tamen in praxi est rarum.

I. PVNCTVM.

SIMILE *factum est Regnum cœlorum homini, qui seminauit bonum semen in agro suo.* Vide quod reliquum est parabolæ, & quam Christus ipse Dominus explicationem affert, eodem Capite, vbi hæc inter alia; *Bonum semen hi sunt filij regni, Zizania autem filij sunt nequam.* Hinc porro est eruta Veritas multùm practica, *Vt neque sint amanda vitia propter homines vitiosos quos diligimus, neque sint odio habendi homines propter eorum vitia quæ detestamur.* Hoc enim sæpe accidit bonis, qui inter malos versantur, vt vel hos oderint, si non amant eorum vitia: vel si hos amant, non fugiant eorum vitia, sed foueant, & quodammodo colant ac ament: Quod vtrumque valde damnosum est, & ex æquo cauendum propter eandem omnino rationem.

Nam quid est quod non sint amanda vitia propter amicos homines? Hoc primò est expendendum, quod sit facilius intellectu, vnde aliud patefiet apertiùs. Quid autem illud est, nisi quod apertè vetentur à Deo vitia, quæ si amaremus propter homines quos amamus, tunc ipsos homines affectumque nostrum manifestè præferremus Deo, quod planè nefas est, & ipso quod amaremus vitio vitiosius est aliquid, propter contemptum Dei tanto
1. Reg. 2. hîc expressiùs creaturæ posthabiti, quantò expressiùs propter creaturam offenderetur. *Magis honorasti filios tuos quam me!* ô grauissima quæ à Deo fieri potest expostulatio!

Matth 5. & 18. Hic erat oculus eruendus, hæc abscindenda manus, & pes truncandus, ne scandalo nobis essent, vt aptè ad rem nostram interpretatur S. Hieronymus. *Si quis*, inquit, *ita est tibi coniunctus, vt manus, pes, oculus, & est vtilis atque solicitus: scandalum autem tibi facit, & propter dissonantiam morum te pertrahit in gehennam; melius est, vt & propinquitate eius & emolumentis carnalibus careas, quàm dum vis lucrifacere cognatos & necessarios, causam habeas rui-*
Is. 46. *narum. CVI assimilastis me, & adæquastis, & comparastis me, & fecistis similem?* Expende quantis vtitur verbis idem significantibus, vt rem magis exaggeret, & probrum inde resiliens magis te confundat & acuat.

II. PVNCTVM.

SED si odio haberemus homines propter eorum vitia, sic affectum nostrum præferremus Deo qui vetat illud odium.

NON oderis, inquit in Leuitico, *fratrem tuum in corde tuo*, id est quemlibet proximum, etiam aduersarium & inimicum. Vnde & in Exodo expresse habetur; *Si occurreris boui inimici tui, aut asino erranti, reduc ad eum. Si videris asinum odientis te, iacere sub onere, non pertransibis, sed subleuabis cum eo.* Quamobrem quod dixit Christus in Euangelio, *audistis quia dictum est, diliges proximum tuum, & odio habebis inimicum tuum:* non erat hoc dictum quasi ex lege, neque hoc vllibi scriptum est, sed falsò additum à Scribis & Pharisæis, qui per proximum diligendum malè intelligebant amicum, vnde & inferebant, odio habendum esse inimicum; contra quos ipse Dominus: *Ego autem dico vobis, diligite inimicos vestros, benefacite his qui oderunt vos.* Et Apostolus; *Si esurierit inimicus, ciba illum: sitit, potum da illi.* Ex quibus tam manifestè patet vetari odium proximi, quàm eius vitia; cúmque illud odium, cuiuscumque personæ sit, non minus sit passio & affectio cordis, quàm amor proximi vitiosus, nonne hinc euidens est quod si quem oderis propter vitia, sic affectum tuum præferas Deo, sicut si hominis amares vitia propter amicum hominem?

Leuit. 19. *Exodi. 23.* *Matth. 5.* *Rom. 12.*

Sic vniuersim dictum est à Sapiente; *Ne accipias personam, vt delinquas:* Id est, ne ratione cuiusquam personæ Deum offendas, siue id fiat per excessum seu defectum, siue per amorem nimium, aut per odium, nihil refert, cùm nullo modo sit delinquendum propter personam aliquam. *Eccles. 42.*

Atque hinc in hodierna parabola, Paterfamilias suorum correxit impetum, qui zizania volebant ex agro euellere. *Ne fortè*, inquit, *colligentes Zizania, eradicetis simul & triticum; sinite vtraque crescere vsque ad messem:* Quasi diceret, volo simul malos cum bonis viuere, Nam, vt ait sanctus Augustinus, *boni, dum sunt infirmi, opus habent malorum commixtione, vt per eos exerceantur, aut eorum comparatione inuitentur ad melius.* Et rursum. *Multi primò zizania sunt, postea fiunt triticum, qui nisi patienter tolerentur dum mali sunt, non fient triticum.* Itemque alibi

L. de qq. Euang. *In Ps. 54.*

fusius. *Ne putetis gratis esse malos in hoc mundo, & nihil boni de illis agere Deum. Omnis malus aut ideo viuit vt corrigatur, aut ideo viuit vt per illum bonus exerceatur: vtinam ergo qui nos modò exercent, conuertantur, & nobiscum exerceantur: tamen quamdiu ita sunt vt exerceant nos, non eos oderimus: quia in eo quod malus est quis eorum, vtrum vsque in finem perseueraturus sit, ignoramus; & plerumque cum tibi videris odisse inimicum, fratrem odisti, & nescis.*

Nec dicas, id tibi esse nimis graue & onerosum; Nam in tuum etiam commodum lex illa lata est. Sicut enim vetaris odisse alios, ita & alij prohibentur, ne te oderint. Quid dulcius quàm ab omnibus diligi? quid grauius quam vel apud
Luc. 6. vnum in odio esse! & hoc tibi bonum procuratur. Si neminem oderis, nemini eris odiosus; *Quâ enim mensurâ mensus fueris, eadem & remetietur tibi.* O nos iniquos & iniustos, qui nullum nostri odium non iniustum credimus, & nullum nostrum odium non iustum reputamus!

III. PVNCTVM.

S*ICVT ergo non sunt amanda hominum vitia, propter amicos homines: sic non sunt odio habendi homines, propter eorum vitia:* quia ex vtroque Deus perinde offenditur, qui proximi odium
Prou. 23. non minùs prohibet, quàm vitiosam eius amicitiam. *Præbe*, inquit, *fili mi, cor tuum mihi, & oculi tui vias meas custodiant*, id est, sic omnino mihi volo à te cor præberi tuum, vt iam tuum non sit; neque illo prorsus vtaris ad amorem vel odium cuiuscumque alterius personæ vel creaturæ, nisi prout voluero. Itaque si tibi dixero, Volo diligas proximum, sed non ita vt eius vitia diligas; sic omnino est diligendus, nec aliter: Volo vt oderis proximi vitia, sed ita, vt proximus non sit habendus odio; sic prorsus odium est exercendum, neque vltra ad personam effundendum, quia cor nostrum non nostrum, sed Dei est, quo neque plus neque minus ad amorem vel odium vti possumus, quàm si res aliena esset, quæ inuito rationabiliter Domino non
Matth. 20. est vsurpanda. *Tolle quod tuum est & vade. Aut non licet mihi quod volo, facere?*

Ps. 118. Quod si audias Dauidem dicentem, *Iniquos odio habui*; Audi & eundem

& eundem se explicantem; *Perfecto odio oderam illos*, id est, li- Ps. 138.
cito, & bene composito, non odiendo personam sed vitia; sic enim licet & oportet eos odisse, imo & patrem ac matrem & quoscumque alios, qui se saluti nostræ opponerent, vt est in Matth. 10.
Euangelio. Sed an tuum ita sit perfectum odium diligenter expende; Multi enim hîc decipiuntur, qui zelum putant, & bene Luc. 14.
compositum in improbos odium, cùm tamen merum sit vitium. Rectè enim Sapiens: *Abscondunt odium labia mendacia*, id est, Prou. 10.
obtegunt & pio quodam motiuo prætexunt, vt nullum appareat odium vel non vitiosum; Et falluntur, mentiuntur, merum est odium: quidquid ore dicant, ita in corde est.

Sic amor vitij in amicis non sæpe putatur vitium, quia nolles fortè idem omnino perpetrare, nolles sic iurare, sic detrahere, sic mentiri: sed quia Vitioso nimis arrides, non satis eum arguis & prohibes, tibi eius imputatur vitium, & eadem te pœna manet. *Digni sunt morte*, inquit Apostolus, *non solùm qui ea faciunt, sed* Rom. 1.
qui consentiunt facientibus; Vnde & idem: *Nolite communicare ope-* Ephes. 5.
ribus infructuosis tenebrarum, magis autem redarguite. Hoc est amare vitium, si non odisti vt debes; nec odisti vt debes, si non arguis, quantùm potes iuxta illud Scripturæ: *Argue eum, ne habeas* Leuit. 9.
super illo peccatum. Sic planè hoc est odisse proximum, si non amas vt debes: non amas autem vt debes, si debita Charitati negas officia. Vide quæ in particulari, & quantùm in his deficias, ac suspira cum Dauide; *Delicta quis intelligit? ab occultis meis munda me,* Ps. 18.
& ab alienis parce seruo tuo. Si mei non fuerint dominati, tunc immaculatus ero, & emundabor à delicto maximo. Tremenda certè verba.

AD EADEM EVANGELII VERBA.

Cum dormirent homines, venit inimicus. Matth. 13.

Contra excusantes imprudentiam seu defectum aduertentiæ.

VERITAS PRACTICA.

Ne putes te benè ſemper excuſatum, cum dicis: Non putabam.

RATIO declaratur fuſius in tertia parte, feria tertia, infra hebdomadam Octauam poſt Pentecoſten.

Cum autem creuiſſet herba, & fructum feciſſet tunc apparuerunt & Zizania.

Contra eos qui vel condemnant malos quibuſcum viuunt, vel eos imitantur.

VERITAS PRACTICA.

Nec propter alios à bono te excuſabis: nec quemquam alium propter te accuſabis.

HABETVR fuſe declarata in tertia parte, Feria ſecunda, infra hebdomadam decimam quartam poſt Pentecoſten.

Accedentes autem ſerui Patrisfamilias dixerunt ei: Domine nonne bonum ſemen ſeminaſti in agro tuo? vnde ergo habet zizania.

Contra imperfectiones & negligentias noſtris bonis operibus intermixtas.

VERITAS PRACTICA.

Maledictus qui facit opus Dei negligenter, ſeu fraudulenter.

Vide in quarta parte Feriam ſecundam, & ſequentes infra hebdomadam vigeſimam ſeptimam poſt Pentecoſten.

Videri etiam poſſunt quæ hac proximè ſequenti hebdomada referuntur, de beneficio vocationis contra ingratos, ſeu contra ſe male gerentes in officio.

Inimicus homo hoc fecit.

VERITAS PRACTICA.

Si Tentatorem permiſeris ingredi, non ſe permittet egredi. Facilius ejicitur quàm excluditur.

In ſecunda parte, Dominica prima Quadrageſimæ.

DE EODEM, ALIA VERITAS.

Quod monet Sapiens : Eris eruditus in omnibus, aut eris contra dæmonem rudis in omnibus.

In quarta parte, Feria ſexta infra hebdomadam decimam quintam.

DE EODEM, ALIA VERITAS.

Qui non obſeruat furem, obſeruatur à fure & capitur.

In quarta parte, Feria tertia & ſequentibus infra hebdomadam vigeſimam octauam.

Serui autem dixerunt ei : vis imus & colligimus ea? Et ait, Non : ne forte colligentes zizania, eradicetis ſimul cum eis & triticum.

Contra zelum indiſcretum.

VERITAS PRACTICA.

Scientia ſine zelo, arma ſine milite : zelus ſine ſcientia, miles ſine armis.

In ſecunda parte, Feria ſecunda infra hebdomadam Quinquageſimæ.

DE EODEM, ALIA VERITAS.

Non in Commotione Dominus, & non in igne Dominus.

In quarta parte, Sabbato infra hebdomadam decimam ſextam.

Hac Hebdomade, occurrit Conſideranda Vocatio Sancti Matthæi Apoſtoli, ex cuius hiſtoria ſex eruuntur Veritates in ſingulos dies proponendæ, quæ ſpectant ad ſingularem vniuſcuiuſque vocationis ſtatum, vt in eo ſuæ ſaluti & perfectioni commode vacet; Quod eſt maximopere intelligendum.

FERIA SECVNDA.

DE SANCTI MATTHÆI, NOSTRAQVE VOCATIONE, IN QVA EST SALVTIS NOSTRAE SVMMA.

Cùm tranſiret inde Ieſus, vidit hominem ſedentem in telonio, Matthæum nomine, & ait illi, ſequere me: & ſurgens ſequutus eſt eum. Matth. 9.

VERITAS PRACTICA.

Salutis animæ nulla est certior salutis certitudo, quàm in certo vocationis gradu attingendo.

RATIO EST, Quia nulla est certior salutis certitudo, quàm in mediis ad eam comparandam à Deo ordinatis fideliter obseruandis.

Sed nullibi media illa fideliùs obseruantur, quàm in certo vocationis gradu attingendo.

Ergo salutis animæ nulla est certior certitudo quam in illo certo gradu. Sic proinde quanta est nobis cura certificandæ salutis animæ, tanta esse debet huius certi gradus attingendi.

I. PVNCTVM.

QVAM sit admirabilis, quàm eximia, & prope singularis Vocatio sancti Matthæi, tu attentius expende ex omnibus circumstantiis. Vir erat addictissimus lucro seu pecuniis vndequáque congerendis, & ex illo genere hominum qui Publicani dicebantur, erántque odiosi omnibus, & præsertim Iudæis. Quid Christo Domino, cum tali Viro: aut quid isti viro cum Christo Domino? Quàm parùm idoneus Euangelio videbatur! Quàm multi alij censerentur aptiores! *Sed Domini est assumptio & vocatio nostra. VOCAT ea quæ non sunt, vt ea quæ sunt destruat, vt non glorietur omnis caro in conspectu eius.* Ps. 88. 1. Cor. 1.

Hunc ergo Iesus vidit hominem sedentem in telonio, & vocatum ad se sequendum, tantâ virtute pertraxit, vt illico surgens sequutus eum fuerit: Et paulo post annumeratus inter duodecim Apostolos, ac primus etiam Euangelista factus est. O bonitatem & potentiam vocantis Christi! O docilitatem & fœlicitatem vocati Apostoli!

Sic nos omnes variis modis ad se Christus vocat, sed non sic omnes vocantes audiunt & sequuntur. *Vocaui & renuistis: extendi manum meam, & non fuit qui aspiceret*, quò scilicet directè & sin- Pr. 1.

gulariter eum vocabam, quò extendebam manum meam, vt demonstrarem statum vitæ destinatæ, & certum in eo viuendi gradum & modum, quo mihi deseruiret & suæ saluti consuleret. Pauci sunt omnino qui eum vitæ degendæ statum, quem Christus vellet, sequantur: & ex illis paucis paucissimi & rarissimi, qui in eo statu præfixum sibi gradum attendant, & teneant: & tamen in eo pertingendo summa est salutis nostræ, summum periculum si defecerimus, summa expectatio, & certior certitudo si eò peruenerimus, aut peruenire contendamus.

Hæc est Veritas modò expendenda, quæ quanti momenti sit, iam satis patet & patebit clariùs ex allata ratione, quæ sic habet. Nulla est certior salutis certitudo, quàm in illis mediis fideliter obseruandis, quæ Deus vnicuique ordinauit ad eam comparandam. *Notandum illud vnicuique*, quia videlicet præter illa communia quæ dantur omnibus, sunt Gratiæ quædam singulares, & particularia dona quæ à Deo vnicuique conferuntur in quocumque sit vitæ statu, vt pertingat ad illum singularem gloriæ gradum, cui est prædestinatus. Certum est enim quod ait Apostolus, *Sicut est alia claritas solis, alia claritas lunæ, & alia claritas stellarum; sicut etiam stella differt à stella in claritate*, sic & beati omnes in cœlo sunt diuersa beatitudinis gloria differentes; *Vnusquisque*, inquit, *in suo ordine*. Et quia gratia est semen gloriæ, & apta præparatio ad gradum beatitudinis cuique destinatum, idcirco debet ipsa gratia & quæ illam comitantur Salutis media esse particularia & singularia, vt sicut in cœlo per gloriam vnusquisque habet suum ordinem; ita in terra suum habeat per gratiam, vt sint omnia proportionata & sibi correspondentia. Sic apertè idem Apostolus: *Vnusquisque proprium donum habet ex Deo, alius quidem sic, alius verò sic*. Et sanctus Leo, *habent singuli vocatorum ordinem suum.*

1. Cor. 15.

Ibid.

1. Cor. 7.

Ser. 6. in Nat. Dom.

Quibus ita declaratis, quid euidentius, quàm quod habet propositio, nullam posse haberi certitudinem salutis comparandæ certiorem, quàm si certis illis mediis, & particularibus gratiis nobis ordinatis fideliter stemus, & constanter inhæreamus, vt neque plus vmquam, aut minùs attentemus, sed hoc vnum quod velit Deus, velimus, & quod nolit nolimus. Hoc est illum sequi, hoc est illi adhærere, hoc est posse dicere quod de se Iob affirmabat; *vestigia eius secutus est pes meus: viam eius cu-*

Iob 3.

ſtodiui, & non declinaui ex ea; à mandatis labiorum eius non receßi, & in ſinu meo abſcondi verba oris eius. Quo quid certius? quid ſecurius? Vt è contra, ſi quis inde deflectat: *væ his qui dereliquerunt vias rectas, & diuerterunt in vias prauas. Et quid facient cùm inſpicere cœperit Dominus?* Quidquid damni, quidquid periculi accidat, hoc vnum reſpondetur: *Numquid non iſtud factum eſt tibi, quia dereliquiſti Dominum Deum tuum eo tempore quo ducebat te per viam?* Expende illud & aplica tibi hoc *Te* ſingulare. Eccleſi. 2. Ier. 2.

II. PVNCTVM.

SED *nullibi media illa fideliùs obſeruantur, quam in certo vocanis gradu attingendo.*

Dicitur certus Vocationis gradus, Munus quoddam particulare ſeu officium & miniſterium ad quod quis aptus & applicatus eſt in ſuo vocationis ſtatu; *Sic in Apoſtolico ſtatu diuerſi ſunt gradus Petri & Pauli, alius eſt gradus Andreæ, alius Iacobi & Ioannis,* vt præclarè ſanctus Gregorius Nazianzenus, vbi poſt multa de hac diuerſitate in rebus maioris momenti, tum etiam in minoribus ſic reperiri demonſtrat. *Reliqua*, inquit, *moderatio, ordiniſque diſciplina quanta? aliud Petrus interrogat, aliud Philippus, aliud Iudas, alius Thomas, aliud alius quiſpiam. Neque aut idem omnes, aut omnia vnus, ſed viciſsim ac ſigillatim.* Sic ſanctus Auguſtinus explicans fuſiùs quod refert Apoſtolus de diuerſo membrorum officio in toto corpore. *Videtis*, inquit, *quid faciat anima in corpore, omnia membra vegetat; per oculos videt, per aures audit, per nares olfacit, per linquam loquitur, per manus operatur, per pedes ambulat, omnibus ſimul adeſt membris vt viuant, vitam dat omnibus, officia ſingulis. Non audit oculus, non videt auris, non videt lingua, nec loquitur auris & oculus: officia diuerſa ſunt. Sic eſt Eccleſia Dei, in aliis hoc, in aliis illud, ſinguli propria operantur.* Orat. 26. 1. Cor. 12. Ser. 186. de temp.

Ex quibus ſancti Patris verbis non modò conſtat, quid ſit certus ſingulorum gradus, nempe illud proprium & particulare quod habent ſinguli vt operentur: ſed ex his etiam euidenter patet, quid ſit attingi certum illum gradum, quando quis ſcilicet rectè & laudabiliter ſuo illo proprio munere fungitur. Vnde Apoſtolus: *Dicite Archippo: Vide miniſterium quod acce-* Coloſſ. 4.

pisti in Domino, vt illud impleas.

Iam verò quod in illo attingendo gradu seu adimplendo ministerio, tam fideliter obseruentur illa salutis nostræ media de quibus dictum est, vt nullibi fideliùs ac certiùs teneantur, patet ex eo quòd inclusa sint & intexta quodammodo illi certo gradui, adeo vt prope vnum & idem esse videantur ista duo, *Tenere proprium salutis medium*; &, *Rectè defungi suo munere*: cùm vnum in alio includatur; diuersa tamen sunt, cùm possis habere illa media, certumque illum gradum obtinere in quo te exerceas; nec tamen te in illo exerceas, aut nisi perfunctiorè & negligenter, sícque non attingas gradum, nec media rite obserues.

Atque idcirco expresse dicitur, media illa obseruari non in gradu simpliciter, sed in gradu attingendo, id est in fideli eius administratione, quod est vocationi propriæ respondere, quod
1. Cor. 2. toties ab Apostolo commendatur: *Videte vocationem vestram.*
Ibid. 7. *VNICVIQVE sicut diuisit Dominus: vnumquemque sicut vocauit Deus, ita ambulet, & sicut in omnibus Ecclesiis doceo*; VNVSQVISQVE *in qua vocatione vocatus est, in ea permaneat*: Ac rursum etiam paulo pòst & particulariùs. *Vnusquisque in quo vocatus est, in hoc maneat apud Deum.* Quasi diceret, in hoc vno præ cæteris peragendo constanter hæreat, quia cùm ad illud præcipuè sit à Deo vocatus, nihil aliud potest esse tam certum, in quo secundum Deum se occupet, quàm in illo certo Vocationis suæ gradu. Non enim vocat & deserit, sed quo ipse particulariter & determinatè vocat, illic particulares & determinatas affigit gratias, auxilia & media quibus qui vocatur, tàm certò saluetur, si fideliter & constanster iis vtatur, quàm certò periclitatur de salute, si dum aliud agit hoc prætermittit.

Ephes. 4. Hoc vnum denique quod in vinculis positus, quod postremum, quod summum omnium suis inculcat Apostolus; *Obsecro vos, ego vinctus in Domino, vt dignè ambuletis vocatione, qua vocati estis, cum omni humilitate mansuetudine & patientia.* Quod
In Const. c. 2. & sanctus Basilius egregiè: *Quià Deo*, inquit, *se optat iuuari, is numquam deserat quod se addecet officicium suum; qui autem hoc facit, diuino auxilio numquam destituitur*, Id est, illo diuino auxilio, quo quis particulatim indiget ad salutem, quod tam certò coniunctum est cum officio rectè administrato, quàm quis

certo

certo illud rectè administrabit. Expende singula cum affectu.

III. PVNCTVM.

SALVTIS *ergo animæ nulla est certior certitudo, quàm in certo Vocationis gradu attingendo:* quia nullibi certiùs obseruantur certa media, quæ cuique Deus ad salutem comparandam ordinauit; neque ad salutem tutior & securior vlla esse via potest, quàm si hæc salutis media diligenter obserues; *Et retribuet mihi Dominus secundùm iustitiam meam.* Securè loquitur Dauid, quia scilicet, *custodiui vias Domini,* per quas ille me ducebat. Tùm quod omnibus ad hunc finem prosit, sic paulo pòst Deo confitetur; *Cum Sancto, Sanctus eris, & cum electo electus eris, & cum peruerso peruerteris.* Quasi diceret talem se præstat Deus hominibus, quales & ipsi se Deo. Si fideles sint suæ vocationi, suo muneri, suo ritè defungendo ministerio, sic erit Deus ipsis fidelis; Sin contra se peruertant, & aliud quàm ab ipsis vellet Deus, quantumuis pium & sanctum videretur, ipsi velint: Deum nolentem & repugnantem sentient. Ps. 17.

Quod & præclarè sanctus Bernardus confirmat ad illa verba Apostoli, *Quos prædestinauit, hos & vocauit; quos vocauit, hos & iustificauit, & glorificauit;* Ibi enim obseruans Vocationem poni velut medium pontem, quò transitur à Prædestinatione ad Iustificationem & Glorificationem, id est, ad salutem; sic pergit; *Hæc via bona, nihil super eius fine timendum, non tibi sint huius viæ suspecta nouissima, perge securus, tantò viuidiùs, quantò certiùs ea iam propinquare videntur, nempe TENES MEDIA, quomodo non nouissima propinquarent?* Rom. 8. Serm. 7. in Ps. qui habitat.

Quanti vero sit periculi ab hac tantisper viâ declinare, sic præclare sanctus Gregorius ad illa verba libri Iob, *Quis posuit mensuras eius si nosti, vel quis tetendit super eam lineam? CVM miro,* inquit, *consilio Author & dispositor noster huic illa largitur, quæ alij negat: alij hæc denegat, quæ isti largitur; mensuras sibi positas egredi nititur, quisquis posse plusquàm acceperit, conatur. In præcipitia pedem porrigit; qui mensurarum suarum limitem non attendit; & plerumque amittit & quod poterat, qui audacter ea, ad quæ pertingere non valet, arripere festinat. Nam & membrorum nostrorum tunc benè ministeriis vtimur, cum sua eis officia distinctè seruamus.* Iob. 38. L. 28. mor. c. 11.

Videri possunt quæ antè fusiùs, & pòst aptissimè prosequitur, vnde ad praxim maximè permoueri debes cum Gratia Spiritus, ad officium qualecumque tuum religiosiùs obeundum. Sic enim vtilitas inde emanans proponitur, vt si desis, detrimenta certissima, & horrenda sequantur pericula. Contentus esto tuâ sorte,

Ecclesi. 3. caue vltra quàm velit Deus, assurgas. *Altiora te ne quæsieris, & fortiora te ne scrutatus fueris: sed quæ præcepit tibi Deus, illa cogita semper, & in pluribus operibus eius ne fueris curiosus.* Quid ad te de illo, & illo. *Si illum volo manere, donec veniam: quid ad te, tu me*

Ioan. 21. *sequere.* Tu officium tuum cura & exequere. Ne sis ex illis de quibus dicitur: Sat rectè faciunt omnia, præter illud quod debent facere.

Vide Dominicam secundam Aduentus.

FERIA TERTIA.

DE GRATITVDINE ANIMI PRO BENEFICIO VOCATIONIS.

Et fecit ei conuiuium magnum Leui, in domo sua. Luc. 5.

VERITAS PRACTICA.

Gratitudo animi nulla formari potest digna beneficio vocationis, nisi se animus dignè conformet vocationi.

RATIO EST, *Quia nulla digna formari potest animi gratitudo pro quouis accepto beneficio, si non est gratus & acceptus Benefactori animus.*

Sed nisi animus recolentis beneficium Vocationis, se dignè conformet vocationi, non est Deo Benefactori suo gratus & acceptus.

Ergo nec ab eo vlla formari potest animi gratitudo digna beneficio Vocationis, nisi se animus dignè conformet vocationi; Quodquidem tam est necessarium, quàm necessè omnino est, nos non esse ingratos Deo.

I. PVNCTVM.

SVNT quidem omnes Gratiæ & diuina Beneficia grato animo recolenda; sed Beneficium vocationis quod alia omnia continet, præcipuam meretur gratitudinem. *Benedictus Deus & Pater Domini nostri Iesu Christi, qui benedixit nos in omni benedictione spirituali, in cœlestibus in Christo: sicut elegit nos in ipso, ante mundi constitutionem, vt essemus sancti & immaculati in conspectu eius in charitate.* Ephes. I.

Sic itaque sanctus Matthæus, qui & aliò nomine Leui dicebatur, gratum se exhibere voluit Christo Domino, à quo vocatus fuerat ad se sequendum, dum antequam renuntiaret omnibus suis, magnificum domi conuiuium iussit apparari, quò palam testaretur non modò ipsi Domino, sed & omnibus suis Conciuibus, & præcipuè Publicanis, quos idcirco ad prandium inuitauit, se beneficij maximi loco ducere, sic omnibus relictis pauperem Christum sequi.

Sed longè gratiorem se ipse præbuit, cùm se dignum Apostolum & dignum vocatione sua se præstitit; In hoc enim posita est vera Gratitudo, vt beneficio rectè vtaris ad mentem & intentionem Benefactoris; Quod adeo verum est in re præsenti quam tractamus, vt quidquid aliud dicatur aut fiat ad gratitudinem, *Gratitudo animi nulla formari poßit digna beneficio vocationis, nisi se animus dignè conformet vocationi.* Hæc veritas præcedentem valde confirmabit, & disponet ad sequentem. Ratio autem est facilis, quantùm præcipuè spectat ad hanc primam eius partem qua dicitur nullam esse animi gratitudinem pro accepto beneficio, nisi animus recolentis beneficium sit Benefactori gratus & acceptus.

Nam si non est gratus eius animus, quomodo is erit gratus? Nonne hæc inter se ita pugnant, sicut esse gratum & ingratum? quomodo vero poterit ingratus gratitudinem exhibere? *Num-* Iacobi 3.

quid fons de eodem foramine emanat dulcem & amaram aquam? inquit sanctus Iacobus. Posset quidem esse ficta & simulata quædam gratitudo, sed hæc non esset animi, qualem hîc volumus; Vt sit autem animi gratitudo, debet omnino animus esse gratus, nã ipse est animus qui exhibetur, cũ gratitudo animi exhibetur; vnde si non esset gratus animus, tam verè nulla esset gratitudo animi, quàm si nulla omnino esset gratitudo. *Numquid potest*
Ibid. *Fratres mei*, ait idem Apostolus, *ficus vuas facere, aut vitis ficus? sic neque falsa dulcem potest facere aquam*: Quasi diceret; Numquid infensus & ingratus animus potest facere gratitudinem? Et sicut si amara dulci misceretur aqua, dulcem ipsam, amaram faceret: ita si quid non gratum gratitudini misceatur, totum ingratum faciet.

II. PVNCTVM.

SED *nisi animus recolentis beneficium vocationis*, se dignè *conformet vocationi, non est Deo benefactori suo gratus & acceptus.* Cùm enim id vnum maximè velit Deus, vt conformiter vocationi nostræ viuamus, quisquis se non conformat suæ, nonne tantùm à Dei voluntate se disiungit, quantum à sua vocatione se distrahit? Qui sic autem se disiungit à Dei voluntate, quomodo possit ei esse gratus & acceptus? *Non est mihi voluntas in*
Mal. 1. *vobis, dicit Dominus exercituum, & munus non suscipiam de manu vestra.*

Deinde vero cum per propria vocationis officia nos Deus vellet regere, talémque à nobis gloriæ gradum exigeret, qualem ipse ordinârat in illo particulari ministerio, & non alium quamtumuis sublimiorem: si quis hac relictâ viuendi viâ, suóque deserto cursu & ordine, sibi quem fingit alium, mauult incede-
Is. 1. re, numquid Deo potest esse gratus & acceptus? *Cùm veniretis ante conspectum meum, quis quæsiuit hæc de manibus vestris? VAE*
Ib. 30. *filij desertores, dicit Dominus, vt faceretis consilium & non ex me: & ordiremini telam, & non per spiritum meum.*

Denique cùm diuinæ gratiæ submistrarentur abundantissimè ad vocationis debitum rite persoluendum, non ita vero ad aliud quod vltrò suscipitur, quomodo is esse acceptus poterit, qui tot neglexit gratias? Quomodo is esse gratus qui sine gratia

sese ad opus ingerit? *Non mittebam prophetas, & ipsi currebant; non loquebar ad eos, & ipsi prophetabant.* Hinc aptè sanctus Basilius: *Inter ea quæ odio prosequitur Dominus, vnum hoc est, segne & iners otium, seu cessatio ab his quæ nos ex officio attinet facere.* Vnde sanctus Gregorius Nazianzenus; *Quid Pastoris munus tibi arrogas, si ouis sis? Quid Caput efficeris, cùm pes sis? Quid exercitum ducere aggrederis, cum in militum ordinem adscriptus sis!* Quasi diceret, hoc planè inordinatum est, hoc ingratum Deo & inuisum: quasi possis tibi aliquid melius, quàm quod ordinauit Deus: aut quasi peius reputes quod est tibi melius ordinatum! Itane de Deo sentire velles? Ier. 23. In Caput. 1. Is. Orat. 26.

III. PVNCTVM.

GRATITVDO *animi nulla igitur formari potest digna beneficio vocationis, nisi se animus dignè conformet vocationi;* Quia hic animus alioquin nō potest esse Deo gratus; & ab animo minimè grato non magis exhiberi potest Gratitudo, quam ab ingrato; cùm nō minùs inter se pugnent, in hac materia, non esse gratum Deo, propter neglectam vocationem, atque esse ingratum. Sicut enim qui fideliter vocationi respondet, satis se gratum Deo præstat, etiamsi nullas agat illi gratias, quia hoc maximè intendit Deus & expectat ab vnoquoque, *vt quemadmodum vocatus est, ita & ambulet:* sic planè qui non ita constanter ambulat, quidquid in gratiarum actionem proferat, non potest esse gratiosus, non potest esse gratus, non potest non esse ingratus; quia non reddit quod præcipuè debet, & quod imprimis exigitur. *Et nunc Israel,* post accepta scilicet tot beneficia quæ commemorata sunt, *quid Dominus Deus tuus petit à te, nisi vt timeas Dominum tuum, & ambules in viis eius, & diligas eum?* Quasi diceret, in hoc te mihi gratum exhibebis, si ambules in viis meis: aut certè si ab eis deflectas, tùm me tibi offensum, & te mihi tùm ingratum existima. *Filios enutriui & exaltaui, ipsi autem spreuerunt me! Cognouit bos possessorem suum, & asinus præsæpe Domini sui: Israel autem me non cognouit, & populus meus non intellexit!* Deut. 10. Is. 1.

Certè non deerant illis psalmi & sacrificia, quibus laudarent Deum, sed quasi nihil hæc apud Deum essent, non desinunt esse

ingrati, quia non reddunt quod ab illis maximè Deus exige-
Ibid. bat. *Quò mihi multitudinem victimarum vestrarum, dicit Dominus? plenus sum.*

Atque ipse psalmorum Regius Scriptor, quàm multis gratitudinem suam Deo indicârat? Quàm sæpe illud Eucharisticum in-
Ps. 33. geminârat: *Benedicam Dominum in omni tempore: Deum qui bene-*
Ps. 56. *fecit mihi.* Et tamen non aliter quàm vt ingratus, quàm vt bene-
2. Reg. 12. ficiorum immemor à Propheta Nathan arguitur, quia videlicet declinauerat à viis Domini, Deo erat infensus & odiosus, nec tum psalmi eius tantam gratitudinem Deo exhibebant, quantam ipse peccato suo protulerat ingratitudinem. Nihil æquè placebat Deo in Dauide ante peccatum, quàm eius fidelitas in omnibus obseruandis à Domino sibi constitutis. Hæc omni psalmorum cantu suauior Diuinas celebrabat laudes: atque ita dum peccato violata est illa fidelitas, quasi tacuisse visus est Da-
Is. 24. uid à Diuinis laudibus celebrandis. *Cessauit gaudium tympanorum, quieuit sonitus lætantium, conticuit dulcedo citharæ.*

Sic dicuntur omnes creaturæ benedicere Domino, quod, vt
In Ps. 148. ait sanctus Hieronymus, *à suo officio & seruitio non recedant; seruitium ipsorum, laus Dei est;* Sic ergo erit & tuum; *Quidquid egeris*
In Ps. 34. *bene age, & laudasti Deum,* ait sanctus Augustinus; Et rursum.
In Ps. 146. *Lingua tua ad horam laudat, vita tua semper laudet. Cùm voce cantaueris, silebis aliquando, vitâ sic lauda vt nunquam sileas.* Itemque
In Ps. 148. alibi fusiùs, & expressiùs. *Laudate totis votis, & totis vobis, id est non solùm lingua, & vox vestra laudet Deum, sed & conscientia vestra, vita vestra, facta vestra. Tunc desinis laudare Deum quando à Iustitia, ET AB EO QVOD ILLI PLACET, DECLINAS: nam si à bona vita nunquam declinas, lingua tua vacet; vita tua clamat, & aures Dei ad cor tuum. Quomodo enim aures nostræ ad voces, sic aures Dei ad cogitationes.*

Nonne te fœlicem crederes, si de Deo semper cogitare, si Deum semper laudare posses? Cogita semper quæ tui sunt officij, & quæ cogitaueris semper exequere, sic fiet vt Deum semper cogites, & ipsum laudes. Quàm miser ille contrà, qui cùm posset, & deberet diuinis vacare laudibus, alia omnia lubens volensque cogitaret! Tu ille miser es si tuo desis officio. Non est distractio mentis damnosior, quàm sic à suo munere distrahi & auerti.

Vide in 2. parte, Feria tertia infra octauam Ascensionis.

FERIA QVARTA.

DE PERFECTA MORTIFICATIONE SECVNDVM PROPRIAM CVIVSQVE VOCATIONEM.

Quare cum publicanis & peccatoribus manducatis & bibitis?

Quare Discipuli Ioannis ieiunant frequenter, & obsecrationes faciunt similiter & pharizæorum; tui edunt & bibunt? Luc. 5.

VERITAS PRACTICA.

Non est minùs perfectæ mortificationis, bene vti rebus, quàm omnino non vti.

RATIO EST, *quia tùm perfecta mortificatio censeri debet, cùm appetitus perfectè subiectus est rationi, & ratio Deo.*

Sed bene rebus vtendo secundùm propriam cuiusque vocationem, non minùs perfectè appetitus subjicitur rationi, & ratio Deo, quàm non vtendo.

Ergo non est minùs perfectæ mortificationis, bene vti rebus, quam omnino non vti; ac proinde cùm non possis omnino non vti rebus curandus est bonus earum vsus.

I. PVNCTVM.

SCRIBÆ & Pharizæi qui vel inuitati, vel sua sponte conuenerant ad conuiuium à S. Matthæo celebratum, murmurant contra Dominum, eiusque discipulos, quòd

non modò conuersentur cum publicanis, & peccatoribus, sed cum ipsis etiam manducent & bibant, nec se vino aut escis omnino abstineant, sicut discipuli Ioannis & Pharizæorum, qui toti erant in ieiuniis & obsecrationibus.

Erat sanè quod mirarentur homines, Deum etiam incarnatum & hominem factum, sic inter homines voluisse viuere, vt cum ipsis etiam conuiueret & manducaret: sed non erat quòd propterea murmurarent, quasi illud vitæ genus minùs esset perfectum, aut minus perfectæ mortificationis & virtutis. Audiemus sequenti meditatione, quid illis Dominus responderit; interim verò consideremus, quàm verum illud sit, & ad praxim vniuscuiusque vocationis appositum: *Non minùs esse perfectæ mortificationis, bene vti rebus, sicut Christus & eius discipuli benè vtebantur, quàm omnino non vti cum Pharisæis.*

Ratio petitur à Definitione perfectæ Mortificationis, quæ, communi omnium qui de ea scripserunt Patrum consensu, sic esse declaratur, cùm appetitus perfectè subiectus est rationi, & ratio Deo. *Id quod est in homine præcipuum*, inquit S. Augustinus, *imperet cæteris quæ sunt nobis bestiisque communia: atque id ipsum quod excellit in homine, id est, Mens & Ratio Potiori subjiciatur, quæ est ipsa Veritas, vnigenitus Filius Dei. Neque enim imperare inferioribus potest, nisi superiori se ipse subjiciat.* Sic sanctus Prosper: *Dominetur vitiis ratio, subjiciatur corpus animo, animus Deo; & impleta est tota hominis perfectio.* Sanctus quoque Leo: *Si mens rectori suo subdita terrenæ voluptatis incitamenta calcauerit, ordinatissimum tenebit Ratio principatum: quia tunc est vera pax & vera libertas hominis, quando & caro animo iudice regitur, & animus Deo præside gubernatur.* Itemque rursus: *Emundantes nos ab omni inquinamento carnis & spiritus, vt castigatis colluctationibus quæ sunt inter vtramque substantiam, animus quem sub Dei gubernaculis constituum, corporis decet esse Rectorem, dominationis suæ obtineat dignitatem.* Denique sanctus Papa Gregorius paucis hæc omnia contrahens. *Cum vel mentem Deo*, inquit, *vel carnem menti subiugamus.*

L. 1. de Ser. Dom. in Monte c. 2. — *In sententiis.* — *Ser. 1. in quadr.* — *Serm 4.* — *L. 6. Mor. c. 16.*

Ex quibus sanctorum Patrum testimoniis, quàm facile est intelligere quæ sit perfecta mortificatio, tam facile est nosse vtrum in te perfecta sit. Inquire tantisper & ingemisce quam longè sis non ab hoc sensu forte speculatiuo, sed practico: non ita verè

subjiciens

subjiciens Rationi & Gratiæ tuos sensus, sicut verè sentis cum illis Patribus esse subdendos.

II. PVNCTVM.

SED benè rebus vtendo secundùm propriam cuiusque vocationem, non minùs perfectè appetitus subjicitur rationi, & ratio Deo, quàm non vtendo.

Cur enim non vtendo fit ista duplex subiectio, nisi quia cùm naturaliter appetitus propenderet in vsum rei, retinetur ista propensio Ratione, & Ratio discit à Deo, seu à Gratia, quantum retinere debeat; vnde sanctus Petrus: *In scientia*, inquit, *ministrate abstinentiam*, id est, discretè, & rationabiliter secundùm Deum, 2. Pet. 1. prout scitis in Domino. Sic planè in bono rei vsu qui fit tantum intuitu vocationis, cùm ex naturali concupiscentiæ motu pars illa quæ dicitur sensualis seu appetitus, appeteret rem vsurpare alio prorsus modo & fine, quàm velit Ratio; Ratio cum Gratia cohibet hanc concupiscentiam, & à propria Vocatione tamquam ab Interprete diuinæ legis & voluntatis, nouit quantum cohibeat. Sic monet Sapiens: *Vtere quasi homo frugi his quæ tibi apponuntur.* Ecclesi. 31. Sic vtebatur Apostolus dicens, *Ego didici in quibus sum, sufficiens esse, scio & humiliari, scio & abundare, vbique & in omnibus institutus sum, & satiari, & esurire, & abundare, & penuriam pati:* Phil. 4. Quasi diceret, perinde me habeo in vsu rerum ac non vsu; nam dum rebus vtor, sic vtor ex ratione & gratia, vt tum non minùs sim subiectus Deo, quàm si non vterer. Itane tu qui tam facile conquereris, si quid in vsu rerum pateris?

III. PVNCTVM.

NON est ergo minùs perfectæ mortificationis, bene vti rebus, quàm omnino non vti: Quando scilicet sic exigit propriæ vocationis ratio, quia tùm bene rebus vtendo non minùs perfectè, quàm non vtendo, appetitus subiicitur rationi, & ratio Deo, in qua duplici subiectione consistit tota perfectio. *Quicumque ergo perfecti sumus, hoc sentiamus*, inquit Apostolus; Phil. 3. vel vt perfecti simus hoc sentiamus, sic enim addit, paulo pòst: *Idem sapiamus, & in eadem permaneamus regula: Imitatores mei estote, fratres,*

& obseruate eos qui ita ambulant, sicut habetis formam nostram. Atque vt videas de re nostra esse sermonem, sic pergit: *Multi enim ambulant, quos sæpe dicebam nobis, nunc autem & flens dico, inimicos crucis Christi, quorum finis interitus, quorum Deus venter est, & gloria in confusione ipsorum, qui terrena sapiunt.* Id est, multi sunt qui non seruant formam nostram in vsu rerum, quia scilicet non iis vtuntur ex præscripto Rationis & Gratiæ, sed potiùs ex deprauato concupiscentiæ motu, quod certè est deplorandum; Nam illis non interdicitur vsus, sed tantùm inordinatus; sicque si vellent ordinatè rebus vti, sicut formam præscripsi omnibus, non modò non peccarent in vsu rerum, nec deficerent à perfectione Christiana, quin potiùs inde proficerent. *Omnia munda mundis; sed malum est homini qui per offendiculum manducat.*

Titi. 1.
Rom. 14.

Nonne & hoc in te est deplorandum, qui iam toties de his monitus, non nisi ex affectu deprauato res vsurpas: nec, quid in vsu rerum vocatio exigat, sed quid affectus, attendis? Non est hæc apostolica viuendi forma tradita, non est illa vitæ regula de qua iam supra sanctus Augustinus: *Habet vir temperans in rebus huius vitæ regulam vtroque Testamento firmatam, vt eorum nihil diligat, nihil per se appetendum putet; sed ad vitæ huius, atque officiorum necessitatem quantùm satis est vsurpet VTENTIS MODESTIA, NON AMANTIS AFFECTV.* Itémque alibi: *In omnibus talibus non vsus rerum, sed vtentis libido in culpa est.* Hæc autem libido sic coerceri potest & debet, vt deinceps non aliter nec alio fine rebus vllis vtaris, quàm prout vocatio aut officium exigit vel permittet.

L. de moribus Eccles. c. 21.
3. Doct. Christ. 12.

Non me vincant Deus meus, non me vincant caro & sanguis: non me decipiat mundus, non me supplantet diabolus. Ecce cibus, potus, vestis & cætera vtensilia, ad corporis sustentaculum pertinentia feruenti spiritui sunt onerosa; tribue talibus fomentis temperatè vti, non desiderio nimio implicari. Vide quæ hic plura sanctus habet Author: Nec tam mirare quàm perfectè dicat, quàm quòd tam imperfecte facias quod perfecte dictum, & quod omnino faciendum esse, agnoscis.

L. 3. de Imit. Ch. c. 26.

FERIA QVINTA.

DE BONO SENSVVM SEV SENSVALIVM VSV, EX PROPRIA CVIVSQVE VOCATIONE.

Et ait illis Iesus: numquid possunt filij sponsi lugere, quamdiu cum illis est sponsus? Matth. 9.

VERITAS PRACTICA.

Si quid interdum sensibus licitè indulgetur, non vt sensuale est, sed vt est licitum, accipiendum est.

RATIO EST, Quia non sunt licita illicitè assumenda.

Sed si ex his quæ interdum sensibus à vocatione propria indulgentur, aliquid sumeretur vt est sensuale, licita illicitè assumerentur.

Ergo non vt sensuale est, sed vt est licitum accipiendum est; sicque purificabitur vsus sensuum, seu sensualium à propria cuiusque vocatione: Quod est ad praxim valde opportunum.

I. PVNCTVM.

RESPONDENS Christus Dominus Pharizæis murmurantibus de communi modo viuendi, quem ipse agebat, & suis permittebat discipulis; *Numquid possunt,* inquit, *filij sponsi lugere, quamdiu cum illis est sponsus!* Dicebantur filij sponsi propriè Iuuenes illi, qui sponso tamquam sodales olim adhibebantur in nuptiis, vt est in libro Iudicum de Samsone: Metaphoricè vero seu translatitiè dicuntur Apostoli esse filij sponsi, quia sunt comites ipsius Christi, qui sponsus ab Iud. 14.

Ioan. 3. ab ipso Ioanne Baptista dictus est; *Qui habet sponsam,* inquit *sponsus est:* Ad quod Ioannis dictum respiciens Dominus, hac comparatione sponsi vsus est, tum ob discipulos ipsius Ioannis qui præsentes aderant, & quæstionem cum pharizæis proposuerant, tùm vt faciliorem redderet rationem, cur suis permittebat vsum vitæ, communem cæteris, & non illum austerum ac strictum, qualem ipsi Pharizæi profitebantur: Nempe quod sicut tempore nuptiarum aliquid indulgetur conciliandis inter se animis, sic ipse modò suis indulgeret; quasi ipse modò suas nuptias celebraret, & quasi diceret, vt interpretatur S. Ioannes Chrysostomus, gaudij tempore non sic introducenda tristia. Rectéque obseruat idem sanctus Pater, Christum Dominum sic indicare, non esse gulæ quod fiebat à discipulis, sed dispensationis cuiusdam: Vnde statim addidit Dominus, quòd suo tempore dum ablatus illis fuerit sponsus, ieiunarent.

Sic porro fit inter homines etiam religiosos & spirituales, vt nonnulla indulgentius, iustas ob causas, permittantur in vna vocatione, quæ non in alia; aut vno interdum tempore, quæ non alio concederentur. Quid tum vero in tali vsu sensuum seu sensualium? Numquid gulæ, numquid libidini & concupiscentiæ concedi debet, quod licitè curando corpori, & animis remittendis concedi potest? Vide ne hoc tibi persuaderi patiaris, & audi Veritatem propositam, *Vt si quid interdum sensibus licitè indulgetur à sua cuique vocatione; non vt sensuale est, sed vt est licitum, purè accipiatur, & sincerè vsurpetur.*

Ratio quæ affertur tam plana est & facilis apprehensiuæ, quam fortè difficilis appetitiuæ facultati. Quid enim clarius ad intelligentiam, quàm quòd licita non sunt illicitè assumenda? Id est, seruari debet modus & finis, aliæque circunstantiæ sic necessariæ, vt si desint in vsu rei licitæ, iam non licitè res vsurpetur, iam non sit licita; quia non aliter licet, nisi seruatis seruandis, quæ si minimè obseruentur, tum quod est licitum degene-
Deut. 16. ret in illicitum. *Iustè quod iustum est persequeris,* ait Scriptura; Et
Sap. 16. rursum: *Qui enim custodierint iusta iustè, iustificabuntur.* Denique in vsu rerum omnium quæ de se mala non sunt, vt pecunia, cibi, vestes, vndenam peccari potest, nisi quia licita illicitè vsurpantur,
Iac. 4. id est, aliter quàm vsurpari debeant? *Vt in concupiscentiis vestris insumatis,* ait sanctus Iacobus: hoc nempe est, quod in licitis est

illicitum, hoc est quod arguitur, hoc est quod non licet; & hoc est tamen quod magis appetis!

II. PVNCTVM.

SED *si quid ex his quæ interdum sensibus à Vocatione propria indulgentur, sumeretur vt est sensuale, licita illicitè assumerentur.*

Sic enim sumptum sumeretur propter voluptatem & concupiscentiam, *quæ est radix malorum omnium*, inquit Apostolus, 1. *Tim.* 6.
quam & *peccatum vocat, quod in se habitat*; non quod in se, seu *Rom.* 7.
in habitu, & prout in nobis tantum est, sit peccatum: sed quod in actu sit causa peccati, vt quidquid humano actu ex ipsa inordinatè fit, peccatum sit & illicitum. Et alibi postquam egit de punitis, & prostratis in deserto, Israelitis: *Hæc autem*, inquit, *in* 1. *Cor.* 10.
figura facta sunt nostri, vt non simus concupiscentes malorum, sicut & illi concupierunt. At certè quod illi concupierunt, non erat in se malum, sed tantùm delectabile & sensuale, quod quia non alio fine quam voluptatis desiderarunt, & postquam illud acceperunt à Deo, non vt acceptum, sed vt sibi delectabile & vt sensuale vsurparunt, idcirco peccàrunt & puniti sunt, quia sic licita illicitè assumpserunt. *Et concupierunt concupiscentiam in deserto*, *Ps.* 105.
id est hoc vnum concupierunt, vt concupiscentiæ satisfacerent, quod cum afferatur tamquam illatæ causa pœnæ, quis non videt esse illicitum?

Quod quidem dilucidè declaratur à S. Augustino in Confes- 10. *Confess.*
sionibus: *Non ego*, inquit, *immunditiam obsonij timeo, sed im-* 31.
munditiam cupiditatis: scio Noë omne carnis genus, quod cibo esset vsui, manducare permissum: Heliam cibo carnis refectum: Ioannem mirabili abstinentia præditum, animalibus, hoc est locustis in escam cedentibus non fuisse pollutum: & scio Esau lenticulæ concupiscentia deceptum, & Dauid propter aquæ desiderium à se ipso reprehensum: & Regem nostrum non de carne, sed de pane esse tentatùm, ideóque, & populus in eremo, non quia carnes desiderauit, sed quia escæ desiderio aduersus Dominum murmurauit, meruit improbari. In his ergo tentationibus positus, certo quotidie aduersus concupiscentiam manducandi & bibendi, Et quæ plura prosequitur, vbi aduerte, quod ait populum non fuisse improbatum quod carnes desiderauerit, sic intelligendum esse quasi diceret, si desiderio tantùm

naturali & non voluntariè inordinato desiderasset, non peccasset. Quod autem escas inordinatè desiderauerit, patet ex murmure quod propterea concitauit.

Quale vero esset hoc certamen quod se certare S. Augustinus, sic paulò antè descripserat, dicens: *Et cum salus sit causa edendi & bibendi, adiungit se tamquam pedissequa, periculosa iucunditas: & plerumq; præire conatur, vt eius causâ fiat, quod salutis causâ me facere vel dico, vel volo; Nec idem modus vtriusque est, nam quod saluti satis est, delectationi parum est, & sæpe incertum fit, vtrum adhuc necessaria corporis cura subsidium petat, an voluptuaria cupiditatis fallacia ministerium suppetat. Ad hoc incertum hilarescit infœlix anima, & in eo præparat excusationis patrocinium, gaudens non apparere, quid satis sit moderationi valetudinis, vt obtentu salutis obumbret negotium voluptatis. His tentationibus quotidie conor resistere, & inuoco dexteram tuam ad salutem meam.* (Ibid.)

Ex quibus & aliis quæ addit, satis euidens est quantum ille timeret ne propter cupiditatem aliquid sumeret; non modo ne excederet, sed ne etiam quod necessarium erat ad vitam, propter voluptatem vllam acciperet; Quæ certè voluptas, in ordinario & mediocri victu si est timenda, vt illicita: quantò magis in extraordinario, de quo hîc loquimur, & de quo euitando Sapiens sic orabat Deum: *Aufer à me ventris concupiscentias, & animo irreuerenti & infrunito ne tradas me.* (Ecclesi. 23.)

III. PVNCTVM.

SI quid igitur aliquando sensibus licitè indulgetur: non vt sensuale, est, sed vt est licitum accipiendum est; Quia talis sensualitas, quæ est manifesta concupiscentiæ inordinatio, manifestè est illicita, & non sunt licita illicite assumenda. Sicut enim apertè intemperans ille esset, qui plus æquo comederet aut biberet, sic planè is qui ex sola cupiditate, & non ex puriori motiuo vellet naturæ satisfacere. Hæc est enim intemperantiæ species, non minus illicita, quàm alia: vnde Apostolus post comessationes & ebrietates exagitatas, addit, *Et carnis curam non feceritis in desideriis.* (Prou. 13.) Quod adeo verum est vt in hac maximè vitij parte, totum penè vitium ponant sancti Patres. *Gulæ vitium*, inquit S. Basilius, (Serm de abdicat.) *non in escarum copia, naturæ suæ vim exercere nouit,*

sed in voluptate atque gustatu, licèt mediocri admodum vtare. Et sanctus Augustinus: *In omnibus huiusmodi rebus, non ex earum rerum natura quibus vtimur, sed ex causa vtendi, & modo appetendi, vel probandum est, vel improbandum quod facimus.* Sanctus denique Gregorius in moralibus: *Antiquus hostis quia non cibum sed cibi concupiscentiam esse causam damnationis intelligit, primum sibi hominem non carne sed pomo subdidit, & secundum non carne sed pane tentauit.* 3. de Doct. Chr. 12. 30. Mor. 27.

Quia tamen in lautioribus cibis concupiscentia magis excitatur, idcirco tum præcipuè inuigilandum est, ne præcedat, nec propterea comedatur, quia delectat, nec quia sensuale est quod permittitur, vsurpetur; sed purè quia permittitur. Possunt quidem alij occurrere probati fines, sed hic vnus instar omnium cæteros comprehendit, & in praxi ad memoriam procliuis est. *Dominus nobis prandium misit, verè pius verè misericors.* Sic sanctus Paulus Eremita cum sancto Antonio. Sic vide vt deinceps sentias; *Mundemus nos ab omni inquinamento carnis, & spiritus, perficientes sanctificationem in timore Domini. SIC Iusti epulantur & exultant in conspectu Domini:* Contrà qui Deum à se & à sua mensa excludunt: *Hi sunt*, inquit S. Iudas, *in epulis suis maculæ, conuiuantes sine timore, semetipsos pascentes.* Hæc postrema Verba valde expendenda; tùm quia grauius aliquid indicant quàm putetur; tùm quia tibi forte id indicant vt prospicias. *Statue cultrum in gutture tuo.* 2. Cor. 7. Ps. 67. Tob. 6. Prou. 23.

Vide suprà in Aduentu, Dominicam quartam, & alibi, verbo *Temperantia.*

FERIA SEXTA.

DE PRÆPARATIONE ANIMI

AD QVAELIBET ASPERA IN VOCATIONE FERENDA.

Venient autem dies, cùm ablatus ab eis fuerit spon-

sus, tunc ieiunabunt in illis diebus. Luc. 5.

VERITAS PRACTICA.

Nisi probè paratus sis ad aduersa, nec ad ipsa prospera benè paratus es.

RATIO EST, Quia nisi probè paratus sis ad aduersa, signum est, te nimis affici prosperis.

Sed nimis affici prosperis, non est ad ipsa benè paratum esse.

Ergo nisi probè paratus sis ad aduersa, nec ab ipsa prospera benè paratus es.

I. PVNCTVM.

QVOD Christus Dominus de Apostolis suis dixit, *venient dies, cùm ablatus ab eis fuerit sponsus, tunc ieiunabunt in illis diebus*, non modò Pharizæos & alios murmurantes de communi eorum vitā, compescuit, affirmando futurum suo tempore, vt ipsi ieiuniis, orationibus, & aliis piis animi corporísque exercitationibus addicerentur; sed & ipsos Apostolos simul monitos fecit, vt se ad illud tempus paratos exhiberent, nec commodis rebus ita se præsente vterentur, quin se absente incommodis & aduersis æque vellent exerceri. Quæ certè admonitio non eò spectabat solum, vt ad futura illa quæ passuri erant aduersa, confirmarentur: sed ad ipsa læta & prospera, quibus modò ex indulgentia quadam vtebantur, temperatè vsurpanda multum valebat. Neque enim prosperis benè vsurpandis aptus est animus, nisi & aduersis fortiter tolerandis aptetur: *Et nisi probè paratus sis ad aduersa, nec ad ipsa prospera bene paratus es.*

Quod Pronunciatum quàm sit ad praxim vtile, satis patet; Quàm sit verò verum, vt ad praxim faciliùs descendatur, Ratio quæ affertur, breuis & facilis, sic declarat.

Nisi probe paratus sis ad aduersa toleranda, manifestum est signum, te nimis affici & detineri prosperis. Quid est enim quod non sit ad aspera paratus animus, nisi quia illa times & refugis?

Vnde

Vnde vero illa times & refugis, nisi quia nimis amas commoda & mollia, quibus te cariturũ & contrariis affligendum vides? Quidquid enim dicas te faciliùs cariturum commodis, quàm incommoda subiturum, nec te ita prosperis affici, quàm aduersis premi: hoc gratis dicitur, nec quidquam ordinariè auersamur, nisi quantùm afficimur ad id, quod illi est oppositum. Nam vt luculentè docet S. Thomas post S. Augustinum, ex amore prodeunt cæteræ omnes passiones, atque imprimis odium & auersio seu fuga rei cuiuslibet, quia, vt ipse ait, *Amor consistit in quadam conuenientia amantis ad amatum: odium vero in quadam repugnantia vel dissonantia; oportet autem in quolibet priùs considerare quid ei conueniat, quàm quid ei repugnet. Per hoc enim aliquod est repugnans alteri, quia est corruptiuum, vel impeditiuum eius quod est conueniens; vnde necesse est quod amor sit prior odio, & quod nihil odio habeatur nisi hoc quod contrariatur conuenienti quod amatur.* Quòd autem odium sit magis sensibile, quàm amor, id prouenit ex natura sensus, seu ex modo sensationis humanæ, de qua longius esset dicere; sed nihil obstat, quin amore posterius sit odium, nihilque sit quod oderis & auerseris, nisi quantum illud ames, cuius priuatio dolorem, metum, & odium, cæterasque naturales in te concitat affectiones. *1. 2. q. 29. a. 2. 14. Ciuit. Dei c. 7. Ibid. a. 3.*

Vide afflictos & perturbatos illos, de quibus sacra passim Scriptura; Saülem, Achabũ, Amanum, Antiochum, & similes angore & metu cruciatos, quid est quòd ita crucientur, nisi quod suâ spe excidant, suis priuentur optatis, & vt scripturæ verbis vtar, *quia non factum est eis, sicut cogitabant?* Sic planè tu, si sic times aduersa, vt ad ea non sis paratus, nimis amas prospera; si sic times paupertatem, vt eius metu nimis angaris, nimis tua diligis: si contemptum tui, si morbos si mortem, & alia vitæ incommoda sic abhorres, vt ne eorum quidem cogitationem velis suscipere, quâ te ad illa præpares, nimis honorem appetis, nimis sanitatem amas & vitam. *Væ vobis, quia diligitis primas Cathedras, & salutationes in foro*, hinc prima mali labes, quia nimis diligitis. *1. Macch. 6. Luc. 11.*

II. PVNCTVM.

SED *nimis affici prosperis, non est ad ipsa benè paratum esse.* Agitur enim de præparatione seu dispositione animi, qua

cum virtute & merito apud Deum prospera vsurpentur, primò quidem ne nos nimis attollant & inflent; tum vt Deum benefactorem in his laudemus & amemus; sicut præparatur animus ad aduersa, ne his contingentibus nimis deprimatur, séque nimis abiiciat, sed potiùs ad Deum sese attollat. Iam verò quis non videt nimiam ad prospera propensionem, non efficere illam animi dispositionem, quæ cum virtute coniuncta sit?

Oporteret quippe in honore tremere ne subrepat superbia, ne se insinuet ambitio, vanitas, cæteræque virtutis pestes: Amor
Iac. 4. autem honoris, contrà potius exultantes facit, & securos; *Nunc autem exultatis in superbiis vestris: omnis exultatio talis maligna est.*

Oporteret in diuitiis, de bonis cogitare operibus, & de larga in egenos profusione: At diuitiarum amor animum potiùs occupat ad opes conseruandas, vel augendas: *vbi enim est thesaurus*
Matth. 6. *tuus, ibi est & cor tuum.* In deliciis vero quantâ continentiâ, quantâ modestiâ esset opus? At deliciarum amor quàm contrà veriùs profusos amatores in eas faciat, testantur hæ apud Sa-
Sap. 2. pientem illorum voces: *Venite & fruamur bonis quæ sunt, & vtamur creatura, tamquam in iuuentute celeriter.*

Sicque apparet euidenter quàm longè sit ab illa dispositione animi, quæ necessaria est ad virtutem in prosperis, nimius prosperitatis affectus, cum inde virtus omnis pereat, & vitium po-
Prou. 2. tiùs ac perditio illa sequatur, de qua Sapiens: *Auersio paruulorum interficiet eos, & prosperitas stultorum perdet illos.*

III. PVNCTVM.

NISI ergo probè paratus sis ad aduersa, nec ad ipsa prospera benè paratus es; quia illud ipsum quod te impedit, ne iis ad illa paratus, te imparatum facit ad hæc, nempe nimius ad commoditates & prospera quæque affectus. Ille est qui aduersitates nimis horret, ille est qui prosperitates nimis amat; sicque ad neutrum bene paratus es, cùm ad vtrumque tamen præsto & para-
Psal. 56. tum, ex æquo, te esse oporteret, & cum Dauide dicere: *Paratum*
2. Cor. 6. *cor meum Deus, paratum cor meum.* Et cum Apostolo: *A dextris, & à sinistris, per gloriam & ignobilitatem, per infamiam, & bonam famam.*

Quid speras alioquin? quid intendis? quid tandem de te sta-

tuendum putas? *Quid faciam tibi Ephraim? quid faciam tibi Iuda?* Si diuitias, si honorem, si prosperum aliquem successum immisero, statim emolliris, insolescis, in tuum naturale bonum, & commodum vertis; Sin verò te aduersis premam, illico frangeris, despondes, murmuras, & in Medicum surgis. Quid fiet tandem illi viro, qui nec prosperis bene vti potest nec aduersis? Nonne est velut lignum aridum, velut lignum vitis præcisum, quod nullis agricolarum vsibus prodest, nullis fabrilibus operibus deputatur? *Fili hominis, quid fiet de ligno vitis?* Grauis sane expostulatio, grauis sermo Domini apud Ezechielem contra eum, qui se suâ culpâ sic ineptum reddit ad omnia. Nihil illi superest nisi ignis, nisi combustio, id est ex hac etiam vita calamitosum aliquod pœnæ genus, vnde ineptior & miserior reddatur: sic enim loquitur: *Etiam cùm esset integrum, non erat aptum ad opus, quantò magis cùm illud ignis deuorauerit & combusserit, nihil ex eo fiet operis!*

Osee 6.
S. August.
Ezech. 15.

Est etiam apud Cassianum egregius de hoc argumento locus, vbi hæc inter alia præclarè ad rem nostram: *Omnia aduersa viro insipienti. Nec enim prosperis rebus proficit, nec emendatur aduersis; Eiusdem namque virtutis est, tristia fortiter tolerare, cuius etiam secunda moderari: & eum qui in vno eorum superatur, neutrum sufferre certissimum est.* Tum verò vt simus ambidextri, & quomodo possimus esse, sicut ille Aoth in libro Iudicum fuisse describitur, qui vtrâque manu vtebatur pro dextera, fusè declarat: *Si videlicet ea quæ prospera sunt, dextraque censentur, & ea quæ aduersa sunt ac sinistra dicuntur, bono rectoque vsu ad partem fecerimus dexteram peruenire; vt quæcunque fuerint illata, fiant nobis secundum Apostolum, arma Iustitiæ*; Et in fine concludens: *Erimus igitur ambidextri, quando nos quoque rerum præsentium copia vel inopia non mutârit; Et nec illa nos ad voluptates noxiæ remissionis impulerit, nec ista ad desperationem attraxerit & querelam; sed similiter Deo gratias in vtroque referentes, parem fructum de secundis aduersisque capiamus, qualem se verus ille ambidexter Doctor gentium fuisse testatur dicens: Ego enim didici in quibus sum sufficiens esse, scio & humiliari, scio & abundare, vbique & in omnibus institutus sum, & saturari & esurire, & abundare & penuriam pati, omnia possum in eo qui me confortat.*

6. Coll. c. 9. & 10.
Iud. 3.

Si sic posses, nonne velles? sed vnde ille potuit & voluit, nisi

à Gratia, quæ se modo tibi offert? vide ne negligas; Vide quæ
Iob. 29. Dominus cum Iobo disserit de præparato ad bellum equo: *Exultat audacter, in occursum pergit armatis, contemnit pauorem, nec cedit gladio.* Et quæ plura ibi leguntur, quæ vt sunt à sancto Gregorio exposita, videri possunt in secunda parte, Feria sexta infra Hebdomadam Sexagesimæ: & Feria 4. infra Hebdomadam 2. Quadragesimæ: Et vide Sabbato ante Dominicam Palmarum.

SABBATO.

DE PVRITATE ET EXCELLENTIA CHRISTIANAE RELIGIONIS IN QVOCVMQVE VIVENDI STATV.

Dicebat autem & similitudinem ad illos, quia nemo commissuram à nouo vestimento immittit in vestimentum vetus; alioquin & nouum rumpit, & veteri non conuenit commissura à nouo. Luc. 5.

VERITAS PRACTICA.

Sicut à veteri lege, sic à veteri homine, vnicuique Christiano est abstinendum.

RATIO EST, Quia idcirco à veteri lege abstinemus, quia per Christianam Religionem lex illa est antiquata.
Sed eâdem lege Christiana, vetus homo est abiuratus.
Ergo pariter abstinendum.

I. PVNCTVM.

DE perfectione viuendi quæstio & sermo erat Christo Domino cum Pharizæis; iamque illis ostenderat nihil obesse perfectioni suorum, si strictius illud vitæ genus nondum susciperent, quod essent aliquando sectaturi. Nunc verò pergens declarat eis duplici similitudine, non nisi prudenter fieri, quod tempus aliquod interponatur, vt interim capatiores & fortiores fiant discipuli ad capessendam eam perfectionem, quam professuri sint. Sicut enim, inquit, nemo prudenter à vestimento nouo partem seu frustum tollat, vt veteri resarciendo insuat, quia sic nouum periret vestimentum, nec vetus aptè resarciretur: Et sicut in vtres veteres vinum nouum non infunditur, ne musti efferuescentis violentiâ dirumpantur vtres; sic neque imperfectis & infirmis, quales sunt adhuc mei discipuli grauia illa perfectioris vitæ præcepta, seu exercitia sunt imponenda, ne cùm sint impares illis ferendis, onus excutiant; sed paulatim formandi sunt & roborandi, quia illa etiam perfectio, ad quam eos ego destino, tam sublimis est & excellens, vt mihi priùs sint suauiter disponendi & præparandi, quam illi eam aggrediantur. Quanta est enim distantia rei nouæ pretiosæ, & excellentis, à veteri deficiente & caduca, tanta est legis nouæ à me instituendæ, ab illa quæ vobis Iudæis est tradita; ac proinde sicut veteribus non sunt noua permiscenda, sic neque legi Mosaïcæ lex Euangelica, nec veteri homini nouus homo coniungendus, sed expectandum donec antiquetur & senescat, quod est prope interitum, vt sic noua faciam omnia. *1.2.q.96. a.2. ad 2.* *Hebr. 8.* *Apoc. 21.*

Sic sancti Patres hæc Christi Domini verba interpretantur, Sanctus quidem Hieronymus, *vestimentum*, inquit, *vetus, & vtres veteres, Scribæ & Pharizæi; Vestimentum & vinum nouum præcepta Euangelica*; Sanctus quoque Ambrosius; *Non sunt actus noui & veteris hominis miscendi.* Breuiùs interlinearis: *Repugnat noua vita veteri*; Quæ interpretatio non modò de Apostolis & perfectis viris intelligenda est, sed vniuersim de tota Religione Christiana, seu de singulis quibuscumque statibus & personis, licèt in diuerso perfectionis gradu, ad omnes tamen spectat, om-

nibus generatim proponitur: *Quòd sicut à veteri lege, sic à veteri homine, vnicuique est abstinendum in suo statu.*

Quæ quidem Veritas & ad excellentiam Christianæ religionis demonstrandam, & ad communem quamdam perfectionis praxim declarandam, plurimum facit.

Ratio autem Veritatis propositæ tam manifesta est & aperta ex sacris Scripturis, vt sit fide magis opus, quàm discursu. Nam vnâ prorsus eâdemque lege, lex vetus, & vetus homo proscripta sunt & antiquata, vnde si de vno credis, credas necesse est de alio, aut de vtroque dubitabis.

Quid est enim quod modo Circumcisio, Purificatio, aliæque ceremoniæ, & sacrificia Iudæorum non vsurpantur, nisi quòd nouâ lege Christianâ, cuius erant vmbræ & figuræ, vt toties monet Apostolus, abrogentur? Neque enim de se mala erant; absit cogitare, cùm à Deo fuerint ordinata & præscripta; sed ideo tantum erant bona, quia præscripta & ordinata; vnde cum iam non ordinentur, imò cùm iam sint vetita & prohibita, non vsurpantur, atque idcirco non vsurpantur, quia nunc à noua lege

Gal. 5. proscripta sunt. *Ecce ego Paulus dico vobis, quoniam si circuncidamini, Christus vobis nihil proderit. Euacuati estis à Christo, qui in lege iustificamini, à gratia excidistis: NAM in Christo Iesu neque Circumcisio aliquid valet, neque præputium, sed fides quæ per Caritatem operatur. VOS in libertatem vocati estis*, ab illa scilicet veteri lege, quæ erat seruorum, & seruitutem seruiebat durissimam. Nonne hoc credis? nonne Iudaismum detestaris? nonne illum tam alienum à Christiano putas, vt qui vel tantillum iudaizaret, non omnino esset Christianus? Gratias tibi Christe Iesu, cui debemus hoc, quod credimus, & quod profitemur.

II. PVNCTVM.

SED eâdem ipsâ lege Christianâ, vetus homo est proscriptus & abiuratus.

Hoc attentiùs est considerandum, & primò expende quid sit vetus homo, nempe inclinatio naturæ nostræ corruptæ ad bonum sensuale, ad honores, ad commoda, & delectationem sensuum; vno verbo Concupiscentia est deprauata, quam à veteri

Tract. 4. homine, id est, Adamo nascentes accepimus. *Peccante primoho-*

mine, inquit sanctus Augustinus, *vitium pro natura inoleuit.* *In Ioan.*

Secundò aduerte, quod tametsi habitualis illa concupiscentia radix est malorum omnium, propriè tamen malum eius, de quo hic agitur, non est nisi in actu voluntario, quando scilicet motum inordinatum volentes sequimur: atque adeo, hoc est propriè quod in Propositione dicitur esse proscriptum lege Christianâ, ne scilicet illum naturæ corruptæ motum sequamur. Hoc est quod ait Apostolus, *veterem hominem nostrum simul cum Christo crucifixum esse, vt destruatur corpus peccati, & vltra non seruiamus peccato.* *Rom. 6.* Sicut enim crucifixus ita ligatus est vt se mouere non possit motu naturali: Ita quilibet Christianus lege Christi sic obligatus est, vt se mouere non debeat motu quouis inordinato naturæ deprauatæ. Hoc est quod idem ait, *nos mortuos esse cum Christo, simúlque cum illo resurgentes viuere Deo*; quia perinde debemus abstinere motibus vitæ sensualis, ac si omnino essemus mortui. Talis autem mors vita est, vita spiritualis, vita diuina, vnde tandem concludit. *Non ergo regnet peccatum in vestro mortali corpore, vt obediatis concupiscentiis eius: sed neque exhibeatis membra vestra, arma iniquitatis peccato, sed exhibete vos Deo, tamquam ex mortuis viuentes, & membra vestra arma iustitiæ Deo.* Quod & alibi expressiùs; *Qui sunt Christi, carnem suam crucifixerunt cum vitiis & concupiscentiis.* *Gal. 5.*

Tertiò denique Considera, quàm verè & certò, eâdem lege Christiana vetetur hic vetus homo, quâ lex ipsa vetus prohibetur; Non potest autem euidentiùs id demonstrari, quam quod iisdem planè verbis eodémque sensu Apostolus indiscriminatim de vtroque loquitur, & vtrumque simul se exuisse asserit, cùm se vnum exuisse dicit; Nec aliter scimus Apostolum mundo & carni non viuere, quàm quibus verbis scimus, illum legi Iudaicæ mortuum esse. Ad vtrumque enim hæc & similia quæ passim habet in epistolis, referuntur. *Ego per legem, legi mortuus sum, vt Deo viuam. Christo confixus sum cruci; Viuo autem iam non ego, viuit verò in me Christus.* *Gal. 2.* Et post multa ibidem in hunc sensum relata: *Mihi autem absit gloriari, nisi in cruce Domini nostri Iesu Christi, per quem mihi mundus crucifixus est, & ego mundo. In Christo enim Iesu, neque circumcisio aliquid valet, neque præputium, sed noua creatura; Et quicumque hanc regulam sequuti fuerint, pax super illos, & misericordia, & super Israel Dei. De cetero nemo mihi mole-* *Ibid. 6.*

stus sit, ego enim stigmata Domini Iesu in corpore meo porto.

Phil 3. Itemque alibi luculentè. *Quæ mihi fuerunt lucra, hæc arbitratus sum propter Christum detrimenta; verumtamen existimo omnia detrimentum esse propter eminentem scientiam Iesu Christi Domini mei, propter quem omnia detrimentum feci, & arbitror vt stercora, vt Christum lucrifaciam.*

Quid putas Apostolum his velle verbis? Quomodo hæc interpretaris? Vide antecedentia & consequentia, consule quos volueris Patres, antiquos atque nouos Interpretes, & vnâ omnium voce disces hæc Apostoli verba, tam de lege veteri, quàm de veteri homine in proprio & literali, vt vocant, sensu esse intelligenda, quia vtrumque scilicet vnum & idem est; nec aliter intelligitur quemquam esse Christi seu Christianum, quàm si vtrumq; exuerit, & legem & hominem veterem: vtrique mortuus sit, vtroque sit liberatus, & pro vtroque vnum sibi esse Christum profiteatur. Nam quod de se ait Apostolus, hoc de

Gal. 3. omnibus ita esse oportere planè affirmat: *Quicumque in Christo baptisati estis, Christum induistis; Non est Iudæus, neque Græcus, non est seruus neque liber, non est masculus, neque fœmina. Omnes enim vos vnum estis in Christo Iesu.*

O Christianam nobilitatem! O quis mente comprehendat, quid sit Christum induisse! quid cum Ipso vnum esse!

III. PVNCTVM.

SICVT *ergo à veteri lege, sic à veteri homine, vnicuique Christiano est abstinendum*; Cum par vtriusque simul eâdem lege nouâ, quæ dicitur Gratiæ & Libertatis sit abrogatio & condemnatio: Idcirco enim dicitur Lex Gratiæ, quia reuera ex se gratiam continet atque offert, quâ non minùs homo iste vetus exuatur, quàm lex ipsa Mosaica deseratur; ac proinde etiam longè maior est obligatio ex lege illa gratiæ veterem hominem exuendi, & omnis reprimendæ concupiscentiæ, quàm esset ex lege scripta, quæ licet vetaret concupiscentiam & omne peccatum inde procedens, non tamen conferebat gratiam quam lex

Ioan. 1. noua confert ad hunc effectum: *Lex*, inquit, *per Moysen data est, Gratia & Veritas per Iesum Christum facta est.* Quod sanctus Augustinus sic exponit: *Non erat ista gratia in veteri testamento, lex*

enim

enim minabatur non opitulabatur, iubebat non sanabat, languorem ostendebat non auferebat, sed præparabat medico venturo cum Gratia & veritate. Sic & interlinearis, *verè ab eo accepimus, quia lex non tollit mala, sed ostendit & reos conuincit vt humilient se medico*, nempe vt se sanandos illi præstent, & præscriptis vtantur ad salutem consiliis & mandatis.

Atque hoc ipsum est quod profitemur in Baptismo nos velle; Hoc est quod ibi dicitur Christum induere & nouum hominem, id est profiteri se velle viuere non secundum carnem, sed secundum spiritum illum Gratiæ, quem tunc accipimus; Vnde nihil restat quàm id exequi quod professi sumus. Quod vt fideliùs à nobis fiat & constantius obseruetur: Proponitur hîc obligatio, quâ sic tenemur omnes cum Diuina gratia, quæ se propterea nobis offert, ad cauendos inordinatos concupiscentiæ motus, sicut ad ipsum Iudaismum execrandum. Si enim vtrumque est nobis perinde vetitum, cur non vtrumque perinde caueamus? Si de vtroque perinde cauendo dedimus fidem & sponsionem in baptismo, cur vnum planè nolumus, & non perinde aliud? Si nolles Circumcisionem, an velles Purificationem, aut aliam ceremoniam, quâ se Iudæi expiabant? Si nolles Sacrificium expiationis facere, quo illi faciebant modo, an velles eorum holocausta? Sacrificare nolles omnino, sed cur porrò nolles; nisi quia ex æquo illa omniâ simul perinde sunt vetita? At si ergo non minùs est vetitus ille prauus concupiscentiæ motus, quo te impelli sentis in peccatum, cur non ita refugis? ita execraris?

Dices fortè, non esse tam graue peccatum, consentire concupiscentiæ, quàm Iudaismo. Sit ita sane, sed an propterea licet consentire concupiscentiæ? an putas leuiora peccata non minùs esse vetita, & fugienda, quia sunt leuiora? Facilius est illa quidem incurrere, sed non propterea liberior concessa est incurrendi facultas: imò quo propensio maior est & euidentius periculum, eo maior est adhibenda cautio vt euitetur, nec minor illa cautio esse deberet, quàm si de grauiori peccato, si de fide, si de Iudaismo ageretur. Multa quidem contrà opponet mundus, multa sensus deprauatus & inueterata consuetudo; Verum ipsa est praua concupiscentia, quæ nos sic fascinat, & infatuat, vnde hoc ipsum quod Iudæis Apostolus, nobis est

Gal. 3. applicandum: *O insensati, quis vos fascinauit non obedire veritati, ante quorum oculos IESVS CHRISTVS præscriptus est, in vobis crucifixus!* En videtis ipsum Iesum velut proscriptum, vt in vobis proscribat veterem hominem; & eum reuocatis, quem proscribit; neque vos mouet ista Christi Iesu, pendentis & Crucifixi species! Perge vlterius in hoc affectu.

DOMINICA VI. POST EPIPHANIAM, NISI SIT SEPTVAGESIMA.

PARABOLÆ GRANI SINAPIS ET FERMENTI, QVIBVS VERITATES EVANGELICAE DESIGNANTVR.

Simile eſt regnum cœlorum grano ſinapis, quod accipiens homo ſeminauit in agro ſuo, quod minimum quidem eſt omnibus ſeminibus, cùm autem creuerit, maius eſt omnibus oleribus, & fit arbor. Simile eſt regnum cœlorum fermento, quod acceptum mulier abſcondit in farinæ ſatis tribus, donec fermentatum eſt totum. Matth. 13.

VERITAS PRACTICA.

Quò tibi veritates Euangelicæ minùs dignæ apparent quæ conſiderentur, hoc ipſo magis ſunt conſiderandæ.

RATIO EST, *Quia quò minus dignæ apparent Veritates Euangelicæ quæ conſiderentur, eo maior indicatur deprauatio tui*

Iudicij vel voluntatis.

Sed quò maior eſt talis deprauatio, hoc ipſo tibi Veritates illæ ſunt magis conſiderandæ.

Ergo & quò etiam minùs dignæ apparent quæ conſiderentur: Ac proinde ſtatuendum eſt aliquid certius de attenta earum Conſideratione, qui eſt ſcopus vtriuſque parabolæ in hodierno Euangelio propoſitæ.

I. PVNCTVM.

REGNVM *Cælorum*, quod grano ſinapis & fermento comparatur, *prædicatio Euangelij eſt, & notitia ſcripturarum, quæ ducit ad vitam, & de qua dicitur ad Iudæos: Auferetur à vobis regnum Dei, & dabitur genti facienti fructus eius.* Sic ſanctus Hieronymus, & alij paſſim Interpretes.

Hanc verò prædicationem Euangelij, & notitiam Scripturarum nos hîc breuiùs contrahimus in hæc Duo verba, *VERITATES EVANGELICAE*, quales ſunt præſertim Illæ quæ habentur Sermone Domini in monte habito: *Beati pauperes ſpiritu. Beati mites, beati qui lugent, qui patiuntur propter Iuſtitiam*, & quæ ſimiles ſupra ſenſum naturalem & humana Iudicia recenſentur.

Sunt illæ ſcilicet Veritates velut granum ſinapis aut fermentum, quæ res in ſe cùm ſint exiguæ, in magnas tamen euadunt, & miros producunt effectus. Sic planè nihil vilius aut abiectius humanis apparet ſenſibus, quàm illæ Propoſitiones ſeu Veritates Euangelicæ; quæ ſi tamen attentius conſiderentur, ſi credantur firmius, & in praxim reuocentur conſtantius, admirabiles in animis noſtris producunt fructus. Ne vnquam igitur deterrearis primo earum aſpectu ab ea conſideratione & æſtimatione, quam merentur, *Imò quo tibi minùs apparent dignæ quæ conſiderentur, hoc ipſo magis conſiderandæ ſunt.*

Nam vt habet allata ratio, quo minùs dignæ tibi apparent quæ conſiderentur, hoc ipſo magis indicatur eſſe deprauatum tuum iudicium, vel voluntas. Cur ſic enim minùs dignæ appa-

rent, nisi quia tu aliter sentis de rebus quas continent, & aliter afficeris circa id quod persuadent? Dicunt scilicet beatos pauperes, & miseros diuites: Tu qui contra sentis, miseros esse pauperes, & beatos diuites; statim reluctaris animo, & auerteris ab illis considerandis, & æstimandis, tamquam à falsis & inanibus, aut quæ omnem superent fidem. At nonne hoc indicat magnam deprauationem tui iudicij & voluntatis, vt quæ in Euangelio continentur, quæ ab ipsa Veritate & Sapientiâ pronunciantur, quæ ab vniuersa recipiuntur Ecclesia, tu homunculus nescio quis statim atque de his audis, contrarium feras iudicium; & veritatem ipsam aut falsitatis condamnes, aut minùs dignam iudices, de quâ melius intelligendâ inquiras attentiùs & cognoscas! O intolerandam hominis audaciam! O salutarem Christi, quondam loquentis admonitionem: *Nolite iudicare secundum faciem, sed iustum iudicium iudicate.* Hinc nempe deprauatio iudicij, quando ex facie tantùm seu apparentia iudicatur, sicut tu iudicas; hoc est enim iudicare secundum carnem, secundum concupiscentiam, secundum sensus naturales & humanos, qui ab obiectis lenocinantibus quàm facilè corrumpuntur, tam facilè & ipsi corrumpunt iudicium animi & voluntatem. *Vos secundum carnem iudicatis, SPECIES decepit te, & concupiscentia subuertit cor tuum.*

Ioan. 8.

Ibid.
Dan. 13.

II. PVNCTVM.

SED quo maior est talis deprauatio, hoc ipso veritates Euangelicæ sunt tibi magis considerandæ.

Neque enim velles in hac prauitate iudicij perstare obstinatus & contumax: satis quippe intelligis quale illud animæ & salutis detrimentum foret, si non nisi deprauato iudicio de tantis rebus sentires. Nam cùm ex nostro iudicio nostri promanent affectus, ex affectibus componantur actiones, & ex nostris actionibus tota vita dependeat, tota inde à Christo iudice iudicetur; quid sequeretur ex tali tuo iudicio deprauato, nisi deprauata vita? & ex tali vita quid, nisi pessima mors, & horrendum iudicium?

Hinc ergo emergere necesse est, & tam aperto malo remedium inquirendum. Non est autem aliud præsentius cum di-

uina gratia, quàm vt has ipsas veritates attentiùs consideres expensis omnibus circumstantiis, quæ illas spectant, & quæ si diligenter expendantur, illas indubitatas ostendunt & certissimas. *Luc. 19.* *Quia si cognouisses & tu*, inquiebat flendo Christus Dominus; *nunc autem abscondita sunt ab oculis tuis*; Quasi diceret, si serio mecum considerares, quæ tibi mala ventura sunt, profectò tu ea declinares, tu aliter de rebus iudicares & loquereris; Nunc verò cum nolis aduertere, nec te etiam malis eripies inde sequentibus.

Sic olim Moses: *Gens absque consilio est, & sine prudentia, vtinam saperent & intelligerent, ac nouissima prouiderent.* *Deut. 32.* Sic Propheta Ieremias: *Ier. 12.* *Desolatione desolata est omnis terra, quia nullus est qui recogitet corde.* Expendendum illud *recogitet*, & applicandum nostro argumento: nempe non semel cogitet, non vt primò apparet, non vt ex prima iudicatur specie seu apparentiâ; sed recogitet, id est reducat iterum ad suam mentem; Cogitet Quis Veritates Illas Euangelicas pronuntiârit! Quàm sancti, quàm omni fide digni sint qui illas recipiant! quam è contra impij & infidi qui se illis opponant! *Hebr. 12.* Sic Apostolus, *Recogitate eum:* Iterúmque expendite, Quis ille sit qui loquatur, verbo & exemplo, quod vobis proponitur. Si enim recogitetis illum esse Christum, illum esse Deum, illum esse Veritatem infallibilem, qui nec falli potest nec fallere, quomodo non acquiescetis? Quomodo non magis illi credetis quàm mundo, quàm carni, quàm Dæmoni qui sunt illi tantum oppositi? *In nocte Nat. Dom.* *Aut enim iste fallitur aut mundus errat, sed diuinam falli impossibile est sapientiam.* Quæ supra fusius ex S. Bernardo tractata sunt, hic obiter vero vt videas, quod si attentè Veritates Euangelicæ perpenderentur; deprauatum de his iudicium corrigeretur, atque idcirco etiam vt corrigatur, sic attentius esse perpendendas.

At tu fortè minus eas expendis, ne cogaris corrigere deprauatum iudicium tuum & affectum, adeo foues & diligis hanc deprauatam mentem tuam! Sed nonne hoc est ex illis esse qui dixerunt Deo: *Iob. 21.* *Recede à nobis, & scientiam viarum tuarum nolumus. Quis est omnipotens vt seruiamus ei? & quid nobis prodest si orauerimus illum?* Nemo quidem sic loquitur: sed quicumque Deum sibi loquentem in scripturis non vult audire, sic loqui dicitur.

III. PVNCTVM.

QVO *tibi ergo Veritates Euangelicæ minus dignæ apparent quæ considerentur, hoc ipso magis considerandæ sunt :* Quia non nisi ex deprauatione Iudicij & affectus, minùs dignæ apparent quæ considerentur; & non nisi ex maiori & attentiori earum Veritatum consideratione, deprauatio illa corrigi potest. Quamobrem quàm necesse est vt hæc corrigatur, tam necessaria omnino est illa maior attentio, & attentior earum consideratio. *Attendite popule meus legem meam, inclinate aurem vestram in verba oris mei. Aperiam in parabolis os meum, loquar propositiones ab initio.* Idcirco, vt ait Euangelista, *in parabolis Christus loquebatur ad turbas, & sine parabolis non loquebatur eis :* vt dum minùs Ipse intelligeretur, magis acuerentur animi Auditorum ad eum intelligendum, magis ipsi inquirerent, perscrutarentur & omni modo inuestigarent, sicut & ipse admonebat, *Qui habet aures audiendi, audiat; & qui legit intelligat.* Ps. 77. Matth. 13. Ibid. 24.

Idcirco etiam Parabola & similitudo grani sinapis & fermenti assumitur, quia vt habet glossa interlinearis de sinapi, *quanto plus teritur, tanto plus redolet :* & fermentum non nisi multa manuum agitatione & operâ fermentatur : quæ sunt aperta Symbola nostræ mentis agitandæ, & multum versandæ circa illas Veritates, quæ non nisi diligenter, & attentè perpensæ, capiuntur.

Trahitur sapientia de ocultis, inquit beatus Iob; sed quomodo trahitur nisi frequenti meditatione, desideriis ardentibus, & incensis suspiriis? Nulla via facilior ad intelligentiam rerum diuinarum & spiritualium, sicut ille se expertum profitetur qui dicebat, *Super omnes docentes me intellexi, quia testimonia tua meditatio mea est.* Quod si laborem in meditando times, cogita illud esse pretium quo veritas emitur, iuxta illud sapientis; *Veritem eme, & noli vendere Sapientiam.* Nonne res tam pretiosa tali digna est pretio? Adde, quòd si semel Veritatum illarum intelligentiam & amorem tibi comparaueris, nullus supererit in virtutum praxi labor, nulla molestia, sed omnia tranquillè fluent. Hoc tibi pollicentem audi Dominum Deum tuum, & vide quid illi respondeas : *Hæc dicit Dominus Redemptor tuus,* Iob 28. Ps. 118. Pr. 23. Is. 48.

ſanctus Iſrael, ego Dominus Deus tuus; docens te vtilia, gubernans te in via qua ambulas. Vtinam attendiſſes mandata mea, facta fuiſſet quaſi flumen pax tua, & iuſtitia tua ſicut gurges maris.

HVIC affinis eſt illa Veritas quæ ſupra in hac parte, Feria ſexta infra hebdomadam 2. poſt Epiphaniam declarata eſt:

Si quid nos reuocat à doctrina Chriſti, vel ob id maximè recipienda eſt.

QVIA de Conſideratione Veritatum opportunus hîc ſermo eſt, opportuna hîc etiam eſſe poſſet illa Veritas quæ ſupra refertur 29. Decembris.

Sicut diſcurſum noſtri intellectus ſtatim ſequi debet affectus voluntatis: Ita & affectum effectus, ſeu exequutio.

QVOD magis in doctrina Chriſti refugimus, illud magis eſſet quærendum: ſeu, quod idem eſt, quod magis eſſet quærendum in doctrina Chriſti magis illud refugimus, quia noſtri nobis placent morbi, neque his ſanari volumus: vnde ſatis hîc apta & apposita proponi poteſt Veritas quæ habetur Feria 5. ſequentis huius hebdomadæ:

Quod grauius in te eſt malum, hoc minus vis curari.

CVM in minimis rebus Euangelica includantur Myſteria, certe rerum minimarum cura nobis commendatur, quò referri poſſunt hæ Veritates:

In paruis, maior eſt ſerui Dei fidelitas.

Habetur infra, Feria ſexta huius ſequentis hebdomadæ.

Cura rerum minimarum rem procurat omnium maximam.

Declaratur

Declaratur Sabbato infra hebdomadam quartam post Pentecosten, in 3. parte.

Nec magna bene, si parua malè.

In eadem 3. parte, Feria 5. infra hebdomadam octauam, vbi hæ duæ ipsæ parabolæ de grano sinapis & fermenti exponuntur.

DE Humilitate generosa & magnifica, quæ his parabolis obuelatur.

Hæc est maximè laudabilis Humilitas, quæ sic laudes fugit, vt laudanda non omittat.

Nullus est diues, Humili quantumuis paupere, magnificentior.

Habentur ambæ consequenter in eadem 3. parte, Feria tertia & quarta, infra hebdomadam duodecimam.

Quæ de Humilitate plures alibi: Vide verbo Humilitas, *& in 4. parte, Dominicam 16.*

HAC HEBDOMADE, Mysteria quæ occurrunt consideranda, continent sex Christi Domini Titulos, seu Qualitates consideratione dignissimas, in totidem dies.

FERIA SECVNDA.

DE PRIMO DOMINI IN TEMPLVM INGRESSV, VNDE EIECIT VENDENTES, ET VBI OSTENDIT SE SVMMVM DOMINVM.

QVAE EST PRIMA EIVS CONSIDERANDA QVALITAS.

Cum fecisset quasi flagellum de funiculis, omnes eiecit de templo: & dixit, auferte ista hinc. Ioan. 2.

VERITAS PRACTICA.

Quanto minùs murmuramus, aut omninò tacemus, flagellati à Domino, tantò altiùs altissimum eius Dominium prædicamus.

RATIO EST, Quia quantò nos perfectiùs diuino Dominio subjicimus, tanto illud altiùs prædicamus.

Sed quanto minùs murmuramus, aut omnino tacemus, flagellati à Domino, tunc perfectiùs nos diuino Dominio subjicimus.

Ergo & tunc tanto illud altiùs prædicamus. Quod certè est commendandum.

I. PVNCTVM.

NONDVM in primariam Palestinæ Ciuitatem ingressus erat Dominus, ex quo cæpit inter homines conuersari, & palam omnibus prædicare; sed se in Galilæa continuerat, vbi quæcumque hactenus considerata sunt, gesta
Ioan. 2. leguntur. Nunc autem, *cùm propè esset Pascha Iudæorum*, inquit Euangelista, *ascendit Iesus Ierosolymam, & inuenit in templo vendentes oues & boues, & columbas, & nummularios sedentes; & cùm fecisset quasi flagellum de funiculis, omnes eiecit de templo, oues quoque & boues, & Nummulariorum effudit æs, & mensas subuertit, & his qui columbas vendebant, dixit; auferte ista hinc, & nolite facere domum patris mei, domum negotiationis.*

Expende singula, & mirare Potentiam, quam primo hoc ingressu Iudæis voluit manifestare. *Maior hîc demonstrata est potentia*, inquit Origenes, *quàm in miraculo mutationis aquæ in vinum: illic enim inanimata subsistit materia, hîc vero hominum domantur ingenia.* Et sanctus Hieronymus: *Mihi inter omnia Domini signa, hoc videtur mirabilius, quòd homo tantopere contemptibilis illo tem-*

pore: Scribis & Pharizæis contrà ſæuientibus, vno flagello tantam potuit eiicere multitudinem. Igneum quiddam & ſydereum radiabat ex oculis, & Diuinitatis maieſtas lucebat in facie, quando ſcilicet ſic volebat indicare ſuum Dominium & ſuam exercere Potentiam. Nunc verò licèt abſens corpore, ſic ſæpe nobiſcum agit, ſic ſuum nobis manifeſtat Dominium, ſic flagellum de funiculis vanitatum, vt Propheta loquitur, ipſe facit, & eiiciens de templo cordis noſtri mundana & profana, *Auferte*, inquit, *iſta hinc.* Tum verò ad corpus ſeu externa bona, & quidquid noſtrum eſt ſe extendens, ſæpe euertit & effundit, quod male ſtruxeramus. Sic ſanctus Auguſtinus: *Prorſus ad Deum tuum, refer flagellum tuum.* Quomodo refers? quomodo ſuffers? an illum agnoſcis Dominum? an de ſummo eius Dominio ſentis & loqueris, vt ſentire par eſt? Agnoſce ex Veritate propoſita & declaranda: *Quanto enim minùs murmuramus, aut omnino tacemus flagellati à Domino, tanto altiùs altiſſimum eius Dominium prædicamus.*

Iſ. 5.

In Pſ. 31.

Sic porro declaratur: Quanto perfectius Diuino nos Dominio ſubiicimus, tanto illud altiùs prædicamus. Tres quippe modi ſunt, quibus de Deo, diuiniſque eius Attributis quid ſentiamus, exprome re poſſumus. Primus, cùm de his verba facimus, & quantum in nobis eſt dignè & magnificè coram loquimur. *Beatus, & ſolus potens, REX Regum, & Dominus Dominantium.* Secundus, cùm ipſi nos ad Deum affectum noſtrum promimus: *Domine, Domine, Rex omnipotens, in ditione enim tua cuncta ſunt poſita, & non eſt qui poſſit reſiſtere tuæ voluntati: Dominus omnium es, nec eſt qui reſiſtat maieſtati tuæ.* Tertius denique, cùm reipſa nos diuino eius Dominio ſubiicimus, tunc opere magis loquimur, quàm vllis verbis, in hac potiſſimùm materia, vbi ſatis facile eſt dicere, Domine, Domine; ſed quando difficultas occurrit in colendo eius Dominio ſeu facienda voluntate, tunc reuera indicatur, quis illum agnoſcat Dominum, & quantò tùm perfectius, quis ſe Diuinæ illius Voluntati & Poteſtati ſubmittit, tunc altiùs prædicat, quàm ſit altum & ſummum eius Dominium, cui non poſſit reſiſtere, licèt velit; & cui nolit reſiſtere, licèt poſſit. *Seruus meus es tu, Iſrael, quia in te gloriabor*; Quando me ſcilicet verè Dominum tuum agnoſces: Tunc enim eſt gloria Domini, quando verè agnoſcitur Dominus; Et certè magna eſt etiam ſerui gloria, ſic Dominum poſſe agnoſcere,

1. Tim. 6. Apoc. 17. & 19.

Mardochæus. Eſther 13.

Iſ. 49.

Ps. 105. vt inde glorietur : *Vt confiteamur Nomini sancto tuo , & gloriemur in laude tua.*

II. PVNCTVM.

SED quanto minùs murmuramus, aut omnino tacemus flagellati à Domino , tunc perfectiùs nos diuino eius Dominio subjicimus.

Tres sunt etiam modi, quibus hæc subiectio à tribus hominum generibus in aduersitate redditur. Primò, cùm qui aduersis premuntur, dolent vehementer, & nonnihil murmurant ; sed Deum tamen reuerentur, nec irrumpunt in illas blasphemiæ, & grauiorum murmurum voces, quas effundunt hi, qui nullo Dei *1. Cor. 10.* timore coercentur. *Neque murmuraueritis , sicut quidam eorum murmurauerunt, & ab exterminatore perierunt :* inquit Apostolus loquens de Israelitis, quorum murmur fuit grauissimum, à quo qui se temperârit in aduersis, dicetur se subiicere Deo, licèt alioquin de suis ille aduersis grauiter doleat.

Secundò, cum in aduersis positi non murmurant quidem de Deo, quem Bonum & Iustum norunt, sícque se illi subiiciunt: sed dolentes de aduersitate, dolorem suum exprimunt & exprimendo augent, vel leniunt aliquando narratione suæ miseriæ: *Tob. 10.* *Heu heu me fili mi ! vt quid te misimus peregrinari , lumen oculorum nostrorum , baculum senectutis nostræ !* Sic pluribus absentiam filij sui Tobiæ, deflebat Mater.

Tertiò denique cùm neque murmure, neque fletu, nec vlla vocis acerbitate mouemur in aduersis, sed vel omnino tacentes, si qui rebelles animi motus insurgant, silentio reprimimus, vel si quid loquimur, non nisi ad reprimendos alios nobis grauius indolentes loquimur : sicut Tobias pater coniugem suam admo-*Ibid. 3.* nebat: *Tace, & noli turbari, sanus est filius noster, satis fidelis est vir ille, cum quo misimus eum.* Tunc perfecta ista subiectio, tunc perfectiùs nos diuino Dominio subiicimus, quia sic anima & corpore atque adeo nobis totis nos illi submittimus : sic intellectum, voluntatem, & omnes affectus circa illa bona, quorum iacturam facimus, vnâ linguæ continentiâ, Deo consecramus ; *Iac. 3.* Nam,vt ait sanctus Iacobus, *lingua constituitur in membris nostris,* Id est, sic loquimur pro vnaquaque parte corporis, aut animi nostri, quasi pars illa linguata esset, quasi lingua illic esset, quæ

ius illius partis, si forte læditur, tueatur. Quamobrem si lingua *Ibid.*
contineatur, cæteræ omnes partes continentur. Potens est ille vir continens linguæ suæ, *etiam fræno circumducere totum corpus,* ait idem sanctus Apostolus. Sicque patet quàm perfectè & integrè, dum silemus in aduersis, nos diuinæ subiicimus potestati. *Obmutui & non aperui os meum, quoniam tu fecisti.* Itane silendo *Ps 38.*
loqueris? Itane loquendo siles?

III. PVNCTVM.

QVANTO *igitur minùs murmuramus, aut omnino tacemus flagellati à Domino, tanto altiùs altissimum eius Dominium prædicamus;* quia sic perfectiùs nos illi subiicimus, sicque subiecti, tacentes magis loquimur, quàm si non ita subiecti, longos de Diuino Dominio sermones haberemus. *Vide vt sileas:* Hoc im- *Is. 7.*
primis dictum à Propheta, Regi afflictissimo, quod si seruaret, futurum certò erat, vt afflictione quantocyus liber euaderet. Hoc etiam euidenter demonstratur in beato illo Iobo, qui cum multa de Deo sanè piè & sapienter; ac nonnulla de se cum amicis suis egisset, ab ipso tamen Deo tam seuere est admonitus, vt pœnituerit loquutum esse: *Insipienter*, inquit, *loquutus sum, &* *Iob 42.*
quæ vltra modum excederent scientiam meam; Idcirco ipse me reprehendo, & ago pœnitentiam in fauilla & cinere.

Denique quid illustrius ad veritatis Confirmationem, quàm quod in Apocalypsi cuidam in aduersis tacenti dicitur: *Quoniam* *Apoc. 43.*
seruasti verbum patientiæ meæ, & ego seruabo te ab hora tentationis, quæ ventura est in orbem vniuersum, tentare habitantes in terra. Tentatio illa fuit ingens persecutio sub Trajano, in qua multi fideles defecerunt à fide; neque hic forte fuisset constantior, nisi singulari Dei protectione seruatus esset; hanc vero meruit protectionem suâ patientiâ, & patientiam testatus est suo silentio; O silentium omni linguâ disertius!

Vide quàm grauiter & quàm sæpe contrà pecces; *Hæc dicit* *Exodi 10.*
Dominus Deus; Vsquequò non vis subjici mihi? Si vero numquam certiùs te illi subiicies, quàm si flagellatus taces, vsquequo murmurabis? vsquequò non silebis? An doles te à Deo patre in filium recipi? *At flagellat omnem filium quem recipit*, inquit Apo- *Hebr. 12.*
stolus; Rursúmque alibi: *Omnia facite sine murmurationibus, &*

Phil. 2. *hæsitationibus vt sitis sine querela, & simplices filij Dei.* Quasi diceret: hæc est certa nota, si flagellatus non murmuraueris. *Quasi*
1. Pet. 1. *filij obedientiæ, non configurati prioribus ignorantiæ vestræ desideriis.*

FERIA TERTIA.

DE COLLOQVIO NICODEMI CVM DOMINO IESV, QVI SE TVM VERE MAGISTRVM OSTENDIT.

Rabbi, scimus quia à Deo venisti, Magister. Ioan. 3.

VERITAS PRACTICA.

Qui non renuntiat omnibus, non potest esse Christi Discipulus.

RATIO hæc est inter alias, quòd oportet Christi discipulum esse docilem & tractabilem, siue vt docentem Magistrum audiat, siue vt auditis credat, seu denique vt quod credit exequatur.

Sed nisi discipulus renuntiet omnibus, non erit ita docilis.

Ergo nec erit etiam Christi discipulus: Quamobrem acceptanda renuntiatio, quæ proponitur, aut renuntiandum Christo Magistro.

I. PVNCTVM.

REMANSIT in vrbe Ierosolyma, Christus Dominus per dies festos Paschæ, ibique tùm pluribus editis miraculis, multos è Iudæis ad se conuertit, quos inter Nobi-

lissimus ille est, de quo sic Euangelista sanctus Ioannes: *Erat autem homo, ex Pharizæis, Nicodemus nomine, princeps Iudæorum: hic venit ad Iesum nocte, & dixit ei; Rabbi, scimus quia à Deo venisti, magister, nemo enim potest hæc signa facere quæ tu facis, nisi fuerit Deus cum eo.*

Tùm vero multis ei respondit Dominus Iesus, quæ videri possunt, quibus ita permotus est Nicodemus, vt se deinceps discipulum eius palam professus fuerit, & constanter pro eo contra Iudæos steterit, atque etiam Apostolis in fugam lapsis, audacter *Ioan. 7.*
ipse cum Arimathæano Iosepho, corpus Domini Crucifixi de *Ibid. 19*
cruce deposuerit, & aromatibus conditum sepelierit.

Admiranda quidem huius discipuli docilitas, qui tam facilem se præstiterit suo Magistro, sed magis admiranda Magistri dignitas, authoritas, sapientia, bonitas & potentia, qui tam breui tempore tales formet discipulos. Tu tamen anime, qui hoc Magistro gaudes, vnde tam parum proficis? Fortè id defectu Veritatis propositæ, cui quantum tibi necesse esset, non te satis conformas. Vniuersalis enim est & fixa Magistri sententia, *Quòd omnis qui non renuntiat omnibus quæ possidet, non potest eius esse discipulus.* *Luc. 14.* Ipse est diuinus Magister, ipsa est Veritas, quæ hoc Effatum protulit; quando nulla succurreret dicti ratio, sufficit sic dictum esse vt credatur: sufficit sic imperatum esse vt impleatur. Neque verò desunt rationes, quæ id demonstrent; Atque hæc inter alias videtur expendenda; Quòd oportet Christi discipulum esse docilem & tractabilem, siue vt docentem quietè audiat, siue vt auditis non reluctanter credat, siue vt quæ credit & quæ opere complenda sunt, constanter impleat. Quæ cùm de omnibus discipulis erga quemuis magistrum dici possint, tum de Christi discipulis vel maxime, quòd quæ suis Christus proponit, tam sublimia sunt, & supra omnẽ intelligendi facultatem; vt nisi discipulus sit valdè docilis, numquam dicenti credat; *Durus est hic sermo, & quis potest eum audire?* *Ioan. 6.* dicebant illi indociles. Adde quod, etsi audiretur, & quantùm est ex parte intellectus, crederetur: durus tamen ita est sermo voluntati, vt ne repugnet dictis, docilitas tam sit necessaria, quàm facilis est alioquin voluntatis repugnantia. *Et non vultis venire ad me, vt vitam habeatis!* *Ioan. 5.*

Atque hinc Prophetæ, hanc præcipue docilitatem, vel futu-

ram prædixerunt, vel vt necessariam denuntiarunt, vnde ipse
Is 54. Dominus & Magister: *Est*, inquit, *scriptum in Prophetis, &*
Ioan. 6. *erunt omnes docibiles Dei:* non quòd omnes futuri sint tales, sed quòd omnes qui velint eius esse discipuli, tales vt sint necesse sit; Numquid vis eius discipulus fieri? Numquid vis fieri, quod ita necesse est fieri, vt nisi fiat, non sis Christi discipulus?

II. PVNCTVM.

SED *nisi quis renuntiet omnibus, non erit Christo docilis.* Nam primò quidem non erit docilis circa hoc primum documentum, quo iubetur à Christo renuntiare omnibus. Deinde verò si se indocilem ita præstet, vt iubenti Magistro renuntiare omnibus, non renuntiet; sed sibi reseruet aliquid vel effectu vel affectu, profectò circa hoc etiam quod reseruat erit indocilis, quando quid in particulari iubebitur quod illud spectet. Nam quamdiu erit inordinatus rei affectus, tamdiu erit indocilitas voluntatis, quæ non patietur tangi quod nimis diligit; Atque hæc indocilitas tam dura erit & pertinax, vt intellectum ad se pertrahat, & indocilem reddat ad credendum, quod alioquin facile crederet, si à peruersa voluntate non peruerteretur.

Hoc videlicet est, quod Magister noster Nicodemum docebat
Ioan. 3. dicens; *hoc est iudicium, quia lux venit in mundum, & dilexerunt homines magis tenebras, quàm lucem, erant enim eorum mala opera; omnis enim qui malè agit, odit lucem, & non venit ad lucem, vt non arguantur opera eius,* Id est, quando quis ita affectus est circa obiectum aliquod peccati, vt affectum nolit deponere: non vult cognoscere ibi esse peccatum, ne hac cognitione cogatur affectum deponere, sícque voluntas indocilis impedit intellectum, ne se docilem præstet: ac proinde nulla est docilitas animi, nisi voluntas renuntiet vel his affectibus quibus detinetur, vel his mundanis rebus, quæ tales affectus excitant & nutriunt.

Luc. 8. Hæ sunt fatales spinæ, quæ suffocant verbum Dei, ne fru-
Ecclesi. 32. ctum ferat: hæc sunt zizania seminata in medio tritici. Hæc est via ruinæ & via laboriosa cui non est credendum ex cōsilio Sapientis, vt non offendas in lapides, & ne ponas animæ tuæ scandalum, id est, obstacula & impedimenta fidei ac salutis.

Non

Non credes Euangelio, non credes dicenti Christo, si quid dixerit contra id quod ita diligis, & ita possides, vt ei renuntiare nolis. Testis ille adolescens, qui affixus bonis suis non credidit se reperturum thesaurum in cœlo si terrena despiceret. Testes illi qui Dominum contra diuitias disputantem deridebant, *qui scilicet erant auari*, vt expressè refert Euangelista. Omnes illi denique testes, quibus exprobrabat, *Quomodo vos potestis credere, qui gloriam ab inuicem accipitis, & gloriam quæ à Deo solo est non quæritis?* *Matth. 19.* *Luc. 16.* *Ioan. 5.*

Sicut ait de stulto Sapiens; *Non recipit stultus verba prudentiæ, nisi dixeris ea quæ versantur in corde suo*: Ita planè de omni inordinato affectu; Vix aliud persuaderi potest quàm quod diligitur: Præoccupata Mens est quæ vix vlli locum relinquat rationi & fidei. Nauis est anchora & funibus alligata certo cuidam loco, vnde se mouere non potest, quocumque aspirante vento. Non est hoc esse tractabilem, non est hoc esse docilem, Væ nobis si tales habuissemus Apostolos. *Pr. 18.*

III. PVNCTVM.

QVI non ergo renuntiat omnibus, non potest esse Christi Discipulus, Quia non potest esse docilis, qualem oportet esse Christi discipulum: Vnde pridem Isaias, *Quem docebit scientiam, & quem intelligere faciet auditum? Ablactatos à lacte, auulsos ab vberibus.* Hi nempe sunt dociles qui sunt à suis abstracti cupiditatibus, qui nulla re interna vel externa detinentur quin audiant & sequantur docentem Christum, qui propterea suis dicebat: *Si vos manseritis in sermone meo, verè discipuli mei eritis, & cognoscetis veritatem, & veritas liberabit uos.* Quasi diceret, multi se dicunt discipulos meos, aut tales apparent, qui verè non sunt. Nam hi verè sunt discipuli, qui cùm audierint sermonem meum, se ita dociles reddunt, vt ei credant & acquiescant, quia sic à me audierunt, licèt non capiant, licèt non intelligant, hoc vnum sciunt, quod Christus hoc dixerit & imperarit, & satis illis est ad obsequendum. Tum verò illi pòst cognoscent veritatem quam non intellexerant, antequam crederent: & cognita veritas ita confirmabit eos in fide & charitate, vt planè liberet intellectum non modò ab omni errore contrario, & voluntatem *Is. 28.* *Ioan. 8.*

ab omni affectu opposito; sed etiam ab aduersariis, & his inimicis qui contrà solent eos impugnare. Vide in 2. parte, Feria 2. infra Hebdomadam 4. post Pascha, vbi hæc proponitur Veritas: Non est prius intelligendum vt credas, sed primo credendum est, vt post intelligas.

Egregia verò est huius perfectæ docilitatis & renuntiationis forma in Propheta qui de se ait, aut de Christo in persona sua.
Is. 50. *Dominus meus aperuit mihi aurem, ego autem non contradico, retrorsum non abij, corpus meum dedi percutientibus, & genas meas vellentibus: faciem meam non auerti ab increpantibus, & conspuentibus in me: Dominus Deus auxiliator meus, ideo non sum confusus: Ideo posui faciem meam vt petram durissimam, & scio quoniam non confundar; Iuxta est qui iustificat me, quis contradicet mihi? stemus simul, quis est aduersarius meus? accedat ad me, ecce Dominus Deus auxiliator meus, quis est qui condemnet me?*

In his enim tria sunt, quæ rem omnem conficiant. Primum est docilitas intellectus; *Ego autem non contradico.* Deinde voluntatis in rebus difficillimis, & vbi apparet manifesta renuntiatio rerum carissimarum. *Corpus meum dedi percutientibus.* Denique si quid contrà intellectui & voluntati opponatur, hoc vnum responderi debet, quia sic Dominus verbo & exemplo & auxilio, quo vno duce fretus nihil expauescat. Quid enim opponi possit contra verum Christi discipulum, quod non ipsi Christo posset opponi? At quid Christo possit opponi, quod non verus eius discipulus velit profiteri? *Non est discipulus super Magistrum, nec*
Matth. 10. *seruus super Dominum suum, sufficit discipulo, vt sit sicut Magister eius, & seruo sicut Dominus eius.* Vellesne supra esse? Ergo aut infrà, aut sicut ille: sicut ille suis omnibus renuntiauit; sic te oportet tuis, ne sit supra Magistrum Discipulus.

FERIA QVARTA

DE ACCVSATIS A PHARISÆIS, APOSTOLIS, QVOS CHRISTVS DOMINVS

VT SVPREMVS IVDEX ABSOLVIT, ET ACCVSANTES CONDEMNAT.

Ecce quid faciunt diſcipuli tui Sabbatis, quod non licet. Marc. 2.

VERITAS PRACTICA.

Qui nimis humana timet iudicia, non ſatis reueretur Diuina.

RATIO EST, *Quia qui nimis humana timet iudicia, hoc timore ſæpius permouetur ad omittendum vel committendum aliquid contra Deum.*

Sed quiſquis ita permouetur contra Deum, non reueretur diuina Iudicia.

Ergo neque ille qui nimis humana timet. Et tamen quanti ſunt in hoc nimio & peruerſo timore?

I. PVNCTVM.

IN id vnum videbantur intenti Phariſæi, vt modò accuſarent Magiſtrum apud diſcipulos: modò diſcipulos apud Magiſtrum: *Quare cum publicanis & peccatoribus manducat Magiſter veſter?* Matth. 9. Sic paulò antè audiuimus eos de Magiſtro conquerentes. Nunc verò cum fortè diſcipuli Sabbato per ſata, ſiue per ſegetes iter haberent, & famem euulſis manu ſpicis ſolarentur: *Ecce*, inquiunt, *diſcipuli tui faciunt quod non licet.* At Dominus factorum omnium & dictorum Cognitor ac ſupremus Iudex, latâ ſententiâ declarat innocentes diſcipulos: Et accuſatos abſoluens, condemnat Phariſæos accuſantes. *Sic* Act. 10. *ipſe eſt conſtitutus à Deo Iudex viuorum & mortuorum. SIC ipſe eſt* Iſ. 33. *Dominus Iudex noſter, Legifer noſter, Rex noſter*, Sic ipſe denique de ſe ipſo: *Pater omne iudicium dedit Filio, vt honorificent* Ioan. 5.

omnes Filium, sicut honorificant patrem.

Honorem illi exhibe vt Iudici, agnosce quàm perfectè possideat omnes Iudicis partes seu qualitates; Iurisdictionem, Scientiam, Æquitatem & alias. O summe Iudex, quis de his dubitet? Et tamen anime quàm parum reueremur eius iudicia! *Certè qui nimis humana timet, non satis reueretur diuina.* Et apertè sentimus, quantùm humana timeamus.

Inordinatus vtrimque timor, & quâ parte deficit, & quâ excedit. Ad suum itaque medium vt reuocetur, expende quid sit quod qui nimis humana timet iudicia, non satis reueretur diuina. Nempe hoc habet humanus timor, vt ne incidat in hominum iudicia, multa committat vel omittat contra diuinas leges. Sunt enim hæ diuinæ leges vel positiuæ omnes, vel negatiuæ, id est vel aliquid præcipiunt faciendum, vel prohibent ne quid fiat. In vtroque autem sæpe aliter sentiunt & iudicant homines, ac diuinæ ferunt leges: sæpè homines damnant, quod probat & præcipit Deus; sæpe etiam id est gratius hominibus,
Is. 55. quod odiosum est Deo: *Non enim cogitationes meæ, cogitationes vestræ: neque viæ vestræ, viæ meæ, dicit Dominus.* Atque hinc fit, vt qui nimis humana timet iudicia, omittat illud
Ioan. 12. quod præcipit Deus, vel committat quo prohibet, ne humano videlicet damnetur iudicio. *Dilexerunt*, inquit, *gloriam hominum magis, quàm gloriam Dei*; Id est, maluerunt placere hominibus, aut magis timuerunt illis displicere, quàm Deo.
Ib. 29. Vnde licèt crederent Christo, non audebant tamen propter Pharizæos confiteri, *vt è Synagoga non ejicerentur*; O peruer-
Apoc. 21. sum timorem! *Timidis & incredulis pars illorum erit in stagno ardenti igne.*

II. PVNCTVM.

S*ED quisquis ita mouetur contra Deum, vt vel omittat quod præcipit, vel committat quod prohibet, non satis reueretur diuina iudicia.*

Imò nec omnino reueretur, cùm apertè peccet in Deum, & ideo tantum peccet, vt placeat vel ne displiceat hominibus. Tum enim duo simul concurrunt, quæ diuinam offensionem augent, vel plurimùm. Primum est culpa, quæ vel omissione

vel commissione contrahitur. Alterum est causa culpæ, nempe hominum maior metus & cultus, quàm Dei, quod postremum per se solũ valde iniuriosum estDeo. *Quid est homo,* inquit Sapiẽs, *& quæ est gratia illius? Et quid est bonum aut quid nequam illius?* Quasi diceret, quid sperandum boni, aut timendum mali ab homine, quod non magis à Deo speretur vel timeatur? Vnde si quis spe aliqua boni, vel timore mali prætulit hominem Deo, Deum valde offendit, à quo longè alia speranda essent bona, vel timenda mala. *De ore tuo te iudico serue nequam:* hoc illi diuinus dicet Iudex, nempe qui timore mali permoueris, quare non magis timuisti malum, quod à me tibi grauius imminebat, quàm ab illo quem mihi prætulisti? *Ecclesi. 18.* *Luc. 19.*

Atque hinc sententia damnationis, quæ iam prolata est, *Duplicate duplicia secundum opera eius: in poculo quo miscuit, miscete illi duplum,* Id est, augete illi duplo pœnam pro illo peccato, quod timore hominum fecit, duplicetur pœna damni, duplicetur pœna sensus & omnia duplicentur, quia nimis timuit timendo homines, & non satis timuit non timendo Deum. *Apoc. 18.*

Satinne hæc grauia & pauenda, vt agnoscas quàm grauiter se offensum propterea demonstret Deus, quod humano metu offendatur?

III. PVNCTVM.

QVI *nimis igitur humana timet iudicia, non satis reueretur diuina;* Cùm ex humano illo metu multa peccet in Deum, quæ tanto certè grauiora sunt, quanto Deus magis erat timendus, quàm homo cui præfertur. *Dico vobis amicis meis ne terreamini ab his qui occidunt corpus, & post hæc non habent amplius quid faciant: ostendam autem vobis quem timeatis, timete eum qui postquam occiderit, habet potestatem mittere in gehennam: ita dico vobis hunc timete.* *Luc. 12.*

Sic timebat ille qui ab amicis importunè solicitatus, vt contra religionem humanis se tantisper accommodaret iudiciis; *Etsi,* inquit, *in præsenti tempore suppliciis hominum eripiar, sed manum omnipotentis nec viuus nec defunctus effugiam.* Sic de aliis Martyribus S. Ambrosius explicans illud Dauidis, *Principes persecuti sunt me gratis, & à verbis tuis trepidauit cor meum.* PONE, *Eleazarus 2. M. 6.* *Ps. 118.*

inquit, *martyrem inter pericula constitutum, cùm inde immanitas bestiarum ad incutiendum tremorem infremat, aliunde stridor candentium laminarum & flamma fornacis ardentis exæstuet: ex parte alia personent tractus grauium catenarum, hinc carnifex cruentus assistat. Pone inquam circunspectantem omnia plena suppliciis, deinde cogitantem mandata diuina, illum ignem perpetuum, illud sine fine incendium perfidorum, illam pœnæ recrudescentis ærumnam; trepidare corde, ne dum præsentibus cedat, perpetuis se dedat exitiis; perturbari animo, dum futuri iudicij romphæam illam terribilem, quadam conspectus specie contuetur.*

Hoc est scilicet remedium inordinati timoris humani, diuinum sibi grauiorem proponere; Neque id verò tantum, cùm de fide agitur, sed in quolibet peccati casu, qui frequentissimus

Prou. 29. est timenti nimis homines, iuxta illud Sapientis; *Qui timet ho-*

1. Cor. 4. *minem, cito corruet.* Ah quoties sic corruisti? Expende; Sic porro Apostolus se contrà muniebat: *mihi pro minimo est vt à vobis iudicer, aut ab humano die, sed neque meipsum iudico: qui autem iu-*

Gal. 1. *dicat me, Dominus est*; Et alibi. *An quæro hominibus placere? si adhuc hominibus placerem, Christi seruus non essem.* Rursúmque

1. Thess. 2. idem, *Ita loquimur non quasi hominibus placentes, sed Deo qui probat corda nostra.*

Omnino vide libri tertij de Imit. Chr. caput tricesimum sex-

Ps. 118. tum. Et frequenter ora cum Dauide: *Iudica iudicium meum, & redime me.*

FERIA QVINTA.

DE SANITATE RESTITVTA OMNIBVS AD CHRISTVM ACCEDENTIBVS, QVI SE MEDICVM ANIMARVM AEQVE AC CORPORVM FECIT.

Multos enim sanabat, itaut irruerent in eum, vt

eum tangerent, quotquot habebant plagas. Marci 3.

VERITAS PRACTICA.

Frustra multiplicas medicamina, sanitas non erit tibi; Quod grauius in te est malum, hoc minùs vis sanari. *Ier. 46.*

RATIO postremæ partis quæ sola difficultatem habet, hæc est inter alias, quia quod grauius in te malum est, quódque maximè Medicus tuus Christus sanare vult, est affectio quædam vehementior.

Sed illa est, quam minus vis sanari, & in qua curanda magis ei resistis.

Ergo & quod grauius in te est malum, hoc minùs vis sanari; ac proinde illud Ieremiæ facile sequitur : frustra multiplicas medicamina; sanitas non erit tibi. *Quod certè est expauescendum.*

I. PVNCTVM.

FREQVENTISSIMA est & penè quotidiana repræsentatio sanitatis restitutæ à Christo Domino variis ægris, & malè habentibus quocumque genere morbi: Verùm hic apparent tria, quæ considerationem nostram præcipuè figant & detineant in hac materia. Primum est quod *Matth. 12.* cùm Dominus ingressus esset Synagogam die Sabbati, ibique *Marc. 3.* homo esset habens manum aridam, obseruabant Dominum ad- *Luc. 6.* uersarij, si Sabbatis curaret, vt accusarent illum. Tùm verò Iesus hominem in medium venire iussit, & vt luculentior esset sanitatis restitutio, coram omnibus eum sanat, docétque omnes, adeo nihil esse, quod arguatur si sanandis morbis operetur die festo, vt vel maximè tam pium & religiosum opus tum sit

patrandum. Quo sanè dicto & facto si vmquam alias, Medicum sese professus est, & hanc beneficentiæ suæ exercitationem quanti æstimaret, planè indicauit.

Secundum verò quod aduertas; cùm nihilominus Pharizæi non desinerent murmurare, infrendere, & grauius aliquid meditari contra Dominum Iesum; ne fortè propterea retardarentur Infirmi ab eo conueniendo, secessit inde in commodiorem locum, quò statim omnes malè habentes confluxerunt & sanati sunt. Tertium denique, tanta erat sanitatis recipiendæ facilitas, vt si vel leuiter eum tangerent, illico corpore curarentur & animo. O potentiam medici! ô bonitatem! quid est ergo anima mea, cur nondum sanati sumus, qui tam frequenter ad illum ipsum medicum accedimus, & tam multa medicamina sumimus? Audi & contremisce: *Quod grauius in te est malum, hoc minùs vis sanari.* Frustra multiplicas medicamina, frustra medicum consulis, quia quem vellet magis sanare morbum, tu contrà reniteris, atque in hoc sanando morbo, magis ei resistis.

Quod sanè si verum est, vides quàm sit luctuosum & tremendum: Quam verò id sit verum, aperta est ratio; Quia quod grauius in nobis est malum, est affectio quædam vehementior circa quoduis obiectum, siue sit complacentiæ, siue displicentiæ & auersionis, siue in vanitatem alliciat, siue in voluptatem, aut in terrenas commoditates, siue in amicitiam personarum, siue in odium; quæcumque tandem sit illa vehementior animi affectio, tu ipse videris, illa est grauius animi malum, quia magis damnosa est, magis intrinseca est, magis cognita, magis voluntaria, magis occupat animum, magis intellectum obstruit, magis voluntatem acuit ad crebriores, & vehementiores actus producendos, magis memoriam replet, & cæteras omnes animi operationes in se transformat. *Transierunt in affectum cordis:* hæc est (*Ps. 72.*) prauitas cordis, hæc est propria concupiscentia, iuxta quam ambulare dicuntur, qui ambulant in interitum suum; hoc est peccatum ad mortem, de quo sanctus Ioannes, & de quo ipse Dominus: In peccato vestro moriemini, nisi scilicet opportunum adhibeatis remedium. (*Iac. 1. 2. Pet. 3. 1. Ioan. 5. Ioan. 8.*)

Ac propterea facile est cogitare, quàm prima & præcipua hæc sit cura Medici animarum Iesu, circa hoc grauius malum. Siue enim suam gloriam respiciat in curatione animæ, siue ipsius

animæ

animæ bonum; certè vtriusque interest, vt quod est grauius primò curetur. Nam, vt ait Sapiens, *languor prolixus grauat medicum: Breuem languorem præcidit medicus*, Id est, peritus in hac arte, in hoc ostendit peritiam suam, si præcidat morbum: præcidit autem, cùm ad radicem & grauitatem mali quamprimùm se applicat. Vnde licet minores quidam morbi augeantur, si tamen curetur grauior, tum curari & sanari infirmus dicitur. Sic planè in morbis animi, sic præciduntur, quando quod est in infirmo grauius primò curatur, sicque etiam permittuntur minora quædam mala, vt grauiora sanentur; Quod expressè sanctus Thomas post sanctum Augustinum, refert de peccato immunditiæ ad remedium latentis superbiæ, quæ vix alioquin curetur. Numquid is forte est grauior morbus tuus? Numquid à superbia vel voluptate, plaga tua damnosior? *Vide vias tuas in conualle; scito quid feceris, cursor leuis explicans alas suas.*

Eccles. 10.

2.2. q.162. a.6. ad 3.

Ier. 2.

II. PVNCTVM.

SED *illa est affectio, ille est morbus, quem minùs vis sanari, & in quo curando magis resistis Christo.*

Nam illa ipsa ratio seu causa, quâ fit vt affectio illa sit in te vehementior, facit etiam vt in ea curanda magis resistas. Quænam est enim illa causa, nisi natura deprauata, seu inclinatio naturalis & temperamentum proprium, quò in illud connaturale obiectum magis moueris, quàm in aliud? Atqui illa ipsa est naturalis inclinatio, quæ sese opponit remediis, & quò est naturaliter vehementior, eo vehementiùs sese opponit. Quod est enim magis naturale & proprium, tam alte infixum est & insitum in ipso animo, vt vix deponi possit; vix suadetur esse malum, vix aduertitur quoties in illud peccetur; vix creditur fieri posse etiam cum gratia, vt inde animus auertatur; adeo placet illud obiectum, vel oppositum displicet, vt statim ex proposita specie, affectio moueatur in amorem vel odium, vnde cæteræ passiones excitantur, quibus ita implicatur animus, vt vix locus supersit Gratiæ & libertati ad recipiendam sanitatem.

Cùm sanare vellem Israel, reuelata est iniquitas Ephraim, & malitia Samariæ, quia operati sunt mendacium, & fur ingressus est spolians, latrunculus foris.

Oseæ 7.

Tria ista, *Israel, Ephraim & Samaria,* pro eodem à Propheta ponuntur: & sensus est, tunc apparere iniquitatem & malitiam peccatoris, cùm sanatur à Deo: quia cum sanare vellet Deus quod in ipso grauius est, in hoc ipso magis ei resistit, quod est propriè, & verè esse malum seu iniquum & peccatorem grauissimum. Deinde verò quia peccator petit à Deo sanitatem, & nonnulla etiam sibi facere videtur ad hunc finem, quia tamen non facit quæ vellet Deus, idcirco operatur mendacium, mendax est & simulatus in sua illa prætenta voluntate sanitatis. Denique fur est intus, & latrunculus foris, id est naturalis inclinatio, & obiectum connaturale, quæ duo simul tam aptè inter se conueniunt, & colligantur, vt expugnent & spolient omnem gratiam, & remedia quæuis excludant.

Et certè quid efficacius Superbo, quam humiliatio? quid Indeuoto aptius quam Oratio? quid Guloso, quid Auaro quàm temperantia & liberalitas? At propone sua vnicuique remedia, nonne tum illi excandescent, nonne in Medicum efferentur? quia scilicet nihil minùs volunt, quàm quod inclinationi naturali magis repugnat, cùm tamen nihil sit aptius ad illam curandam, quàm quod ipsi repugnat. Nonne hinc euidenter patet, illum esse morbum, quem minùs sanari volumus, & in quo curando magis Christo resistimus? Numquid te miserum crederes, si te Christus desereret! At tu si Christum curantem deseris, numquid times te deserendum?

III. PVNCTVM.

QVOD *grauius igitur in te est malum, & in quo curando maximè Christus elaborat, hoc minùs sanari vis.* Quia illa tua est affectio naturalis vehementior cui sanandæ opposita remedia magis conueniunt, & illa sunt quæ minus libenter recipis. *Cælestis medicus*, inquit S. Gregorius Papa, *singulis quibusque vitiis obuiantia adhibet medicamenta. Nam sicut arte medicinæ calida frigidis, frigida calidis curantur: ita Dominus noster contraria opposuit medicamenta peccatis, vt lubricis continentiam, tenacibus largitatem, iracundis mansuetudinem, elatis præciperet humilitatem.*

Hom. 32. in Euang.

Pateretur quidem lubricus se humiliari, & elatus continentiam fortè non recusaret: sed lubrico persanando necessaria

est continentia; & elato humilitas; alioquin neuter sanabitur. Et quamdiu quisque, quod sibi est necessarium ad sanitatem recusabit, non potest dici velle sanari, quantóque acriùs id recusabit, tanto dicetur veriùs sanari nolle. Quæcumque porro alia sibi conquirat remedia, frustra conquirit, frustrà multiplicat; *sanitas non erit ei*, quia non est sanitas nisi per remedia opportuna; cùm verò non sint opportuna nisi quæ sunt opposita morbo, frustra conquirit alia.

Hæc dicit Dominus; insanabilis fractura tua, pessima plaga tua, curationum vtilitas non est tibi, quid clamas super contritione tua? insanabilis est dolor tuus: Non quidem Deo, si vterere remediis quæ tibi offert, sed tibi est insanabilis, qui hæc fugiendo remedia, putas te posse curari aliis; Itane ageres in ægritudine corporis? Itáne tibi corpus, plusquam anima; terra plusquam cœlum; & tempus plusquam æternitas? Hæc reuolue attentius: *& in tua infirmitate ne despicias teipsum, sed ora Dominum, & ipse curabit te. Auerte à delicto, & dirige manus, & ab omni delicto munda cor tuum.* Hæc si dicuntur à Scriptura pro sanitate corporis, quanto magis pro salute animæ? *Si tanta cura agitur, vt aliquando plus viuatur*, inquit sanctus Augustinus, *quomodo agendum est, vt semper viuatur?*

Ier. 30. *Eccles. 38.* *Serm. 64. de verbis Dom.*

Vide in 3. parte, Feria quinta infra hebdomadam nonam.

FERIA SEXTA.

DE PRODVCTO AB EVANGELISTA, PROPHETAE TESTIMONIO, IN QVO DOMINVS ELECTVS DEI SERVVS DECLARATVR.

Ecce puer meus quem elegi, dilectus meus in quo benè complacuit animæ meæ. Matth. 12.

Ecce seruus meus suscipiam eum, electus meus,

complacuit sibi in illo anima mea. Is. 42.

VERITAS PRACTICA.

In paruis, maior est serui Dei fidelitas.

RATIO EST, Quia tunc maior videtur esse serui fidelitas, quando is constantiùs, & puriùs Domini sui rationes respicit, & non suas.

Sed in paruis præcipuè rebus hæc præstat seruus Dei.

Ergo in paruis maior est serui Dei fidelitas: quæ proinde præstanda est vt debetur.

I. PVNCTVM.

CONSPIRANTIBVS contra Iesum Pharizæis, secessit aliò Dominus, & secuti sunt eum multi, quos omnes curauit, vt supra visum est. His verò enarratis addit Euangelista; *Et præcepit eis, ne manifestum eum facerent, vt adimpleretur quod dictum est per Isaiam Prophetam dicentem: Ecce puer meus, quem elegi dilectus meus, in quo benè complacuit animæ meæ, ponam spiritum meum super eum, & Iudicium gentibus nuntiabit: non contendet, neque clamabit, neque audiet aliquis in plateis vocem eius: arundinem quassatam non confringet, & linum fumigans non extinguet, donec eiiciat ad victoriam iudicium; & in nomine eius gentes sperabunt.*

In quo quidem Prophetæ testimonio cùm multa consideratione dignissima; tùm illud præsertim, quod Dominus electus Dei Puer seu Seruus declaretur in rebus valde exiguis. Quid est enim illud, secessisse aliò, nec se manifestari velle, vt propterea fuerit adimpletum, quod Propheta prædixerat, futurum eum electum Dei seruum? Reuera quidem adimpleuit, quod prædictum fuit, non contendit, non clamauit, non resistit repugnantibus sibi Pharisæis, cessit tempori, cessit inuidiæ, nihil contrà retulit. Sed adeone magnum est & Diuinum non contendere, non clamare, non audiri, vt propterea Dominus sin-

gulariter ELECTVS DEI SERVVS appelletur? Sic planè est; *In paruis maior est serui Dei fidelitas.* Quod de Christo iam patet ex illo testimonio: de nobis autem hac ratione declaratur.

In confesso est apud omnes, quod in eo potissimùm consistat serui fidelitas, si constanter & purè Domini sui rationes respiciat & non suas; atque adeo quo is constantiùs & puriùs sic se geret erga Dominum suum, eo fidelior seruus & carior semper habebitur.

Duo hæc indiuisim requiruntur, constantia & puritas. Constantia quidem, quia longè aliud est per plures annos integritatem suam probasse, quàm per aliquot dies aut menses. Longè aliud est in multis aut quotidianis negotiis, quam in vno aut altero: longè aliud denique semper fuisse integrum, quàm aliquoties. Sic se Iacob Socero suo Labano probabat: *Viginti annis fui tecum: oues tuæ & capræ steriles non fuerunt, arietes gregis tui non comedi, nec captum à bestia ostendi tibi, ego damnum omne reddebam, quidquid furto peribat, à me exigebas, die noctúque, æstu vrebar & gelu, fugiebátque somnus ab oculis meis, sicque per viginti annos in domo tua tibi seruiui.* Hoc est esse constantem, hoc est esse fidelem ex hac parte. Gen. 31.

Iam verò ex alia, Puritas æquè attenditur, quando scilicet seruus non tam mandata respicit, quàm ipsum mandantem. Nam in mandatis spectari potest commoditas, vel incommoditas, honor vel ignominia, facilitas vel difficultas; Qui verò sui commodis aut incommodis permouetur, longè abest ab illa fidelitate serui, qui solas Domini rationes respicit nullâ sui habita ratione; nec tam ille seruit Domino suo quàm suis commodis. Esto id omne exequatur, quod mandat Dominus, quia tamen dum in mandato respicit facilitatem & honorem, atque id propterea libentiùs exequitur, quam si difficile esset aut probrosum; certè multum detrahit de integritate fidelis serui, præsertim apud Deum, qui animum potius respicit, quo res fiunt, quàm res ipsas. Sic sanctus Hieronymus ad Celentiam: *Prudentissimus est*, inquit, *qui non tam considerat, quod iussum est, quàm illum qui iusserit, nec quantitatem imperij, sed imperantis cogitat dignitatem.* Ep. 10. In imperante, Deum; in imperio autem sese homo attendit, Qualis vero distantia est Dei & hominis, tale est eius serui discri-

men qui pure Deum respicit, & eius qui non ita Deum spectat in omnibus.

II. PVNCTVM.

SED in paruis præcipuè rebus hoc præstat seruus Dei, id est manifestiùs se ostendit constantem & se purè respicere Mandantem potius, quàm mandata.

Nam primò de constantia, cum frequentiùs occurrant parua quàm magna, certè in paruis etiam facilius est se constantem probare, quàm in magnis; Esto enim occurrant aliquando magna, in quibus sis fidelis; at cum dictum sit, non ex vno aut altero casu fidelitatem probari, sed ex multis; quis non videt multa illa quotidie in paruis tantùm rebus euenire, vbi se probabilem seruus exhibeat?

Deinde verò de Puritate quâ Imperans potius respicitur, quàm imperium, apertè patet in paruis rebus, vbi nihil adeo spectandum cernitur, quod animum pelliciat ad sui considerationem, sicut in magnis. Neque enim illic magnus prouentus aut jactura magna: non inde vllum decus, aut aliqua grauis iniuria: vnde si quis parua & quotidiana illa constanter & quâ potest solicitudine ac diligentia perficiat, profectò indicabit se vnum Imperantem purè respicere, se vni Deo intendere, se illi
Ps. 72. vni adhærere, & cum Dauide posse dicere; *Quid enim mihi est in cælo, & à te quid volui super terram? defecit caro mea & cor meum, Deus cordis mei, & pars mea Deus in æternum. ALII sibi partes faciant de rebus humanis*, inquit sanctus Augustinus, *clamet populus Dei, PARS MEA DEVS MEVS. Non ad tempus pars mea, sed pars mea Deus in sæcula.*

III. PVNCTVM.

IN paruis maior est igitur serui Dei fidelitas, quàm in magnis; Quia in illis maior constantia & puritas cultus Dei spectatur, in qui-
Matth. 25. bus tota consistit fidelitas. *Euge serue bone & fidelis, quia super pauca fuisti fidelis, super multa te constituam.* Non commemorat Dominus, quæ magna seruus egerit, quia vbi agitur de compensanda fidelitate serui, declarandum sibi dumtaxat id videtur, in

quo est sita illa fidelitas, vt alij serui doceantur & excitentur ad illam exercendam.

Sic rursum alibi Dominus: *Qui fidelis est in minimo, & in maiori fidelis est, & qui in modico iniquus est, & in maiori iniquus est*; Quasi apertè diceret, non à magnis, sed à paruis rebus dignoscitur fidelitas serui, quia sæpe contingit, vt qui in magnis fidelis est, non sit in paruis; vix autem fit vt qui in paruis sit fidelis, non sit in magnis. Et sic primi hominis tentata est fidelitas in re exigua, qualis est pomi esus. Sic primi Iudæorum regis in mora & expectatione Samuelis per vnam aut alteram horam. Sic plura suppeterent aliorum exempla, quibus Domini sententia confirmetur, sed ipse Dominus in se ipso suísque rebus gestis longè id euidentius manifestat, quàm in aliis. Cùm enim vellet indicare, quàm se constanter & accuratè fidelem exhiberet in obseruanda lege, peribit, inquit, potiùs cœlum & terra, quin omnia fiant vsque ad vnum Iota vel vnum apicem. Cúmque ex veteri testamento referuntur in nouo, quæ ab eo erant obseruanda, referri ea præcipuè voluit quæ spectabant res minimas, vt cùm vectus asino Ierosolymam ingrederetur; cùm in cruce potaretur felle & aceto; cùm eius vestimenta diuiderentur; cùm hæc inquam & similia referantur ab Euangelistis, quæ in diuinis eius factis non sunt præcipua, præcipuè tamen additur, *vt adimpleretur quod dictum est per Prophetas*, Quasi magna voce diceretur, aduertendum id in primis esse quàm Christus Dominus fidelis fuerit in his minimis, vt sic fidelitatem eius imitemur.

Luc. 16. *1. Reg. 13.* *Matth. 5.* *Zacch. 9.* *Ps. 21.* *Ps. 68.* *Matth. 21.*

Quin & ipse Deus Optimus Maximus, *Qui appendit tribus digitis molem terræ*, id est, tribus his Attributis vniuersum regit mundum, Sapientiâ Bonitate & Potentiâ, nonne hæc in minimis magis elucere facit, quàm in magnis? Nonne magis mirandum, quod omnes capitis nostri capillos habeat numeratos, & ad folium arboris decidens aduertat animum, quàm quod homines regat & Angelos? Nonne ad Bonitatem suam maximè declarandam sic Sponsus sponsæ loquitur: *Vulnerasti cor meum soror mea sponsa, vulnerasti cor meum in vno oculorum tuorum, & in vno crine colli tui?* Quid minutius vno crine? Nonne ad Potentiam denique manifestandam illud diui Augustini valet dictum: *Deus creat minima corpore, acuta sensu animantia vt maiori attentione stupeamus agilitatem muscæ volantis, quàm magnitudi-*

Is. 40. *Matth. 10.* *Cant. 4.*

nem Iumenti gradientis: ampliúsque miremur opera formicarum, quàm onera Camelorum. L 3 de Genesi ad lit. c. 14.

Si sic Deus magnum se nobis probare voluit in paruis rebus, quanto illi nos magis in istis, nos qui tam parui sumus. Si quid magnum peteret, excusare posses tuam paruitatem, nunc verò cùm parua petat, quid excusabis? Dices fortè illa esse indigna Deo, sed putasne tua maiora, digna esse Deo, nisi ea Deus acceptare dignaretur? Nunc verò cùm parua non modò libens acceptet, sed te totum ex paruis metiatur, atq; ex fidelitate

Eccle. 7. tua iudicium de te ferat: quid est quod illa non reddas? *Qui timet Deum, nihil negligit.* Expende quæ illa sint quæ negligas, quantumque sit arguenda talis negligentia, in re tam facili simul & tam pretiosa.

Vide in 3. parte, Sabbato infra hebdomadam quartam.

SABBATO.

AD HÆC S. IOANNIS BAPTISTÆ VERBA, DE CHRISTO DOMINO.

Qui habet sponsam, sponsus est. Ioan. 3.

VERITAS PRACTICA.

Hæc sponsæ fides est, Vt sicut neminem præter Sponsum velit diligere, Ita velit à nullo diligi.

RATIO EST, Quòd idcirco neminem præter Sponsum velit sponsa diligere, vt sic sponsa tota sit sponso, prout exigunt leges spiritualis matrimonij.

Sed nisi sponsa vellet à nullo diligi, non sic esset tota sponso, vt esse debet.

Ergo hæc sponsæ fides est, vt sicut neminem præter sponsum velit diligere,

lit diligere, ita velit à nullo diligi. Quod tamen valde rarum est, ac proinde diligentiùs procurandum.

I. PVNCTVM.

AD hæc circiter tempora reuocandum est, quod sanctus Euangelista refert de Christo Domino baptizante in Iudæa, quod cum discipuli sancti Ioannis Baptistæ animaduerterent, adierunt Magistrum suum, & dixerunt ei; *Rabbi, Qui erat tecum trans Iordanem, cui tu testimonium perhibuisti, ecce hic baptizat, & omnes veniunt ad eum: Respondit Ioannes & dixit; Non potest homo accipere quidquam, nisi fuerit ei datum de cœlo, ipsi vos mihi testimonium perhibetis quod dixerim, non sum ego Christus, sed quia missus sum ante illum. Qui habet sponsam sponsus est, amicus autem sponsi, qui stat & audit eum, gaudio gaudet propter vocem sponsi, hoc ergo gaudium meum impletum est: Illum oportet crescere, me autem minui. Qui desursum venit, super omnes est.* *Ioan. 3.*

Videri possunt quæ plura sequuntur in textu, & ex singulis fructus est decerpendus, qui cuique proprius sit. Ad omnes autem maxime spectat, quod Christus SPONSVS dicitur, sponsus quidem Ecclesiæ vniuersalis, atque in particulari cuiusque animæ, quam sibi in sacramentis despondet, & propriam facit, iuxta illud Prophetæ; *Sponsabo te mihi in fide*; quo nomine *Osee 2.* non tantùm intelligitur fides, quæ dicitur Theologica, sed humana illa fides seu fidelitas, quæ solet inter coniuges dari & seruari.

Ac de fide Sponsi Iesu non est dubium, quin se arctiùs obliget ad diligendam & fouendam illam animam, quam sibi sponsam facit. Neque item dubitari potest quin seruet fidem suam. *Ille fidelis permanet*, inquit Apostolus, *negare seipsum non potest.* *2. Tim. 2.* De fide autem animæ quanta incertitudo, quanta pericula! de hac propterea magis est cogitandum. *Hæc porro sponsæ fides est seu fidelitas præstanda sponso, vt sicut neminem præter sponsum velit diligere, ita velit à nullo diligi.*

Maior difficultas quoad intellectum & voluntatem videtur esse, quòd sponsa velit à nullo diligi; atque idcirco vt id apertiùs declaretur, sic formatur Veritas & conficitur eius ratio, vt

conſtet parem & eandem eſſe obligationem ex lege ſpiritualis huius coniugij, ſiue vt nullum ſponſa diligat præter Sponſum, ſiue vt à nullo alio velit ipſa diligi.

Quid eſt enim quod ſponſa præter ſponſum neminem diligat, niſi quod ratione deſponſationis nouo quodam iure ſic tota eſt Sponſi, vt ſe totaliter & totâ ſe ipsâ illum diligat, nihil vt ſuperſit dilectionis ad alium, niſi prout Sponſus permittet &
Cant. 2. & 7. ordinabit? Sic expreſsè dictum: *Dilectus meus mihi, & ego illi. EGO dilecto meo, & ad me conuerſio eius.* Hoc eſt ita proprium & eſſentiale huic coniugio, vt in hac mutua donatione totius dilectionis, maximè ſitum & ſtabilitum eſſe coniugium videatur. Sic propterea ſponſus ſibi ſponſam deſpondiſſe dicitur, cùm ſeipſum totum pro ea dedit, vt ſic etiam intelligeret anima, tunc ſe illi tradituram in ſponſam, cùm ſe totam illi daret.
Ephes. 5. Vnde Apoſtolus: *Viri diligite vxores veſtras, ſicut Chriſtus dilexit Eccleſiam, & ſeipſum tradidit pro ea, vt illam ſanctificaret, mundans lauacro aquæ in verbo vitæ, vt exhiberet ipſe ſibi glorioſam Eccleſiam non habentem maculam, aut rugam, aut aliquid huiuſiuſmodi, ſed vt ſit ſancta & immaculata.*

Et certè ſi inter Coniuges talis debet eſſe donatio alterius ad alterum, vt iam non ſint duo, ſed vnum: quod non tantùm de corpore, ſed de corde ſeu dilectione intelligendum eſt, adeo vt
2. 2. q. 26. a. 11. nulla ſit par dilectio ſicut coniugum, nec parentes ipſi ſint tam impensè diligendi, vt expreſſe docet ſanctus Thomas; propte-
Gen. 2. Matth. 19. reáque dictum ſit: *Relinquet homo patrem & matrem, & adhærebit vxori ſuæ, & erunt duo in carne vna*; Quanto id magis requiritur inter Chriſtum & animam, non modò ratione dignitatis Chriſti, ſed ipſius Coniugij ſpiritualis, cuius figura & repræſentatio quædam eſt carnale coniugium, & humana inter Coniuges dilectio & ſociatio? Nam in re figurata plus ſemper ineſt, quàm in figura. O quàm præclarè virgo & Martyr Agnes; *Hæc ſponſi iniuria eſt, expectare placituram.* Recténe hoc intelligis? recténe ita ſentis?

II. PVNCTVM.

SED *niſi ſponſa velit à nullo diligi, non ſic erit tota Sponſo, vt eſſe debet.*

Temperari debet hæc propositio, sicut & præcedens, inter duo extrema dilectionis, vt nec condemnetur ordinata dilectio inter homines, de qua nullomodo hîc agitur: nec inordinata illa tantum condemnetur quæ valde vitiosa est, & rara inter spirituales viros: sed alia quædam minus inordinata intelligatur affectio quæ nimis frequens est viris etiam spiritualibus, nondum tamen plenè mortificatis, quâ scilicet volumus diligi, æstimari, magnifieri, aut saltem nolumus negligi & contemni, atque ita sæpè angamur & solicitemur animo, nùm bene alij de nobis sentiant, nullo alio ad id inquirendum permoti motiuo, nisi amoris proprij & naturalis illius inclinationis, quâ vnusquisque seipsum nimis diligit. Hoc est quod sponsa Christi non inquirit, hoc est quod non laborat & cogitat, hic est denique sensus quo dicitur nisi sponsa velit à nullo diligi, non sic erit tota Sponso vt esse debet; Nam sic volendo diligi ab aliis, nimis inordinatè se diligit, Et hæc inordinata sui dilectio, diuidit illam à totalitate, seu à tota seipsa quam debet sponso, sicque aliena est à dilectione sponsi, sicut inordinatus amor alterius. Cur enim vetatur dilectio alterius, nisi quia sic diuideretur quæ indiuisa esse debet, sponsi dilectio, & per hanc diuisionem tantum detraheretur de toto quod illi debetur, quantum alteri concederetur? vnde si anima similiter per amorem sui ipsius, se ab amore sponsi diuidat, cur non æque vetetur iste sui amor, atque amor alterius?

Quod eo quidem magis verum est, quòd amor sui ipsius sit fundamentum, & radix amoris alterius, qui cum inordinatè amatur, vt supponimus, non amatur nisi amore concupiscentiæ, id est, amore proprio, & amore sui ipsius: Vnde à fortiori videretur hic amor proprius magis cauendus. *Volo vos*, inquit Apostolus, *sine solicitudine esse; qui sine vxore est, solicitus est quæ Domini sunt, quomodo placeat Deo. Qui autem cum vxore est, solicitus est, quæ sunt mundi, quomodo placeat vxori, & diuisus est.* Expende illud, *& diuisus est*, quasi diceretur; En malum alieni amoris quod amantem solicitet, & his solicitationibus ac curis diuidat ab vnico illo obiecto, quod amari debet & in quo cætera sunt amanda. Vnde manifestè patet, quòd vndecumque importuna illa solicitudo proueniat, æque damnosa est, cùm hoc vno sit damnosa, quòd animum solicitet & diuidat. At verò si

1. Cor. 7.

velis amari, nonne sic eris solicitus an ameris vt vis, an plus te alius diligatur, an præ illo contemnaris? Nonne hoc aliquando sensisti? nonne hoc timuisti? nonne, sic in amore Christi diui-
Matth. 12. sus fuisti? *Omnis domus diuisa contra se, non stabit*, dicit Dominus.

III. PVNCTVM.

HAEC *est igitur sponsæ fides, & præstanda Sponso fidelitas, vt sicut neminem præter sponsum velit diligere, sic velit à nullo diligi:* Quia quod in hac desponsatione primarium ac penè vnicum est, vt Sponsa tota sit Sponso, sicut Sponsus totus est sponsæ, perinde vno violatur atque alio. Neque enim aliter violatur, quàm quod totalis dilectio diuidatur aut minuatur: diuiditur autem æquè ex illo amore sui, quo anima vult ab alio diligi, atque ex illo amore, quo alium diligit. Nam æquè occupatur, æquè secum solicitatur & angitur an ametur, atque si amet.
Iac. 4. *Adulteri, nescitis quia amicitia huius mundi inimica est Dei? Quicumque ergo voluerit amicus esse sæculi huius, inimicus Dei constituitur*; Vide vt adulterium vocetur ista inordinata mundi amicitia, quia scilicet sic fides data Sponso violatur; Non est autem mundi amicitia, velle tantum diligere, sed etiam velle diligi, imò in hoc præcipuè mundus diligitur, vt à mundo diligamur, hoc est quod præsertim prætendit concupiscentia. Sicut verò non esset alienum ab amore diuino, si sic à mundo diligaris vt non rependas mundanam dilectionem, sic planè si diligis mundum, aut si è mundo vis diligi, tam pugnat cum amore diuino, cum amore sponsæ ad sponsum, quàm repugnat integritati cordis, seu integræ & totali dilectioni, quam sponsa debet sponso.

Ioan. 15. *Si mundus vos odit, scitote quia me priorem vobis odio habuit; si de mundo fuissetis, mundus quod suum erat, diligeret: quia verò de mundo non estis, sed ego elegi vos de mundo, propterea odit vos mundus:* Quasi diceret, hoc idem est vos meos esse totos, atque in odio mundi esse, quia vnum sæpe ex alio sequitur. Et tamen tu vis illa coniungere: Et Christi simul esse & mundi! Vide quàm longè sis à Charitate, quæ vellet Christum ab omnibus & omnino diligi. Cùm enim ab aliquo vis singulariter diligi, tùm Cor illius à quo vis diligi, subtrahis Christo Domino, sicut tuum subtrahitur, quando aliquem diligis præter Christum. Erubesce de

hac perfidia, & sine te moueri his Sponsi tui vocibus: *Tu fornicata es cum amatoribus multis, tamen reuertere ad me, dicit Dominus; Et ego suscipiam te: Reuertere auersatrix Israel, ait Dominus, & non auertam faciem meam à vobis: verumtamen scito iniquitatem tuam, quia in Dominum Deum tuum præuaricata es, & dispersisti vias tuas alienis.* Vide caput octauum libri secundi de Imitatione Christi: Vbi hæc ad verbum, *Numquam cupias singulariter laudari vel amari, quia hoc solius Dei est qui similem sibi non habet. Nec velis quod aliquis in corde suo tecum occupetur, neque tu cum alicuius occuperis amore:* SED SIT IESVS IN TE, ET IN OMNI BONO HOMINE. Ier. 3.

FINIS PRIMÆ PARTIS, IN VITAM DOMINI IESV.

VERITATES PRACTICÆ.

AD DIES FESTOS SANCTORVM QVI INCIDVNT IN HANC PRIMAM PARTEM.

IN FESTO SANCTI ANDREÆ APOSTOLI.

Die 30. Nouembr.

AD HÆC EIVS VERBA:

O Bona Crux.

VERITAS PRACTICA.

Crux non esset bona, nisi bonum esset, Cruciari.

SENSVS Veritatis duplex est: primus, Crux non esset bona, nisi censeretur, & reputaretur bonum cruciari, quando cruciatus bono fine, & modo sumitur. Secundus, non esset Crux bona, nisi sic fieret bonum cruciari, aut nisi bonus esset cruciatus per bonum finem & modum quo debet sumi.

RATIO autem pro vtroque sensu est, quòd non est Crux bona nisi in bono suo effectu.

Sed non esset bonus eius effectus, nisi esset bonum cruciari, quo sensu dictum est.

Ergo neque crux esset bona, nisi bonum esset cruciari; Et tamen quam multi hoc esse bonum negant qui bonam crucem prædicant!

I. PVNCTVM.

VLTA sunt quidem, quæ S. Andream multùm commendent. Primò enim primus ex omnibus Apostolis sequutus est Christum Dominũ, atq; etiam ante ipsum Apostolorum Principem Petrum, quem ipse adduxit ad Iesum. *Occursus Andreæ primus contigit, cum minor esset Petrus tempore ætatis*, inquit Epiphanius. Deinde verò tanti erat apud Christum meriti, vt cum Gentiles desiderio videndi Domini ad Philippum accessissent; Philippus Andream priùs adierit, cum quo simul Dominum conueniret. Denique tam insignis fuit eius modestia, & humilitas, vt cum talis tantúsque vir esset, numquam indignè tulerit, sibi præferri fratrem suum Petrum, minorem ætate, & occursu Christi, vt dictum est.

Ioan. 1.

Epiph. Hæresi. 51.

Ioan. 12.

Verùm quæ duæ res, verè magnos & sanctos efficiunt, *MVLTA AGERE, ET MVLTA PATI*, hæ duæ sunt quæ hunc sanctum Apostolum præcipuè & insigniter admirabilem faciunt. Dùm enim in Scythia, in Epiro, in Thracia, atque in Achaia disseminando Euangelio labores suos gloriosissimè poneret, tanto patiendi desiderio flagrabat, quantum indicant hæ præclaræ voces, quibus ad mortem ductus, mortis suæ trophæum est alloquutus: *O bona Crux, quæ decorem ex membris Domini suscepisti, diu desiderata, solicitè amata, & iam concupiscenti animo præparata, securus & gaudens venio ad te, ita & tu exultans suscipias me discipulum eius, qui pependit in te.*

In Vigilia S. Andr. VIDETIS, ait S. Bernardus, *quia non se capit præ magnitudine gaudij! Ita inquit, ET TV EXVLTANS. Ergone tanta est exultatio, vt exultet & ipsa Crux?*

Ex quibus & aliis pro animi deuotione expensis, illud ad fructum & praxim præcipuè colligendum est, quàm verè bona Crux sit dicenda, aut potiùs, *Quàm verè nulla crux bona sit, nisi sit bonum Cruciari*, quo sensu declaratum est.

Sic autem demonstratur, quia non est Crux bona nisi in bono suo effectu. Quid est enim per sese Crux, si ab ea bonum tollas effectum? Quid est nisi lignum & infame mortis instrumentum, quod in scripturis dicitur, *Maledictum, & Maledictus omnis qui pendet in ligno?* Gal. 3. Nonne propterea Christus affixus est cruci, tamquam supplicio ad omnem cruciatum, vel ad omnem infamiam, quod excogitari possit, extremo? Quid est autem, quod postea crucem illam bonam & omni colendam cultu dicimus, nisi ex bono quem inde Christus produxit effectu? O quantas illi debemus gratias, *qui vt nos de maledicto redimeret,* Ibid. *factus est pro nobis maledictum!*

LI. PVNCTVM.

SED non esset bonus crucis effectus, nisi esset bonum cruciari, hoc sensu, vt dum bono fine & modo cruciamur, sic cruciari sit laudabile & gloriosum; neque etiam aliter sit laudabile, nisi bono fine & conuenienti modo cruciemur.

Tam multi quidem sunt Crucis effectus, quanti sunt & ipsius Christi Domini Mortis, quam in cruce perferre voluit; sed illi omnes parum prosunt ad salutem & perfectionem, nisi hunc afferant fructum vt reputetur bonum & gloriosum cruciari, quando scilicet cruciatus bono fine & modo assumitur. Nam hic est veluti finis & scopus, quò alij effectus referuntur, vt ex Cruce videlicet, seu ex Christo pendente in cruce discamus sic cum Eo pati, sicque BONVM ET GLORIOSVM ESSE PATI, pro Dei gloria & pro æterna salute, sicut Christus propterea in cruce passus est.

Decorem certè & dignitatem ex Christi membris sancta Crux retulit, vt dicebat sanctus Andreas; Sed quem effectum habet ille decor, & illa dignitas, nisi vt cum eodem Apostolo crucem amemus, & bonum esse in cruce pati & mori credamus? Neque profecto aliter decorem & dignitatem ex membris Christi, Crux retulit, nisi quia Christus crucem suo sacro sacrauit corpore, quod cruci affigi voluit? At nonne simul sacros fecit cruciatus, quos non minus in cruce pertulit, quàm ipsam crucem? Dicam ampliùs, quod si propter quod vnumquodque tale est, & illud magis; certè videtur Cruciatus sacratior esse

factus à Christo Domino, quàm ipsa sacra Crux, quod nonnisi propter cruciatum Christus crucem ascenderit, neque crux aliter nostra est salus, quàm quod in ea Christus sit cruciatus, adeout ipse Christi Cruciatus, sit primò nostra salus, tum deinde ab illo Crux communicationem nominis & fructus hauriat. *Hoc enim sentite in vobis*, inquit Apostolus, *quod & in Christo Iesu!* Quis sensus Christi patientis? an talis tuus?

Phil. 2.

QVOD verò non sit aliter bonum cruciari nisi ex bono fine, & bono modo, id est nisi patienter cruciatum feramus, id apertius est, quam vt probetur fusiùs. De fine quidem sic egregiè S. Augustinus contra Manichæos, qui se multis affligebant modis. *Quæro à vobis quo fine faciatis?* tum post multa de boni finis habendi necessitate; *De Catilina*, inquit, *memoriæ proditum est, quod frigus, sitim, famem ferre poterat: hæc erant illi spurco sacrilegóque etiam cum Apostolis nostris communia: vnde ergo discernitur Parricida iste ab Apostolis nostris, nisi fine illo quem diuersissimum sequebatur?*

L. 2. de Mori. Manich. c. 13.

De modo autem sic liceat dicere; Cùm in inferno damnati clament se, *lassatos fuisse in via iniquitatis & perditionis; & ambulasse vias difficiles*, vndenam hi discernuntur à Beatis, qui labore suo beatitudinem consequuti sunt, nisi ex diuerso quo laborarunt modo? Neque alia est differentia vitij & virtutis, seu patientiæ & impatientiæ, meriti & demeriti, quàm ex fine & modo patiendi. Nonne pœnam eandem vterque Latro cruci affixus cum Christo tolerabat? At nonne eiusdem pœnæ exitus longè fuit diuersus? vnde vero illa diuersitas, nisi ex diuerso patiendi modo? Quis denique fuerit diuersus ille patiendi modus, considera, & vtri similior existas in pœnis tuis.

Sap. 5.

III. PVNCTVM.

CRVX *ergo non esset bona nisi bonum esset cruciari, quo sensu & qua ratione consideratum est ab effectu crucis*, qui totus eò recidit, vt de pœnis præclare sentiamus, & eas fortiter toleremus; aut certè nullus sit nobis crucis fructus; Nec crucem illi bonam verè prædicare possunt, qui bonum negent cruciari. Hi nempe sunt *Inimici crucis Christi*, quos deflet Apostolus, qui

licet crucem laudent, vituperant tamen cruciatus, nec quidquam libenter patiuntur, *quorum finis interitus, quorum Deus venter est & gloria in confusione ipsorum, qui terrena sapiunt.* Phil. 3.

Hic te ipsum nosce, hic te proba, téque interroga, quid sentis de Ligno Crucis? Sanctumne putas ac colendum? sed quid sentis de aduerso casu? Itáne sanctum ac bonum dices, sicut ipsum crucis lignum? Itane cum sancto Andrea: O bona crux! Sic planè sentiendum ac dicendum esset: sed quia longè est alius sensus tuus, sed quia nonnisi doles & murmuras in aduersis, quasi mala sint & non bona; hoc habeto, nisi resipiscas, te non aliter verè posse de ipso crucis ligno dicere, bonam esse crucem, quia videlicet bonitas crucis in hoc est, vt bonam aduersitatem credas: quam nisi bonam esse credideris, bonam esse crucem negas. O quanta est necessitas tolerandi cuiuslibet aduersi casus! quanta est scilicet sacræ colendæ Crucis!

Vide in festis Inuentionis & Exaltationis sanctæ Crucis, Itemque in 2. parte infra Hebdomadam Passionis: Vbi plures de Cruce proponuntur Veritates.

DE S. FRANCISCO XAVERIO SOCIET. IESV, INDIARVM APOSTOLO.

Die 2. Decembr.

AD HÆC EIVS VERBA, CVM AGERETVR DE BONIS SENSILIBVS ABSTINENDIS:

Satis est Domine, satis est.

Et cùm de malis sustinendis:

Amplius, Amplius.

Signa Apostolatus mei facta sunt super vos, in omni patientia. 2. Cor. 12.

VERITAS PRACTICA.

Hæc ſunt Apoſtolatus & perfectioris vitæ duo ſigna certiora, velle abſtinere libenter ab omnibus bonis: & omnia mala ſuſtinere.

RATIO EST, Quia certiora perfectionis, & Apoſtolatus ſigna ſunt in omni patientia.

Atqui hæc eſt omnis patientia, velle abſtinere ab omnibus bonis, & omnia mala ſuſtinere.

Ergo & hæc ſunt Apoſtolatus, & perfectioris vitæ duo ſigna certiora, quæ in ſancto Franciſco Xauerio eminent luculentiſſimè, & quæ nobis, noſtro in ſtatu proponuntur imitanda.

I. PVNCTVM.

TAM multa ſunt in ſancto Franciſco quæ ad omnis ſanctitatis & perfectionis exempla conſiderentur, vt niſi quibuſdam terminis contineantur, conſiderari fructuosè non poſſint. Continentur autem aptiſſimè hoc ſacro Apoſtoli nomine, quod non tantùm duodecim illis electis à Domino conuenit, ſed & pluribus aliis communicatur. *Salutate*, inquit Apoſtolus, *Andronicum & Iuniam, qui ſunt nobiles in Apoſtolis.* (Rom. 16.) Quotquot enim ſe ſtrenuè impendebant in proximorum ſalutem, hi Apoſtoli aut Apoſtolici viri dicebantur. Sed quia tamen non omnes paribus animis in hoc ſancto deſudabant opere, quicumque non ſincerè Chriſtum annuntiabant, vocabantur *Pſeudo-Apoſtoli, operarij ſubdoli, transfigurantes ſe in Apoſtolos Chriſti*, vt ait ſanctus Paulus. (Phil. 1. 2. Cor. 1.)

Ac propterea, vt veri à falſis diſgnoſcerentur, erant certa ſigna, quibus quodammodo probarentur & tentarentur, vnde illa commendatio Epiſcopi Epheſini in Apocalypſi: *Scio opera tua, & laborem & patientiam tuam, & quia non potes ſuſtinere malos, & tentaſti eos qui ſe dicunt Apoſtolos, & non ſunt: & inueniſti eos mendaces.* (Apoc. 2.)

Quænam porrò illa erant signa certiora? Hæc videlicet duo, quæ ex sancto Xauerio, in Veritatem propositam deriuantur: *Libenter abstinere ab omnibus bonis sensibilibus; & omnia mala sustinere propter Euangelium, propter electos, propter salutem proximi:* Quæ certè consideratio non minùs erit vtilis consideranti, quàm gloriosa sancto Indiarum Apostolo, cuius inde Apostolatus gloria manifestè elucescit.

Ratio autem deducitur ex S. Paulo, qui pro se dicere apud Corinthios cum cogeretur, *signa*, inquit, *Apostolatus mei facta sunt super vos, in omni patientia:* quasi diceret, probatus sum omnibus modis qui patientiam exercent, & quibus solent probari veri Apostoli. Iam enim præmiserat quod fusè describit, *in laboribus plurimis, in carceribus abundantiùs, in plagis supra modum, in mortibus frequenter, in labore & ærumna, in fame & siti, in frigore & nuditate;* Quibus copiosè declaratis, sic concludit; *Nihil minùs fui ab iis, qui sunt supra modum Apostoli, tametsi nihil sum, signa tamen Apostolatus mei facta sunt super vos in omni patientia, in signis & prodigiis & virtutibus.* 2. Cor. 11.

Signa quidem seu miracula iungebantur patientiæ, sed vt optimè notat S. Ioannes Chrysostomus: *Non signa mirabiles Apostolos effecerunt: multi enim qui dæmones eiiciebant, quia peccatores erant, nihil tale fecerunt, sed puniti sunt: Quid est igitur, quod eos magnos ostendit? pecuniarum contemptus, gloriæ despectus, ab omnibus vitæ huius negotiis ereptio: quæ si non habuissent, etiamsi mortuos suscitassent, non solùm nullos iuuissent, sed etiam seductores existimati fuissent.* O quàm multi falluntur, qui prætextu iuuandi proximi nolunt aliquid pati, cùm nihil æquè faciat ad iuuandum proximum, quàm patientia. Hom. 46. in Matth.

II. PVNCTVM.

SED *in his duobus actibus omnis patientia continetur, libenter abstinere ab omnibus bonis sensibilibus; & mala omnia sustinere, sicut libenter abstinuit & sustinuit S. Franciscus Xauerius.*

Nam cùm omnis patientia versetur circa ea, quæ sunt carni aut animo contraria, nihil autem sit contrarium, quàm vel priuari bonis, quæ naturaliter apperimus: vel sustinere mala, quæ refugimus: profectò hinc manifestè sequitur, quòd omnis pa-

tientia in his duobus actibus continetur, quos Christus Dominus, celeberrimâ suâ illâ sententiâ complexus est, quâ se sequentes monet, *Qui vult post me venire, abneget semetipsum, & tollat crucem suam quotidie.* Est enim abnegare se ipsum, abstinere bonis sensibilibus: & est tollere crucem, sustinere mala, sicut alibi fusius exponetur.

Luc. 9.

De vita Contempt. c. 20.

Sic S. Prosper agens de fortitudine seu patientia; *Quæ si virtus*, inquit, *esset, fortiter etiam talibus blandimentis repugnaret, nec acquiesceret mollibus, quæ adiuuante Domino dura quæque vel aspera superâsset.*

Quàm eximius autem fuerit S. Franciscus in his duobus actibus, patet ex duobus illis dictis, quæ primo huius Considerationis aditu proponuntur, & ex illius factis totâ vitâ sequentibus. Cùm enim abundaret cœlestibus deliciis & gaudiis, *satis est Domine*, inquiebat, *satis est.* Quasi diceret; oportet me istis etiam abstinere bonis spiritualibus, ne quid sit boni sensibilis, quod me tantisper detineat ab indefesso labore iuuandi proximi, & quo me non libenter priuem ad illius salutem. Cùm verò illi obiicerentur pericula & incendia & mortes, & quidquid horrorem potest incutere: *Amplius*, aiebat, *amplius*: adeo sitiens erat laborum, vt quidquid pateretur, sitim patiendi acueret potiùs, quàm expleret, aut quam robur animi quoquo modo retunderet.

Atque hæc vniuersim dicuntur de duobus illis primariis Patientiæ seu Fortitudinis actibus: Nam qui vellet particulatim de his ipsis edoceri, quàm eximius in vtroque fuerit sanctus Franciscus, oporteret primum eorum Caput quod in abstinendo pónitur, sua in membra partiri, quæ spectant Abstinentiam circa triplex genus boni sensibilis quod est *honoris, commoditatum, & voluptatis.* Oporteret contemplari quanta fuerit eius Humilitas quæ *honores* spernit, quanta Paupertas quæ *commoditates* negligit, quanta Mortificatio quæ *voluptates* abhorret. Oporteret denique reuoluere quid de tribus illis Virtutibus, eodem ordine recensitis, colligatur in ea Relatione quæ de rebus ab eo gestis iuridice est instituta, cùm de Illo in Sanctorum numerum referendo, ageretur. Illic enim ad amussim sic reuocata sunt omnia, nihil vt prorsus in medium adducatur, quod non suis Authenticis & probatissimis, quantum quidem accuratè fieri potuit, nitatur testimoniis.

Sic porro de illius Humilitate paucis perstringitur: *Humilitatis dono, Sanctitatis fundamento, amplißimè dotatum fuisse ostenditur, cùm in interna & externa mirificè excelluerit. Ac primò, demißißimè de seipso sentiebat, se vilißimum omnium, & peccatorem maximum reputabat, omnibus inferiorem se esse affirmabat, & nihil erat tam vile & abiectum quo se dignum non putaret: nihil honorificum quo se indignum non iudicaret: itaut nulli præesse vellet, sed omnibus subesse cuperet, omnesque propterea vt superiores reuereretur.*

Secundò eandem probauit Humilitatem, honorifica quæque penitus spernendo, ad suas laudes non secus ac alij ad probra erubescens. Si quid esset vnde laus ipsi aliqua posset peruenire, vt in faciendis miraculis, studiosè id factis & verbis celabat, & sociorum, aliorumque meritis & intercessionibus adscribebat.

Authoritatem amplißimam Legati Apostolici qua instructus in Indiam missus, fuerat non solùm non iactauit, sed data opera texit, quasi gladium in vagina, adeo vt per decem annos, nemo illum Nuncium Apostolicum sciuerit præter Episcopum Goanum, nec nisi semel, vltimo quasi remedio, ad Dei Gloriam procurandam, ea potestate vsus est, re prius cum Episcopo Goano communicata, & illius permissa arbitrio.

Eadem Humilitas ostenditur, ex propria suî abiectione: nam Christum imitatus cùm diues esset, omnium egenus fieri voluit, & dum lautè ex suo posset, ex alieno, precario victitare maluit: abiectißimo vestitu semper vsus. Patet etiam ex quotidianis exercitiis & actionibus quibus solicitam operam præstitit, tam in Indica nauigatione quàm in domibus Hospitalium Indiæ, viliora quæque ministeria, vt iam dictum est, hilariter & sponte eligendo. Ex humili reuerentia ostenditur quâ semper veneratus est Episcopos, Sacerdotes, & Superiores quoscumque, adeo vt cùm Beato Ignatio suo Superiori scriberet, nonnisi genibus flexis scriberet, reuerentiæ causa. Multáque sunt alia ex quibus planißimè colligitur, Christi vestigia Xauerium fuisse sequutum, qui de se dixit: MITIS SVM, ET HVMILIS CORDE.

TVM verò de Paupertate consequenter: *Paupertatem Euangelicam quam vouit, perfectißimè ab illo seruatam fuisse demonstrat ratio vitæ quam semper seruauit in victu, vestitu, supellectili, itineribus, habitatione. Victus namque fuit parcißimi, non eo solùm vt corpus affligeret, sed etiam vt Voto Paupertatis satisfaceret, vtque ve-*

rum pauperem ageret, quodcumque sibi ab aliis vltrò subministrabatur, & ea quæ solitus erat ipse per se mendicare, aliis pauperibus distribuebat, contentus ipse quolibet vili cibo, & pane obuio, vt latiùs dicemus, dùm de pœnitentia agetur. In vestitu verò, non minùs tenax Paupertatis apparuit: erat enim plerumque attritus, resartus, & assumentis intersectus, in summa optimarum vestium copia, quæ certatim illi ab omnibus offerebantur. In supellectili præterea, eius Paupertas valde resplenduit; eius in cubiculo nihil aliud elucebat nisi ipsa Paupertas, nudi namque erant parietes, lectulus potius ad arcendum somnum aptus quàm ad conciliandum, vtpote sine culcitra, sine lodicibus, vilibus tantùm stragulis duro ceruicali adiuncto; & præter ista, non aliud quidpiam erat in cubiculo quàm pauci libri sibi vel aliis necessarij.

In itineribus conficiendis, quæ tam longa, tam multa, tam difficilia fuere, tot longinquis peregrinationibus in vltimas terras susceptis, studium Paupertatis suum maximè probauit, nullo alio vectore quàm baculo pro equo & vehiculo vsus est: pedes semper incedendo, & non rarò sine calceis, sine alio tegumento plantarum: Viaticum non in pera & sacculo, sed in Dei benignitate, & aliena pietate repositum habebat: nullum secum ferre solitus, nisi vbi per deserta & inuia loca esset incedendum: & tunc nil aliud parabat quàm cibum castrensem & castigatissimum, & in toto longo ac impedito itinere Meacensi, assa tantùm victitauit oriza, nec viatoriæ vestes luculentiores erant quàm cibus, adeo pannosus se in viam dabat, vt aliquando pueris ridiculo esset. E Lusitania in Indiam soluens precario semper in naui victitauit, nec ab illo instituto precibus Regij Prætoris, vllatenus abduci passus est. Idem institutum in nauigationibus reliquis seruauit: numquam aliò diuertere solebat quàm in Publicas domos Hospitalium, vt quemadmodum precariò vescebatur, ita mendicatò hospitaretur. Hoc in Italia, hoc in Lusitania, hoc in India semper præstitit.

DENIQVE de mortificatione & Pœnitentia, quod est postremum è tribus Abstinendi generibus, sic eodem contextu pergitur: *Mortificationis studium, & opera Pœnitentiæ in eo tales fuisse constat, quales ad insignem & excellentem requiruntur Sanctitatem. Primo, eximia fuit in eo abstinentia cibi, cùm non solum carnis & vini, sed etiam panis triticei vsum procul à se abdicauerit. In priuata domo, & quoties apud alios non vesceretur, de industria insulsis & vilibus*

& vilibus vtebatur cibis, ac parcißimè.

Secundo, manifestè colligitur ex maceratione carnis: corpus enim frequentißimè flagellis cædebat, quandoque æneo filo contextis, quæ etiam ferreis punctis & stellulis de industria exasperabat, itaut sanguinem copiosè profunderet. Somno nonnisi breuißimo corpus recreabat, incommodè vel humi, vel fune nautico iacens, vel lectulo vilibus stragulis, vt supra dictum est, parato; reliquum noctis orationi & contemplationi dabat, vel ægrotis visendis. Quin extra solitum suum, longe plura & maiora pœnitentiæ opera exercebat; sæpius namque per plures dies, ab omni cibo abstinuit, & aliquando à Dominica Paßionis, vsque ad Sabbatum Majoris Hebdomadæ, sæpe per biduum vel triduum, quandóque per quatuor totos dies, præsertim in principio suæ Conuersionis; quando etiam, vt doloris sensu magis cruciaretur, funiculis sibi adeo arctè coxendices & lacertos constrinxit, vt cum plures dies eo in cruciatu iter agendo perseuerasset, animo repente destitutus præ doloris magnitudine, in media via conciderit, vinculis in carnem tam altè depreßis, vt medici vulnus insanabile iudicauerint, actumque de eius vita esset, nisi miraculosè vincula rupta fuissent, sine ope artis humanæ.

SIC itaque quod primum Patientiæ caput spectabat, in abstinentia bonorum sensibilium, patet euidenter quàm fuerit suis omnibus numeris absolutum, in sancto Francisco Xauerio: vnde restat, vt quid de Altero quod est in forti malorum omnium tolerantia constitutum, in eadem Relatione referatur, audiamus. Sic porro habet, cohærenter ad præcedentia. *FORTITVDINE, MAGNANIMITATE & PATIENTIA in laboribus tolerandis, & superandis heroicè & insigniter à Deo dotatus fuit. Mundum vicit sui ipsius abnegatione, Christum sequutus, honores & dignitates sibi oblatas spreuit constanter: vitam religiosam vilem & pauperem elegit, & fortiter retinuit: eluxitque sæpe eius animi fortitudo, quod plagis & pustulis Pauperum mendicorum lauatis, aquam ipsam qua illas abluerat non semel biberit.*

Nec solùm tam gloriosa de seipso victoria eius emicuit inuictus animus, sed etiam in agrediendis rebus arduis propter Dei amorem, & in superandis difficultatibus, longinquas regiones ac Prouincias adiit, vitæ spreto periculo, nec barbarum & efferum in hospites Incolarum ingenium timuit ad Christianam mansuetudinem inuitare, à quibus

ſibi mortem paratam eſſe audiebat. Ab anno milleſimo quingenteſimo quadrageſimo primo quo in Indiam nauigauit, vſque ad annum milleſimum quingenteſimum quinquageſimum ſecundum quo diem clauſit extremum, multas diuerſarum nationum & linguarum Prouincias prædicandi Euangelij cauſa peragrauit, contractis etiam ob aſſiduos labores morbis grauiſſimis; ſæpius naufragium paſſus eſt, æſtus, frigoris, nuditatis, vigiliarum, ſitis, famis incommoda diutiſſimè ſuſtinuit: nudis pedibus inter vepres & ſentes longiſſima itinera perfecit: contumeliis, probris, irriſionibus, & omnis generis illuſionibus, & iniuriis appetitus, verbera inſuper, lapidationes ac ſputa paſſus, omnia ſemper non ſolùm æquo animo ſed ſibi plaudente, illius verè diſcipulus qui Apoſtolis dixit: CVM VOS ODERINT HOMINES ET CVM SEPARAVERINT VOS, ET EXPROBRAVERINT, ET EIECERINT NOMEN VESTRVM TAMQVAM MALVM PROPTER FILIVM HOMINIS, GAVDETE, ET EXVLTATE. Deoque propterea in omnibus gratias hilaris & humilis agebat, & pro illuſoribus ac perſecutoribus deprecabatur.

Quæ quidem omnia confirmantur ex iis quæ de ipſius Charitate in Deum, & proximum iam paulò antè ibi fuerant memorata, his verbis ſane obſeruandis: *Oſtenditur eadem Charitas per extinctionem timoris in ſubeundis periculis, & arduis operibus aggrediendis, amore Dei: nam perfecta Charitas foras mittit timorem. Ille verò tantum abfuit à timore vt propter Deum non timuerit naufragium, peregrinationes per inuia & deſerta loca non formidauerit: nec feros Ethnicorum mores expauerit, quamuis ab omnibus, vno conſenſu, exitium ei imminere denuntiaretur. Nec minus elucet eius eximia in Deum Charitas ex contemptu rerum humanarum & mortis, qui in tota huius ſerui Dei vita ita elucet, vt verè cum Apoſtolo poſſet dicere, QVIS NOS SEPARABIT A CHARITATE CHRISTI? TRIBVLATIO, AN ANGVSTIA, AN FAMES, AN NVDITAS, AN PERICVLVM, &c. IN HIS OMNIBVS SVPERAMVS PROPTER EVM QVI DILIGIT NOS.*

Hæc ſunt expreſſa verba Relationis factæ in Conſiſtorio, coram ſummo Pontifice, à Cardinale Montenſi, ex quibus tam manifeſtè Theſis ſimul & Hypotheſis declarantur, vt quàm apertum eſt in abſtinendo & ſuſtinendo propter ſalutem proximi, contineri omnem patientiam Apoſtolicam, tam apertè liqueat ſanctum Franciſcum Xauerium in vtroque ſimul excel-

fuisse. O quales nos saltem pro salute nostra deceret esse; cùm Ille tantùm laborauerit pro salute aliena!

III. PVNCTVM.

SIVE igitur vniuersim spectemus Veritatem propositam, certa manet & constans; *Hæc esse Apostolatus & perfectioris vitæ duo signa certiora, VELLE ABSTINERE LIBENTER AB OMNIBVS BONIS: ET OMNIA MALA SVSTINERE*, quia in his duobus omnis perficitur Patientia, *Patientia autem*, inquit sanctus Iacobus, *omne opus perfectum habet.* Siue particulatim illam Veritatem consideremus in Apostolico nostro Viro, non minus certa est & rata fixaque Veritas, hæc eius esse Apostolatus & perfectissimæ vitæ signa notissima: Vnde in ipso primo memoratæ Relationis vestibulo, postquam productus est ille de Apostolis psalmi decimi octaui versiculus: *In omnem terram exiuit sonus eorum: & in fines orbis terræ verba eorum:* Tùm sic pergit sacer Relator: *Hos inter, seruus Dei Franciscus Xauerium ita eluxit, vt in eo Diuini oraculi pars illa impleta esse videatur: Et in fines orbis terræ verba eorum. Diuino enim beneficio segregatus in Euangelium Dei quà immensa patent Oceani littera, ad Orientem solem deduxit sonum Apostolorum, & in fines orbis terræ, verba eorum. Nam vt taceam Indos, Brachmanas & Malabares ad quos aliqua Euangelij fama olim emanauit, & multorum sæculorum ætatibus obliterata, Xauerij prædicatione reuixit: Ipse primus Parauis, Malais, Iais, Acenis, Mindanais, Molucensibus ac Iaponibus Apostolico sane spiritu & virtute, Euangelicæ lucis fulgorem induxit, & salutem annuntiauit: Vltra quas Prouincias ad Orientem solem nihil reliquum orbis terrarum habet.*

Et nonnullis interiectis: *Hoc nomen Apostoli, Apostolicis factis primùm in Lusitania obtinuit, deinde in India, Iaponia, Sina & reliquis Orientis Prouinciis conseruauit. Communi enim omnium consensu nonnisi Apostolus nominatur, meritóque tam honorifica appellatione dignus censetur qui Apostolico sanè spiritu in tot Prouinciis Euangelium prædicauit, ita Domino cooperante, & sermonem serui sui confirmante sequentibus signis, vt multa centena hominum millia doctrina & miraculis, Apostolorum miraculis simillimis, ab idolorum seruitute ad veram libertatem filiorum Dei traduxerit, in fide*

instituerit, & propria manu baptizauerit, inter quos Reges ac Principes non pauci numerantur. Quod Apostoli nomen ab hominibus seruo suo tributum insigni miraculo Deus confirmasse videtur, cùm illi non solùm miraculorum sed etiam linguarum dona concesserit, quibus olim Apostolos Ierosolymis ad prædicatiorem Euangelij armauit.

De quo Linguarum dono sic paulò post Idem expressiùs: *Diuersarum namque gentium linguis, quas non didicerat cùm eas Euangelij causa adiret, ita eleganter & expeditè loquebatur, ac si ibi natus & educatus esset: & contigit non rarò vt eum Concionantem diuersarum nationum homines suâ quisque linguâ planè & politè loquentem audiuerit, id quod pro maximo miraculo ab ea gente habitum non solum auxit venerationem Xauerij, sed multos etiam ad fidem conuertit: Voluit enim Deus qui illum ad Prædicationem Euangelij in illis Prouinciis segregarat, vt sicut in cæteris Apostolicum spiritum acceperat, sic etiam dono linguarum Apostolis similis esset: & vt non solum spiritus feruore eximio, sed etiam variis linguis magnalia Dei vbique loqueretur.*

Ac demum in ea oratione quæ fuit habita coram eodem Summo Pontifice, & quæ Relationi subiungitur, sic Orator paucis omnia contrahendo: *Nec contentus*, inquit, *tot vbique locorum terras, tot maria docendis populis perlustrasse, tot insulas, Prouincias, regna Deo peperisse, à capite rem exorsus in Sinas expeditionem adornat, atque emenso iterum Oceano in Sancianum insulam, Sinis proximam defertur, Sinarum claustra seuerißimis quamquam legibus, custodiisque firmata tentaturus, vbi derelictus simul ab Interprete, simul ab hospite, morbo correptus, deserta in insula, in humili tugurio, in magna rerum omnium inopia, hoc vnum ægerrimè ferens se iuuandorum hominum aditu prohiberi; cæterùm Dei desiderio videndi, supra modum incensus, annos natus quinquaginta quinque decennio post suum in Indiam aduentu, quarto ante Ignatij obitum anno, sanctißime moritur: Indiarum Apostoli nomen consecutus, non tam aliorum prædictionibus, aut Lusitanorum, Indorumque consensu populorum, quàm propriis virtutibus, quibus se Apostolorum ad vitam conformauit, ac donis atque miraculis, quibus ad Apostolorum gloriam extulit illum Deus, adeout toto Oriente, non alio nomine quam Sanctus atque Apostolus appellaretur ab omnibus, etiam ab Ethnicis, qui ad eius sepulchrum accedere venerabundi, eiusque opem implorare consueuerunt.*

Verùm ad nos redeamus, & quantam vnusquisque partem in hac Apostoli dignitate consequitur, seu quantum quisque à sanctis & Apostolicis viris in suum velit deriuare profectum, tantum imitari conetur hunc verè sanctum & Apostolicum Virum, non in linguarum aut miraculorum dono, sed in abstinendo & sustinendo. Tota vitæ Christianæ disciplina duobus hisce constat capitibus, *Abstine & sustine*: Abstine à sensibilibus bonis: Sustine mala opposita. Quia videlicet illa sunt duo tantũ, quæ nos retardent, aut boni sensibilis cupiditas, aut mali metus. Nonne hoc experiris, si quid boni operis est exequendum? Nonne inde est quidquid omittis boni, vel quidquid committis mali? Visne hoc etiam scire apertiùs? audi sanctũ Augustinum: *Omnia peccata duæ res faciunt in homine, Cupiditas, & Timor; Cogitate, discutite, interrogate corda vestra, perscrutamini conscientias, videte vtrum possint esse peccata, nisi aut cupiendo aut timendo. Proponitur tibi præmium vt pecces, id est, quod te delectet, facis propter quod cupis: Sed fortè non induceris donis; terreris minis; facies propter quod times. Si cupiditas non valuit, fortè timor valebit. Porro autem si de Scripturis contra cupiditatem venit tibi in mentem, quid prodest homini si totum lucretur mundum, animæ vero suum detrimentum patiatur! veniat etiam contra timorem in mentem: Nolite timere eos qui occidunt corpus, animam autem non possunt occidere.* Ex quibus vides quanti referat abstinere & sustinere, cùm inde vel virtutes vniuersæ, vel peccata omnia enascantur. *In Ps 79.* *Matth. 16.* *Ibid. 10.*

Sic Idem S. Augustinus de Christo Domino: *Omnia quæ habere cupientes non rectè viuebamus, carendo vitia fecit: omnia quæ vitare cupientes à studio deuiabamus veritatis, perpetiendo deiecit: Non enim vllum peccatum committi potest, nisi dum appetuntur ea quæ ille contempsit, aut fugiuntur ea quæ ille sustinuit.* *L. 1 de vera Rel. c. 16*

Quid magis oppositum Christo, quid magis indignum est Apostolico viro, quid magis alienum à sectatoribus Apostolorum, quàm sectari quod fugit Christus, aut fugere quod est sectatus? Hæc tu ipse fugies & illa ipse sectaberis, nisi omni studio & contentione abstineas, & sustineas.

Die 6. Decembr.

IN FESTO S. NICOLAI EPISCOPI ET CONFESSORIS.

Domine, quinque talenta tradidisti mihi, ecce alia quinque superlucratus sum. Ait illi Dominus eius; Euge serue bone & fidelis, quia super pauca fuisti fidelis, super multa te constituam. Matth. 25.

VERITAS PRACTICA.

Numquam meliùs sibi prouidet fidelis Dei seruus, quàm si nihil sibi retinens, totum se Domino, suaque omnia consecret.

RATIO EST, Quia dum Dei seruus nihil sibi retinet, diuinam ad se prouocat Benignitatem.

Sed non melius sibi prouidet, quàm sic prouocando ad se diuinam Benignitatem.

Ergo numquam meliùs sibi prouidet fidelis Dei seruus, quàm si nihil sibi retinens, totum se Domino suáque omnia consecrat. Quod paucis his verbis sanctus Hieronymus clarè complexus est: *Optimus dispensator est, qui sibi nihil reseruat.*

I. PVNCTVM.

TAMETSI hoc Euangelium de quinque talentis, commune est omnibus Confessoribus, Episcopis seu Pontificibus: peculari tamen ratione referri potest ad sanctum Nicolaum, cuius quinque talenta quæ accepit à Domino, sigillatim memorari possunt; quinque item quæ superlu-

cratus est: ac postremo quinque, quibus insuper à Domino ad nostrum subsidium liberaliter & magnificè est insignitus. Habentur illa fusiùs in meditatione, de eo edita, vnde hæc breuiter referuntur.

Primò quidem, de quinque talentis acceptis, Primum fuit, bona indoles seu natiua propensio in bonum, poterátque illud Sapientis vsurpare, *puer eram ingeniosus, & sortitus sum animam bonam.* Secundum fuit, cor docile & tractabile, vt à quibus regendus esset, facillimè regeretur. Tertium, auersio & fuga praui malorum consortij. Quartum, perfacile ad scientias comparandas ingenium. Quintum, facundia naturalis & ingenita, vt posset vere dicere, *Dominus dedit mihi linguam eruditam, vt sciam sustentare eum qui lassus est verbo.* Sap. 8. Is. 50.

Deinde verò quinque alia quæ superlucratus est talenta, hæc recensentur. Primum, applicatio bonæ indolis ad omne genus bonorum operum, ad orationem, ad ieiunium & eleemosynam, in quibus piis exercendis operibus insignis fuit à pueritia. Secundò, docilitatem suam non modo puer exercebat erga superiores, sed vir factus & creatus Episcopus sese aliis Episcopis summittebat, vt penè nihil ageret, nisi ex consilio duorum aut trium, quos sibi propterea elegerat consulendos. Tertio, quam improborum fugam & auersionem iam à primis annis vehementem senserat, sic in dies expertus est vehementiorem, vt ab Episcopatu in desertum migrare cogitaret, atque etiam demigrâsset, nisi voce diuina retentus audiuisset se posse saluari in medio nationis prauæ. Quartò, facilitate ingenij ad scientias, scientiã sacrarum scripturarum, scientiam sanctorum & salutis, scientiam animæ, sibi cumulatè comparauit. Quinto, facundiam naturalem, exercitatione frequenti tam potentem & efficacem reddidit, vt non minùs valeret in dissuadendis erroribus contra Fidem, quàm in persuadendis Christianæ Religionis veritatibus.

Postremò denique, quæ à Domino præter Beatitudinem, & Gloriam essentialem sit munera consecutus, & gratias in humanum genus conferendas, tanto in numero celebrantur, vt S. Bernardus affirmet post memoriam Virginis singularis, nullum esse qui memoretur dulciùs, aut inuocetur frequentiùs; Ex his tamen recensentur quinque fauores præcipui. Primus, ste- *Serm. de S. Nicolao.*

rili partum impetrare. Secundus, captiuos captiuitate liberare. Tertius, tempestates maris sedare. Quartus, balsamum è corpore, ad omnem morbum curandum profundere. Quintus, desperatos peccatores ab ipsis inferorum ereptos faucibus, ad meliorem vitam reuocare.

Hæc sunt & multa alia, supra quæ constitutus est fidelis Christi seruus, sanctus Nicolaus, qui cùm neglectis suis priuatis rationibus vni Domino seruiendo vacaret, sua magis promouit, quàm si suis solum intendisset. Hinc orta est Veritas, quæ modo expendenda proponitur, Vt in quocumque vitæ genere quis versetur, *numquam meliùs sibi prouideat, quàm si nihil sibi retinens, nullâ sui ratione habitâ, totum se Domino suaque omnia dedat & consecret.*

Ratio est perspicua, quia cùm Dei seruus, sic Deo seruit totus, vt nihil planè sibi reseruet, diuinam in se prouocat benignitatem. Deus est quidē diues in omnes, etiam antequam quid mereātur, imò etiam postquam demerentur, sed in eos præcipuè diuitias Bonitatis suæ explicare, qui sint in se liberales & munifici, nemo dubitare potest, quin dubitet de Dei Bonitate & æquitate. Nam si tu qui hæc meditaris aut legis, nolles tibi exprobrari hominem aliquem suis stipendiis tibi seruientem egestate opprimi, cùm posses eum sustentare: quid putas de Bonitate Dei ad tuam comparata? Itáne te bonum credes, vt quod humanæ est bonitatis nolis omittere; Et non credes Deum ita esse bonum? Oporteret illum aut nescire, aut non posse, aut non velle adesse homini, sic sibi seruienti. Vtrum ex his dices? Non duo prima; nam illi detrahere scientiam & potentiam, nimis capitale est & blasphemum. Vnde restat tertium, quòd nolit. At vide quàm sit istud longè capitalius cùm magis directè pugnet contra Bonitatem Dei, cuius proprius actus est velle bonum. *Si vos cum sitis mali, nostis bona data dare filiis* Luc. 11. *vestris, quantò magis pater vester.*

II. PVNCTVM.

SED *non melius sibi prouidere potest Dei seruus, quàm sic prouocando diuinam Benignitatem.* Vnde enim habet homo, vt benè sibi prouidere possit? nempè ex his tribus: primò quòd naturaliter

raliter benè sibi velit, deinde quòd sciat quid sit sibi vtile; ac postremò quòd id possit. Qui fœliciores sunt in his tribus, hi fœliciùs & meliùs sibi suísque rebus prouident. At quantumcumque fœlices in his & periti possint esse homines, quis dubitet Deum longè in omnibus eminentiorem esse? An nescis ipsum tibi melius bene velle, quàm tu tibi; An ignoras ipsum meliùs nosse quid tibi sit vtile, quàm tu id noscas; Ipsum denique quàm tu possis, meliùs posse. Vnde planè sequitur, vt quanto Deus homine est melior, sapientior & potentior, tanto meliùs homini prouideatur à Deo, quàm ab homine; ac proinde cùm hanc ille habeat Diuinam Prouidentiam, qui sibi diuinam procurauit benignitatem; quis non videt non posse aliter meliùs sibi prouideri? *Conuertimini & videbitis*, inquit Propheta, *quid* Matth. 3. *sit inter iustum & impium; & inter seruientem Deo, & non seruientem ei.*

III. PVNCTVM.

SIC est igitur, vt habet Veritas: Numquam meliùs sibi prouidet Dei seruus, quàm si nihil sibi retinens totum se suáque omnia Deo dedat & consecret. Sic enim diuinam benignitatem & prouidentiam sibi conciliat, quæ tanto est aptior nostris rebus feliciter procurandis, quo Deus maior est homine. *Omnem solicitu-* 1. Pet. 5. *dinem vestram projicientes in eum; quoniam ipsi cura est de vobis,* inquit S. Petrus, cui conformiter Apostolus: *Scio cui credidi* 2. Tim. 1. *& certus sum, quia potens est depositum meum seruare in illum diem:* quasi diceret, quod est valde obseruandum; non hîc expecto tales eius prouidentiæ & fidelitatis effectus, vt nihil eorum quæ ad hanc præsentem vitam spectant, deesse possit; cùm & ipsa præsens vita sit tandem desitura: Sed hoc scio, & certus sum, quòd quidquid boni vel mali accidat, hoc totum rectè ordinet & prouideat in illum Diem qui numquam desiturus est, & ad quem nisi omnia nostra dirigantur, non possunt dici feliciter succedere, aut bene prouisa esse. *Quid enim proficit homo,* Luc. 9. *si lucretur vniuersum mundum, se autem ipsum perdat, & detrimentum sui faciat?* Hæc est itaque vna rei nostræ felicitas, si felicitati æternæ coaptamur & disponimur. Quod cùm maximè & indubitatè prouideat diuina Benignitas illis potissimum, qui sibi fi-

dunt & totos tradunt: certè hi ſunt qui ſibi maximè prouident, dum nihil ſibi reſeruant, vt toti illius ſint, qui hoc vnum expectat, vt eos tamquam ſuos in ſuam ipſe felicitatem rectà ducat, & introducat. *Intra in gaudium Domini tui:* O quale gaudium! qualis introitus! quid non propterea dandum eſſet, ſi emi poſſet? *Et tamen vænale eſt*, inquit S. Auguſtinus, *eme ſi vis, non multum exæſtues de re magna propter pretij magnitudinem: tantum valet, quantum habes. Noli quærere quid habeas, ſed qualis ſis; res iſta tanti valet, quantum es tu! Te da & habebis illam.* Hoc eſt nihil tibi de te reſerua in Chriſti ſeruitio, & habebis Chriſtum, qui vera Via eſt ad æternam illam Vitam.

Matth. 25.

Sermon. 64. de verbis Dom.

IN FESTO CONCEPTIONIS B. MARIÆ VIRGINIS.

Die 8. Decembris

Tota pulchra es amica mea, & macula non est in te. Cant. 4.

VERITAS PRACTICA.

Conceptio sine macula non potest verè coli cum macula.

VEL SIC

Præuaricatorem esse oportet, qui Conceptionem sine macula, colat cum macula.

SENSVS est, quòd quisquis aliquam in se agnoscit peccati seu deprauati affectus maculam, quam non velit deponere, non potest verè colere Conceptionem Beatissimæ Virginis, sicut hodie colenda proponitur sine vlla peccati macula: aut si hanc colat cum macula, præuaricator sit reputandus, iuxta illud Dauidis, Præuaricantes reputaui omnes peccatores terræ. Ps. 118.

RATIO EST, quia præuaricator is dicitur qui contra id agit quod profitetur.

Sed qui colendo Conceptionem sine macula, non vult deponere

quam in se agnoscit maculam, contra id agit quod profitetur. Ergo eum præuaricatorem esse oportet; aut ne tam infami se inficiat nomine, deponat maculam quisquis conceptam sine macula velit colere Beatam Virginem.

I. PVNCTVM.

VOD piè creditur, & quod colendum hodiè proponitur de Conceptione Beatissimæ Virginis, sic breuiter habe & contemplare. Illo ipso primo instanti quo creata eius anima infundenda erat formato corpori, in vtero Beatæ Annæ matris, atque vt cæteræ animæ in originale peccatum iam iam lapsura erat; præuenit Deus hunc lethalem lapsum, & Gratiâ sanctificante quæ cum tali peccato repugnat, ita illam animam præmuniuit, vt sancta simul ac concepta fuerit; vnde eius Conceptio dicitur immaculata, id est absque vlla prorsus peccati macula; vnde illi hæc ex Canticis, & Sacris Psalmis ab Ecclesia concinuntur:
Cant. 4. *Tota pulchra es amica mea, & macula non est in te; QVAM pulchri*
Ibid. 6. *sunt gressus tui in calceamentis, filia principis*; Id est in ipso primo exortu. *Sanctificauit tabernaculum suum altissimus: Deus in medio*
Ps. 45. *eius non commouebitur: adiuuabit eam Deus mane diluculo. Venite & videte opera Domini quæ posuit prodigia super terram: auferens bella vsque ad finem terræ: Arcum conteret & confringet arma*, Id est nulla erit repugnantia carnis cum spiritu, quandoquidem nullum est peccatum, quod est origo & fomes talis repugnantiæ,
Lib. de Emmanuele. *Quæ est ista terra*, inquit Richardus Victorinus, *de qua bella omnia auferuntur, nisi illa de qua Idem Propheta, veritas de terra orta est; Cæteris sanctis præcipitur vt in mortali eorum corpore peccatum non regnet, soli virgini singulariter datur, vt mortale corpus eius peccatum non inhabitet.*

His & similibus aliis cogitationibus & affectibus immaculatum hunc Beatissimæ Virginis Ortum saluta, venerare, & omni pietatis officio prosequere. Et vero id digne & verè numquam facies, nisi quam noris in te peccati maculam hodie studeas eluere, & omnino deponere. Neque enim Conceptio sine macula potest verè coli cum macula. Præuaricantes sunt qui-

dem omnes peccatores, sed hi tales maximè reputandi, qui cum voluntariâ peccati maculâ, immaculatam Sanctissimæ Virginis Conceptionem se colere profitentur.

Ratio quæ affertur est facilis, dum semel benè intelligatur quid sit præuaricari, seu esse præuaricatorem; Id autem Scriptura satis apertè declarat, cùm ait: *Noli præuaricari in amicum,* Ecclesi. 7. Id est noli quidquam committere, quo videatis non esse eius amicus, cuius te tamen amicum profiteris. Et alibi: *Interpretes tui præuaricati sunt in me,* Is. 43. id est, cum præ se ferrent explicare legem, aliter interpretati sunt ac explicanda erat: vel, suis ipsis operibus destruxerunt, quod astruebant interpretando legem, cùm aliter viuerent, quàm viuendum ex lege scirent. Sic Gal. 2. aptè Apostolus: *Si quæ detruxi, iterum hæc ædifico, præuaricatorem me constituo.* Ex quibus manifestè patet præuaricatorem eum dici, qui aliud agit, & aliud profitetur. Quod est valde probrosum. *Deprehenderis & detegeris Christiane,* inquit sanctus De Symbolo ad Catec. Augustinus, *quando aliud agis, & aliud profiteris.*

II. PVNCTVM.

SED qui colendo Conceptionem sine macula, non vult deponere quam in se agnoscit peccati maculam, contra id agit quod profitetur, seu aliud agit, & aliud profitetur.

Quid est enim colere Conceptionem sine macula, quàm profiteri, & præ se ferre quod esse sine macula, sit tam magnum, tam laudabile, támque diuinum, vt æstimetur à nobis religiosè colendum & celebrandum? Et certè ita est, nulla par dignitas, nullæ diuitiæ, nullus honor aut gloria, nullum denique creatum bonum potest venire in comparationem immaculatæ animæ. Nam si de sapientia sic Sapiens loquitur; *præposui illam re-* Sap. 7. *gnis & sedibus, & diuitias nihil esse duxi in comparatione illius: nec comparaui illi lapidem pretiosum, quoniam omne aurum in comparatione illius, arena est exigua, & tamquam lutum æstimabitur argentum in conspectu illius:* Quantò id magis verum de Gratia, cuius minimus gradus tanto supra sapientiam & omnia creata bona præeminet, quanto ipsa sapientia cæteris præstat bonis.

Sic apertè Ecclesiasticus: *Quàm magnus,* inquit, *qui inuenit* Ecclesi. 25. *sapientiam & scientiam, sed non est super timentem Dominum. Ti-*

mor Dei se super omnia superposuit; Quasi diceret, quidquid magni & admirandi cogites de homine, nisi voluntariâ culpâ vacet, quantùm quidem per Dei gratiam vacare potest, non est ille vir tantus, quantus est timens Deum, qui se illo timore vel à contrahendi peccati macula continet, vel contractam quàm citò potest deponit, quia puritas vitæ præstat omnibus æstimandis; quantumcumque sint illa pretiosa. *Omnis ponderatio*, ait Idem, *non est digna continentis animæ*.

Ibid. 26.

Atque hanc integerrimam vitæ puritatem tanti æstimabat sapientissima Virgo, vt ipsi Maternitati diuinæ non dubitaret eam præponere: vnde si optio illi data fuisset eligendi, aut maternitatem Dei cum peccato originali, vel cum alia demum peccati macula; aut immaculatam puritatem sine maternitate Dei; maluisset pura esse sine Dei maternitate, quàm mater esse sine tali puritate. Quod ex eius responsione ad Angelum, facile est colligere, *quomodo fiet istud quoniam virum non cognosco?*

Luc. 1.

Nec erat alius Filij eius, Domini nostri sensus, cùm diceret nuntianti matrem adesse; *Quæ est mater mea, & qui sunt fratres mei?* Vel cùm inclamanti, *beatus venter qui te portauit, & vbera quæ suxisti*, responderet, *quinimò, beati qui audiunt verbum Dei & custodiunt illud.* Nam sic indicabat, vt interpretatur S. Augustinus, & alij, *beatiorem esse virginem*, & digniori titulo suam esse matrem, quòd sancta esset, quàm quod præcisè sua mater esset: *Nec materna*, inquit, *propinquitas Mariæ profuisset, nisi felicius Christum corde, quàm carne gestâsset.*

Matth. 12. Luc. 11. L. de sancta Virg. c. 1.

Hoc est igitur quod profitemur hodie, cùm Beatissimæ Virginis Conceptionem sine macula colimus; hoc est quod in ea colitur, *purum scilicet, & immaculatum esse*, quod est certè colendum. Itane vero id colis qui quam in te agnoscis peccati maculam, non vis deponere?

Hoc quidem profiteris, sed nonne aliud agis & aliud profiteris? Cur enim peccati maculam retines; nisi aliquid in peccato tibi placeat, & quod probatum velles ab omnibus? At verò si est aliquid quod in peccato placere & probari possit, quid est quod esse absque peccato sit ita laudabile, sicut laudatur hodie in immaculata Virgine, & sicut tu ipse celebrandum profiteris?

Si de originis peccato duntaxat ageretur, si de aliquo veniali,

quo vix vllus eximitur: tolerari res posset; sed cùm voluntarium ipse peccatum admittas, & admissum retineas, & approbes, atque etiam ab aliis approbatum velles, ne illud deponere cogereris; hoc est profectò tam aliud & tam diuersum ab eo, quod hodie profiteris in laudata Virgine, quàm peccatum & non peccatum. Tu bonum & beatum profiteris in sancta Virgine, absque peccato esse; tibi autem esse in peccato bonum & beatum censes, quandoquidem in eo non remaneres, nisi tibi bonum esset. Quid illud tandem est, nisi aliud dicere & agere, atque aliud profiteri? Sunt quidem aliqua bona quæ probentur in vno magis, quàm in alio: sed peccatum in nullo probari potest. Diuitias & honores vnus cum laude contemnet, quas alius merito retinere potest; At solum est peccatum, quod nemo iure retineat, & quod nemo verè improbet, si tantillum in se probet. *Nimis odito execrationem*, Id est, quamtumcumque tibi videaris eam odisse, maiori etiam habenda est odio. *Ecclesi. 17.*

III. PVNCTVM.

PRAEVARICATOREM *igitur eum esse oportet, qui Conceptionem sine macula colat, cum voluntaria macula.* Quia in colendo talem Conceptionem videtur eam maculam detestari, quam tamen dum in se admittit aut retinet, adeo non detestatur, vt amet & approbet, sicque aliud agit, & aliud profitetur, quod est seipsum negare, & præuaricatorem constituere; atque in offensam Dei non leuem incurrere. Vnde ipse per Prophetam. *Ponam*, inquit, *faciem meam in eos, eò quod præuaricatores extiterint.* Sic enim videtur augeri peccatum ex mente simulata & ex duplici corde, quod apparet in probando simul & improbando peccato. Vnde & rectè Sapiens: *Anima præuaricatorum iniqua.* Nam sic iniquè agit & contra Deum, & contra seipsam. Neque valet quod dicas te non amare peccatum, cùm rem ipsam ames cui annexum est peccatum. Neque etiam excusat, quòd longè sit alia nostri ratio & Beatæ Virginis, à qua omnem culpam remoueri dignitas eius exigit: à nobis autem nostra conditio non ita postulat. Id enim falsum est de grauioribus & voluntariis illis culpis quas fouemus, & quas sic debemus, quantum

Ez. 15. *Pr. 13.*

cum gratia possumus, deuitare, vt nihil putemus magis nostrum, quàm, *Immaculatos nos custodire ab hoc sæculo.* Iac. 1.

Is. 46. *MEMENTOTE istud & confundamini: Redite præuaricatores ad cor:* Nempe vt hæc cogitet & recogitet coram Deo, & Beatissima Virgine, cui quantum vitæ Puritas placet, tàm displiceat Impuritas necesse est. Effunde quas voles preces; adorna quo velis munere, sacras eius imagines & sacras eius ædes: Erumpe in eius laudes quantumuis eximias, nihil agis ad eius cultum, nisi puritatem vitæ quam maximè colit, & quâ maximè se colendam indicat, studiosiùs consecteris. Pr. 8. *Nunc ergo filij audite me, beati qui custodiunt vias meas.* Eccles. 24. *BALSAMVM non mixtum odor meus: & flores mei, fructus honoris & honestatis. Transite ad me omnes, qui concupiscitis me, & à generationibus meis implemini,* Id est, Immaculatæ meæ Conceptioni vos conformate.

IN EADEM DIE,

AD ILLVD APOCALYPSIS 21.

Non intrabit in eam aliquod coinquinatum.

I. PVNCTVM.

PRIMO id dicitur de cœlesti Ciuitate seu Beatitudine, in quam certum est nihil nisi purum & sanctum intrare: vbi maximè adimpletur quod ait Apostolus de Christo Domino, Ephes. 5. *Qui seipsum tradidit pro Ecclesia vt illam sanctificaret, vt exhiberet ipse sibi gloriosam Ecclesiam non habentem maculam, aut rugam, aut aliquid huiusmodi, sed vt sit sancta & immaculata.*

Ps. 45. DEINDE vero id accommodatur Beatissimæ Virgini quæ est *Ciuitas Dei de qua gloriosa dicta sunt:* Et semper dici debent, vt est in Psalmo: Et in quam non intrabit aliquod coinquinatum siue originale siue actuale. Ps. 9. *Quæretur peccatum illius, & non inuenietur.*

DENIQVE de Eadem etiam modò id dici potest, quo sensu dicimus, intrare in animum alicuius, id est, sibi beneuolum & gratiosum

gratiosum facere : *Sicque non intrabit in eam aliquod coinquinatum*, perinde est ac dicere , nullus coinquinatus eo vitio quo præcipuè inquinatur animus , nimirum Impudicus , Impurus , Immundus , & quisquis huiusmodi est affectu & habitu, nullus intrabit in animum eius , quidquid faciat vt sibi eam beneuolam & gratiosam reddat , nihil faciet , nisi mutet mentem, & impurus esse desinat. Quod vt plenius ad praxim expendatur sic est concepta.

VERITAS PRACTICA.

Aut puritatem Beatissimæ Virginis neget Impurus, aut concedat se abnegatum à tam pura Virgine.

RATIO EST, Quia qui neget tantam esse puritatem Virginis Matris , quanta est ipsa in se puritas ; negabit eius puritatem.

Sed si porrò concedat talem eius puritatem, necesse est vt concedat se à tali puritate , siue à tam pura Virgine abnegatum.

Ergo aut puritatem Beatissimæ Virginis Impurus neget, aut concedat se abnegatum à tali Virgine ; quorum alterutro negato vel concesso quid detestabilius? quid damnabilius?

PRIMA propositio non potest aliter declarari quam exponendo talem fuisse puritatem Beatissimæ Virginis Matris , qualis ipsa in se potest esse puritas , id est , quanta potest cogitari maxima, id est, quanta ipsa esset pura creata Puritas si reipsa subsisteret. Sic enim expresse Ecclesia, dum sanctam & immaculatam laudat Virginem : *Sancta* , inquit , *& immaculata Virginitas quibus te laudibus efferam nescio. Sic decens, erat*, inquit sanctus Anselmus, *vt ea puritate qua maior sub Deo nequit intelligi, Virgo illa niteret*. Et S. Ambrosius : *Sit vobis tamquam in imagine descripta Virginitas, vitaque Mariæ, de qua velut in speculo refulget species castitatis , & forma virtutis*. Sic denique quidquid ad extollendam puritatem Scriptura vel in figuris obuolutum, vel in personis repræsẽtatum, vel in verbis expressum habet, hoc

L. de Conceptu Virg. c. 18.

L. 2. de Virg.

totum sancti Patres ad sanctissimæ Viginis referunt puritatem, neque dum tamen satis eam extulisse putant; Vnde est illud

Serm. de Assumpt. Virg.

egregiè dictum à Sophronio; *Quidquid est mentis humanæ si adhiberetur, non posset cogitare quàm esset illa, indesinenter affixa Deo, vt in ea nihil esset mundanus quod violaret affectus.* Vides itaque quam sit verè dictum quod Impurus negaret puritatem Virginis, qui talem ei puritatem denegaret.

II. PVNCTVM.

SED *si porrò Impurus talem ei concedit puritatem, contemplare quam non minus sit certum, quod simul necesse est vt concedat se à tam pura Virgine abnegandum & repellendum, aut iam esse abnegatum & repulsum.*

Quod enim faceret Puritas, hoc pura Virgo faciat necessum est, si ipsa est puritas, cùm seipsam negare non possit, neque à se ipsa degenerare aut tantillum desciscere. Quid autem faceret Puritas cum Impuro? Alterutrū profecto è duobus; aut ab

1. Cor. 15.

eo perdatur, aut illum perdat. *Neque enim*, vt ait Apostolus, *corruptio incorruptelam possidebit*: Non est vlla virtus tam sui tenax, & magis indiuisa quam pura Puritas. Aut pura esse desinet si quid impurum sibi accedere patiatur, aut si pura consistat, numquam illud patietur.

Patietur Humilitas assidere sibi superbum; Feret mansuetudo iracundum; Portabit inuidum Charitas; Intemperantem Temperantia sustinebit; Suum denique vnaquæque Virtus oppositum vtcumque tolerabit; sola est Puritas quæ simul cum impuro non potest tuta quiescere, non potest quieta subsistere. *Discede à me pabulum mortis, quia iam ab alio Amatore præuenta sum.* Solo Impuri aspectu sic in sancta mouebatur Agnete Puritas, vt quamquam ætate, Virgo infirma esset, virtute tamen tam robusta & constans erat, vt auderet sic loqui, sic contendere, sic certare, & vincere.

Non est pro aliis virtutibus tale institutum certamen quale

Sap. 4.

pro Castimonia, *Quæ*, vt ait Sapiens, *in perpetuum coronata triumphat, incoinquinatorum certaminum præmium vincens*: Id est, sic decertans, vt non modo se inquinari non patiatur, sed neque inquinatum sibi accedere; perdat potius cuncta, quàm vel le-

uiter attrectetur. Dabit in Iosepho pallium ; Dabit in alio linguam contra impurum , conspuendam ; In alio dabit oculos eruendos potius quam maculandos : Et in magno Ioanne dabit caput , Caput illud Sanctissimum , ne dicatur vidisse impuritatem, & tacuisse. Nam si herba quædam, si nonnullæ gemmæ, si apes cum impuro ita pugnant vt simul non possint quiescere, quid ipsa faciet Puritas ? quid ingenitus à natura rationali Pudor , vel infusus à gratia ?

HINC tam seuera Pauli contra Corinthios animaduersio, quod vel vnum impurum in sua secum ciuitate paterentur : *Et vos inflati estis , & non magis luctum habuistis , vt tollatur de medio vestrum qui hoc opus fecit ?* Non eos arguit quod impuri essent, quod impuritati consentirent, aut quoquo inde modo ad se contraherent ; sed hoc vnum quod illum apud se sinerent viuere qui non purè & sanctè viueret , non quod in eodem habitarent cubiculo , non quod in eadem domo , non quod in eadem vicinia ; sed quod eum tantum in eadem Ciuitate , licet amplissima paterentur , nec inde illum expellerent , nihil vt habere possent cum illo commercij , non tantum vsu, non tantum victu, nec tantum colloquio, sed nec accessu nec visu. *Auferte*, inquit, *malum ex vobisipsis*. Sic nempe Puritas impurum abnegat, & à se abjicit. 1. Cor. 5. Ibid.

III. PVNCTVM.

AVT ergo puritatem Beatissimæ Virginis Impurus neget , aut concedat se à tali puritate abnegandum. Nam si neget eam ipsam esse Puritatem, negabit esse puritatem Virginis matris : aut si talem illi concedat puritatem , concedat etiam necesse est, vt in ipsum Virgo exerceat quidquid Puritas exerceret , si sola per se ageret. Quid autem Puritas exerceret , nisi quod sibi tam intimum & connaturale est, vt puritas non esset, nisi oppositam impuritatem penitus abhorreret , *Quæ enim participatio iustitiæ cum iniquitate , aut quæ societas luci ad tenebras ?* Nulla certe , Sed tamen aliqua fieret potius lucis & tenebrarum consociatio, quàm puritatis & impuritatis. Hoc est quod ipsa Virgo purissima cuidam Adolescenti non satis casto , quondam indicauit , dum sibi preces fundenti dapes exquisitas obtulit in vase lutoso & sordido comedendas. Exhorruit scilicet Adolescens ; At illa , inquit, 2. Cor. 6.

ſic tu mihi horrorem inſers cum preces alioquin pias tu immun-
Eccleſ. 24. dus & impurus offers. *Qui creauit me, requieuit in tabernaculo meo,*
Hebr. 12. *& dixit mihi: in Iacob inhabita,* Non in Eſau, non in fornicatore & profano Eſau, vt declaratur fuſius in Feſto Annuntiationis.

Hoc ergo cogitet quiſquis impurus accedit, puriſſimam Virginem oraturus, cogitet ſe ad ipſam Puritatem accedere, ſe puritati velle communicare, nec velle tamen impuritatem deponere: quod eſt puritatem ita offendere, vt non poſſit ad ſe accedentem non exhorreſcere. *Lauamini mundi eſtote, auferte malum cogitationum veſtrarum ab oculis meis, & venite.* Alioquin, *ſcitote intelligentes quod omnis fornicator, aut immundus non habet hæreditatem in regno Chriſti*; ac proinde etiam tamquam exhæres à Regina matre, & tamquã à Sara Iſmael, domo & aſpectu eiectus eſt, depulſus eſt, & abnegatus. At quò tandem fugiet, offenſa Virgine? ſublatũ eſt omne prorſus effugium. Vide & recole memorandã Sanctorum Patrum ſententiam: *Sicut omnis ab illa conſpectus impoßibile eſt vt pereat, ſic ab illa deſpectus neceſſe eſt vt intereat.* Cumque illud totum damnum ex vna Impuritate naſcatur, quis ſanæ mentis & de ſua ſalute tam parum ſolicitus, vt non potius ſerio cogitet de mundando corde, quam ſe tot damnis abjiciat, tamque certis periculis? Sic dicuntur *deſperantes* qui ſemetipſos tradiderunt impudicitiæ, quia reuera nihil deſperatius, nihil deploratius. *Salua animam tuam, feſtina, & ſaluare ibi.*

(Margin: Iſ. 1. — Eph. 5. — Gen. 21. — Gal. 4. — Feria ſexta infra Hebd. 1. Adu. — Eph. 4. — Gen. 19.)

SIC FORTE ETIAM BREVIVS POSSET CONCIPI VERITAS.

Nemo amans impuritatis, amat Beatam Virginem.

RATIO à priori eſt, quod nemo eum amare dicendus eſt cui non timet diſplicere, ſua culpa quam poſſet tollere.

Sed amans impuritatis non timet diſplicere Beatæ Virgini ſuâ illâ culpâ grauiſſimâ quam poſſet tollere. Ergo non amat Beatam Virginem, quidquid ſibi fingat.

RATIO à poſteriori eſt, quod nemo ſit amans Beatæ Virginis qui ab ea non ametur. Sed amans impuritatis, non amatur à Beata Virgine. Ergo nec eius amans eſt: & neſcit quid ſit eam amare, vel amari ab illa.

EGO, inquit, *diligentes me diligo, in viis Iustitiæ ambulo, in medio semitarum Iudicij, vt ditem diligentes me, & thesauros eorum repleam.* Hoc est videlicet eam diligere, In iisdem Iustitiæ viis in quibus ambulat, ambulare. Et hoc est ab ea diligi, ab ea copiosè ditari, & repleri bonis cœlestibus. At certe amans impuritatis non is est qui sic amet & ametur. Prou. 8.

ALIA VERITAS PRACTICA.

Quam in se amat Beata Virgo puritatem, in nobis amat: Et quam in se odit impuritatem, in nobis odit.

RATIO est, quia quam in se amat puritatem, aut quam in se odit impuritatem, idcirco sic amat & sic odit, quia sic placet Deo: & quidquid Deo placet, vt vel amet, vel oderit, sic illa semper amat & odit. Atqui hoc etiam Deo placet vt quam in se amat puritatem, in nobis amet, & quam in se odit impuritatem, in nobis oderit. Ergo illa quod in seipsa, hoc in nobis amat & odit. Non eodem quidem in gradu puritatem amat in nobis atque in se, quia non idem gradus saltem positiuus in nobis, Deo placet, sicut in illa; sed quam videt placere Deo in nobis puritatem, certe sic illa vellet & sic amat, sicut suo modo suam amat. Quidquid sit autem de positiuo puritatis gradu, cum certum sit de negatiuo nullum Impuritatis actum & gradum voluntarium placere Deo in nobis, sic profecto illa omnem impuritatem in nobis odit, & tam vehementer odit quàm in se oderat, & quàm videt placere Deo, vt in nobis oderit & detestetur.

Iam vero quale est illud odium quo in se impuritatem odit? aut quale est illud quod de nobis in Deo videt! cogita, recogita vehementer, vt sentias in te quod ipsa de te sentit: *Quasi libanus non incisus vaporaui habitationem meam.* Eccles. 24.

AD ILLA CANTICORVM VERBA:

Sicut lilium inter spinas, sic Amica mea inter filias. Cant. 2.

VERITAS PRACTICA.

Quod ſis tamquam ſpina natus, poteſt quidem Beatæ Virgo compati: Sed quod modo tamquam ſpina viuas inter lilia, non poteſt pati.

SENSVS infra commodius declarabitur.

RATIO quoad poſtremam partem quæ ſola probatione indiget, hæc eſt, quod Beata Virgo non ſic poteſt lubens volenſque pati ſeu ferre tuas culpas, quin eas improbet & omni modo inſectetur.

Sed quod modo, tamquam ſpina viuas inter lilia, tua vnius culpa eſt.

Ergo id illa non poteſt pati.

IMPRIMIS explicandum eſt quomodo in ſua Conceptione Beatiſſima Virgo fuerit, ſicut Lilium inter ſpinas; id eſt quâ differentia lilium à ſpinis differt, ſic Beata Virgo à reliquis hominibus. Triplex autem notari poteſt differentia.

Prima, quod lilium ſit aſpectu pulchrum & iucundum, ſpinæ autem deformes ſtrigoſæ & nullo modo gratæ. Sic Beata Virgo dum eſt concepta in Gratia, tota gratioſa, tota pulchra, & ſine macula fuit in oculis Dei. Cæteri vero infantes dum in peccato concipiuntur, & manent, filij ſunt iræ, ſunt inquinati culpa quam vocant originali, & nullo modo grati. *Ephes. 2.*

Deinde lilium læue eſt, politum & ſuaue tactu: Spinæ vero aſperæ, aculeatæ & vix tractabiles. Sic Beata Virgo tota ſuauis eſt ſine vllo carnis ſtimulo, ſine vllo peccati fomite; Cæteri autem cum Apoſtolo ingemiſcunt & dicunt, *Datus eſt mihi ſtimulus carnis meæ. VIDEO aliam legem in membris meis repugnantem legi mentis meæ.* *2. Cor. 12.* *Rom. 7.*

Denique lilium expanſis in cœlum foliis ſurſum erigitur, & recto conſiſtit ſitu: Spinæ autem deorſum repunt & in terram totæ incuruantur. Sic immaculata Virgo nulli humanæ obno-

xia corruptelæ, non in terra figit suas curas & cogitationes, sed in cœlum, cœlestesque motus tanta facilitate fertur cum sua Gratia, quanta nos inde auocamur. O verè lilium inter spinas, ô vere pulchra & suauis & electa inter omnes, sine te tangi nostris miseriis, moueat te miseranda nostra condicio. Compatietur illa quidem nostris humanis & naturalibus miseriis, quibus ex aliena potius culpa subiacemus quam nostrâ, sed quod nostra culpa simus miseri, non hoc prouocat cœlestem misericordiam, sed iram excitat. *Iudith. 8.*

HOC est quod continet proposita Veritas, hoc est tamquam spinam nasci, nasci cum illis defectibus qui discernunt spinas à lilio; Et quod quidem ita sis natus, tibi compatitur: Sed quod modò tamquam spina viuas inter lilia, modò cum possis in Christo tuis resistere naturalibus concupiscentiis, sic tamen illis cedas, quasi non esset Christus: tua est culpa, tua est malitia. Quod autem sic tua culpa fit, non potest æquis Virgo videre oculis, non potest æquo pati animo, cùm præsertim inter Eos viuas qui velut lilia, cœlesti puritate nitent, & quid possis cum Gratia, suo te doceat exemplo, suo comitetur præsidio.

O quantùm tu te ipse disiungis à Virgine! Hæc facta est lilium inter spinas; & tu inter lilia, te vltrò spinam facis! *florete flores quasi lilium, & date odorem, & frondete in gratiam.* *Eccles. 39.*

AD HÆC PSALMI TRIGESIMI TERTII VERBA:

Venite filij, audite me, timorem Domini docebo vos.

VERITAS PRACTICA.

PVERIS MAXIME COMMENDANDA.

Quem docet Virgo timorem Domini, tantò meliùs concipitur, quantò meliùs edocetur immaculata Eius Conceptio.

RATIO EST, *Quia quem docet Virgo timorem Domini, tantò*

melius concipitur, quantò exemplum eius quo illum timorem docet, est efficacius.

Sed quantò melius edocetur immaculata eius Conceptio, tantò est efficacius eius exemplum quo illum timorem docet.

Ergo & quem docet Virgo timorem Domini, tantò melius concipitur, quantò melius edocetur immaculata eius Conceptio; Ac proinde diligenter audienda est, vt doceamur in praxi sanctum illum timorem Domini.

I. PVNCTVM.

NVLLA est ætas, nulla Condicio, nullusue hominum status in quo Timor Domini non sit valdè commendandus, atque etiam valde necessarius; nam *qui sine timore* Ecclesi. 7. *est, non poterit iustificari*; Et *si non in timore Domini tenueris te in-* Ibid. 27. *stanter, citò subuerteret domus tua.* Tamen hic affectus pueros, & eos qui incipiunt vacare suæ saluti vel maxime decet & iuuat, vnde dicitur *Initium sapientiæ, Timor Domini*, & ipsa Sapientia Ib. 1. præsertim monet: *fili, accedens ad seruitutem Dei; sta in iustitia & timore.* Quamobrem licet omnes Christiani dicantur & sint filij Beatissimæ Virginis Matris, possintque re vera his compellari vocibus: *Venite filij, audite me:* tamen hi filij propriè sunt Pueri vel Iuniores in cultu Domini, quos optima Parens diligenter instruit, & quod primum docet est timor Domini. *Venite timorem Domini, docebo vos*, hic est scholarum & sodalitatum finis præcipuus, vt discatur ille S. Timor qui tātò supra scientiā & quaslibet artes excellit, quantò ipsa scientia & humana quæuis sapientia præstant cæteris caducis bonis. Iam enim audiuisti Sapientem Ibid. 25. ita nobis denuntiantem: *Quàm magnus qui inuenit sapientiam & scientiam, sed non est super timentem Dominum. Timor Dei super omnia se superposuit. Beatus homo cui donatum est habere timorem Dei: qui tenet illum, cui aßimilabitur?*

Cum autem multa sint vnde hic sanctus timor hauriri possit, tum ex Beata Virgine, *quæ est Mater pulchræ dilectionis & ti-* Ibid. 24. *moris, & agnitionis & sanctæ spei.* Mirum certe quod illa simul esse possit mater spei, & timoris: aut si forte diuersæ hæ affe-

ctiones

ctiones diuersis repræsententur mysteriis, quomodo in Conceptione timor exhiberi potest, vbi potius apparet esse spes & gaudium totius humani generis? Hoc est modò exponendum & audiēda imprimis proposita Veritas quæ sic coniungit affectum timoris cum mysterio Conceptionis, vt non possit melius concipi sanctus ille timor, quàm intelligendo quàm sit illa pura & immaculata Virginalis Conceptio: nec vtilius explicari possit hæc singularis puritas, quàm vt discatur ille timor, quē Virgo docet suæ vitæ puritate. Cùm sint porrò variæ diuersæque timoris species, delibari possent ex singulis aliqua, vnde ad illum tādem deueniatur qui ad praxim est maxime opportunus, ad versiculi sensum præsertim accommodatus, atq; ad fructum imprimis vberrimus, quo videlicet sic timetur & colitur Dominus, vt ab omni specie mala caueamus, sitque illa *scientiæ religiositas quæ custodiet & iustificabit cor: iucunditatem ac gaudium dabit*; vt ait Sapiens, id est, religiosa Conscientia & *secura mens quæ est quasi iuge conuiuium.* Hic est sanctorum timor seu timor qui facit sanctos, nam cùm sanctitas sit vitæ puritas, neque alio suauiori simul ac efficaciori modo promoueatur illa puritas quam sancto & casto timore Domini; vere hic est sanctorum timor de quo dicitur, *Timete Dominum omnes sancti eius*; Et *misericordia eius à progenie in progenies timentibus eum.* *Ibid. 1.* *Prou. 15.* *Ps. 33.* *Luc. 1.*

Vox quidem vniuersalis est, Timor seu timere, suo complexu continens quidquid ad cultum & seruitutem Dei spectat, sed huius cultus & seruitutis pars prima cùm sit cauere prorsus omni peccato, atque eius ansas, occasiones & ipsam vmbram fugere: *Nam qui amat periculum, in illo peribit*: meritò pro hac cautela & fuga Timor singulariter vsurpatur, dicunturque vna hac voce præcipui Cultores Dei, *Viri timorati, seu timentes Deum & pauidi. BEATVS homo qui semper est pauidus, qui verò mentis est duræ, corruet in malum.* *Eccles. 3.* *Prou. 28.*

Atque hac in religionis parte tam insignis & eximia fuit, Beatissima Virgo Deipara, vt cùm triennis adhuc esset, secesserit in templum Domini, longè à sæcularibus disiuncta negotiis & commerciis, *Vbi necesse est*, inquit S. Leo, *de mundano puluere etiam religiosa corda sordescere*: vel cùm inde deducta est vt sponso traderetur: *Sola in penetralibus*, ait S. Ambrosius, *quam nemo virorum viderit, solus Angelus repererit, sola sine comite, sola* *Serm. 4. de Quadr.* *Lib. 2. in Lucam.*

ſine teſte, ne quo degenere deprauaretur affatu, ab Angelo ſalutatur. Eam ob cauſam ſi foras ex Charitate prodeundum fuit, ſi viſitanda cognata Elizabeth, nonniſi *cum feſtinatione* perget, vnde idem ſanctus Doctor: *Diſcite Virgines non circumcurſare per alienas ædes, non demorari in plateis, non aliquos in publico miſcere ſermones. Maria in domo ſera, feſtina in publico, manſit apud cognatam ſuam tribus menſibus.*

Sed cur non pluribus manſit? cur non eo potiſſimum tempore quo erat paritura fœtum Elizabeth? quo plus illi auxilij delatura Virgo videbatur? Quia nempe ad inſperatum ſterilis partum futurus erat nimius vicinorum concurſus, nimis effuſæ turbæ, nimis apertus loquendi aditus, vnde tum ſanctus timor receſſum conſuluit, & maluit Virgo Sanctiſſimà, dum hæc humana fugeret conſortia, ſeruandi exemplum timoris Domini nobis dare, quàm ſi remaneret diutius, audaciores redderet poſteros qui audirent illam in mediis conſtitiſſe turbis. Vide quæ de hoc exemplo fuſius in Aduentu, quarta hebdomada pertractantur: Vbi non leuiter expendendum quod refertur illam reuelaſſe ſanctæ Brigittæ, quàm tota eſſet in hoc ſancto timore Domini, vnde id profecto patebit quod in prima propoſitione præmittitur, tanto melius concipi timorem illum quem ſuo nos exemplo docet, quanto eius exemplum eſt efficacius & luculentius. Idcirco enim ne ignoraretur, palàm facere voluit & verbis tam expreſſis quàm ſunt iſta quæ retulit: *Timens vehementiſſimè ne os loqueretur, ne auris, ne oculi viderent delectabilia, timida quoque fui in ſilentio, & multum anxia.* Neque id ſemel tantum, aut in aliquo forte periculoſiori loco; ſed vbique & ſemper, cùm ipſa vltro præueniret loca & tempora, vbi metus non pateretur illam conſiſtere. Nonne hoc eſt timere? nonne hoc eſt timoris exemplum dare? nonne hoc eſt exemplo ſuo nos docere?

L. 1. Reuel. c. 10.

II. PVNCTVM.

SED quantò melius edocetur immaculata eius Conceptio, tantò eſt efficacius eius exemplum, quo illum timorem docet.

Nam tantò eſt efficacius eius exemplum, quantò liquebit apertius non ſic illi timendum fuiſſe ſicut nobis: Quod enim alij timeant homines in peccandi periculis, certe eſt quod timeant

quia sunt homines vasa portantes lutea, quæ tam facile est solui & perire, quam procliue est concupiscentiæ, vel bonis lenocinantibus demulceri: vel malis terrentibus cedere,& in peccatum trahi; Beatissima verò Virgo non sic erat lutosa & fragilis, vt timeret solui & peccare; vnde quod timeret, mirum est magis, & magis efficax ad timorem docendum.

Nunc autem, vndenam habes, vndenam hauris, vndenam liquet,quod illa non esset peccatis obnoxia,sicut cæteri homines? Nonne ex eius præsertim immaculata Conceptione? Nonne quò melius intelligitur & creditur hæc eius singularis prærogatiua, liquidius etiam patet, quam longe fuerit ab illa causa & radice malorum omnium quæ est humana cupiditas, & inde actus ac habitus efformati? Qui enim dicit immaculatam Conceptionem, dicit nullum peccatum originis, nullum peccati fomitem, nullam prorsus malam concupiscentiam, nullam cadendi procliuitatem, nullam peccandi aptitudinem, ac proinde nullam prorsus timendi causam. Quæ tametsi ex aliis eius donis & gratiis quibus præuenta fuit, possunt quoquo modo intelligi, non ita tamen apertè & dilucidè, sicut ex immaculato quem dicimus eius ortu: nam ipsa tùm mali radix est præcisa, imo ne radix quidem vlla permissa est, sed quo instanti est orta beata illius anima, hoc ipso infusa est gratia quæ dicitur Sanctificans, & lethali peccato qualis est originalis macula, plane repugnãs vt supra dictum est: *Sanctificauit tabernaculum suum Altißimus, Deus* Ps. 45.
in medio eius non commouebitur, Adiuuabit eam Deus manè diluculo.

Vnde quantò melius hæc eius immaculata Conceptio iam docetur & creditur, tantò magis apparet nullam fuisse causam cur timeret in peccati periculis, vbi tamen cùm valde timuerit: certe hinc simul apparet eius exemplum,quo nos timore suo timere docet, esse expressius & efficacius ad eum finem quem intendit. *Columnæ cœli contremiscunt & pauent ad nutum eius*; Quid Iob 26.
nos humunculi? *Quid facient tabulæ si tremunt columnæ? aut quo-* 16. Mor. 25
modo virgulta immobilia stabunt, si huius pauoris turbine etiam cedri quatiuntur? Sic apte sanctus Gregorius.

III. PVNCTVM.

QVEM docet igitur Virgo timorem Domini, tantò melius concipitur, quantò melius edocetur immaculata eius Conceptio,

quia tanto melius timor concipitur, quanto exemplum Beatæ Virginis quo nos illum timorem docet, est efficacius: est autem tanto efficacius quantò apparet manifestius illi non ita fuisse timendum à peccato: nullibi vero id apparet euidentius quam in eius immaculata Conceptione, ex qua fortis facta est illa Mulier
Prou. 31. quæ non timeret domui suæ à frigoribus niuis: omnes enim domestici sensus eius, siue interni siue externi, vestiti sunt duplicibus, id est, duplici gratia, qua euitaret omne malum, & faceret omne bonum.

Quare ergo sic timuit sicut timebat? Nempe id videbat ita ordinatum esse ab Illo cui debebat acceptam gratiam immaculatæ suæ Conceptionis: se videbat ita exemptam miseriis quibus subiacemus, vt malum quidem culpæ deuitaret, non pœnæ: videbat quidem se Dei gratia numquam peccaturam, licet in mediis peccandi periculis & occasionibus versaretur, sed simul etiam videbat hanc esse Dei voluntatem, vt vel illa fugeret pericula, vel si non posset fugere, sic in illis timeret sicut si reuera peccare posset.

Hebr. 7. Sic Christus ipse Dominus qui vt Apostoli verbis vtar, sanctus erat, innocens, impollutus, segregatus à peccatoribus & excelsior cœlis factus, sicque nullo prorsus modo peccatum posset incurrere; vitabat tamen illa quæ sunt nobis peccandi pericula, quales sunt mundani honores, humanæ laudes, sæcularis pompa, & similia peccatorum fomenta: nec Petro sibi blandius
Matth. 16. colloquenti dubitabat respondere; *Vade post me Satana, scandalum es mihi*; quasi timeret à Tentatore, quasi timeret de aliquo culpæ casu. Non quod reuera iudicaret inde sibi timendum esse, sed quod ita se vellet gerere, vt suo nos efformaret exemplo; sicut cùm circumcidi, cùm baptizati, cum tentari voluit, & turbari, cùm in horto mœrere, tristari, pauere, & similes humanos affectus induit, tunc *nostro pauore trepidabat*, inquit S. Leo: vel vt ait
Serm. 3. de Pass. Tract. 52. in Ioan. S. Augustinus, *nos in se transtulit, nos in te suscepit*, Id est, id in se effecit quod in nobis futurum aut à nobis faciendum demonstrabat.

Rom. 7. 1. Cor. 4. Sic cùm Apostolus diceret se *carnalem esse, se venundatum sub peccato, se non intelligere quod operaretur*, non id in propria persona dicere, sed in nostra, multi Patres affirmant; quod & ipse Apostolus in alio loco significat euidentius cùm ait post multa

de se abiectè dicta, *hæc autem, fratres, transfiguraui in me & Apollo, propter vos, vt in nobis discatis ne supra quàm scriptum est, vnus aduersus alterum infletur pro alio. Quis enim te discernit? quid autem habes quod non accepisti, si autem accepisti, quid gloriaris?* Quasi diceret, si nos qui longe plures, & sublimiores gratias accepimus, ita parùm gloriamur, vt etiam abiectissimè de nobis sentiamus, quantò magis vos inanem illam qua mouemini, cauere debetis gloriam? quantò magis demissè de vobis loquendum est & sentiendum?

Sic plane Virgo Sanctissima, sic vnumquemque nostrum quem videret liberius circumspectantem, colloquentem, & agitantem quæ in peccatum possent impellere, commoneret & diceret: Ego illud non essem ausa respicere: Ego mihi timuissem ab illo loco, & viro. Non putassem mihi licere tam familiariter cum his & illis conuersari.

Tu qui proiectus es ad omnem audaciam, tu qui nihil horum times, quasi sat tutus & munitus sis contra quoslibet casus, quid illi responderes! an te securiorem putas Beata Virgine? an illi timendum erat, Deo sic volente: tibi vero nil esse quod timeas, licet hunc ipsum Deus, quem volebat à Virgine, velit à te timorē?

An recte illa & sapienter timebat? responde. Cur porro ita recte & sapienter nisi quia sic ordinarat Deus, vt timeret & fugeret quasuis peccatorum illecebras; licet nulla timoris aut fugæ subesset ratio? Tu vero qui in peccatis natus es totus, tu cuius concupiscentia velut ignis exardescit, tu qui bibis subsannationem quasi aquam, tu te in ipsas peccandi proiicies vias, nec timebis à scandalo? hoc est, *aduersus Deum manum suam tendere, & contra omnipotentem roborari. Hoc est currere aduersus eum erecto collo, & pingui ceruice armari*: vt est in libro Iob. *Iob 15.*

Quà fronte audebis Virginem inuocare, tibi vt adsit in periculis, qui sponte quæris pericula? O quàm ille sapientius qui dicebat: *pepigi pedus cum oculis meis, vt ne cogitarem quidem de Virgine. Quam enim partem haberet in me Deus desuper!* Id est, quomodo alioquin simul cum Deo conuenirem in salute mea? sicut enim nihil possem nisi me adiuuaret: ita nec proderit eius auxilium nisi de meo id conferam quod vult à me conferri. *Nunc ergo filij audite me, Beati qui custodiūt vias meas. Audite disciplinam, & estote sapientes, & nolite abjicere eam. VENITE filij, audite me, ti-* *Prou. 1. Iob 31.*

Prou. 14. *morem Domini docebo vos. SAPIENS timet & declinat à malo: stultus transilit & confidit.* Hic est timor quem docet, hic est timor quem qui discunt, se veros eius filios probant: qui vero nolunt discere, sese ab illa subtrahunt, & subtractionis dicuntur filij

Hebr. 10. in perditionem.

AD HÆC VERBA, PROVERBIORVM OCTAVO.

Nondum erant abyßi, & ego iam concepta eram.

VERITAS PRACTICA.

Periculum in mora.

SENSVS & Ratio est, quòd dum quis moratur & differt B. Virginem colere, formantur in eius animo quædam abyssi vitiorum.

Sed dum hæ formantur abyssi in eius animo, periculum est ne vmquam fructuosè B. Virginem colat.

Ergo periculum in mora, quâ quis videlicet moratur colere B. Virginem: Ac proinde maturandus in pueris eius cultus: vt de illis possit dicere: NONDVM ERANT ABYSSI, ET EGO IAM CONCEPTA ERAM.

I. PVNCTVM.

SICVT triplex Conceptio Beatæ Virginis obseruari potest, ita & triplex genus abyssorum, ante quod sit concepta, secundum triplicem Scripturæ sensum, literalem, allegoricum, & moralem.

Prima Conceptio est in mente Dei, qui ab æterno illam ordinauit, vt esset Mater filij, & iis exornauit animi corporisque dotibus, quales exigeret tanta Maternitas, seu tãtæ Matris Dignitas & Eminentia. Tum vero nondum erant abyssi, & iam concepta erat, hoc est literali sensu, nondum erat illa pars maris quæ

abyssus dicitur, id est, aquarum tanta congeries, vt quanta illa sit, indagari non possit. Cum autem ab æterno esset illa prima Conceptio, non est mirum si abyssos præcesserit, quæ suo tantum tempore formatæ sunt cum reliquis mundi partibus. Abyssorum tamen meminit præ multis aliis, quod velut abyssus quædam Gratiarum & meritorum fuerit illa Virginalis Maternitas, ad quam primo concepta seu præuisa & ordinata dicitur.

Secunda Conceptio, quæ singulariter hac solenni die memoratur, est primus eius ortus in vtero sanctæ Annæ coniugis Beati Ioachimi, de quibus separatim sunt institutæ cõsiderationes & Veritates Practicæ. *Tunc nondum erant abyssi & iam concepta erat:* Id est allegoricè, peccatum originale, & consequentes inordinati motus, ac pœnæ spirituales, quæ velut abyssi quædam inundant super vniuersam humanã naturam: & à primo Conceptionis seu Creationis animæ momento, quo peccati huius macula contrahitur, per errores doloresq; diuersos, vt ait S. Augustinus, trahimur ad extremum vsque supplicium. At nondum istæ erant abyssi, quando concepta est Immaculata Virgo, quia concepta est in Sanctificante Gratia, sicut supra declaratur: Nec postquam Concepta est, irruerunt illæ abyssi, quia omni prorsus peccato & peccati fomite libera extitit: vnde sicut ait sanctus Hieronymus in hæc Euangelij Verba de Maria & Iosepho, *antequam conuenirent:* Non sequitur quod postea conuenerint; sic cùm dicitur, nondum erant abyssi & iam concepta erat; non sequitur quod abyssi postea fuerint. *In Enchi.*

Tertia denique Conceptio est, cùm in mentibus nostris sic formatur Beata Virgo, vt illi nos secundum Deum, totos dedamus & consecremus, velut Parẽti optimæ, velut Dominæ colentissimæ, velut Duci salutis certissimæ, velut stellæ maris, aut syderi nauigationis nostræ tutissimo: sic in nobis dicitur inhabitare iuxta illud, *qui creauit me, requieuit in tabernaculo meo, & dixit nisi, in Iacob inhabita.* Quo in genere Conceptionis tunc Beata Virgo moraliter dicet: *nõdum erat abyssi, & ego iam concepta eram,* quando videlicet à pueris vel puris quorumlibet mentibus sic concipietur vt nondum innatæ cupiditates in prauos creuerint habitus, nondum naturales affectus transierint in desideria illa nociua quæ velut abyssi magnæ mergunt homines in interitum & perditionem. Hoc est quod gratulabunda prædicat in octauo *Ecclesi. 24.* *1. Tim. 6.*

illo prouerbiorum capite, vnde Thematis Verba desumpta sunt: Caput illud est velut nobile Canticum, quo insignite magnificat Gratias diuinitus sibi collatas, quas inter, illa est singularis & eximia, quod sibi deditos ad æternam salutem prouehat, Eò enim reliquæ referuntur partes: vnde concludit, *qui me inuenerit, inueniet vitam, & hauriet salutem à Domino.* Quia verò multi se putabunt eam inuenisse, qui tamen inde vitam non inuenerint, nec salutem hauserint: sese his verbis explicat, & reddit ipsa quodammodo rationem cur illi potius quam alij salutem sunt consequuti, cùm omnes eius sodales & filij crederentur, *Nondum*, inquit, *erant abyßi, & iam in iis qui salui sunt, concepta eram.* Nondum erant praui affectus & habitus, nondum inueterati peruersi mores, quando me inceperunt colere, & idcirco fructuosè præ cæteris, me coluerunt, operæ suæ fructum

Pr. 8. retulerunt, *Qui manè vigilant ad me, inuenient me*, id est, qui mature, qui in primis annis.

Alioquin certè PERICVLVM IN MORA: Tanti refert quantocyus sese illius obsequio mancipare, quanti refert hunc æternum referre fructum, vt per illam saluemur.

Hæc est omnibus quidem valde salubris Veritas, sed maximè Pueris exponenda, quibus per ætatem magis licet maturare cultum Beatissimæ Virginis.

Sic autem exponi facilè potest ex iam dictis, vt primo explicatè describatur quod ait S. Augustinus, paulatim in animis nostris formari vitiosos habitus, qui hoc sensu dicuntur abyssi, quod sicut abysso quis inuolutus vix emergat, & certò pereat; ita qui forte in istos inciderit deprauatos habitus, vix inde possit exur-

L. 8. Confess. c. 5. gere. *Quippe ex voluntate peruersa, facta est libido: & dum seruitur libidini, facta est c[onsuetudo]: & dum consuetudini non resistitur,*

Ps. 41. *facta est neceßitas. SIC abyssus abyssum inuocat*; sicut vnda impellitur vnda. Et verò Deus etiam dicitur has abyssos facere quia per-

Ezech. 26. mittit à nobis fieri, vnde est illud Prophetæ: *Cum adduxero super te abyssum, & operuerint te aquæ multa.*

Quod autem asseritur in hac prima propositione tunc formari abyssum, dum quis moratur diutius B. Virginem colere, perinde est ac si diceretur, sic prauos illos contrahi habitus, per liberiorem ætatis licentiam, qualis est eorum plerumque qui suæ minùs vacant saluti, nec illa opportuna captant media, qualis est par-

est parthenica Sodalitas, aut similis quædam colendæ Virginis Institutio. Tunc illi pedetentium eò profundi peccatorum tendunt, quod maxime verebatur Dauid: *Non me demergat tempestas aquæ, neque absorbeat me profundum, neque vrgeat super me puteus os suum.* Quò sane spectat illud Sapientis ad patrem de cura filij, monitum: *Curua ceruicem eius in iuuentute, & tunde latera eius, dum infans est, ne fortè induretur & non credat tibi, & erit tibi dolor animæ. Doce filium tuum & operare in illo, ne in turpitudinem illius ostendas:* Id est, ne alioquin sis particeps & velut causa turpioris vitæ quam aget nisi sic mature curuetur & tundatur. O quàm multi iam fortè miserandum in hunc statum deuenerunt! *Ps. 68.* *Ecclesi. 30.*

II. PVNCTVM.

SED dùm hæ formantur abyssi in cuiusquam animo, periculum est ne vmquam fructuosè colat Beatam Virginem.

Primo quidem nisi puritate colatur, vix colitur, vt iam supra est demonstratum. At in illa vitiorum abysso, quæ puritas? *Abyssus dicit, non est in me*; liceat hoc vsurpare de Puritate, quod Iobus de Sapientia. Deinde verò quando cupiditates ita robustæ sunt vt resistant Gratiis, nonne periculum, est in illa resistentia? Quid proderit ad salutem tuam, Virginis Cultus, nisi conferat gratias: quid vero proderit illas conferre, nisi recipias? *Stetit vnda fluens, congregatæ sunt abyssi in medio mari.* *Iob. 28.* *Exod. 15.*

Denique, licet Gratiæ reciperentur ad tempus, & nonnullis quibusdā diebus, viderentur illi resipiscere, tamen ipsa mole deprauatæ consuetudinis sic opprimuntur vt statim recidant. *Ascendunt vsque ad cœlos, & descendunt vsque ad abyssos: anima eorum in malis tabescebat, turbati sunt & moti sunt sicut ebrius, & omnis sapientia eorum deuorata est.* Nonne hoc periculosum? nonne hoc damnosum? nonne hoc nimis frequens? *Ps. 106.*

III. PVNCTVM.

ERGO *periculum in hac mora:* periculum ne abyssi vitiorum formentur: periculum ne illis formatis contemnatur Virginis Cultus: periculum ne in illo contemptu deseraris à gratia:

periculum ne in illa desertione pereas, ac tandem illud sequatur: *abyßi cooperuerunt eos, descenderunt in profundum quasi lapis.*
Exodi 15.

Quamobrem, ne differas non modo te adiungere illius Cultuj & famulatui, sed in illo etiam cultu & famulatu, ne moreris id discere quod est in eo præcipuum & salubrius: Ne moreris id velle amplecti quod didiceris: ne moreris id exequi quod amplexus fueris: aut certe quia quod est præcipuum & salubrius, negatiuè potius, vt aiunt, quàm positiuè perfinitur, *non demoreris in errore impiorum*, in illo scilicet errore quo fouetur impietas. *Vsquequò morabuntur in te cogitationes noxiæ? FERTILIS fuit Moab ab adolescentia sua, & requieuit in fæcibus suis: nec transfusus est de vase in vas, & in transmigrationem non abiit: idcirco permansit gustus eius in eo, & odor eius non est immutabis.* Diuina plane verba, quibus denuntiatur quanti referat in sequentes annos, pietati se tradere vel negare, iam inde à primis annis. Quod sanctus Hieronymus sic paucis reddidit: *difficulter eraditur quod rudes animi perbiberunt. Lanarum conchylia quis in pristinum candorem reuocet? Recens testa diu & saporem retinet, & odorem quo primum imbuta est.*

Eccles. 17. Ier. 4. Ibid. 48. Ep. 7.

Prou. 9. Ac denique vox illa Sapientiæ, vox est Virginis Matris: *Si quis est paruulus, veniat ad me, & insipientibus locuta est: venite, comedite panem meum, & bibite vinum quod miscui vobis. Relinquite infantiam, & viuite, & ambulate per vias prudentiæ*, quas scilicet eos docebit qui se disciplinæ suæ crediderint, cuius hoc est primum caput, ne vocati morentur venire, quia periculum in tali mora.

Die 21. Decembr.

IN FESTO S. THOMÆ APOSTOLI.

Affer manum tuam, & mitte in latus meum: & noli esse incredulus, sed fidelis. Ioan. 20.

VERITAS PRACTICA.

Ex vulnere remedium.

SENSVS potest esse duplex: Primus, quòd ex vulnere Christi, remedium cuiuslibet mali spiritualis educi possit, sicut sanctus Thomas incredulitatem ibi deposuit: & sicut in 2. parte, Dominica prima post Pascha, fusius declaratur.

Alius vero qui magis hîc consideratur, sensus est, quòd sicut idem sanctus Apostolus ex incredulo factus est valde fidelis, ita ex suo quilibet emergens vitio, cum diuina gratia in virtute opposita fit præstantior, quàm si tali vitio non fuisset addictus; sicque fiat ex morbo sanitas firmior, & ex vulnere salubrius remedium.

RATIO cur id ita fiat cum diuina gratia, hæc est inter alias, quòd virtus quælibet tunc præstantiùs exercetur, quando quis diligentiùs cauet, ne in vitium illi contrarium ruat.

Sed qui ex suo verè resurgat vitio, diligentius cauet ne in illud incidat.

Ergo & virtutem oppositam tali vitio, præstantiùs exercebit; ac proinde remedium trahet ex vulnere; Quod quàm sit opportunum & vtile, sicut euidens est: ita diligenter in praxim vt aduocetur, curandum est.

I. PVNCTVM.

ADMIRANDVS certè hic Apostolus, siue cùm à fide recedit, siue cùm ad eam regreditur. Sicut insignis fuit eius incredulitas, ita & insignis fides seu fidelitas. Incredulitas eò vsque processit, vt Resurrectionem Christi Domini nuntiantibus Apostolis omnibus, planè negarit fidem, neque se vmquam crediturum affirmarit, nisi ipse videret fixuram clauorum, & mitteret digitum suum in locum clauorum, & manum

suam in latus eius: quasi ipse Dominum obligare vellet ad hunc manifestandi sui modum; aut alioquin non crederet. Qualis, audacia! Atque in ea incredulitate dies octo continuos perdurauit, nec fortè vmquam resipuisset, nisi Dominus diuina suâ bonitate permotus, octauo post Resurrectionem die, rursus conuenisset Apostolos, vbi tum erat Thomas.

En ergo iterum huius vnius gratia; *venit Iesus ianuis clausis; & dixit; pax vobis. Deinde dicit Thomæ: infer digitum tuum huc, & vide manus meas; & affer manum tuam: & mitte in latus meum, & noli esse incredulus sed fidelis. Respondit Thomas, & dixit ei, Dominus meus, & Deus meus.* Tunc videlicet firmissimè credidit, & confessus est aliud, quàm quod vidit. *Tangebat hominem*, inquit sanctus Augustinus, *& Deum confitebatur.* Aptissimè verò Theophilactus: *Qui priùs fuerat infidelis, post lateris tactum, optimum se Theologum ostendit, duplicem Naturam & vnam hypostasim Christi, edisserens; dicens enim, Dominum, naturam humanam; dicens Deum, diuinam confessus est, in vno & eodem.* In qua fidei professione, retinenda & prædicanda tam constans & firmus fuit, vt præ aliis omnibus eius exemplum nobis proponatur: *O quàm bonus & suauis est Domine spiritus tuus, in omnibus;*
Sap. 12. *ideóque eos qui exerrant partibus corripis, & de quibus peccant, admones, & alloqueris: vt relictâ malitiâ credant in te, Domine.*

Sic proficiendum ex culpis & vitiis nostris; sic ex lapsu resurgendum, & currendum vehementius: sic denique, *Ex Vulnere remedium*, quando scilicet cum Diuina gratia, quæ sæpe *supera-*
Rom. 5. *bundat vbi abundauit delictum*, quisquis è suo velit emergere vitio, tùm in Virtute opposita se præstantiorem efficiet. Ratio est valde consideranda; Tunc enim eò præstantior est omnis Virtus, quantò minus habet de vitio sibi contrario; sicut maius est frigus, quò minùs habet permixti caloris, & illud aurum & argentum est purius, quod est magis ab omni alia defæcatum materia:
Pr. 25. Vnde Sapiens, *Auser rubiginem de argento, & egredietur vas pu-*
Ibid. 4. *rissimum.* At vero ne quid subrepat vitij, quid magis opportunum ex parte nostra, quàm si omni custodiâ cor nostrum obseruetur, demúsque operam, vt, quod monet Apostolus, *induamus nos armaturam Dei, vt possimus stare aduersus insidias diaboli, vt*
Eph. 6. *possimus resistere in die malo, vigilantes in omni instantia?* Itáne tu accinctus? itáne vigilas? Nonne hoc tuis toties insusurrat auri-

bus; *Esto vigilans, & confirma cætera, quæ moritura erant. Non enim inuenio opera tua plena coram Deo meo?* Apoc. 3.

II. PVNCTVM.

S*ED qui ex suo verè resurgat vitio, diligentius cauet ne in illud incidat.*

Hæc est enim certior veræ emendationis nota, vnde Sapiens. Ecclesi. 17. *Conuertere ad Dominum & relinque peccata tua, precare ante faciem Domini, & minue offendicula. Reuertere ad Dominum & auertere ab Iniustitia tua; & nimis odito execrationem.*

Sic omnes passim Patres, & Doctores in hac diligentiori cautela bonam Pœnitentiæ seu Resipiscentiæ partem ponunt. *Agere pœnitentiam*, inquit Lactantius, *nihil aliud est, quàm profiteri & affirmare se vlterius non peccaturum.* Itémque alibi quod supra paucis attingitur: *Is enim quem facti sui pœnitet, errorem suum intelligit, ideóque græci melius & significantius μετάνοιαν dicunt, quàm nos possumus resipiscentiam dicere. Resipiscit enim ac mentem suam quasi ab insania recipit, quem errati piget, castigátque se ipsum dementiæ, & confirmat animum suum ad rectius viuendum, tum illud ipsum maximè cauet, ne rursus in eosdem laqueos inducatur.* 6. Institut. 13. & 24.

Sanctus quoque Gregorius in hoc argumento multus est, primò quidem in moralibus, distincte & particulatim ostendit quomodo vnumquodque Spiritus sancti donum ex sui decremento crescat, & *sapientia vnde quasi amittitur, inde certius possidetur.* L. 2. Mor. c. 36. & 37. Tùm vniuersim, quantum ex suis defectibus boni proficiant, *Mira*, inquit, *nobiscum dispensatione agitur, vt mens nostra culpæ nonnumquam pulsatione feriatur. Nam esse se magnarum virium homo crederet, si nullum vmquam earumdem virium defectum, intra mentis arcana sentiret. Sed dum tentatione irruente quatitur, & quasi vltra quam sufficit fatigatur, ei contra hostis sui insidias munimen humilitatis ostenditur, & vnde se pertimescit eneruiter cadere, inde accipit fortiter stare. Tentatus autem non solum vires à quo accipiat discit, sed quanta eas vigilantia seruet, intelligit. Sæpe enim quem tentationis certamen superare non valuit, sua deterius securitas strauit. Nam dum lassum se quisque in otio remittit, dissolutam mentem corruptori prostituit*; Et quæ plura ibi prosequitur. In Pastorali vero, Admonitionem bene longam ad illos qui 3. p. Adm. 31.

admissa plangunt, nec tamen deserunt, ex variis scripturæ locis contexit. In Euangelicis autem homiliis sic etiam dilucidius: *Nonnunquam hi qui se aliqua illicita egisse meminerunt, ex ipso suo dolore compuncti, inardescunt in amorem Dei, seseque magnis in virtutibus exercent: cuncta difficilia sancti certaminis appetunt, omnia mundi derelinquunt, honores fugiunt, acceptis contumeliis lætantur, flagrant desiderio, ad cœlestem patriam anhelant, & quia se errasse à Deo, considerant, damna præcedentia lucris sequentibus recompensant.* O certe fœlicem culpam quæ sic expiatur, vt expiatus animus sit cautior ad euitandas alias, & promptior ad omne opus bonum.

Hom. 34.

III. PVNCTVM.

SIC *ergo vnusquisque virtutem oppositam suo vitio vnde emergit, præstantiùs exercebit, atque ex vulnere sic remedium conficiet,* dum illud ipsum vitium eò cauebit cautiùs, quo se alias minùs continuit, aut quo suæ magis pœnitet incontinentiæ. Sic fiunt *arma Iustitiæ Deo, quæ fuerunt arma iniquitatis peccato. ET sicut fuit sensus noster vt erraremus à Deo, sic decies tantùm, iterum conuertentes requiramus eum.*

Rom. 6.

Bar. 4.

Sic per ipsa vitia & passiones nostras affectu & profectu ascendendum sæpe monet S. Augustinus: *Si vtique vnusquisque nostrum subdere eas sibi studeat, ac super eas stare consuescat; ex ipsis sibi gradum construit, quo possit ad superiora conscendere. Eleuabunt nos, si fuerint infra nos; de vitiis nostris schalam nobis facimus, si vitia ipsa calcamus.*

Serm. 96. de Temp.

O quale incrementum nostri profectus spiritualis, cùm non modò ex bonis quæ agimus, sed ex ipsis etiam malis perpetratis fructum possimus carpere & profectum. Nec illud viri sancti monitum hîc omittendum: *Enimuerò illi maximè præ aliis in virtutibus proficiunt, qui ea quæ sibi magis grauia & contraria sunt, virilius vincere nituntur. Nam ibi homo plus proficit, & gratiam meretur ampliorem, vbi magis seipsum vincit, & in spiritu mortificat; Sed non omnes habent æquè multum ad vincendum & moriendum: diligens tamen æmulator, valentior erit ad proficiendum, etiamsi plures habeat passiones, quàm alius bene morigeratus, minùs tamen feruens ad virtutes.*

L. 1. de Imit. Chr. c. 25.

Huc denique multi transferunt monitum illud Sapientis: *Si spiritus potestatem habentis ascenderit super te, locum tuum ne dimiseris: quia Curatio faciet cessare peccata maxima.* Id est, si grauiore aliqua tentatione vel Dæmonis vel Concupiscētiæ percellaris, ne desperes propterea, nec quidquam putes tibi deperire, si modò tibi attendas & inuigiles: nam tantum abest, vt inde pecces grauius, quin potius grauiora inde cessent peccata, propter illam vigilantium diuino munitam subsidio. O numquam satis agnitum & laudatum bonum Deum, qui dum bona quæ nobis confert in malum transuertimus, mala sua conuertit in nostrum bonum. Eccl. 4.

Quàm plurimæ sunt aliæ Veritates quæ in hanc aliunde diem transferri possint. Nos hîc eas modò ascribimus, vt vnusquisque videat quàm sic commodè passim possit excerpere quas legendo annotarit affines argumento quod tractat, si minus forte singulis in diebus essent à nobis obseruatæ.

Quo magis Christo subjicimur, eò magis erigimur.

In 2. parte, Feria 3. infra hebdomadam Quinquagesimæ.

In plagis sanitas.

Dominica 1. post Pascha.

Quantò est de peccato maior tristitia, tantò est peccatori maius gaudium de fontibus Saluatoris.

In eadem Dom. ad hæc verba: Haurietis aquas in gaudio de fontibus Saluatoris.

Videri etiam potest Feria 3. infra hebdomadam 3. post Pascha.

Læsi amoris ira quo est suauior, eò est potentior.

Feria 6. infra hebdomadam 3. Quadragesimæ de sancto Petro respecto à Domino, & conuerso.

In dubio certius est & rationi conformius, aliorum se rationi conformare quàm propriæ.

Sabbato infra hebdomadam 2. post Pascha.

Non prius intelligendum vt credas, sed primò credendum est, vt post intelligas.

Feria 2. infra hebdomadam 4. post Pascha.

Quasi peccatum ariolandi est, repugnare: & quasi scelus Idololatriæ, nolle acquiescere.

Sabbato infra hebdomadam 4. post Pascha.

Qui sensu suo priuato saniorem se aliis putat, sano se priuat sensu.

Feria 5. infra Octauam Ascensionis.

Reuocanti hominem Deo ab errore viæ suæ non obsequi, peius est quàm primò vocantem ne erraret, non sequi.

In eadem 2. parte, in fine, vbi de variis statibus, quarta Consideratione.

Maioris est animi se diuinæ Fidei supponere, quàm se illi opponere.

In 3. parte, Feria 2. infra hebdomadam 6. post Pentecosten.

Numquam illustriùs se manifestat Christus, quàm dùm animæ peccatricis illustrat Conscientiam: & peccatum latens ibi manifestat.

In eadem parte, Feria 4. infra hebdomadam vndecimam.

Nullus est Christianus qui non credat Christum esse Deum, & vix est vllus Christianus qui hoc verè credat.

In eadem 3. parte, In festo Transfigurationis Domini.

Nisi diligenter aduertas, ore facta confessio, factis à te negatur.

In 4.

In 4. parte, Feria 2. infra hebdomadam 15. post Pentecosten. Videri etiam potest alia eiusdem Feriæ.

IN FESTO CONVERSIONIS SANCTI PAVLI APOSTOLI.

Die 25. Ianuarij.

Domine quid me vis facere? Actuum 9.

VERITAS PRACTICA.

Sicut frequenter dicendum cum Dauide, *Dixi nunc cæpi*: sic simul cum Apostolo, *Domine quid me vis facere.*

RATIO EST, Quia idcirco frequenter dicendum cum Dauide, Dixi nunc cæpi, *ad renouandum animum, qui alioquin inueterasceret.*

Sed nihil aptius ad illam animi renouationem, quàm quod dicit Apostolus; Domine quid me vis facere.

Ergo sicut frequenter cum Dauide, sic cum Apostolo sentiendum & dicendum.

I. PVNCTVM.

SINGVLAREM prorsus & planè admirandam huius sancti Apostoli Conuersionem, quæ fusè describitur in actis Apostolorum, & de qua satis est ampla vernacula meditatio, breuissimè continent &, complectuntur pauca illa verba, quæ prima ipse protulit Christo Domino se vocanti. DOMINE QVID ME VIS FACERE. *Hæc plane fratres*, inquit sanctus Bernardus, *perfectæ Conuersionis est forma.* O

Act. 9. & 22. Gal. 1.

In Conuers. S. Pauli.

verbum breue, sed plenum, sed viuum, sed efficax, sed dignum omni acceptione! Iam illi quidem conuersi erant, & professi, quibus sic S. Abbas loquitur: sed quia frequenter instituenda est Renouatio animi, quæ est altera veluti conuersio, sicut ipse Apo-
2. Cor. 4. stolus de die in diem se renouari dicit, Idcirco vnicuique etiam Religioso proponi merito debet, hæc formula conuersionis, vt quoties animum renouare velit, & dicere cum Dauide, *Dixi, nunc cœpi*, sic toties cum Apostolo dicat: *Domine quid me vis facere*; quia sic reuera de nouo incipit, sic renouatur si sit verè indifferens & paratus ad quamlibet Dei voluntatem: neque aliter verè renouatur.

Quàm frequenter verò talis instauranda Renouatio, quantúmque valeat ad illam rectè formandam, recta verborum Apostoli & sincera vsurpatio, sic declaratur.

Humana natura suo corruptionis pondere numquā cessat ad ima prolabi & deficere, nisi crebris & frequentibus instauretur adiumentis. Hæc autem prolapsio & defectio, nihil est aliud quàm augeri concupiscentiam, & sic præualere contra spiritum, vt quò illa est vehementior, hic sit infirmior. Inter adiumēta porrò quibus deficiens instauratur natura, vel proficiens retardatur concupiscentia, potentissimum illud est, quod dicitur Renouatio animi, quæ directè opponitur veteri & corrupto, secundum desideria erroris, homini, qui se suáque in omnibus quærit: hunc
Ephes. 4. Coloss. 3. enim hominem imprimis exuit, *& deponit cum actibus suis, ac nouum induit eum qui renouatur in agnitionem secundum imaginem eius, qui creauit illum*; VT nihil *iam quod caro blanditur libeat, nihil quod carnalem vitam trucidat, spiritus perhorrescat*, quemad-
Hom. 11. in Euang. 27. Mor. 13. modum ait S. Gregorius. Itémque alibi eleganter; *Vetustæ vitæ protinus vsus mutatur, vt anima superno spiritu afflata, & in summis appetat quæ contempserat, & contemnat in infimis quæ appetebat.*

Hoc est verè renouari, & hoc est tam crebro & frequēter vsurpandum, quàm frequens & quotidiana est naturæ senescentis prolapsio, quæ non aliter aptiùs cum diuina gratia reparatur.
Rom. 6. Ephes. 4. Vnde illud toties in scripturis: *Renouamini spiritu mentis vestræ*;
22. Mor. 2. & aptissimè S. Gregorius: *Nescit mens per torporem veterascere, quæ studet per desiderium semper inchoare. Hinc Psalmista qui ad perfectionis iam culmen peruenerat, quasi inchoans dicebat, dixi nunc cœpi, quia videlicet si cessare ab inchoatis bonis nolumus, valde necesse*

est vt inchoare nos quotidie credamus. An illud verè agnoscis quàm sit necessarium? An defectum tuum sentis? an de remedio cogitas? Vno verbo, vel deficis, vel proficis; neque in medio stare potes: Vtrum verò è duobus?

II. PVNCTVM.

SED nihil aptius ad illam animi renouationem, quam quod dicit Apostolus, Domine, quid me vis facere?

Sic enim non minùs efficaciter, quàm breuiter totum illud conficitur, quo constare Renouationem, dicebatur: nempe sic vetus homo exuitur, atque induitur nouus, dùm sic indifferens & paratus est animus, vt nullâ prorsus habita ratione appetitus, velit vnum aut nolit, quod Deus ordinârit. Sic perfectè impletur quod ab Apostolo tam vehementer commendatur, *vt exhibeatis*, inquit, *corpora vestra, hostiam viuentem, sanctam, Deo placentem, rationabile obsequium vestrum, & nolite conformari huic sæculo, sed Reformamini in nouitate sensus vestri, vt probetis quæ sit voluntas Dei bona, beneplacens, & perfecta. Dico enim vobis, per gratiam quæ data est mihi, omnibus qui sunt inter vos, non plus sapere, quàm oportet sapere, sed sapere ad sobrietatem: Et vnicuique sicut Deus diuisit mensuram fidei, sicut enim in vno corpore multa membra habemus, omnia autem membra non eundem actum habent: ita multi vnum corpus sumus in Christo, singuli autem alter alterius membra.* Rom. 12.
Quasi diceret, in hoc apparebit vos huic sæculo non conformari, sed potiùs verè reformari & renouari, si voluntatem Dei quæratis; quæ quidem Dei voluntas tam studiosè semper quærenda est, vt licèt illa nobis appareat, tamen vltra inquirendum & probandum sit, vtrum aliquid aliud velit à nobis, vel in substantiæ rei agendæ, vel in modo, vel in fine, vt non tantum faciamus quid velit, sed quomodo velit & quamobrem velit; atque ita sicut non debemus esse contenti quacumque Dei voluntate bona, sed etiam beneplacentem, & perfectam adimplere par est, si quam talem nobis demonstret: sic planè si vnam solam notam faciat, illa vna sola satis esse nobis debet, quia nec magis nec minùs, quam purè velit Deus, volendum est: Cùm in hoc vno sita sit tota nostra perfectio, licèt illud quod nobis ordinat, non esset in se perfectissimum; quatenus tamen sic nobis est ordina-

tum, censeri debet nostra perfectio, sicut perfectio manus est tangere, non videre, licet videre sit aliquid perfectius aut nobiliùs quàm tangere.

Quidquid itaque aliud cogitari posset ad perfectam animi renouationem, vix esse posset aptius, quàm hoc Apostoli dictum, *Quid me vis facere*, cùm si quid præter diuinam voluntatem cogitetur, nihil aptum animæ, nihil perfectioni congruum cogitetur. Hinc idem Apostolus tam sæpe solicitéque suis; *Non cessamus*, inquit, *pro vobis orantes & postulantes, vt impleamini agnitione voluntatis eius, vt ambuletis dignè Deo per omnia placentes.* Et paulo post: *Semper solicitus pro vobis in orationibus; vt stetis perfecti & pleni in omni voluntate Dei*, quasi dicat, nihil in animo superesse debet, quod non repleatur Dei voluntate, & nulla Dei voluntas desit oportet, quæ non totum occupet animum. O verè tùm diues animus si tali repletur bono, quo dum repletus fuerit, in vno cuncta possidet.

Coloss. 1. *Ibid. 4.*

III. PVNCTVM.

SICVT *ergo frequenter dicendum cum Dauide*, DIXI NVNC CAEPI, *sic simul cum Apostolo*, DOMINE QVID ME VIS FACERE; Quia illud vtrumque ad animi renouationem perfectè instituendam est ita necessarium, vt sicut non est renouatio, nisi veteris hominis exspoliatio, ita nec vlla est expoliatio, nisi diuinæ voluntatis perfecta succedat effectio. *Quærite Dominum, & confirmamini: quærite faciem eius semper.* Quid est quærere Dominum nisi eius volutatem? Quid est confirmari nisi confortari, restaurari, renouari? Quid rursum quærere faciem eius, nisi sic eius præsentem habere voluntatem, quasi ipse adesset, & iuberet vel vetaret prout vellet. Quid denique, *semper* quærenda illa facies nisi quod vni voluntati diuinæ sic alia succedat & alia, vt nunquam absit eius voluntas in nostro quouis opere? nec tam spectemus quid in se sit quod agimus, quàm Dei faciem & voluntatem qua moueamur ad agendum. Atque in hoc tam constantes simus, vt nullo inde tædio, nullo fastidio deficiamus. *Ac per hoc*, inquit sanctus Augustinus, *qui diligitur, etiam præsens quæritur, dum charitate perpetua ne fiat absens, optatur: proinde quem quisque diligit, etiam cùm eum videt,*

Ps. 104. *In dictum Ps.*

sine fastidio semper vult esse præsentem, hoc est, semper quærit eum esse præsentem. Et nimirum hoc est; Quærite faciem eius semper, vt non huic inquisitioni qua significatur amor, finem præstet inuentio, sed amore crescente inquisitio crescat inuenti.

Sic ipse Psaltes regius, & in ipsius persona Christus Dominus: *In capite libri scriptum est de me, vt faciam Deus voluntatem tuam; tunc dixi, ecce venio vt faciam Deus voluntatem tuam.* Continuo non acquieuit carni & sanguini sanctus Apostolus, id est, statim atque vocatus est, sic à se ipso defecit in vnam Dei voluntatem perfectè semper adimplendam, vt hoc vnum curaret. *Dummodo*, inquit, *consummem cursum meum, & ministerium verbi quod accepi à Domino Iesu:* nihil præterea vereor, nihil desidero. Hoc est verè esse vas electionis in manu Domini, hoc est verè esse Apostolum, vere vinctum Christi Iesu.

Ps. 39. *Hebr. 10.* *Gal. 1.* *Act. 20.*

Vide quàm longè sis ab hoc ardenti studio diuinæ voluntatis: iterúmque vide quantum illud in nobis optaret Apostolus, ita scribens & sua omnia concludens Scripta: *Deus pacis qui eduxit de mortuis pastorem magnum ouium in sanguine testamenti æterni, D. N. Iesum Christum, aptet vos in omni bono, vt faciatis eius voluntatem: faciens in vobis quod placeat coram se per Iesum Christum, cui est gloria per sæcula sæculorum.* Amen.

Heb. 13.

IN FESTO PVRIFICATIONIS B. MARIÆ VIRGINIS.

Die 2. Februar.

VIDE SVPRA IN HAC PRIMA PARTE, DIEM OCTAVAM ET NONAM IANVARII.

QVOD præcipuè considerandum in hoc Mysterio proponi debet, est illustre Exemplum Beatissimæ Virginis in seruanda difficili lege quà minimè tenebatur. Cuius exempli vis & efficacia vt fructuosius communicetur, animaduertendum est, tria esse præcipua Excusationum capita, quas solent prætendere homines, vt se à seruandis legibus & præceptis eximant.

Primum est Qualitas seu Conditio, cuiuscumque sit rationis & modi. Plus enim sibi licere putant Viri in epulis & immunditiis, quàm mulieres. Minus se peccare putant Milites blasphemando quàm Artifices. Mentiri Mercatores vix sibi esse illicitum putant. Ieiunia imperata qui commodius seruare possent Viri primarij, minus ea seruant; tantáque libertate se ab his & similibus quibusdam præceptis immunes faciunt, quasi nulla religione præcepti tenerentur, quasi id omne licite possent quod per vires & facultates possunt, & quasi dicerent, *sit fortitudo nostra, lex Iustitiæ.* *Sap. 4.*

Alij, quod est secundum caput, non suam Dignitatem vel Conditionem ita spectant, quàm rei agendæ qualitatem seu speciem, si tale est videlicet præceptum vt in eo adimplendo iactura timeatur vel honoris, vel pecuniæ, vel commoditatis cuiuslibet, tunc pro ea quam sentiunt animi repugnantis difficultate, affir-

mabunt ſe id non poſſe, & ſibi tam facile credent non poſſe quam difficile ſentiunt velle id facere. *Nequaquam valemus aſcendere. LEO eſt foris, in medio platearum occidendus ſum.* Num. 13. Prou. 22.

Tertio denique, Nonnulla tempori concedenda eſſe quæ ſemper vſurpare nollent, contendunt alij; quod etſi non negetur in iis quæ non ſunt mala aut vetita, volunt tamen ſibi concedi generatim in omnibus, *Non prætereat nos, flos temporis. NON habent radicem in ſe: ſed temporales ſunt.* Sap. 2. Marci 4.

NON ita vero Sanctiſſima Dei Mater, non ita ſe purgat, fugiendo purgationis legem, non ita ſe excuſat ſecumue diſpenſat, quamuis id licitè poſſet pro illo triplici capite quod enarratum eſt. Primò quidem ratione ſuæ Dignitatis cum eſſet Virgo Mater tam facile poterat ſe à lege redimere quàm aperte legebatur in ipſo legis decreto, ſolam eam obligari mulierem quæ ſuſcepto ſemine maſculum peperiſſet. Deinde autem ſi ratio difficultatis ſpectanda eſſet, nihil profectò poterat pudicæ Virgini grauius & moleſtius cogitari, quàm apparere immundam, & quaſi vnam de cæteris mulieribus ſiſtere ſe Sacerdoti, vt pro ipſa oraret, ſicque mundaretur. O pudendum caſtiſſimæ frontis pondus! ô ponderoſum Virginei vultus pudorem! Leuit. 12.

Denique quid dicetur de Infante? Quid cogitabitur? An illum eſſe agnoſcet Simeon cæterique fideles quem ex Virgine naſciturum Propheta dixerat, ſi ſe mater tamquam immundam purgat? Certe videri potuiſſet cedendum eſſe tempori, nec committendum, vt pro lege ſeruanda Legiſlator deſeratur.

Sed nihil horum valuit apud obſeruantiſſimam Virginem; Obediet Virgo legi mulierum; obediet in re omnium ſibi grauiſſima; obediet omni tempore. Sicque omnibus data eſt in Exemplum, vt nemo ſua in Dignitate, aut in rei aſperitate, vel licentia temporis poſſit ſibi blandiri & indulgere; vnde & ipſa ſub nomine Sapientiæ: *Nunc ergo filij audite me: Beati qui cuſtodiunt vias meas. Audite diſciplinam, & eſtote Sapientes, & nolite abjicere eam.* Prou. 8.

Quamobrem vt conformiter huic Exemplo, caueant omnes ab illis quas prætendunt excuſationibus: ac mandatis Diuinis & Eccleſiaſticis religioſius inhæreant: Tres indicantur Veritates Practicæ contra triplex excuſationum genus, vel ſimul, vel ſeorſim, ſibi aut aliis proponendæ.

PRIMA VERITAS PRACTICA.

CONTRA EXCVSATIONES, A DIGNITATE VEL CONDITIONE PERSONÆ, PETITAS.

Indignum ſua Dignitate ſe ipſe profert, qui Dignitate ſuam Legi præfert.

RATIO EST, Quia indignum ſua Dignitate & Conditione ſe ipſe profert qui palàm abutitur ſua Dignitate, ſeu authoritate & poteſtate, ad roborandam Prauitatem. Quid clariùs? *Sed qui Dignitatem ſuam legi præfert, palàm abutitur ſua Dignitate, ſeu authoritate, & poteſtate, ad roborandam Prauitatem.*

VM enim vt ſupponimus, non ſeruet legem aliquam cui aſtringitur, nec aliud excuſet quam quod ſibi videtur non illa teneri lege, propter ſuam dignitatem, aut vitæ degendæ licentiam; profecto & dignitatem ſuam præfert legi, & palam abutitur ſua dignitate ad roborandam improbitatem. Nam improbitas eſt quod non ſeruet legem, & abuſus dignitatis eſt quod ipſius prætextu non illam ſeruet: quaſi propterea præſideret aliis vt & ipſi legi præeſſet! Deinde vero etiam roboratur improbitas, quando inſigniorum exemplo virorum fulcitur; neque inferiores ita ſibi perſuadent eſſe vetitum, quod à ſuis vident Superioribus non obſeruatum. Adde quod nec ipſi Præſides, ſeu Religioſi ſeu Laïci tanta libertate audent legum infractores coercere quas ipſi violant, ſicque impunitas viget, & impunitate roboratur impietas. Atque hinc Sapiens hoc vno vel maxime conſulit omnibus vt altiores non appetant Dignitatum gradus, ne ſcilicet liberius ipſi peccent, aut alienis implicentur peccatis dum illa non cohibent. *Noli*, inquit, *quærere à Domino ducatum, neque à Rege cathedram honoris. Non te iuſtifices ante Deum, quoniam agnitor cordis ipſe eſt: & penes regem noli videri Sapiens. Noli quærere fieri Iudex, niſi valeas virtute irrumpere iniquitates, ne forte extimeſcas faciem Potentis, & ponas ſcandalum in æquitate tua. Non pecces in multitudinem ciuitatis, nec te* (Eccleſ. 7.)

immitas

immittas in populum : neque alliges duplicia peccata, nec enim in vno eris immunis.

Ergo indignum sua Dignitate se ipse profert qui Dignitatem suam legi præfert, Quia sic manifeste abutitur Authoritate & Dignitate sua : vnde ipsa Sapientia tam grauiter & horrende in primarios illos viros inuehitur, vt nihil Eius verbis ad propositæ Veritatis confirmationem addi queat. *Audite ergo reges & intelligite, Discite Iudices finium terræ. Præbete aures vos qui continetis multitudines, & placetis vobis in turbis nationum, quoniam data est à Domino potestas vobis, & virtus ab Altißimo, qui interrogabit opera vestra & cogitationes scrutabitur, quoniam cum essetis ministri regni illius, non rectè iudicastis, nec custodistis legem Iustitiæ, neque secundum voluntatem Dei ambulastis. Horrendè & cito apparebit vobis : quoniam iudicium durißimum his qui præsunt, fiet. Exiguo enim conceditur misericordia, potentes autem potenter tormenta patientur. Non enim subtrahet personam cuiusquam Deus, aut verebitur magnitudinem cuiusquam : quoniam pusillum & magnum ipse fecit, & æqualiter cura est illi de omnibus. FORTIORIBVS autem fortior instat cruciatio.* Sap. 6.

Vide & Ezechielis caput tricesimum quartum.

SECVNDA VERITAS.

CONTRA EXCVSANTES ALIQVID DIFFICILIVS.

Qui à lege excludit aliquid, excludit à se totam legem.

R*ATIO est, quia ille excludit à se totam legem qui legis seruandæ motiuum & finem excludit.*

Sed qui à lege excludit aliquid quod non seruet, hic legis seruandæ motiuum & finem excludit.

Ergo & excludit à se totam legem. Id est, non modo non seruat illud quod excludit, sed neque alia quæ videtur obseruare. Nam etsi illa quantum ad materiam seu rei substantiam seruet, quia tamen non seruat ex motiuo & fine quo sunt seruanda, non dicitur ea magis obseruare coram Deo, quam qui faceret aliquid tantum quia sibi placet. Sic nempe ille qui quod est difficilius

non facit, sed tantum quod est facilius, neque hoc facilius aliter facit quam quia est facile, & quàm quia placet facere quod est facile, non autem quod difficile. Quod certe non est facere propter motiuum legis seruandæ, quod est Diuinum Dominium seu Diuina Iubentis Authoritas, cui tenemur obedire in omnibus, & tanto magis in difficilioribus quanto magis in illis nostra constaret subiectio, quæ vix apparet in aliis facilioribus. *Si* Matth. 5. *enim diligitis eos qui vos diligunt, quam mercedem habebitis? nonne & Publicani hoc faciunt? Et si salutaueritis fratres vestros tantùm, quid amplius facitis? Nonne & Ethnici hoc faciunt?* Quasi diceret, cùm sint ista facillima, non fiunt ex motiuo supernaturali sed naturali, ac proinde non habent eam vim quam habere debet virtus Christiana cuius merces est regnum Cœlorum.

Sicut de Fide diuina dicitur, quod qui non credit vni articulo propter motiuum fidei, perdit omnino Diuinam fidem, nec vlli credit articulo propter Deum: sic plane sanctus Iacobus Iac. 2. de obseruandis à lege: *Quicumque totam legem seruauerit, offendat autem in vno, factus est omnium reus. Qui enim dixit, Non mœchaberis, dixit, & non occides. Quod si non mœchaberis, occides autem, factus es transgressor legis.* Quasi diceret, nihil tibi prodest seruasse aliud, cum istud transgrediendo factus sis reus legis violatæ: Quo certe Apostoli loco nihil apertius ad Veritatis euidentiam. Sunt quidem eius loci diuersæ Authorum interpretationes: Sunt qui explicent de Charitate per vnius præcepti violationem perdita, & cuius perditione quidquid aliud feceris, tibi perit. Sunt qui de vniuersa lege sic intelligant vt lex vel iustitia legis sit quasi vna corona, vna vestis, vna cyclas aurea, circumdans & ornans totum hominem: quæ tota violatur, si vel vnam ex ea partem demas aut violes: sicut in musica, corrumpitur tota harmonia si vel vna vox dissonet vel absit: nam sic tollitur eius integritas, species & decor: Ita Tirinus & Cornelius. Sed omnium sapientissimè Menochius qui ad cæteras hanc addit quam declarauimus expositionem, *Quia*, inquit, *qui in vno peccat, Iubentis Authoritatem contemnit, quæ in omnibus præceptis motiuum nobis esse debet ad illa seruanda.* Quo in sensu est alia Veritas huic conformis, Feria quarta infra hebdomadam quartam post Pascha in secunda parte.

TERTIA VERITAS.

CONTRA EOS QVI CVLPAM REFERVNT TEMPORI.

Qui culpam refert tẽpori, pœnæ tempus non aufert.

SENSVS & *Ratio eſt, quia qui culpæ reus eſt, pœnæ cum ſit & reus, pœnæ aliquando ſubeundæ tempus non aufert, ſuo tẽpore punietur.* Neque enim eſt vlla culpa quam non ſequatur pœna. *Verebar omnia opera mea*, inquit Iob, *ſciens quod non parceres delinquenti.* Iob. 9.
DELINQVENTI Dominus nequaquam parcit, inquit ibi ſanctus Gregorius, *quia delictum ſine vltione non deſerit. Aut enim ipſe hoc homo in ſe pœnitens punit, aut hoc Deus cum homine vindicans percutit. Nequaquam igitur peccato parcitur, quia nullatenus ſine vindicta laxatur.*

Sed qui culpam refert tempori, culpæ reus eſt, & quidem duplicis, aut certe grauioris quàm ſi ſolum peccaſſet & peccati excuſationem à tempore non repeteret. Sic enim irridet Deum, quaſi non omni tempore colendus eſſet, quaſi Deus daret tempus peccandi, quaſi tùm non eſſet ſanctus vt peccatum non odiſſe poſſet, *Propter quid irritauit impius Deum? Dixit enim in corde ſuo, non requiret.* Pſ. 9. En quo maxime irritatur Deus cùm culpa ſic refertur tempori, quaſi nulla tum eſſet culpa.

Ergo is qui culpam refert tempori, pœnæ tempus non aufert. Valde is errat & decipitur; tantum enim abeſt vt impune tùm peccet, quin duplo grauius puniatur; & quod peccarit, & quod peccato tempus aſcripſerit. *Duplicate duplicia ſecundum opera eius; miſcete illi duplum?* Apoc. 18.

Vide in ſecunda parte Dominicam Quinquageſimæ.

TRES ALIÆ VERITATES PRACTICÆ DE PVRIFICANDIS AFFECTIBVS.

PRIMA VERITAS PRACTICA.

Qui ſe hodie non purificat, ſe magis inquinat.

RATIO *est quia ille se magis inquinat qui fictè & simulate aliquem religionis actum exercet. Sed qui se hodie non purificat, fictè & simulatè exercet illum religionis actum quo benedicti gestantur Cerei. Ergo & se magis inquinat, si non se ante purificet.* Vnde profecto agnoscitur quanta sit hodie necessitas purificandi affectus nostri: & quàm apte sanctus Iacobus dixerit: *Purificate* Iac. 4.
corda, duplices animo.

Prima propositio nihil habet difficile quod exponatur fusius; Nam sese is manifeste magis inquinat qui peccato peccatum addit: tum vero quisque peccatum peccato addit quando in Dei cultu & seruitio fingit se esse qui non est, fingit se humilem qui est superbus, vel obedientem qui est contumax, vel vno verbo, subditum Christo qui Christo in multis resistit; hoc est enim agere Hypocritam & Dolosum quem abominatur Dominus. *Væ vobis hypocritæ quia similes estis sepulchris dealbatis, quæ à foris parent hominibus speciosa, intus vero plena sunt ossibus Mortuorum, & omni spurcitia.* Matth. 23.

SED qui se hodie non purificat, fictè & simulate exercet illum religionis actum quo benedicti gestantur Cerei.

Hæc secunda propositio non ita quidem videtur clara, & fusius declaranda esset quàm hîc tractetur, sed ex his paucis facile cætera colligentur. Primo indicandum quis sit ille actus religionis si bene exerceatur, nempe est professio quædam publica qua testamur coram Deo & hominibus, Christum Dominum esse verum illud Lumen quod dixit Simeon ad reuelationem Gentium, & gloriam Israelitici populi: Nos per eius gratiam & per Euangelij communicationem illo esse lumine sic illustratos vt quod Christus dixit fideliter credamus, & pro ea fidelitate parati simus mori ac deficere, sicut cera deficit à facie ignis, & toti velimus consumi & impendi in illius obsequium, *qui nos de tenebris*
1. Pet. 2. *vocauit in admirabile lumen suum.* Ac proinde Ecclesia dum cereos benedicit, sic Deum inuocat in hunc finem; *quæ extrinsecus annua tribuis deuotione venerari, interius assequi gratiæ tuæ luce concede: vt purgato mentis oculo ea cernere possimus quæ tibi sunt placita.*

Sic itaque si affecti essemus interius, sicut exterius profitemur, insignis esset Religionis actus, quia sic, vt dictum est, profitemur nos totos velle esse Christi, sicut agnoscimus nos illius esse
Ps. 115. totos; quod maxime proprium est Christianæ Religionis. *O Do-*

mine quia ego seruus tuus : ego seruus tuus & filius ancillæ tuæ. Dirupisti vincula mea, tibi sacrificabo hostiam laudis.

Quod si è contra interius, quædam sint in animis nostris quæ huic externæ Professioni repugnent & aduersentur, si quidam forte sint, vt reuera multi sunt, deprauati affectus qui nos à Christi cultu & obsequio tam longe auocent quam virtus & vitium longe disiuncta sunt; nonne ficte & simulate à nobis ille actus religionis exercebitur? Nonne falso dicemus nos esse Christi, cùm verè illius non simus? Nonne erimus illi duplices animo, quos sanctus Iacobus alloquitur, nisi quod etiam imperat, corda nostra purificemus? Quid est enim esse duplicem animo, nisi fictum & simulatum coram Deo, Sicut ait Sapiens; *Ne accesseris ad eum duplici corde*; Quando scilicet interiora cordis non respondent exterioribus, quando vt ait Dauid, *labia dolosa in corde & corde locuti sunt*: Quando, vt describit Propheta, *facti sunt quasi arcus dolosus*, qui nempe non rectà tendit in scopum, sed emissam sagittam in emittentem retorquet potius quam in locum destinatum. Sic enim aperte sanctus Augustinus, iam suprà semel auditus, ac iterùm, *Deprehenderis & detegeris Christiane, quando aliud agis & aliud profiteris*, Id est, in eo agnosceris verus aut fictus Christianus, quando cæteræ actiones non respondent Professioni Christianæ quam præ te fers: quando profiteris te esse Christi seruum, nec tamen Christo seruis: quando fateris te probe nosse quid illi debeas, nec tamen reddis quod debes, non defectu potestatis, sed affectu voluntatis opposito, quem nisi purificaueris, te fictum & simulatum facit eo tempore quo sinceriùs & veriùs esset procedendum, nempe in sacro Religionis actu.

Iac. 4.

Ecclesi. 1.

Ps. 11.

Osee 7.

Tract. de Symb. ad Cathech.

QVAMOBREM Veritas quæ de majori hodie contrahendo cordis inquinamento proponitur, nisi cor ipsum purificetur, euidenter patet. Nam qui sic ficte & simulatè agit, se manifeste inquinat, cum illa cordis duplicitas sit noua cordis impuritas: atque ita necessario ex his duobus alterutrum hodie nobis est eligendum quod sanctus Ioannes futurum dixit; *Qui nocet noceat adhuc : & qui in sordibus est, sordescat adhuc : & qui iustus est, iustificetur adhuc : & sanctus sanctificetur adhuc.* Nempe qui ritè, qui sincerè, qui puro mentis affectu religiosæ debitum seruitutis exoluere sit paratus, quemadmodum præ se fert hodie in hac an-

Apoc. 22.

nua Cereorum celebritate, Sanctus ille est qui sanctificatur adhuc; Qui vero impuros & deprauatos gerit affectus, hic in sordibus est, & sordescet adhuc.

Quæ certe Consideratio digna est quæ attentius expendatur; nam si vel de sola maiori Puritate & sanctitate comparanda nunc ageretur, satis quidem esset ad acuendos nostros animos ex tantæ rei pretio; Sed cum aliud subest, & alterutrum necessario additur, nisi sit puritas major, erit major impuritas; quis tam parum sui studiosus, hanc nouam hodie velit contrahere notam & maculam, vt qua die magis purificari debuit, magis fuerit in-
Matth. 5. quinatus? *Si sal euanuerit in quo salietur? Si sal insulsum fuerit, in*
Marci 9. *quo illud condietis?* Id est, si media illa quæ sunt apta & ordinata purificandis animis inquinentur, quibusnam aliis ipsa modis purgabuntur? Aut non erat gestandus hodie sacer ille Cereus quo tuam in Christum fidem producebas, aut affectus interior erat perpurgandus, quo fides illa vera esset & sincera, non ficta & adumbrata. Licet enim tibi videaris nihil affinxisse, nihil dissimulasse: si tamen affectus interior non is fuit qualem oportet eius esse qui se totum esse Christi profitetur; nihil nisi ficta & simulata fuit illa Professio; nihil nisi exterior fuit religionis species & vmbra pietatis, quæ sola dum habetur, ait Apostolus,
2. Tim. 3. *vera virtus abnegatur.*

Audi eundem de hoc nostro interiori statu differentem, qui
Hebr. 10. ad externos religionis actus est adhibendus: *Accedamus*, inquit, *cum vero corde, in plenitudine fidei, aspersi corda à Conscientia mala, & abluti corpus aqua munda:* Quasi diceret, tam puro corde nos esse tum oportet, quàm cum baptismi gratiam & innocentiam suscepimus. Sic venturum Christum ad mundanda corda nostra,
Malachiæ 3. Propheta ille prædixit qui auditus est in hodierno Sacro: *Ipse*, inquit, *quasi ignis conflans, & quasi herba fullonum, & sedebit conflans & emundans argentum, & purgabit filios Leui, & colabit eos quasi aurum, & quasi argentum.* Id est, sicut aurum & argentum purgantur separatione metalli vilioris quod ipsis admixtum erat, sic purificantur corda, dum affectu semouentur à terrenis & mundanis. Quod alia similitudine sanctus Ioannes præcur-
Matth. 3. sor, exprimebat cùm diceret, *cuius Ventilabrum in manu sua, & permundabit aream suam, & congregabit triticum suum in horreum, paleas autem comburet igni inextinguibili.* O quis tum sen-

ſus impuri cordis? quis porro animus iam iam morituri Chriſtiani quando religioſus ille Cereus in hunc extremum finem domi aſſeruatus, ad manus eius inferetur, quaſi teſtimonium illius fidei quam profeſſus eſt hodie. Poteritne tùm non recordari ſui hodierni ſtatus? poteritne vero recordari & non reformidare iudicium ſuæ perfidiæ, ſuæ deſidiæ, qua magis ac magis ſordeſcere voluit quam purgari?

Rugæ meæ teſtimonium dicunt contra me, dicebat beatus Iob. *Iob. 16.* *At quid per rugas, niſi duplicitas deſignatur*, inquit S. Gregorius? *Rugæ itaque ſunt ſanctæ Eccleſiæ, omnes qui in ea dupliciter viuunt, qui fidem vocibus clamant, operibus denegant.* Et poſt pauca: *Has autem rugas in electis ſuis Sancta Eccleſia non habet, quia videlicet neſciunt aliud de ſe foris oſtendere, & intus aliud habere. Vnde rectè egregius Prædicator dicit: vt exhiberet ipſe ſibiglorioſam Eccleſiam, non habentem maculam, aut rugam;* *Epheſ. 5.* *Maculam quippe & rugam non habet quæ & turpitudine operis, & duplicitate ſermonis caret.* Vide eundem, tertia parte Paſtoralis, admonitione duodecima.

ALIA VERITAS PRACTICA.

Hæc eſt magis aut minus puræ mentis nota certior, velle magis aut minùs purificari.

R*ATIO eſt quia magis aut minus amare puritatem, nota eſt certior magis aut minus puræ mentis. Sed magis aut minus amare puritatem nihil eſt aliud quam magis aut minus purificari velle. Ergo hæc eſt etiam magis aut minus puræ mentis nota certior, velle magis aut minus purificari.*

Quæ quidem Ratio eſt euidentiſſima, & poſſet eſſe communis omni probandæ virtuti; ſed puritati tamen particulatim conuenit, quia hæc inter Virtutes cæteras magis eſt tenera & delicata, theſaurus eſt in vaſe fictili cui conſeruando niſi mens omni cuſtodia cor ſuum ſeruauerit, facile quatitur & diſſoluitur. Non poteſt autem melius conſeruari quam ſi augeatur in dies, roboretur & ſtabiliatur firmius. Sic enim validius reſiſtit oppoſitis, & ſua ſe in incorruptibilitate tuetur. Sic Beata Virgo ſicut erat omnium Virginum puriſſima, ita puritati conſeruandæ & augendæ ſtudebat omnium vehementiſſimè. Vide quæ ſupra dicta

Fer. 6. post Dom. 4. sunt in Aduentu, & in Festo Conceptionis, quibus adde quod huius puritatis, affectu purgationis legem impleuit, vt quantum magis purificari posset, purificaretur, & nos exemplo suo efformaret ad huius Virtutis incrementum magis ac magis procurandum.

Vide quibus id possis modis, & ne tantum attendas quale inde bonum proueniat, sed quale damnum importetur ex minori puritatis cura. Præclare sanctus Augustinus: *quidquid pulcrescit visu, quidquid dulcescit gustu, quidquid blanditur auditu, quidquid lenocinatur odoratu, quidquid mollescit attactu, in his omnibus si incauti fuerimus, surrepentibus concupiscentiis malis, Animæ Virginitatem corrumpi permittimus: & impletur illud quod per Prophetam dictum est: Intrauit mors per fenestras vestras.* (Lib. 50. Homil. Hom. 35.) (Ier. 9.)

Aptè etiam S. Gregorius ad illa verba primi Regum capite decimo quinto: *Vade & percute Amalec, & demolire vniuersa eius: non parcas ei, & non concupiscas ex rebus ipsius aliquid*; NON POTEST, inquit, *tolli menti quod aliquo modo immunda non videat, sed in mirabilem vsum Puritatis deducitur, vt immunda videns, nulla delectationis labe maculetur. Quisquis ergo sic præest carni, quisquis sic mentem regit, ideo præest, ideo regit, quia Amalec cuncta demoliri fortiter potuit. Quis est hic qui parcit Amalec nisi qui aut in cogitatione, aut in ore, aut in carne, lasciuiæ aliquid retinet? Non parcas ei, quia de tam nequissimo vitio nihil accendi debet in mente, nihil permitti ardere in opere. Non parcas ei, vt omnes libidinosi motus omnes obscenæ locutiones prorsus perimantur in corpore, &c.*

ALIA VERITAS PRACTICA.

AD HÆC SIMEONIS VERBA:

Tuam ipsius animam pertransibit gladius. Luc. 2.

Doloris gladium, Animæ Virginis, acerbiorem infert vita peccatoris, quàm Mors filij.

RATIO *est, quia Virginis anima conformis erat animæ & voluntati patientis ac morientis filij.*

Sed

Sed voluntas patientis ac morientis filij talis erat, vt ex vita peccatoris, acerbiori pungeretur doloris gladio, quàm ex morte sua.

Ergo & doloris gladium Animæ Virginis acerbiorem infert vita peccatoris, quàm Mors filij. Quod certe est expauescendum omnibus, tum vero iis præcipue qui se Deuotos Virgini profitentur, nec desistunt à peccatis. Hæc sunt eorum peccata maxime quibus magis affliguntur Mater & Filius, quam ipsa morte Crucis crudelissima.

Ratio tota pendet à malitia peccati quæ est grauior apud Christũ, cui haud dubiè Mater erat cõformis, quàm ipsa Christi Mors, propter has tres causas. Prima, quod peccatum sit offensa Dei & quoddam velut Deicidium, quo Deus moritur in anima Peccatoris, in qua ante peccatum viuebat per Charitatem & gratiam. Vnde dicitur, *Quasi Romphæa bis acuta omnis iniquitas*; ex duplici parte lethalem infert plagam, nempe Deo & animæ peccatrici, *Ecce peruenit gladius vsque ad animam.* At certe Mors Christi si tantum consideretur vt pœna, pœna est & mors hominis non ipsius Dei, nisi per communicationem Idiomatum. Et Christus vt homo vitam & honorem Dei Patris qui in peccato læditur, tanto pluris quàm vitam suam faciebat, quanto Pater maior ipso erat. *Quia Pater maior me est*, inquiebat, *Et in his quæ Patris mei sunt, oportet me esse.*

Eccles. 21. *Ier. 4.* *Ioan. 14.* *Luc. 2.*

Secunda causa est, quia Christus in Morte sua, videbat ordinationem Patris iustissimam quam summopere venerabatur, & inde omnia consequentia bona in Electorum salutem. At verò in peccato, nihil videt nisi quod est purum putum malum & mora inordinatio, directe opposita voluntati Diuinæ quæ nec velle peccatum neć amare potest, imo semper odit & punit. *Mundi sunt oculi tui ne videas malum, & respicere ad iniquitatem non poteris.* Atque ita peccatum simpliciter & absolute malum est & plane inuisum Deo; Passio vero Christi vt Passio, & vt malum est pœnæ, non ita malum est quin maxima in eo, & pretiosissima bona insint, quæ & Deus volebat, & quæ proinde Christus amabat. *Vt cognoscat Mundus quia diligo Patrem, & sicut mandatum dedit mihi Pater, sic facio.*

Hab. 1. *Ioan. 14.*

Tertia denique est, quod vt ait sanctus Thomas, Priuatio finis est grauior quàm eorum quæ ducunt ad finem: Finis autem patientis & morientis Christi quis erat nisi peccati sublatio,

nisi Paternæ gloriæ, salutisque humanæ reparatio, quæ tamen omnia pereunt per peccatum denuo perpetratum; Vnde quàm verum est illud commune Effatum: propter quod vnumquodque est tale, hoc ipsum magis est tale: tam verum sit oportet quod magis acerbum est Christo, Peccati malum, quam propriæ mortis, quia propter peccatum auferendum Mors illa est ordinata: propter Diuinam gloriam & humanam salutem recuperandam Mors illa suscepta est. *Iste omnis fructus, vt auferatur peccatum eius.* Et tamen per peccatorem refertur, & sic perit eius fructus & finis. *Quæ vtilitas in sanguine meo? Christus vobis nihil proderit. Euacuati estis à Christo, à Gratia excidistis. FILIVS Dei conculcatus, & sanguis testamenti pollutus est.* O vulnus Christi dirius lethali quouis vulnere!

Is. 27. *Ps. 29.* *Gal. 5.* *Hebr. 10.*

Cur me inquit grauiori tuorum criminum Cruci affixisti! Vide reliqua eius Verba quæ sunt ex S. Augustino relata, sacro die Parasceues: Vbi & multa quæ huc spectant expromes, Vnde quàm clare pateat Veritas de acerbiori doloris gladio quem infert peccator Animæ Beatæ Virginis, non est apertius demonstrandum: sed qualis inde in peccato considerari debeat mali Grauitas, attentius est perpendendum. Quid enim est, peccator! Quid illud est, vno quasi ictu & Deum Patrem occidere; & Filium grauiori supplicio enecare quam morte Crucis; & Matrem acerbiori gladio transuerberare quàm aspectu pendentis in Cruce filij! Istane possunt credi & fieri? Certe quod credi debeant, motiua sunt cuiuscumque generis; fides est diuina & humana: Scripturæ id aperte pronuntiant, Patres ita exprimunt, sic suadet Ratio; quid ad conciliandum fidem efficacius? An vero id possis de peccato credere, & peccare velle! Nesciebas forte, nec cogitabas cùm peccasti; dolendum est, & dolore intimo diluetur peccatum. Sed deinceps, qui hæc iam audiuisti: Quid deinceps acturus es? An sic liberè & effusè peccabis? an sic lethalem gladium proterue inferes in sinum dolentissimæ Matris? *Mucro, mucro, reuertere ad vaginam tuam.* Vrge hunc motum vehementissimè.

Serm. 181. de temp. *Ezech. 21.*

DIES FESTVS S. MATTHIÆ APOSTOLI, nonnisi post Septuagesimam celebratur: quamobrem in secundam partem remittitur.

VERITATES PRACTICÆ.

COMMVNES OMNIBVS SANCTIS, PRÆTERQVAM APOSTOLIS ET EVANGELISTIS, QVIBVS PROPRIÆ DESIGNANTVR, SVIS LOCIS.

COMMVNIS OMNIBVS SS. MARTYRIBVS.

Tamquam aurum in fornace probauit illos: & quasi holocausti hostiam, accepit illos. Sap. 2.

VERITAS PRACTICA.

Sicut Martyrio vita naturalis, sic Mortificatione vita sensualis.

SENSVS est, quod sicut ne pereat Fides, perdenda est Martyrio vita naturalis: sic ne pereat Fidelitas, perdenda mortificatione, vita sensualis.

RATIO est, quia tale est meritum Fidei, & talis eius obligatio, vt illi postponenda sic vita naturalis.

Sed tale est etiam meritum & obligatio Fidelitatis nostræ, vt illi subjicienda sit vita sensualis.

Ergo æqualiter hæc est exponenda, ne pereat Fidelitas: sicut ne pereat Fides, non dubitatur exponi Martyrio vita naturalis.

I. PVNCTVM.

QVAM sit mirabilis & magnificandus Deus in sanctis Martyribus suis; quanta sit horum gloria, & quantum inde ad perfectam mortificationem incitamentum, fusissime habes in vernacula Meditatione, ad id instituta.

Nunc vero ex multis quæ inde possunt ad praxim erui, hæc Veritas maximè practica & fructuosa videtur, *Vt sicut ne pereat Fides, perdenda est martyrio vita naturalis, sic ne pereat fidelitas, perdenda est mortificatione vita sensualis.*

Ratio fundamentalis hæc est, quia tale est meritum & obligatio Fidei nostræ, vt præferri debeat vitæ naturali; Quod quidem ex triplici capite potissimùm declarari potest. Primum, quia Deus vt Dominus vitæ nostræ id meretur, vt quando imperat, vel quando agitur de honore eius, vitam illi nostram

Deut. 32. & 34. plane consecremus, *Morere,* ait Dominus Moysi: *mortuúsque est Moyses seruus Domini, iubente Domino.* Sic plane quilibet nostrum debet eo iubente mori. Iubere autem intelligitur quando non aliter viueres, nisi eum offenderes, fidem abnegando: Tùm po-

Dan. 13. tius dicendum cum Susanna: *Melius est mihi absque opere incidere in manus hominum, quam peccare in conspectu Domini.*

Deinde id debemus Christo Domino, tùm quod restituit nobis vitam æternam, tũ quòd idcirco suam dedit quali modo scimus,

1. Pet. 2. quàm probroso, quàm indigno! *Christus passus est pro nobis, vobis relinquens exemplum, vt sequamini vestigia eius.* Et quotquot Christiani sumus, hoc veluti Sacramento & iuramento fidei ad illius obsequium ita tenemur, vt citra perfidiam & apostasiam

Matth. 10. resilire non possimus. *Qui negauerit me coram hominibus, negabo & ego eum coram patre meo.*

Denique idipsum debemus animæ nostræ, & saluti æternæ, vt temporalem vitam tam libenter impertiamur, quàm pro-

2. Mach. 6. brosum, quàm inordinatum & indignum esset, Si *propter modicum corruptibilis vitæ tempus,* vt aiebat ille, *maculam: & execrationem sempiternam conquiramus, Nam etsi in præsenti tempore suppliciis hominum eripiar; sed manum Omnipotentis nec viuus nec defunctus effugiam.*

Hoc attendens in agone suo gloriosus Christi Athleta, non exhorruit carcerem, ad Imitationem sui Capitis tolerauit probra, sustinuit irrisiones, flagella non timuit: Et quot ante mortem pro Christo pertulit supplicia, tot ei de se obtulit sacrificia. Sic fusè S. Augustinus. O quàm facili pretio nobis conceditur, quod tam carò sancti emerunt. *Numquid fratres vestri ibunt ad pugnam, & vos hic sedebitis!*

S. August. ser. 44. de sanctis.

Num. 32.

II. PVNCTVM.

SED *tale est etiam meritum & obligatio Fidelitatis nostræ, vt illi subjicienda sit vita sensualis;*

Non est dubium quin si de peccato mortali ageretur perinde obligaremur atque in ipsa Martyrij occasione pro Fide, eámque in rem egregius est tractatus apud S. Cyprianum de duplici Martyrio, vbi hæc inter alia contra peccatorem. *Cùm Tyrannus dicit, abnega Christum & immola Ioui, sæpe lingua negat corde reclamante: quamquam hoc grauissimum crimen, tamen aliquam impietatis culpam eleuat humanæ naturæ imbecillitas. Ibi satanas tibi loquitur per tuam concupiscentiam: abnega Christum, & esto diues, sacrifica mammonæ & Christo nuntium remittito: nec dicit, morere, sed potiùs oblecta oculos. Et tamen tu hic sponte submittis genua Satanæ, & abnegato Christo, te totum illi mancipas.*

Et verò etiam vbi de veniali tantùm ageretur, sicut profectò saltem de eo agitur, quando inordinatus est motus sensualitatis; quàm vera sit propositio vel ex eo patet, quòd vita sensualis longè minor & inferior est vitâ naturali; At vita ipsa naturalis, si opus foret, danda potiùs esset, quàm illud veniale committendum; Quanto igitur magis sensualis? Hinc apte Sapiens: *Pro Iustitia agonizate pro anima tua, & vsque ad mortem certa pro Iustitia.*

Ecclesi. 4.

Quod si triplex illud caput, vnde meritum & obligatio fidei petebatur in primo puncto, volueris attendere, profectò etsi non eandem & omnino parem fidelitatis obligationem concludes; at certè similem suo proportionato modo atque ita nos obstringentem reperies, vt prorsus desinat esse fidelitas, si non sibi subjiciat vitam sensualem. Quale enim illud, & quàm alienum à

fidelitate, præferre Deo, Christo & saluti, seu perfectioni animæ, nescio quam vanitatem, voluptatem & commoditatem corporis, malle offendere Deum, & Christum, quàm suum appetitum! *Hæccine reddis Domino!* Hæccine reddis Christo! vbinam illud quod debes, Cor totum, tota anima, tota mens, tota virtus, tota fortitudo; & omnes vires? Certè non vbi sensualitas; nam quantum est illi datum, tantum de toto detractum est. *Charitas Christi vrget nos,* aiebat Apostolus, *æstimantes hoc, quoniam si vnus pro omnibus mortuus est; ergo omnes mortui sunt, & pro omnibus mortuus est Christus, vt & qui viuunt, iam non sibi viuant, sed ei qui pro ipsis mortuus est & resurrexit.*

Deut. 32.

2. Cor. 5.

Quid porro est, non sibi viuere sed totum Christo, nisi sensualitati renuntiare? Nam certè qui cedit appetitui, sibi viuit, quantumcumque modice cedat: Mors nobis integra per mortem Christi imperatur: *Mortui sumus & consepulti cum illo*; nullus igitur motus vitæ sensualis relictus est, cùm mors totam planè vitam excludat, aut mors dici non possit. Et cum Christus Dominus in hoc esse mortuus, & resurrexisse dicatur ab eodem Apostolo, *vt & mortuorum & viuorum dominetur:* Vidésne quomodo mortuis dominatur? Videsne vt nullo prorsus motu mortui moueantur, quàm ex eius imperio? sic nos viuentes non aliter moueri deberemus. Sic propterea monemur, *exhibere corpora nostra hostiam viuentem, Sanctam, Deo placentem, rationabile obsequium nostrum.*

Rom. 6.

Ibid. 14.

Ibid. 12.

Quanto res verò modica & exigua nobis apparet, tantò fidelitas major probaretur, & tanto arguenda est infidelitas, quæ in re tantilla, se Christo prætulit. Nec porrò leue putes animæ damnum quod hac infidelitate contrahitur; *Nam qui fidelis est in minimo, & in maiori fidelis est: & qui in modico iniquus est, & in maiori iniquus est,* inquit Dominus. Sic probatur fidelitas, vt in igne aurum. Audi scripturam: *Quomodo probatur in conflatorio argentum, & in fornace aurum, sic probatur homo ore laudantis.* Expende hoc anime, inter omnes vitæ sensualis actus, *moueri suis laudibus,* videtur leuius, aut certè parum graue; Et tamen inde probatur fidelitas, vt tibi innotescat nihil tam leue esse in hac materia quod non sit studiosè cauendum.

Luc. 16.

Prov. 27.

III. PVNCTVM.

ERGO *similiter ne pereat Fidelitas, perdenda est mortificatione vita sensualis, sicut Martyrio perderetur vita naturalis, ne periret Fides*, quia sic Deus vtrobique meretur, hoc æquè debemus Christo Domino, hoc saluti & perfectioni animæ, quâ nihil carius post Deum nobis esse debet. *Si oculus tuus dexter scandalisat te, erue eum & proiice abs te: Et si dextra manus tua, scandalisat te, abscinde eam: Et si pes tuus te scandalisat, amputa eum.* His tribus membris seu symbolis designatur triplex concupiscentia, vnde tota conficitur sensualitas, quæ nos à Fidelitate reuocat, sub specie boni, honesti & delectabilis. *Mat. 18.* *Mar. 9.*

At vero, hîc etiam considera, quàm longè digniùs & securiùs triplex illud bonum reperiatur in ipsa fidelitate. Quid enim & honorificientius, & ad omnem commendationem gloriosius, quàm se ita fidelem exhibere Deo, vt ne latum vnguem, ne pro quolibet alio prætento bono, ab eo discedatur? Quibus non præconiis & laudibus hunc fidelem Dominus seruum effert? Compara gloriam quæ à Deo est, cum gloria quæ à mundo? Confer illam Iobi commendationem, quam à Deo promeruit, cum alia quauis quam tibi mundus referre possit: *Numquid*, inquit, *considerasti seruum meum Iob; quòd non sit ei similis in terra, homo simplex & rectus, ac timens Deum?* Vtrùm securius probari à Deo, an ab hominibus? *Væ cùm benedixerint vobis homines?* Et si autem maledicant; *Maledicent illi, & tu Domine benedices.* *Iob. 2.* *Luc. 6.* *Ps. 108.*

Sic perge considerando de aliis concupiscentiis; Quæ commoditas sensualis præ vtilitate fidelitatis? quænam voluptas sensuum præ gaudio animi & præ illa delectatione securæ mentis, quæ est iuge conuiuium? *Quid ergo tibi vis in via Aegypti, vt bibas aquam turbidam?* En Dominus Deus tuus tibi illud bonum longe præstantius offert, & tu illo deserto, paternísque deliciis abdicatis, mauis ad siliquas porcorum recurrere! Caue id omnino, & audi Christum Dominum: *Esto fidelis vsque ad mortem, & dabo tibi coronam vitæ.* Expende verba, *vsque ad mortem*, inclusiuè, seu de vita naturali agatur, quæ sine dubio danda est, potiùs quàm vel leue peccatum admittatur: seu longè magis de sensuali, quæ potiori iure debetur, quoties fidelitas id exigit. *Prou. 15.* *Ier. 2.* *Apoc. 2.*

2. Cor. 4. Et quia semper & vbique exigit, *idcirco semper Mortificationem Iesu in corpore nostro circumferamus, vt & Vita Iesu manifestetur in corporibus nostris.*

COMMVNIS SANCTIS
CONFESSORIBVS PONTIFICIBVS.

Non est inuentus similis illi, qui conseruaret legem excelsi. Ecclesi. 44.

VERITAS PRACTICA.

Et communia singulariter, Et singularia communiter.

SENSVS est, quòd sic communia singulariter tractanda sunt, vt singularitatis nota vitetur, Et à communibus numquam discedas.

RATIO EST, Quia idcirco communia singulariter sunt tractanda, quod ad id Gratia quædam singularis, vnicuique à Deo detur.

Sed illa gratia notam affectatæ singularitatis abhorret, & à communi lege non discedit.

Ergo vtrumque sic temperandum est, vt & communia singulariter obseruentur, & singularia communiter, seu sine præiudicio cõmunitatis. Quod est diligenter cauendum.

I. PVNCTVM.

QVOMODO de vnoquoque sancto Pontifice dicatur, non esse alium similem illi, quanta inde Christi Domini gloria, quantus vniuscuiusque Sancti Pontificis honor,

honor, & alia quæ in hanc rem quæri possent, habes in Meditatione de hoc argumento fusiùs explanata. Inde vero hæc Veritas ad praxim, & ad eorum imitationem deducitur, *quod sic communia singulariter tractanda sunt, vt singularitatis nota vitetur, & à communibus, quantum fieri poterit, numquam discedatur.* Verendum enim esset, ne in aliquod extremorum iretur, si communia communiter solùm fierent, aut si relictis communibus, singularitas notaretur. Quamobrem vtraque simul iungenda, vt & cōmunia singulariter, & singularitas à communione seu communitate non se disiungat. Sic sancti omnes, eandem & communem omnibus legem Excelsi, tam perfectè obseruârunt, vt in illa obseruatione singularis vnusquisque extiterit, nec fuerit inuentus similis illi. Rursum verò singularitatem illam sic temperârunt, vt nullum inde affectationis maculam contraxerint, nec se à communi lege Excelsi separârint.

Hoc ergo primùm expende, quòd communia non communiter sunt tractanda, id est, non communi & neglecto modo, non perfunctoriè, non tepidè, non dissolutè, non vt fieri solet in iis quæ quotidiana sunt, & quæ quodammodo præ assiduitate vilescunt; *sed singulariter*, id est singulari quodam affectu, quasi res propria & noua esset, nouo in dies crescente feruore, quâ mentis attentione & deuotione possis, velut si primò ipsum opus inchoares, velut si extrema esset vitæ actio, de qua iam iam esses rationem redditurus, velut si de mundo conuertendo in ea quantacumq; parua actione ageretur, si denique quàm perfectè & absolute possis, secundũ gratiam singularem ad id tibi datam. *Nam*, vt ait Apostolus, *vnusquisque proprium Donum habet ex Deo, alius quidem sic, alius vero sic.* Et fusiùs paulo pòst. *Diuisiones gratiarum sunt, diuisiones ministrationem, Diuisiones operationum sunt, idem verò Deus, hæc omnia operatur vnus atque idem Spiritus, diuidẽs singulis prout vult:* sicut in vno & eodem corpore multa membra, quæ non eundem actum habent. Hæc & similia frequenter repetit, quæ sic intelligi possunt de Virtute quapiam vnicuique singulariter impertita, vt ad eius singularem actum, singulásque illas actiones, quæ communes omnibus quotidianæ sunt, etiam referri debeant.

1. Cor. 7.

Ibid. 12.

Sic enim idem Apostolus expressè de se, singulísque suis operibus: *Exhibeamus omnem hominẽ perfectum in Christo Iesu, in quo* Coloss. 1.

& laboro certando secundum operationem eius, quam operatur in me, in virtute. Audisne quod dicit secundum operationem eius quam operatur in me, Id est, in singulis actionibus, cùm ad singula concurreret illa Dei operatio; cúmque in hoc Apostolo esset singularis quædam virtus & gratia ad operandum: eius operatio, seu actio erat etiam ita singularis, & perfecta suo modo, vt eius perfectio non esset perfectio S. Petri, nec alterius Apostoli: sicque omnes perfecti essent diuerso perfectionis gradu, vt nullus alteri similis esset non tantum vniuersim pro toto vitæ decursu, sed pro singulis etiam actionibus, quas vnusquisque singulariter ex singulari suo dono exercebat.

1. Cor. 13. Sic denique, quod idem ait, *Super idem fundamentum superædificat alius aurum, alius argentum, alius lapides pretiosos, alius ligna, fœnum aut stipulam*; hoc est, vnam eandemque actionem quam multi facient, alius tam singulariter ab alio & perfectè exercebit, quàm diuersum est aurum ab argento, vel ligno, vel stipula. O qualis diuersitas, non quidem à diuersis actionibus, sed à diuerso agendi modo. Sancti fecerunt eadem quæ nos agimus, & nobis eadem penè, quæ ipsis sunt agenda: Sed aliter illi, & nos aliter! Illi velut aurum, argentum, aut lapides pretiosos actionibus suis singularem virtutem, quâ præditi erant, inserebant; Nos, virtute neglectâ, ex appetitu naturali tantùm agentes, nihil nisi ligna, fænum, stipulam, aut aliam ignis materiam inserimus operibus nostris! Expauesce.

II. PVNCTVM.

SED *illa Gratia notam singularitatis abhorret; & à communi lege non discedit.*

Aduerte singularitatis tum esse notam, si quis sine legitima causa à communi lege discedit. Nam si legem seruandam seruat, etsi alij non obseruent, non est singularitas vitiosa, imo laudabilis: sed illa tantũ singularitas vitio vertitur, quando quis neglectis communibus aliquid extraordinarium supra alios agit, vel in ipsis communibus obseruandis aliquem modum affectat, qui non est in vsu & communi approbatione sapientum vel Superiorum. *Non sum sicut cæteri hominum*, ait in corde suo homo Luc. 18. singularis, & vanus. Ab hac autem affectatione seu nota singu-

laritatis longè est gratia, quæ singulis ad communia singulariter tractanda communicatur; Non enim seipsam destruit gratia, nec Deus est dissentionis Author, sed pacis & ordinis; ac proinde cùm communitatem ipse velit ab omnibus obseruari, licèt ad eius obseruantiam vnicuique det gratiam singularem, non vult tamen illâ gratiâ communitatem destrui, sed potiùs conseruari, efflorere, exornari, & vtiliorem reddi, sicut diuersi membrorum actus non impediunt, imò iuuant totum corpus; & sicut diuersæ voces simul conuenientes concentum gratiorem faciunt: sic planè Communitas exurgit vberior & formosior ex singulis cuiusque virtutibus, dummodo illæ virtutes ad eam obseruandam concurrant, & non destruendam. Hæc sunt prima opera quæ Deus fieri vult ab illo Episcopo qui multis vacabat aliis: *Sed habeo*, inquit, *aduersum te, quod charitatem tuam primam reliquisti. Memor esto itaque vnde excideris, & age pœnitentiam, & prima opera fac, sin autem, veniam tibi cito, & mouebo candelabrum tuum de loco suo.* Vide primum de Imitatione Christi, capite decimo quinto, vbi hæc inter alia: *Cauendum ne piger sis ad communia, & ad singularia promptior, sed expletis integre, & fideliter debitis, & iniunctis, si iam vltra vacat, redde te tibi prout deuotio tua desiderat.*

1. Cor. 14.

Apoc. 2.

III. PVNCTVM.

PATET *ergo sic vtrumque temperandum, vt & communia singulariter fiant, & singularitas nihil communibus omnino præiudicet:* Imò potius, cùm ipsa singularis gratia non detur nisi ad communitatem melius obseruandam, non aliter gratiæ cooperaberis, nisi vtroque simul iuncto, & Communitas singularitate exerceatur, & Communitati singularitas seruiat. Vide in quo deficias aut excedas. Audi S. Gregorium aptissimè ad hæc disserentem in illa Iobi verba, *Iudica mihi si habes intelligentiam, quis posuit mensuras eius si nosti, vel quis tetendit super eam lineam? Cum miro*, inquit, *consilio author ac dispositor noster huic illa largitur quæ alij denegat: alij hæc denegat, quæ isti largitur; mensuras sibi positas egredi nititur, quisquis posse plusquam acceperit conatur. In præcipitio pedem porrigit, qui mensurarum suarum limitem non attendit: & plerumque amittit, & quod poterat, qui audacter ea, ad*

Iob. 38.

L. 28. Mor. c. 8.

quæ pertingere non valet, arripere festinat. Nam & membrorum nostrorum tunc bene ministeriis vtimur, cùm sua eis officia distinctè seruamus: lucem quippe oculis cernimus; vocem verò auribus audimus: si quis autem mutato ordine voci oculos, luci aures accommodet, huic incassum vtraque patent. Si quis odores velit ore discernere, sapores nare gustare, vtriusque sensus sibi ministerium quia peruertit, interimit, dum enim propriis hæc vsibus non aptantur, & sua officia deserunt, & ad extranea non assurgunt. Benè itaque Dauid Propheta, intra acceptas ex diuina largitate mensuras pedem cordis presserat, cùm dicebat, neque ambulaui in magnis, neque in mirabilibus super me. Super se quippe in mirabilibus ambularet, si apparere magnus vltra quam poterat, quæreret: super se namque in mirabilibus attollitur, qui & in his ad quæ non sufficit, videri idoneus conatur. Bene intra has mensuras etiam in ipsa Paulus prædicationis suæ se latitudine coarctabat, cùm diceret, non enim audeo aliquid loqui eorum, quæ per me non efficit Christus.

COMMVNIS SANCTIS DOCTORIBVS.

Qui soluerit vnum de mandatis istis minimis, & docuerit sic homines, minimus vocabitur in regno cælorum; qui autem fecerit & docuerit, hic Magnus vocabitur in regno cælorum. Matth. 5.

VERITAS PRACTICA.

Sic cauendum ne Scientia præferatur Virtuti, vt tamen Scientia non negligatur.

RATIO EST, Quia idcirco scientia non est præferenda Vir-

tuti, ne Virtus detrimentum, ex hac præferentia patiatur.
Sed ex neglecta scientia, Virtus etiam detrimentum pateretur.
Ergo dum cauetur ne Scientia præferatur Virtuti, cauendum est ne negligatur.

I. PVNCTVM.

QVAM parua & pœnè nulla sit coram Deo scientia sine virtute; quàm magna virtus etiam sine scientia; quantus vero & quàm magnus, qui scientiam cum virtute coniunctam habet; satis ampla demonstrat Meditatio quæ est Communis sanctis Doctoribus; Inde vero quæ ad Veritatem nobis propositam illustrandam faciunt, pauca hæc eruemus. Ac primò vt apertiùs videas, quod prima propositione præmittitur, quale detrimentum Virtus patiatur, si ei Scientia præferatur, aduerte quid sit scientiam præferre Virtuti, nempe intellectu & iudicio saltem practico, pluris facere doctrinam atque doctos viros, itemque talenta docendi, concionandi, quàm humilitatem, simplicitatem, Religiositatem & alias Virtutes quæ non ita parent. Deinde voluntatem plus affici erga studium literarum, quàm Virtutis & propriæ perfectionis. Ac denique actu & opere tantum laboris & solicitudinis impendere in studia, vt feruore studiorum intepescat amor virtutum: Orationes, examina, & alia deuotionis exercitia negligentiùs fiant; passiones seu affectiones animi inordinatæ reuiuiscant; superbia, vanitas, æmulatio non bona, ambitio & alia vitia foueantur.

Ex quibus liquide patet quale quantumque detrimentum Virtutes vniuersæ patiantur, atque imprimis Humilitas, Deuotio, Religiositas, Pura intentio, Caritas, Fidelitas & vno verbo, Cura salutis ac perfectionis propriæ. *Comederunt alieni robur eius, & ipse nesciuit; sed & cani effusi sunt in eo, & ipse ignorauit.* Osee 7. Quæ Prophetæ verba paulo diutiùs expendenda essent ad concipiendum detrimentum illud quod Virtutes patiuntur. Duo nempe simul iunguntur, ex quibus tertium sequitur, quod est præcipuè expauescendum. Primum quod ait robur internum & spirituale comedi & consumi. Secundum quod dicit hoc ipsum nesciri & ignorari: Ac tertium denique, quod inde sequi-

tur nullum afferri remedium, & ſic in peius quotidie ruere, & prolabi in eum ſtatum, de quo dicitur: *Vtinam frigidus eſſes aut calidus, ſed quia tepidus es, incipiam te euomere ex ore meo; quia dicis, diues ſum, & locupletatus, & nullius egeo: Et neſcis quia tu es miſer & miſerabilis, & pauper & cæcus & nudus; Suadeo tibi emere à me aurum ignitum, vt locuples fias, & Collyrio inunge oculos tuos, vt videas:* Hoc item valde notandum, quia cùm præcipuè iudicio erretur in præferenda Virtuti ſcientia, vt corrigatur hoc prauum iudicium, ſanandi ſunt mentis oculi, inſpiciendus Chriſtus Dominus, inquirendum eius iudicium, quanta fiat ei iniuria qui aliter iudicauit; quanta eius Sanguini & Gratiæ, quæ non pro ſcientia, ſed pro virtute ſunt effuſa, quanta denique Cœlo, quod non ſcientiæ ſed virtuti promittitur. *Erudire Ieruſalem, ne fortè recedat à te anima mea, ne fortè ponam te deſertam, terram inhabitabilem.*

Apoc. 3.

Ier. 6.

II. PVNCTVM.

SED ex neglecta ſcientia, *Virtus etiam detrimentum pateretur.* Percurre quatuor Cardinales, ad quas cæteræ omnes Morales referuntur, & vide vt ſingulæ offendantur ex contemptu ſcientiæ neceſſariæ comparandæ, Prudentia, Iuſtitia, Fortitudo, Temperantia. Quis non videat ignorantiam, otium ruſticitatem, & alios ſcientiæ defectus cum his pugnare virtutibus? Primò quidem Prudentiam, quid magis nutrit quàm ſcientia? quid magis deſtruit quàm ignorantia? quis credet ignoranti? quis ſe illi aperiat & confidat?

Quid deinde à Iuſtitia magis alienum, quàm neſcire artem quam profiteris? Quid illo iniquius, qui conſultus de re aliqua ad fidem vel conſcientiam pertinente, malè reſpondebit, & alios in errorem trahet? *Nonne ſi cæcus cæcum ducit, ambo in foueam cadent?* Nonne peccaret in iuſtitiam Medicus, qui ex neglecta ſcientia malè corpus curaret? & nonne id Sacerdoti à Domino exprobratur tamquam iniquum & criminoſum; *Quia tu ſcientiam repuliſti, repellam te à me, ne ſacerdotio fungaris mihi.* Et Sapiens: *Qui euitat diſcere, ſentiet mala.*

Matth. 15.

Oſee 4.

Prou. 17.

Fortitudinis etiam manifeſtus eſt defectus, qui laborem fugit ſtudiorum, & inertiæ atque otio ſe abdicat: vnde eſt illa

multa malitia quam docet otiositas, vt ait Ecclesiasticus. *Ecclesi. 33.*

Denique Temperantiæ quanta inde iactura, cùm modus & medium in quo illa tota consistit, ignoratur? aut si ignorans sibi nimis fidit, quanta præsumptio, quanta vanitas, quanti inde lapsus! errores, illusiones & hæreses, cum aperte dicatur: *propterea captiuus populus meus ductus est, quia non habuit scientiam.* *Is. 5.* *Et, QVÆCVMQVE quidem ignorant, blasphemant.* *Iudæ.* Quod si plebeio & Laïco damnosa est ignorantia, quanto magis Sacerdoti vel religioso? *Ponet in Rationali iudicij*, ait *Exodi 28.* Dominus, *Doctrinam & Veritatem.* Et rursus. *Præceptum sempiternum est in generationes vestras, vt habeatis scientiam discernendi* *Leuit. 10.* *inter sacrum & prophanum, inter pollutum & mundum, doceatisque filios Israel omnia legitima mea. SI QVIS ignorat ignorabitur*, ait *1. Cor. 14.* Apostolus. Vnde & suo Timotheo: *Mali homines & seductores* *2. Tim. 3.* *proficient in peius, errantes, & in errorem mittentes. Tu verò permane in iis quæ didicisti, & credita sunt tibi, sciens à quo didiceris; Et quia ab infantia sacras literas nosti, quæ te possunt instruere ad salutem per fidem, quæ est in Christo Iesu. Omnis enim scriptura diuinitus inspirata, vtilis est ad docendum, ad arguendum, ad corripiendum, ad erudiendum in iustitia; vt perfectus sit homo Dei, ad omne opus bonum instructus.* Væ nobis si timidos & ignaros habuissemus Patres; & væ illi animæ audaci, quæ se sine scientia necessaria, & sine studio scripturarum sibi & aliis satis scire præsumit. *Vsquequò imprudentes odibunt scientiam?* *Prou. 1.*

III. PVNCTVM.

S*IC igitur cauendum est ne scientia Virtuti præferatur, vt tamen scientia non negligatur*; Cùm non minus detrimenti virtus possit accipere ex neglecta scientia, quàm ex nimio literarum studio: Sic itaque simul vtrumque coniungendum est, vt alteri non obsit alterum, imò prosit, & sese mutuo iuuent & foueant. Ex virtute scientia comparetur, & per scientiam virtus conseruetur. Robur accedat vtrique ex vtraque, dum per virtutem scientia conquiritur & exercetur, ac per scientiam virtus operatur & præualet. Aptissimè Isidorus: *Tam vitâ, quàm doctrinâ clarere deberet Ecclesiasticus Doctor, nam Doctrina sine vita arrogantem reddit, vita sine doctrina inutilem facit. Vbi tamen es-* *De summo bono c. 36.*

set contentio inter vtramque, tùm planè cedat scientia, neque tempus aut locum virtutis vsurpet. Nam, vt ait S. Bonauentura, *scientia pro virtute relicta postmodùm melius per virtutem reperitur.*

1. Tim. 4. *ATTENDE tibi & doctrinæ*, ait Apostolus, *insta in illis, hoc enim faciens & teipsum saluum facies, & eos qui te audiunt.*

Ep. 81. Hinc S. Augustinus, *Sicut*, inquit, *per ignem & aquam tenenda est via, vt nec exuratur homo, nec demergatur; sic inter apicem superbiæ & voraginem desidiæ, iter nostrum temperare debemus, sicut scriptum est, non declinetis neque ad dexteram, neque ad sinistram.*

Vide 3. par. disc. 40. pag. 1168. de ordine.

Præclarè verò sanctus Bernardus de modo sciendi & fine, vnde penè tota est scientiæ cum virtute coniunctio: *Vt scias*, inquit, *quo ordine, quo studio, quo fine, quæque nosse oporteat. Quo ordine, vt id priùs, quod maturiùs ad salutem; Quo studio, vt id ardentiùs, quod vehementius ad amorem; Quo fine, vt non ad inanem gloriam, aut curiositatem, aut aliquid simile, sed tantùm ad ædificationem tuam vel proximi. Sunt namque qui scire volunt eo fine tantùm vt sciant, & turpis curiositas est: & sunt qui scire volunt, vt sciantur ipsi, & turpis vanitas est; & sunt qui scire volunt, vt scientiam suam vendant pro pecunia, pro honoribus: & turpis quæstus est.*

Serm. 36. in Cant. *Sed sunt qui scire volunt vt ædificent, & charitas est. Et item qui scire volunt vt ædificentur, & prudentia est. Horum omnium soli vltimi duo, non inueniuntur in abusione scientiæ, quippe qui ad hoc volunt intelligere vt benefaciant.*

Pr. 2. *SI sapientiam inuocaueris, & inclinaueris cor tuum prudentiæ: tunc intelliges timorem Domini, & scientiam Dei inuenies, quia Dominus dat sapientiam, & ex ore eius prudentia & scientia.*

COMMVNIS SANCTIS
CONFESSORIBVS NON PONTIFICIBVS.

Sint lucernæ ardentes in manibus vestris. Luc. 12.

VERITAS

VERITAS PRACTICA.

Quantum cuique est Vigilantiæ, tantum Virtutis & meriti.

RATIO EST, Quia ordinariè loquendo, tantùm cuique est virtutis & meriti, quantùm sibi vim facit.
Sed quantùm cuique est Vigilantiæ, tantùm sibi vim facit.
Ergo & tantùm est illi Virtutis & meriti. Quæ sanè consideratio multum valere debet ad commendationem vigilantiæ.

I. PVNCTVM.

QVOD lucernæ illæ ardentes, quæ à Domino commendantur, Vigilantiam significent; quanta sit in se illa Virtus, & quanta fuerit in sanctis Confessoribus, quantúmque inde eluxerint, & progrediendo per tres perfectionis vias ad supremum eius gradum peruenerint, vide si vacat in meditatione ad id declarandum instituta. Veritas verò Practica quæ inde deducitur, & quam hîc solum spectamus, tanti est momenti & ponderis, quanti res ipsa quam continet, nempe Virtus in actu, vel in habitu, de vtroque enim intelligi potest: *Tantum scilicet esse vnicuique virtutis & meriti, quantùm erit vigilantiæ, seu animi vigilantis ad virtutis exercitium.*

Ratio verò quæ affertur, aperta est & sæpe alibi agitata, quòd tantum cuique est virtutis & meriti, quantùm sibi vim facit, vt appetitum, seu partem hominis inferiorem subjiciat rationi, & rationem Deo. In hac enim subiectione & subordinatione partium hominis, totius humanæ vitæ consistit ordo, cui constituendo deseruit tota virtutum connexio. Certè Virtus à Clemente Alexandrino non aliter definitur, *quàm concinna & congrua animi affectio, quæ per totam vitam rationi subjicitur.* L. 9. Pæd. c. 13.

Ipsæ quatuor præcipuæ & Cardinales Virtutes, ad quas cæteræ Morales referuntur, non aliâ magis de causâ dicuntur esse necessariæ, quàm vt istam subiectionem faciant vel conseruent. Vnde non tantùm sic dictæ putantur Cardinales, quòd sint

præcipuæ; sed quòd iis veluti Cardinibus, animâ suis in quatuor potentiis aperiatur Bono, quod est conforme & conueniens rationi, & claudatur Malo, quod est disconueniens. Sícque ad vnamquamque potentiam continendam & perficiendam sunt institutæ, vt Prudentia resideat in intellectu, Iustitia cum duabus aliis in voluntate: sed Fortitudo irascibili continendo deseruit, sicut Temperantia Concupiscibili. *Nihil autem perfectionis vsquam acquisitæ, quod in istis virtutibus non sit*, ait S. Prosper, & alibi fusè monstratum ex SS. Patribus, atque ex ipsa re, totam perfectionem referri ad illam partium seu potentiarum animæ subiectionem, quæ sicut fieri non potest sine virtutum exercitio, ita nec virtutes exerceri sine illa subiectione, & sine quadam vi illata homini ad illam efficiendam.

De Cont. vitæ c. 18.

Vide supra Fer. 5. Dom. 4. & 3. die Ianu.

Qualis enim virtutis actus esset, si non subjiceret appetitum rationi? An posset ille actus esse ordinatus, dum animus inordinatus esset? At nonne tum inordinatus est animus, cùm appetitus non subest rationi? Vbi ergo in illa inordinatione virtus? Planè oporteret virtutem animi tam esse inordinatam, aut prorsus inutilem, si non subjiceret appetitum rationi, quàm verum est tum inordinatum esse animum, quando non subest rationi appetitus. Sed virtutem esse inordinatam aut inutilem, nec ipsæ aures ferre possunt. Manet ergo virtutis exercitium consistere in illa subiectione facienda, & tantum esse cuique virtutis & meriti, quantum sibi vim facit ad illam subiectionem aggrediendam & continendam. *Sic regnum cælorum vim patitur, & violenti rapiunt illud.* O quale motiuum violentiæ sibi inferendæ.

Matth. 11.

II. PVNCTVM.

SED quantùm cuique est vigilantiæ, tantùm sibi cum diuina gratia vim facit, & tantùm subjicit appetitum rationi, & rationem Deo.

Ista enim subiectio tam rationabilis est, & ad eam efficiendam tot rationes nos mouent, vt si aduertat animus, nec vt solet, abripiatur à se ipso, aut indormiscat ratio, planè appetitum domet, ne ab illo dometur. Hoc est enim quod solum excusamus in lapsibus nostris quotidianis, non aduertebam, non cogitabam, quasi diceretur, non essem lapsus si aduertissem. Hoc

est etiam quod in Scripturis propterea tantopere commendatur, vt nobis attendamus, nobis inuigilemus, & ad singula quæque animum applicemus; quasi in hac vna vigilanti cura totum Rationis negotium esset positum, quasi hoc esset Virum esse. *Confortare & esto vir*, inquiebat Dauid moriturus filio suo Salomoni, *& obserua custodias Domini Dei tui, vt ambules in viis eius: vt intelligas vniuersa quæ facis, & quocumque te verteris.* 3. Reg. 2.

Sic ipse Salomon sua scripturus Prouerbia, hunc sibi finem proponit; *Vt detur*, inquit, *paruulis astutia, adolescenti scientia & intellectus*, ad singulas scilicet dirigendas actiones ex rectæ rationis & legis æternæ regula. Quod identidem repetens his & similibus sententiis; *Sapientia*, inquit, *callidi est intelligere suam.* Prou. 1. Ibid. 14.

Quid quòd ipse Dominus, ipsa incarnata Sapientia, nihil in suis præceptis repetit frequentiùs, nihil inculcat vehementiùs quà verbis, quà parabolis, quà exemplis, quàm hoc vnum: *Vigilate, videte, vigilate; quod autem vobis dico, omnibus dico, vigilate.* Et quod magis mireris, cùm ipse in horto, seu monte Oliuarum adesset præsens suis illis tribus discipulis, quos socios suæ tristitiæ sibi asciuerat; *Vigilate*, inquit, *& orate, vt non intretis in tentationem:* Quasi apertè diceret, non satis illis esse, quod adesset præsens, nisi etiam vigilarent: si tamen vigilantiam adhiberent, nihil prorsus damni à tentatione futurum, adeo potens est vigilantia. Marci 13.

Certè sanctus Ioannes Chrysostomus non dubitauit asserere minorem gratiam cum hominis vigilantia plus effecturam, quàm si maior adesset gratia non ita vigilanti. Quod luculentè confirmat exemplo Salomonis & Iobi, quorum ille cum tam multis, quas à Deo consecutus est, gratiis miserè periit, quia non sibi satis attentè vigilauit; hic autem in media gentilitate constitutus, solo rationis lumine, non quidem sine gratia, sed longè impari, quantùm saltem ad externa auxilia, sese contra vniuersas dæmonis vires seruauit, quia scilicet sibi semper præsens aderat, quia, vt ipse, ait, *verebatur omnia opera sua, sciens quòd Deus non parceret delinquenti; Et semper quasi tumetes super se fluctus timeret Deum, & pondus eius ferre non posset*; Id est, dum cogitaret se habiturum Deum offensum, si se impatientiæ daret; sese continuit, ne Deum haberet offensum: sicque sibi aduigilans Iob 9. & 31.

nullum aut exiguum inordinati animi signum dedit. O quantā vis vigilantiæ, cum diuina gratia! O quanta mentis incuria, quæ sic sibi non vigilat!

III. PVNCTVM.

Q*VANTVM ergo cuique est vigilantiæ, tantùm est Virtutis & meriti*; Quia tantam sibi quisque vim facit ad subjiciendum Rationi appetitum, quantam ad id affert curam & solicitudinem, ex qua subiectione appetitus, tota est Virtus & omne
2. Pet. 1. meritum. *Vos autem curam omnem subinferentes*, inquit S. Petrus, *ministrate in fide vestra virtutem, in virtute autem scientiam:* Et quæ plura prosequitur de singulis virtutibus, quæ ab illa cura procedunt: Tùm verò pergens; *Cui enim*, inquit, *non præsto sunt hæc, cæcus est & manu tentans.* Quasi diceret: Totum est à vigilantia; Si cui virtus ita est comparata & acquisita, vt præsto sit ad omne opus, inde est quia ille oculatus & vigilans fuit ad crebros virtutis actus exercendos. Si cui verò non præsto est virtus, non aliunde est, quàm quod is veluti cæcus fuit, & minimè vigilans ad rationis ductum & Gratiæ.

Apoc. 4. Atque hinc mystica illa repræsentantur animalia, plena oculis antè & retro, in circuitu & intus, id est, in ipsis oculis alij sunt
Ibid. 22. oculi, vt qui vigilant magis adhuc aduigilent, sicut qui iusti & sancti sunt, magis adhuc iustificentur: Vnde est illud Apostoli:
1. Cor. 15. *Euigilate iusti, & nolite peccare*; Id est, tantum adhibete vigilantiæ, quantùm necesse est, ad omne prorsus peccatum euitandum; vel potius quantum nouæ in dies adhibueritis vigilantiæ, tanto minùs peccabitis; Et tantò maior fiet vobis accessio Iustitiæ seu virtutis & meriti.

Nihil ne te ista mouebunt ad maiorem vigilantiam? Nihilne
Apoc. 3. te illud Christi Domini, *Esto vigilans*; *NISI vigilaueris, veniam ad te, tamquam fur, & nescies quâ horâ veniam ad te.* Nonne omni hora potest venire? Nonne ergo omni hora vigilandum, ne te non vigilantem reperiat? Nonne qui furem timet, eo cautiùs vigilat, quo certò scit in id furem maximè vigilare, vt incautum
Ps. 12. ipsum adoriatur & spoliet? *Illumina Domine oculos meos, ne vmquam obdormiam in morte, nequando dicat inimicus meus, præualui aduersus eum.*

COMMVNIS OMNIBVS SANCTIS, ORDINIS RELIGIOSI FVNDATORIBVS.

Mortuus est Pater eius, & quasi non est mortuus: similem enim reliquit sibi post se. Eccles. 30.

Laudemus Viros gloriosos & Parentes nostros in generatione sua. Ibid. 44.

VERITAS PRACTICA.

Virtutum Patris nostri Gratia, non sermonibus exprimenda est, sed operibus comprobanda.

VERBA sunt S. Maximi de sancto Eusebio Vercellensi, quorum sensus non est, reticendam esse sermone laudem illius Sancti, quem laudat, cùm ipse sibi pugnantia diceret: sed potiùs quia illum maximè laudandum putat, sic à suis laudari vellet, vt nihil de eius laudibus detraheretur: si verò tantùm sermone laudaretur & non operibus, multum de eius laudibus detractum putat. *Vnde*, inquit, *non sermone sed operibus, comprobanda est virtutum eius gratia.* *Hom. 2. de S. Eusebio.*

ATQVE hinc Veritatis propositæ Ratio est, Quia sic à suis præcipuè Fundator Religiosi Ordinis laudandus est, vt quod est præcipuum in eius laude, non decerpatur.

Sed si tantùm sermonibus & non operibus laudaretur, quod præcipuum est de eius laude, decerperetur.

Ergo non sermonibus tantùm, sed operibus est laudandus.

I. PVNCTVM.

EX multis quæ de hoc argumento habentur in Meditatione Communi sanctis Religiosi Ordinis Fundatoribus, pauca hæc ad Veritatis propositæ declarationem excerpsisse sufficiat: Primum est, maximam ex fundatione ordinis colligi eorum gratiam, virtutem, & meritum. Secundum deinde est, præcipuam inde mereri gratitudinem & laudationem à suis. Tertium denique, sic esse laudandos, vt quod est præcipuum in eorum commendationem & laudem, non reticeatur. Quis hæc non probet? Quis Religiosi Ordinis filius suum laudare Parentem nollet? Quis in eius laude quod præcipuum est & quod maximè facit ad Religiosi instituti & Sancti Institutoris commendationem dissimulari vellet? Nonne præuaricari diceretur ille, qui coram populo Panegyricum sancti Patris aggressus, leuia quædam & vulgaria tantùm expromeret, suppressis aliis, quæ vel maximè celebranda erant & ponderanda?

Non est quidem in immensum efferenda laudatio, vt adulationis aut amplificationis oratoriæ speciem præ se ferat; sed neque est ita constringenda, vt quod ad Dei gloriam & Auditorum ædificationem dici potest, taceatur. Vide Ecclesiasticum, vt abundè laudat suos quosque præstantes viros. Lege Apostolum ad Hebræos, vbi eosdem antiquos Patres satis effusè commendat: Sic & consequentes anni Sanctorum vitas & illustriora facta, piè & religiosè venerati sunt. *Ecce beatificamus eos qui sustinuerunt*: Percurre aliquid mente aut etiam ore, quod in honorem Sancti profundas, & de quo hodie familiarem sermonem habeas.

Heb. 11.
Iac. 5.

II. PVNCTVM.

SED si tantùm sermonibus exprimeretur eius laudatio, & non operibus comprobaretur; quod præcipuum est in eius laude, decerperetur.

Illud enim est præcipuum in aliquo commendando quod maximè id attingit, propter quod præcipuè commendatur. Certum est autem sancti Ordinis Fundatorem à suis maximè hoc

nomine coli, quia eorum Pater est & Institutor: vnde sequitur quòd quidquid spectat ad hanc institutionem, maximè spectat ad Institutorem; Et quò Institutum est nobilius aut sanctiùs obseruatum, certe & Institutoris gloria nobilior, & laus illustrior. Nam licèt propriè vita filiorum vitam patris non attingat, & merita vtrorumque ita personis definiantur, vt vnusquisque quod gessit siue bonum, siue malum, id secum portet: si tamen spectes communem hominum sensum, & humanam æstimationem, eámque à ratione non abhorrentem; facile iudicabis, probatos filiorum mores in Patris gloriam redundare, aut eorum degenerem vitam in eiusdem confusionem & ignominiam quandam refluere. Vnde aperte Sapiens, *Confusio patris est de filio indisciplinato*; Viuit enim Pater in filiis, & licèt mortuus, *quasi non mortuus, similem enim reliquit sibi post se*, In cuius scilicet similitudine ita viuat, vt si sancto Patri filius sit similis, sanctus in filio Pater habeatur; aut si filius dissimilis, certe ne quid filio simile dicatur de Patre: hoc saltem dicetur, non repræsentari nec commendari Patrem in filio, & proinde quod est præcipuum in eius laude, decerpetur.

Ecclesi. 22.

Ecclesi. 30.

Neque verò id tantùm ex vulgi aut hominum opinione, sed ex ipsius sancti Patris Fundatoris, atque adeo ex ipsius Dei sensu id certissimum, quòd si eorum mens & sententia quæreretur, quâ re præcipuè commendari vellent in terris, Sanctos Religiosorum Ordinum Institutores: responderent haud dubiè, illâ potissimùm, quæ peteretur ab instituti obseruantia & constanti Religiosorum disciplina. Cùm enim in Creatione talis instituti nihil aliud spectârint, quàm diuinam gloriam & animarum salutem ac perfectionem, quæ inde sequebatur ad perpetuam posteritatem: Quid aliud desiderare modò possint, quàm quod ipsi primo intenderunt? Quâ re vna magis glorificari & gaudere possint, quàm si quod instituerunt, sanctè obseruetur? Aut quid tandem de sua glorificatione, de suo accidentali gaudio, & de sua commendatione magis detrahi & decerpi dicent, quàm si quod maximè cupiebant, detrahatur?

Gaudium meum & corona mea, dicebat suis Apostolus: *Quæ est enim nostra spes, aut gaudium, aut corona gloriæ, nisi vos?* Quamdiu scilicet integritatem vitæ seruabant; vnde si deflexissent in prauitatem, certè illud gaudium & coronam gloriæ Apostolo

Phil. 4.

1. Thess. 2.

Phil. 3. detraxissent. Vnde & ipse idem: *Multi ambulant, quos sæpe dicebam vobis, nunc autem & flens dico, inimicos crucis Christi, &c.*

Ah quale probrum Patri à Filio, quando inimicum se eius rei facit, quam præcipuè dilexit Pater! Et quale probrum à Patre filio! Ne me voces Patrem tuum, quia te filium non noui: cùm te per Crucem & disciplinam religiosam in Christo genuerim, quam tu excussisti.

III. PVNCTVM.

ERGO *non sermonibus tantùm, sed longe magis operibus à Religioso filio, sanctus Pater est laudandus:* Cùm alioquin præcipuam eius laudem laudando decerperet; quod certè impium & non ferendum. Nam si sanctus Chrysostomus sermonem integrum de hoc argumento instituit, & more suo grauiter & Christiane probârit, non esse laudandos Martyres, aut esse imitandos: quanto magis id verum esse oportet de sancto Patre à filiis, aut non laudando, aut imitando. Nam, vt ante dixi, imò vt dicit Apostolus, alioquin præuaricari est; *Si quæ destruxi,* inquit, *iterũ hæc ædifico, præuaricatorem me constituo.* At tu qui laudando religiosissimum Patrem, destruis Sermone mundum & mundana, quæ conculcauit: nonne & ea rursus ædificas, cùm re & opere te mundanum ostendis? Nonne ergo & te præuaricatorem constituis? *Redite præuaricatores ad cor; VIDETE vocationem vestram;* videte Patrem vestrum: *Attendite ad petram vnde excisi estis, & ad cauernam laci de qua præcisi estis; Attendite ad Abraham Patrem vestrum: & ad Saram quæ peperit vos, quia vnum vocaui eum, & benedixi ei, & multiplicaui eum.*

(Serm. de Mart. Tom. 3. — Gal. 2. — Is. 46. — 1. Cor. 1. — Is. 51.)

QVOMODO obscuratum est aurum! mutatus est color optimus! dispersi sunt lapides Sanctuarij, in capite omnium platearum! Filij Sion inclyti, & amicti auro primo, quomodo reputati sunt in vasa testea, opus manuum figuli. Candidiores Nazaræi eius niue, nitidiores lacte, rubicundiores ebore antiquo, Saphyro pulchriores. Denigrata est super carbones facies eorum, & non sunt cogniti in plateis.

(Thren. 4.)

Hæc melius vnusquisque de se dicat aut cogitet, quàm de aliis.

COMMVNIS

COMMVNIS SANCTIS VIRGINIBVS.

Prudentes acceperunt oleum in vaſis ſuis, cum lampadibus. Matth. 25.

VERITAS PRACTICA.

Virgo ſponſa Chriſti aut eſt vigilans ad integram perfectionem, aut non eſt Prudens.

RATIO EST, *Quia in magnis cæptis*, & iam fœliciter pene ad ſummum perductis, *non eſt prudentis deficere ob exiguos qui ſuperſunt ſumptus.*

Sed ſi virgo ſponſa Chriſti non eſſet vigilans ad integram perfectionem, ita deficeret.

Ergo aut erit vigilans, aut non erit prudens.

I. PVNCTVM.

ADVERTE primò quòd quidquid dicitur de Virginibus, id tàm competit Viris, quàm Virginitas aut caſtitas his verè conuenit.

Secundò alias eſſe virgines mundi, alias eſſe virgines ſponſas Chriſti, vt fusè habetur in meditatione de hoc argumento. Summa eſt, virginem ſponſam Chriſti eam eſſe, quæ virgo eſt, vt ſponſa Chriſti ſit, & vt illi propius adhæreat, & ei ſoli placeat. *Deſpondi vos vni viro, virginem caſtam exhibere Chriſto.* 2. Cor. 11.

Tertiò denique talis virgo, & ſponſa Chriſti non modo debet inuigilare ſuæ puritati corporali, ſed & ipſius animæ, *vt* 1. Cor. 7.
ſit ſancta corpore & ſpiritu, & mundans ſe ab omni inquinamento 2. Cor. 7.

carnis & spiritus, perficiat sanctificationem in timore Dei, vt ait Apostolus.

Hæc est Veritas modò consideranda, quæ duplici ex capite deduci & declarari potest; Primò quatenus virgo seu anima, sponsa est Christi, perfectioni seu perfectissimæ integritati corporis & animæ vacare debet, quia hoc exigit sacrum istud Connubium, vt sponsa tota sit sponsi, sicut sponsus totus est sponsæ; Et tanto firmiùs simul cohæreant, quanto magis similes & conformes inter se erunt. Et hoc videtur Christus Dominus innuisse cùm virgines illas repulit à sacris nuptiis, quibus deerat
Cant. 6. in vasis oleum. *Columba mea*, inquit Sponsus, *perfecta mea*: Ni-
Ibid. 2. hil illi desit oportet, quin vere dicat; *Dilectus meus mihi, & ego illi qui pascitur inter lilia.*

Sed quia de hoc capite ac genere perfectionis supra dictum est; Secundum, vnde veritas proposita deducitur, & quod est paulo attentius expendendum, hoc scilicet est, quod alioquin virgo, sponsa Christi, non esset ex prudentibus, sed ex fatuis virginibus, nisi ad integram perfectionem vigilaret. Non est enim prudentis sed fatui deficere ab incæptis gloriosis propter exiguos aliquos sumptus qui supersunt, quíque in manu sunt, postquam in illis iam plurimas expensas feceris, facillimèque ad exitum perduceres si quod est in manu, esset in opere; id est, si quod commodè posses, id velles exequi; Nam duplex ibi jactura est deploranda: Illa scilicet quâ inchoatum est opus; Et ea quâ imperfectum relinquitur. Est porrò sapientis sic ante initium operis præuidere finem, vt nisi videat posse perficere, non illud incipiat, aut si præuidit posse, réque ipsâ possit perficere
Luc. 14. quod incipit, non desistat. Hoc Christus Dominus duplici similitudine grauiter æquè ac planè demonstrat. *Quis enim*, inquit, *ex vobis volens turrim ædificare, non priùs sedens computat sumptus qui necessarij sunt, si habeat ad perficiendum, ne posteaquàm posuerit fundamentum, & non potuerit perficere, omnes qui vident, incipiant illudere ei, dicentes: quia hic homo cæpit ædificare, & non potuit consummare? Aut quis Rex, &c.* Certè si ille ridendus vt imprudens & fatuus, qui non potuit consummare quod cæpit: quanto magis ille, qui nolit, licèt possit.

II. PVNCTVM.

SED si virgo sponsa Christi non esset vigilans ad integram perfectionem, ita deficeret ab inceptis, ob exiguum aliquid quod superest post tam multas impensas, quas iam vltrò & sponte fecit.

Expende primò, quale sit opus, quàm arduum, quàm difficile, quàm gloriosum, vouere aut consecrare Deo virginitatem, pudicitiam aut castitatem, sicut Religiosi, vel Sacerdotes, aut alij sese Deo dicant. Quàm multæ simul virtutes concurrunt ad illud cœleste consilium suscipiendum! quanta è cœlo gratia! quanta ex animo virtus! quot luctæ, quot certamina, quot victoriæ de mundo, de carne, de dæmone! Martyrij genus est nobilissimum perpetua illa castitas, siue ob rei dignitatem, siue ob religiosam consecrationem, siue ob difficultatem. *Assume*, inquit S. Hieronymus, *scutum fidei, loricam Iustitiæ, galeam salutis, procede ad prælium: habet & pudicitia seruata martyrium suum.* Et S. Augustinus. *Sicut Castitas, Veritas, & Iustitia Christus est: sic & ille qui eis insidiatur, persecutor Christi est: Illε vero qui castitatem in aliis & seipso custodire voluerit, Martyr erit. GENVS Martyrij est*, inquit S. Bernardus, *illo quo cæduntur membra, horrore quidem mitius, sed diuturnitate molestius.*

Ep. 8. de Virg.

De Honest. mul. c. 13.

Serm. 30. in Cant.

Eò igitur cùm virgo iam venerit, cum sublime hoc & Angelicum viuendi genus, omnibus abdicatis oblectamentis, susceperit: nonne dicenda est expensas iam fecisse plurimas & præcipuas ad illius mysticæ turris ædificationem, seu ad perfectionis finem attingendum? Quod vero superest, quid tandem potest esse? Vanitas fortè aliqua expurganda, solicitudo forte intentior in pietatis exercitiis, linguæ moderatio, aut quid simile, cui si virgo paululum aduigilaret, facillimè rem totam conficeret, & perfecta esset. Desinat verò vigilare, tum certe vana erit & superba, indeuota, intemperans linguæ & oculorum, vno verbo imperfecta. At nonne hoc est deficere propter exiguum nescio quid, post tot impensas factas? Tanta passa erit sine causa! *cur non recogitat dicens; Cui laboro, & fraudo animam meam bonis? Quid prodest ei, quod laborauit in ventum?* Quamdiu enim vana, aut indeuota erit, non attinget perfectionem, cui tamen attingendæ tantum contulerat, quanta est virginitas

Gal. 3.

Eccl. 4. & 5.

cæteræque eius comites & administræ virtutes.

III. PVNCTVM.

ERGO *certissime non est prudens, sed fatua illa virgo, quæ in re tam exigua deficit, qualis est modica vigilantia*; cuius tamen defectu totum perit, quod prætendebat, aut certe non consummatur & perficitur. Cùm enim perfectio prætendatur, illáque desit ob defectum vigilantiæ necessariæ, certè non consummatur opus; & est virgo deridenda vt fatua. Neque aliter quinque illæ Virgines sic denominatæ sunt à Sponso, quàm quia, vt ait S. Ioannes Chrysostomus, *maiori certamine superato, in faciliori totum perdiderunt.* Quid est enim pecunia illa, vel diligentia quæ ipsis oleo conquirendo erat necessaria, si comparetur cum virginitatis gloria? & tamen defectu illius pecuniæ, vel diligentiæ, Virginitatis effectum non obtinerunt. *Nescio vos*, inquit Sponsus, licèt virgines essent, licèt haberent lampades, licèt expectâssent ad ianuam, licet pulsarent fores, & miro sponsi affectu tenerentur: quia tamen non vigilantes, non attentæ lampadibus suis quæ erant sine oleo, nesciuntur, repelluntur, & irridentur.

Hom. 79. in Matth.

O quàm illud potens & efficax ad perpetuam sui custodiam & vigilantiam! Est enim naturale & supernaturale, quatenus id humanæ naturæ est, velle prudentem haberi, aut certe nolle fatuum reputari: & id gratiæ ac supra naturam, sic velle à Deo commendari, aut nolle ab eo reprobari. Ergo in id Anima mea quantum tibi est naturæ & gratiæ, in id totum confer & collige, vt vigiles ad omnia, nihil per incuriam aut desidiam negligas: non indormites, ne statim postea dormias, sicut istæ virgines fatuæ *dormitauerunt, & dormierunt*, id est, à leui culpâ, seu negligentiâ in grauiorem ceciderunt.

Denique sicut in materia Castitatis, sic vbique vigila, sic certa, sic vince pro integritate perfectionis, vt possis vniuersim cum Sara Coniuge Tobiæ dicere: *Mundam seruaui animam meam ab omni concupiscentia.* Sic apte S. Cyprianus ad virgines; *Quarum*, inquit, *quò sublimior gloria, maior & cura est. Flos est ille Ecclesiastici germinis &c. Neque inanis hæc cautio est, & vana formido, quæ ad salutis viam consulit, quæ Dominica & vitalia præcepta*

Tob. 3.
De disciplina & habitu Virginũ.

custodit, vt quæ se Christo dicauerint, & à carnali concupiscentia recedentes tam carne quàm mente se Deo vouerint, consumment opus suum magno præmio destinatum.

COMMVNIS SANCTIS NON VIRGINIBVS.

Mulierem fortem quis inueniet? Prou. 31.

VERITAS PRACTICA.

Quâ ratione difficile est Mulierem fortem inuenire, eâdem facile est inuentam prædicare.

RATIO EST, *Quia idcirco difficile est Mulierem fortem inuenire, quòd vt mulier fortis inueniatur, multa sunt illi expugnanda quæ difficile est expugnare.*

Sed si semel ea expugnauerit, sicque fortis inuenta fuerit, tum valde laudanda est Mulier, atque inde propterea facile est illam prædicare.

Ergo quâ ratione difficile est mulierem fortem inuenire, eâdem facile est inuentam prædicare, seu summis efferre laudibus: Vnde disces quid sit verè laudabile in muliere: quid sit quod fortem & laudandam efficiat.

I. PVNCTVM.

QVÆ Sancta Mulier colitur, non dubium quin fuerit fortis, cum ad sanctitatem nonnisi fortitudine perueniri possit. Quod autem tam fortis fuerit, vt ad eam sanctitatem peruenerit quæ in ea colitur, inde potissimum laudanda

est & prædicanda : Sicut enim tam rarum est mulierem fortem inuenire, vt sapiens quærat, quis eam aliquando inueniet; ita, si quæ fortis inuenta fuerit, inde profectò est tanto magis laudabilis, quanto est rarior. Atque ipsâ illâ ratione, quâ difficile est fortem inuenire, eâdem facile fiet, vt inuenta laudetur & prædicetur; seu quod idem est, vt quam sit laudabilis, demonstretur. Quæ quidem Veritas modò expendenda sic vniuersim declaratur, vt particulatim sanctæ Mulieri de qua celebritas siue sermo instituitur, accommodari possit, & vnicuique fructum inde colligenti qui potest elici.

Age ergo quænam est ratio, cur sit tam difficile mulierem fortem inuenire? Hæc nempe est, quòd vt fortis inueniatur, multa sint illi expugnanda, quæ difficile est & perrarum expugnare. Est enim omnis mulier, atque illa præsertim quæ viro nupsit, naturali propensione tam variis affecta & addicta mundi rebus, vt humanum affectum inde extrahere, sit quàm difficile. Nisi autem affectu suo sit valde temperata, numquam fortis censebitur; cùm in eo potissimùm sita sit fortitudo, vt affectionibus animi resistatur, quibus qui cedit, non nisi mollis, infirmus, & imbellis habetur.

Quænam porro sint illæ res, quibus nupta Mulier seu materfamilias communi sexus inclinatione, seu particulari sui ductu ingenij afficiatur; tu ipse vide quantæ sint, quæ naturalem appetentiam vehementiùs excitent, & agnosce illas omnes esse, quæ illius animum implicant; diuitiæ abundantes, domus ampla, supellex varia, vestes excultæ, ornatus omnis, viri summa authoritas, natorum gratia non vulgaris, & quicquid demum oculis placet, hoc totum mulier appetit; & in hoc appetitu tota conquiescit & tota viuit, nisi totis viribus sibi resistat, nisi secum pugnet, vt appetitum rationi & gratiæ subjiciat. Quod quàm sit difficile, vel ex eo patet quòd sibi ab aliis resisti vix vmquam patiatur mulier, quanto minùs à se, si potest sibi indulgere quod cupit? Quod si non potest, eò acriùs cupiditas excitatur, amor in dolorem transit, & dolori resistere non est minor difficultas, Eccli.25. quàm amori. Hinc aptè Sapiens, *Mulier si primatum habeat, contraria est viro suo, & si non ambulauerit ad manum tuam, confundet te in conspectu inimicorum*: Quia scilicet cupiditate solâ mouetur, qua etiam cæteros mouere vellet potiùs, quàm ab ea

dimoueri. O quàm ſapienter Apoſtoli toties iterant & commendant, *vt ſint mulieres ſubiectæ viris ſuis.* *Epheſ. 3. Coloſſ. 3. 1. Pet. 3.*

II. PVNCTVM.

SED ſi ſemel difficultates illas expugnârit Mulier, ſicque fortis inuenta fuerit, tum valde laudanda eſt, atque inde propterea facile eſt illam prædicare.

Certè ſi ſit inde valde laudanda, facile eſt etiam, inde illam prædicare, ſeu ſuis ornare laudibus. Quòd inde autem ſit valde laudanda, tam manifeſtum eſt, quàm Virtutem eſſe laudabilem, & quàm apertè patet ſeipſum vincere, virtutem eſſe præcipuam, totque eximios eſſe virtutum actus, quot variæ occurrent ſui vincendi occaſiones & difficulates. Atque hîc ſi à theſi ad hypotheſim ſeu ad particularem alicuius mentionem deſcendas, exponi poſſunt, quæ & quanta habuerit peruincenda, quâ fortitudine peruicerit, quibus inde virtutibus eluxerit, & quibus propterea laudum encomiis ſit euehenda. Neque enim duntaxat vitium quod à cupiditate proficiſcitur, hac fortitudine impeditur, ſed illâ cupiditate ſemel repreſsâ, omne genus boni in domeſticos & externos exercetur. Nam ſicut vbi malè mulier, nihil peius; ſic vbi bene, nihil melius. Vide Eccleſiaſtici caput viceſimum quintum, & viceſimum ſextum, in quorum altero, quantùm de muliere nequam, tantùm in altero de muliere ſancta fuſe diſſeritur. Percurre etiam quæ de forti muliere Prouerbiorum trigeſimo primo capite referuntur, & quanta inde virtutum & laudum ſeges colligi poſſet, facile eſt intueri. *Eccleſi. 25. & 26.* *Prou. 31.*

O quantum nobis bonorum quotidie deperit noſtrâ negligentiâ! En mulier in re ſua domeſtica, in lana & lino, in omni denique manuum ſuarum opere, ſanctitatis cumulum ſibi collegit, nos ne toto anno id conſequemur, quod vno illa momento!

III. PVNCTVM.

QVA ratione igitur difficile eſt mulierem fortem inuenire, eâdem facile eſt inuentam prædicare, Cùm difficultas inueniendæ fortis proueniat à difficultate fortitudinis exercendæ

contra naturalem ſexus propenſionem in omnium rerum cupiditatem, quæ cupiditas quando etiam reprimitur, tum fortis apparet mulier, & tantis propterea digna eſt laudibus, quantæ res erant concupiſcibiles quæ fortiter vel omnino contemptæ ſunt, vel ad ſolum vitæ vſum ex virtutis præſcripto reſeruatæ.

In Officio Eccleſ. *Regnum mundi & omnem ornatum ſæculi contempſi propter amorem Domini mei Ieſu Chriſti.* Hoc eſt eſſe mulierem fortem; hoc eſt eſſe tam præclarum, quàm rarum; hoc denique eſt quod tam facile de inuenta prædicatur, quàm difficile eſt inuenire de qua prædicetur.

Hinc fortaſſis Iſraelitæ, cùm de acceptis donis inſigniores Deo gratias referre vellent, vel offenſum ſibi efficaciùs propitiare Numen, nihil excogitarunt accommodatius, quàm vt *Num. 31.* Deo præſentarent, quod cupiditatem habendi ſolet vehementiùs, ſeu in viris, ſeu præcipuè in mulieribus excitare: nempe periſcelides & armillas, annulos & dextralia, ac murenulas, quæ cuncta Deo magnificè ab ipſis oblata commemorantur, non tam ex rei oblatæ pretio, quàm ex Offerentium animo, qui re admodum carâ & deſiderabili ſeſe viriliter denudabant.

Eximia eſt in hoc genere, Temperantia & Fortitudo Reginæ *Eſth. 14.* Eſther, quæ ſic de ſe, Domino. *Tu ſcis*, inquit, *neceſſitatem meam, quòd abominer ſignum ſuperbiæ & gloriæ meæ, quod eſt ſuper caput meum in diebus oſtentationis meæ, & deteſter illud quaſi pannum menſtruatæ, & non portem in diebus ſilentij mei.* Si ſic Iudæa mulier, quid Chriſtiana? Numquid hæc Regina ſurget in iudicio contra mundanam animam, quæ à Chriſto edocta mundum contemnere, minùs contemnit quàm illa Chriſti prorſus ignara? Recte admodum ſanctus Gregorius Nazianzenus: qui ex omnibus humanis & terrenis bonis hoc vnum verè bonum reperiebat, quod in his haberemus quæ propter Deum poſſemus deſerere, & nos ei ſimul cum bonis dare.

IN DEDI-

IN DEDICATIONE ECCLESIÆ.

Pauete ad sanctuariũ meum, ego Dominus. Leuit. 26.

VERITAS PRACTICA.

In loco sacro non pauere, pauendum est.

RATIO est, qui vbi se Deus magis præsentem & magis colendum præbet, ibi non pauére, pauendum est.

Sed in loco sacro se Deus magis præsentem & magis colendum præbet.

Ergo ibi non pauére, pauendum est, & profectò cauendum.

I. PVNCTVM.

QVOD ait Sapiens, *Nemini spatium peccandi dedisse Deum*, de locorum ac temporum spatio perinde posse intelligi, nemo ignorat, qui sciat Deum non minus esse immensum quàm æternum. Sicut enim æternitate sua Deus omnium spatia temporum sic comprehendit vt nullum sit tempus quo non sit Deus, & quo colendus non sit; ita prorsus immensitate sua, locorum vastitatem omnium sic complectitur, vt nullus sit omnino locus, in quo non subsistat, & vbi non sit timendus. *In ipso enim viuimus & mouemur & sumus.* Eccl. 15. Act. 17.

Verùm his non obstantibus, sicut certos quosdam dies desi-

gnauit, quibus insigniùs coleretur; ita quædam sibi loca sacrat & dedicat, in quibus singulari cultu vult timeri. *Custodite,* inquit, *Sabbata mea, & pauete ad sanctuarium meum.* Videsne vt loci simul ac temporis venerationem iungat? Audisne verò quo exprimat verbo loci cultum quem exigit? *Pauete*, inquit, ad illum quem mihi dico consecroque locum. Quis crederet ita esse tremendum, nisi Deus ita ipse imperaret? Quis autem dubitet sic ipso edicente? Et tamen quàm id paucis persuasum est? quàm multi è contra sunt, qui non modo non pauent aut tremunt in locis sacris sed vix à profanis ea discernunt, neque minus audacter & liberè quidquid animo libuerit, & cogitant & effutiunt, quàm si sacer & sanctus non esset locus, aut quàm si nulla sanctitatis eius esset habenda ratio.

Quamobrem illud in primis ad praxim, quando de locis sacris agitur, intelligendum est, quo sint à nobis cultu frequentandi. Sicut verò ille cultus non alio potuit expressius verbo designari quàm *pauoris*, ita quàm sit debitus ille pauor vix aptius repræsentari queat, quàm si dicatur, *In loco sacro non pauere, pauendum est.* Sic enim cum diuina gloria non modo res nostra coniungitur, sed in re nostra damnum æquè proponitur ac emolumentum, id est, damnosum æque demonstratur, non pauére; ac pauére, fructuosum: Quod genus persuadendi plurimùm valet.

Sic vtrumque porrò demonstratur. Vbi se Deus magis præsentem ac colendum præbet, ibi non pauére, pauendum est; Qua quidem in propositione tria videntur distinctè perpendenda. Primum, quid sit quòd Deus se in vno magis loco præsentem statuat quàm in alio, cum sit æquè præsens in omnibus. Secundum, quid sit & quamobrem Deo præsenti pauor ille concitandus? Ac denique Tertium, cur nisi tum paueas, sit propterea magis pauendum.

De primo, non minor esse posset quæstio, cur dicatur Deus esse in loco: quàm cur dicatur in vno potius quàm alio? nam si propriè loqui velis, Deus nullibi est quàm in seipso; quapropter à sanctis Patribus dicitur illocabilis, incomprehensibilis, incircumscriptus, & non esse in loco, sed ipsum sibi esse locum. Sic
L.1. de fide c.16. inter alios S. Ioannes Damascenus. Quid est igitur cur non tantum esse in loco, sed vbique locorum & creditur, & ipse per Pro-
Ier. 23. phetam testatur: *Numquid non cælum & terram ego impleo? dicit*

Dominus? Respondet, & acutè simul ac piè difficultatem soluti sanctus Gregorius. *Ipse manet intra omnia, ipse extra omnia, ipse supra omnia, ipse infra omnia; & superior est per potentiam, & inferior per sustentationem, exterior per magnitudinem, interior per subtilitatem; sursum regens, deorsum continens, extra circumdans, interius penetrans; nec alia parte, superior; aliâ, inferior; aut alia ex parte exterior, atque alia manet interior, sed vnius idemque totus vbique præsidendo sustinens, sustinendo præsidens, circumdando penetrans, penetrando circumdans. Vnde superius præsidens, inde inferius sustinens, & vnde exterius ambiens, inde interius replens; sine inquietudine superius regens, sine labore inferius sustinens, interius sine extenuatione penetrans, exterius sine extensione circumdans. Est itaque inferior & superior sine loco, est amplior sine latitudine, est subtilior sine extenuatione.* Ac tandem paucis hæc omnia contrahens sic concludit, *dum per molem corporis nusquam est, per incircumscriptam substantiam nusquam deest.* *L. 2. Mor. c. 12.*

Quod & sanctus Isidorus insigniter: *Immensitas Diuinæ magnitudinis ita est vt intelligamus eum intra omnia, sed non inclusum: extra omnia, sed non exclusum: & ideo interiorem vt omnia contineat, ideo exteriorem vt incircumscripta magnitudinis suæ Maiestate omnia concludat.* *L. 1. de summo bono c. 2.*

Ex quibus Sanctorum Patrum dictis cùm pateat nihil repugnare quod nullibi simul & vbique Deus dicatur esse propter miros & diuersos existentis agentisque Dei modos; sic plane fit euidens, cur in vno prædicetur potius esse loco quàm alio, quia videlicet in vno potius se præsentem exhibet quàm in alio. Quid est se præsentem exhibet, nisi quòd maiora seu noua suæ præsentiæ simul & operationis signa ponit, aut alicuius monimenta beneficij, natiuæque bonitatis argumenta, quæ dum in vno significantius præstat loco quàm alio, non se aliis propterea subtrahit locis, nec minus vbique præsens est, sed non est tamen ita præsens nec tam aperto præsens modo, quàm vbi se adesse & interesse nobis apertiùs manifestat. *Et ad eum veniemus,* inquit, *& mansionem apud eum faciemus. VENIVNT scilicet cùm se illic esse ostendunt; veniunt ad nos, dum venimus ad eos: veniunt subueniendo, illuminando, implendo; venimus obediendo, intuendo, capiendo.* Sic S. Augustinus. Vnde in cœlo potius quàm in terris esse Deus præsens dicitur, quia se illic indesinenter Beatis *Ioan. 14.*

omnibus videndum ac fruendum per omnem exhibet æternitatem, ac propterea cœlum in scripturis vocatur eius Domus, eius
Is. 66. tabernaculum & eius sedes. *Cælum*, inquit, *sedes mea. Deus autem*
Ps. 113. *noster in cælo.*

Pari quoque sensu dum in terris vnum designat locum, vbi aliquid singularius operetur, & singularem operis sui velit à nobis haberi rationem, nonne tum in illo etiam singulariter dicen-
Gen. 28. dus est esse loco? Nonne sic Iacob apertè loquitur: *Verè Dominus est in loco isto & ego nesciebam.* Nonne sciebat vbique Deum esse? Cur ergo dicit se nesciuisse quod in isto esset loco, nisi quia singulari quem ignorabat modo præsens illic aderat, quem vt cognouit, in has protinus erupit voces: *Verè Dominus est in loco isto*; quasi non illic ante, vel quasi non esset alibi, quia reuera nec ante nec alibi, tali erat modo, quo tum esse agnoscebatur; vnde & locum Iacob vocauit *Bethel*, id est, Domum Dei.

Sicut anima licet in toto sit corpore, magis tamen in capite vel in oculis residere dicitur, quia maiores ibi & insigniores sensuum præstat effectus; sic vbi se suaque Deus attributa vel Iustitiæ vel Bonitatis & Potentiæ notiora facit, ibi adesse potissimum
Ier. 7. denuntiatur, *Ego ego sum, ego vidi, dicit Dominus.*

Si à mortali homine sic videretur, quis non tremeret, quis in
Iob. 26. eius conspectu non paueret? *cum columnæ cæli contremiscant &*
Exodi 33. *paueant ad nutum eius.* Sed infirmiores sunt oculi carnei. *Non poteris videre faciem meam, non enim videbit me homo & viuet*, ait
Hebr. 11. ipse Deus Moysi, de quo Propheta sic Apostolus; *Inuisibilem tamquam videns sustinuit*, quasi diceret, satis Mosi fuit, & fidei nostræ satis esse debet ad omnem cultum inuisibili Deo tanquam visibili persoluendum, quod talem ille cultum à nobis exigat his ipsis signis, quibus sensibilem suam facit præsentiam. Atque hoc est secundum ex tribus propositum, quod explanemus, de affectu pauoris qui tunc loci & temporis singulariter Deo debetur. Certe non est in toto Terrarum orbe locus vbi Deus non sit summè colendus, sed tamen vt est Optimus sicut & Maximus, remittit ipse aliquid de illa summa veneratione cùm interna tum externa, quam meretur & quam teneremur reddere, nisi indulgeret. At verò in illis locis vbi se magis præsentem indicat adeo non remittit de reuerentia sibi exhibenda, vt illam imperet, nisi reddatur. *Solue*, inquit Mosi, *calceamenta de pedibus tuis, locus enim in quo stas*

terrra sancta est. Et paulo post cum descenderet Dominus super montem Sinai; *Constitues*, inquit, *terminos populo per circuitum, & dices ad eos, cauete ne ascendatis in montem, nec tangatis fines illius, omnis qui tetigerit montem, morte morietur.* *Ibid. 19.*

Licet igitur hoc vnum esset, quòd in illis locis vbi apparet, ita religiose velit coli; nonne id sufficeret ad omnem ei cultum deferendum, sicut hoc vnum sufficit ad illum præcipua veneratione colendum certis quibusdam diebus, quia sic præcipit? Verùm adde huic diuinæ ordinationi iustissimam causam & æquissimam rationem, quæ petitur à dignitate & Maiestate se manifestantis Dei, à Bonitate Benefacientis, à Potentia operantis, à Iustitiâ punientis, aut alia quauis perfectione, quam illustriùs exhibet. Quanta putas eum veneratione dignum? quanto tum credis animi corporisque famulatu, religione, obsequio, Deum esse demerendum?

Quis non timebit te Domine? Hoc videlicet in Apocalypsi dicũt quibus insigniora quædam notifiunt diuina opera; vnde in stuporem rapti dum mirantur quàm sit inde timendus Deus, simul admirantur si quis illum non timeat: sic enim pari affectu omnes, in vnum & idem conueniunt vt dicant: *Magna & mirabilia sunt opera tua Domine Deus omnipotens. Iustæ & veræ sunt viæ tuæ, Rex sæculorum, quis non timebit te Domine, & magnificabit nomen tuum?* Quasi dicerent, nullus est, vbicumque locorum sit, qui te sibi præsentem & operantem attentiùs cogitet, qui non illicò timeat. *Apoc. 15.*

Atque hic timor qui ex Diuina concitatur præsentia talis est, vt non aliter aptiùs possit significari, quàm hoc pauoris nomine, qui singularis affectus est quo totus in se homo colligitur, vt se totum in diuinum impendat cultum; & cùm se totum etiam impenderit, agnoscat sè nihil præstitisse præ summa illa Maiestate quam Primores & Beatiores creaturæ non satis dignæ sunt venerari.

Sic Iacob ille vir Dei, qui dixerat, *verè Dominus est in loco isto, & ego nesciebam*, nonne statim in hunc transiit affectum, cum statim scriptura de illo dicat *pauensque, quàm Terribilis est, inquit, locus iste! non est hîc aliud nisi Domus Dei & porta cæli!* Mirum sanè si non paueret ad terribilis conspectum loci, sed magis mirum quòd locus ille dicatur terribilis qui est Domus Dei & porta cæli! Quid de Purgatoriis aut aliis infernis locis diceretur acer-

bius, quàm quod terribilis illorum esset aditus & ingressus? sed aliud est esse terribilem horrore pænæ ac præsentiæ dæmonum, & aliud horrore sanctitatis ac diuinæ præsentiæ.

Iac. 2. *Dæmones contremiscunt*, inquit sanctus Iacobus; numquid & ipsæ tremunt supremæ potestates? sed tam diuersus est vtrorumque spirituum tremor, quàm supremi distant ab infimis, quàm cælestes ab infernis, quàm Beati à damnatis. Sic in nobis aliud est tremere vel terreri propter solam pænam, & aliud propter solam offensam, siue propter solum Deum, à quo verearis te subducere, & in cuius conspectu apparere timeas, quòd non sis satis mundus & purus. Sic dicebat suis Mo-Exodi 12. ses, *nolite timere, vt enim probaret vos venit Deus, & vt terror illius esset in vobis & non peccaretis.* Quibus ex verbis duplex necessariò colligendus est timor. Nam & vetat simul & præcipit vt timeant ad aduentum siue ad præsentiam Dei; non timeant, inquit, vt fugiant Deum; sed timeant vt eum colant. Sic expresse Hebr. 12. Apostolus postquam dixit, *non accessistis ad tractabilem montem & accensibilem ignem*, vt scilicet timeretis supplicia, sic tamen consequenter addit, *seruiamus placentes Deo cum metu & reuerentia; Etenim Deus noster ignis consumens est.* Quasi apertè diceret, non apparet quidem nobis Deus sicut olim in accenso & ardenti supra montem igne vt nos terreat & disperdat: sed tamen ignis est qui metu & timore quem vocat reuerentialem, sit timendus: aut certè licet occultus sit, non desinit illos tamen consumere qui non præsentem timeant.

Ex quo sane Apostoli dicto, quod tertium est declarandum, satis clarè innotescit, *non pauére pauendum est.* Vel enim prorsus Atheum illum esse oportet, qui dum se magis præsentem Deus exhibet, non magis esse credat; vel omnino stupidum & impium, qui diuinæ signa præsentiæ non sentiat, aut nullo pietatis sensu moueatur. Qui ab igne recedit longiùs, non accendetur, aut qui accedit propiùs, consumetur. Sic illi planè, vel absunt à Deo longiùs, quem non esse præsentem credunt; vel audaciùs sese illi communicant qui nullo præsentis metu deterrentur. At nonne vtrumque pauendum est? Qui te adire nimis verentur, nesciunt mansuetudinem tuam; dicebat Augusto Cæsari quidam adulator: aut qui non satis verentur, nesciunt Maiestatem tuam. Nonne hoc verius inuerecundis illis qui nil timent, obiicias? Nec di-

cant sibi non esse liberum aut in sua positum potestate, moueri, pauére, & terreri ad præsentem Deum; Neque enim tam affectus sensibilis quæritur, quàm effectus rationalis, vt tum eo se componant modo quem diuinæ decet reddere Majestati, quæ se propterea præsentem reddit. An minùs illi possunt quod Babylonij, Persæ, & Medi, quibus Rex Darius imperauit, *vt contremiscerent & pauerent Deum Danielis?* aut si æquè possunt, cur non æquè velint Christiani: Nonne id stupendum & pauendum? Patebit paulò pòst, etiam apertiùs. Dan. 6. & 14.

II. PVNCTVM.

SED in locis sacris, nempe in Ecclesiis seu templis Deo dicatis ac consecratis, se Deus magis præsentem facit, maioraque suæ præsentiæ signa, Bonitatis Beneficentiæ, Potentiæ, Iustitiæ, cæterarumque virtutum siue perfectionum monimenta constituit.

Quod primò quidem patuit in illa deserti parte, vbi Tabernaculum & quidquid ad diuinum spectabat cultum cœpit erigi & spectari: sic enim scriptura refert; *postquam omnia perfecta sunt, operuit nubes tabernaculum testimonij, & gloria Domini impleuit illud: Nec poterat Moyses ingredi tectum fæderis, nube operiente omnia & MAIESTATE DOMINI CORVSCANTE.* Deinde verò pòst apertius etiam in templo Salomonis, dum Deo dicaretur, sic tum præsens adfuisse Diuinum numen refertur, *vt impleretur Domus Dei nube, nec possent sacerdotes stare & ministrare propter caliginem: compleuerat enim gloria Domini domum Dei. Tunc Salomon ait, Dominus pollicitus est vt habitaret in caligine; ego autem ædificaui domum nomini eius, vt habitaret ibi in perpetuum.* Et post multa: *Cúmque complesset Salomon, fundens preces, ignis descendit de cælo, & deuorauit holocausta & victimas; & MAIESTAS DOMINI impleuit domum: nec poterant Sacerdotes ingredi templum, eo quod implesset Majestas Domini templum Domini.* Et nonnullis interiectis, sic ipse Dominus: *Oculi quoque mei erunt aperti, & aures meæ erectæ ad orationem eius qui in loco isto orauerit: elegi enim & sanctificaui locum istum, vt sit nomen meum ibi in sempiternum, & permaneant oculi mei & cor meum ibi cunctis diebus.* Exodi vlt. 2. Par. 5. 6. 7.

Poterantne dari Diuinæ Præsentiæ testimonia certiora? atque hæc cum dicerentur & fierent, quo tempore templum Domino

dedicabatur, quis non videat quàm sit antiqua & religiosa tẽplorum dedicationis institutio? cuius cum festus etiam dies solenni ritu Ierosolymis ageretur, ipse Christus Dominus interesse voluit: & quam vocabant Encæmiorum celebritatem, sua cohonestauit præsentia. *Ioan. 10.*

Nec sileri debet quod in libris Machabæorum refertur de quodam Heliodoro qui cum impietatis pœnas in templo malè mulctatus dedisset, non cessabat illam quam suo licet damno & pudore senserat diuinam præsentiam deprædicare, venerari & suspicere, *eo quod*, inquiebat, *in loco sit verè Dei quædam virtus; nam ipse qui habet in cælis habitationem, visitator & adiutor est loci illius.* Sic ille palam profitebatur. *2. Macch. 3*

Quæ quidem potiori iure de nostris Templis Christiano more solenniter dedicatis debent intelligi, vbi longe est aliud sacrificium, vbi Deus, vbi Deus ipse homo factus, sacerdos est & iuge sacrificium incruentum, ratione cuius prædictum est à Propheta, quòd nostrorum maior templorum futura esset gloria quàm templi Salomonici. *Spiritus*, inquit, *meus erit in medio vestrum, nolite timere quia hæc dicit Dominus exercituum: adhuc vnum modicum est, & ego commouebo cælum & terram & mare & aridam, & mouebo omnes gentes: & veniet desideratus cunctis gentibus, & implebo domum istam gloria, dicit Dominus exercituum. Meum est argentum & meum est aurum dicit Dominus. Magna erit gloria domus istius nouissimæ plusquam primæ, dicit Dominus, & in loco isto dabo pacem, dicit Dominus exercituum*, Id est, omne bonorum genus, & præsertim internorum ac spiritualium, quæ certè templo illi Ierosolymitano quod vel à Zorobabele vel ab Herode restauratum est, non ita planè conueniunt ac nostris modo Ecclesiis, vbi Desideratus Ille gentibus nobiscum indesinenter adest vsque ad consummationem sæculi: completurque fideliter illud, quod ab alio prænuntiatum fuit Propheta: *Dabit vobis Dominus panem arctum & aquam breuem; & non faciet auolare à te vltra doctorem tuum; & erunt oculi tui videntes præceptorem tuum, & aures tuæ audient verbum post tergum monentis: hæc est via, ambulate in ea, & non declinetis neque ad dexteram, neque ad sinistram. Et contaminabis laminas sculptilium argenti tui & vestimentum conflatilis auri tui, & disperges ea sicut immunditiam menstruatæ. Egredere, dices ei*, Nempe omni profano ritui. *Aggæi 2.* *Isa. 30.*

Quod

Quod & alius Propheta palam fecit, cum sic Iudæis templum suum restaurantibus, Dominum loquentem refert: *Non est mihi voluntas in vobis & munus non suscipiam de manu vestra: ab ortu enim solis vsque ad occasum, magnum est nomen meum in gentibus: Et in omni loco sacrificatur & offertur nomini meo oblatio munda, quia magnum est Nomen meum in gentibus, dicit Dominus exercituum,* Id est, in omni terrarum tractu locus erit ad sacrificium oblationis mundæ mihi destinatus: Ego autem in illo magnificabor loco, siue per oblatum tale sacrificium, siue per gratias inde ac per reliqua Sacramenta tam vbertim & effuse profluentes, quàm erunt capaces hominum mentes ad eas recipiendas. Mal. 1.

Ibi *fons ille patens* promissus *in ablutionem peccatoris*. Ibi *præparatus ille mõs Domus Domini in vertice montium, & eleuabitur super colles, & fluent ad eum omnes gentes. Et ibunt populi multi & dicent, venite & ascendamus ad montem Domini, & ad domum Dei Iacob, & docebit nos vias suas, & ambulabimus in semitis eius.* Ibi *germen Domini est in magnificentia & gloria & fructus terræ sublimis, & exultatio his qui saluati fuerint de Israel.* Ibi *piscina* salutifera non vni persanando, non in anno semel, non per Angelum commouenda, sed quoties quiuis ægrotus, ô beneficium, ô præsentem diuinam manum; quoties quis sanari velit, promptiorem sentiet ipsius Dei sanantis manum quàm æger vulnus detexerit. Ibi aperta mensa, ibi *Cæna magna* nunquam deficiens esurientibus. Ibi *Iesus Christus heri & hodie & in sæcula,* clamare nunquam cessat, *si quis sitit, veniat ad me. Venite ad me omnes qui laboratis & onerati estis, & ego reficiam vos.* Ibi Pater misericordiarũ expectat filium prodigum; ibi eum in gratiam recipit, veste, annulo, conuiuioque excipit singulari. Illuc bonus Pastor perditam ouem refert; illic denique Cœlum reserat pænitenti & infernum claudit. Zach. 13. Is. 2. Ib. 4. Ioan. 5. Hebr. 13. Ioan. 7. Matth. 11. Luc. 15.

Quid manifestius ad declarationem Præsentiæ? quid sublimius ad excellentiam Maiestatis? quid vtilius ad Bonitatis & misericordiæ largitatem effundendam? quid ad Potentiæ vim & operationem efficacius? cùm semper sensibilibus signis Sacramenta contineantur, & suũ semper effectum habeãt, nisi quid à nobis obstet. Certè illic sæpe Christi visas imagines nulla humana depictas manu, sæpe ipsum Christum sese multis spectandum & colendum dedisse, sæpe olim ac modò etiam sat fre-

3. Dial. c. 30. quenter multa illic patrata miracula legimus & videmus. Sanctus quoque Gregorius quod suo contigit tempore refert *in magna serenitate aëris super altare Ecclesiæ nubem cœlitùs descendisse, suoque illud velamine operuisse, omnemque Ecclesiam tanto terrore ac suauitatis odore repleuisse, vt patentibus ianuis nullus illic præsumeret intrare.* Sic ille ad verbum. Sed quantumcumque mira sint & stupenda quæuis prodigia, mihi nihil validius ad diuinam in templis credendam & colendam præsentiam, quàm quod Christiana fides docet de Sacramentis, quæ ibi quotidie conficiuntur, & de perennibus gratiis quæ inde ad nos omnes indesinenter fluunt.

3. Reg. 8. *Ergo-ne putandum est, quòd verè Deus habitet super terram? si enim Cœlum & cæli cœ̀lorum te capere non possunt, quantò magis Domus hæc quam ædificaui?* quasi diceret Salomon, non est dubitandum quin verè Deus habitet in hoc loco, cum tot ibi singularis suæ præsentiæ Bonitatis & prouidentiæ signa manifestet: sed id mirum quod ita velit ea manifestare; aut quod eâ manifestatione tam parum homines moueantur, vt nec debitum Deo cultum exhibeant, nec fructum pietatis reportent.

Non sic Dauid, non sic Regius ille Psaltes qui non aliter se introiturum in templum affirmabat, quàm in timore Domini. *Introibo*, inquit, *in Domum tuam, adorabo ad templum sanctum* Ps. 5. *tuum in timore tuo.* QVOD *magnum est præsidium procedentibus ad salutem*, ait ibi sanctus Augustinus.

III. PVNCTVM.

Q*Vantùm hinc igitur patet, locis sacris sacrum & debitum esse pauorem, tantùm ibi non pauere, profectò pauendum est.* Quia quidam Dei præsentis contemptus est, qui se propterea magis præsentem indicat, vt magis ibi timeatur; & quis sit ille timor, satis euidenter exprimit, cum expressè dicat, *Pauete ad sanctuarium meum*; pauete non corporali sensu sed spiritali, talem exhibendo cultum quem excitaret Diuina ipsa maiestas, si præsens oculis cerneretur, aut si quod patraret miraculũ; aut sicut deniq; cum animus ad aliquod insolitum & stupendum spectaculum sic totus pauet & rapitur, nullâ vt aliâ re prorsus à spectando reuocetur. Sic planè sic attentum esse oportet, & affixum vel sacrifi-

cio quod peragitur, vel officio quod celebratur, vel orationi quam fundis, vel imagini quam reuereris, vel Christo quem adoras, vt ibi totus sis animo & corpore sic ad pietatem & venerationem compositis, nulla vt parte desis.

Hoc est pauere sicut iubebat Dominus, hoc est pauere non ad malum, sed ad bonum, sicut Propheta futurum prædixit in noua præsertim lege. *Pauebunt*, inquit, *ad Dominum, & ad bonum eius in nouißimo dierum*. Hoc est pauere, hoc est quod pij quique, quod Angeli, quod ipse Angelorum Dominus, dum oraret, pauebat, & toto se, contremiscebat, quantus quantus ille esset, toto se ipso, contremiscebat, dum oraret; sic enim habes, postquam *cæpit pauere & tædere, procidit super terram & procidit in faciem suam*, non tantum semel cum in horto Patrem orauit, sed *in diebus carnis suæ*, inquit Apostolus, id est semper pro more suo, *preces supplicationesque ad Deum, qui poßit illum saluum facere à morte, cum clamore valido & lachrymis offerens, exauditus est pro sua reuerentia*. Quæ certæ verba si accuratiùs expendantur, tam stupendam in orãdo, Christi designant demissionem & quãdam velut trepidationem spiritus, vt te contrà nil trepidare in conspectu Dei, prorsus stupendum sit & pauendum!

Osee. 3. *Matth. 26* *Marci 14.* *Hebr. 5.*

Quid, quòd modò dum hæc meditaris, vel dum in templo inambulas, aut sedes otiosus, aut negotia mente tractas, aut colloquia misces cum alijs; quid quod inquam, ipse Christus Dominus in altari factus hostia Deo Patri mactanda, tam demisso, tam humili, tam omni prorsus ex parte religioso se constringit modo! Tu verò, tu quis es? tu peccator! tu tam multis obnoxius criminibus, tam multis addicendus suppliciis, tu non modo nil vereberis, nil pauebis! Sed neque tuam præfractam agnosces audaciam? Plane id pauendum, sed miserando illo pauore quem minatur Deus, *Pauor & terror & laqueus super te*. Recordare zeli quem præ se tulit in templo, cùm inde semel & iterum eiecit vendentes & ementes, dicens: *Domus mea, Domus orationis est*. *Quantâ putas animaduersione puniret*, inquiunt sancti Patres, *si inuenißet ibi risui vel vaniloquio vacantes, aut alij cuilibet vitio mancipatos? si enim ea quæ alibi liberè geri poterant, Dominus in domo sua temporalia negotia geri non patitur: quantò magis ea quæ nusquam fieri licet plus cælestis iræ merentur, si in Ædibus Deo sacratis agantur?*

Ier. 48. *Matth. 21.* *Ioan. 2.* *S. Aug.* *Beda, 25.*

Hom. 36. in 1. ad Cor. Postquam vero Diuus Chrysostomus liberiorem hanc Christianorum licentiam arguit, tum vehementius ad eam coercendam, & ad sanctum illum pauorem qui à nobis desideratur excitandum, sic pergit: *Nec enim tonstrina aut vnguentaria taberna, Ecclesia est, aut officina forensis, sed locus Angelorũ, locus Archangelorum, Regia Dei, Cœlum ipsum. Quemadmodum igitur si cœlum quispiam in angustum redactũ illuc inducat, etiamsi fratrem, etiamsi Patrem videas, tamen præ stupore non alloquare; Sic nec hîc aliud quidquam quã sancta seruare decet.* Et nonnullis interiectis: *Nunc autem foro nihil differt, & si non sit temerarium dictum, fortasse nec scena ipsa; adeo prostitutis scortis petulantius, quæ hûc mulieres congregantur sese comunt, & sine dubio non paucos hic solicitant homines intemperatos. Si quis corrumpere matronam conatur, locum hunc maximè idoneum putat.* Ah nimis vera verba! Rursusque alibi: *Stat Sacerdos Dei orationem offerens cunctorum: tu autem rides, nihil timens, non contremiscens, non colligens te ipsum: & in aulam quidem regiam intraturus, & habitu, & oculis, & incessu, & in cunctis aliis componis & ornas temetipsum: huc autem ingressurus, vbi est aula regis, & talis, qualis cœlestis est, rides!*

Hom. 15. ad Hebr.

Vide quid in hoc genere pecces, aut alios peccare videas, quos possis arguere. Iam ante pridem contra profanos in Templis ausus, lata est sententia, cùm ex omnibus puniendis eos in primis Deus plecti velit qui grauius ibi deliquerint. *A sanctuario meo*, inquit, *incipite.* Cui quidem sententiæ satis apertè Princeps Apostolorum videtur subscribere, dum ait, *tempus est vt incipiat iudicium à Domo Dei.* Verùm, non est satis, non peccare in templo, sed ne quidem illuc cum peccato, esset accedendum. Qua de re sequens est Veritas quæ præcedentem plurimùm confirmabit.

Ezech. 9. — 1. Pet. 4.

AD HÆC OFFICII ECCLESIASTICI: DE HODIERNO FESTO, VERBA.

In graduali Missæ. *Locus iste à Deo factus est, inæstimabile Sacramentum, Irreprehensibilis est.*

VERITAS PRACTICA.

Ad sacrum locum, velut ad Sacramentum.

SENSVS & RATIO est, quòd sicut sacer locus, locus est à Deo factus, in quo præcipuè decenti colatur cultu, sic nos decet hunc ei cultum exhibere.

Sed nisi ad sacrum locum accedatur velut ad Sacramentum, talis ei cultus non exhibetur.

Ergo ad sacrum locum velut ad Sacramentum, non æquali quidem ex causa, sed prope simili, prout dicebat Dauid: Domum tuam decet sanctitudo Domine; & prout in discursu declaratur. Ps. 92.

I. PVNCTVM.

MVLTVM certè Dauidi debet Religio, quòd primus de Domo Dei construenda cogitarit, quòd magnificam idcirco cogitationem susceperit, atque ad illam cumulatè perficiendam ingentes pararit sumptus, quos impendendos Salomoni reliquit filio. Sed meâ quidem sententiâ, plus est Dauidem nos diuinum coluisse cultum quem in templo seruaremus, quàm parasse sumptus in templi fabricam. Quid est enim templum sine diuino cultu? *Hæc dicit Dominus exercituum Deus Israël: Bonas facite vias vestras & studia vestra, & habitabo vobiscum in loco isto. Nolite confidere in verbis mendacij dicentes, templum Domini, templum Domini est, quoniam si bene direxeritis vias vestras & studia vestra*, & quæ plura prosequitur, quibus aperte indicat se sui cultum magis velle, sine templo, quàm templum sine sui cultu. Ier. 7.

Quod nos autem Dauid docuit, non illos tantum intelligo Psalmos, quos in Ecclesia non decantari peius esset, inquit sanctus Chrysostomus, quàm solem non lucere; sed ex multis illis Psalmis tres duntaxat volo versiculos, quibus totum pene cultum, quem nos in templis adhibere par est, comprehendit. *Domine dilexi decorem Domus tuæ & locum habitationis tuæ:* hoc primum quo templo cultus redditur, decor loci siue omnium quæ Ps. 25.

ad eum spectant locum. Deinde verò reuerentia quam sic exprimit : *Adorabo ad templum sanctum tuum in timore tuo.* Ac denique quod est præcipuum , sanctitas non loci tantum aut sacrarum rerum , sed personæ templum adeuntis , de qua sic pronuntiat. *Domum tuam decet sanctitudo Domine.* Quod ego quidem dico esse præcipuum colendo in templis Deo , quia hoc præcipue Deus in his spectat. *Respexit ad Abel & ad munera eius*, inquit scriptura de primo sacrificio , non ex muneribus Abel , sed ex Abele munera. *Numquid carnes sanctæ auferent à te malitias tuas ?* quasi diceret , nisi tu ipse sanctitati tuæ studeas , nisi tu ipse nolis malitias tuas , nulla loca , nulla sacrificia , nulla Sacramenta, quantumcumque sacra & sancta poterunt illas à te auferre. Ne alio accedas animo.

Ps. 5. Ps. 92. Gen. 4. Ier. 11.

Quod ita certè nobis est persuasum , vt nemo nisi desperatus audeat ad Sacramentum quoduis accedere nisi cum animo resipiscente qui lethali opponatur culpæ : neque enim aliter prodesset Sacramentum , imò & noceret , ac nouum esset peccatum accedenti cum peccato.

Non ita quidem affirmandum de accessu ad templum: non est dicenda noua esse culpa si cum culpa sacrum locum sicut si Sacramentum frequentares : sed hac posita differentia , Veritas est plurimum commendanda, quâ dicitur : *Ad Sacrum locum, sicut ad Sacramentum,* non ex tali necessitate, non ex æqualitate , non ex pari omnino ratione, sed ex simili quadam proportione. Sicut si dicerem , accedendum esse pari sanctitate ad Cænam magnam quæ hîc in Sacramento sumitur, sicut ad illam quæ in Cælo percipitur ; quis non videt sanctitatis disparitatem quæ ad vtramque necessario requiritur ? Et tamen rectè id potest dici , dum rectè intelligatur non de omnimoda paritate. Sic plane de locis sacris , sicut dixit Dauid , *Domum tuam decet sanctitudo* , sicut semper intellexit Ecclesia , sicut denique sacer locus dicitur *Sacramentum* , vnde proposita veritas est deducta , quæ ex adiectis verbis , *Locus iste à Deo factus est* , sic declaratur.

Sicut sacer locus , locus est à Deo factus in quo præcipuè decenti colatur cultu , sic nos decet hunc ei cultum reddere. Cur enim à Deo factus esse dicitur , nisi vt à nobis ibi præcipuo colatur cultu ? Nonne omnia fecit ille loca & spatia , sine quo nihil est factum ? An putes sibi locum fecisse quasi palatium terre-

ni Regis cuius ambitu concludatur? cuius ornatu decoretur? cuius propugnaculis protegatur? Nonne ille est quem *cælum & cæli cœlorum non capiunt*, vt ait Salomon, *& qui non in manufactis templis habitat, indigens aliquo*, sicut ait Apostolus. Gentilium ista credulitas est, qui nihil humanum supra vel regium morem de Dijs suis cogitantes, illos credebant ita suis habitare in delubris, vt illic molliùs & tutiùs quam alibi requiescerent & tegerentur. At Deus noster cum sit Cœli & terræ Dominus, cum in se contineat omnia, cum nihil extra se prorsus ad beatitatem suam quærat, sibi suus est locus, sua domus, sua quies, sua tranquillitas; nec ipse sibi locum facit quasi loco indigeat, qui sibi vnus sufficit, & qui propterea *Saddaj* dicitur, id est, sibi sufficiētissimus. *2. Par. 6.* *Act. 17.*

Restat igitur finis ille propter quem locum faciat, vt studium eò tuum acrius excitet ad sanctiorem sui cultum, quò sanctior erit locus ab ipso propterea factus & electus, sicut sanctiora quædam sunt tempora quæ nos vehementius acuant. *Elegi enim & sanctificaui locum istum, vt sit nomen meum & cor meum ibi.* *2. Par. 7.*

At nonne decet talem loco, seu potiùs Deo, talem à nobis adhiberi cultum quem postulat? an poterit ibi cor tuum cum corde Dei esse, si non illi conforme fuerit, in eo præsertim fine propter quem ibi cor habet? Cur illùc Eum adis potius quàm aliò, nisi quia potius se vult illic à te coli quàm alibi? At quo vult etiam ibi coli cultu, cur non eum coles? Nonne si modus colendi Deum tam verè factus à Deo est quam ipse locus, tam verè decet modum seruare cultûs quàm locum? Nonne hoc denique metuendum ne inde accidat quod suis exprobrat Dominus: *appropinquat populus iste ore suo, & labiis suis glorificat me, cor autem eius longe est à me, sine causa autem colunt me*, vel vt ait Sanctus Marcus *in vanum me colunt*. Quæ postrema verba sic à Christo prolata non leue pondus addunt sententiæ. Perinde enim est ac si Deus diceret, non sum ipse causa cur me colant, cùm me non corde colunt & quo velim ab eis modo. Non mei gratiâ me conueniunt; nam simul aliud, quod requiro non negarent; ac proinde etiam frustra me colunt & in vanum, quia nullum aut certè modicum nec eum referunt suarum precum fructum quem retulissent. Vide in 3. p. fer. 4. hebdomada 14. *Is. 29.* *Math. 15.* *Marci. 7.*

II. PVNCTVM.

SED nisi ad sacrum locum accedatur velut ad Sacramentum, cultus hic decens quem petit Deus, & quem decet nos ei reddere, non redditur, non exhibetur.

Non enim frustra nomen hoc Ecclesia de suis vsurpat templis; non frustra in altari, hoc est in sanctiori officio quod de hodierna festiuitate celebrat, postquam dixit, *locus iste à Deo factus est*, statim adiungit, *inæstimabile Sacramentum, irreprehensibilis est.* Certè reprehensibilis esset iste loquendi modus, nisi quadraret, nisi conueniret rei de qua est sermo: Non conueniret autem nisi de Sacramenti nomine, seu potius de vi ac virtute nominis participaret aliquid sacer locus. Non esset, inquam, nec verè sacer locus dici posset Sacramentum, nisi Sacramentum inter & sacrum locum intercederet non leuis aliqua similitudo. Quod ita verum est vt licet nominis Sacramenti sit varia multiplexque significatio, vix tamen vlla sit quæ non sacro conueniat loco.

Triplex potissima reperitur quam hic obiter explanare non erit alienum. Prima est, qua serium & momentosum aliquid designetur, quod non passim diuulgari, sed secreto teneri debeat, & religioso silentio seu pia quadam ignorantia venerationem habeat. Sic Tobiæ duodecimo, *Sacramentum Regis abscondere bonum est*; & quarto Danielis: *omne Sacramentum non est impossibile tibi.* At quis nesciat in locis sacris siue dum consecrantur, siue dum sacra sunt, tam multa multum seria religiosaque fieri, quæ pene omnes latent, vt verè locus dici possit hoc sensu *Sacramentum?* Quid enim est quod Episcopus antequam templum sacraturus ingrediatur, foris expectat, & clausas templi fores ipse suo baculo pastorali pulsat & aperit? Quid, quòd ingressus templum eodem baculo describit in pauimento conspersо cinere, græcis & latinis literis, alphabetum? Quid quod parietibus Cruces certa imprimuntur forma, & sacro inunguntur oleo? Cur fit ibi mixtio quædam aquæ, cineris, salis & vini? Sacramenta sunt, secreta sunt quæ nos venerari magis decet quàm curiosiùs indagare. Sic sanctus Augustinus suis Neophytis seu Catechumenis: *Omnia*, inquit, *Sacramenta quæ acta sunt & aguntur in vobis per ministerium seruorum Dei, exorcismis, orationibus, canticis spiritalibus, insufflationibus,*

Tract. de Symbolo ad Catech.

insufflationibus, cilicio, inclinatione ceruicum, humilitate pedum, Et quæ plura pergit ad sacri loci cum Sacramento similitudinem exprimendam.

Secundò, Sacramenti nomen vsurpatur pro ipsa rerum vniuersa mole quam Deus condidit, vt ex visibilibus inuisibilia, ex corporalibus spiritualia, ex terrenis cælestia, ex humanis diuina cognoscamus, iuxta illud Apostoli: *quod notum est Dei, manifestum est in illis, Deus enim illis manifestauit: inuisibilia enim ipsius à creatura mundi per ea quæ facta sunt, intellecta conspiciuntur, sempiterna quoque eius virtus & diuinitas, ita vt sint inexcusabiles*; si videlicet non cognouerint nec amauerint inuisibilia quæ nosse poterant ex visibilibus. Sic illos expressè Sapiens arguit: *Errauerunt & nescierunt Sacramenta Dei*. Rursumque paulò pòst; *Non abscondam à vobis Sacramenta Dei*, hoc est, ignota quæ rebus creatis Diuina Sapientia recondidit, & quæ inde ad vestram animorum vtilitatem possunt erui, faciam vobis manifesta. Quo in sensu quis non videt quàm aptè locus hic sacer dicatur Sacramentum; non quia tantum quod ait S. Augustinus, *quidquid in templis manufactis agitur, totum in nobis spirituali ædificatione completur*: sed quia visibilis ipsa templi moles, velut moles vniuersitatis in se aliquid mystici continet, quo inuisibile, spiritale, & cæleste cognoscamus.

Rom. 1.

Sap. 2. 6.

Videtis quanta qualisque sit hæc structura? quàm multi simul compacti lapides? quàm diuersi diuersos in vsus compositi? Quàm sint alij demissi & alij sublimati? Quantis quosque necesse fuit tundi, secari, cædi malleorum ictibus, vt sic cohærerent & suo quique consisterent gradu? Sic plane nos ædificamur, sic construimur, sic *tamquam lapides viui* dicimur, siue in terris, siue in cælis constituti. In terris quidem vna simul fide, spe, & charitate coniuncti templum vnum siue Ecclesiam quæ vna est, in toto terrarum orbe, conficimus. In cælis verò charitate strictiori, & eadem vniti beatitate longe felicius vnam in Domino seruamus vnitatem. *Etenim quod & ciuitas sursum sit, & Ecclesia & celebritas*, inquit S. Ioannes Chrysostomus, *audi Paulum dicentem, accessistis ad ciuitatem Dei viuentis, Ierusalem cælestem, & Ecclesiam primitiuorum qui conscripti sunt in cælis & ad multorum millium Angelorum frequentiam*.

1. Pet 2.

In orat. de S. Philog. Hebr. 12.

Sed quod Sacramenti vim ac virtutem præcipue connotat,

quamdiu mortales hic agimus, sic sumus antè poliendi, tundendi & parandi lapides, vt possimus in vnum conuenire; primò hîc quidem charitate christiana, tum aliquando felicitate perpetua; sicut videmus lapides istos, non aliter quàm prout contusi sunt &
In Ps. 121. præcisi simul inter se cohærent. Sic apertè S. Augustinus, *præcidũtur de montibus lapides per manus prædicantium veritatem, conqua-*
Ser. 256. *drantur vt intrent in structurã sempiternam.* Et alibi: *quod hîc fiebat, quãdo ista surgebant, hoc fit modò cùm congregantur credentes in Christum: credendo enim quasi de sylua & montibus ligna & lapides præciduntur: cum verò catechisantur, baptisantur, formantur, tanquam inter manus fabrorum & opificum dolantur, collineantur, compaginantur. Ligna ista & lapides si non sibi certo ordine cohærerent, si non se pacificè connecterent, si non se inuicem, cohærendo sibi, quodammodo amarent, nemo huc intraret.* Et quæ plura prosequitur de charitate mutua, quæ sic tandem concludit: *quod hic factum corporaliter videmus in parietibus, spiritaliter fiat in mentibus: & quod hîc perfectum cernimus in lapidibus & lignis, hoc ædificante gratia Dei, perficiatur in corporibus vestris.*

Sic alij sancti Patres sentiunt, eòque referunt quod de templo
3. Reg. 6. Salomonis scriptum habetur: *Domus autem cum ædificaretur, de lapidibus dolatis atque perfectis ædificata est: & malleus & securis & omne ferramentum non sunt audita in domo cùm ædificaretur.* Hoc nempe est quod alibi dicitur de habitantibus cæleste tabernacu-
Apoc. 21. lum quod describitur; *absterget Deus omnem lachrymam ab oculis eorum & mors vltra non erit, neque luctus, neque clamor, neque dolor erit vltra, quia prima abierunt.* Quasi diceretur, prima illa sunt primò ferenda in terris, luctus clamor & dolor, antequam illò perueniatur, vbi nihil tale cernitur nec auditur.

Quod & vniuersa sentit Ecclesia, dum de vtroque loci ac temporis diuerso statu sic canit; *hîc Margaritis emicant patentque cunctis ostia; Virtute namque præuia, mortalis illuc ducitur; amore Christi percitus, tormenta quisquis sustinet. Scalpri salubris ictibus, & tunsione plurima: fabri polita malleo, hanc saxa molem construunt; aptisque iuncta nexibus, locantur in fastigio.*

TERTIA denique Sacramenti significatio vulgarior simul & augustior, ipsa est quæ septem solis Sacramentis propriè conuenit, nempe vt sit signum visibile seu sensibile non modò aliquid aliud in se contentum significans, sed illud quod continet,

cum ſit gratia ſanctificans, ſic illam conferunt gratiam, vt ipſa nos ſanctificare dicantur Sacramenta. Quo in ſenſu præcisè conſiderato, manifeſtè quidem patet, quòd locus ſacer non ſit ita Sacramentum, quia non ita certam ex ſeſe ſiue ex ordinatione ſua communicat gratiam, quæ ſuum ſingularem & determinatum ſemper producit effectum. At verò tamen cùm quiuis ſacer locus idcirco ſit conſecratus & à Deo factus, vt dum ibi Deus ſingulariter colitur, ſingularem & ipſi cultores inde referant gratiam quam ex alio non referrent loco: Quis neget hoc etiam poſtremo ſenſu dici Sacramentum? cum præſertim gratiæ quæ illic potiores conferuntur, ſignis quibuſdam ſenſibilibus contineantur & exprimantur, in qua expreſſione vt diximus, tota videtur eſſe poſita Sacramenti ratio?

Cum ſint autem illa plura ſigna ſenſibilia, tum ad quinque potiſſimum referuntur, de quibus aptè S. Bernardus in primo quem de Dedicatione Eccleſiæ ſermonem habet. *Quando*, inquit, *domus iſta per manus Pontificum dedicata eſt Domino, propter nos ſine dubio factum eſt, non ſolum qui præſentes ſumus, ſed & quicumque vſque in finem ſæculi Domino ſunt in hoc loco militaturi. In nobis proinde ſpiritualiter impleri neceſſe eſt, quæ in parietibus viſibiliter præceſſerunt. Et ſi vultis ſcire, hæc vtique ſunt, aſperſio, inſcriptio, inunctio, illuminatio, benedictio. Hæc vtique in hac viſibili domo fecere Pontifices, hæc & Chriſtus aßiſtens Pontifex futurorum bonorum inuiſibiliter quotidie operatur in nobis. Primò ſiquidem aſpergit nos hyſſopo, vt mundemur, lauemur, dealbemur, dicaturque de nobis, Quæ eſt iſta quæ aſcendit dealbata? lauat, inquam, nos in confeßione, lauat nos lachrymarum imbre, lauat ſudore pænitentiæ, magis autem lauat nos aqua illa precioſa, quæ de fonte pietatis, id eſt ab eius latere emanauit. Aſpergit nos hyſſopo quæ humilis herba eſt & pectoris purgatiua: aqua ſapientiæ ſalutaris, quæ eſt timor Domini, initium ſapientiæ & fons vitæ: etiam condimentum ſalis admiſcens, ne ſit inſipidus timor ſine ſpe, ſine deuotione. Non ſolum autem ſed inſcribit digito Dei, in quo eiiciebat Dæmonia, haud dubium quin in Spiritu ſancto. Inſcribit, inquam, legem ſuam non iam in lapide, ſed in tabulis cordis carnalibus, propheticam implens promißionem, qua ſe pollicitus eſt ablaturum cor lapideum, & carneum cor eſſe daturum, id eſt, non durum, non obſtinatum, non Iudaicum; ſed pium, ſed manſuetum, ſed tractabile, ſed deuotum. Beatus quem tu erudieris Domine & de lege tua docueris*

eum. Beati, inquam, qui docti & memores sunt mandatorum eius sed ad faciendum ea. Alioquin scienti bonum & non facienti peccatum est illi; Et seruus sciens voluntatem Domini sui & non faciens plagis vapulabit multis. Vnde necesse est vt vnctio spiritualis gratiæ adiuuet infirmitatem nostram, obseruantiarum & multimodæ pænitentiæ cruces deuotionis suæ gratia leniens: quia nec sine cruce sequi Christum, & sine vnctione crucis asperitatem ferre quis posset? Hinc est quod multi abominantur & fugiunt pænitentiam, crucem quidem videntes, sed non etiam vnctionem. Vos qui experti estis, ecce scitis quia verè crux nostra inuncta est, & per gratiam spiritus adiuuantis, suauis & delectabilis est pænitentia nostra, & ita dicam, amaritudo nostra dulcissima. At postquam vnctio gratiæ huius præcesserit, iam lucernam suam Christus non ponit sub modio sed super candelabrum: quia tempus est vt luceat lux nostra coram hominibus, & videant opera nostra bona & glorificent Patrem nostrum qui in cælis est. Iam verò benedictionem quidem expectemus in fine, quando aperiet manum suam & implebit omne animal benedictione. Nam in quatuor præmissis merita constant, in benedictione sunt præmia, in benedictione tota complebitur gratia sanctificationis, quando iam in domum transibimus non manufactam, æternam in cælis.

Ex quibus sancti Patris verbis cùm euidenter pateat, gratias illas quæ in loco sacro conferuntur, sensibilibus significari signis, ac proinde rationem continere Sacramenti, quid restat, nisi vt qua sanctitate acceditur ad Sacramentum, accedatur ad sacrum locum, cum sit eadem non solum nominis, sed & rei quædam similis ratio: siue positiuum quod aiunt bonum, siue negatiuum spectes? Cur enim non nisi sanctè & purè adeuntur Sacramenta? Nonne quia sic exigit cultus diuinus qui Deo redditur in vsu Sacramentorum, & nostra vtilitas in recipienda Sacramenti gratia, quæ non nisi à puris recipitur? At nonne est eadem prope ratio de sacris locis? nonne sic adeuntur ad reddendum diuinum cultum, & ad nostram vtilitatem, seu ad referendas inde quas postulamus gratias? Nonne ad hunc vtrumque finem si non omnino necessaria, saltem ita decens & opportuna videtur eadem sanctitas, vt nulla quidem possit decentior, sed & nulla inferior debeat adhiberi?

Esto non imperarit Deus, vt quo imperio & quo iure iussit afferri sanctitatem ad Sacramentum, sic ad sacrum afferretur lo-

cum : an idcirco non est adhibenda ? Semperne trahendi sumus ad debita nostra persoluenda grauioris metu supplicij ? Numquamne duci nos sinemus quo filios decet, pietatis ac obseruantiæ liberali motu ? Timesne plura persoluere quàm Deo debeas, cui cùm dederis omnia, plus ei debes quod illa receperit, quàm ille tibi quod dederis ? Affer quantumuis sanctum & decentem cultum in Ecclesia, profectò mirum si fuerit satis colendo tantæ Maiestatis Deo, quem non satis digni sunt colere qui sunt digniores in cælo Spiritus: Tu tamen ex illa tenuitate tua non times etiam detrahere, quod vnum erat dignius nempe sanctitatem & puritatem animæ ? Quid quæris in Dei domo, si non quæris Dei cultum? Quid quæris in Dei cultu si non quæris Deo placere ? At quomodo te placiturum Deo putas in peccato ? aut quomodo peccatum tolles sine illa ipsa sanctitate qua Sacramentum adis ? *Lauamini, mundi estote, auferte malum cogitationum vestrarum, & venite.* Nonne his inuitaris ad sacrum locum sicut ad ipsum Sacramentum, nonne his saltem decet vocibus obsequi ? Is. 1.

Quod si dicis te tuam etiam in Domo Dei salutem quærere, cæteraque tibi opportuna vitæ præsentis ac futuræ subsidia; Veni sanè tua quæsiturus; sed an putas illa tam certò reperies non gratus & acceptus Deo, sicut si gratus esses ? An nescis quòd qui promisit se suas aures aperturum orantibus in loco sacro, dixit peccatoribus; *cum extenderitis manus vestras, auertam oculos meos à vobis, & cum multiplicaueritis orationem, non exaudiam.* An ignoras quod mortale tuum peccatum longe est grauius, longe Deo magis odiosum, & tibi perniciosius quàm originale Infantis nondum baptizati : nam illud tuum est actuale & voluntarium in teipso, tua est culpa, tua malitia. Et tamen ille infans quando in templum Deo præsentandus affertur, non vltra primum effertur templi aditum, quin sacris tingatur aquis, quin peccati labe purgetur, quin illa denique sanctitate quæ domum Dei decet, decoretur, quia non placeret alioquin Deo sibi suo in templo præsentatus infans, nisi prius esset natali culpa purus. Tu verò impie, non vna, non aliena culpa, sed & tuis & multis & grauibus maculatus peccatis, audebis illam ipsam Dei domum ingredi ? nec vereberis sacra ipsa & tremenda penetrare adyta ? & dum caput aperias, dum genu flectas & aliquid ore promas, tu satis decenti cultu Deum putabis colere ? ô te inconsultum ! Is. 1.

Dic ſodes, quem tu facis Deum? an externo duntaxat intentum cultui? nec internis noſtri cordis vacantem motibus? An putabis ſine corde corpus ſufficere Deo decenter colendo? quid eſt autem cor adhibere niſi cor ſit purum & expers illius maculæ, quæ cor inuiſum Deo facit? An neſcis quod dixit Chriſtus, *Venit hora & nunc eſt quando veri adoratores adorabunt patrem in ſpiritu & veritate: nam & pater tales quærit qui adorent eum in Spiritu & veritate, Spiritus eſt Deus, & eos qui adorant eum, in Spiritu & veritate oportet adorare.* Quibus ex verbis ſi quis inferret ſolo ſpiritu non etiam corpore Deum colendum, malè inferret; ſed peius etiam ſentit qui ſolo corpore non etiam ſpiritu cultum Deo diceret exhibendum, aut qui ſe ſpiritum putaret adhibere niſi rectus eſſet: aut qui ſe rectum habere ſpiritum crederet, niſi prius cor ſibi mundum procuraret. Sic enim ordinate Dauid precabatur *cor mundum crea in me Deus, & ſpiritum rectum innoua in viſceribus meis.* Vbi ſanctus Gregorius. *Vide*, inquit, *ordinem, primò cor mundum, deinde ſpiritum rectum, Propheta à Deo requirit. Prius enim abrenuntiandum eſt tibi omni peccato, & omnis à corde vitiorum fæditas eliminanda, vt omne quod agitur aut dicitur, eo purum in conſpectu Dei ac lucidum appareat, quòd ex bonæ intentionis origine quaſi de puro quodammodo fonte manat. Scriptum eſt enim, bonus homo de bono theſauro profert bona, & malus homo de malo theſauro profert mala.* Quod ſancti Doctoris dictum ſi de omni actione, de omni tempore, ac de omni loco poteſt intelligi, quantò magis id verum eſt de actione illa, de tempore, ac de loco quibus præcipue Deum intendas colere. Nam ſi nuſquam Deus colitur niſi colentis pura ſit intentio; nec ſit pura intentio, niſi ſit prius cor mundatum: quanto minus colitur Deus in illo loco qui tantum factus eſt vt mundo corde colatur.

Ioan. 4.

Pſ. 50.

Non eſt itaque tantùm decens ille Dei cultus, ſed non eſt Dei cultus, niſi ſit ille decens, quem idcirco dicimus illi ſimilem quo ad Sacramentum accedimus, vt ſic apertius intelligatur, quis ille ſit, & quàm nullus decens abſque illo, ſit alius. Hinc quod ait Eccleſiaſtes, *Cuſtodi pedem tuum ingrediens domum Dei*, ſic Chaldæa reddit, *ne venias plenus peccatis ante Dominum.* Vnde & ibi addit Sapiens, *multò enim melior eſt obedientia quàm ſtultorum victimæ qui neſciunt quid faciunt mali*; hoc eſt, qui antequam Deum adeant, non recogitant peccata ſua pænitentes, ſic ſe ſtultos eſſe produnt,

Eccl. 4.

quia non agunt quod agunt, non colunt Deum quem præ ſe ferunt colere: multòque meliùs & veriùs Deum colerent abſtinendo peccatis quàm victimas offerendo, vel peccata prius deplorando quàm ſe Deo vel quidquid aliud in templis offerant.

III. PVNCTVM.

ERGO *ad ſacrum locum ſicut ad Sacramentum*, quocumque ſenſu vox iſta ſumatur, dum ſubſit etiam ille ſenſus qui declaratus eſt, non quaſi pecces ſi cum peccato accedas ad ſacrum locum, ſicut peccares accedendo ad Sacramentum, ſed quia ſic ſacrum decet locum, ſic decet finem propter quem locus eſt ſacer, ſic decet Dei cultum quem ſibi Deus optat ibidem exhiberi, ſic decet noſtram erga illum pietatem, ſic decet noſtram circa ſalutem animæ curam ac prouidentiam. *Ecce tabernaculum Dei cum hominibus, & habitabit cum eis, & ipſi populus eius erunt, & ipſe Deus cum eis erit ipſorum Deus.* Apoc. 21. Ecce vox magna quam audiuit Ioannes de Throno Dei, ecce quo modo Deus habitat & conuenit cum hominibus, nempe in Sanctitate & decentia, nam expreſsè de ſancta Ciuitate Ieruſalem quam tùm idem vidit Apoſtolus, ſermo eſt, & quam ait *paratam ſicut ſponſam ornatam viro ſuo.* Quæ qualis illa ſit Ciuitas, & qualis eius ornatus, non exprimitur, ſed hoc vnum affirmatur quod quæcunque ſit illa, ſancta eſt, & ornata quàm decenter: atque vt ſic ſancta eſt, tum declaratur eſſe *tabernaculum Dei cum hominibus.* Certè hoc dignum quod paulò attentius conſideretur. Quadruplex reperitur in ſcripturis Ciuitas Ieruſalem quæ ſit tabernaculum Dei, ſecundum quadruplicem ſcripturæ ſenſum, & huic quadruplici ciuitati ſanctitas tam apprimè conuenit, vt non ſit aliter tabernaculum Dei quàm prout ſancta eſt. Prima ex ſenſu anagogico, cælum eſt ſeu *Cæleſtis Ieruſalem*, Heb. 12. quæ vox expreſſa eſt Apoſtoli. Quàm ſit porro verè tabernaculum Dei cum hominibus & quàm verè ſancta ſit illa ciuitas, clarius eſt quàm vt magis illuſtretur: *non intrabit enim in eam aliquod coinquinatum.* Apoc. 21. Secunda ex ſenſu allegorico, Deiparæ Virginis vterus eſt in quo *Verbum caro factum eſt & habitauit in nobis*, vel ipſa Chriſti humanitas in quo *Diuinitatis omnem plenitudinem inhabitaſſe corporaliter*, Col. 2. ait Apoſtolus. De quo vtroque tabernaculo quàm ſit ſanctum, vel hoc vno conſtat verſiculo, *ſanctiſi-* Pſ. 45.

cauit tabernaculum suum altissimus. Tertia ex sensu tropologico seu morali, est anima Iusti, quæ hoc ipso quo sancta est sanctificante gratia quæ lethali noxæ opponitur, dicitur habitaculum & templum Dei. *Sicut dicit Deus, quoniam inhabitabo in illis, & inambulabo inter eos, & ero illorum Deus, & ipsi erunt mihi populus: propter quod exite de medio eorum & separamini, dicit Dominus, & immundum ne tetigeritis & ego recipiam vos.* Quarta denique ex literali sensu est Ecclesia, non modo illa quæ dicitur Congregatio fidelium, sed ipse sacer locus vbi fideles congregantur, de qua illud Apostoli perinde vsurpatur, quod Timotheo suo commendat, *vt scias quomodo oporteat te in Domo Dei conuersari quæ est Ecclesia Dei viui.* Sic diserte Cornelius ex S. Ioanne Chrysostomo, cuius hæc verba sunt ad hunc Apostoli locum: *Alludit ad Bethel de qua viso ibi Domino, Iacob dixit, verè non est hic aliud nisi Domus Dei & porta cœli; & ad tabernaculum templumque Iudæorum quod Ecclesia typus fuit.* Et pergens de Apostolo dicere, quod in primis nostrum spectat scopum; *Simul,* inquit, *tacite admonet omnes fideles vt reuerenter & sanctè se gerant in Ecclesia cogitantes se viuere & versari, non in aula Regis sed in domo Dei, adeoque in oculis ipsius Dei Optimi Maximi.*

Ephes. 2.
2. Cor. 6.
1. Timot. 3.

Nonne hoc est non modo dicere ciuitatem aut tabernaculum Dei cum hominibus esse Ecclesiam seu sacra hæc loca; sed hæc ipsa etiam debere esse sancta sanctitate personarum, sicut iam sancta sunt sanctitate Consecrationis & sanctitate rerum quæ ibi peraguntur?

Est enim notanda triplex illa sanctitas quæ templis conuenit. Prima quæ dicitur relatiua, quatenus Deo sacrata sunt, cui quidquid consecratur, sanctum est, vt patet ex Leuitico. Quod & expresse de templis Dominus contra Pharisæos: *væ vobis Duces cæci qui dicitis, quicumque iurauerit per templum nihil est; qui autem iurauerit in auro templi, debet. Stulti & cæci! quid enim maius est, aurum an templum quod sanctificat aurum?* quasi diceret, longe maior est ratio dicendi templum esse sanctum quàm aurum, cum aurum non sit sanctum nisi ex templo cui seruit. Deinde verò est sanctitas rerum omnium quæ in sacris tractantur locis, nihil vt agatur vitiosum, nihil profanum, nihil non approbatum & permissum, cum alioquin Dominus diceret: *Auferte ista hinc, & nolite facere Domum Patris mei, domum negotiationis.* Denique sanctitas est per-

Leuit. vlt.
Matth. 23.
Ioan. 2.

sonarum

ſonarum quæ ſe ad templum conferunt, quæ non ita quidem præciſe eſt neceſſaria, ſicut diximus, vt qui forte non ſint in ea, quam vocamus, ſanctificante perſonas gratia non poſſint templum ingredi, nec ſuas preces fundere, ſolis id enim interdictum Excommunicatis, vel qui aliis Eccleſiæ tenentur cenſuris; ſed quæ ita tamen eſt opportuna & decens, vt quantum agnoſcis ibi eſſe tabernaculum Dei cum hominibus, quantum ibi optas Deum colere, & de rebus tuis cum ipſo agere, tantum tibi expediat ſanctitatem illam habere, quæ ſola vera eſt ſanctitas, & qua ſola verè ſancta, & parata & ornata eſt Ciuitas illa Ieruſalem, quæ tabernaculum Dei cum hominibus eſſe prædicatur.

Recole quod iam de cælo, de Deipara, & de anima iuſti dictum eſt, qua ſanctitate ſcilicet cælum eſſet ſanctum, qua ſanctitate Deipara, qua iuſti anima, quid videtur? Nonne illa ſanctitas eſt quæ mortali ſaltem repugnat noxæ? cur porro, niſi quia ſic iſta decet Domum Dei ſanctitudo, quæcumque ſit tandem iſta Dei domus, ſic vniuerſim ſentiendum, *Domum Dei decet iſta ſanctitudo*, non relatiua, non extrinſeca, ſed vera & ſolida, qualis eſt illa quæ nos ſanctificat. Nonne id agnoſcis? Putaſne quemquam poſſe cælum ingredi, aut cælum eſſe Dei domum cum peccato? Non putas opinor, aut ſi qui fortè opinentur id poſſe fieri, nemo tamē eſt qui non affirmet, id non decere. Quod de ſanctiſſima ipſa Virgine matre, ſanctus Anſelmus expreſsè ait, *non ea quidem neceſſitate fuiſſe ſanctiſſimam, quaſi de peccatrice parente iuſta proles naſci nequiuerit; ſed quia decebat non ex alia quàm mundiſſima Virgine Deum naſci.* Non poterat certe Chriſti humanitas non eſſe ſancta quæ tabernaculum erat Diuinitatis ita ſibi vnitæ vt non alia ſubſiſteret quam diuina hypoſtaſi; ſatis tamen Apoſtolo fuit ad eius ſanctitatis commendationem dicere, quod *talis decebat vt nobis eſſet Pontifex, Sanctus, innocens, impollutus, ſegregatus à peccatoribus.* Cur non iſta igitur decentiæ ratio tibi ſufficiet in adeundis templis? Nonne credis & profiteris hanc Eccleſiam cuius hodierna eſt dedicatio, ſingulari quodam modo Domum Dei eſſe, ſicut cæteras quas diximus Dei Domos? cur non eandem igitur credes decere ſanctitatem, cum de omni generatim domo Dei ſit dictum, quod eam decet ſanctitudo? Vel ſi hoc credis, cur ingrediens Eccleſiam non illam affers ſanctitatem? Nam cùm ſit perſonæ non loci ſanctitas, de qua hîc modo agitur, neq;

L. de Conc. Vir. c. 38.

Hebr. 7.

hæc aliter ſanctitas loco conueniat aut applicetur quàm prout perſona locum attingens fuerit ſancta, profecto non eſt aliud dicere quod Eccleſiam decet talis ſanctitudo, quàm dicere, quod te talem decet afferre ſanctitatem quando Eccleſiam ingrederis.

Sic ſancti Patres quando dicunt tempus ieiunij vel cuiuſquam celebrandæ feſtiuitatis decere ſanctitatem, quid aliud dicunt, quam decere nos eſſe ſanctos illo quo ieiunamus vel feſtum agimus tempore? Neque enim alia eſt propriè temporis aut ieiunij ſanctitas quam perſonæ ieiunantis. Vnde ſanctus Chryſoſtomus, *Hom. 3. ad pop.* *honor ieiunij non ciborum abſtinentia, ſed peccatorum fuga.* Quod & aptè S. Leo, *Excellens*, inquit, *ſuper omnia Paſsionis Dominicæ Sacramentum purificatis corporibus & animis celebremus.* *Serm. 4. de Quadr.* Qua quidem ſancti Patris ſententia nihil ad confirmandam Veritatem propoſitam, concludendumque diſcurſum dici opportunius poteſt. Vides enim vt Dominicæ Paſſionis tempus vocet *Sacramentum*, non ea certe proprietate quâ ſeptena dicuntur Sacramenta, nam & excellens ſuper omnia vocat Sacramentum, quod de ſolo Chriſti Corpore fas eſt pronuntiare. Sed nouerat ille Vir magnus, nouerat ſacris temporibus atque locis hanc etiam Sacramenti vocem competere, quæ viſibili ſigno ſuas etiam ſignificarent & continerent gratias; atque hæc inter Sacramenta Tempus Dominicæ Paſſionis excellere, quia maiorem ſcilicet rectè diſpoſitis animis conferret gratiam. Quid eſt verò *rectè diſpoſitis animis?* Quam ille putas animorum diſpoſitionem expetebat? audi, nec vnquam obliuiſcaris, *purificatis*, inquit, *corporibus & animis Sacramentum hoc celebremus*; quaſi apertè diceret, *ſicut ad ipſum Sacro-ſanctum Sacramentum*; neque enim ad hoc alia requiritur diſpoſitio quàm vt purificatis corporibus & animis accedamus.

Eccleſi. 19. Quamobrem hîc præſertim locum habeat, quod ait Sapiens: *Da locum timori Altiſsimi*, primas in templo Timori cede; primus *Ibid. 1.* ingredientis actus ſit illius timoris actus, qui peccatum expellit. Dum te luſtrali mundas aqua, non ore tantum, ſed corde, ſed ſincero affectu petas mundari, & amplius atque amplius à pec- *Ibid. 39.* cato lauari. Sic ipſe *Iuſtus aperiet os ſuum in oratione & pro delictis ſuis deprecabitur*, quantò magis iniuſtus? Qui ſi tamen cum Pu- *Luc. 18.* blicano dicat, *Deus, propitius eſto mihi peccatori*, magis probabitur & iuſtificabitur, quàm qui cum Phariſæo gratias Deo agat; Nam hoc eſt quod prius & vehementius commendatum nobis vult

Dominus : *Munda prius quod intus est, vt fiat id quod deforis est, mundum.* Matth. 23.

Hoc est credere quod dicitur de sanctitate decenti Domum Dei, si decentem illum decorem diligas : hoc est autem illum diligere si cum possis illum adhibere, non negligas, sicque reipsa cum Dauide dicas & sentias : *Domine dilexi decorem domus tuæ, & locum habitationis tuæ. Ne perdas cum impiis animam meam. Ego autem in innocentia mea ingressus sum, redime me & miserere mei.* Psal. 25. Tum verò quod sequitur longè aptius & verius fiet : *In Ecclesiis benedicam te Domine. HOC EST ENIM benedicere Deum in Ecclesiis,* inquit S. Augustinus, *sic viuere vt per mores cuiusque benedicatur Deus. Nam qui benedicit Domino lingua, & factis maledicit, non in Ecclesiis benedicit Domino. Lingua prope omnes benedicunt, sed non omnes factis.* Et ad illum Psalmi versum, *Tollite hostias & introite in atria eius.* Psal. 95. *QVAS hostias nobiscum portaturi sumus ? sacrificium Deo spiritus contribulatus, cor contritum & humiliatum Deus non spernit. Cum humili corde intra in domum Dei & cum hostia intrasti.* Ne sit verò quælibet hostia, sed quæ est excellentior, holocaustum : sic Idem ad istos versus, *Introibo in domum tuam in holocaustis ; Reddam tibi vota mea, &c. TOTVM meum consumat ignis tuus, nihil mei remaneat mihi, totum sit tibi. Erunt illa holocausta ; Et quid erit in holocaustis ? Reddam tibi vota mea quæ distinxere labia mea. Quæ est distinctio in votis ? hæc est distinctio, Vt te accuses, illum laudes.* Psal. 65. Atque in illud denique, *Intrate portas eius in confessione, atria eius in hymnis.* Psal. 99. A CONFESSIONE, inquit, *incipite : opus est vt te reprehendas, ne ille reprehendat qui damnaturus est.* QVANDO INTRAS, TE REPREHENDE ; CVM INTRAVERIS, LAVDA ILLVM.

FINIS PRIMÆ PARTIS.

INDEX
RERUM PRÆCIPUARUM PRIMÆ PARTIS.

FINIS.

ideren-
æ. 412.
ia deti-

da fer-
ique est
meri-

mmunis
on Vir-

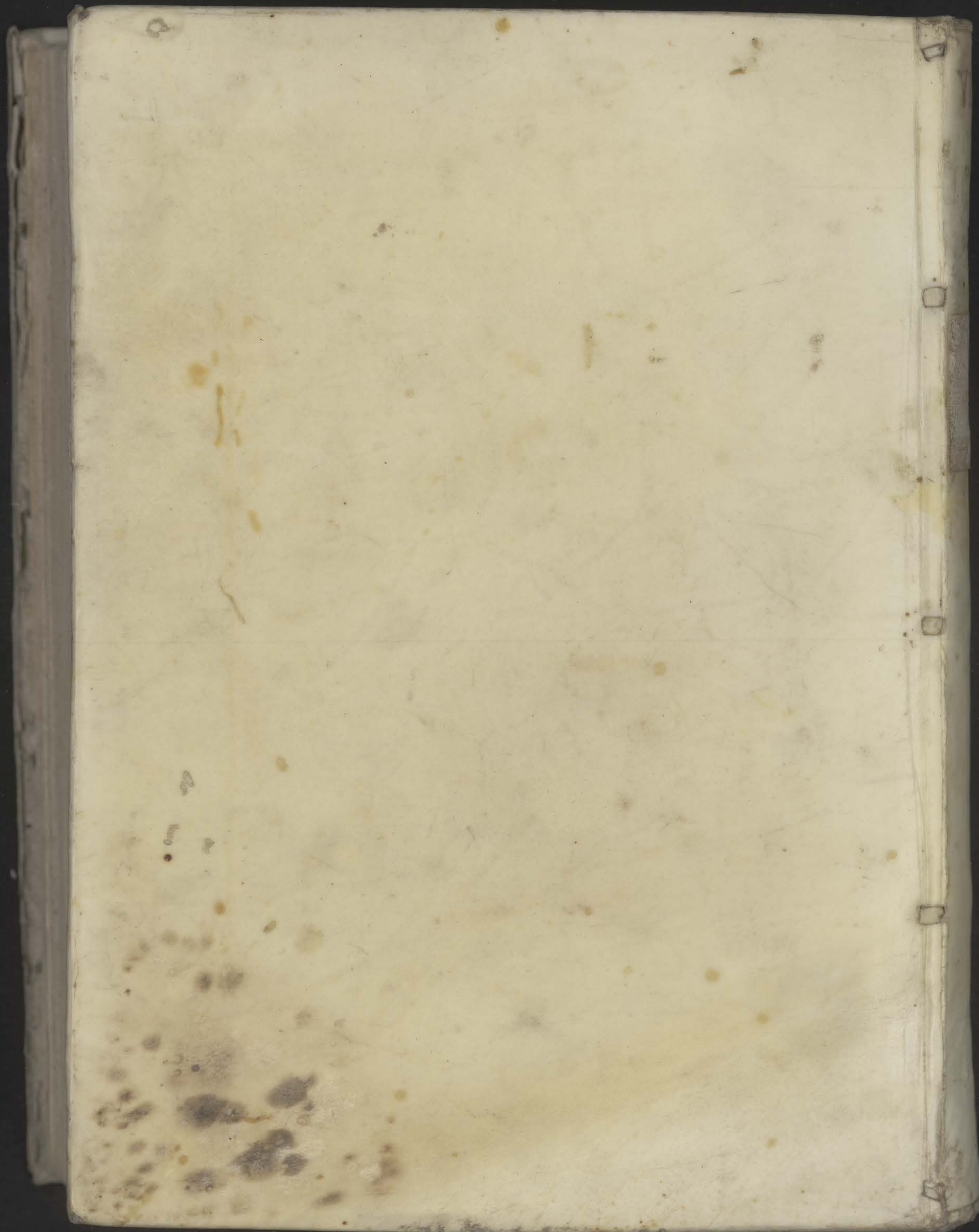
2. ve-
amas,

certior
eria.
4. quæ
vniti-

volun-
x obe-
untas.
a 224.
idem
magis
o con-
nostra
volun-
subdis
nalum

Chri-
com-
romo-
nemo
m qui

De Mansuetudine V. R. 16 Januarij. N.º 251. De solitudine S.D. V. R. 14. Ja

VERITATES

Practicæ.

ex Vita D. N. I. Christi

Pars Prima Hyemalis

a Dnica 1a Adventus

ad Septuagesimam